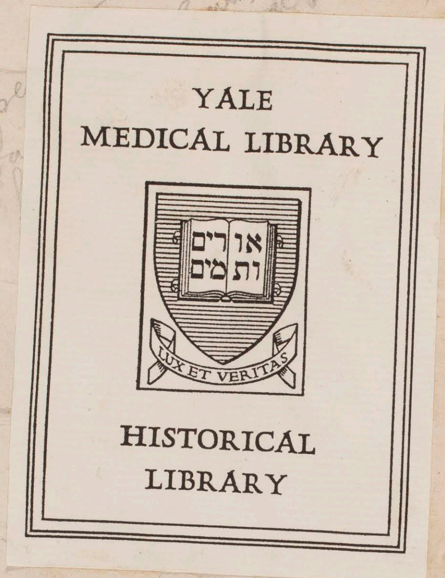
Q. LO

Hain. n° 11107.

Henry Duhamel

panzer tome 3 p. 81 n° 67.

Édition très rare -

elle est citée dans De Bure N° 1809 - mais je ne l'avois jamais vue. il y
a cependant une faute dans l'indication de la date. Anno 1491. XV. Calendas Junii
il faut lire - Anno 1471. V. idus Junii - [illegible]
Voir à la fin de cet exemplaire avant le supplément de Pierre de Appono
—

acheté à Madrid le 15 Janv. 1813. — 200 l

INCIPIT.LIBER.IOANNIS.MESVE.DE.COMPLEXIONIBVS.PROPRIETATIBVS.ELECTIONIBVS.OPERATIONIBVS Q3.SIMPLICIVM.MEDICINARVM.LAXATIVARVM.

[I]N nomine dei misericordis: cuius nutu sermo recipit gratiam: & doctrina perfectionem. Principium uerborum Ioãnis filii Mesue: filii Hamec: filii Heli: filii Abdella regis damasci. Verbum cecidit īter inqrētes scire: qd ē quod rememorati sunt qdam de rectificatõne mediciãrum solutiuarum simplicium. Multi sapiētes scripserunt: indispersione tamē: nec qsq̄ eorum plenam traditionem ex hac ītētiõe edidit. Sed per diuersa capitula de diuersis rememorati sunt: dispersam doctrinam hanc dimittentes: Quidam uero ex dilectissimis nostris: q bus ex caritate tenemur: nos deprecati sunt: ut opus unum ex dispersione collectum: ī unam præceptorũ aggregationem trãsferamus. Quorũ iustas exaudiētes præces: hoc opus aggredimur cum auxilio & bonitate dei: q sit benedictus. Fac ergo pie deus: præceptorum horum aggregationem felicem de thesauris tuæ largitatis omĩa felicitãs. Ponamus autez opus nostrum : sectioēs duas. In prima sciētiam uniuersalem de rectificatiõe medicinarum cum cõditõnibus & modis suis. In secũda particulares sermones in unaquaqz medicinarum: de ēe & posse & rectificatione scribamus: & in hoc terminabimus.

SECTIO.PRIMA.DE RECTIFICATIONE.MEDICINARVM CVM CONDITIONIBVS.ET MODIS.SVIS.ET CONTINET INTENTIONES.QVATVOR.

Prima ītētio poīt cõditioēs ī electiõe & posse mediciarum solutionem faciētium.

Secũda põit cõditiões ī emēdatiõe malitiarum ī ipīs.

Tertia põit cõditiões ī emēdatiõe malitiarum redũdãtium ab ipis ī hora solutiõis.

Quarta põit cõditiões ī emēdatiõe nocnmētorum derelictorum post purgationem.

PRIMA.INTENTIO.CONTINET.DVO.CAPITVLA.

[P]Rimum ē de electiõe medicinarum: quæ fit per cõprehēsionem iudiciorum earum secũdum esse proprium.

Secũdum ē de electiõe mediciarũ: quæ fit per cõprehēsiõem iudiciorum earum secũdum posse ipsarum

SECVNDA.INTENTIO.CONTINET.DVAS.SVMMAS.

Prima sũma ē de rectificatiõe medicinarum cum societate alterius medicinæ & cõtiet quatuor capitula

Capitulum primũ ē de rectificatiõe mediciãrum: cum eo quod oppoītur eis proprietate sua.

Capitulum secũdum ē de rectificatiõe earum cũ eo quod opponitur

eis complexione sua
Capitulum tertium ē de rectificati
ōe earum:cum eo quod opponitur
eis effectu suo.
Capitulum quartum ē de propor=
tione rerū sibi īuicē eis associādarū·
SVMMA SECVNDA EST DE RECTIFICATIONE MEDICINARVM CVM BONITATE: QVAE ACQVIRITVR PER ARTEM. ET CONTINET QVATVOR CAPITVLA.
Capitulu3 primu3 ē de moīs coctio
Secūdu3 de moīs =nu3 medicinaru3.
lauationum medicinarum.
Tertium de moīs īfusionum medi
Quartu3 de moīs tritura =cinaru3.
tionu3 medicinaru3.
TERTIA INTENTIO CONTINET TRIA CAPITVLA.
Capitulu3 primu3:si medicina mo=
uet & non euacuat.
Capitulu3 secūdu3:si medicīa inde
bite & laboriose soluit.
Capitulum tertiu3:si medicina sol
uit ultra q̄ oportet.
QVARTA INTENTIO CONTINET.XIII:CAPITVLA.
Capitulum primu3 ē de febre post
Capitulum secūdu3= purgatione3.
est de dolore capitis post purgatio
Capitulum tertium est:de =nem.
uertigīe post purgationem.
Capitulu3 quartu3 ē:de debilitate
uisus post purgationem.
Capitulum quitu3 est:de debilita=
te stomaci post purgationem.
Capitulum sextum est:de siti post
purgationem.
Capitulum septimum ē:de singul=
tu post purgationem
Capitulum octauum ē:de dolore
stomaci post purgationem·
Capitulum nonum ē:de excoriatio
ne ītestinorum post purgationem.
Capitulum.x.ē:de egestione sāguīs
Capitulum.xi.ē:= post purgatōne3.
de tenasmone post purgationem.
Capitulum.xii.ē:de lassitate & de=
bilitate corporis post purgatiōem
Capitulum.xiii.ē:de spasmo post
purgationem.Continet igitur li=
ber iste primus sex&uigīti capitula
CAPITVLVM.PRIMVM.EST DE.ELECTIONE.MEDICINARVM:QVAE FIT PER COMPREHENSIONEM IVDICIORVM EARVM SECVNDVM ESSE PROPRIVM

D Icimus quod medicina laxati
ua:nō est a re complexionali
sic:sed quia talis.neq3 ut cōtrarium
ī cōtrarium quia cōtrarium:s3 quia
tale.Et neq3 quia simile ac attrati=
uum huius:uel eradicatiuum:aut cō
trarium:sed quia tale.Et neq3 quia
graue:aut leue agitatiuum superius
uel īferius:sed quia tale.Dotatur e=
nim omē dupliciter ut aiūt philo=
sophi:a uirtute.s.elemētaria:& coe=
lesti:hac qdem cōi:hac uero propri
a.Eteīm calefactiuum & īfrigidati=
uum:calidum & frigidum omē.So
lutiuum aūt nec quia calidum:nec
quia frigidu3:sed qa coelesti uirtute
dotatum sic ipīus mistionem regu
lāte.Et ob hoc solutiuum quidem
hoc:illud uero prouocatiuum:illud

uero aliter & aliter. Et hoc quia à coelesti uirtute: tale supra complexionem fertur. Inqt Plato: dotauit qdez natura res proprietatibus. oio eim quodlib& secũdum quod meretur a spẽ sua agit quod propriuz est. Vtiq3 enim nullius rei est actio propria: nisi quaz spẽs regulat. hoc aũt certificare nõ ẽ medici: sed eius q se altius agit. Opinari aũt ĩcõuenięns qa simile: nimiruz eteĩz utiq3 sic e cõtra: sed & cõtraria se ĩuicez fugãt nõ attrahũt. Inqt heben mesue. Scire amplius oportet quod actio solutiui ĩ materias: cum discretioĩbus & limatioĩbus regulãtis naturæ fit. Eductio eĩz earuz ẽ opus naturæ. farmacuz uero per quod id fit: ẽ ipsuz id idez naturæ: quod ĩstrumẽtuz artifici. Ait eniz hippocrates. Est qppe naturæ curare: nõ medici. Medici uero dignius opus porrigere naturæ. Cum aũt quod porrigitur naturæ opus uicit q̃titate & malicia: in præiudiciuz eius effrenes efficit operatioẽs. Verum q̃titas supra exigẽtiam naturalem trãsgressioẽm efficit: & dat nocumẽta multitudis. Malitiositas uero & multitudinis: & alterius: atq3 alteriusmoĩ imprimit nocumẽta. Sed tua ĩterest malignaruz atq3 ĩcolumium mediciarum apud te habere differẽtias. Nam sũt & malignarum quædam genera: super qbus de effrenitate nõ ambigitur. sicut mezereon & grebeæ & euforbium. Et ĩ generibus plurium sũt similiter: sicut turbit nigrum & durũ & agaricus niger & durus: & colloqntida singularis in planta sua: & scamonea de cõtrata corasceni a qbus elõgari oportet. nisi forsitam congruãt ex eis quædam ĩ magnis caĩs. Et tũc super eis præsũmẽdum est: cum timore & cautela. Nam quibusdam morbis competit uenenum: sicut serpens ĩ lepra. post fractionem tamen suæ malitiæ ultimam si possibile ẽ: uel saltem q̃ melius fieri potest: queãdmoũm dicemus post. Et plurimi stolidorum: & præcipue silvestres & noui: præsummũt super illis nõdum cõsolatis: nõ utẽtes præuisione: & ignorãtes quod ẽ super uenenum perniciosum: & ignorantes lesionez quam faciunt possidere membra: quæ sunt mineræ uirtutum cum ipsis uirtutibus. Inquit heben mesuæ: non tãtum has fugere oport&: ueruz & omẽs etiaz si elegãtiores sint: nisi obseruẽtur cõditiões & modi: quoruz rememorabimur si deus uoluerit. Consyderatio aũt quæ ẽ thesaurus ĩuestigationuz boĩtatuz & malitiarum in ipsis: est huiuscemoĩ. Quãdoq3 enĩ cõsyderare oportet cõditiões dispositiõuz quæ sunt ex parte substãtiæ. Quandoq3 cõditões dispositõuz quas res cõsequitur a cõplexiõe sua. Quãdoq3 ab eo quod cõsequitur ipãz. Et de huiusmoĩ quãdoq3 determinat tactus: aliquãdo sapor: & aliquãdo odor. Et quãdoq3 ex dispositionibus quæ acqrũtur ex tẽpore: & loco & uicinitate unius mediciæ ad alterã. Cõditõnes qdẽ quæ sunt ex parte substãtiæ sunt graue & leue sub-

tile & grossum:tenerum & tenax:ra
rum & spissum. Et ab his acqritur
sciētia malignitatis & boītatis me
dicinarum. Cæterum quæcūq; ex e=
is potētioris uirtutis sunt:leuiores
quidem sunt meliores:grauiores ue
ro malignæ. Sūt eteīm scamonea:&
aloe:leuiores qdem meliores:& col
loqntida:similiter & euforbium:&
baurac:& agaricus:& similia:nisi sit
ex eis ī quibus reqritur aggregatio
substātiæ:sicut hermodactilus:& ire
os:& lapis lazuli. Hæc eīm īsertiora
grauiora sunt & meliora. Et humi=
dum habētia superfluum:leuiora
meliora sunt:sicut agaricus proprie
& turbit:& pollipodium:& sqlla:&
similia. Et medicinæ qdem faciētes
operationes suas etiam comprimē
do:grauiores qdem meliores. Et eīz
mirobalani grauiores qdem melio
res:& spēs tamarīdorum:rauedseni:
similiter & absinthium grauius est
melius:& similiter succus eius:& si
milia. Et quæ mensurātur pleno &
uacuo:grauiora etiam meliora:sicut
cassia fistula:& tamarīdi:& been: &
carthamus:& granum nil:& cherua:
& similia. Et faciētes qdem operati
ones suas labificādo & lubricum fa
ciēdo:grauiores qdem meliores: si
cut psilium proprie:& cassia fistula
& pruna:& sebesten:& similia. De cō
mēsuratōne autez rei subtilis & gros
sæ dicetur paulo post. Videtur aūt
tenerum:& tenax a subtili & grossa
depēdere substātia. Creditur eīz sub
tile teneruz:& tenax grossuz. sed non
condigne simpliciter cōcedendum

Ex grossarum eīm substātiarum re
bus īueniūtur tenera & tenacia:& ex
rebus subtilium substātiarum inue
niūtur tenera & tenacia. Inuenitur
enī aloe & tenerum & tenax:& sca=
monea:& spēs salis:& baurac. Et īue
nitur serapinuz tenerum & tenax:&
anacardus. Quare nō horuz subtile
& grossum causatiuum. Videtur aūt
puritate uel īpuritate hoc magis:ē
eīm purius subtilius:tenerum:īpu=
rum autem grossum tenax: Super
puro igitur & īpuro:subtili & gros
so:significat magis teneruz & tenax.
Nisi forte sit aliqua ex rebus:cuius
materia sit humiditas uiscosa:sicut
zucarum nabat:& alhoso. horuz eīm
purius & subtilius tenacius. Quæ
autem mēsurātur dēso & raro:pro
porcionalia sunt eis:quæ mensuran
tur graui & leui de qbus sermo præ
fixe erit. Inqt heben mesue:scire de
bes ex parte cōsyderatiōum cōple
xionum quod medicīa calida dat
consecutiones iudicioruz proprio=
rum:quæ sūt calefactio:subtiliatio
rarefactio:maturatio:digestio:aper
tio uiarum:& similia. Et si superflu
at:mordicatio:sitis:desiccatio:& si
milia. Et si ultimatur:acuitas:& īflā
matio:& attenuatio:& attractio su
perflua:& consumptio:& operatio
rubificatiōis:& cauterizationis. A
frigida qdem:effectus iudiciorum
eius:q sunt īfrigidatio:īspissatio:cō
iūctio:cōiugatio:cōpactio:& simi=
lia. Et si superfluat coharctatio:&
oppilatio. Et si ultimatur cōgelatio
et mortificatio. Ab humida hume=

ctatio:lubricitas:lenificatõ:cõgluti natio. Et si superfluat oppilatio:uẽ tositas:nausea:& similia. Siccam ue ro medicinam cõsecũtur hæc:desic catio:arefactio:attenuatõ:& similia Et si superfluat corrugatõ. Et si ul timatur scissio:& serrositas:& simi lia. Et ĩcolumiores qdẽ sunt calidæ frigidis:& humidæ siccis:& adhuc calefactis. Et uniuersaliter quidem oĩs medicina q̃to temperamẽto ui cinior tãto ĩcolumior procedẽs au ꝗem remota ab hoc. Vltimata uero ĩ qualitatibus suis malignior ĩmo dignior ut uenenuꝫ dicatur. Tactus aũt de molli & duro & aspero & le ni iudicat:& molli qdem & duro sunt iudicia propria:molle eĩm rei obediẽtiam facit:durum uero ecõ tra significat quorum qdem hoc fa cile:illud uero difficile passibile ẽ & alterabile. Et superest tibi:ut sci as hoc facile corrigi illud uero nõ facile. Sed asperi & lenis sunt quæ- dam iudicia. Et eĩm hoc qdem sicci us illud uero humidius. Leĩtas nem pe medicis associata & proprie uio lẽtarum uirtutum ipãs ad latus ĩco lumium declinare facit. sed & aliis similiter & proprie quæ utroqꝫ sũt mõ possibilia nasci. Asperitas uero facit ecõtra. naꝫ & colloqntida lenis bona aspera mala:& absinthiuꝫ simi liter & fumus terræ & succus cucu meris asinini & agaricus & alia simi lia. Et de odoribus qdẽ scire debes quod odor bonus ĩ medicina ipsaꝫ ad latus ĩcolumiuꝫ declinare facit. & illud ideo qa dilatat animam & spiritus & uirtutes reparat & uirtu tuꝫ mineras confortat. Grauis uero odor facit cõtrarius horuꝫ & efficit cõsecutiões operationuꝫ difficiliuꝫ & laboriosaruꝫ. Inqt heben mesue iudicia qdẽ quæ sunt de ẽe saporuꝫ magis sunt apud me super ĩuestigã da malitia & boĩtate medicinarum solutioneꝫ faciẽtiuꝫ. Imitãtur enim uirtutes earũ ad modicuꝫ diuerten tes. & cõpetit hic loqui tãtum de saporibus q̃tum ad earuꝫ iudicia ꝑ tinet super cognoscẽda malignita te & boĩtate ipsaruꝫ prout ẽ ab eis cõsecutio dispoĩtiõnuꝫ propriaruꝫ pura. Verbi gratia. Acutuꝫ ẽ facile ĩ flãmabile mordicatiuuꝫ penetrati uuꝫ adustiuuꝫ excoriatiuuꝫ aperiti uuꝫ carminatiuuꝫ uẽtositatuꝫ desic catiuuꝫ faciẽs sitiꝫ extenuatiuuꝫ in cisiuuꝫ subtiliatiuuꝫ diuisiuum at tractiuuꝫ a lõgĩquo resolutiuuꝫ & poĩt operationeꝫ suaꝫ citaꝫ & fortẽ & ẽ cuꝫ subtili substãtia cõfortati uuꝫ amari & oĩuꝫ debiliter & tarde soluentiuꝫ. Amaruꝫ aũt ẽ desiccati- uuꝫ cõsumptiuuꝫ faciẽs sitiꝫ aperiti uuꝫ orificiorum uenarum exiccati- uuꝫ præseruatiuuꝫ a putrefactione attractiuum tardius tamen q̃ acu- tuꝫ abstersiuum resolutiuum ĩcisi- siuuꝫ faciẽs tortiões cõturbatiuuꝫ excoriatiuuꝫ faciẽs fluere sanguĩeꝫ carmĩatiuuꝫ uẽtositatum & ponit operationeꝫ suaꝫ tardam & fortem & ẽ cuꝫ grossa substãtia repræssiuuꝫ acuti. Salsuꝫ uero ẽ ĩcisiuum abster- siuuꝫ subtiliatiuum liquefactiuum: mordicatiuuꝫ præseruatiuum a pu

trefactiõe:cõturbatiuum:subuersiuum:præparãs ad uomitus exiccatiuum faciẽs sitim exasperatiuum:& mondificatiuum cum abrasione & aperitiuum:& ponit operationem suas tardas & debiles & ẽ cũ mediocri substãtia cõfortatiuũ oĩus debiliter & tarde soluẽtius. Vnctuositas quoq; ẽ lenĩtiua labificatĩa:relaxatiua:mollificatiua:abhoĩatiua:nauseatĩa:uẽtositatus generatĩa:oppilatĩa & poĩt operationes suas tardam & debilem:& ẽ cus mediocri substãtia repræssiua amari:& acuti:& salsi Dulce aũt ẽ lauatiuum:lenitiuum oppilatiuum:uẽtosus:& ponit operationem suam debilem:& inter citam & tardas mediocrem.& ẽ cum mediocri substãtia repræssiuus acuti:amari & acetosi & cõfortatiuum insipidi. Insipidum uero est lubrificatiuum:uẽtosum extinctiuum oppilatiuum & ĩspissatiuum & ponit operationem suas tardas & debiles & est cus mediocri substãtia repræssiuum acuti.& amari & salsi & acetosi. Stipticum quoq; ẽ coadunatiuum acẽtratiuum cõsolidatiuum ĩspissatiuum:& ponit operationem suam tardam & debilem & est cum grossa substãtia repræssiuum oĩum quæ diximus sicut acutus & salsum cõfortatiuus. Acetosus qdes ẽ penetratiuus aperitiuus ĩcisiuus diuisiuus subtiliatiuus & ĩspissatiuum ex asperatiuus absteriuus extĩctiuũ & ponit operationem suam citam & mediocrem ĩter fortem & debilem & ẽ cum subtili substãtia repræssiuus acuti & cõfortatiuus dulcis & ĩsipidi & debes scire quod medicinarũ deteriores sũt ĩ qbs ẽ acuitas pura sicut ẽ euforbius & mezereõ. Minus aũt ĩqbus ẽ amaritudo pura sicut ẽ colloqntida & cucumer asininus & similia & quæ composita ẽ ex acumĩe & amaritudĩe ẽ ĩter eas sicut scamonea & q̃to ab acumĩe & amaritudĩe declinat tãto a malicia. Adhuc aũt plus elõgãtur a malicia oẽs ĩqbus cum acuitate ẽ stipticitas:sicut epithimus & alasce. Plus quoq; ĩ qbus cum amaritudĩe ẽ stipticitas sicut reubarbarus & fumus terræ & absinthium & quæ composita ẽ ex partibus acuitatis et amaritudĩs et stipticitatis ẽ ĩter eas sicut sticados. Et uniuersaliter qdes secũdum rectas proportiones acuti uel amari uĩcẽs stipticitas ĩcolumiorem reddit. Et ĩcolumiores qdes ex eis sunt ĩ qbus adest dulcedo sicut cassia fistula et tereniabin.i.mãna aut insipiditas sicut mucillago psilii aut sapor compositus ex dulci et acetoso sicut pruna et tamarĩdi. Declinat etiam ad latus ĩcolumius quæcũq; ex partibus amaritudĩs et dulcedĩs cõposita ẽ sicut uiola magis quoq; ĩ qua cum his ẽ stipticitas:sicut rosa et uniuersaliter qdẽ stipticitas cuilibet generi medicĩarum associata ipãs ad latus ĩcolumium declinare facit. Quare scire debes quonias auxiliatio facta per artes æqpollet naturæ propter quod ĩterdum supplẽdus ẽ arte ĩ quo natura defuerit. Ars enĩ ĩmago ẽ uatu

ræ:& sequella eius:& nos dicemus auxilia quæ fiunt per artez post. Colores aūt q̄tum ad presentem inq̄sitionez pertinet: nō dāt sciētiam ordinatam: quæ sit comprehensio: sicut uniuersalis ī particulari: sed īcidenter significāt super bonitate & malitia quarūdā medicinaruz: sicut dicimus: scamonea uaria aut subalbida: bona nigra mala: & agaricus albus bonus: niger malus: & similiter turbit: & colloquintida: & dicimus rosam ueræ rubedīs bonam & dicimus de aliis alia: q̄tum particularis sermo de eis capere pōtest. Horuz aūt sufficiētiam ostedit sciētia naturalis. Loqmur aūt in particularibus de coloribus medicinarū bene: uel male significātibus: cum his: uel illis. Et tempus q̄dez determinat de esse & iudiciis medicīaruz. quo colligēdæ sunt: & quo nō: & īq̄tum uirtus earum durare potest: & quod quædam ātiq̄ores meliores: & īcolumiores: & aliquæ maligniores: & aliquæ recētiores & īcolumiores & aliquæ maligniores. Secūdum ueritatem q̄dez scire debes quoniam ex eis amare ātiquiores deteriores & eīm sicciores cum sit amarum ex se ultimæ siccitatis. Et acutæ ātiq̄ores īcolumiores spirat eīm superficies caloris earum īflāmabilis & frāgitur acuitas cum residuo. Iuniores uero serrosæ inflammabiles. Et stipticæ q̄dē iuniores īcolumiores Et dulces mediocres meliores. Et īsipidæ similiter & eīm recētiores īumido habundant sup̄fluo causa ad inflāmationem & uētositatez. Et salsæ antiq̄ores serrosæ & iuniores cōturbatiuæ cā ad subuersioēm & uomituz. Mediocres uero meliores Et debilem q̄dem uirtutem habentes. Et quæ debilis sunt texturæ. Et quæ uirtutem habent facile resolubilem aut positam in superficie iuniores meliores. Et eīm ātiquaruz earum uirtutes resoluit tempus & ī cōtrariis ecōtra. Cuz aūt dico ātiq̄ora uel iuīora ītelligo hoc quod iuste mēsurādum ē de quolib& secūdum genus suum. Nam nec ātiq̄ora ut cinis nec iuniorá ut gramen dum dicimus ītelligimus. Nos aūt de tempore collectiōis medicinarum & de extēsiōe uitæ earum terminabimus ī particularibus si deus uoluerit. Locus uero ē ex maxīe faciētibus ad generatioēm & acq̄rūtur per ipūm dispositioēs & proprietates ī rebus. Inq̄t enim Plato muīuit natura naturans loca uirtutibus ut ī eis sigillētur proprietates plātis & ī aliis quales merētur secundum genus suum & in terra non libera declinant ad latus excessus eius. Verum planta attrahit ex ea quod suum est puta humorez sibi cōueniētem. Nam lupinus attrahit nitrositatem terræ & uīcīt dulcorem eius & colloq̄ntida amaritudinem ex partibus suis adustis & similiter cucumer asininus sed hoc non ē huius īq̄sitionis sed altioris Et dico quod res huīdo abūdātes superfluo ī locis natæ siccioribus meliores & sicciores ī siccioribus

deteriores. Et eĩm hermodactilus ĩ locis natus humidis malus & simi liter turbit:& agaricus. Et dicitur quod mezereon ĩ locis thermaruз ẽ malus: uenenosus:& cucumer asini nus:& colloquintida similiter:& ab sinthium uicinum mari: nõ ẽ bonũ & dicitur quod scamonea corasce= ni ẽ mala: antiochena bona. & cre= do quod dispositio loci: uel aspe= ctus regulãtium: nõ similiter hic & ibi. Diuersitas auteз: uel similitudo has: uel illas ĩcolumitat: & eĩз gua= ril:& piper aquæ dissimilia meliora Vicinitate aũt rei ad reз ĩcolumio= res: uel neqores acqrũtur dispositi ones:& ĩ sigularitate uel pluralitate earum similiter. Sicut quod recte dicitur quod hermodactilis: sqllæ: aut rafani uicinitas: uigoreз prestat & alasce: epithimo. & arbor glãdes ferens: pollipodio & ruta: sene & di citur quod scebran. i. esula scamo= neæ addit ad iniqtatem:& similiter lacticinium uillosuз:& lapides: pol lipodio & ozimum epithimo. Et singularitas qdem cassiam fistulam facit bonam colloqntidaз neqoreз & sqllam prauaз & cucumerem asini num similiter. Virtus enim diffusa remissior aggregata uero pluris. Et scire debes quod magnitudo rei & paruitas uirtutis diffusionem & ag gregationem facit.

CAPITVLVM . SECVNDVN: EST. SERMO. VNIVERSALIS. DE. ELECTIONE. MEDICINA RVM. QVAE. FIT. PER . COM= PREHENSIONEM . IVDICIO RVM. EARVM . SECVNDVM. POSSE. IPSARVM.

i Nquit heben Mesue operatio medicinæ solutiuæ cum hoc quod agit secũduз regulatio nem quaз sortita ẽ fit per modum uiolẽtiæ neqз eniз educit nisi qr na turæ uim ĩfert nõ tamẽ comuniter sed proprie quia nõ materiam. sed hanc educit materiam nisi effreneз habuerit operationeз. Effrenitatis aũt ĩ operatiõe causa ẽ peccatum ĩ q̃titate eius: sicut diximus. Et quo niam secũdum plurimum omĩs fe= re medicinã laxatiua est de genere rerum uenenosarum cuius excessuз natura nõ patitur conatur regulare q̃tum de motu eius ẽ ĩsultationem ipĩus ĩ uirtutes corporis ĩq̃tum ei possibile ẽ & patitur sine estuatiõe & lucta superfluitates expelli ĩmo gaud& ĩ earum eductione sicut ex onerari molle sicut si proprio mo tu expellerẽtur. Et secũdum notio res modos purgatiõis fit illud du obus moĩs de qbus Hipp. in pri= mo libro seperatorum sermonum mẽtionem fecit scilic& ex agitati one quæ fit secũdum stomacum su perius cã ad uomitum aut ex per turbatiõe quæ fit secũdum uẽtreз causa ad fluxum & fit illud rarius per uomituз. Et istud ideo. quoĩaз medicina laxatiua perueniẽs ad sto macum nõ adit humorem queз eua cuare debet penetrãdo ad ipũз sed uirtute attractiõis sigillata ĩ ipsa at trahit eligens quod ex humoribus attrahere est ei propriuз. Et ẽ eius

operatioīs comperatio ad materi-
as: comparatio magnetis ad ferruꝫ:
aut carabe ad fustem. Attractio au
tem nō ē nisi a uenis: & occultis du
ctibus corporis donec humor eua
cuādus ad stomacum & ītestina re
pat: stomaci uero & ītestinorum na
tura grauata mouetur ut eos extra
pellat. Repere autem ad stomacum
est rarius: & si repat faciēs agitatio
nem superius: ad uomitum declina
bit. si qdeꝫ īferius: ad uētrem. Et re
pere ad ītestina ē illud quod ē secū
duꝫ plurimuꝫ. Et illud propter sex
res. Prima ē quoniaꝫ declinatio ma
terierum plus ē ad īferiora. Secūda
est quoniam ductus & uiæ in qbus
membra superfluitates expellunt
plus ad ītestina q̄ ad stomacum re
dūdāt. Tertia uero quia natura īte
stina fecit esse membra expulsionis
& nō stomacum. Quarta quoniam
melius ē quod natura ad ignobilia
q̄ ad nobilia trāsmittat membra.
Quinta quoniaꝫ melius ē: ut ex pro
pīqoribus educat uiis. Sexta quoī
am si materia ad stomacuꝫ repat: de
cētius ē illam ad ītestina expellere
q̄ ad meri. Virtus eīm naturalis īfe
riorem stomaci portam expulsioni
attractioni uero: meri discernit: nō
expulsioni. Patet ergo rarius natu-
ram opus farmaci per uomitū cele
brare: q̄ per uētrem. Omīs eīm ope
ratio cui accidit ab eo ad quod re
gulata ē diuersio īfelix. Amplius au
tem scire oportet: quod medicina
ruꝫ solutionem faciētiuꝫ. Aliæ sunt
quarum proprietas ē per uomituꝫ
educere. Aliæ quarum per uētrem
Educunt aūt per uomitum: quæcū
qꝫ ex proprietate hābēt: ut os sto
maci superius debilitēt. Deīde mo
rantes ī ipso trahūt ad ipsū ab epa
te & ītestinis. & aliis membris: &
generāt ī eo agitationem cum sub
uersiōe: deīde cōtra motum uirtu-
tis naturalis: continuatur ei motus
expellēdi per os. Per uētrē aūt edu
cūt medicinæ: quæcūqꝫ in stomaco
manentes attrahunt ab epate: & a
membris humoreꝫ: queꝫ attrahere
ē eis proprium ad ītestina: propter
cās utilitatis quas mō diximus. fa-
ciūt qꝫ ī uētre perturbatiōeꝫ: deīde
iuxta modum exigētiæ uirtutis na
turalis cōtinuatur ei motus expel
lēdi ad exteriora per anum. & hoc
mō uomitiua ē uomitiua & uētris
solutīa ē solutiua. Et scire oportet
quod uētris solutiua aliquādo effi
citur uomitiua & econtra aliquan-
do. Causa autem primi quādoqꝫ ē
propter dispositiōeꝫ medicinæ quā
doqꝫ propter dispositiōem quæ ē
ī suscipiēte quandoqꝫ propter di
spositionem cōtīgētem super utrū
que. Horum aūt primum ē si medi
cīa ē earum quæ supernatāt stoma
co aut ē earum quæ nimis abhorrē
tur aut quia ē earuꝫ quæ agitatiōeꝫ
& perturbationeꝫ faciūt nimiaꝫ sto
maco. Secūdum aūt ē exhibitō far
matiæ super stomacum debileꝫ aut
exhibitio eius ei q siccitateꝫ fecuꝫ
adherentium ītestinis patitur: aut
habet canalium eductiuoruꝫ expul
sioīs coarctactionem & quādoqꝫ ē

causa huius ĩpetus uentositatis sub leuãtis corpus medicinæ. Tertium uero ẽ cõmotio corporea aut animalis super farmatiaȝ: & fetor: & aspectus rei abhomĩabilis & similia. Et uomitiuaȝ quãdoq̧ ĩueĩmus uẽtris solutiuam adhuc per illa eadeȝ tria diuerso modo se habẽtia. Primum ẽ si medicina ipsa ĩ se sit uelocis descẽsionis: aut sit cum admistione rei delectationem facientis Secũdum uero ẽ quia si medicina fuerit ei exhibita q stomacuȝ hab& fortem: aut quia suscipit eaȝ super fameȝ uehemẽteȝ quãdo stoãcus ẽ auarus: aut quia lenitateȝ naturæ habet. Tertium quoq̧ ẽ distractio ĩ tẽtiois ad alia: propter res delectãtes exteriores: & quia natura omĩa regulãs facere decernit sapientius de re uomitiua solutiuam: propter illa quæ modo diximus Adhuc autem medicinaruȝ uomitum faciãtium Quædaȝ faciunt illuȝ leniter: et sunt proprie quæcũque preter hoc quod magnam naturæ uim ĩferant: faciũt uomitum. Quædaȝ faciunt e cõtra. leniter aũt uomitum facientia sunt semen aneti: semẽ atriplicis & semẽ nigellæ: & semen rapæ: & semen radicis: & rafanus: & sal: & flos miricæ. i. genestræ: & semen cepæ: & assarum: & similia. Mediocriter aũt uomituȝ faciẽtia sunt: nux uomica. & carthamus: & baurac: & sal gẽma: & sal ĩduȝ: & been magnuȝ & simila. laboriose aũt uomituȝ faciẽtia sũt: elleborus albus: & cõdisi: & mezereon: & harmel: & cucumer asininus

& similia. Inqt heben mesue medicinarum educẽtiuȝ per uẽtrem operatio quatuor modis fit cum proprietate ĩnata eis. Aut eĩm educũt dissoluendo proprietate sua sicut scamonea & turbit. Aut comprimendo proprietate sua & exprimẽdo sicut mirobalani. Aut lenificando proprietate sua sicut cassia fistula & tereniabin. Aut lubricuȝ faciẽdo proprietate sua sicut mucillago psilii. Et ego dico quod medicinis quæ de proprietate educũt dissoluẽdo sigillata ẽ secũdũ plurimuȝ uirtus attractionis & erradicatiois attrahit eĩm a superioribus materias & ab inferioribus erradicat. Reliqs aũt nõ sic debiliter eĩȝ huius uirtus in eis ẽ ĩsita nec agũt hoc apparenter nisi paruȝ ĩmo potius materias qbus obuiãt educũt & membrum ad plus remotum ad quod earuȝ uirtus potest pertĩgere ẽ epar & caput & uix aliter ad caput nisi qa forsitam materias ad ipsum saliẽtes educũt & sic sunt causa iuuamẽti per accidẽs. Vnde scire debes quod medicinarum solutiones faciẽtiuȝ. Quædaȝ sunt causa iuuamẽti per se. Quædaȝ uero per accidẽs. Dicimus aũt per se quæcunq̧ & proprietate & cõplexiõe iuuamẽti sunt cã sicut uerbi gratia tamarĩdorum complexio & proprietas uerificatur oppositiõi coleræ & turbit flegmati. Et dicimus per accidẽs quæcũq̧ ab hoc discrepãt. quoniaȝ nõ proprie fit aliquid ab aliquo quod ẽ sicut nõ debere uerifi

cari ut faciat illud: sicut uerbi gratia scamonea ĩfrigidat corpus: cum sit calida: & facit illud: nõ qa calida: sed qa humorem calidum educit: ad cuius enim esse ẽ fieri hoc: ad eius abesse ẽ fieri cõtrarium. Et ego dico de posse mediciãrum in materias quoniam educũt eligẽtes quod ex humoribus ẽ eis proprium educere. Et dicũt qdam qa quod augumentatum ex humoribus ĩueniũt: educũt: deĩde aliud quod ẽ post ipsum ĩ multitudĩe. Et errauerũt uolẽtes per hoc medidinas nũ educere cum electõe. Et si uerum ẽẽ hoc: utiq3 secũdum plurimum oẽs flegma de propria educerẽt ĩtẽtiõe: cum sit eius existẽcia ĩ corpore super utrãq3 coleram. Sed hoc ẽ illud qood nõ crditur: ĩmo dico quod nõ humoris: s3 huius eductĩa ẽ quãdoq3 enim expellit subtile quod proprium ẽ ei expellere: & grossum derelĩqt: quãdo q3 facit e cõtra. Cuislibet eĩm earum actio sibi derelicta: hoc ex huiuscemõi eligit: & hoc derelĩquit. Actio eĩm propria regulata ẽ: nec trrãsgreditur exigẽtiam reipassibilis: & nõ omne. sed hoc tãtum: uel illud respicit: nisi operatio sit effrenis. Huius aũt sufficiẽtiam determinat sciẽtia naturalis. Dicimus ergo quod medidĩa oĩs: primo humorem ĩ quem agere ẽ ei proprium educit deĩde illum q ẽ ĩ habilitate post ipsum: & sic alium secũdum ordinem: Vltimo uero operatur illud ĩ sanguinem: quem usq3 ĩ posttremum natura recõdit. & retinet sicut thesaurum eius. coacta tamen expellit post lõgam expulsionis prohibitionem ĩquantum ei possibile ẽ. Sed quem educit primo: proprie: & suo iure regulata educit. alios uero sicut degenerãs propter superfluum operationis suæ. & proprie quãdo effrenitat sicut diximus. Et acidit illud proprie. sicut si facile irascens ĩcitetur nt furiat. ĩsiliet nempe tũc. & transgredietur rectitudinem operatiõis ultra modum ĩtẽtiõis suæ. Distinguẽdum aũt ĩ posse medicinarum ĩ materias. hoc modo. Medicina cui proprium ẽ coleram educere. primo ipsam educit. post ipsam. flegma. post coleram nigram. ultimo ĩ sanguinem agit. Et medicina eductiua flegmatis. primo agit ĩ ipsum post ĩ coleram citrinam. post ĩ coleram nigram. ultimo uero ĩ sãguinem. Nec mirandum ẽ. nulli medicinarum proprium esse de prima ĩtẽtiõe. esse sangniuis eductiuam custodit eum: eum natura. et usq3 ĩ postremum nõ deserit. nisi coacta. Et si arguatur de sanguine in quem creidit corupptio. & putrefactio. dicẽdum iam desiisse esse sanguiẽm. Inqt enĩm Galienus de sanguine quom acidit ut pntrefiat. Scire debes. quod subtile eius transit in coleram citrinam. & grossum eius ĩ coleram nigram. uel melãcoliam. Hos aũt educi posse nulli ẽ dubium Educũt aũt sanguinem omĩa soluentia ultime. & effreniter. nõ proprie Et hoc tribus modis scilic& Aut qa medicina est earum. quæ excoriant uenas. Aut qa ẽ earum. quæ ue-

narum orificia aperit apertione san guinem fluere faciēte. Aut qa per eam peruenitur ad nltimuꝫ euacuationis: sicut diximus. Et ex rebus hoc faciētibus ē aloe malus: quem diximus: similiter cucumer asininus: & centaurea et colloqntida quæ nascitnr solaī plāta sua: & euforbium: & mezereon & proprie prauuꝫ & scamonea corasceni. Et sūt ex meducis quæ mūdificāt sanguinem: & clarificāt euꝫ: sicut lupulus proprie & capillus ueneris: & raued seni: & aqua lactis: & proprie caprarum boni pastus: & succus rosæ: & cassia fistula: et absinthium: & fumus terræ & aloe: & siracost: & affodili: & succus eius: & similia. Medicinæ aūt de proprietate prīcipaliter educētes coleraꝫ sunt. aloæ: & scamonea: & absinthium: & eupatorium: & lupulus & mirobalani citrini: & fumus terræ: & spēs raued: & aqua casei: & succus rosarum: & uiolæ & cassia fistula & tamarīdi & pruna & psiliuꝫ & tereniabin idest spēs mānæ & siracost. Et medicinæ proprie & prīcipaliter educētes flegma sunt chebuli emblici & belirici & salgēma & colloqntida & turbit & sticados & ireos & sarcocolla & been & cherua & isopus sicca & asce & opoponacum & aristologia et carthamus et cētaurea et eupatorium et agaricus & cucumer asininus & hermodactilus & euforbiuꝫ & sqlla & cyminuꝫ & assarum & pollipodium & urtica & poliuꝫ & zīziber & aqua caulium & mel & zucarum rubeuꝫ.

Et medicinæ proprie & principaliter educētes coleram nigram sunt epithimum & Sticados & mirobalan nigri & pollipodium & scebram & lapis lazuli & lapis armenus & calamētuꝫ mōtanuꝫ & sene & elleborus niger & sal indum & sal napticus & sal nigrum & similia. Et medicinæ proprie educētes humores adustos sūt aqua casei & sene & mirobalani īdi & fumus terræ & cassia fistula & uolubilis magna & lupulus & similia. Solutiuæ aūt aquositates educētes sunt Turbit & asce & capillus ueneris & sal & sal gema & euforbium & cherua & aristologia & cētaurea & cncumer asininus Aquam aūt citrinam educētes sūt ireos & cucumer asininus & agaricus & serapinum & mezereō et scebram & aes ustum & similia. Inqt heben mesue De posse aūt medicinarum & aspectu earuꝫ ad membra & ad superfluitates humoruꝫ in ipsis & mūdificatiōe earuꝫ ab ipsis membris. per ipsas medicinas dicēdum nūc. Quare scire debes quod euacuādaruꝫ materieruꝫ facilius educūtur quæcūqꝫ ī stomaco et ī itestinis sitæ sunt. minus aūt quæcūqꝫ in mesaraicis et adhuc minus quæcūqꝫ ī substantia epatis difficile uero quæcumqꝫ ī uenis subtilibus magis uero quæcūqꝫ ī protellatione uenarum et membrorum sunt difficilime uero omīuꝫ quæcūqꝫ ī membrorum iūcturis sunt et proprie dum diuturnātur et figūtur ī eis Et diximus quod medicinæ quæ educunt

ſoluẽdo: poſſe habẽt a remotiori-bus attrahere: & a ſuperioribus attrahũt: & a profũdis eradicãt: & diximus quod medicĩæ educẽtes ſecũdu3 alios modos minus hoc faciũt: ĩmo materias qbus obuiãt potius educũt. Veru3 quælibet medicinarum ſigillati3 habet proprietatẽ ut hoc membrum magis q̃ illud reſpiciat: puta quædam de proprietate magis membra capitis reſpiciũt & ſunt hæ proprie: colloqntida: & agaricus: & ſticados: & aloe: & lapis lazuli: & lapis armenus: & epithimum: & ſqlla: & ſal ĩdu3: & chebuli & mirobalani nigri: & ſimilia. Et ſũt quæda3 quæ reſpiciũt membra anhelitus: & pectoris: & educũt ſuperfluitates eorum. ſicut agaricus & alaſce. & iſopus: & uolubilis: & tereniabin: & caſſia fiſtula: & ſarcocolla: & colloqntida & ireos & ſimilia. Et ſũt quæ materias a ſtomaco & inteſtinis educũt ſicut abſinthium & aloe & mirobalani & ea proprie quæ magis materias qbus obuiãt educũt ſicut iam diximus Et ſunt quæ materias ab epate & partibus eius educunt ſicut agaricus & aqua caſei & uolubilis maior & lupulus & reubarbaru3 & ſuccus roſarum & eupatorium & ſuccus eius & abſinthium & mirobalani & tamarindi & fumus terræ & ireos & mezereon & ſene et ſcebra3 et aes uſtum et ſarcocolla et ſerapinum et ſimilia. Et ſunt quæ materias a ſplene educũt ſicut agaricus et ſene et epithimum et elleborus niger et ſticados et eupatorium et abſinthium et ſal ĩdu3 et ſal nigru3 et calametum mõtanu3 et his ſimilia. Et ſunt quæ materias educunt ab ĩſtrumẽtis iũcturarum et partibus remotis ſicut hermodactilus et ſarcocolla et colloqntida et turbit et oppoponacum et ſal gẽma et ſal ĩdicum et ſerapinu3 et euforbium et cẽtaurea et cucumer aſininus et elleborus niger et pollipodium et ſimilia. Et ſunt quæ acute educũt ipſamq3 mũdificãt ſicut aqua caſei et fumus terræ & colloqntida et epithimu3 et agaricus et pollipodium et mirobalani ĩdi et uolubilis et ſimilia. De poſſe aute3 medicĩarum ſecũdum exigẽtia3 diſpoſitionum temporum anni dicamus quod diſpoſitio temporis multum calida aut multu3 frigida ab earum adminiſtratiõe prohibet Inqt Hipp. quãdo ſũt diſpoſitiões ſuper nos in aere dominii canis time moleſtiam in purgatioĩbus. Et dixit Galienus hoc eſſe timendum propter tria. Primum qa materia ĩflãmatur propter aere3 calidiſſimu3 et fit cã caſus ĩ febre3. Secũdu3 qa ĩmultitudĩe caloris uirtus reſoluitur & debilitatur & coueĩeus ẽ ex aſſumptiõe medicĩæ illa magis debilitari. Tertium ẽ quoniam calor aeris etiam ſicut calor balnei medicinas et uirtutem medicĩæ ad exteriora corporis declinare facit. Inqt iterum Hipp. ſi oportet purgare ĩ æſtate debes purgare quæ ſunt ſuperius. In hieme uero quæcũq3 ĩfe

rius sunt. Et dixit Galienus humores secūdum dispositiones temporum āni cremēti & decrementi causam habēt: propter cōuersiones rei ad rem similem: uel elōgatiōem sibi īuicem. In æstate eis accidit multiplicari coleram: & est tempus dominii eius: qa calida & acuta facilē habēt aditum ad superiora. dāda ē igitur hoc tempore medicina: quæ ipsā per superiora educat. In hieme uero multiplicatur flegma: & est tempus abūdātiæ eius: quod qdem graue est: īferiora petēs. Dāda ē igitur medicina hoc tempore quæ per īferiora educat. Inqt Inain. i. Ioānitius uitādæ sūt ī æstate medicinæ quæ acuitates habēt: & educūt dissoluēdo. sūt eis facilis īflāmationis. Et uitādæ sūt ī hieme quæ soluūt labificādo & lubricus faciēdo timetur eis super primis casus in febres & excoriatiōem: & disinteriam & timetur super aliis casus ī fluxū & lieteriam. Et dixit quod temporibus æstus: & frigoris: medicinæ acuitatem habētes timēdæ sunt timetur eis ī uno excoriatō: & febres & timetur ī alio euacuatō superflua: & dissolutio.

SECVNDA. INTENTIO. EST: CANON. IN. RECTIFICATIONE. MEDICINARVM. SOLVTIONEM. FACIENTIVM. CVIVS SVNT. DVAE. SVMME. ET. PRIMA. SVMMA. CONTINET. QVATVOR. CAPITVLA.

1 Nqt heben Mesue differentias bonitatus & malignitatum medicinarum solutiuarum iam in præteritis demonstrauimus. Expedit aūt nūc earum tollere malitias aut saltes reprimere secūdum meliorem possibilitatis modus: & hoc facimus de largitate dei benedicti cum eo quod frāgit malitiam & excessus earum & acqrit eis dispositiones īcolumes. Et hoc duobus modis. Aut eīm illud facimus cū societate alterius medicinæ. Aut cus bonitate quæ acqritur per artem. Et debes ītelligere societatem res uirtutem habētes opponētes ei quod ex medicinis solutiōem faciētibus timetur. Et fit illud tribus modis sicut īqt Democritus. Aut cum obiectiōibus ī emēdatōue malitiarus earum: quas nactæ sunt a proprietate sua: quæ sunt uenenositas: & inimicitia rei uitæ cus re etias quæ opponitur proprietate sua. Aut cum obiectionibus earum complexionibus ī permutatōne calidi & frigidi: sicci & humidi. Aut ī obiectionibus ī corrigēdo effectus earum quos dicemus postea. Sed crede altiora rimanti: qualis ē naturalis: qa hoc non sufficit nisi duo super his obseruētur. Primus ē ut sigillet sibi īuicem res: quarum precessit rememoratio ī earūdes proprietatus cōcordia ut fiat ex eis post pacem obiectionum uirtus una sicut uerbi gratia zīziber sigillat turbit uirtutem mirabilem & rafanus hermodatili. Rafani aūt cum turbit ī utilis ē permistio nō eīm radicaliter sibi cōcordāt & adhuc uerificatur

Scamoneæ proprium ē ledere cor & eo quod ē calida habilis īflamari:& quod ē multæ dissolutiōis. Verum ambra cūfortat cor homīs. Et cristallus extīguit īflāmatōes membrorū. Et galla cōgregat dissolutiones membrorum. Sed nō cōdigna ē earum cum scamonea commistio nō eīs sibi īuicem sigillāt ad cōcordiam. Scientiam aūt concordiarum proprietatū quas tradidit:& sigillatōem sibi inuicem rerum. Inquirat ergo prudēter sapiēs:& cōsulat doctos sollicite rerum scrutīa tractare:harum:illarumq;. Secūdum aūt ē cōsulte attēdere naturæ proportiones ī rerum obietioībus:&adhuc sibi īuicem sigillātibus. ex hoc enim resultat ex diuersis ī unum medicina cōsolata post pacem omīs diffidentiæ habens bonitates solemnes Quicquid aūt de proportionibus competit dicere:dicetur post.

CAPITVLVM.PRIMVM. DE. RECTIFICATIONE.MEDICINARVM.CVM.EO.QVOD.OPPONITVR.EIS.PROPRIETATE.SVA.

Nqt Ioannes acqrimus medicīs solutiuis proprietates laudabiles cū re quæ oppoīt eis proprietatem suam:habētem uirtutē cum aspectu:super alicuius rei malitia & non alia.& uocatur hæc uirtus quam res sortita ē a spetie sua. Differūt tamen hæc:& illæ. Acqrimus aūt eis bonitatem tribus modis. Aut eī addimus in uirtutē earum. Aut permutamus malitiam earum aut melioramus operationes earum. PRIMVS.CANON.

D dere aūt oportet uirtutem medicīarum:quarū operatio debilis ē:per aliquod eis adiūctum quod qdem faciat operationes earum uirtuosas sigillatione proprietatis suæ cum ipsis & cōmēsuratione unius ad alteram:& efficit illud nō qa calida:aut frigida sed qa talis sicut diximus corallus sanat stomacum:& peonia epilepsiam:nō qa frigidum alterum uel qa calidum:neq; qa graue aut leue:sed qa dotatur sic. Et dicitur quod serpēs facit iuuenescere:& magnes attrhait ferrū similiter & de aliis dicūtur alia. Et debilis qdem est uirtus medicinæ aut diminuta duobus modis. Aut qa debiliter operatur:& operatur minus q̄ oportet. Aut qa tarde operatur:&efficit operationē suā q̄do oportet corpus ocupari:aut cibo:aut somno. Et aliq̄do operatur die secūdo & aliq̄do mouet & nō educit & aliq̄do rem cibalem destruit trahēs eam secum īdigestā uel q̄do īcipiebat digeri. Si aūt medicīa debiliter operatur & operationem efficit īcompletā aut operatur minus q̄ oportet sicut turbit quod secūdum ueritatē educit de flegmate quod ē subtile tātū & sicut epithimus de quo nisi q̄titas magna exhibeatur nō soluit nisi debiliter aut nō soluit & sicut terrenia bin quod debiliter soluit & sicut hermodactilus & alia plura cōueit cōfortari uirtutes eorum cum eis

quæ patiũtur se se ut sigillatis ex e is resultet uirtus completa; faciēs operatione;. sicut uerbigratia si cō forteeur turbit cum zīzibere pro prie: tunc educit flegma crossu; & crudum chimu;: solum uero non o peratur illud. Et si cōfortetur epi thimus cum aqua casei: aut mellis: aut iūgatur ei salgēma aut sal īdu;: aut mirobalani nigri: eius operatio magnificatur. Et si cōfortetur tere niabin cum aliquo sicut alasce: aut ameos: aut cardamomu;: soluet so- lutione laudabili complete. Et si iūgatur hermodactilo cyminu;: aut piper: aut fiāt ex puluere eorum: & succo sqllæ: aut rafani trocisci eo- rum operatio erit sublimis educē do materiam crossam: & uiscosam: ab īstrumētis iūcturarum. Si aute; medicina tarde operatur & opera tionem sua; efficit post tempus ex tensum: sicut agaricus: & aloe: & her modactilus: & turbit: & similia erit ei admiscēdum aliqd quod ipā; fa cile; reddat & festinare faciat. sicut uerbi gratia confortatur agaricus cum secaniabin & salgēma. Aloe cū speciebus alefanginæ. Et hermoda ctillus cum squilla & rafano. Et tur bit cum zīzibre properie.

SECVNDVS. CANON.

P Ermutabimus autem maliti am medicinarum cum rebus illud proprietate facientibus. Co- munis aũt medicinaru; secũdu; plu rimum malitia est facere senescere corpus & frequētātiu; illas lesionē afferre principalibus membris & quæ sunt proprie mineræ uirtutu; & earum motores debilitare q sũt spiritus & calor naturalis. Indicitur ergo nobis necessitas admiscere medicinis solutionem facientibus: res quarum. proprietas ē cōfortare cor & membra prīcipalia & afferre eis dispositioēs laudabiles & cum hoc auxilio acqritur corpori reiu- uenescētia & īcolumitas. Res aute; cum quarum auxilio faciemus hoc sunt medicinæ cordiales & stoma ticæ & cerebrales & aliæ aliorum principiorum confortatiuæ notæ. Veru; super omībus his canō ē ut cōfortetur cor ī oī euacuatione & hæc debet esse ītētio prima. Omni um eīm accidētium occurētiu; cor pori primus occursus ē ad cor tāq̄ ad basim uitæ. Secūda debet ēe cō fortare stomacum tāq̄ susceptore;. Aliorum aũt cōfortationem pro se qui debere nō ītētiōis ē prīcipalis nisi proprie quādo oportet ex ali quo eoru; materias euacuare. Medi cinaru; aũt cordialiu; uirtutes qua tuor sunt modis eligēdæ. Sũt enim quæ cōfortāt tātu; sicut sũt poma dulcia & aromatica & xiloaloes & doronici & silia. Aliæ quæ cōplexio ne; alterāt aut calida; sicut iūgitur scamoneæ rosa & sādali & silia aut frigida; sicut iūgitur tamarīdis ma cis & similia. Aliæ uero cum hoc quod cōfortāt iuuāt etia; ad soluē dum sicut succus rosarum & uiola rum & emblici & similia. Et aliæ sunt quæ minuũt de medicīa solu tiua excessum ī solutione & acumīe

ſicut carabe & ſpodium & ſimilia.
Medicīæ quoq; ſtomaticæ medicīs
ſolutionem faciētibus miſcēdæ ſūt
ut uirtutum naturalium mineraꝫ in
eo ſeruent & temperēt: quales ſunt
maſtix: ſpica: & ſimilia: & ut permu
tēt complexionem cuꝫ eo quod cō
uertit regimē ad alteratōneꝫ calidi
aut frigidi ſicci aut humidi ſicut
ī tabulis medicīarum eligere po-
tes. Amplius aūt & de medicīs ce-
rebralibus dicimus idem. Inqt ga-
lienus plurimi ātiquorum fecerūt
geras cum nuce muſcata cōſyderan
tes: quoniam nux muſcata cōfortat
cerebrum & neruos. Et ſimile huic
facit ſticados: & gallia: & caſtoreuꝫ:
& ſimilia. Et ſimiliter dicimus de
medicinis epatis: & aliis membris
propriis. Et tibi ſupereſt eas īueni
re ī tabulis medicīaruꝫ ſimplitiuꝫ:

TERTIVS. CANON.

m Elioramus aūt medicīarum
operatiōes ī permiſcēdo cuꝫ
eis reꝫ quæ proprietate ſua facit uir
tuteꝫ earuꝫ peruenire ad membruꝫ
cuius materiaꝫ euacuare ītēdis. Et
ſciuiſti quod uirtus ē quæ regulat
& diſtīguit īter uirtuteꝫ rei & uirtu
tem. Medici uero ē ſoluꝫ porrigere
naturæ cuꝫ melioris tamē permiſti
oīs ſibi īuicem reruꝫ mō earum. Fe
cit eīm deus benedictus: ut ſecun-
dum rerum aſſumptarum proprie
tates natura lineet: & diſtīguat: ali-
ter tamen: & aliter: ſicut uerbi gra-
tia. Agaricus cum permiſtione ſtica
dos: aut acori: uel mori: uerificatur
membrorum capitis ægritudībus
ualere. Cum ēdiuia uero uel cum ta
raſacon: & ſpica ad epar. Et cuꝫ ala-
ſce: & iſopo ad pectus. Cōfidimus
ergo quod natura mandat ad loca
diuerſæ neceſſitatis: hoc: & illud:
quare hæc ſunt ſicut aminicularia
īter quæ natura ſapiēs diſtīguit: &
ſeperat. Sicut uerbi gratia porrigi
tur: & quadratus: & laminaris lapis
artifici: ſed quadratum ad āgulum:
& laminarem ad rectilineum depu
tat uehi. Similiter de natura cōfidi
mus quod ſecūdum neceſſitatis &
miniſtratæ rei exigētiam porrigit
his: uel illis. Felicitamus ergo medi
cīas hoc modo permiſcēdo. ſ. eis
quæ ipſarum uirtutes ad membruꝫ
cuius materias euacuare quærimus
peruenire faciūt. Et qdem ſuperius
diximus medicīas quaruꝫ uirtus his
uel illis membris apropriatur. Vo-
lumus aūt nunc hic ſocietates faciē
tes uirtutes earum peruenire ad
membra oſtēdere. Sicut uerbi gra-
tia ad membrum capitis facile faci
ūt peruēire uirtutem ſolutiui nux
muſcata proprie: & peonia: & ſtica
dos: & acorus: & xiloaloes: & ſal in-
dum: & ſalgēma: & balſamus: & li-
gnuꝫ eius: & ſemen ipſius: & anacar
dus: & thus: & laudanum: & buthur
ſēdere: & myrra: & camedreos: & ca
mepitheos: & ſqnātum: & ſqlla: &
ſpica: & caſtoreuꝫ: & gētiana. & aſce
& iſopus: & aſſa: & grana pini: & pi
per: & maiorana: & ſerapinum. Ad
membra aūt pectoris: & pulmonis
facile faciūt peruenire uirtuteꝫ ſolu
tiui. ireos. & alaſce: & iſopus: & cro

cus:& liquiritia:& succus eius:& passæ:& capillus ueneris:& squilla:& ameos:& cordumenū:& succus caulium:& ius galli ātiq:& nasturtiū:& amigdalæ:& pineæ:& pulmo uulpis:& siseleos:& auellana:& opoponacum:& myrra:& serapinum:& rafanus:& calamus aromaticus:et affodilus:& uolubilis magna:& laurus: & calamētū:& sauina:& uiolæ:& aristologia:& dragagātū:& gūmi:& olibanum:& mel:& zucarum & morum.& fenu græcū:& prassiū & psiliū:& liliū:& similia. Res aūt quæ faciunt uirtutem solutiui peruenire ad epar facile.sunt.spica:& assarum:& feniculus:& ēdiuia:& eupatorium:& tarasacō:& amigdalæ amaræ:& folium:& daucus:& absinthium:& lacca:& cuscuta:& grana quatuor:& cynnamū:& cynnamomum:& asparagi:& aqua ciceris:& camedreos:& arnoglossa:& uolubilis:& ireos:& laurus:& sqnātum:& camemilla:& fumus terræ:& aqua casei:& succus feniculi:& petrosilini:& sqlla:& pollium & uinū:& similia. Faciētia uero peruenire uirtutem solutiui ad splenē.sunt.daucus:& calamētum:& spica:& tamariscus:& capparis:& bothormarien & cortex salicis:& salgēma:& sal indum:& acorus.& ireos:& prassium:& rubea cum qua tīgitur:& absinthium:& eupatorium:& anisum:& feniculus.& asparagus:& cuscuta:& scolopēdria:& sqlla:& assarū:& uolubilis:& scordeon:& agnus castus & camepitheos:& amigdalæ amaræ & aristologia:& similia. Ad membra aūt iūcturarum facile faciunt peruenire uirtutē medicinæ:zinziber:& harmel:& sqlla:& assa:& opoponacum:& tapsia:& aqua porri:& succus caulium:& cordumeni:& acorus:& tria pipera:& scordeon & camedreos:& camepitheos:& asce:& amomū:& poliū:& similia. Quæ aūt ad membra medicinarum uirtutes peruenire faciunt:collige ex tabulis medicinarum simpliciū Nos autē famosiora scripsimus:& quæ sunt sicut radix.

CAPITVLVM. SECVNDVM. DE. RECTIFICATIONE. MEDICINARVM.CVM. EO QVOD. OPPONITVR.EIS. COMPLEXIONE.SVA.

i Nquit heben Mesue opponimus aūt medicinæ excedentium complexione sua cōuertendo regimen ad permutationem ipsius cum opposito eius quod timetur ex calido:frigido:sicco:& humido & cum mēsuratione rei ad rem:secūdum exigētiam possibilitatis unius ad alteram. Sed hoc determinare nō ē presentis inqsitionis. Sed huius īqsitiōis plenitudinē habere cupiēs:legat librum Ali senis:& librum Alchindi.

CAPITVLVM.TERTIVM.DE. RECTIFICATIONE.MEDICINARVM.CVM.EO.QVOD.OPPONITVR.EIS.EFFECTV. SVO.

i Nquit heben Mesue opponimus aūt malis effectibus me

diciārum:& sunt effectus proprie prauæ dispositioīs. Quoruȝ q̃doqȝ fit cōsecutio:& proprie q̃do medi cīa ē earum quæ prauitāt ī operati oībus suis quas sciuisti. Sunt uero huius timorosi effectus deterrētes naturam. Et sunt hi:conturbatio:& subuersio animæ:& mordicatio sto maci:generatio uētositatum:acui= tas:& īflāmatio:serrositas:& excori atio:apertio orificiorum uenarum attractio superflua:lubricitas uisce rum:cōgelatio:desiccatio:corruga tio:īuiscatio uel adherētia:oppila= tio:coarctatio:& similia. Quorum precessit rememoratio. Et opponi mus eis cum adiutorio reruȝ obici ētium eis cuȝ effectu suo. Et ad hoc plerūqȝ auxiliātur nobis res īcolu= mitātes:& meliorātes eas: Aut odo re suo. Aut sapore: Aut cum dispo sitioībus:quæ sunt ex parte substā tiæ. Et sciuisti quod boni q̄dē odo res īcolumitāt medicīam:sedāt eīȝ agitatiōem:& nauseam:& cōfortāt cor:& cerebrum:& dilatāt aīmaȝ:& generāt gaudium. Fetidus uero o= dor:aut grauis facit horuȝ cōtrariuȝ Et oppositio q̄dem redolētiuȝ ca= lidorum:aut frigidoruȝ:cōmēsurā= da ē medicīarum obiectioībus:& earuȝ æq̄distātiis. Auxiliātur aūt ad huc nobis ī emēdatiōe res secūduȝ differētias saporum cōsyderatæ. q sunt sapor acutus:amarus:salsus: dulcis:unctuosus:īsipidus:acetosus & stipticus. Frāgitur eīȝ quod ti= metur ex multiformibus medicīa rum excessibus: Res eīȝ acuta adiu= uat in carminando:& resoluendo quod de uētositate per medicinas acq̄ritur. & hac ītētiōe spēs acutæ alefāginæ. i. aromaticæ miscētur eis: subtiliāt eīȝ:& resoluūt uētosita= tes:sicut recte proprie daucus:& pi per lōgum:& feniculus:miscentur scamoneæ:& feniculus:& anisum:& pollipodium:& similia. Et plerūqȝ adiuuat ī īcidēdo corpus humoris crossi crudi:& uiscosi:& felicitat ad expellēduȝ id ī quod forsitaȝ nō po terat operari medicīa. sicut q sq̄llaȝ ieris magnis admiscuit recte opera tus ē:ut ex hoc res difficilis eradica tioīs euacuēt. Et plerūqȝ res acuta properat:ut a remotioribus medi cīa trahat:sicut tapsia proprie ī pil lulis fetidis:& pipera ī ieris. & ple rūqȝ medicinam tardæ operatioīs: aut debilis facilem reddit:& festīa re facit. His eīȝ ītētioībus felicita= tur uirtus turbit:permiscēdo cum ipso. zīziber. & cuȝ hermodactilis: rafanuȝ:& cum carthamo:cordume num:nec nō necessario aūt cōgela= tioneȝ remouet:& oppilatioēȝ ape rit:& acq̄rit medicīs uirtutem faci lem penetrādi:q̄uis per se nō face= ret illud:sicut scordeon in magnis medicīs:& diuretica acuta ī eis si= militer. Res aūt amara adiuuat ī re soluēdo:& ē de boīs miscibilibus cuȝ medicīa quæ soluit acuitate:& eīȝ opponūtur sibi ex parte substā tiarum:& reprimūt se se & cuȝ hoc se īuicem ī soluēdo iuuāt. Et pro= pter hoc subtiliter operātus ē qui scamoneæ aloe miscuit:nam se ī id

ipſum rectificat. Et adiuuat ēt res
amara in cōfortando ſtomacum: &
uentoſitatem carmināndo: acqrit ēt
medicis eſſe preſeruatiuas a putre-
factiōe: imo remouet eam uirtute
& cōfortat cor. Res uero ſalſa oīuȝ
debiliter & tarde ſoluētium cōfor
tatiua ē: & propter hoc prudēter
operatus ē q ſalgēmaȝ cuȝ agarico
miſceri docuit: aut alias ſpecies ſa-
lis: & ſimiliter cuȝ epithimo & cuȝ
aliis multis: uigorāt eīȝ operatiōes
ipāruȝ: & facilitāt: licet acqrere faci
ant huius exiccatiōem: & cadere in
ſitiȝ: & ī qbuſdaȝ cōturbatōeȝ faciūt
& ī qbuſdaȝ ſedāt. Et res qdeȝ ſalſa
uētoſitates diſſoluit: & acqrit me-
dicinis ſubtilitatem: & facilitatem
& ēe īciſiuas necnō & preſeruatīas
a putrefactione: īmo remouet eam
& exiccare ſuperfluitates ſubmer-
ſas ībibitas: & īcidere adherētes ui
ſcoſas: & croſſas: Et hæc eius ē pro
prietas & remouere oppilationes:
Res quoqȝ unctuoſa adiuuat in lu
bricum faciēdo: lubricaȝ eīȝ magis
lubricam reddit. adherētem uero
uel aptam adherere ſimiliter lubri
care facit: acuitatem frāgit & ſerro
ſitatem & aſperitateȝ lenit. Medicīa
uero tardæ operatiōis habilitatem
acqrit faciēs cito deſcēdere: quāuis
ī qbuſdam ſit ex faciētibus nauſeaȝ
& debilitātibus ſtomacuȝ. Res aūt
dulcis medicīas delectabiles ēe fa
cit: & ē ſicut fundamētum & mate
ria reruȝ miſcibilium: & facit medi
cinas acqrere ēe lauatiuas: & abſter
ſiuas: & mūdificatiuas: horribilita

teȝ aūt medicinaruȝ remouet: & cō
turbatiōem ſedat: acuitateȝ uero &
ſerroſitateȝ frāgit: ſed & medicinas
tardæ operatiōis cōfortat: & adhe-
rētiam remouet: & lubricare facit:
corpus quod cōfortat: ſic & ī qbus
dam īflationeȝ generet & uētoſita-
tem. Inſipida uero res adiuuat ī lu-
bricuȝ faciēdo: & extīguēdo īflāma
tioneȝ: & frāgēdo acuitateȝ: & remo
uēdo ſerroſitateȝ & mordicatiōem
Res quoqȝ acetoſa adiuuat incidē
do: & cuȝ hoc ēt frāgit īflāmatiōeȝ
medicīæ: & ſedat mordicatōneȝ &
acuitateȝ: & facit eam acqrere ſubti
litatem & penetrationem: & ſedat
cōturbationem & nauſeam: & con
fortat ſtomacum caliduȝ: & corpus
& ſedat īflāmatiōeȝ cordis per me
dicinam acquiſitam. Res uero ſti-
ptica medicinarum oīuȝ uirtutes &
operatōnes felicitat: cōfortat enim
cor: & ſtomacuȝ: & corpus: & ſedat
animam a ſubuerſiōe & nauſea: acui
tatem frāgit. & īflāmatōnem: & op
ponitur medicīæ cuius ē proprie-
tas aperire uenas apertōne ſangui-
nem manare faciēte: & excoriar ui
ſcera: & ei quæ ē ſuperfluæ attracti
onis: & ei quæ ī uiſceribus lenitateȝ
multiplicat. Et eſt de melioribus
miſcibilibus ī medicīa quæ ſoluit
cum acuitate. & hoc tribus moīs.
Primum qa opponūtur ſibi ex par
te ſubſtātiarum: & ſecūdum aliqd
ex parte qualitatum: frāgit eniȝ res
ſtiptica acuitatem ſicut diximus &
īflāmationem propter quod lauda
uerūt uerificatores ſcamoneaȝ quæ

assatur ĩ cydoniis & cõmistiõe3 ex eis. Secũdum qa ex cõmistõe huius fit cõpressio & facilior a corpore medicinæ expulsio: propter quod uerificauerũt effectum scamoneæ q eam cum mirobalanis miscuerunt. Tertiu3 qa nõ fit ĩpressio nocumẽtorum cordi & membris nutritiuis ex admistiõe stipticorum cum medicĩa: sicut superius diximus: & uniuersaliter qdem omnibus medicĩs associata omnes earu3 operationes ĩcolumitat. Et res qdem dulcis omĩbus medicĩs: preter q̃ salsæ iuuamẽtum prestat. Et ũctuosi qde3 cum acuto bõa ẽ permistio: & cum amaro: & omni quod serrositatem facit & excoriatiõem: & quod non facile lubricat: & quod mordicationem generat: Inutiliter uero cum re dulci: & re ĩsipida: sed cu3 re acetosa ẽ pronior ad uomitum: & subuersionem. Rei aũt acetosæ cu3 medicĩa acuta utilis ẽ permistio: & cu3 dulci: & omni re ĩflãmabili: & mordicatiua: Inutilis uero ẽ cum amara & salsa: & stiptica excoriatiua: & serrosa. Rei uero ĩsipidæ cum acuta: & amara: & salsa utilis ẽ permistio: & cu3 serrosa: & excoriatiua: & ĩflãmatiua: & mordicatiua. Inutilis uero cum stiptica. Rei quoq3 salsæ cum acuta: & amara: & dulci: & unctuosa ĩutilis ẽ permistio: nisi cu3 his quorum proprie operatio ẽ debilis: & ĩdiget tãtum cõfortatiõe. Sunt ei3 acutum & salsum cõfortatiua oĩu3 debiliter & tarde soluẽtium. Rei aũt amaræ: & acutæ: secũdum aliqd utilis ẽ permistio. Inutilis cu3 re salsa: & omni faciẽte excoriationem: & serrositate3: & exiccatione3. Sũt etiam ex rebus quæ secũdu3 cõdictionem substãtiaru3 adiuuãt ad remouẽdum malitiam medicĩæ sicut res cũglutĩationem habẽtes: & uiscositatem. Hæ ei3 opponũtur medicĩs quarum proprietas ẽ excoriare uiscera: & aperire uenarum orificia: sicut recte misceri dicimus dragagãtum: aut masticem: aut bdeliu3: cu3 aloe: & colloqntida: & cucumere asinino: & aliis. Et dixit qdam quod laudanum ad ista ẽ mirabile: & proprie permistum cu3 colloqntida: & pauco oleo rosaceo. Et alii adĩuenerũt alia sicut ĩ particularibus posterioribus dicemus.

CAPITVLVM. QVARTVM. DE PROPORTIONE. RERVM. SIBI. INVICEM. EIS. ASSOCIANDARVM.

iNquit Ioãnes. Modum aũt & proportione3 attẽdi oportet in permistione sibi ĩuice3 reru3: quarum præcessit rememoratio: ut cõsoletur medicamen ex diuersis proprietatibus sigillãtibus unam uirtutem: & erit ĩtẽtio nostra hic cõprehẽdẽs ĩdigẽtiam q̃titatum medicĩarum ĩ cõsolatiõe unius ab altera per cõsyderatiõem proprietatum tãtum. Quomodo aũt cõsolẽtur medicĩæ per comprehẽsionem exigẽtiæ q̃titatu3 earu3. Lege libru3 Ali senis: & Alchĩdi: & ĩuenies. Cõsyderatio aũt quam hic breuiter ĩtẽdimus fit hoc modo. Omnis medi

(2) 11

cina solutiōem faciēs: Aut ē fortis uirtutis. Aut debilis. Aut medio-cris. Voco aūt uirtute; posse medicinæ quo īpressiōes efficit ī corporibus nostris. Et posse qdem huius forte ē sicut diximus in medicinis multæ acuitatis: sicut est scamonea euforbium: almezereon: & similia. Debile uero ē ī eis quæ ad latus declināt ī columium: sicut sunt medicinæ dulces: sicut sunt uiolæ & cassia fistula: & tereniabin. & similia. Mediocre aūt ē ī eis quæ sunt debilis acuitatis: & debilis amaritudinis: & quæ sunt īter illas: īter quas etiam sunt gradus: & eleuatiōes ī bonitate: & malignitate: plus: uel minus. Adhuc aūt omīs res quæ est sicut bezahar ī emēdatiōe medicinaru; solutiōem faciētium: Aut ē magni iuuamenti: Aut parui. Aut medio-cris. Voco aūt iuuamētum omē id quod medicinæ solutiuæ obicitur aut quo uirtus corporis regitur: aut mala complexio remouetur. Atq; magni iuuamēti rem dico ī qua ītētiōes omēs aggregātur quas diximus: cu; hoc ēt quod potest effici nutrimētum nostri corporis. sicut res dulcis. Parui aūt iuuamenti rem dico: ī qua unam uel duas ex ītētionibus quas diximus inuenies. preter hoc quod possit esse nutrimētum nostri corporis. īmo est ad alterādum & permutādum tātum: sicut res acuta: res amara: res salsa: res stiptica: & similia. Et uoco rem mediocris iuuamēti: in qua plures ex ītētiōibus predictis īuenies: cu; hoc etia; quod secūdum aliqd potest effici nutrimētu; nostri corporis: sicut res ūctuosa: aut res īsipida & res ī qua simul dulcedine; & pōticitatem ē īueniri: sicut sunt dactili: & cydonia. aut dulcedinem cum acumine: sicut mel. aut dulcedine; cu; acetositate: sicut muza. aut dulcedinem cum īsipiditate: sicut poma. Pone ergo sic: quoniam aliquādo oportet mediciām fortis uirtutis misceri rei magni iuuamēti. Et tua īterest post pacem omīu; proprietatum adhuc modis proportionum ad cōcordia; cōsolare: & hoc modo expedit augumentare eam quæ est magni iuuamenti propter beneficium quod de ea creditur: & minuemus eam quæ ē fortis uirtutis timētes lesionem eius ī corpus propter fortitudinem impressiōis suæ. Erit ergo sic: quod re; magni iuuamēti augumētabimus: medicinam aūt fortis uirtutis minuemus. Et hoc ē quod Democritus uoluit dum dixit. Oportet aūt medicinam fortem: debilem facias: quod est quia mediciā cōsolata cōcordātiis: & proportionibus īcolumior fit: sicut ēt nō cōsolata iniqor. Veru; si iūgēda ē medicina fortis uirtutis rei pauci iuuamenti: minuemus medicina; fortis uirtutis: propter illud quod diximus: & re; pauci iuuamēti minuemus similiter: qa nō acqritur per eam nisi ītētio una & ē alteratio: uel permutatio. Aut si iūgēda ē medicina debilis uirtutis rei magni iuuamēti augumenta

bimus medicīam debilis uirtutis nō timentes de impressione eius ī corpore:īmo oportet quod uirtus eius per subadditiōem ī q̄titate ipsius uigoretur.sicut adhuc dixit Democritus .Medicīam aūt debileꝫ ī q̄to fortem facias:& post hoc augumētabimus rem magni iuuamēti propter illud quod diximus.Si aūt iūgēda est res pauci iuuamenti medicīæ debilis uirtutis:augumētabimus medicīam debilis uirtutis propter id quod diximus.& minuemus rem pauci iuuamēti propter illud quod ēt diximus.Et hoc ē illudquod nūc de proportioībus scire oportet.Alii aūt dicūt alia secūduꝫ ītētiōes diuersas.

SVMMA. SECVNDA. DE RECTIFICATIONE.MEDICINARVM.CVM BONITATE.SVA. QVAE.ACQVIRITVR.PER ARTEM. ET CONTINET. QVATVOR.CAPITVLA. CAPITVLVM. PRIMVM. DE MODIS.COCTIONVM.MEDICINARVM.

i Nqt Ioānes dispositiōes acqsitæ per artem reprimūt malitiam medicīaruꝫ solutiōem facientium.Auxiliatur eīꝫ nobis ars quatuor modis.Aut de coquēdo:Aut lauādo:Aut ī fundēdo:Aut triturādo.Et dico quod decoctio alia est quæ ē sicut elixatio.alia ē quæ ē sicut assatio.Elixatio aūt adiuuat ī resoluēdo humiditatem superfluam medicīæ:&maturādo:& carmināndo uētositatem crossaꝫ:aut mordicatiuam facietem subuersionem:& nauseam:& motus laboriosos in corpore:frāgit qꝫ acuitateꝫ:& excessus serrositatis:& excoriatiōis.& propter hoc laudatur scamonea cocta ī pomo:aut:cydonio:aut demuꝫ in uase uitreo cuꝫ succo rosaruꝫ:& oleo amigdalino:sicut dicemus iam. Excessus aūt attractiōis superfluæ:& iniqtatis: reprimitur ēt elixatōe sicut decoqmus aliquādo aliquod eorum:de quorum malitia formidatur ī cōcauitate rei alterius & remanē uirtus eius in illa refracta:sicut uerbi gratia figimus fusteꝫ ellebori ī radice rafani:& post coctōeꝫ eius ī cinere.propinamus rafanum habētem uirtutem ellebori repressam:& coqmus scamoneaꝫ ī robub & sirupo:& propinamus rob & sirupum habēteꝫ uirtuteꝫ scamoneæ & hoc ē illud quod uocāt philosophi separationem rei secūduꝫ speciem a re quæ ē secūduꝫ materiaꝫ.Amplius aūt quādoqꝫ medicīaruꝫ multarum reprimimus malitiaꝫ decoquēdo eas ī succis:& aqs herdaruꝫ:& seminum:& reruꝫ aliaruꝫ:ut suscipiāt permutatiōeꝫ a uirtutibus earuꝫ.Veruꝫ tibi superest scire medicinas quæ debilem coctiōeꝫ suscipiūt:aut fortem.Omīa eīꝫ quoruꝫ uirtus facile resoluitur:aut sunt debilis texturæ:aut uirtutem habent positam ī superficie:debili coctōe īdigēt.superflua eīꝫ resoluit uirtutem:sicut uiola proprie & semina quatuor:& capillus ueneris:& epithimus:& uniuersaliter oēs flores:

& similia. Et quæ contrario modo se habēt: contrarie. Et quæ medio modo mediocriter. Et omīa quæ acumen habēt decocta mitiora sūt. Decoctio eīʒ frangit uirtuteʒ earuʒ nisi forte sit uirtus alicuius posita ī superficie: aut debilis: Et oīa quæ sunt crossæ substātiæ coctio acqrit eis subtilitatem. Et omnis medicīa cocta secūdum arteʒ & legeʒ secunduʒ plurimuʒ ē facilior. Veruʒ neqꝫ per decoctiōem fit iuuamētuʒ ī his quæ soluūt labificādo: & faciēdo lubricuʒ: de quo sit ualde curāduʒ. Et q̄do permiscentur medicīæ diuersarum ītētionuʒ: & quæris ex eis uirtutem compositam. decoctio facit ex eis meliorem modum permistiōīs ut ex sūma earum resultet uirtus īsita faciēs operationem cōcretam: Et si sit una ex eis debilior q̄ altera: oportet ut gradatio fiat in decoctiōe earum plus uel minus secūdum quod dictuʒ ē. sic eīʒ oportet. Decoctio q̄dem impetuosa: inflāmatiua resoluit uirtutem medicinæ. Quare tua interest decoquere cōmēsurādo caloreʒ: & proportionādo illuʒ substātiis rerum: & earuʒ uirtutibus debilibus: & fortibus. Assationis aūt uel frixiōis ī patella officiuʒ ē quādoqꝫ addere in uirtutem medicinæ: sicut assatur sqlla & fit magis solutiua. & quandoqꝫ minuere ī uirtute sicut uerbi gratia assatur psilium & fit eius humiditas minus lubrica minus qꝫ soluens. & assantur plura ut mitiora fiant. Et quādoqꝫ per assatiōeʒ una duarum uirtutuʒ reprimitur: & uigoratur altera: uerbi gratia sicut mirobalanis & reubarbaro est uirtus solutioneʒ faciēs & cōtractiōeʒ: ī eoruʒ uero assatiōe minoratur uirtus faciēs solutiōeʒ: & uigoratur uirtus eoruʒ faciens cōtractiōeʒ: Et ī been est uirtus uomitiua & uirtus faciēs solutōneʒ educens per uētrem: dum auteʒ asiatur: minoratur ipīus humiditas superflua baurachia faciēs subuersionem & nauseaʒ: & reman& ei uirtus solutionem faciens.

CAPITVLVM. SECVNDVM. DE. MODIS. LAVATIONVM. MEDICINARVM:

Dicimus quod per modos lauatiōuʒ medicinarum multipliciter medicīs acqritur bonitas. Interduʒ eīʒ per lauatiōem remouetur superficies acumīs alicuius medicinæ: sicut quādo lauatur semen urticæ cuʒ aqua: aut mucillagīe dragaganti: ne guttur: aut partes per quas trāsit adurat: & sicut lauatur salnapticus cuʒ aqua cucurbitæ: aut cōsimili hac ītētiōe. Et quādoqꝫ lauatur medicīa ut abscīdatur ab ea altera uirtutum suarum: & proprie malignior: deterrēs. & remaneat ei melior operatiōuʒ suaruʒ. & incolumior: sicut proprie lauamus lapidem lazuli: & lapidem armenuʒ. ut soluāt per uētrem tātuʒ: & sine molestia: & angustia: Nō loti uero etiaʒ per uētrem: & uomitum soluūt & cum āgūstia & molestia. Et sicut ēt lauamus laccam ut sit minus solutiua: & remaneat ei: ut sit oppilatōuʒ

aperitiua. Et lauamus aloen: non lotus eiꝫ magis laxat: & minus cōfortat membrum nutricatioīs. Lotus uero facit cōtrarium. Et sunt medicinæ quæ uirtutem habēt positam ī superficie: quæ si lauētur: tollitur sicut tarasacon: & endiuia: & rosa: & similia. Et quandoqꝫ lauamus ubi oportet abstergere partes īmūdas Et q̄doqꝫ lauamus aliqd: ut magnificetur uirtus eius: sicut lauamus aloen cum aqua specieruꝫ aromaticaruꝫ: ut magis confort&. Et lauatur cuꝫ aqua reruꝫ solutiōeꝫ multiplicātiuꝫ sicut turbit: & agarici: & similiuꝫ: ut magis soluat. Et lauatur cuꝫ aqua bdelii: aut dragagāti: ut nō imprimat lesionem apertioīs uenaruꝫ: apertione qua fluat sāguis. Et scire oportet quod res de lauatioībus substinet q̄tum uirtus eius patitur plus: aut minus.

CAPITVLVM. TERTIVM. DE MODIS: INFVSIONVM. MEDICINARVM.

i Nqt heben mesue acquiritur bonitas medicis per īfusiōeꝫ: q̄doqꝫ eiꝫ res nācisicitur dispositōeꝫ per illam: q̄doqꝫ dereliqt eam in re ī qua īfunditur. Acqrit auteꝫ ars dispositōeꝫ per īfusioneꝫ: naꝫ quādoqꝫ reprimitur aliqd de malitia sua: sicut uerbi gratia absinditur superficies acumīs: & serrositatis ab almezereon: & alscebran: ex eoruꝫ īfusiōe ī aceto: sicut turbit īfusuꝫ ī lacte nuper mulso: & exiccatuꝫ: rectificatur ab eo: & absinditur esse cōturbatiuuꝫ. Et q̄doqꝫ īfusio addit in uirtuteꝫ medicīæ: sicut īfunditur turbit ī succo cucumeris asinini: & magnificatur uirtus eius ī educēdo materias a remotis. Et infunduntur hermodactili ī aceto sqllæ: aut succo eius: aut succo rafani. & acqritur eis uirtus magna ī iūcturis: Et infunditur agaricus ī secaniabī: & fit uigorosior. Et quādoqꝫ facit īfusio medicinam esse lubricam: sicut q̄do ībibitur colloqntida: & proprie interius & ī glutino dragaganti: & facit ne adhereat uilis & pertranseat & nō noceat ano: & uenis. Et sicut īfūditur scamonea i oleo uiolaceo: & similia. Reliqtur aūt dispositio rei per ifusionem ī re in qua infunditur: q̄do res humiditateꝫ habētes recipiunt uirtutem rei submersæ ī ipsis: sicut uerbi gratia infunditur aloe ī qbusdam succis acqrētibus post illud uirtutem aloes: & propinatur illa infusio: Et fit illud propter multas utilitates: Aut ut rei uirtus facilius penetret ad partes lōginquas: sicut īfusio aloes ī aquis specierum alefanginæ. Aut ut mitior fiat: sicut infunditur scamonea ligata ī pāno ī coctiōe alicuius rob: uel sirupi. Aut ut separetur proprietas a proprietate: sicut ī infusione reubarbari: & mirobalani uidemus Separatur eiꝫ ab eis uirtus solutionem faciēs: & cadit ī īfusiōeꝫ remanēte re cōtractionem faciēte ī residuo. Et q̄doqꝫ non tantuꝫ uirtus & proprietas cadūt ī īfusione: sed ēt alicuius rei corpulētia: sicut patet ī īfusiōe cassiæ fistulæ: & tamarīdo-

rum:& similium.

CAPITVLVM.QVARTVM DE MODIS.TRITVRATIONVM. MEDICINARVM.

t Rituratio aūt multū cōfert ad hoc quod ītēdis de rectificatiōe medicinarum. Sūt eī quædam ī qbus nō oportet ut multa elaboretur trituratiōe. Et sunt in qbus multa est necessaria trituratio. Et sunt ī qbus mediocris. Et tibi superest scire quod dictum ē: quoniam sunt quædā: quorum uirtus cito tollitur. aut sunt debilis texturæ: & hæc nō multa īdigēt trituratiōe: sicut scamonea āthiochena bona. Verum ī crossa expedit ut plus ī triturādo īsistas. Omīa eī quāto plus uel minus subtiliora: uel crossiora: tāto plus uel minus opere triturationis indigēt. Officii autē triturationis necessitas triplex est: Aut eī ut miscibilium melior ī unū fiat sigillatio. Aut ut medicīs aliqua proprietas acqrātur: Vel ut ī eis aliqua malitia reprimatur. Exemplū primi ē trituratō tyriacæ & aliarū medicinarum. Exemplū secūdi. Inquit Galienus īstiti ī ultime puluerizādo cyminū & cum ēet naturæ solutiuū: factū ē urinæ prouocatiuum. Ego dico quod aliquod acutorum solutionē faciētium ultime pulueriza tum acqrit proprietatē post illud ut fiat penetrans magis: & repat ad alias partes ī quas non poterat prius: & prouocet per illas Exemplum tertii. Inqt filius Serapionis oportet ut colloquintida & proprie īterius eius optime pulueri zetur: & neq: sit cōtētus aliqs in sufficiētia cōtritiōis eius: pars eīm sensata ex ea adheret in uilis stomaci: & ī uolutionibus ītestinorum. & ex ea quam inuenit humiditate imbibita īflatur: & apostemat: aut ulcerat loca: Trita uero ultima cōtritione nō operatur illud. Rauedseni uero habet cōtrarium huius quod diximus. de scamonea: quod enī ex eo purius ē: & grauius: melius: & bene tritum uigorosius. Rarum uero & laxū multum redactum ī puluerem nō retinet de uirtute aliqd de quo sit curādum. Trituratio autē omīs qualiscūq: sit: oport& ut fiat cum facilitate & cōmēsuretur substātiis terēdorū. Laboriosa uero resoluit uirtutem.

TERTIA.INTENTIO.EST. SERMO.VNIVERSALIS.NOCVMENTORVM.REDVNDANTIVM.CORPORI.IN.HORA. PVRGATIONIS.ET.CONTINET.TRIA.CAPITVLA.

i Nquit filius Mesue obuiādū post ista malis accidentibus: quæ superueniūt ī haustu medicīæ & sunt accidētia terroris: & cremētū: & materia & causa ægritudinū multarum: & senii: & mortis ītempestiuæ. Et sunt hæc. Aut qa mou& & nō expellit. Aut qa īdebite & laboriose soluit. Aut qa soluit ultra q̄ oport&: & ultra necessitatis indigētiam: īmo est cōsequēs ultimitatem: Quorum qdē euentus tribus cōtigit ex causis. Vel propter īcon

ueniētiam quæ eſt ex parte medici
næ: Vel propter īcōueniētiam quæ
ē ex parte ſuſcipiētis. Vel propter
īcōueniētiam accidētium ſuperue-
niētium utriſq;. & tibi ſupereſt il-
lud ſcire. Cōmēſuratio aūt ī oībus
iſtis ē grādiu; cauſaru;: quæ corpus
īcolume reddūt: & tibi adhuc ſupe
reſt ſcire illud. Incōueniētia autem
quæ ē ex parte medicīæ: ē aut qa ē
ī genere malignarum: aut ſi nō ē ta
lis: nō ē forſita; cu; cōditioībus: aut
proportioībus artificialibus: qua-
rum rememorati ſumus. Et tibi ſu
pereſt uitare uitādas: ī qbus neque
ars: neq; aliqd aliud auxiliatur: & in
nō uitādis obſeruare cōditiōes: &
proportionu; modos. Ex parte aūt
ſuſcipiētis error ſuperueīt: aut qa
ē eorum q prohibētur a pharmati
a: aut ſi præparamēta ad ea nō præ
ceſſerūt: quæ ſecūdu; ueritate; cor-
pus a poena ſecurum reddūt. & ſūt
proprie adæquatio euacuādæ mate
riæ: & canalium: & ductuum neceſſa
riorum præparatio: & facere naturæ
obediētia;: & cōſuetudinem lenita
tis. Ex parte uero accidētium forin
ſecorum error ſuperueīt: ſicut ī ma
lo regimīe: quod fit ī uſu ſex reru;
nō naturalium: quas ſcis.

CAPITVLVM. PRIMVM: INTENTIONIS. TERTIAE. SI MEDICINA. MOVET. ET NON EVACVAT.

Fferamus igitur hic ſermōes
exponētes unāquāq; haru; di
ctōu;. Et primo ſi medicīa ſolutōe;
nō fecerit: aut fecerit tarda;: tūc fit
illud: aut propter debilitate; uirtu
tis nō potētis operari ī medicīam:
quare nec ea ī ipſa;: aut fit propter
uētoſitatem croſſa; ſubleuāte; cor
pus medicīe: aut cōculcāte; ī occul
tis uacuitatibus corporis: & poris:
& fit cauſa ad febres putrefactio-
nu;: & ſincopi;: & morte; feſtina;: aut
quia expulſiua debilitatur: aut pro
pter oppilatiōe;: & cōſtipationem
ī uiis: & canalibus expulſionis: aut
propter īobediētia; materiæ ad ex
pulſiōem: quare fit cōmotio & agi
tatio ī ea: & nō expellitur: īmo dila
tatur: & multiplicatur in corpore:
aut qa medicīa ē debilis ī ſe & re-
miſſa ī operatiōe ſua. Et tibi ſupe-
reſt iſta comprehendere: & corrige
re ſecūdum meliorem poſſibilita-
tis modum. Nam ſi hoc fuerit pro
pter debilitatem naturæ: & huius
ſignum ē res quæ cadit ī ſenſum: ſi
cut cōualeſcētia: aut aliquid ſimile
Et ſi fuerit medicīa earum: quæ fa-
ciūt ſua; operatiōe; labificādo: uel
lubricum faciēdo. Exhibitō rei ci-
balis cōfortātis illico: & uigorātis
naturam poſt potum aquæ nō ueri
frigoris medicina; ī ſuo effectu ad
iuuat. Si aūt ī cauſa huius fuerit uē
toſitas: aut qualitas mala: ſignifica
tur ex ueſtigiis uētoſitatis: quæ præ
ceſſerūt: aut male complexioīs ſi-
milis: uel diuerſæ: Et cura ē ut cli-
ſteribus: uel uomitu expellatur. De
īde redi ad ea quæ uētoſitatis ſolu
tione;: aut malæ qualitatis permu-
tationem faciāt ex eis quæ ſcis. Si
aūt expulſiua debilitatur: aut debi

lis ē medicina ī operatione sua &
remissa: damus aquam frigidam nō
ueri frigoris: & post horam: res pō
ticas compressiuas: sicut cydonia:
& pira: & similia. Hæc eīm medici
nam cuz uirtute ad inferiora depo-
nūt. Si aūt propter cōstipatiōem ī
uiis: & canalibus hoc cōtīgeret. Cli
steria secūdum quod exigit dispo
sitō sunt melior cura: & omē quod
remouet cōstipatiōem ex eis quæ
dicemus. Si aūt ēt cum his adiuto
riis solutionem non fecerit: non ti
metur per eam lesio: de qua sit cu
rādum ualde: Si uero fuerit medici
na earum quæ soluūt comprimēdo
uoluerūt qdam ex prioribus si so-
lutionem non fecerit: ut super eam
detur aqua frigida: qa lubricare &
descendere facit acquirendo graui
tatem ei qua citius descēdet. Sed
errauerūt illud simpliciter asseren-
tes: q̄uis faciat illud liberos haben
tibus corporis ductus. In habenti
bus tamen oppilationez tātuz: aut
coāgustationem ī āfractibus ītesti
norum: acqritur ex hoc maior coā
gustatio: quare ī his ē prohibenda.
Et tibi superest discernere illud.
dabimus ergo tūc aquam tepidam
quoniam lubricare facit: & per eaz
non timebimus illud. Et dicimus
quod omīs medicīa compressiua
qualiscunq; sit: si non soluit: time
super eam lesionez & proprie quaz
facit possidere membrum āfractu-
osorum ductuum: & uiarum subti
liuz. Conabimur igitur ipām expel
lere: nūc cuz rebus ipāz lubricare fa
cietibus ex eis quæ diximus: nūc ex
rebus ipāz ad īferiora trahētibus
ex eis etiam quæ diximus. Veruz si
medicīa fuerit earuz quæ faciūt su
am operetiōem dissoluēdo: & fue-
rit earum ad quas nō ē approximā
dum: & solutionez nō fecerit: opor
tet quod āgustiam generet: & æstu
ationem: & motuz: q ē sicut motus
spasmatorum cuz extēsione & re-
tractiōe corporis: & faciat motus
laboriosos ī uniuersum corpus: &
dolorem capitis. & scothomiaz: &
dolorem oculorum: ita quod uide
ātur quasi extra pelli: & morsuz cor
dis: & præfocationez ī quibusdaz. Fe
stinādum ē igitur tūc ut cito a cor
pore expellatur q̄to citius poterit
& hoc uomitu: aut purgatōe: cuz re
bus īcitātibus illam uirtutem qua
melior fiat expulsio. Et si fuerit
motus ipīus ad superiora: compe-
scatur motus eius: & ad īferiora tra
hatur: cuz clisteribus: & si necesse fu
erit fortis attractiōīs. Et dixit Ruf
fus: multaruz taliuz reprimitur ma
litia potu aquæ frigidæ uehemēter
& sessione ī ea. propterea quod frā
git acuitatem. omīa eīz quæ eaz frā
gūt: & īflāmationem remouēt: & fu
riositatem: ex eis quæ diximus: & ex
eis quæ dicemus ad hoc conferūt.
Et similiter tyriacæ spēs sicut iam
diximus ī proximis capitulis. At si
medicīa fuerit earum quæ concedū
tur & solutionez non fecerit: sed fe-
cerit āgustiam: & mordicationez in
uētre: generabitq; æstuationez ī cor
pore: & ī capite dolorez uertigīosuz

cuꝫ scothomia:& ī oculis tenebro
sitateꝫ:& alices:& oscitatiōes:festi
nabimus succurere cum coliriis:&
clisteribus trahentibus eam ad īfe
riora post administratiōeꝫ rerum
compræssiuarum deponētiuꝫ eaꝫ:si
cut sunt cydonia.& mastix:& simi
lia.Plurima eīꝫ talium materiaꝫ cuꝫ
uirtute ad īferiora expellūt.Si aūt
talia nō proderūt:& accidētia ma=
la multiplicātur:& materia leuiga
ta fertur sursum:necessaria erit fle=
bothomia tūc:& proprie de basili
ca & postea de saphena:ē eīꝫ uirtuo
sa ad hoc.Verum ī omībus his cō
fide:& expecta beneficia magna ex
clisteribus:& proprie secundum
quod exigit dispositio:hæc eīm a
magnis terroribus securos faciūt.
Vomitus uero magis prouocandi
sunt:quādo pharmatia cordis ge=
nerat morsum:& nauseaꝫ:&ē de ge
nere strāgulātium:&facit singultuꝫ
præfocatiuum:aude tūc super uo=
mituꝫ:& ne cōtemnas clisteria:sed
fiducialiter cōfide de illis.& pro=
prie q̄do circa uētrem āgustiaꝫ ge
nerat medicīa:aut ī hippocūdriis:
aut tortiōeꝫ ī eis:& æstuatiōem fe=
cerit.

CAPITVLVM.SECVNDVM.SI MEDICINA.INDEBITE.ET.LABORIOSE.SOLVIT.

m Edicīam aūt īdebite & labo
riose soluere dicimus:quæ soluit.
sed nō quod oportet:& quæ labo
riosos generat motus:sicut subuer
siōeꝫ:& motum:& tortiōes:& æstu
atiōes.Veruꝫ si soluit:sed nō quod
oportet:sed tātum corruptum:&
impuruꝫ.Iteratio solutōīs ē necessa
ria:ut educatur hæc eadem materia
quam soluere ītēdebas:alio qn di
latabitur:& multiplicabitur ī cor
pore propter agitatiōeꝫ ī ea factaꝫ:
& cōmotiōeꝫ:& cōuersiōem materi
erum aliarum ad illam:sicut ī sub=
uersioībus lacunaruꝫ sæpe uidemus
q̄do aggregatur ad illas ex diuersis
refluxioībus pura:& impura:totuꝫ
ī fine fit impurum.Si aūt nō corru
ptum sed bonuꝫ educat humorem:
æstuatiōeꝫ ī corpore generat.Nanqꝫ
quom medicīa superfluitates eua=
cuat:nō ē cuꝫ ea æstuatio:quoꝫ aūt
q eam sumpsit æstuabit:& uexabi=
tur:& debilitabitur debilitatōe su
perflua.Scito quoniam euacuatur
necessarium quod natura repugnat
expellere.Festinādum ē igitur tūc
medicīaꝫ taleꝫ a corpore expellere
illico:& eius uires cōtinuo frāgere.
Et illud quod aggregat has duas
intentiōes ē potus aquæ calidæ:ex
qua hora post horaꝫ bibat:eius eīꝫ
potus medicīam cito lubricare fa=
cit:& ipīus uirtutem frāgit:& nos
plenam traditiōem faciemus:de re
bus hoc faciētibus.Vomitus auteꝫ
& animæ subuersio accidūt:aut qa
medicīa de sui natura est uomica:
aut qa nō uomica:sed alia atqꝫ alia
faciūt eam uomicam:quæ sunt aut
stomaci debilitas:aut multa sicci=
tas fecum:aut canalium āgustatio:
aut quoniaꝫ medicina abhorretur:
aut quoniam uētositas subleuat il
lam medicīam.Quod si accidit uo

mitus propter fecum siccitatez:aut canalium oppilatioem:clisteria necessaria sunt:& ea quæ deoppilationez faciut. Si aut usq; ad hoc no sufficit:melius e ut uomitu expellatur Verum si propter stomaci debilitatem:aut propter mediciæ horribilitatem:uomitum accidere timueris. Hæc erit tibi doctrina:non illico quom eam sumpserit quis se mouere præsummat:sed diu super eam qescat:no tatuz a motibus corporeis:sed animalibus iqtum possibile e:usq; adeo:duz ipsa natura circudat:& i eam operatur. nisi eiz natura i ipsam operata fuerit:no operabitur i naturam. Tuc eiz bene redoletia ex floribus:& platis:&aliis ei apponatur:qualia sunt menta:& sansucus:& maiorana:& folia citri: uel fructus eius:& apium:& absinthium:& rosa:& cydonia:& maciana.&bolus aspersus aqua rosacea & aceto:& lutum quo abluitur nutrituz rosis recetibus & aqua rosacea. Fricatio aut extremitatuz est etiam ex eis. Nam eos iuuat costrictio earum dolorosa:Interduz aut manus & pedes i aqua calida ueræ mordicatiois ponere:est ex eis similiter: quæ ad hoc adiuuat. Super mediciā aut stiptica mordeat:& bibant quasi labedo:& facies eorum aqua rosacea roretur:& proprie quom icipit moueri nausea:uel aqua redoletiuz aliquorum aspersioe subtili. Gaudium etiaz & sollicitudies delitiarum similiter a uomitu liberant Quoz aut ipsoruz animæ sedatæ fuerit:ambulet:& moueatur paulatiz: e eiz motus hic iuuatiuus. quoniam hoc e illud quod Hipp. docuit. Accidut aut tortioes ex potu medicinæ:aut qa pugit:& ledit stomacum & partes per quas trasit:aut qa uirtus attractionis i ea multiplicatur bonuz simul:maluzq; trahes humorem:aut qa facit acqrere complexionis maliciam i membris per quæ trasit:propter quod festinabimus frægere:& debilitare uirtutem eius ut cito a corpore expellatur:sicut superius dictum e:& sicut iam dicemus.

CAPITVLVM. TERTIVM. SI MEDICINA:SOLVIT. VLTRA. QVAM OPORTET.

Inanitio superfluit ultra q̃ oportet ex potu mediciæ tribus ex causis. Quādoq; eiz i ea e coditio & dispositio mediciæ. Quandoq; dispositō suscipietis eaz Quādoq; dispositio reruz prouenietiuz ex utrisq;. Ex dispositioe aut suscipietis fit illud:aut qa multum habet de materia iam posita i necessitate ad fluxum:aut propter uenarum eius debilitatem:aut propter orificiorum ipsarum amplitudinez aut propter debilitatem membrorum expulsiois ipsius:aut qa e eorum qui prohibetur a pharmatiis quos in libro de pharmatia tibi ostedimus. Ex parte aut dispositionis pharmatiæ potest cotigere illud:quoniam aut e earum quæ pugut orificia uenarum:& mordicant & aperiut:aut qa ex ea complexiois

malitia acqritur corpori:aut qa aliqd de substātia eius remāsit ī uillis stomaci:aut ītestinorum.aut propter multiplicitatem ipsius ī q̄tita te sua:aut propter malitiam ī qualitate eius &uenenositate ipsius.Et tibi superē discernere ista.Res quoq; quæ sūt extra superueniētes utrisq;:faciūt etiam ad illud.Inqt ei; Galienus dispositō australis multiplicata aperit:& rarificat:& obedietiam facit ad fluxum.Borealis uero multiplicata comprimēdo:&exprimēdo similiter ad fluxum præparat:quare pharmatiam dari prohibet:& proprie paratis ledi ab ipīs Potus etiam aquæ frigidæ multæ super eam facit similiter.& uniuersaliter qdem omne malum regime; ī sex generibus rerum:quas scis:facit similiter.Auxiliabimur ergo hisne uirtus prosternatur:&cadat:post q̄ sciuerimus cā; fluxus ex testimonio rerum:quæ præcesserūt.Nūc qde; cum eis quæ medicīæ uirtute; debilitāt:& frāgūt:eāq; a corpore expellūt.Nūc cum eis quæ canaliu; & membrorum expulsioīs:& orificiorum uenaru; uirtutes coadunāt: & partes eorum cōstrīgūt.Nūc uero cum eis quæ sedāt agitationem laboriosam:& motus mediciārum ī corpore.Nūc quoq; cum eis quæ mouēt &cōuertūt mediciam ad cōtrarium fluxus uētris:Nūc aūt cum eis quæ īcrossant medicīa;:& compīgūt.Nūc aūt cum eis quæ dilatāt aīa;:& cōfortāt cor.Sic eīm aggregas omne; ītētiōem ī cura.

CANON.PRIMVS.

SI ergo causa huius ē propter trāsgressiōem ī medicina ex his quæ dicta sunt:frāgere uirtute; medicīæ:&facere ut cito a corpore expellat ē melior cura.Citam aute; expulsiōe; eius a corpore:a tribus fieri uerificatores dixerūt.s.a rebus proprie quæ uirtutem habēt.Aut lauatiua;.Aut abstersiua;.Aut compræssiuam.Et ex lauatiuis qde; sciuisti:quod aqua calida frangit:& trāsmutat audaciam medicīæ:& ex eis ē aqua ordei:&mucillago psilii & semen cydoniorum.Et ex abstergētibus ē zucaru; rubeu; cu; aqua calida:& mel cum aqua passularu;: & secaniabin:& similia.Ex comprimētibus uero sunt cydonia:& maciana:& pira:& mastix:& mirobalani:& similia.Inqt Ruffus īterest audaciam medicīæ uolētis expellere & proprie cum eius difficilis ē expulsio:ut supra ea;:& proprie q̄do expulsiōem eius quærit:aliqua; ex mucillagībus bibat:secūdu; quod exigit dispositio:& proprie cum aqua tepida:& oleo amigdalīo pauco:& post duas horas aliq̄ ex comprimētibus summat.sic ei; medicinæ uirtus expelletur tota:non dimittēs uestigiu;.Et dixit Galienus uerificatur aquam calida; lauatiua;. atq; mūdificatiua; uirtute; habere atq; solutiuam:& omne; adherētia; remouere.Frigida; uero quod uillis adheret uisceru; compīgere.Dixit Ioānitius aqua lactis caprarum cum melle &pauco sale ē mūdifica

tiuum bonum expellēs omne uesti gium medicīæ:

CANON:SECVNDVS.

Vctuuȝ aūt & membroruȝ ex pulsioīs cōfortamus coaduna musq; uirtutes:& proprie retinēdo cuȝ rebus bene redolētibus:& sti- pticitateȝ:& cōstipatiōeȝ seu coadu natiōem faciētibus:& coāgustatiōeȝ pororum:ex qbus materiæ manāt ministrādo ea melioribus mōis ad ministratiōuȝ:& etiaȝ per clisteria si oportet:& necessitas cogit debere per clisteria adiuuari. Et res comu nior ī qua aggregātur multæ ex in tētioībus rememoratis ē mastix. in eo eiȝ ē uirtus partium coadunatio nem faciēs:& cōfortatiōeȝ. Inqt eiȝ Hamec si tribuantur masticis. ʒ. ii. aut. iii. cum succo cydonioruȝ: expel lit uirtute sua compræssiua residu- uȝ medicīæ: demuȝ strīgit. Et si sto macus:& uēter oleo rosaceo calido īqtum pati poterit ī ūgatur: deī de puluis masticis: aut rosarum. & gal liæ uel gallæ desuper aspergatur in ueītur ei mirabile. Et dixit iterum Hamec. ℞ dragagāti assati a. ʒ. iii. us q; ad. iiii. & decoq; cum lacte dulci aut acetoso: sicut te īuitat necessi- tas & bibatur. ē eiȝ ad illud mirabi le. Et ex eis etiaȝ quæ experta sunt: ē ut summatur granorum nasturtii a. ʒ. ii. usq; ad aureos. ii. torrefiāt:& ī pīguētur decoquēdo cum succo cydoniorum: aut myrthoruȝ: aut ma cianoruȝ & propinetur ē eiȝ ultimuȝ ad illud & proprie si nō cōterūtur: destruitur eiȝ uiscositas eorum ī cō tritiōe. Coriādro aūt utere quādo quæris īcrossare materias:& compī gere:& luto sigillato & sanguine dracoīs: q̄do excoriatiōem esse cre dis:& spodio q̄do dolores pūgiti uos sedare ītēdis:& acatia:& sangui ne. dra. & carabe quoȝ oportet fluxū sanguineum sedare:& succo barbæ hircīæ: q̄do uenæ & ductus laxi re- fundūt medicīas ad ītestīa. & adipi bus īpūcturis:& mordicatioībus ī testiorum:& excoriatioībus eoruȝ & mucillagīe psilii ī expellēdo re- siduum medicīæ:& rebus narcoti- cis: quādo stupefactio quæritur:& somnus:& materieruȝ īcrossatio sed hoc ī fine rei tātuȝ q̄do omīa iam nō cōtulerūt ī desperatiōe:& ī ma gnis causis:& timorosis proprie. Ma tres aūt medicīarum aggregātium ī se uirtutem cōstipatioīs:& coadu natioīs:& cōfortatioīs. & retētioīs sunt: mastix:& rosa:& semen eius:& xiloaloes cruduȝ:& balaustiæ:& suc cus barbæ hircīæ:& gallæ:& gūmi & lutum sigillatum:& spodium:& grana granatorum:& sumac:& ame os:& se. portulacæ:& fructus tama risci:& coriādrorum:& se. arnoglos sæ:& folia:& grana myrthi:& cymi num īfusum ī aceto & torrefactum & anisum īfusum similiter:& corti ces thuris. & coaguluȝ leporis:& san guis. dra. & grana nasturtii assata:& gallia:& fructus rubi:& similia. Et sunt ex compositis quædam: qbus uti necesse ē:& exigit ea huius di- spositio: sicut sunt zucarum. ro. cuȝ mastice:& gallia:& cōfectiōes ex cy

doniis factæ:& alia. Et ex eis quæ elegimus ē electuarium diacyminuʒ hoc quod est ex inuentione nostra: quod abscīdit fluxum uētris operatiōīs cathartici cum significatiōībus frigiditatis:& cōfortat uiscera:& calefacit ea. Vētositates qdem dissoluit:& carmīat. fluxum quoqꝫ & uentositatem hæmorroidarum sistit. ℞ ligni aloes:spicæ:galliæ mus. oxiciperi:calami aroma. ān. ʒ. II cymini:carmeni īfusi ī aceto:die ac nocte & torrefacti: ʒ. III. semīs pori torrefacti. ʒ. I. s. emblicorum īfusorum ī succo cydoniorum & tostorum. ʒ. II. s. granorum nasturtii torrefactorum. ʒ. VI. granorum passularum. ʒ. V. granorum myrthi tritoruʒ sicut alcohol. ʒ. VI. balaustiaruʒ:concularum adustarum:thuris:fructus tamarisci: ān. ʒ. II. s. ameos. ʒ. III. tere omnia sicut alcohol. & frāgātur in uino odorifero: deīde exiccētur:& frāgātur iterum cum aqua cydoniorum ātiqua:aut cum aqua grānorum myrthi & exiccētur:deīde permitte siccari super uase uitreato:& iterum terātur:& īuoluātur ī miua & sit dosis. ʒ. III. cum sirupo cydonioruʒ:aut myrthino. Cōfectio trociscorum ex īuētiōe nostra ultimorum ī hac ītētiōe & quādo fluxus ē cronicus. ℞ balaustiarum:corticum glādium īfusorum ī aceto & torrefactorum:& sumac:granorum myrthi:& hippoqstidos ān. ʒ. II. cymini:carmeni:& gallarum infusaruʒ ī aceto & torrefactarum:& capituʒ granatorum:& fructus tamarisci:& macis:& xiloaloes:& galliæ aromaticæ:& masticis:& spicæ ān. ʒ. I. semīnis acetosæ:& gūmi:& boli:& granorum passularuʒ torrefactoruʒ. ān. ʒ. I. aliter. s. granorum coriādri īfusorum ī aceto & assatorum. ʒ. II. fac trociscos. ʒ. unius cuʒ uino pūtico. Et sit dosis trocis. unus cuʒ sirupo cydoniorum:uel aliquo ex robub stipticis. Electuarium abscīdēs fluxum uentris operatiōīs cathartici cuʒ significatiōībus caliditatis ℞ granoruʒ myrthi tritoruʒ sicut puluis. ʒ. XII. ros. spodii:sumac:sandalorum al. & ru. & citrīorum:balaustiarum:gūmi ān. ʒ. I. & s. granoruʒ granatorum acetosoruʒ assatoruʒ. ʒ. VII. coriādri īfusi ī aceto & assati. ʒ. IIII. semīs acetosæ:se. plātagīs:se. ros. ān. ʒ. I. fiat horuʒ omniuʒ cōtrituratio bona & frāgātur cuʒ succo acrestæ & exiccētur:uel cum succo myrthi & aceto:deīde īuoluātur cum miua facta ex succo cydoniorum:& aceto Et sit dos. eius. ʒ. III. cum sirupo cydoniorum acetosorum. Confectio trociscoruʒ quos exposuimus nos quorum iuuamētum ē magnificuʒ ad fluxum uētris:& excoriatiōeʒ īte stioruʒ. ℞ spodii ʒ. VII. ros. se. earuʒ acatiæ:balaustiaruʒ:san-dra. ān. ʒ. II. s. se. acetosæ. ʒ. I. s. berberis:carui:sumac:se. plātagīs:se. portulacæ assati ān. ʒ. I. & sextam. ʒ. unius gūmi:assari. ān. ʒ. I fiāt trocisci. ʒ. s. da cum aqua sauic. Dimac bonum cōferēs ad fluxum uētris & debilitatem stomaci & epīs:& uiscerum sanum & expertuʒ. ℞ acatiæ sumac hippoqstidos

gallæ: laudani: calami aromatici: ros
& se. eius: sandalorum alborum &
ru. galliæ mus. ramic: masticis: xiloa
loes: spicæ: olibaī: costi: ciperi: myr
ræ: ab sinthii: aā. ʒ. ii. fiat eorum tri=
turatio bona. deīde accipe succum
ros: foliorum carui: aquæ. ros. & ui=
ni pōtici aā. ʒ. i. s. submerge ī eis ca
lefactis die ac nocte tortellaruz de
semi. ʒ. iii. dactilorum siccoruz. xii.
numero gūmi assati. ʒ. v. miuæ uisco
sæ bonæ. ʒ. iii. fac omnia decoq lēto
igne usq3 dum mellis spissitudinez
habeāt: post hoc aggrega cum pul
uere rerum suprascriptaruz: & tere
diu ī mortario usq3 dum fiat totuz
uiscosum: deīde line ex eo super pe
ciam: & suffumigetur cum xiloaloe:
& cum eo epithimetur. Dimac ali=
ud bonum. ℞ ros. & se. earum: pul=
pæ sumac: sandalorum alborum: &
ru. spodii: sangnīs. dra. carabe: balau
stiarum: gallæ: acatiæ: hippoqstidos
galliæ mus. corticuz mādragoræ: ca
pitum granatorum: aā: ʒ. iii. cam=
phoræ. ʒ. i. & tertiam unius. tere: &
fac puluerem: & accipe succi extre
mitatuz uitis. ʒ. ii. succi acrestæ. ʒ. i.
succi extremitatuz myrthi: aceti aā
ʒ. i. īfūde ī eis sauic ordei die ac no
cte. ʒ. iii. gūmi. ʒ. v. granoruz myrthi
tritorum sicut alcohol. ʒ. iii. & mi=
sce cuz eis miuæ acetosæ. ʒ. iii. deco
que ī igne leui usq3 dum habeat uī
scosam spissitudīez: deīde aggrega
simul cum spēbus ī mortario: & cō
tūde donec misceātur: & line ex eo
super peciam: & suffumigetur cum
xiloaloes: & epithimetur: quoniam
sanum & expertum ē. Clisteria quo
q3 fiāt si necessitas uocat ad hoc: &
exigit dispositio cuz rebus quæ ag
gregāt ītētiōes quas scis. Clistere
iuuatiuuz ualde. ℞ butiri. ʒ. xxx. san
guīs dra. ʒ. iii. plus uel minus: secun
dum quod necessitas cogit te.

CANON. TERTIUS.

c Onuertimus quoq3 medicīas
ad contraium fluxum uētris
cuz balneis: & fricatioībus: & sudo
rem prouocātibus: cum diureticis
& uomitum īducētibus: cum uēto
sis: & ligatiōe: & cōstrictiōe extre=
mitatum dolorosa: & uniuersaliter
cum omībus: quæ medicīam ad ex
teriora mouēt: & faciūt eam diuer=
tere a uiis primæ expulsioīs: quoni
az hæc ē res magis necessaria. Balnea
aūt & fricationes ī eis: sunt ad hoc
cura magna: & beneficium efficax: &
spetiale: & proprie facta ex aqs dul
cibus uigoratis cuz rebus quæ po=
ros dilatāt: & corpus cōfortāt: qua
lia sunt camemilla: absinthium: san
sucus: folia citri: & similia. Debiles
aūt ī arte cuz stipticis balneāt: igno
rātes quoniaz poros coarctāt: & me
dicīas: & fumos īterius cōuertūt. &
hoc fit causa maior ad fluxum. Im
mo sit tua magnifica ītētio dilata
re poros: & attrahere ad exteriora
q̄tuz possibile ē. sic eīz fiet medicia
rum euaporatio: & acutorum fumo
rum exclusio. Fac ergo egrum suda
re ī balneo: aut uapore aquæ calidæ
& utere fricatiōe post fricatiōz: e pri
us leni: deīde acriori ut pati pote=
rit usq3 dum multum sudet. Sudor

aūt sæpe & sæpius abstergatur:ut nō obstet egressioni alterius sudoris:aut uaporis parati excludi. opponitur aūt poris diu retentus sudor:abstersus uero facilem facit alterius egressiōem. Fricatiōes aūt ī extremitatibus multum conferunt Vulgares aūt & q non sunt familiares artis comuīter hos & illos post medicīa3 balneāt:iguorātes quod balneum ad exteriora trahit:quēadmodu3.G. dixit. & ignorātes quonia3 opponūt residuæ materiei motui:quæ ia3 ī necessitate posita erat cum uirtute pharmatiæ repere ad uiam expulsioīs:reuocādo illa3 uirtute balnei ad membra:tūc qde3 facile erat iuuare ut habilius reperet: uel salte3 exolueretur:nūc uero difficile. Præterea si uirtute balnei cōfiditur quod sit expulsio ad exteriora:& ignobilia nō minus ē error: fit eīm trāsmissio ab ītestīs ad cutim. quæ omnia sunt ignobilia per nobilia qde3.s. per uenas:& ab ignobilioribus ad ignobilia per nobilia. Præterea natura melius ex propīqoribus educit uiis:& maxīe ex cōuenietibus. Et īqt Hipp. quod materia quam euacuare oportet educēda ē per partem ad quam magis declinare uidetur:& proprie si sit cōueniēs. Errant ergo īdifferenter balneātes post assumptu3 pharmacum:faciūt eīm cadere ī oppilationes:& ægritudīes cutis. Et secūdu3 ueritatem qdem nō ē cōgruu3 balneum post mediciam nisi q̄do purgatio superfluit. cōfert eīm tūc ad

uētrem strigēdum. In balneo uero postq̄ diu sudauerit:cōfortātia tūc & cōstrīgētia tribue. Sic ei3 aggregas ītētiōes duas bonas. nāq3 properas ex uno eorum:ne uiscera lasia materiam recipiāt:& ex alio materias eorum ad oppositum cōuertis quod si hæc nō cōtulerīt:carnes:& totu3 corpus ī balneo pānis lineis aqua īfusis diu uerberētur:ex omni parte:usq3 dum cutis rubeat:& īfletur:deīde fricetur ut sudet. Sedere aūt ī balneo super lateres calidos: aut lapides lenes:& raros:& calefacere cum eis latera:& uētrem:& renes: ad hoc multum cōfert. Extrema uero īstitis ligētur:& comprimantur compræssiōe dolorosa. Sic quoq3 materias ad cōtrarium fluxus uentris cōuertis. Diuretica quoq3 & urinam prouocātia huius etia3 ītētionis sunt. Inqt ei3 Hipp. ī aforismis si qs ī nocte multum urinet:minoratur eius secessus. Et dixit Inaim pluralitas sudoris & urīæ pluralitatem egestioīs resecat. Et illud ideo quoniam materiæ ad alias partes repūt quam ad ītestīa. Immo trahūtur ab ītestinis:& a concauitate epatis ad renes uel cōcauitates mēbrorum:& derelīquūt feces subsiccas ī ītestīs tardioris egressioīs:ad huc:etiam uomitum prouocare ē causa huius:Inqt eīm Hipp. fluxus īterdu3 uomitui:& uomitus fluxui causa curatiua est. Et dixit Inaim. illud ideo ē quoniam ex hoc ad oppositum & diuersum attractio fit eius quod causa illoru3 erat. Huius

etiam ītētioīs sunt uentosæ si sub hippocūdriis:& ī uētre:& in lateribus ponātur:& ī renibus.ligatiōes quoqꝫ & compræssiōes:& fricationes extremitatum sunt etiam huius generis:& proprie īcipiēdo ab asellis:& īguībus:& descēdēdo ab eis.

CANON.QVARTVS.

l Aboriosam aūt agitationem:& fluctuatiōem ī corpore sedamus:cum qete:& somno.Inqt eīꝫ Hipp.Cum abscīdere uolueris fluxum per elleborum īductuꝫ:& multiplicatum:præcipe quietem & somnuꝫ.Indt Heben Mesue.Dico qetem corpoream.s.& aīalem cum ad mīstratiōe celebritatis obiectoruꝫ sensuum:somnus etiam īducēdus ē mulcebris cum cāticis somniferis.& melodiis & omni arte organica:& rebus somniferis:& omni causa quæ curat sahara.Et scito quod somnus:& profundatio ī eo ē ex maxime sedātibus agitatiōes omnes:& qes similiter.Nāqꝫ subdit Hipp.stare agitatiōem sedat:& ad hoc argumētum summit ex nauigatiōe.quoniaꝫ motio agitat corpora.Cibi aūt & potus in dispositione hac omnīo rescīdēdi sunt:nisi sincopiꝫ & casum uirtutis timeas:addūt eīꝫ agitatiōeꝫ:& nō minuūt.

CANON.QVINTVS.

p Ræcipuuꝫ omnis ītētioīs est regimeꝫ animaꝫ dilatās:& confortās cor:secūduꝫ administratiōeꝫ omneꝫ reruꝫ.vi.quas scis.Locentur ergo ī domo temperati aeris:& nō frigidi.Frigus nanqꝫ concludit humores ad īteriora:cuꝫ sit eos ad exteriora trahere:res magis necessaria:neqꝫ calidi resoluit eīꝫ & debilitat.Et elige ex cibis:& potibus:& aliis omne quod cōfortat cor:& aīmaꝫ dilatat:& nos plene dicemus illud post.

CANON.SEXTVS.

c Ompīgere eīꝫ & stupefacere ē ultimum ad quod initi debes & proprie tūc cuꝫ omīa iam nō cōtulerīt:& res posita ē sicut ī desperatione:tunc quoqꝫ super narcoticis præsumēduꝫ ē:& medicamētis fortibus:sicut ē tyriaca:& filonium:& similia.Componūt aūt reꝫ magni erroris a principio huius curantes cuꝫ narcoticis.ē eīꝫ cum eis curatio mēdosa:propterea quod īcrossant & congelāt materias:& fit intentio falsa:& redit fluxus:& prorumpit post tempus nō diu extēsuꝫ disruptior q̄ fuerat prius:immo sicut e gurgitās cuꝫ uestigiis cōgellatioīs:& mortis.Verum curatio uera ē abscissio causæ:faciētis:& coadunatio:& cōfortatio membroruꝫ:& uirtutum eorum.sicut iam diximus.At uero q̄do necessitas inuitat:& proprie q̄do iam omnia nō cōtulerīt præsummimus super narcoticis:& proprie rectificatis secūdum mōs:& conditiōes:qbus emēdātur nocumēta:quæ ex eis timētur.Timētur auteꝫ ex narcoticis plura nocumēta:sunt eīꝫ oīo rei cōtraria uitæ cōgellātia:stupēfaciētia:& mortificātia:nuda qdem magis:& adhuc magis recētia:ars uero:& societas

tegit eorum nocumēta:& remouet Verum trium ītētiõu3 res admistæ eis:ipõrum bonificāt operationes. Primo uero socīētur eis quæ resol uūt:& auferūt quæ ex narcoticoru3 prouenit congellatione sicut uerbi gratia:recte miscetur eis castoreu3: & piper:& crocus:sunt ei3 hæc tria tyriaca narcoticorum:sed piper & castoreum facit ad resoluēdum & carminādu3 magis:crocus uero ma turat:& sedat uirtutem narcotico rum.Secūdo uero cum eis ea quæ uirtutes cõfortāt:& spiritus repa= rant:misceantur.sicut recte misce= mus eis ex cordialibus:& stomati= cis rebus:quæ cõferūt rei uitæ:si= cut spica proprie:& doronici:&ze doaria:& similia.Tertio oportet ut socīētur eis:quæ sistūt:& sedant & cõstrīgunt agitatas:& cõmotas: seu reumatizantes uel reumaticas materias:& fluētes de parte ī par= tes:sicut ē myrra proprie:& oliba= num:& sandaraca:& similia.sic eīm narcoticoꝝ iniqtas reprimitur.Ve rum si excusari potes nõ propīari ē melius.Et si excusari non potes melius ē ut nõ dētur potui:sed ad mīstrare ī emplastris tātum ē meli or cura:uel saltem ī suppositoriis: & enematibus:si parꝝ ī emplastris cõtulerīt .Et si cogeris propinare potui fac cu3 timore:& cautella:Et dare ea ātiqora ē minoris nocumē ti.Maturatur ei3 & digeritur cu3 re bus permistioīs uirtutis narcotici. Et dare ī sero āte somnu3 ē melior horarum qua dari possint quonia3 īducūt somnu3:& sciuisti quod so mnus agitatiões sedat.Et sunt qui dāt ī mane & proprie q̄do uigiliæ nõ adsunt.prolõgāt ei3 necessitate3 surgēdi ad ascellam sedādo mordi catiõem:Et oīo caue ne dederis su pra cibum.Et caue ne dederis ea corporibus abūdātibus:neq3 dede ris ea corporibus īpuris:sed post mõdificatiõe3 potius.Et uita exhi bitiõem eoru3 diebus cõtinuis:im mo īteruenīat īter tempus & tem= pus exhibito reꝝ cõfortātium ut saluetur thesaurus.Et scito quod nocēt oculis:& sensibus.Et tibi su perest mīstrare cautella3 ne noceāt & fac exhibitiõem eorum q̄titatis paucæ qua uirtus nõ ledatur.meli or ē ei3 iteratio q̄ multiplicatio:& īsultibus qde3 melior horaꝝ ē præ ueīre horam ipsorum:& q̄doq3 da re oportet apud fortem cõmotio ne3 eorum:sicut ī colico dolore ue hemēti.Et dixit.G.ī colica qdem uehemēti.q̄doq3 maioris necessita tis ē cura mēdosa:quæ ē stupefacti o:& proprie apud fortem cõmoti õem doloris eius:quam cura uera: ne uirtus resoluatur & cadat.Pona mus aūt aliquas ex medicīs narco ticis:quas elegimus utiles ī hoc ca pitulo.Medicamen quod scripsit Israelita fortis stipticitatis:cõferēs ad fluxus medicīales:& ad alios flu xus uētris:bonum & expertum.Rꝶ olibani.ʒ.i.coaguli leporis.ʒ.ii.opii ʒ.s.gallaru3.ʒ.iii.fiāt ex eis trocisci ʒ.s.& sit potio eorum unus:Cõfe= ctio pillularum filii.zear bona ad

fluxum uẽtris:& reumatizationem uiscerum. ℞.b deli:sandaracæ:opii thuris minuti:myrræ:croci:añ.fiat pillulæ sicut cicer:da in sero tres: aut qnqne. Cõfectio trociscorum quos composuimus nos ad super= abũdãtem fluxum cathartici:& col liricã passiõem:& alios fluxus uen tris:cõfortãtium aĩam:& strĩgẽtiũ uomitum cũ significatioĩbus fri= giditatis:& faciẽtiũ somnũ. ℞.ci peri:thuris minuti:ameos:gallæ: croci:galliæ mus.gariof.balaustia= rum:camepitheos:corticum grana torum:myrræ:spicæ:ãñ ʒ.ii.iusqami opii.ãñ.ʒ i.s.fac trociscos aurei uni us:& dos.eorum trociscorũ unus Cõfectio alia trociscorum ex ĩuẽti one nostra:q sunt ultimi ĩ intẽtiõe hac:& ad omnem fluxũ uentris:& uomitũ cũ significatioĩbus cali= ditatis. ℞.spodii:se.ro.acatiæ:hip poqstidos:balaustiarum:san.drac. gallarũ:croci:ãñ.ʒ.ii.boli.ʒ.i.s.opii iusqami:ãñ.ʒ.i.fac trocis.ʒ.s.& sit dosis eorũ unus cũ aqua rosacea.

QVARTA. INTENTIO. PO= NIT. CONDITIONES. IN. E= MENDATIONE. NOCVMEN= TORVM. DERELICTORVM. POST. PVRGATIONEM. ET CONTINET. XIII. CAPITVLA

CAPITVLVM. PRIMVM: DE FEBRE. POST. PVRGATIO= NEM.

i Nqt Heben Mesue. Aegritudi num aũt quæ hereditãt post solutiões:occasiõe solutiui:sermo nes afferemus. Et primo de febre quæ accidit post illud. Eius autem euẽtus ẽ:quoniam aut solutiuũ fu it multæ caliditatis:& acuitatis:& dereliqt malam complexiões ĩ cor pore:aut propter conculcatiõem materiæ:quæ debebat expelli:sed nõ fuit expulsa:quare putrescit:& fit causa ad febres:aut propter oc= cursum motuum corporeorũ:siue aĩalium super eum q soluitur forti tudĩe:aut propter occursum frigo ris cohartcãtis poros:& prohiben tis respiratiõem uaporum:aut pro pter occursũ caloris ĩflãmãtis ma teriam & humores iam motos:aut propter festinam comestiões super eam. quare aliquid de re mediciali cum re cibali penetrat ad uenas:& fit causa:aut multi fluxus:aut con= culcatioĩs:&putrefactioĩs alicuius materiæ:aut qa debebãt præcede= re mediciãs digestiões:& non præ cesserũt:& fit operatio eius ĩ cru= dum:quare fit ĩterdũ dissolutio:& nõ euacuatio:sed cõculcatio:& pu trefactio. & uniuersaliter qdeꝫ om= ne malũ regimẽ ĩ mediciã potest esse causa huius. Auxiliabimur igi= tur postq̃ sciuerimus causas febris per testimoĩum rerum quæ præces serũt ĩducẽtium causã:nũc cũ eis quæ opponũtur causis facientibus & abscidũt cãs:nũc cum eis quæ fe bris ĩtẽtiõem curãt. Et plerũq; est maior necessitas resistere causis fe= brem faciẽtibus. Et plerũq; curan di febrem maior ĩstat necessitas:& proprie quãdo malignior ẽ febris Et tibi superest ista discernere. Ve

rum si fuerit causa febris frigus cõcludẽs poros. Cura eius ẽ admĩstrare ea quæ aperiũt poros: & faciunt uaporum exclusiõe ex eis quæ diximus. Et sudoris prouocatio ad hoc multu ẽ utilis. Et si fuerit qa obuiauerit ei calor ĩflãmãs: aut qa medicĩa fuerit multæ acuitatis: & ĩflãmatoĩs. Cura ẽ cum extĩguentibus caliditatem: & refrigerãtibus acuitate ex his quæ dicemus. Si aũt propter materia quæ debebat expelli: & non expellitur: sed cõculcatur & putrefit. Cura ẽ expulsio illius materiei cũ præcessiõe adæquatioĩs: & præparatioĩs eius ad expulsiõe. Si aũt fuerit propter occursu motuum corporeoru: aut aĩalium super medicĩa. Cura eius ẽ causa febris factæ ab eis: sicut scis. Si aute propter festĩam comestiõe fuerit Cura ẽ super ipsam abstinere. Præterea si febris multæ fuerit ĩflãmatioĩs. Cura ẽ cum his quæ ĩflãmatiõem sedãt: & cu præparatiõe aeris & admĩstratiõe restrĩgẽtium seu refrigerãtium ex cibis: & potibus: & unctioĩbus: & emplastratioĩbus: cura cor: & epar: & admĩstratiõe redolẽtium frigidoꝝ. & medicĩaꝝ cordialium frigidaꝝ: & ultimo cu balneis humidis: temperatis: & omnibus: quæ febribus calidis opponũtur. sicut sapiẽtes scripserũt. Si aũt febris fuerit pigra. Cura ipius uersatur q̃doq; circa ipsam causam ut adæquetur. & resoluatur: & abstrahatur. Et ĩterdum circa febrem ut expellatur.

CAPITVLVM. II. DE DOLORE CAPITIS. POST. PVRGATIONEM.

[D]ius aũt euẽtus ẽ aut propter eleuatiõem uapoꝝ ad caput: quos medicĩa mouet: & subleuat: & proprie q̃do laboriose: uel nõ complete soluit: aut propter ea quæ mouet ĩ capite materiam: & nõ educit. aut propter occursum rei extrĩsecæ superueĩẽtis capiti eius q euacuatur: sicut calor: & algor: & similia: Quod utiq; etia curamus postq̃ sciuerimus causam eius. Na si fuerit propter uaporem q eleuatur trahimus ad oppositum eius cum his quæ diximus. Et si ia eleuatus ẽ: & fuerit calidus: cephalica ĩcidimus. Et si fuerit frigidus curamus sicut ceteros dolores factos a simili causa. Et cõfide ĩ flebothomia saphenæ: quonia ẽ potẽs ad hoc. Si aute fuerit uapor crossus: frigidus Cura cu his quæ dispositio exigit sicut scis. Verum si fuerit propter materia quæ mota ẽ: præter q̃ fuerit euacuata: iteratio purgatioĩs ẽ necessaria post maturatiõem eius quod ẽ causa doloris. Et si fuerit propter malitiam qualitatis acqsitam per medicĩa. Cura ẽ permutatio eius cum eo quod cõuenit.

CAPITVLVM. III. DE VERTIGINE. POST: PVRGATIONEM.

[A]Ccidit aũt qa uapores q̃doq; quos medicĩa mouet: & subleuat eleuantur ad caput & faciunt motu: q ẽ sicut motus rei agitatæ

q̄do mouetur aqua motu giratiuo & sicut motus rerum leuium q̄do flant uēti uertiginosi:aut qnando aqua obuiat aquæ:& fiūt uoragīes & illud ideo:qa q̄doq; uapor eleuatus īterdum facit fumos moueri: ī uacuitatibus cerebri &arteriis facientes agitatiōem ī spiritu:&secūdu; plurimu; ī loco termīatiōīs īstrumētoru; sensuū:& sentit tunc patiens eius sicut si res super eum uoluātur:& terra sub eo tremat:& moueatur. Quod eqdem curamus hoc modo. Si aūt uideris domīu; ī sanguine cephalica; īcide. Scarificatō uero cartillaginum aurium:&uētosæ ī nuca:& cruribus ad hoc conferūt:& similiter omne regimen reprimēs sanguine;:& confert ī fine rei balneari balneo dulcis aquæ. Et si ē propter aliorum humoru; abūdātiam. Cura ē eductio humoris faciētis per uomitum:aut per uētre; Et post illud confortatio cerebri cum his quæ dispositio exigit:& fricatio īferiorum:& resolutio uaporum:& cōuersio eoru; ad oppositum:&rectificatio membri mādātis:sicut est stomacus:aut epar:aut splen:aut fel:aut aliud.

CAPITVLVM.IIII.DE DEBILITATE:VISVS.POST.PVRGATIONEM.

It q̄doq; ex siccitate supflua quæ succedit euacuatiōi supfluæ:q̄doq; ex humiditate coarctata ī neruo cuncauo:quam dissoluit medicīa præterq̄ euacuauerit:& q̄doq; ex uapore:crosso:& turbido quem medicīa subleuat ad caput & ad membra uisus. Si aūt ē propter siccitatem acqsitam ab euacuatiōe supflua:cōferūt humectātia nota ex cibis:& potibus:&omībus quæ addūt ad humectatiōem corporis:&membroru; uisus:sicut balneu;:& somnus:&refectio corporis & alia. Et si ē ex humiditate quam medicīa coarctauit ī membris uisus. Cura ē cum pillulis cochiis:& pillulis de iera:& pillulis de specibus:quarꝝ descriptio est apud te. & distillatione ī oculis cum succo chelidoniæ :&feniculi:& felle alcubugi:aut eritii:aut aqlæ:aut capræ: aut cum collirio de fellibus. Veru; si ē ex uapore crosso:turbido. Cura ē reductio illius materiæ a qua resoluitur:&repræssio subleuatiōīs uaporꝝ cum fricatiōe īferiorum & exercitatiōe iporꝝ:& distillatione colliriorꝝ sicut diximus:& administratio rerꝝ āte cibum ex his quæ resoluūt superfluitates:quæ sunt ī stomaco:sicut ē īfusio ieræ:aut aloes:aut decoctio abiinthii:aut oximellis sqllitici:aut post cibatiōem eorꝝ quæ prohibēt uaporem ciborum eleuari:sicut ē coriādrum proprie:&cydonia:&similia. Deīde succedat administratio rerꝝ cōfortātium uisum:& abstergētium uisu;:& oculos īterdum:& proprie sicut te īuitat necessitas.

CAPITVLVM.V.DE DEBILITATE. STOMACI. POST. PVRGATIONEM.

Omen comune est debilitas

stomaci: sed quãdoq₃ cadit ĩ toto corpore eius: & sequtur ipsam debilitas omniũ₃ uirtutum: quarꝶ ẽ minera: q̃doq₃ ĩ superiore pte eius: & sequtur ipãm debilitas appetitus: & q̃doq₃ cadit ĩ iferiore pte eius: & sequtur ipãm debilitas digestiæ: & q̃doq₃ cadit ĩ fundo ipĩus & uillis retẽtioĩs: & sequtur ipãm debilitas retẽtiæ. Accidit aũt stomaci debilitas post purgatiõe₃: aut qa per ea₃ stomaco malitia complexioĩs acqritur: aut qa ĩmoderata inanitio extenuat: & rarefacit corpus eius: aut qa educitur humor bonus supernatãs derelĩquẽdo malu₃ ĩ poris eius submersu₃: aut adherẽtem: aut imbibitu₃: aut qa aliqd relĩquitur de medicĩa ĩ stomaco adherens uillis eius: aut quia ĩ eo mouet materia₃ præterq̃ expellatur: aut qa ẽ medicĩa de genere adherẽtium: & multi acumĩs: quare uehementer imprimit: & ulcerat supficie₃ eius. Agẽs nãq₃ ĩ re₃ multi sensus uehementius imprimit. Succuremus autem huic ægritudini quonia₃ elemẽtu₃ ẽ multarꝶ ægritudiũ₃ postq̃ sciuerimus cã₃ eius p testimoĩum rerꝶ cãntiu₃ ipsam: nũc cu₃ rebus rectificãtibus quod de ĩdignatiõe p medicĩa₃ acqsiuit stomacus: nũc cum rebus abscĩdẽtibus: & corrigẽtibus cãs debilitatis: nũc uero cu₃ rebus cõfortãtibus ipsu₃: nũc quoq₃ cu₃ rebus prohibẽtibus effusiõe₃ materieru₃ ab aliis membris ad ipsum: quod qde₃ multotiẽs accidit: & proprie q̃do ĩ aliquo uicinãtiu₃ membrorꝶ materia exuberat: & ẽ forte ĩ mãdãdo: & stomacus debilis promptus ĩ recipiẽdo. Agẽs ei₃ & si sit debile facile imprimit: & proprie q̃do rei adest præparatio.

CANON. PRIMVS. DE INDIGESTIONE. STOMACI.

Et dico quod cum de iure solutiuorum sit secũdum plurimum stomaco nocere: & parare ei cãs: & mõs ĩdignatiõu₃ propter inimicitia₃: & uiolẽtiam. qua₃ receptori ĩferũt: & naturæ ipĩus: sat agẽdu₃ ẽ causis: & modis ĩdignationum resistere: & proprie cum his quæ accidũt ĩ uirtute eius cum successiõe qetis: & somni: & cu₃ successiõe gradatioĩs cibi: & electiõe eius: & proprie talis ut cõfortet & coadunet stomaci ptes: & remoueat quod de laxitudĩe stomacus psolutiuum acqsiuit. Neq₃ ĩmitãdu₃ ẽ illos: qui iura pĩguia: & pulmẽta mollia post solutiuu₃ festinãter propinãt: cum relaxẽt: & mollificẽt stomacu₃: repleãtq₃: & fastidium generẽt: & nauseam. licet sorbitio iusculi talis ĩterdum cõferat: & proprie q̃do necesse ẽ medicĩæ audatiam trãsmittere amembris nutritiuis: ẽ ei₃ de genere lauãtium. & cito lubrificare faciẽtium. Propinandus igitur tunc cibus: q aggreget & coadunet stomacu₃ & ptes eius laxas: & addat ĩ uirtute eius: sicut sunt cibi proprie acetositatis paucæ: q ex aromaticis & stipticis cõdiũtur: sicut ex tumia & seglec & similia: & sit eorꝶ exhibitio paucæ q̃titatis qua stomacus

20 b

3 21

nõ grauetur pueniẽdo gradatiꝫ usq; ad id cuius admĩstratiõeꝫ stomacus cõsueuit:& nõ prætereas qn cadat ĩ cibis eoꝝ:& iuribus ipõrum mẽta.& succus acrestæ:& cydonia cõdita:& maciana:& succus granatoꝝ:& sumac:& spẽs aromaticæ:& miua:& similia. Potus aũt eoꝝ sit uinum odoriferꝝ subtile:& leue:de cẽtis permistioĩs cum aqua sicut ĩ quaꝫ sol paꝝ impræssit:cui suproretur aliquid de aqua.ro. Dulce autem uinuꝫ ĩ hac hora ẽ maluꝫ:& uinum crossuꝫ:similiter & turbidum & uitet aquam calidaꝫ:& frigidam ueri frigoris prorsus. mollificat eĩꝫ hæc stomacuꝫ & disgregat uirtuteꝫ eius. illa uero debileꝫ caloreꝫ deicit ĩ eo. Potus aũt ipõꝝ sit paucus:neq; cõfidẽduꝫ ĩ siti eoꝝ:neq; satisfaciẽdum. sed tollerãtia sup siti ẽ. ex eis quæ stomacum uerificãt. Vitẽt aũt pĩguia:& fructus:& pisces:& cibos male digestioĩs:& mali nutrimẽti:& coitum:& iraꝫ. hæc eĩm sup medicĩam faciũt corpora senescere aut cadere ĩ morbos. Ex rebus aũt post assumptuꝫ pharmacum stomacuꝫ rectificãtibus:& corpus totuꝫ:& restituẽtibus ipsum uirtuti suæ ẽ somnus:sedat eĩꝫ ex agitatioĩbus euacuatioĩs indignatiões quas stomacus acqsiuit. Et electio cibi & potus & paucitas eoꝝ:& quies:& aer præparatus ad temperieꝫ:& gaudiuꝫ:& delitiæ:& omne regimen tale. Et scito quod balneum ẽ ex eis quæ magis ledũt nisi forte qs ĩmoderate soluatur. tũc eĩm balnea necessaria esse diximus:& hoc ẽ illud quod unũquodq; sup euacuatiõeꝫ celebrare oportet.

CANON. II. DE REMOTIONE CAVSAE. DEBILITATIS. STOMACI.

In abscisione uero causaꝝ debilitatis stomaci canõ ẽ:quoniam oportet res eas abscĩdẽtes nõ euacuari a rebus ipsum confortãtibus ut succedãt sibi ĩuicem ut saluetur minera:& hoc faciemus cum auxilio medicĩaꝝ cordialiuꝫ:& stomaticarum. Veꝝ si stomaci debilitas cõtĩgat propter malitiaꝫ complexioĩs acquisitam ei p medicĩam Cura ẽ pmutatio eius cuꝫ eo quod cõueĩt ei. Si aũt fuerit propter rarefactiõeꝫ:& extenuatiõeꝫ parietuꝫ stomaci acquisitaꝫ ei propter solutiuuꝫ. Cura ẽ difficilis. Veꝝ sat agẽdum ut curetur cuꝫ regimĩe reductioĩs uirtutis eius paulatiꝫ ex una pte & proprie cuꝫ quiete:& ex cibatiõe ciboꝝ boni chimi uelociter nutriẽtium & paucæ q̃titatis:sicut sunt uitella ouoruꝫ recẽtium & sorbilium:& epata gallĩaꝝ pĩguiuꝫ:& iuuenuꝫ:& alæ auium:& pulloꝝ:& uinum odoriferꝝ:& alia cuꝫ administratiõe medicĩaꝝ aggregãtium uirtuteꝫ ipĩus:sicut sunt medicĩæ stipticæ boni odoris:& nõ fortes. Et cõferũt ĩ huiusmõi dispositiõe emplastratiões sup ipsum ex rebus odoriferis stipticis:cõseruãt eĩꝫ in eo calorem qui forsitaꝫ resoluitur propter raritatem eius. Et si tãtuꝫ res exuberat ut perducat ad ecthi

cam stomaci. Cura ē occupari ī ad mīstrādo q̄doq; humectātia: q̄doq; restaurātia corpus: & q̄doq; reparātia uirtutem ex eis quæ diximus: & ex eis etiā quæ dicemus. Si aūt fuerit debilitas stomaci propterea quod eduxit medicīa humorē bonum: & dereliq̄t malū: aut quia mouit materiā: & nō eduxit. Cura est eductō illius materiæ: & deīde redire ad hoc ut cōfortetur stomacus. Et si fuerit propterea quod particula medicīæ adheret in uillis stomaci. Cura ē cū eo quod diximus. Si aūt fuerit p excoriatiōē ī stomaco factā. Cura ē cū eis quæ cōiungūt uirtutem cōsolidatiōis: & confortatiōis: si sit recēs. Et si fuerit ātiqua: cū eis quæ aggregant uirtutem mundificatiōis q̄doq;: q̄doq; cōsolidatiōis: & cōfortatiōis.

CANON. TERTIVS: DE CONFORTATIONE. STOMACI.

IN cōfortatione aūt stomaci debilis: sunt tria regimīa. Primū ē abscisio rei ledētis: sicut te scire fecimus. Secūdum ut administres quæ auferunt laxitudiē: sicut etiam diximus. Tertium ut administres ex cibis. & potibus: & aliis generibus admīstrationū omne id in quo ē cōfortatio: & uirtutū reparatio cū auxilio aromaticoꝝ: stipticoꝝ: & reꝝ paucæ acetositatis: & reꝝ eaꝝ proprie quæ sunt in primo: gradu: aut secūdo: ī q̄bus natura delectatur: & non prætermittas ī hoc triplici regimīe q̄n cōfortes cor: quoniā ē thesaurus uitæ.

CANON. IIII. DE PROHIBENTIBVS. NE. MATERIA. FLVAT.

POstq̄ aūt euacuaueris stomacum ab humore ad ipsū effuso: & uelis ne adhuc ipsū iteꝝ recipiat. Regimen erit duplex. Primū ē conuersio materiei quæ effunditur ad diuersum eius: sicut iā diximus: ex fricatioībus: & cōstrictionibus extremitatum: & aliis præter balnea. Secūdum ē uirtutē stomaci coadunare: & cōfortare ipsū ut nō recipiat quod ad ipsū effunditur ex membris aliis. Virtutis eīm unitæ ē nō recipere: sed fugere cōtrariū.

CAPITVLVM. SEXTVM. DE SITI. QVAE. ACCIDIT. POST. PVRGATIONEM.

QVādoq; superoccupat purgatiōē āte q̄ euacuet: & q̄doq; succedit ei: & q̄doq; succedit superfluitati opatiōis eius. Supoccupatio autem sitis fit: aut propter aliquid quod ē ex pte medicīæ: aut propter aliq̄d quod ē ex parte stomaci: aut propter aliq̄d quod ē ex pte eius quod ē euacuādū. Dispositio uero medicīæ fit causa sitis si calida sit: aut acuta: aut salsa: aut amara: aut quomōlibet desiccatiua Et dispositio receptoris fit causa huius: si receptor positus sit proprie sub dominio caliditatis: aut siccitatis: aut amboꝝ. Euacuandæ autē materiæ dispositio fit causa huius: q̄do receptor positus ē sub dominio humoꝝ calidoꝝ: & acu-

21

torꝝ:sicut coleræ rubeæ proprie: aut humoris salsi. Quod si cum bonitate operatioĩs medicīæ educuntur: sitis reprimitur: nisi forte malitiam complexioĩs dereliquerit. Si autem stomacus positus fuerit sub dominio humorꝝ pĩguium: uiscosorꝝ: flegmaticorꝝ: sitis nõ fit. sed si tũc cum bonitate opatioĩs pharmatiæ succedat sitis: boĩtateꝫ p eaꝫ acqsitam significat: & hoc ẽ illud quod Hipp. uerificauit dum dixit: nõ sitiẽteꝫ propter pleĩtudĩeꝫ suaꝫ & iterꝝ sumpto pharmaco nõ sitiẽteꝫ oportet denuo ac denuo summat usqꝫ duꝫ sitiat. Et existimauit Ruffus oportere semel: simulqꝫ secũdum sentẽtiaꝫ Hipp. exquisitissime euacuare usqꝫ duꝫ succedat sitis & nõ ẽ recordatus sermonis eius ĩ epidimiis: nõ oportet inqt ad ultimuꝫ pueĩre euacuatioĩs cuꝫ ope cathartici: terretur eĩꝫ ex hoc natura. Et dixit Galienus. elegi ex duabus uiis hãc ĩcolumioreꝫ: quoniam melior ẽ iteratio: q̃ multiplicatio. Laudatur aũt sitis sécũdum hãc ĩtẽtionem post purgatiõem. & dixit Ioãnitius significatio laudabilis sitis ẽ talis & proprie duꝫ cõtinuãtur ei tres significatiões laudabiles: quæ sunt leuitas: & iocũditas: & qes. Supfluitati aũt operatioĩs cathartici succedẽs sitis nõ ẽ quaꝫ Hipp. cõsyderauit. Supflua eĩꝫ inanitio ĩ extenuatiõeꝫ: & ecthicaꝫ stomaci: & sitiꝫ & aspitatem cadere facit: unde plus ẽ timoris: q̃ bonitatis signuꝫ. Dico aũt quod ĩ siti quaꝫ Hipp. cõsyderauit obuiãduꝫ nõ ẽ nisi cuꝫ tollerãtia: & somno: sedat eĩꝫ eaꝫ: ad hoc ut cõfortetur digestio. neqꝫ confidas ĩ exhibitione multi potus subito: destruit eĩꝫ uirtuteꝫ: & addit potius ad sitim: q̃ minuat: & facit cadere ĩ oppilatiões malas & causam ad hydropisim. In siti auteꝫ facta propter calorem stomaci. Cura ẽ blandiri ei usqꝫ dum cathartici compleatur operatio: & post illud si malaꝫ complexiõem derelĩquerit. Cura sitim. Curetur aũt cuꝫ eo quod faciat pmutatiõeꝫ eius cuꝫ eo quod cõueĩt: & caue ne suppedites naturaꝫ cuꝫ admĩstratione multi potus: sed frãge sitiꝫ cuꝫ aliquo quasi lãbẽdo ex his quæ sapiẽtes scripserũt. Succedẽs aũt sitis si sit inanitioĩs supfluæ. Cura ẽ omne regimen addens ad humectatiõeꝫ cum ratiõe digestioĩs: & cõfortatiõe ex his quæ dicta sunt.

CAPITVLVM: VII. DE SINGVLTV. QVI. ACCIDIT. POST. PVRGATIONEM.

Ingultus ẽ motus spasmosus stomaci factus a re nocẽte: qua fit cõtractio ptium eius aggregãtiuꝫ ĩ se ipsas forti motu. Cuius euentu ĩ pharmatia accidit duobus mõis aut eĩꝫ supueĩt purgationi: aut subseqtur eaꝫ. Supuẽtio aũt eius interdum ẽ propter cathartici dispositiõem: ĩterduꝫ propter dispositionem materiei motæ p ipsuꝫ. Dispositio aũt cathartici: aut ẽ caliditas excedẽs nocẽs mordicatiõe sua. aut ẽ siccitas corrugãs: & cõtractãs. Fa

ctus aūt a materia quam mouet catharticuꝫ:ē q̄do accidit ut moueatur:aut materia calida:acuta:mordicatiua:& effunditur ī stomacum īducēs nocumētuꝫ cōtractōīs mordicatiōe sua:aut crossa frīda aggregās:&replēs:aut ut dissoluatur uētositas crossa & replēs & excedens tunicas eius. Succedens aūt singultus operatiōi cathartici ē ille q fit a siccitate acq̄sita propter excessuꝫ euacuatiōīs supfluæ:quæ auteꝫ nō duꝫ ē cōfirmata:sed est ut cōfirmetur:aut iam cōfirmata ē:& est sicut narrauit hipp. significatio timoris Et dico quod factus p illud quod ē ex pte cathartici:curatur p administratiōeꝫ successiōīs reꝝ alterantiuꝫ uirtuteꝫ eius. Et factus a materia quaꝫ mouit catharticuꝫ:curatur blādiēdo acumen eius usqꝫ duꝫ euacuetur cum successiōe alterantium quod de uestigiis īpræssiōuꝫ remanet. Factus aūt a siccitate nō cōfirmata iuuatur admīstratione humectātiuꝫ.& aliq̄do remouetur. A siccitate aūt factus:quæ iaꝫ sigillauit curam uix habet sicut Hipp. dixit ī aforismo:& posteriores postea asseruerūt:

CVPITVLVM. VIII. DE DOLORE. STOMACI. POST. PVRGATIONEM.

A Ccidit aūt malitia complexiōīs similis:uel diuersa:quaꝫ sigillauit pharmacuꝫ:aut ab excoriatiōe facta p illud:aut ex uētositate acuta:pūgitīa:calida:aut a uētositate crossa frigida mota p ipsum:& nō resoluta:Quod si fuerit a malitia complexiōīs:cura est pmutatio illius cum eo quod cōueīt:sicut ē sine materia. Sed si ē cum materia oportet ut adæquetur:& maturetur:deinde expellatur. Et si fuerit propter solutiōeꝫ cōtinuitatis curetur sicut diximus. Si aūt fuerit a uētositate calida uel frigida:cura ē cum resoluētibus ex his quæ sapiētes scripserūt.

CAPITVLVM. IX. DE EXCORIATIONE. INTESTINORVM. POST. PVRGATIONEM

A Ccidit aūt excoriatio uisceꝝ aut pharmaci uirtute:aut a materia acuta mota p ipsum scissiua:aut ulceratiua. Et nos āte iam diximus medicīas quaꝝ proprietas ē scīdere:& excoriare.& loq̄mur de eis ī pticularibus. Et tua q̄dem īterest utruꝫ ī superiobus ītestīs:aut ī īferioribus excoriatio sit cognoscas:aut ī mediis. Et scitur illud p differētias situs doloris:&pūcturæ & p differentias sciētiæ processus gurgulatiōīs:& p alia quæ sapiētes scripserūt. Curaꝫ etiaꝫ excoriatiōīs tradiderūt qualiter eam quæ ē ī supioribus:aut īferioribus:aut medi is curare cōueīt & te q̄dem oportet scire illud. Si aūt ex uestigio existimetur a medicīa derelicto illud accidere. Cura ē cum his quæ uirtutem medicīæ frāgūt &expellūt a corpore:& postea cuꝫ his quæ īcarnādi:&cōsolidādi uirtutem habēt. Et si cōtīgat a medicīa acuta & excoriatīa. Cura est adæquatio illius

materiei & blādiri ei post illud ut facile expellatur: ut nō cadat nocumētum sup nocumētum. deīde est necessarium regimen cōsolidatiuū quod diximus.

CAPITVLVM. X. DE EGESTIONE. SANGVINIS. POST. PVRGATIONEM.

a Ccidit ab excoriatiōe uiscerum: aut qa medicīa fuit eaꝝ quæ aperiūt uenas aptiōe superflua faciēte manare sanguīeꝫ: sicut ē colloqntida proprie: & cucumer asininus: & similia. aut qa p ipsam puenitur ad euacuationis ultimuꝫ propter eius attractiōeꝫ supfluaꝫ: quia uis naturæ īfertur: & cogitur ī præiuditium eius manare sanguīeꝫ. Et nos qdem de excoriatiōe iam diximus. Et si accidat propter aptiōeꝫ uenaꝝ. Cura ē regimen quod diximus & proprie cuꝫ his: quæ membroꝝ ptes coadunāt: & cōfortāt & cōsolidāt. Si aūt accidat propterea quod medicīa ultimitatem cōsequtur euacuatiōīs supfluæ. Curaꝫ iam diximus.

CAPITVLVM. XI. DE THENASMONE. POST. PVRGATIONEM.

f It ab excoriatiōe cōtīgēte sicteri: āt propter acumē medicīæ: aut propter materiaꝫ p eaꝫ motam: & q̄doqꝫ contingit quod ano eius qui euacuatur. obuiauit frigus ledēs: quare ē appetitus eius egerēdi mēdosus cum pondere. Et cura eius ē cum colliriis: & enematibus: & emplastratiōībus: secūduꝫ quod exigit dispositio ex his quæ sapiētes scripserūt.

CAPITVLVM. XII. DE LAXITVDINE. ET. DEBILITATE. CORPORIS. POST. PVRGATIONEM.

c Ontīgit q̄doqꝫ post inanitiōeꝫ supfluam facientem cadere in prostrationem uirtutis propter quod laudauit. Ga. elegantius esse iterare: q̄ exqsitissime euacuare Et laudauit tollerabilius esse in morbos plenitudīs: cadere q̄ inanitiōīs. corroborauit sermonem suuꝫ istuꝫ p uerbuꝫ Hipp. duꝫ dixit: possidilius est inanire repletum: q̄ inanitum replere. Et dixit Ioannitius possibile uel impossibile curari ad uirtuteꝫ referimus: ī cuius saluamēto uel cāu cōsistit hoc fieri. sed saluatior ī repletis q̄ ī īanitis ē. īmo ē ī eis sicut cadēs: quare possibilius ē repletuꝫ inaniri q̄ e cōtra. & plerūqꝫ debilitas corporis accidit a malignitate pharmaci relīquētis complexiōīs malitiam: & defatigatiōeꝫ naturæ propter inimicitiam eius cum ipsa. Propter quod laudauit Democritus medicīam forteꝫ debilem facere: & malignaꝫ īcolumen: & nos qdeꝫ hoc ī tota libri protellatiōe tradimus. Et q̄doqꝫ contīgit propter occursum caloris & spūs & exhalatio eoꝝ & diuersi æstus super eum q soluitur: qa fit resolutō caloris: & spūs: & exhalatō eoꝝ: & diuersio a basi & radice. Ira quoqꝫ sup medicīam: & coitus: & labor: & sollicitudīes: & omne malum regi

men est causa huius.

CAPITVLVM.XIII.DE. SPASMO.POST . PVRGATIONEM.

a Ccidit quãdoq; in purgatione : quandoq; ex ea. Et accidẽs in purgatione quãdoq; fit propterea quod pharmatia multum mouit materiam & nõ eduxit : quæ interdum declinat ad neruos:& lacertos :& repl& & extẽdit uillos eorum : & augumentat secundum latum .& minorat eos a longitudine sua naturali: quare incordantur membra:& cõtrahũtur motu laborioso : sicut contrahit corda arcum:cui accidit ut abreuietur a longitudine sua. Et præparati ut eis accidat illud:sũt illi propriæ quorum habitudo est multæ plenitudinis : & habent corporis ductus arctos:& qui habẽt excessum humiditatis in neruis:qui se suppeditant multo uino sæpe. Et quãdoq; accidit propterea quod medicĩa subleuat uaporẽ turbidũ: crossum ad neruos cum uẽtositate inflammatiua : & fit causa eius. Et quãdoq; accidit propterea quod ei qui sumpsit pharmacum obuiauit frigus uehemẽs neruos ledens & lacertos : quare inspissantur : & contrahuntur ad sua principia: Et quandoq; fit propterea quod medicina fuit eorum in quibus est qualitas uenenosa quæ perueniens ad neruos:& lacertos operatur cõtractionem in eis . Vnde nerui fugiunt & aggregãtur ad expellẽdũ ipsum. Factus autem expurgatiõe est spasmus siccus: & est ille quem Hippo. condemnauit esse mortale & proprie quando accidit ut cõfirmetur. Lic& autem spasmi facti a plenitudine sit cura febris &proprie supinuadens ut Hippo dixit non in præiuditium eius consultũ hoc excipiendum est . Est enim spasmus a plenitudine q nõ tãtum quidem febre non curatur:uerum etiam est eius causa additionis ad malum:sicut factus proprie q̃do materia multa mota per pharmatiam & non euacuata : declinat ad neruos:& lacertos:sicut iam diximus : inflãmat enim pharmatiam febris faciens eam acquirere uẽtositatem qua plus noceat. Cura autẽ eius uera est festinare in substractione materiæ motæ adiuuando medicinam:& acq̃rẽdo ei facilitatem: & subtilitatem: qua plenitudinis fiat euacuatio:& si uideris oportere fiat illud:& cum fortiter educentibus. Deinde redi ad rectificationẽ malarum impræssionũ sigillatã in neruis:& lacertis:& cõfortatiõẽ eorũ: cerebri:& nuchæ:& corporis totius. Et si accidit propter eleuationem uaporum. Cura est regimẽ quod diximus:& omne conuertens uapores adoppositũ:& diuersum ex eis quæ diximus . Et si accidit propter occursum frigoris. Cura ẽ omne quod calefacit neruos & lacertos cum proprietate.& si accidat pp qualitatẽ uenenosam. Cura est cum his quæ cito audatiã eius transmittunt a corpore sicut iam

diximus· Nunc cũ eis quæ neruos & lacertos rectificant :& auferunt: impræssiões malas factas ĩ eis .Nũc etiã cũ eis quæ eos cõfotãt. Spasmũ aũt factũ post euacuatiõẽ supfluẽtẽ dixit hippo.ẽẽ mortalẽ.Hic nãq; spasmus de siccitate ẽ q sicut diximus si confirmetur nõ recipit curã.Si autẽ non est confirmatus cũ regimine humectatiuo curatur: & cũ additione in cibo:& somno: & similibus.

SECTIO.SECVNDA.PARTICVLARES . SERMONES . IN VNA QVAQVE . MEDICINARVM . DE.ESSE . ET.POSSE. ET .RECTIFICATIONE : EARVM:ET:PRIMO:DE.MEDICINIS.BENEDICTIS . IN.QVIBVS . NON.EST.VENENOSITAS.

SECVNDO .DE . MEDICINIS. LABORIOSE : SOLVENTIBVS.

p ROTELLAVIMVS sermonem usq3 huc intẽtiões & modos rectificationem medicinarum solutionem facientiu3 ĩ uniuersali sermõe:& posuimus in intẽtionibus distictiões & modos cum condictionibus solemnibus:ut inueniatur ex ipso resolutionis scrutinii nostri summa præclara aggregans res ĩtẽtõi huic necessarias. Volumus autem nunc de singulis earum singula capitula explicare:quicquid ẽ de esse earum: & posse:& emendatiõe malitiaru3 in ipsis:aut redundãtiu3 in corpus per eas complectẽtia :in quorum complemento complebitur liber totus. Auxiliatorẽ igitur petamus deum ad quem cuncta respirant: & a quo misericordiæ omnes prodeunt:qui sit benedictus. Et põamus in principio inter pticularia solutiua singularia capitula de medicinis benedictis:in quibus nõ ẽ uenenositas:quæ nõ ponũt opationes suas.ut cadat per eas ĩ corpus nocumentũ :& præponam omĩbus capitulum aloes.

CAPITVLVM.I.DE.ALOE.

a LOES est de melioribus & sublimioribus medicinis habẽs prerogatiuam super alias medicinas:q̃q̃ enim intentio solutiui sit secundum plurimu3 debilitare uirtutes:& membra quæ sũt mineræ uirtutum & afferre eis nocumẽtu3 propter illud quod diximus:cadit hæc intentio ab aloe: non solum enim non noc& ĩmo inuenitur ad confortatione3 membrorum debiliũ addere:& ad reditionem eorum in proprias uirtutes conferre:neq3 ad aliquid:nisi ad unum uidetur nociuum: aperit enim orificia uenaru3 apertione sanguinẽ manare faciẽte: & ipsũ ẽ rectificator bonus aliaru3 medicinaru3: mistu3 enim cu3 ipsis & proprie cum eis quæ solutiõe3 faciunt dissoluẽdo medicias ipsas rectificat:& nocumenta earum remouet.& neq3 expoliandæ sunt a permistione eius cu3 ipsis:est enim regulans & ractificans eas:& illud iõ quoniam ex parte substantiæ suæ opponitur subtilitati & acumini earum : ex parte sui effectus eas in soluẽdo iuuat: & ex pte proprietatis suæ quod de ipsarum malitia in membru3 est facile imprimi remouet : ipsum tamen de se est tarde solutionis. ELECTIO. Aliud est quod fit insuccutri : aliud in psia: aliud in armenia: aliud in arabia:& melius ex eis succutrinũ:post illud persicũ:deinde armenicu3:& deterius est arabicum. Verificatores aũt in quinque proprietatibus laudauerunt perfectum aloes:in colore: scilic&:odore:& sapore:põdere & substantia:cum condictionibus in ipsis. In colore qde3 ut sit coloris citrini declinantis ad rubedinem in quo sit claritas : & si est in eo

densitas cuȝ colore hoc sicut color epatis declinauit eius bonitas ab illo quod est clarum. Et oport& ut sit odoris boni: proprii nō extranei acquisiti per alterum. Et sapor eius secundum cōueniētioreȝ moduȝ cōsyderationis eius deb& sentiri in primo gustu dulce: declinans ad amaritudīeȝ. Et sit pōdere leue: & quanto est leuius tanto melius. Et sit in substantia sua tenerꝝ habile ad frangendum quātūcūq; ē ab his proprietatibus remotius tanto ē deterius. Antiquuȝ autem denigrat tempus. Et tua interest cognoscere quod in ipsum cadit de adulteratione: sophistæ enim lauant ipsum lauatione qua partes eius immundæ & crossæ separētur. Deinde lauāt ī aqua maris & pauci croci lauationibus pluribus: deīde permittunt exiccari acquirētes ei per hoc luciditatem & colorem citrinum: & odorem bonum: uerꝝ odor declarat fallatiam. COMPLEXIO. ET PROPRIETAS. Est autem complexionis calidæ in secundo gradu: siccæ in tertio: & ē exiccatiuum sine mordicatione: cōsumptiuum superfluitatuȝ & præseruans a putrefactione: & cuȝ hoc ei propriuȝ ē apire orificia uenarꝝ. Et dixerunt quidam quod ledit epar eliquando ipsum: & uidetur quod illud sit propter aptionem quam exerc& in uenis: Veruȝ rectificatio acqrit ei ut conferat epati. Et in aloe quidem lōto minoratur solutio. & additur ei ut sit stomaci confortatiuum: in non loto uero ē ecōuerso: & etiam mistuȝ cuȝ melle est minoris solutionis: & minoris attractioīs: & ē maioris abstersioīs partium per quas transitus ē illi. RECTIFICATIO. Tria sūt in eo in quibus cadit correctio: scilic& quoniaȝ est de tarde solutioneȝ facientibus quia oport& ut sūmēs ipsum cibari differrat: & quia sua operatio non multum extēditur ī corpore uix enim est pertransiens epar nisi in quantitate exuber&: & quia orificia uenarum aperitione sanguinem expgēte aperit. Et nos obuiamus his tripliciter rectificādo ipsum: acquirimus enim sibi citam & facilem operationem cuȝ spetiebus alefanginæ subtilibus: & acumen habētibus: sicut uerbigratia cuȝ mace: nuce mus. cynāmomo. spica. calamo aro. cubebe squināto assaro. gariofilis: de quibus partes æquales & croci. pars. 5. bulliant in sexcuplo earꝝ aquæ usq; ad tertiaȝ eius cuȝ facilitate: & accipe pro qualib& ℔. illius aquæ aloes. ʒ. vi. & pmitte siccari ī umbra prius. & pfice exiccationem eius in sole. Quidam auteȝ ex bene rectificātibus faciūt simile ex spetiebus pigræ. G. citat enim eius operationem isopus cynamomum: & cassia. Et quidaȝ dāt infusionem aloes in aquaȝ spetierꝝ & citatur effectus eius: & acqrimus ei ut extēdatur opatio eius: ad ptes remotas cum rebus quæ addunt ī uigorem eius: sicut si colloqntida proprie: & turbit: & silia addātur

in aquam ſpetierum & fiat ut dixi
mus : aut fiat illud in aqua caſei:
aut fiat ex eis trociſ. & pillulæ:aut
cadant ea cum eo in cōfectioībus
ſimul . Remouemus autem ab eo
nocumentum quod imprimit in
uēas :rectificādo ipſuꝫ cuꝫ admīſtra
tiōe bdelii cum eo:aut dragg. aut
maſti.& ſiliuꝫ.In aloe autem quod
elongatum eſt & declinat quādoqꝫ
a proprietatibus quinque bonis
magnificantur hæc tria quæ dixi-
mus:& adhuc etiā ē conturbatiuuꝫ
faciens dolorem uentris:& nocens
ſtomaco & epī:& ſoluēdo laboreꝫ
imprimit ſtomaco &uiſceribus:&
aliquando uirtus eius reman& in
eis:& facit in ſolutione exire ſan-
guinem:& eſt maxime nocens hæ
morroidibus & ano.Et nos rectifi
camus huiuſmoī lauando quouſqꝫ
partium immundarum fiat abſter
ſio:& infundendo in aquis ſpetieꝝ
& adiūgendo ei quæ cito lubrica
re faciant:& nihil ē taꝫ magnificuꝫ
ex rectificationibus ſicut bdeliuꝫ
& dragg.& ſi ſuper ipſuꝫ bibatur
aqua ordei cum oleo nucum : aut
de coctione paſſularum: aut aqua
tepida & mel tranſmittit audaciaꝫ
eius a corpore. POSSE.Solutiōe
educit coleram & flegma:& mun-
dificat caput ab eis & ſtomacum:
& confert iuuamentum magnum
doloribus eorum:& confert infla
matiōi ſtomaci & ſiti:& doloribus
eius ex colera factis. Et q aſſiduat
acceptionem eius diebus cōtinuis:
nō uid& ī corpore ſuo:& in inſtrīs
ſenſuuꝫ eius ægritudineꝫ:quæ nō ſit
habilis ſanari:&præſeruat a putre-
factione ita quod etiam cadauera:
& proprie miſtuꝫ cuꝫ myrra & mi
ſtuꝫ cuꝫ ſanguīe dra .& myrra ſanat
ulcera putrida mala:exiccat eīꝫ ſine
mordicatione:& ablutio infuſiōis
eius in uino aut aqua.ro :aut ſucco
fenu græci præparato:abſtergit o-
culos:& addit in uiſu:& ſtringit la
chrymas:& ipſuꝫ quidē acuit ſēſus
& rationem:& confert epati:& au
fert icteritiam:noc& tameꝫ hæmor
roidibus & ano:qua pp caueāt ab
eius acceptione patientes leſioneꝫ
in ipſis:caue ergo dare aloe tempo
ribus frigoris:excoriat eīꝫ & ſoluti
one educit ſanguineꝫ. DOSIS.
Eius eſt ab aureo.ſ.uſqꝫ ad.ʒ.ii.& ī
īfuſioībus ab aureo.i.uſqꝫ ad.ʒ.iii.

CAPITVLVM. SECNDVM. DE
MIROBALANIS . CITRINIS
INDIS:ET.CHEBVLIS.

e Xiſtimauerunt quidaꝫ quod
mirobalaī citrī:& nigri indi
&chebuli ſunt ab eadeꝫ editi arbo
re:& quod citrini ſunt immaturi.
& nigri indi ſūt in quibus iaꝫ pueīt
completio & maturatio:& dixerūt
quod arbor eorum eſt de bis ferē
tibus:&quod citrini ſūt de primo
germīe:& nigri ſimiliter:chebulos
uero germen ſecunduꝫ tulit:&qdaꝫ
dixerūt quod de diuerſis naſcūtur
arboribus & eſt illud quod credi-
tur:&eoꝝ ſpeties diuerſæ etiaꝫ ſūt:
ipſi quoqꝫ de medicinis benedi-
ctis ſunt:non eniꝫ debilitant cum
ſolutiōe ſua:īmo cōfortāt ſtomacū

& proprie uiscera : & præparāt & coadunāt partes eorum: & confortant cor & epar : & corpus totum neq; nisi ad unum uidentur nociui: acquiritur enim dispositis ad hoc per eos oppilatio & proprie præparatis cadere in ipsam. Sunt aūt de perfecte rectificantibus medicīas quæ habēt acuitate; & purgāt disoluendo: magnifice eni; adiuueīt qui eos proprie citrīos cu; scamonea miscuit : reprimunt enim eam propter obuiationem substātiarum & qualitatum inuicem: & ea; in soluendo iuuant. ELECTIO. Citrinos in quinq; proprietatibus laudauerūt sapientes in colore: ut sit citrini multæ citrinitatis declīātes ad uiriditatem: & sint in pondere graues & densi & ut in confractis suis inueniatur sicut gumositas : & ut sint crossi: & ut cortex eorum sit spissus dēsus complectēs ossa pua: & laudauerūt chebulos in. iiii. proprietatibus: ut sint crossi & quāto crossiores tāto meliores: & sint subnigri declinantes ad rubedinem: & sint graues in pondere citæ submersionis in aqua: & sint habētes spissitudinem corticum suorum. Nigros quoque indos in quinque proprietatibus laudauerunt: ut sit nigri. habentes densitate; substātiæ & sint crossi: & graues: & carētes ossibus: quāto aute; ab his elōgātur proprietatibus tanto a bonitate remoti. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Omēs frīdæ sūt complexionis ī primo gradu: sicci in secundo: & sunt exiccatiui: & consumptiui supfluitatum putridarum præparatiui & coadunatiui ptium in quibus cecidit laxitas & mollificatio. RECTIFICATIO. Tria sunt in eis propter quæ in ipsis cadit correctio faciunt enim cadere in oppilationes: & proprie præparatos incurrere in illas : & qa facile adherent uillis stomaci & intestinorum partibus. & quia dimittunt uestigia corrugatiōīs ī ipsis: & nos emendamus quod timemus de eo quod dixīus prius: prohibētes peītus exhibitiōe; eorum ī ipīs & oībus præparatis cadere in oppilatiōes. & non paratis miscenda sūt ea cu; ipsis quæ oppilatione; fieri prohibent sicut aliqua ex diureticis notis: & infusio eorum in aqua casei remou& hoc nocumentum ab ipsis: & succus fumiterræ ual& similiter: & similiter absinthium & agaricus: & reubarbarum: & spica: & similia: & emēdamus quod potest peruenire de eo quod diximus in secuudo & tertio: miscendo cu; eis quæ remoueāt ab ipsis adherētiæ intentiōe; & acquirant eis lenitatē Sed confortentur cum oleo amigdalarum dulcium: aut cu; oleo. ro. aut cu; oleo uiolarum : aut sisamino: aut salte; conterātur cu; eis amigdalæ dulces : passulæ quoq; et mel earūdē lenificant eos et cōfortāt operationem eoru; et sunt proprii iuuamēti cu; eis: similiter acqrit eis cassia fis. uiolæ cōditæ: et tereniabin. et tamarindi: et similia. Quida;

autem dixerũt quoniam non ẽ bõa permistio eorum cum medicina labificatiua & lenitiua quoniam opationes eorum in id ipsuꝫ se pimũt: & ego non uideo illud immo remouetur per ipsas adheræntia & corrugatio: & acquritur solutio facilis: & scito quod decoctio acqrit eis uehemẽtioreꝫ oppilationeꝫ quã sola infusio: & infusio minus facit esse oppilatiões q̃ coctio: & assatio minorat eis solutioneꝫ faciẽs ipsos constipatos plus: & adhuc magis combustio: & cõtriti qdẽ plus soluunt & plus dimittunt uestigia constipationis in uiis: infusi uero minus faciunt illa. & infusio qdem eoruꝫ competit quãdo soluꝫ quæritur solutio: & eoꝶ cõtritoruꝫ exhibitio q̃do quæritur constipatiõis impræssio: & q̃to magis conterũtur & ut sint sicut alcohol melius celebrabitur illud: & chebuli qdem conditi minoris sunt solutionis & maioris confortationis membroꝶ nutricationis: & non conditi faciũt contrarium. Modus rectifiõis eoꝶ satis utilis: acquirens eis saporem bonum & emendans quodcunque timetur de eis: & est ut summatur de mirobalanis contritis quãtitas quam uolueris: & sit hoc in æstate & fũde super eos olei amigdalaruꝫ dulcium quantitatem qua cõfricando liniãtur in umbra & siccẽtur in sole & semper antea modice cõfricando super rorentur oleo: & fiat illud per triduuꝫ. Deinde denuo p triduum cuꝫ aqua zucari aut aqua casei cuꝫ pauco zucaro cõterãtur in sole: super eos antea modice cuꝫ prædicta aqua rorãdo. Deinde fac trocis. ex eis & siccentur in umbra. & sunt qui separant quod est secũdum spetiem in eis ab eo quod ẽ secũduꝫ materiaꝫ & ẽ modus solẽnis: infundunt enim eos in aqua casei quod sumptum est ex capris post contrictionem eorum & ponũt pondus eorum partem unam & aquæ casei partes. xii. & ponũt ĩ uase uitreo stricti orifitii. & dimittunt per dies viii. postea decoquũt bullitiõe una: deĩde postq̃ maĩbus confricauerint: colant & dimittũt aq̃ illaꝫ siccari: & faciũt trocis. uel pillulas. Et sũtq addãt cum eis de medicis benedictis quas uolũt secunduꝫ exigentiam intẽtionis eoꝶ & faciũt simile: & eniꝫ est opus magni magisterii. Modus condiendĩ chebulos: accipe ex eis hũis si hẽri possunt uel humectatis secundum arteꝫ qua melius humectari possũt quãtitatem quam uolueris: & stillo punge eos undiq; & decoque eos in aqua cum facilitate usq; dum sufficit: post hoc dimitte eos per dieꝫ unaꝫ super tabulaꝫ: & exprime aquam eorum & submerge eos in aqua mellis & p duos dies dimitte eos: & tũc coque eos lento igne & postquam cocti fuerint recũde eos in uase uitreo & da post. vi. mẽses. Ars autem in humectando eos auxiliatur hoc modo: infundantur ĩ aqua plurima & exponãtur radiis solis per dies. viii. deinde accipe

magnum uas sicut dolium: uel saltem fiat fouea in terra in loco humoroso. ubi inter multam arenam humidam disiunctim sepeliantur: sæpe ac sæpe aqua desuper infūdēdo & īnouādo arenam de tertio in tertium diem usq3 dum tumefiant & humectētur: hic eni3 erit modus humectationis eorum. POSSE. Mirobalāi sūt ex rebus quæ faciūt utentes se iuuenescere: & acquirunt eis colorem bonum. & bonitatem odoris oris: & sudoris: & generant gaudium & hylaritatem: & cōfortāt stomacum: cor. & epar: & conferūt tremori cordis. & cōfortant & præparant & mundificant stomacum: & conferunt hæmorroidibus: & extingunt inflamatione3 coleræ. Sed citrinorum operatio nihil ē præcellens: ipsi enim solutione educūt eā & conferunt complexiōes calidas habentibus: & eorum fricatio cu3 aqua acrestæ aut aqua ro. aut succo feniculi abstergit oculum & aufert super calefationem eius: & facto exinde alcohol stringit lachrymas: & confert mollificationi oculorum: & cōfert tertianæ: & febribus coleræ: & cōtriti quidem cu3 mastice sanāt ulcera: & desiccāt ea. chebuli quoq3 solutione educūt flegma: & addūt in ratione. & clarificant uisu3: & proprie conditi: & mundificant stomacum: & cōfortant ipsum: & cōferūt hydropisi: & febribus antiquis. Nigri autem indi solutione educunt melancoliam & coleram adustam & conferunt melancoliæ & tremori & clarificant colorem: & conferunt lepræ: & remouent tristitiam: & cōferūt quartanæ. DOSIS. Potio citrinorum tritorum est. a. 3. ii. usq3 ad: v. & infusorum a. 3. v. usq3 ad. xx. & potio chebulorum tritorum est: a. 3. ii. usq3 ad. iiii. infusorum autem a. 3. viii. usq3 ad. xx. potio indoru3 ē sicut chebulorum. Ille autem qui summit eos timeat boream superbientem: & pisces abhorreat.

CAPITVLVM. TERTIVM. DE EMBLICIS.

Emblici sunt ex medicinis cōfortantibus cor: epar: & uiscera. ELECTIO. Meliores ex eis sūt habentes frusta crossa: dēsa: & grauia: & qui crescunt in ossibus minus: & plus in carne: rari quoq3 non habent spetiem. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Sūt complexiōis paru3 frigidæ: & siccæ ī primo gradu: & ipsi sūt cō fortatiui lapsorum membrorum: & coadunatiui partium eorum & sūt de extinguentibus calorem in stomaco: & epē. RECTIFICATIO. emblici nutriti sunt maioris operationis & sunt minoris corrugationis. Modus nutriendi emblicos: accipe ex eis quantitatem quam uolueris & submerge in aqua & expone soli: usq3 dum tumefiant & humectentur: & postea exprime & pone in aqua mellis & per diem unam dimitte: deinde coque cum facilitate: & postq̄ cocti fuerint dimitte parum refrigerari: & adde cu3 eis mellis taberz & sicut quartam

pte; totius &recõde:& qdã; supcõ diũt cũ spetiebus aromaticis:&cõ fortatiuis:sicut cynamomo:xiloalo es:gallia:& cardamomo:&croco:& similibus:&modus faciẽdi scerem blac:infũde emblicos ĩ lacte dulci & mutetur sup eo lac mane:&sero. & hoc per triduum:& exiccentur in uẽto:uel in umbra:&recõdãtur. POSSE. Solutiõe educũt flegma: & sũt ex rebus ualde cõfortãtibus cerebrum & neruos:& augẽt intel lectum & confortant cor:& confe= runt tremori eius:& mundificant stomacu; a flegmate:&putrefacti= one:& confortant ipsum:& præpa rant : & sedant furorem in eo : & auferunt sitim.& addunt in appeti tum:&sedant uomitum. DOSIS. Eorum tritorum potio est ab aũr. i.usq; ad.iii.infusio ab aureis.iiii. usq; ad.vi.

CAPITVLVM.QVARTVM.DE BELLIRICIS.

b Ellirici sunt ex medicinis benedictis expectatur p eos confortatio. ELECTIO. Meliores sunt crossi : ponderosi : spissi:& densi corticis.NATVRA. Frigidi sũt in primo gradu:sicci ĩ secũdo.IN POSSE.aũt.ET.PRO PRIETATIBVS.aliis sunt sicut. emblici.

CAPI.V.DE REVBARBARO.

r Eubarbarum est ex medicĩs benedictis & solemnibus:in quo aggregantur multæ ex intentionibus quæ quæruntur in re faciente mundificatiouem quas postea dicemus. ELECTIO. Ex spetiebus raued:aliud est quod na scitur ĩ india:& ẽ rauedseni:aliud ẽ barbarum:aliud est turchiu;:& me lius eorum est rauedseni:post istud in bonitate est barbarum:&minus in bonitate ẽ turchium:&laudatur magis ex eis quod est subnigrum declinans ad rubedinem:&qnod ẽ graue cum raritate sua:in quo in cõfractis suis ĩuenitur disgregatio ex ruffo:&glauco:&quod ẽ croceæ tincturæ:& quod est recens:& non prætermittas quin scias quod in ipso cadit de adulteratiõe. Accipi tur enim ex eo integro sicut est q̃ titas magna &submergitur ĩ aqua per dies.v.& dimittitur aqua illa siccari.&fiunt ĩde trocis.&sũt me dicina regum.Reubarbarum uero siccatur & uenditur sicut ẽ quod iam perdidit animam:& cognosci tur quonia; illud in quo nõ cadit adulteratio:est rarum & minoris stipticitatis &est croceæ tincturæ: Adulteratum uero hab& contrari um horum &uarietatem qua; hẽre debet in confractis suis amisit im mo subnigrescunt in eis. COM= PLEXIO.ET.PROPRIETAS. Calidæ complexionis est:& siccæ in secundo gradu.& dicitur quod ẽ in primo sed illud est uerius:cõ uenerunt aute; in permistione eius aqueitas:&terreitas:dãtes ei rarita te; substãtiæ:&ẽ ĩ eo igneitas perfi ciens:quæ propter actionem eius interreitatem ipsius:ipsu; fecit ẽẽ amarum:ueru; terreitas ẽ secũdum

profunduꝫ eius:& igneitas eius ē in superficie ipsius. qua propter infusio separat in substantias ipsius & complexio operationis solutiōis in oppilationem per ipsum est ꝑ dnīum calidi in superficie eius. & consecutio contractionis per ipsū est a substantia sua terrea stiptica. RECTIFICATIO. Non est in eo nocumentum apparens & datur in omni tempore:& in omī ætate:ita quod etiam pueris & pregnātibus: & de elegantioribus & melioribus quæ est iuncta cum eo. & magnificat operationeꝫ eius est aqua lactis & proprie quod sumptuꝫ ē ex capris. Et similiter magnificatur infusio eius in aqua endiuiæ:& apii prius bullitis & collatis:etiam in aqua plantaginis:& non prætermittatur quin cadat in societate eius spica:est enim proprii iuuamenti cum ipso. neqꝫ prætereas additiōeꝫ modici uini albi odoriferi dari: & in infusionibus eius & proprie quādo in emendatione oppilationum propinatur:& scito quod in adulterato nō remansit aliquid de uirtute solutiua de quo sit curāduꝫ: & eius quidem quod purum est infusio competit: quando solum quæritur abstersio:solutio:& oppilationuꝫ aptio:ipsius cōtriti q̄do exhibitō quæritur ut post illaꝫ in uisceribus uestigia cōtractionis remaneant. Verum ex eo quod assuꝫ est uehementius fit:& adhuc uehementius ex adusto:& quod ē ex eo purius substin& quod oport& &

de cōtritiōe meretur:in raro auteꝫ & laxo uehemens resoluit uirtuteꝫ cōtritō: de coctō etiaꝫ similiter resoluit uirtuteꝫ in eo qualēcūqꝫ sit. POSSE. Solutione educit coleram & flegma: & maior eius proprietas est mundificare & confortare stomacum & epar:& cōferre doloribus pongitiuis eorum:& uiscerum. & clarificare sanguinem:& aufferre oppilationes: & morbos quorum mater est oppilatio:sicut hydropisis:icteritiam: crossitiem splenis cum febre:oppilationeꝫ & similia. Ex parte substantiæ suæ ē ei proprietas cōferre sputo sāguīs & in anitōi eius undecunqꝫ fit: & confert casui & percussioni & sanat rupturas intrinsecas & exstrinsecas & proprie est. ʒ. i. & mumiæ grana. ii. & rubeæ tinctorum granuꝫ. i. & ʒ. cum uino stiptico:& dosis est. ʒ. i. & confert inūctō olei eius & cōtusionibus & cōtractionibus lacertorum:& doloribus eoꝵ:& ipsum quidem ē medicina singultus & ē medicīa bona disinteriæ:& proprie quod ex eo est assum & edituꝫ cū succo plantaginis & pauco uino stiptico:& confert febribus piodicis. & fe. oppilationum: et fe. ātiqs. DOSIS. Potio eius ē a. ʒ. ii. et. ʒ. usque ad. x: et potō cōtriti. a. ʒ. i. usqꝫ. iiii. Et ipsū cōseruatur ꝑ ānos. iiii. et præseruatur a putrefactione et coruptiōe si super liniatur ei cera et terbentina liquefacta aut cera sola:aut si sepelliatur in melle tabarzet aut in psilio aut in milio

conseruatur enim ēē ipsius tēpore extenso.

CAPITVLVM. VI. DE. CASSIA FISTVLA.

c Assiafistula est de medicinis ī qbus ē fidutia iuuamētorꝝ & est sine nocumento carens acuitate & mordicatione & omni excessu ledente: super cuius exhibitiōe præsumitur ī omī ætate ita quod pueris & pregnātibus. ELECTIO. Cōstat ī. vi. proprietatibus electio neq; ut sit arundo eius crossa: plēa: splendens: & multi ponderis: & sit pulpa eius splendens: & pinguis & hausta: & arūdīe cōseruata in uasis pigritatur. COMPLEXIO. ET PROPRIETAS. Est æqlis declinans ad latus: caliditatis & est humida in primo gradu: & ē lenitīa resolutiua: clarificatiua sāguinis: & sedatīa acuitatis eius: & coleræ ru. RECTIFICATIO. Non est in ea nocumētu; apparens præter quod nocet debilia hētibus uiscera & lubrica: remouetur ab ea hoc nocumentum in permistione mirobalani & reubarbari cum ea: & aqua masticis: & spicæ: cum ea similiter est medicamen bonum: & quādoq; necesse est ei lubricitate; addere: & proprie in desiccatione ulcerum: quare sapienter miscetur cum ea oleum amigdalarum dulcium: diurectica quoq; faciūt ea; declinare ad uias urinæ: quare necessaria est eorum permistio: quando oport& membris expulsionis secundæ cōferre: & ipsa quidem est de tarde: & debiliter solutiōem faciētibus propter quod miscenda sunt cu; ea quædam ex rebus acuitatem habentibus: sicut halasce: & isopus: uigorant enim eius solutionem: & magis adhuc: si cum quibusdam ex uentrem soluētibus misceatur: & ipsa quidem cum aqua casei est nobilis operationis. POSSE. Mundificat sanguinem: & cōpescit omnem acuitatem: & sedat sitim: & proprie cum succo endiuiæ: aut solatri: aut taraxacon: in quibus aduenit iam depuratio secundum artem: & ipsa quidem mundificat stomacum & educit colera;: & flegma: & opatur illud sine nocumēto & excessu: Car& enim mordicatiōe: & ipsa quide; lenit pectus & guttur: & resoluit apostemata acuta, in eis: & confert calefactioni renum sumpta cum diureticis & infusiōe liquiritiæ: & prohib& generatiōe; lapidis in eis: & confert febribus calidis.

CAPITVLVM. VII. DE. TAMARINDIS.

t Amarindi sūt dactali acetosi & sunt ex fructibus palmarꝝ siluestrium in india: ipsi quoq; sūt ex medicinis nobilibus in quibus non est excessus. ELECTIO. Laudantur ī. vi. proprietatibus: ut sint nigri nō ueræ nigredinis cum luciditate: & teneri: & misti cū uillis q sūt sicut radices: & sint recentes: & pingues absq; desiccatione: & sit cu; dulcedīe & acetositatis paucæ: ueri & puri. nō permisti: & sunt ex

dulteraiontibus qui eos falsificāt tum carne prunorum. Sed deocultant fallaciam nigredo: sine luciditate in ipsis: & qa sūt humidiores: & ē ī eis odor & sapor prunorꝝ. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Frigidæ complexionis sunt: & sic: in secundo gradu & sunt refrigeratī: & extīctiui: & sedatiui acuitatum: & inflamatiōu₃. RECTIFICATIO. Ledunt stomacum frigidu₃ & debilitāt ipsū: & sūt tardæ & debilis operatiōis: & emēdamus nocumentum quod imprimit in stomacum permiscendo cu₃ eis aliquid de confortantibus ipsum. sicut est spica & macis: proprie & propinatio eorꝝ cu₃ succo feniculi & apii: & endiuiæ: & tarasacon: & aufertur hoc nocumentum ab eis cum absinthio: & infusio eorum in aqua lactis sumpti ex capris uigorat operationem eorum: & similiter in succo fumiterræ aut in succo lupuli. MODVS. INFVSIONIS: EORVM. Accipe tamarindorum quantitatem quam uolueris: infūde eos in sexcuplo eorꝝ aquæ casei. āt aquæ triu₃ granatorꝝ aut alterius aquæ compositæ: aut simplicis & frica manibus & bulliant bullitiōe una: deinde colētur colatione qua fiat exile & clarum & quidam addūt cu₃ eis prunorꝝ quantitatem eorꝝ & faciunt simile: & sunt ex dantibus infusionem non colata₃ quando maigis quæritur solutō: & dāt colata₃ quādo magis quæritur īflāmationis extīctō: & permiscētur in infusione eorum rosæ: & sandali & proprie machazir & spodium: & uigorantur in extinguendo: & ipsi qdem substinēt de decotiōe aliqd mediocriter q̄do optet: & superflua decoctio uirtutem eorum destruit. POSSE. Solutione educunt colera₃ & reprimunt furore₃ eius: & furore₃ sāguis & cōferūt īflāmatiōi epīs. & stomaci & sūt medicīa sitis & omnis æstuationis factæ ab eis: & conferunt ictericiæ & reprimunt uomitum: & sunt medicina uera febriu₃ acutarꝝ quæ indigēt lenificatiōe. DOSIS. Sunt debilis operationis: propter quod potio eorum est a. ℥. ii. usq₃ ad. v. & ipsi quide₃ conseruantur p annos tres. uerum si accidat eis ut calefiant putrefiunt: & similiter liquor cadens in eis putrefacit ipōs & melior modus conseruationis eorum ē strīgere eos in uase uitreo & ponere in loco recenti.

CAP. VIII. DE. MANNA.

m Anna. est ros cadens super quasdam plantas & lapides: cuius materia ē uapor q eleuatur cui accidit digō & maturatō ī aere quando est æqualis foecundus & lætis aspectibus: diuersificatur aūt secundum diuersitates reru₃ ī quas cadit: Cadens eīm super lapides ē sicut guttæ paruæ quæ cōgelantur fiuntq₃ sicut semen: & cadens sup plantas suscipit de uirtute plātarꝝ & est cu₃ permistione particularꝝ foliorum: & florum. ELECTIO. ex ea quæ cadit sup lapides melior

ẽ quæ est sicut semen album:& ẽ dulcis & recens:post istam uero ĩ boĩtate est quæ ẽ sub citrina:fusca uero & cenosa & antiqua non est bona:& ex ea quæ cadit super plã tas melior est illa quæ est paucæ permistionis cum foliis:& est sub albida & recens. Falsificatores aũt ex zucaro & folliculis sene adulte rant eam:cui post tempus accidit maturatõ aut mollescit & liquefit & deoccultatur fallacia. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS.

Est æqualis plus declinans ad caliditatem:& est lenitiua : abstersiua: mundificatiua & sedatiua. RECTIFICATIO. Nullius est excessus:ẽ tamen de debililter solutioneꝫ facientibus:& nos confortamus opationeꝫ eius cuꝫ permistione isopi cum ea & halasce:& alioruꝫ quod in cassiafistula diximus . Veruꝫ ipsa iuncta cum aliis medicinis uigorat earum operationem:dulcedine eiꝫ sua facit eas approximare naturæ ipsa quoqꝫ cocta expedit & operatur citius. G. autem ipsam cum scamonea permiscuit & operabatur cum eis & posteriores laudauerũt illud:& procedentes miscuerũt cuꝫ turbit : & alii præsumpserunt alia & fecerunt cõueniens. POSSE. Coleram educit cum facilitate:& ipsa quideꝫ lenit guttur:& pectus: & uentrem:& est sedatiua sitis. DOSIS. Eius est a.ʒ.vi.usqꝫ ad.xv. & ipsa qdeꝫ cõseruatur per ãnuꝫ.i.

CAPITVLVM. IX. DE . AQVA. LACTIS.

Qua lactis ẽ materia infusionuꝫ:& est ipsa per se medicĩa bõa carẽs nocumẽto. ELECTIO. Melior est sumpta ex lacte iuuenũ caprarꝫ:& nigraruꝫ:& boni pastus: & recenter foetarum:post istam in bonitate est quæ fit ex ouibus:& laudatur in se cõsyderata si recens: si boni odoris:& boni saporis proprii & nõ extranei:& in q̃ nulla cecidit coruptio. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Est calidæ cõplexiõis & siccæ in primo gradu: usqꝫ ad secundum:& est subtiliatĩa lauatiua & abstersiua per nitrositateꝫ suam:& solutĩa stomaci mordicatione sua & oppilatiõuꝫ apitiua. RECTIFICATIO. Fundamẽtuꝫ est infusionuꝫ:& per se est debilis solutionis:mel quoqꝫ uigorat opationeꝫ eius & uigoratur cuꝫ lupulo & flore eius. Mirobalani quoqꝫ & reubarbarꝫ & succus rosæ & uiola & tamarindi:& cassiafistula:& flores fumiterræ & semen eius addũt opatiõi eius:& soluunt coleram ru. et humores adustos:et uigoratur cuꝫ chebulis et isopo et halasce et agarico et educit coleram et flegma: cum mirobalanis indis et epithio et pollipodio:solutiõe melãcoliaꝫ educit et humores adustos:et cuꝫ ireos soluit aquam citrinam:et nõ prætermittatur quin in eius potõnibus cadat spica : quõiaꝫ eius opationem magnificat:et taraxacon qdem et endiuia et cuscute et lĩgua arietis et uolubilis et spica et reubarbaruꝫ et absinthiuꝫ eupatoriuꝫ

& assarum fumusterre apiu; feniculus amigdalæ amaræ & seīa.iiii.scolo pendria & alia de diureticis nota: addunt enim in oppilationum ap tionem:& datur quandoq; extra cto ab ea butiro:quandoq; opor tet causam lenitatis a membris ex pulsionum abscindere:& datur nō extracto butiro quando lenitatem ī eis acquirere oportet. POSSE. solutione educit coleram & humo res adustos cu; facilitate:& cōfert maīæ & melancoliæ & confert oī bus oppilationibus & morbis oppilationu;:sicut hydropisis & ic teritia:& crossicies spleīs:& cōfert febribus colericis & febribus op pilationum:& est medicina bona infectionum cutis:quaru; materia est colerica & humor adustus:sicut impetigo:& serpigo & scabies sic ca & pustulæ & ulcera mala sicca lepra & similia. DOSIS Eius est ab.ʒ.vi.usq; ad.viii.

CAPITVLVM.X.DE.ROSA.

r Osa est ex medicinis bene dictis in qua est uirtus con fortationem faciens & solutionem & qualitatis malæ permutatione;: & ē ex ea rubea & alba & de utri usq;:alia est multorum foliorum de præssorum & crisporum:& alia pau corum & planorum. ELECTIO. Melior est rubea ueræ rubedinis paucorum foliorum & planorum: & alba melior est habens similiter & melior ē succus cuius mater est rosa completa:sicca quoq; melior est ī qua nōdu; cecidit cōplectō.

COMPLEXIO.ET.PROPRIETAS. Frigida est in primo gradu sicca in secundo :diuersarum aute; naturaru; substantiæ composuerūt rosam inter quas potest cadere separatio distinguens:componitur eīm exterrenis partibus & aqueis mediocribus dantibus ei stiptici tate; & substantiam:& ex partibus aereis propter quas ē inea de dul cedine aliqd: & aromaticitas:& ex partibus igneis substilibus in q bus consistit perfectio & speties dantibus sibi amaritudinem & ru bore;. Virtus aute; faciens rubore; eius plus impræssit quam faciens amaritudine;:propter quod in ab scissione amaritudinis ipsius quæ remouetur per solam exiccatione; eius nō resoluitur speties:in absci sione:autem rubedinis nō plus ē rosa quam homo mortuus est hō: amaritudo autem in ea quæ recēs est plus ē stipticitate ipsius:& pro pria operatio eius ē propter ama ritudinem sua;.propter quod rosa recēs & proprie succus eius soluit: cum autem resoluitur caliditas dās ei amaritudinem propter exicca tione; eius manifestatur substātia stiptica constipationem faciens: Est autem succus eius caidus fere ī primo gradu:propter exclusiōe; eius a re terrestri & frigida. Est aūt rosa resolutiua conueniens:ex tin ctiua inflāmationum:confortatiua membrorum:coadunatiua partiu;: & cōstrictiua:& semen eius & hoc ē fortius:& similiter pili eius q sūt

in medio ipsius:& succus eius oppilationum apitiuus &resolutiuus absteriuus & solutiuus:&sicca q= dem est magis stiptica & frigida: & quæ non est completa frigidior & stiptitior ē & alba in frigiditate & stipticitate plus est quam rubea RECTIFICATIO. .Non est in ea malitia sed ē ex debiliter soluentibus:uigorat tamen eius operationem aqua casei:Si enim .ʒ.i. succi rosarum misceatur cum aqua casei & pauco spicæ ē solutiuū conueniens:similiter infusio.ʒ.vi.foliorum rosæ in aqua casei cum pauco melle soluit sine molestia.& sirupus factus ex succo eius leuis est solutionis & ingreditur succus rosarum & rosa & similter oleuꝫ eius ī emendatione medicinarum acutarū sicut ē scamonea & simila.nota quod in oībus medicinis acutis sicut ē scamonea euforbium & similia:& in siccis.ut in mirobalanis & etiam cassia fistula est addendū uel ponendum oleum amigdalarum aut rosarum aut uiolarū āt sisaminū aut onphacinum·rosæ autem conditæ cum melle abstergunt:mundificant:& confortant. & conditæ cum zucaro sunt minoris abstersionis & maioris cōfortatioīs & stipticitatis:& aqua earum quæ fit p īfusionē ē mūdificatiua:abstersiua:solutiua:& ea quæ fit per sublimationem est maioris cōfortatioīs neqꝫ ē solutiua propter resolutionem subtilis caliditatis eius in decotione eius:Per albas uero non fit solutio aliqua de qua sit curandū & ē in eis de stipticitate plus q̄ sit īrubea:nec adhuc sunt similes in confortatione eis.& scito quod rosæ nō substīēt aliqd de decoctōe oīo & proprie recentes:resoluitur enī ab eis uirtus sigillās abstersionem eius & solutiōeꝫ & deoccultatur uirtus stiptica earum faciens constrictionem:succus uero eius substinet de decotiōe aliqd mediocriter.& acquirit ei bonitatem & subtilitatē abstersionis.Oleū quoque factū ex rosis nedū cōpletis est maioris infrigidationis & stipticitatis: cuius melius fūdamentū ē oleū sūptū ex oliuis non perfectis:& factum ex rosis quibus iam aduenit perfectio est maioris resolutionis conuenienter & minoris infrigidationis cuius melius fundamentum est.oleū oliuarū mediocriū in maturatione.aut sisaminū. POSSE. Succus eius & aqua infusiōis recētium & cōpletarum solutione educit coleram:& mūdificat sanguinē ab ea & uenas &arterias.& confert icteritiæ:& apit oppilatōeꝫ epīs & stōaci & mūdificat & cōfortat ea: & cōfortat cor:& cōfert tremori eius & educit materiā causantē eū: & confert colericis febribus.rosæ uero & oleum eius & aqua ipsius p sublimationē factum confortāt cor:&stomacum:& epar:& coadunant partes laxatiuas mēbrorū & confortāt retētionē:& sedant dolores calidos mira sedatione & extingunt et permutant malitias

inflāmationum:& sedant eas:& sūt ex medicinis dormire facientibus faciunt tamen corizā; sternutatōe; & obsunt catharis & stringūt uuā & guttur:& confortant & auferunt crapulam. DOSIS. Potio succi rosarum est ab.ʒ.i. usq; ad.ii.cum zucaro & potio similiter facta cū; succo earum est ab.ʒ.ii.usq; ad.v.

CAPITVLVM.XI.DE.VIOLIS.

V Iolæ sunt medicina tempata conueniens: & fit super eam malæ qualitatis permutatio:& naturæ solutio. ELECTIO. Melior est quæcunq; est exprimis quā; nō inuenit calor resoluens aut pluuia dissipans. COMPLEXIO.ET. PROPRIETAS. frigida est & humida in primo gradu: & quæ est sicca minus est frigida & minus humida:est enim in recente superflua humiditas super ægritudines coleræ aqua eius est perfectio ipsius & speties:cum autem exiccatur resoluitur humidū; supfitiale ipsius: & māifestatur amaritudo eius quæ est propter caliditatem qua fuerat sepulta: & est tunc plus calida & humida minus. Est enim in recēte huīdas supflua:pp quod quæ recēs est:solutione educit per uentrem labificando:quæ uero est sicca educit dissoluendo & ipsa quod est ī frigidatīa narcotica:sedatīa dolorū calidorū; et extinctiua īflāmatiōū; & lenitiua & solutiua. RECTIFICATIO. Est ex debiliter soluētibus:& quidam addunt quātitati earū medietatē; ex turbit:& faciūt trocis.& uigorant cum hoc operationem earum & quidam addunt scamoneam:& ipsæ quidem & oleum earum ingrediuntur in emendatione medicinarum acutarum:succus autem ipsarū; & sirupus ex illis soluit leniendo: & uiolæ siccæ educunt dissoluendo:& ipsæ quidem condiuntur cum zucaro & melle: sed cū; melle sunt maioris abstersionis:& minoris alterationis & cū zucaro faciunt contrariū;. Et scito quod uiolæ non substinent de decoctione aliqd in quo sit superfluitas & succus earum similiter: & coroboratur acetum cū; infusiōe earum & fit mirabile inflāmatiōi multæ:& melius oleum earum est cuius fondamentum est oleum omphacinū aut amigdalarū. POSSE. Solutiōe educit coleram & alterāt excessum eius:& conferunt inflāmationibus omnibus:& sedant soda; calā; factam a caliditate uehemēti: & sunt somniferæ & faciunt corizam & leniunt pectus & guttur:& conferunt uuæ & sinantiæ:& earum iuuamentum est magnum a postematibus partium pectoris & pleuresi & sedant sitim & conferunt proprie siccæ oppilationi epatis: & a postemati eius calido et ictericiæ.et sūt iuuamēti magni īflāmationibus febribus et siti per eas. DOSIS. Potio earum est ab.ʒ.iiii. usq; ad.viii.et succi earū; est ab.ʒ.i.usq; ad.ii.et sirupi earum est ab.ʒ.ii.usq; ad.iiii.et conditi earum ab.ʒ.ii.usq; ad.iii.

CAPI.XII.DE.ABSINTHIO.

a Bsinthiuȝ multiplex est sed illud quod intendimus nunc ē absīthiuȝ rhomanuȝ.ELECTIO. Melius est quod est remotum ab odore maris:& hoc ē quod oritur in terris liberis:& hab& folia alba lenia & plana:asperuȝ uero est malū:&melius tempus collectionis ē uer.& opatiōis succi ipsius similiter:&similiter aquæ eius:& melius tempus collectionis florum eius est principium æstatis. COMPLEXIO.ET.PROPRIETAS. Calidum est in primo gradu siccū in secūcdo: & succus eius & flos ipsius est calidior accedens ad secūdum.Est autem absinthiuȝ cōpositum ex substantia calida faciente amaritudinem & nitrositatem & faciente ipsum apituuȝ oppilationuȝ:&solutiuuȝ naturæ:&ex substantia terrea stiptica per quam acquiritur ei ut sit membrorum cōfortatiuum & partium laxarum aggregatiuū.Sed stipticitas quideȝ plus est amaritudine sua & ad huc plus est in eo quod est exiccatiuū.Sed substantia calida magis est insupfitie dominans.Propter quod sua prima operatio q̄ obuiat corpori ē sup uestigia calidieatis quæ sciuisti:&.ii.sua opatio ē uestigia ex substantia stiptica prodeuntia imprimere :& dixerunt quidam quod educit per uentrem comprimēdo & recesserūt. RECTIFICATIO. Non est in eo nocumentuȝ apprēs: succus tamen eius nocet stomaco propter bauracitatem suam &est debilis solutionis:& ex rebus adiūgendis ei meliorantibus illud est ros. ex uigorantibus operationem eius est fumusterræ & aqua casei & spica addit ei bonitates notas: & passulæ enucleatæ emendant conditiones eius.Modus operatiōis succi eius:exprime succi eius quantitatem quam uis & proprie in medio ueris & purifica illud secundū modos notos:& fac siccari in sole uel cinere calido ī uase uitreato sicut siccatur aloe:aqua aūt sublimatōis eius fit sicut aq̄ rosaꝝ & silia quæ fiunt in uasis sublimationuȝ: absinthium autem substinet decoctionem mediocriter. POSSE. Solutione educit coleram a stomaco & intestis & epē: & extenditur operatio eius ad uenas & mundificat eas ab humore colerico &aquoso:& interdum educit eum per uiā urinæ : & dixit Ebegozar:solutiōe etiaȝ educit flegma:& dixerūt qdā alii non imprimit operationem in flegmate de qua sit curanduȝ:&est quasi uerius:absinthiuȝ quoq; præseruat a putrefactione & proprie potus infusionis eius in uino decoctionis ad omnes singulis diebus creticis circiter.℥.i.aut.ii : & aqua sublimationis eius similiter.&prohibet pānos a tineis & uermibus: & cōfert iuuamētuȝ magnuȝ cōtractiōi &cōtusiōi membroruȝ & cuȝ melle proprie:āt calefactuȝ cū uīo &cum pauco cymino:& si in uino aut aqua decoctiōis eius &radicuȝ

cucumeris asinini infondatur spõgia & exprimatur & ligetur super tempora comprimendo confert emicraneæ:& oleum ex eis factum similiter:& uaporatur auris ex aq̃ decoctionis aut uino & confert dolori auris & tinnitui & surditati. Colluitur os cũ aceto decoctõis eius & remouet fetorem eius oris a putrefactione gĩgiuarum & ptiuȝ eius:& uinum decoctionis eius & corticuȝ citri:& aq̃ sublimationis ipsius confert fetori oris propter rem putridam quæ est in stomaco. Succus auteȝ eius cuȝ nucleis psici interficit uermes in aure. Ex absinthio quoq;:& fumoterræ & passulis sine interioribus:& mirobalãis citrinis:fit potio bõa ad prurituȝ & scabiem:ipsum quoq; stomacuȝ & epar corroborat appetituȝ mortuum excitat:oppilationes aperit & morbos oppilationum curat. Sicut enim ẽ ictericia hydropisis: uermes ĩterficit:& educit:proprie ellectuariuȝ factũ ex eo ĩ hũc mõuȝ ℞.absinthii.ʒ.ii. euforbii.ʒ.i.& ʒ. cornu ceruini adusti.ʒiʒ.mellis q̃tũ sufficit. Confert etiam absinthium iuuamentum magnum febribus lõgi temporis & fe. oppilationum. DOSIS quoq; ipsius decocti aut infusi potõ est ab.ʒ.v.usq; ad.viii. & pulueris eius ab.ʒ.ii.usq; ad.iii. & succi a.ʒ.iii.usq; ad.iiii.

CAPI.XIII.DE.STICADOS.

S Ticados quod medici laudant:est sticados arabicum: & ẽ planta folioruȝ subtiliuȝ oblõgorum habens stipitem subtilem cineritiuȝ cuius eleuatio super terram est in mensura cubiti:& hab& flores assimilatos spicis siliginuȝ: sed sunt breuiores sine semine. ELECTIO. Melius est arabicum & melior pars plantæ eius est flos: post hunc folia. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Calidum ẽ in primo gradu siccum in secũdo & est compositum ex partibus terreis frigidis dãtibus ei stipticitatẽ paucam:& ex partibus ĩgneis subtilibus a quibus insunt ei acuitas & amaritudo. Sed acuitas est plus amaritudine sua:& amaritudo plus stipticitate ipsius propter quod ẽ subtiliatiuuȝ resolutiuuȝ apiatiuũ oppilationuȝ abstersiuuȝ & naturæ solutiuum: & est præseruatiuum:a putrefactione prohibens. & est ex parte stipticitatis paucæ in eo cõfortatiuuȝ corporis & cerebri neruorum & uiscerum: & hæc est cõplexio & proprietas eius. RECTIFICATIO. Prohibendum est habẽtibus coleraȝ in stomaco:turbat enim eos inducens sitiȝ & uomitũ & extuationem laboriosam: noc& etiam calidam & siccam complexionem habentibus:& qui sunt in potestate coleræ:ipsum quoq; ẽ ex dediliter soluẽtibus pp quod miscendum est ei sal gẽma:& mirobа. nigri cum eo aut chebuli:magnificant enim operationem eius & similiter sq̃lla & proprie in ægritudĩbus capĩs:& infusum quidem ĩ aq̃ casei melioratur ĩ cõditiõibȝ

ſuis & paſſulæ ſine interioribus ſūt ex eis ſimiliter quæ emendant: ſimiliter & ſal gēma rectificat illud. & proprie ad omnem partem eius ſexcuplū ipſius: & ſuccus pomorū dulcium in decoctionibus ſuis uerificat illud. & fit ex eo & pauca ſpica & oleo ueteri: oleum bounm iuuamenti noti: flores quidem eius de decoctōe parum ſubſtinet plus quoq; folia. POSSE. Solutione educit co. ni. & flegma & mūdificat cerebrum & neruos & membra ſēſuum & confortat ea: & confert iuuamētum magnum ægritudinibus factis in ipſis ſecundum omnem modū uſus eius: ſiue in potiōibus ſiue in fomentis & lauacris & oleū ipſius cōfortat cerebrum & neruos & calefacit eos & uiuificat: & in medicinis ſticados ſi iungatur ſquilla uel acetum eius eſt medicina bōa epiliæ & uertigī: & cum lapide lazuli: aut ſale indo aut aliis ualentibus ad eam confert melancoliæ & ægritudinibus timoris: & miſcetur ei bugloſa & ſuccus eius: aut ſuccus pomorum dulcium ad ægritudiēs cordis melancolicas: & uaporatio decoctiōis eius apit oppilationes narium: & eſt medicina bona oppilationibus epatis & ſplēis & uiſcerum: & eſt ſedatiua dolorum q ſūt in neruis & inſtrumētis iuncturarū: & lacertorum ſecundum omnem modum adminiſtrationis eius. Et confortat interiora omnia quæ a frigiditate ſunt leſa: & proprie materiali & prohib& a putrefactione & ipſius ſirupus & alii modi administrationis eius ſunt medicina bona quartanæ & fe. longi tēporis & proprie flegmaticis. DOSIS Decoctiōis eius potio eſt ab. ℥. v. uſq; ad. vii. & pulueris eius ab. ℥. iii. uſq; ad. v.

C: XIIII. DE. FVMOTERRAE.

FVmus terræ eſt ex medicinis benedictis uerum exuberantia eius exemit eum enumero medicinarū præcioſarū: & eſt cū hoc ſolutiuum naturæ & eſt confortatiuum coadunatiuū partiū laxarū & præparatiuum: nec eſt in eo nocumentum tamen apparens: & ē ex eo alius cuius flos eſt ſubalbidus cineritius & alius cuius corpus ē palleus uiolaceus. ELECTIO. Melior ē cuius herba ē uiridis & tenera & cuius folia ſūt plana & tenera: & cuius flos ē ſubuiolaceus: criſpus uero non eſt bonus: & melius tempus colectionis herbæ eius & operationis ſucci ipſius eſt prīcipium ueris. & ſeminis eius ipſius finis. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Dixerūt quidā quod eſt frigidus & dixerunt quidā aliud: Sed ſecundum ueritatem declinat modicum ad latus caliditatis quia uirtus calida in eo licet ſit minor frigiditate ipſius tamen eſt in ſuperfitie dominans: & ē ſiccus in ſecundo & ſemen eius calidius eſt: Ineſt enim a ſubſtantia calida in ipſo amaritudo & acuitas pauca quare factus ē ſubtiliatiuus penetratiuus & aperitiuus oppilatōū

&solutiuus naturæ: & a substantia frigida stipticitas & aggregatio & confortatio & stipticitas est plus amaritudine sua: propter quod ē magnificata cōpositio sua parum agēs exterius solutius factus est & cōfortatius. RECTIFICATIO. Mon est in eo nocumentum manifestum. Sed uigorari indig& operatione sua: & ex rebus hoc facientibus sunt mirobalani & senæ & aq̄ casei: & ex emendantibus operationem eius sunt cheisines: & passulæ sine interioribus: & mel ea℞: operatio autem succi eius ē sicut diximus de succo absinthii: & si impleātur ex succo eius uasa uitreata cum super instillatione olei: cōseruatur tempore longo extēso ad usus ubi oportet. POSSE. Solutionem facit facile; & educit coleram & humores adustos: & uirtus eius extēditur ad uenas: & mūdificat sanguinem & clarificat ipsū & est medicina solemnis secundu; omnem modum administrationis eius ægritudinibus & infectiōibus coleræ: & humoris adusti sicut lepra: pruritus: scabies: impetigo: serpigo: & similia: Similiter medicīa bona est omnium oppilationum et ægritudinum: quarum mater est oppilatio. & cnnfortat stomacum & epar & uiscera & coadunat ptes in quibus aduenit mollificatio: confert etiam febribus colericis & febribus oppilationū. DOSIS. succi ipsius est ab. ʒ. ς. usq; ad. ii. & decoctiōis est ab. ʒ. x. usq; ad. xv. & pulueris eius ab. ʒ. iii. usq; ad. v.

CAPI. XV. D. EVPATORIO.

Vpatorium est herba longitudinis cubiti: amaritudinis multæ. cuius folia sunt sicut folia cētaureæ minoris uirida. Sed sūt aspa & īcisa: & stipes eius ē subtilis & quando exiccatur citrinescit: & eleuantur super eu; flores qui sūt sicut subcitrini lōgitudinis paucæ & sunt quida; qui dixerunt quod eupatorium est herba pulicum in qua est uiscositas adherens. ELECTIO. Melius est tempns collectionis eius finis ueris & operationis succi eius similiter. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Calidum est in primo gradu & siccu; in secundo: & est compositum ex substantia calida subtili qua ē subtiliatiuum: incisiuum: absersiuum: mundificatiuum: præseruatiuum a putredine: & resolutiuu; conneniēs sine attratōe: & ē ex ptibus terreis. Quare est in ipso de stipticitate aliqd propter quod est confortatiuum & coadunatiuum. RECTIFICATIO. Debilis est solutionis Sed confortatur uirtus eius cum aqua casei: & modus operationis succi eius est: sicut diximus de absinthio. POSSE. Solutiōe educit coleram & flegma facile. & confortat stomacum & epar & uisera: & confert doloribus eoru;: & est medicina solemnis oppilationu; oīu; et ægritudinum ab ea factarum: febribus aūt longi temporis mire subuenit. DOSIS. Decoctionis

eius potio est ab.ʒ.iiii.usq; ad.vi.
& pulueris eius ab.ʒ.ii.usq; ad.iii.
loco eius ponitur ī defectu ipsius
absinthii & assari .ãñ.i. medietas
ponderis ipsius.

CAPI.XVI.DE.EPITHIMO.

e Pithimum est ex herbis sup
crescentibus aliis herbis & ē
simile cuscute:plantæ autem quib;
supercrescit est aluryl & halasce:&
quædā; speties origani.eius autem
aliud est cretense:aliud syrium.
ELECTIO. Melius est quod est
sub ruffum cretense acuti odoris:
quod nascitur in syria ē post illud
Sed est minus ruffum:& melius ad
huc est quod est completum pon
derosum & melior pars eius est ex
tremitates eius grossæ quæ sunt
sicut flores:subcitrinum autem &
pallidum est minus bonum.
COMPLEXIO.ET.PROPRIE
TAS.Est calidæ complexionis &
sic in secundo gradu:& dixit Gali.
quod est calidum in tertio:& est
compositum ex partibus igneis a
qbus inest ei acuitas: & ex terreis
subtilibus a qbus inest stipticitas
sibi pauca:& ipsum quidē est sub
tiliatiuum:resolutiuum:apitiuum
oppilationum:& confortatiuum:
uiscerum. RECTIFICATIO.
Facit sitim & generat æstuatione;
in corporibus calidis:& ex debi=
liter & tarde soluentibus:Qua pp
est prohibendum sub dominio ca
liditatis &sic positis.Confortatur
autem operatō eius in multiplica
tione quantitatis ipsius & in assidu
atione rei cum eo magnificantis
effectum eius.Sicut mirobalani ni
gri & indi proprie& ellebori ni
gri quantitas parua:aqua quoque
mellis cum pauco sale:aut aqua de
coctiōis passularum cu; sale simi
liter:aut aq̃ lactis ex capris sumpti
uigorat ipsius operatione;:sal gē
ma uero aut sal īdū aut sal napticū
sunt ex rebus quæ addita sibi ad
dunt uirtuti eius.Citam autem &
facilem facit uirtutem eius & ope
ratione; si ei aliqd acutum uirtute
misceatur sicut piper & piper lon
gu; & zinziber & similia:&nō præ
termittas quin cadat in potibus
eius oleum amigdalaru; dulcium:
quo inuoluatur: & in decoctione
ipsius passulæ sine interioribus:
quoniam addunt ei in bonitate le
niendo quod timetur ex nitrosita
te ipsius.Et ne ignores quod epi
thimum decoctionis modicum
substinet.Quare oportet ut fiat il
lud secundum legem. POSSE.
Prerogatiuam hab& educere sup
omnibus solutione educentibus
melancoliam:educit enim sine mo
lestia & facile. Et quidam dicunt
quod educit de flegmate aliqd: &
dixit Paulus quod solutōe educit
humores adustos & declinauit ab
eo quod cōprehendit uninersitas
& ego non īueni quod fier& illud
potestas aute; eius super humore
melancolico & ægritudine eius est
magna:& prorie in ægritudinibus
capitis sicut ē melācolia & epilīa
& alguenguez: timor & uertigo &

dolor capitis cuius materia ē me lancolia: ual& etiam ad tremorem cordis & sincopim & ægritudines melancolicas in ea & est magna materia oppilatiōis splenis & ægritudinum in eo: & confert ægritudini hippocundriæ & oppilationibus renū: & frequēs usus potatiōis eius est medicina solemnis cancro: & lepræ & uulneribus nigris: & soluit quartanam. DOSIS. potio eius in decoctione est a. ℥. v. usq; ad. xx. & pulueris eius a. ℥. iii. usq; ad. vii. Ille autem qui summit ipsum uitet acceptionem eius in æstate.

CAPI. XVII. DE. HASCE.

D Icunt quidam quod hasce ē isopus ortēsis: & dicūt alii quod ē una ex spēb; orgāi: & ē plāta pluriū stipitum subtilium qui eleuantur: & expanduntur super radicem sicut est medietas cubiti: & sunt eius folia minora foliis origani: & eleuantur & colliguntur super extremitatem stipitis: sicut modus foliorum declinantiu; ad purpureitatē: & minorantur folia extentiōe stipitis: & multiplicātur in capitibus & extremitatibus crossis: & eius flos est sicut flos calamenti ad rubedinem declinans: & planta eius ut dicitur ē mater epithimi. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Calidæ complexionis est & siccæ in secundo gradu: & dixit diascorides quod est in principio tertii & est quarti uerius: ē resolutiua incisiua calefactiua apitiua carminatiua uentositatis: & hoc est propter dominium ptiu; calida℞ ī ipā. RECTIFICATIO ē in ea de acuitate aliquid sed nō superfluēs: & fortasse frāgitur imp mistione eius cu; aliis & frangitur in infusione ipsius per horam in aceto permisto & emendatur etia; cum passulis & aqua melonis cu; pauco sale & est adiuuans ipsa; ad soluendum dans ei suffitientiam sal gēma: & decoctio eius iungitur mānæ circiter aureos. vii. & soluit sufficiēter & est medicina bona: & fit ex floribus eius & oleo ueteri: oleū quod dicitur hasce: & est iuuamētorū multo℞: hasce quoq; decoctōe; substi & in q̄ est mediocritas: & ī eius contrictiōe si nimiū elaboretur acqritur ei ut sit magna res penetratiua & repat uirtus eius & penetrat ad uias urinæ: & cum multiplicatur ei prouotatio aquositatis plus minoratur solutio. POSSE. Solutionem efficit facilē & educit flegma: & dixerūt quida; quod educit melancoliā & uidetur quod fiat illud debiliter: & confortatur ad hoc cum sal gemma & sale indo quando oport&. Veru; de opere eius circa flegma manifestum est: & proprie de eo quod ē in partibus pectoris & pulmōis & uiaru; āhelitus: & usq; ad ægritudīes cerebri flegmaticas & neruo℞ & confortat ipsos neruos & proprie sirupus ipsius: & omīs usus administratiōis eius & oleum: quod diximus de hasce cōfortat neruos & confert ægritudinibus eorum

frigidis & usus eius est conseruans sanitatem & uirtutem uisus & aufert eius debilitatem:& uaporatio decoctionis eius remouet dolorē auris & tinnitū uentosum:pectus autem & pulmonem secūdū oēm modum administrationis eius mūdificat:& proprie pectora senum & proprie quorum pectora sunt posita sub domīo flegmatis crossi & uiscosi:& est medicina bona asmaticis ptisicis sedatiua doloris pulmonis:& confert usus eius senibus & eis quos hyems ledit:& sirupus eius & alii mōi admīstrationis eius &:conferunt paucitati appetitus &malitiæ digestiōis:& resoluit usus eius nento itates crossas &carminat expellit quoq; & educit:& proprie cū baurac &melle uermes & est ex ipsis proprie quæ producunt menstrua:& urinam prouocāt & sirupus etiam decoctionis ipīus confert rigori febrium. DOSIS Ipsius decocti potio est a.ʒ.v.usq; ad decem & pulueris ipsius a.ʒ.ii. usq; ad.iiii.

CAPITVLVM.XVIII.DE. ISOPO MOMTANO.

ISopus duorum est modorū: est enim ex ea quædam ortensis cuius eleuatio super terram est circiter medium cubitum:&nō multiplicatur in stipitib; & ramis sicut hasce & folia ipsius sunt maiora q̄ in hasce & flos eius est purpureus.& ex ea est speties cuius folia sunt minora plurīa & stipites non sunt tantæ eleuationis.

ELECTIO Cuius odor & sapor sunt acutiores:& ex duabus spetiebus melior est magna :& melius ē tempus colectionis eius quando incipit florere. COMPLEXIO. ET:PROPRIETAS. Calida & sicca in secundo:& speties eius magna est calidior ita ut dicatur cōuenientius quod sit in eo secūdum omnem dispositionem eius caliditas subtilis dominans faciens eam subtiliatiuam abstersiuam resolutiuam uentositatum extenuatiuam. RECTIFICATIO.Est ex debiliter soluentibus:quod si misceatur ei cordumeni & ireos additur ei ad solutionem : & similiter mandra.addita decoctioni ipsius confortat eius solutionem : & fit solutiuum bonum suffitiēs:& similiter addit ei ad solutionem mel & passulæ sine interioribus & sqlla magnificat operationem eius : de decoctione autē & contrictione mediocriter substinet sicut hasce. POSSE.Solutione educit flegma minus tamen q̄ hasce:est similiter medicina bona pectoris &pulmonis & membrorum anhelitus mūdificans ea a flegmate crosso &humoribus putridis:&substiliat sputum crossum saniosum faciens id facile expulsioni:& confert asmati & tussi & humoribus crossis & putridis iuuamentū sussitiens:&colorem efficit bonū & illud propter iuuamentum quod efficit in re digestionis:&quia per ipsam acquiritur subtilitas &:bōitas & facilitas

ĩ ſpiritu:& eius iuuamẽtũ ĩ ægritu dinibus cerebri & flegmaticis ma gnũ eſt:& proprie ĩ epilepſia. Inqt ĩnain iuuamẽtum iſopi & proprie ſucci decoctiõis eius & aliorũ mo dorũ admĩſtratiõis ipſius. & pro- prie cum oximelle ſquillitico ma gnum eſt iuuamentum in epileſia: & proprie cuius materia eſt flegma tica & nos experti ſumus illud & origanuꝫ iunctuꝫ decoctioni ipſius fortificat ad iſtud:& decoctio eius cuꝫ uino reſoluit apoſtemata dura: & proprie ſplenis & uiſcerum:& ſi militer ẽplaſtꝝ. ex ea cũ ficis ireos & baurac:& decoctio ipſius educit uermes cum decoquitur cuꝫ ficis & uaporatur auri:& cõfert tinnitui & ſibillo:& decoctio ipſius cuꝫ ace to & oximelle ſedat dolorem den tis. DOSIS. Decoctionis eius potio eſt a.ʒ.iii.uſqꝫ ad.x.& pulue ris eius a.ʒ.iii.uſqꝫ ad.vii.

CAPI.XIX.DE.PRVNIS.

P Runa dantur ad alterandum & ad ſoluenduꝫ. ELECTIO. Quæcunqꝫ ex eis alba aut citrina aut rubea ſunt. minus competunt medicinæ q̃ nigra:& ſunt quædaꝫ ex eis quæ ſunt muza quæ cõferũt ad alterandum magis & ſunt quæ dam ex eis dulcia quæ ſunt ad ſol uendum uentrem magis:& utraqꝫ alterant & ſolutioneꝫ faciunt plus tamen & minus: damaſcena uero & armena in caſibus illis ſunt fortio ra: quanuis alii dicant aliud:& hu mida ſecundum quoſdam plus fa ciunt illud q̃ ſicca:& ſicca minus corũpũtur ĩ ſtomaco q̃ huĩda ſũt eiꝫ huĩda pruna ad putrefactioneꝫ cõuertibilia. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Dulcia ſũt ĩter frigiditatẽ & caliditatem declinãt tamen ad latus frigiditatis & ſunt humida in ſecundo. Muza uero fri gida ſunt in principio ſecundi:& omnia quidem ſunt lauatiua refri geratiua & lenitiua. RECTIFI- CATIO. Rectius cum quo miſcẽ tur & addit operationi eorum ſũt tamarindi:& proprie ſecunduꝫ mo dos infuſiõis notos & caſſiafiſtula & tereniabin & uiolæ conditæ & ſimilia:& fit ex aqua eorum ſiru- pus iuuamenti noti:& ex carnibus eorum fit ellectuarium bonum: ar meni quoqꝫ arborem prunorum diſtingunt circiter longitudinem palmæ in duabus uel tribus ptibꝫ ſubtiliter perforãt:& intromittũt fruſta ſcamoneæ & ſigillant luto: & ſunt fructus arboris illius ſolu tiui ſufficienter:& faciunt ſophyſti cationes alias in arboribus aliis. POSSE Solutione educunt cole ram & dantur in ægritudinibus colericis: et alterant malitiam eaꝝ et ſoluunt materiam ex qua fiunt nocẽt ſtomaco tamen et ſũt pauci nutrimenti. DOSIS. Aqua eoruꝫ potio circiter. lb.i. cum zucaro.

CAPI.XX.DE.PSILIO.

P Silium eſt de alterantibus complexionem et ſolutioneꝫ facientibus: et eius proprie ſolutio fit labificando. Eius aũt aliud albũ aliud ſubnigrum ad purpureitateꝫ

declinās. ELECTIO. Melius est quod ē completum & crossū & ē grauius & submergitur in aqua. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Compositum est ex duabus substantiis quæ separari possunt inter quas cortex est separatus: est enī in eo substantia medullaris interior: & est in eo substantia expāsa super corticem ipsius: Substātia autem interior medullaris calida est & sicca in quarto gradu: & est acuta uehementer incisiua rubificatiua & ulceratiua & est de genere ueneni: substantia autem exterior expansa super corticē est ex multū īfrigidātibꝫ: & dixit Ruffus: quod ē frigida & humida in tertio & excessit: & dixit Diascorides quod ē in secundo & est uerius. Inquit enī Hippo. in epidimia non eleuatur res frigida iuncta cū humiditate supra secundū gradum. & dixit. G. humida res nō transgreditur metā usqꝫ ad quam potest extendi regimen hominis: propter quod non inuenimus humidum esse causam doloris in quantum humidū. Sed in quantū potest esse cū materia: quæ quantitate sua mouetur ad solutōē continuitatis. RECTIFICATIO. Quod ex eo conquassatū est cū aqua fontium frigida: & fit mucillaginosum & bibitur sicut ē & proprie cum oleo uiolæ aut succo uiolæ soluit uentrem. Quod autem ex eo frixum est quassatum cum oleo ro. est medicina fluxiua uentris & dissintieræ: contritū aūt nullo mō potui propinādū est de occultat enim substantiā eius medullarem cōtrictio eius alteratiuā & excoriatiuam. POSSE. si ē cōquassatum cum aqua frigida sicut diximus solutione educit colerā & confert febribus inflāmationis multæ & siti uehementi calidæ & sedat inflāmationes spiritualium & lenit pectus: & conquassatū cū aceto confert apostematibus calidis & erisipilæ & formicæ & sedat inflāmationes omnes & dolores inflāmatiōū proprie super cataplasmatū: & similiter sodam calidam uehementem frixum uero & cōqssatum sicut diximus confert fluxui colerico & dissinterico & fluxui materiali. & proprie post potum scamoneæ & medicinarum acutarum. DOSIS potio eius est a. ʒ. i. usque ad. iii. timeat autē ipsum habens debiltatem uiscerum.

CAPITVLVM. XXI. DE. CAPILLIS. VENERIS.

CApillus ueneris dicitur apud quosdā capillus fontium: & dicitur capillus homīs: nemoralis & ab aliis dicitur coriandrum putei & ē herba cuius folia sūt similia foliis coriādri uiridia & tenuia: cuius stipes ē in longitudine circiter medium cubitum: & sunt sicut pili porcini: & sūt in colore inter rubedinem & nigredinem sed magis declinant ad nigredinem & proprie iuxta radicem eorum: & qto magis procedūt uersus radicem declināt ad nigredinem & sunt sine floribꝫ

& eorum ortus est in fontibus & puteis & locis aquarũ. ELECTIO. Meliores sunt qui uiridia habent folia qui ultimiores sunt secundũ omnes partes plantæ eorum: subti les uero & graciles declinantes ad citrinitatẽ nõ habẽt spiritũ. COM PLEXIO. ET. PROPRIETAS. Dixit G. mista ẽ eoꝝ cõplexio sũt autẽ compositi ex ptib; aqueis & terreis subtilibus mediocriter qb; inest stipticitas & ex partibus ca lidis subtilibus ualde pp quod uirtus eorum cito resoluitur debi lis enim uirtus indebili subiecto cito tollitur: Sed ad hoc etiã cali dæ partes positæ sunt in supficie quia uehementius fit illud: hoc ẽ illud quod uidetur ostẽdere com plexiones eoru; declinare ad latus caliditatis: quanuis dicat Ga. ipsos esse æquales & inest ei ex partib; calidis ĩ ipsis: ut sĩt resolutĩ: subti litiui & apitiui oppilatiõu;: & solu tiui naturæ: & proprie q ex eis sũt recẽtes. sicci uero sunt cõstrictiui: & prohibitiui fluxuum. RECTI FICATIO. Non est in eis malitia debiliter tamen purgant. Sed con fortant operationem eorum uiolæ & cassiafistula: & tereniabin: & in fusio eorum in aqua casei uigorat eos in soluẽdo: de decoctione aũt modicum substinent: POSSE. Solutione educũt colera; & flegma & humores crossos: & imbibitos: & mundificant pectus & pulmone; & educunt materias contentas in eis: & mundificant sanguinem: & eũ clarificant: & clarificant colorem: & faciunt acquirere bonitatem an helitus: & mundificãt stomacu; & uentrem & epar: & cõferũt dolori eoru;: & sunt medicĩa bona oppila tiõu; epatis & splenis: & ictericiæ & proprie omnium ægritudinu; oppilationum: & proprie infusio eorum in aqua apii aut in aqua ci cerum nigrorum & endiuiæ & in aq̃ seminu;. iiii. aut ĩ aqua proprie lactis & delent cum oleo camemil læ scrofulas: & neq; sirupus eorum pleuresi & peripneumoĩæ: & sunt prouocatiui urinæ: & usus decocti onis eoru; frangit lapidem: & pur gat matrices foetarum: & hoc est de posse eoru;: de eo quod ptin& ad eos de partibus calidis: sed ex parte stipticitatis prohibẽt cursu; materieꝝ: & abscindũt sanguinem: & confortant stomacum & uentrẽ ne recipiant superfluitates: & pro hibent casum capillorum: & con- fortant radices eoru; immo faciũt eos crescere: & multiplicare eos in locis ubi oport&: & proprie cum oleo myrthĩo: aut oleo laudani: & uino stiptico: & puluis eorum ad ustorum facit similiter: & abluitur ex decoctione ipsorum cum uino capitis & abscidit furfures: & simi liter fit ex cinere ipsorum: & cinis ipsoru; sanat fistulas lachrymales. DOSIS. Potõ decoctiõis eorum quando quæritur per ipsos solu- tio per uentrem est circiter. ℔. i.

CAPITVLVM. VIGESIMVM SE CVNDVM. DE. ASSARO.

a SSarum est radix herbæ mōtanæ cuius folia sunt angularia sicut folia hederæ.& flores eius sūt sicut flores iusquiami:& ē tota planta eius aromatica:mordicans gustum. ELECTIO. Melior ps plantæ est radix:& melior radix est:quæ est crossa & spissa:& cuius odor est subtilis: & sapor acutus cum stipticitate modica. COMPLEXIO ET PROPRIETAS. Calidæ complexionis est & siccæ in tertio. & dixit Diascorides.est in secundo gradu calidum:& siccū in tertio:& quasi uerius:& est subtiliatiuum:aperitiuum oppilatōuꝫ:resolutiuum:& prouocatiuum & ē in ipso stipticitas modica: RECTIFICATIO:Melius cum quo miscetur ad solutiōem faciendam est aqua casei cum spica: & aqua mellis:& quidam infundunt ex eo aliqd ī musto & conseruant in uas per tres menses:& est illud uinum medicina ad hydropisim & splenē substin& autem asarum de decoctione & contritione rem mediocrem:& elaboratio in contritione eius facit magis prouocatiuum: q̄ solutiuum. POSSE.Est ex rebus facientibus uomitum & educētibꝫ per uentrem:& cum hoc etiam est prouocatiuum urinæ:& educit coleraꝫ & flegma:sed de eius opatiōe in flegmate ē manifestius:& educit ex anchis:& iūcturis materias.& cōfert doloribus earum & proprie infusio eius & alii mōi administrationis ipsius:& est:ex rebus bonis in quibus est spes iuuamentorum & oppilationes epatis & splenis:& duritiem eorum:& morbos oppilationum sicut est hydropisis & icteritia & durities splenis: & proprie uinuꝫ īfusiōis ipsius quod dixi:& confert iuuamentuꝫ magnū febribus oppilationum & febribꝫ antiqs:& inungitur dorsuꝫ & spina ex oleo ipsius cuꝫ laudano:& facit sudare:& confert oppilationi febrium.& prouocat urinam & in spermate augumentuꝫ efficit. DOSIS Eius īfusi potio ē ab aureis.ii.usqꝫ ad.ʒ.iiii.& pulueris eius ē ab aureo i.usqꝫ ad.ii.

CAPI.XXIII.DE.IVRE.GALLORVM.ET.GALLINARVM.

g Alloruꝫ et gallinaruꝫ iuuenuꝫ et mediocriter pinguiuꝫ nutrimentum:cæterarum auiuꝫ nutrimento præponitur:sunt enim propinquæ conuersionis in sanguineꝫ et paucarum superfluitatum.Sed caro gallinarum melior est carne gallorum:nisi castratoruꝫ:et nigriores ex eis meliores sūt et leuiores & ex gallinis melior ē quæ nōduꝫ pepit:& ex gallis qui nonduꝫ calcauit.Decrepitati autem accedentiuꝫ carnes malæ sunt:acquirunt enim nitrositateꝫ et salsugīeꝫ:& proprie galloꝝ et nō cōpetūt ī re ciborū. Sed potius ī re mediciarū et proprie ius gallorū:et ē illud quod hic cōsyderauius. ELECTIO.Melior gallus ad hunc usuꝫ est sicut dixit Galie.qui est ruffus antiquus.īmo quanto antiquior tanto melior:et

qui est admotu; uelox & ardens ad coitum:& fortis ad dimicandum: ĩ quo sit mediocritas ĩter pinguedinem:et macie;. COMPLEXIO. ET.PROPRIETAS.Ius galli antiqui calidu; ẽ propter nitrositatẽ suam & salsuginem:& est lauatiuũ & abstersiuu; aperitiuũ uẽtositatũ prouocatiuum & solutiuu; naturæ: RECTIFICATIO. Opatio iuris galloru; secundu; quod G.docuit ẽ in hunc modu;:oportet ut cibetur Gallus dixit Alcangi : furfure & melle & sale pauco:post illud fatigetur fatigatione ducẽte ad lassitudinem: & dixit etiam Alcangi melius est ut fatigetur dimicando: deinde abscindatur caput eius & euisceretur & saliatur sale aut salgẽma:& decoquatur in aqua sufficiẽter cum facilitate:usq; ad consumptionem duarum partium aquæ:& sunt quidam qui ĩ decoctiõe eius alia ponunt secundum intentiones diuersas. POSSE.Misceatur decoctioni eius turbit aut carthamus: & solutione educit flegma cum pollipodio uero educit melãcolia; & similiter cum epithimo & cum dauco & semine aneti excludit & carminat uentositates:&coctu; cu; salgẽma & dauco & aneto & pollipodio confert dolori stomaci:& colicæ & iliacæ & dolori renali:& confert doloribus iuncturarum:& ualet similiter ad eandem etia; coctum cum carthamo & aneto & salgẽma:& confert asmati aut cum halase & isopo & ual& similiter.

DOSIS. potio ipsius est circiter lib.ii.C.XXIIII.DE.VOLVBILI.

Volubilis plures sunt speties est enim quæda; quæ dicitur funis arborum cuius flos est albus & est sicut tuba & hab& lac:& uocatur uolubilis magna & est alia cuius rami repũt sup terrã &sup ramos plãtarũ:cuius folia & flos sũt minores & dicitur uolubilis pua:ẽ alia speties habẽs folia subalbida lãugiosa &hẽt lac:&spẽs.iii.ẽ hẽns folia aspa sicut folia citruli cuius flos est sicut ampullæ adherentes & uocatur lupulus:& ẽ quarta speties eius cuius radix est sicut fesciresin & magna crossa ĩmo est crossitudo eius in modum cucurbitæ maioris:& eius stipes eleuatur sup radice; sua; circiter cubitos duos: & folia eius sunt stricta parua in modum sagittæ alatæ quæ ex leui causa fluunt &habet lac:& uocatur dominus lacticiniorum & ex ea fit scamõea: ELECTIO.Melior duaꝝ spetierum est magna & habens folia in modu; sagittæ alatæ melior est quæ nascitur in locis tempatis remotis ab excessu. COMPLEXIO.ET.PROPRIETAS. Inqt Diascorides magna est æqualis declinat enim ad caliditatem quãdã & sicca est in secundo:& est resolutiua:maturatiua:aperitiua:et abstersiua:et solutĩa:lanuginosa uero calida est in excessu:alteratiua et ĩcisiua.sagittalis uero calida et sicca in secundo:et dixit G.est in principio tertii.lac uero eius est in fine

ipſius:et eſt acris ulceratiua:&eius
acrimoīa nō eſt ī uehementia lacti
cinii maioris:& ē in qualibꝫ parte
plantæ eius acuitas & ſeroſitas.ſed
plus in lacte ipſius:& eſt in ea ab
ſterſſio &reſolutō:&nos loquemur
de ſcamōea in capitulo ſuo.Lupu
lus uero eſt æqualis ad frigi ditateꝫ
declinans:& dicitur quod ē in prī
cipio primi & eſt uerius:eſt autem
ſedatiuus dolorum calidorum:ex-
tīctiuus inflāmationuꝫ &lenitiuus.
RECTIFICATIO.Magna aperit
orificia uenaruꝫ propter quod mi
ſcendum eſt cum ea aliqd ex draga
ganto &maſtice:rectius quod ui-
gorat operationem eius cum aqua
caſei cum ſpica & maſtice. Ex ſagit
tali autem non propinatur ad ſol
uendum niſi coagulum eius & eſt
ſcamonea:lanuginoſa enim prorſus
uitanda eſt:ſolutione enim educit
ſanguinem & eſt ſicut uenenum.
POSSE.Lanuginoſa ſāguineꝫ edu
cit excoriando:aſpera uero & eſt
lupulus educit de colera citrina rē
aliquam:& mundificat ſanguinem
ab ea:& clarificat ipſum & ſedat
inflāmationem eius:&affert ei iuua
mentum magnum:infuſio eius in
aqua caſei & ſirupus eius remou&
icteritiā:&aquā.Et parum utūtur
adminiſtratione eius medici tem-
poris noſtri cu ſit bona medicina:
&ipſa qdē &ſuccus eius cuꝫ ſauic or
dei ſedat dolorē capitis calidū:&
confert calefactiōi ſtomaci & epīs:
& ſirupus eius confert febribus co
lericis & ſanguineis ualde. magna
uero ſolutōe educit coleraꝫ aduſtā
cuꝫ facilitate:& aperit oppilatōes
epatis &meſaraicis cōfert icteritiæ
cum apii ſucco & endiuiæ aut cuꝫ
aqua caſei confert apoſtemati epīs
calido:& apoſtemati calido extrin
ſeco &proprie cū ſauic ro.et aceto
& ſedat ſodaꝫ antiquam & proprie
cuꝫ oleo ro.aut camemille:&ſuccus
eius ē ex eis quæ ſanāt ulcera ī au-
re:&ē ex medicinis pectoris & pul
monis & mūdificans ea a ſupfluita
tibus:& confert aſmati ualde:&cō
fert febribus longi temporis &
proprie febribus oppilationuꝫ: &
eis quarum materia eſt co.&.ci.Et
ex radice uero ſagittalis fit empla
ſtrum &ex oleo ro.& camemille:&
ſedat ſodam frigidam antiquam &
curat emicraneam. DOSIS.potō
decoctionis magnæ eſt circiter.ʒ.
iiii.infuſionis eius in aqua caſei ē
potio circiter.℔.i.

DE .MEDICINIS . LABORI-
OSE.SOLVENTIBVS.
CAPITVLVM . PRIMVM . DE.
SCAMONEA.

ſ CAMONEA eſt ſolutiuuꝫ
magnuꝫ.& dixit Democri-
tus quod eſt ſolutiuuꝫ āto
nomaſtice:&quod ē genus ſoluti
uorum & eſt generalis ſuper omīa
ſolutiua:fit auteꝫ ſcamōea ex ſucco
cuiuſdam ſpetiei uolubilis cuius
folia ſunt ad modum ſagittæ alatæ
naſcitur autem in āthiochia et ar
menia et coraſeni et in partibus
arabiæ et turchiæ:et plurimꝫ naſci
tue in terra noſtra et eſt mala:et

cerdo quod dispositio loci & modus culturæ & ars auxiliatur in faciendo eam: ut bona fiat bona: & mala fiat mala. modi autem operationis eius sunt. iiii. Primus autem manifestatur radix ipsius a terra prærerq̃ eleuatur & fiũt incisiões in eo quod apparet super terram & inuenitur quod egreditur de eo post diem & diem res sicut gũi: & dimittatur exiccari & cõseruetur. Secundus est. extirpãtur post illud totaliter radices & incidũtur & colligitur lac eorum fluens & decoqtur cum facilitate uel exiccatur in sole: & fiunt inde formæ & sigillãtur & huius scamoneæ color ē subalbidus aut uarius. Tertius est cuꝫ teruntur adhuc radices post illud & extrahitur succus & fit sicut dixi de decoctione & aliis. sigillatur autem alio sigillo: nunc autem fides sigillorum periit: & hæc scamõea est crossa magna & põderosa: Quartus est teruntur folia eius & stipites: & extrahitur ab eis succus & fit similiter: & hæc est scamonea nigra attinens uiriditati & est grauis odoris. ELECTIO. Melior ē anthiochena: & armenica est post hanc: quæ uero fit in partibns nostris & corasceni est mala prorsus: & melior adhuc est quæ ē primæ formæ: & quæ est secundæ est post istam: & aliæ sunt malæ: & deterior est uiripis. adhuc autem qui laudauerunt scamoneam in. v. proprietatibus laudauerunt eam. Prima est ut sit in colore clara sicut gũi & proprie speties eius prima: aut subalbida aut uaria: secunda ut si tãgatur confractus eius a qua uel saliua fiat sicut lac: tertia ut sit tenera multæ facilitatis ad frangenduꝫ & puluerizandum: quarta ut sit pondere leuis: quinta ut sit odoris bõi proprii nõ grauis. remota uero ab his proprietatibus non est bona: conseruatur uero per annos. xx. sed quanto antiquior tãto debilior.

COMPLEXIO. ET: PROPRIETAS. Calidæ complexionis est in tertio gradu & sic. ad ipsum & in ea est de acuitate minus q̃ in plãta sua: & credo quod ars in faciendo ipsam frangit de acuitate eius aliquid: & in ipsa ē amaritudo: & ipsa quidem est abstersiua incisiua resolutiua cum atractione multa: cuius atractio extẽditur usq; ad remota multum.

RECTIFICATIO. Quinque sunt ei familiaria quæ in corporibus imprimũt magnitudinem nocumentorum: est eniꝫ in ea uentositas mordicatiua faciens in stomaco subuersionem nauseam & extuationem laboriosam: secunduꝫ est quoniam insunt in ea caliditas & acuitas habiles ĩflãmari propter quod est facile faciens cadere in febrem & sitim & proprie quando inuenit patientem præparatuꝫ: tertium est quoniam fit per ipsaꝫ atractio uehemens: & uehemens dilatatio orificiorum uenaruꝫ quare facit cadere in ĩmoderatos fluxus. quartuꝫ ē quõiaꝫ est in ea serositas operans ad excoriationeꝫ uisceruꝫ.

quare generat dolores acutos pũ-
gitiuos & facit cadere ĩ dissinteriã
& tenasmon. Quintuȝ ẽ proprietas
& operatio sua a quibus fit ĩpræs
sio nocumẽti in mẽbra quæ sunt
mineræ uirtutum sicut est cor &
ep & stomacus & cõsimilia eis: auxi
liandum uero eis cum rebus cum
quibus proprietate & uirtute no-
cumenta tolluntur: sicut uerbi gra
tia: obuiamus ei quod dixi primo
adiuuãdo ut resoluatur uapor eius
turbidus & mordicatiuus faciens
subuersionem nauseam & laboreȝ:
& ad hoc auxiliatur nobis decoctõ
eius impomo: digerit eniȝ maturat
& resoluit & excludit uapores eius
& aufert serositateȝ eius: & miscere
in decoctiõe illius quæ uẽtositates
resoluunt & carminant: adiuuãt ad
illud: sicut daucus proprie & galã
ga & semen feniculi & semen apii
& similia: & dico quod decoctio
est generalis præparatio eius auffe
rens plura ex nocumẽtis quæ dixi
mus: & obuiamus ei quod diximus
in. ii. miscẽdo ei in decoctõe aliqd
uirtutis refrigeratiuuȝ: & operãdo
ut frangatur acumen & inflamma
tio eius: ad huc autem auxiliatur
nobis decoctio eius cum eis quæ
extingunt & leniunt: sicut est mu-
cillago psilii & aqua & carnes
prunorum & succus ro. & aq̃ uoilæ
& uiolæ recentes & inuoluere ipsã
ante coctionem eius in oleo ro. ãt
uiola aufert nocumentum hoc ab
ea: & succus cydoniorum muzoruȝ
& suãc & spodiuȝ faciunt similiter:
& obuiamus ei quod diximus ĩ ter
tio miscẽdo ei in decoctione: quæ
coadunãt uirtutes membrorum &
auxiliantur in aggregatione & co
roboratione partium laxarum: ad
huc auteȝ auxiliantur nobis maxĩe
res stipticitatem hãbentes & omĩa
quæ auferunt superfitieȝ acuminis
eius: & reprimũt subtilitatem &
uirtutem penetratiõs ipsius sicut
ẽ mastix & cydonium & succus eius:
sunt enim rectificatiuuȝ bonuȝ: mi
robalani quoq; citrini sũt mirabi
les in hac intentione: similiter &
obuiamus ei quod diximus ĩ quar
to miscendo ea quæ aggregant. ii.
intentiones: prima est acquirere
ei facileȝ egressuȝ & hoc cuȝ rebus
cito expellentibus audatiam eius
facientibus eaȝ descendere: ad huc
autem auxiliatur ei administratio
eius cum rebus lubricãtibus: sicut
est mucillago psili & prunoruȝ car
nes. & sciuisti quod compræssiua
sicut cydonia & mastix sũpta post
medicinam & proprie postq̃ iam
incepit educere festinam faciunt
eius egressionem: & sciuisti quod
aqua calida post medicinam trans
mittit audatiam eius & debilitat
uirtutem ipsius: & dixit Ruffus ei
qui sumpsit scamoneam de melio
ribus rebus est ad expellendum
audatiam eius: ut post. iiii. uel. v.
horas ex qua sumpsit eam psilium
conquassatum cum aqua tepida
summat & oleo ro. & post duas
horas infusiones ei miroba. tribue
sic enim non timẽtur nocumenta

eius. secunda ē reprimere ei uirtu
teꝫ ferositatis & acuitatis & hoc fa
ciemus cuꝫ auxilio reruꝫ humidaꝝ
& unctuosarum. sicut est draggag:
& bdelium & oleuꝫ ro. & amigda.
& similia. Et obuiamus ei quod
diximus ī qnto quod ē thesaurus
totius operationis: & illud est acq
rere ei bonitatem cum medicinis
membra & uirtutes quarum sunt
domicilia cōfortatibꝫ: & adhuc au
xiliātur nobis medicīæ cordiales
calidæ & frigidæ: & medicīæ stoma
ticæ & epaticæ & auxiliantur etiaꝫ
ars & modi præparationum sicut
iam diximus: Modus rectificatiōis
eius secundum quod dixit Ruffus
decoquatur scamonea in cydonio
post inuolutiōeꝫ eius & resolutōeꝫ
fere per diem. i. cum oleo ro. aut ui
olæ aut amigdalaꝝ: & post illud te
ratur faciliter & uoluatur & reuol
uatur ī scustella uitrea: usqꝫ duꝫ sic
cetur cum infusiōe mirobalanoruꝫ
citrinoꝝ ei facta & succo cydōioꝝ
tūc fac trociscos ex ea quartæ. ʒ. i.
& sit dosis troc. i. solutioneꝫ eniꝫ
facit sine molestia. Modus alius se
cunduꝫ eundem satis bonus: deco
quatur scamonea secunduꝫ priorē
doctrinam & adiunge ei mirobala.
citrinorum supra tertiam partem
eius: deinde accipe semis feniculi:
apii: dauci. āā. ʒ. ii. decoque cuꝫ suc
co cydonioꝝ cuꝫ facilitate & cola
& utere inuolutione & exiccatiōe
sicut hic proxime diximus. Inqt
Ruffus sit tua addere & minuere &
mutare secundum quod exigit

dispositio & res patitur. Inquit
G. miscui scamoneaꝫ cum sexcuplo
ipsius scamoneæ & triplo succi ro
saꝝ post bonitateꝫ coctionis eius
in pomo: & inueni ex modis præ
parationis eius hunc moduꝫ satis
laudabiliter emendanteꝫ plura ex
nocumentis quæ timentur p ipsaꝫ
& aliquando miscui cum eis sexcu
pluꝫ ipsius glutini psilii & feci bo
num: & aliquando miscui medicīas
cordiales: & aliquando miscui alia
sicut res exigebat. Inquit Hamec
accipe duplū eius foliorū uiolaruꝫ
mediū pōderis ipsius liquiritiæ &
inuolue in oleo ro. & fac trociscos
ʒ. i. & sit dosis eoꝝ: ʒ. i. Inqt Inain
dissoluatur in oleo amigdalarum
cum pauca medicina stiptica: & p
diem. & dieꝫ agitetur in sole cum
administratione olei paulatim si
oportet: post hoc etiaꝫ agitetur p
dieꝫ & dieꝫ cuꝫ aqua ro: in qua fue
rit resolutum bdelium: deinde exi
ccetur deinde decoq̄tur in cymīo
posthoc cuꝫ tertia parte eius miro
citrinoꝝ fiant trocisci: & sit dosis
ʒ. s: Inqt Paulus zīziber & piplōgū
& anisū admista decoctōi ipīus &
prprie ī pomo acetoso āt pōtico
remouēt nocumēta ipsius. Modus
rectifictōis eius ex īuētiōe nostra:
decoquātur frusta eius inter amig
dalas tritas multas post purgati
oneꝫ eoꝝ: inter folia sepeliendo ea
in cinere calido & post diem abie
ctionis amigdalarum: dissolnantur
in aqua cydonioꝝ acetosoꝝ in q̄
bullierint spic. anisuꝫ & aliqua ex

ſpetiebus & ſeminibus redolētib;
& exiccentur: deinde cum pauco
maſtice & bdelio decoquatur in
cydonio aut in pomo inuoluto in
maſſa:deinde fiant trociſci tertiæ
ʒ i.& ſit doſis:i.operatur eni; ſine
nocumento.Modus alius præpara
tionis prædictæ miſceatur tantum
quantum ipſa eſt de ſumac & q̄rta
ponderis eius ſpodii:& fiant inde
trociſci ſicut priores & ſūt ultimi
& diſſoluatur ſcamonea cum octu
plo eius miuæ & pauca ſpica poſt
inuolutionem eius in oleo ro.&
amigdalio :&decoquatur cum faci
litate:emendatur eni; a ſua malitia
& ſciuiſti quod aloe frāgit malitia;
eius & miroba.magnificant ea; &
decoctio eius in ſucco portulacæ
aut aquæ ſemīs ipſius aufert plura
ex nocumentis eius: & medicinæ
cordiales āt ſtomaticæ calidæ aut
frigidæ ſecundum quod res exigit
frangunt malitiam eius:& oport&
ut fiat decoctio eius cu; facilitate
impetuoſitas enim in coctione ad
dit ad malitiam:& ipſa quide; ſi
cut ſciuiſti detrituratiōe modicū
ſubſtin&.qua pp oport& quod in
eius contritione non nimium in
ſiſtatur:ex rebus autem facientib;
facilem ipſius & uelocem egreſſu;
a corpore ſunt cydonia quando in
confectionibus &electuariis ſimul
miſcentur & ſimiliter mirobala.
ipſi enim ſunt ex cito eām diſpo-
nentibus & ſimiliter ſi ſuper eam
poſt ſpatium bibatur:& ſciuiſti
quod aqua calida expellit audatiā
eius & alia ſimiliter ſicut diximus
in canone. POSSE. Solutione
educit coleram cum fortitudine
& attrahit eam a ſanguine:& uenis
uehementer : & eius operatio eſt
ſicut operatio furioſi &ipſa eſt ini
mica cordi ſtomaco & epati & in
teſtis:& eſt ex facientibus nauſeam
& conturbantibus uiſcera &ex ſub
uertentibus ea:& facit ſitim & dei
cit appetitum cibi:& eſt cum ex
ea & myrra &coſto & croco & ſuc
co acreſtæ & pauco opio fiūt tro
ciſ.cum uino pontico & proprie
aur.i.& fit linimentu; ex uno eoru;
ſuper frontem & tempora compri
mendo & proprie cu; uitello oui
& aceto forti:ſanat ſodam frigida;
antiquam & emicraneam difficile;:
&ſi linitur ſuper dentē remouetur
dolor eius & corroſio:& ſi ſuper
ſcrofulas & proprie cu; ſucco apii
aut dauci delet eas:et fit linimētu;
ex uno eorū cu; ſucco ſiſimbrii et
aceto:ſed loco apii pōatur caſto
reu; et liniatur in poſteriori parte
capitis:et eſt magni iuuamenti ad
ſubet et litargiam:et quando ſca
monea ſupponitur cu; lana educit
mēſtrua et facit aborſum:et ipſa
quide; facta curat ſcorpionu; mor
ſus et proprie de ſuper linita cum
ſucco mentæ aut uino:uitet aute;
acceptionem qui calidæ et ſiccæ ē
naturæ aut patus cadere in febres:
his aute; q ſūmit ipſā timeat fri
gus et æſtu;:et abhorreat fructus
et proprie frigidos et aquam fri-
goris ueri:et ſomnum prolixu; ſup

eam: et execitium & superbiam animi: conseruatur autem scamōea per annos.xii. DOSIS eius est a granis.v.usq; ad.xii.

CAPI.II: DE.TVRBIT.

t Vrbit est radix herbæ cuius folia sūt sicut folia ferale minoratum: & ē exhabētibus lac & ē ex eo siluestre & domesticu;: & est ex eo magnum & paruum: & adhuc ex eo aliud album aliud citrinum & aliud nigrum. ELECTIO Quod in locis nascitur sicciorib; fit gūmosius propter spissitudinē lactis eius & contrarium econtra declinat a proprietatibus bonis quæ sunt.vii.secundum quod sapientes scripserunt.s.proprie ut sit album & uacuum & arundinosum gūmosum: & sit cortex eius cineritius & planus & recens & facile frāgibilis. Citrinum uero malum est & nigrum peius: crossum est non bonum & subtile tenue similiter cum est debile & antiquu; ē malu; & quod ē crossi corticis & habēs interius cu; frangitur sicut neruos est siluestre malum: & quod nō ē gūmosum est debile & uentris cōturbatiuum: & tua interest ut cognoscas adulteratum ex eo: quod quidem fit cum super liniatione in extremitatibus eius & ex gūi dissoluto: & cognoscitur eo quod in confractis eius est sine eo: & minus recens qdem est conturbatiuū & subuersiuum uiscerum: antiquū uero ē debile mediocritate; habēs & est illud quod eligitur. COMPLEXIO.ET.PROPRIETAS. Calidum est in tertio & est resolutiuum cu; attractione mediocri generans uentositatem cōmunē ad subuersionem & nauseam & acquiritur ex usu eius exiccatio in corpore euacuat eni; humiditates subtiles. RECTIFICATIO. Tria sunt corrigibilia in ipso est enim debilis operationis & tardæ & nocet stomaco faciens subuersionem & nausea; & acquirit usus eius corpori extenuatione;. Rectificatores autem in primis abradi iusserunt cortice; eius donec appareat albu; ipsius & corrigitur quod de eo dictu; est primo: addēdo ei uirtute; acutam uigorans ipsum in opādo & ex maxime ipsum confortātib; est zinziber ipsum enim sigillat proprietatem mirabilem: & est ut educat humorem crossum & uiscosum etia; a remotis cum facilitate: ita quod a iuncturis & anchis & locis profundis & distantibus: per se uero non facit: illud īmo educit de flegmate quod est subtile & derelinquit crossum: & operatur hoc tarde: & corrigunt quida; secūdu; quod dictu; est admiscēdo ei de medicinis stomaticis & redolentibus & sedantibus agitatiōe; in eo per ipsum: sicut est mastix & gallia aromatizata proprie sicut zinziber & piper longum et similia: et emendans quod ultimo de eo dictu; est sicut dixit Alcangi ut admisceatur ei oleu; amigdala. & cōiūgatur cu; amigdalis dulcib;

aut cum zucaro : & dixit Ruffus administratio ipsius cum fisticis remouet hoc nocumentum ab eo: & dixit Iudeus ipsuȝ cum cõfecto de coctanis aut rob ipsius cuȝ medio ponderis eius ex zĩzibere & duplo ponderis ipsius ex amigdalis est solutiuum bonum. Inquit Hamec fiunt trocis. ex eo & duplo ponderis eius ex foliis uiolæ & medio ponderis ipsius ex zinzibere. & fit solutiuum sine molestia. Inqt Ioãnitius accipe dactilorum infusorum in aceto die & nocte partes centum penidioruȝ partes. l. amig. purgataruȝ partts. xxx: turbit ptes xxxv. scamo . partes. xii. zinziberis piperis longi foliorũ rutæ siccorũ añ. partes. iiii. fiat eorum permistio bona & confice cum melle dispumato est enim medicina mirabilis. Inquit Fillus Zezar medicamen de turbit quod elegi ĩ ægritudĩbȝ in quibus usus est necessarius: acc. turbit partes. x. zinziberis partes v. zucari partes. xx. & quandoque addidi masticis. ʒ. iii. & quandoqȝ alia secundum intentiones alias. & dixit iterum infundatur turbit in succo cucumeris asinini die ac nocte postq̃ rasus fuerit cortex eius & exiccetur: ẽ eniȝ ultimuȝ ad ægritudines iuncturarum: turbit auteȝ detrituratiõe & coctiõe substin& omne quod ẽ mediocre. Nocumẽta autem eius expellit aqua mellis calida & aq̃ zucari calida cuȝ oleo amigdalaꝝ. POSSE. Turbit cõfortatuȝ solutione educit humores flegmaticos crossos & uiscosos & a remotis & iuncturis proprie: & ipsum quidẽ mundificat stomacũ & expellit ab eo superfluitates adherentes in uillis eius: & mũdificat pectus a flegmate crosso & putrido: & educit a iuncturis & locis neruosis & anchis humorem crossuȝ & uiscosum materiam ad dolores iuncturaruȝ. & usus eius præseruat a lepra & ab infectionibȝ flegma. sicut est morphea & baras: est eniȝ medicinã febrium flegmaticarum. Is auteȝ qui summit ipsuȝ timeat austrum & abhorreat pisces. DOSIS eius contriti potio est a ʒ i. usqȝ ad. ʒ. ii. & eius decoti potio est a. ʒ. ii. usqȝ ad. iiii.

CAP. I. III. DE. AGARICO:

a Garicus est ex medicinis magni iuuamenti cuius ortus ẽ secus arbores magnas. quibus iam accidit corosio & putrefactio: & eius: generatõ ẽ sicut generatio fũgoꝝ pp quod quidam existimauerunt quod sit fungus & uidetur quod sic. & quidam dixerũt quod est sicut apostema factum per modũ putrefactionis. ELECTIO Alius masculus: alius femĩa: masculus uero est malus & ẽ ille proprie qui est longus & niger & grauis & habens in confractis sicut productiones neruorum & est durus & densus: agaricus auteȝ quem sapiẽtes laudauerunt est femina & est habens proprietates quĩqȝ bonas proprie ut sit albus & leuis: & uelociter frãgibilis & porosus & rarus

ualde.& ut appareat dulcis in prin cipio gustus eius: deinde succedat amaritudo & stipticitas: & melior pars totius corporis eius est sup ior pars. & stipes eius est non bõus habens quasi semitas ligni putre- facti & corrosum ex eo est maluz. COMPLEXIO. ET. PROPRIE TAS. Est calidus in primo sic. in secundo & est compositus a sub= stantia aerea posita ĩ supfitie ipĩus aqua in primo gustu sentitur dul cis. & ex partibus terreis subtilib; dantibus ei stipticitatem in quib; adhuc dominantibus igneis est ĩ eo de amaritudine aliquid: & ipse quidem est subtiliatiuus resoluti uus incisiuus & solutiuus naturæ: & carminatiuus uentositatuz cros sarum & aperitiuus oppilationum omĩuz. RECTIFICATIO. Pauci nocumenti dixerunt illud esse sa= pientes: uerum etiam est debilis & tardans operationes suas. Inquit Diascorides tarda ẽ & debilis eius operatio sed incolumis propterea quod in ipso ex dulcedĩe & stipti citate aggregatur cõueniẽter: uer& uigoratur eius operatio si addatur ei tertium eius salis gẽmæ & fiant ex eis trocis. cum secaniabin. Et dixit Inanin mellicratuz adiunctuz ei uigorat operationez suam. & di xit Hali. si ex eo & sexta pte ipĩus ex Keisin aut dauci & quarta ipĩus salis gẽmæ: fiant trocis. cuz uiscosi tate pollipodii recentis fit mirabi lis consecutio operationis ipsius: ad ea quæ oport&: & dixit Iudeus cum oximelle squillitico magnifi catur opatio ipsius: & dixit adhuc aliud acutum in uirtute: admistum ei est ex addentibus uirtuti ipsius & G. fiãt tros. ex eo cũ uino ĩfusiõis zinziberis in quo puluis ipsius sæpe submergatur & fiet operatõ eius completa: & ex rebus simili ter additis uigorantibus operatio nem ipsius est spica & aqua casei & proprie sumpta ex capris: & scito quod de decoctione & trituratõe substinet rem mediocrez. POSSE solutõe educit flegma crossuz & co leraz ru. & dixit Ga. solutiõe educit utranq; coleraz & flegma & humo res crossos & putridos: & eius pro prietas est mundificare cerebrum & neruos & membra sensuum & lacertos: & educere materias quæ sunt in nucha & finib; eius: & mũ dificare pulmonem & pectus ab humoribus uiscosis & putridis: & mundificare stomacum & epar & splenem & renes & matrices mulie ruz: & edurere materias a iuncturis pp quod uocauit Democritus aga ricum medicinam familiæ: quia ad singularium partium corporis cõ moditatem etiaz post se habet: & ualet ad omnes dolores intrĩsecos corporis: & ẽ medicina mirabilis ad sodam antiquaz & epilepsiaz & uertiginem proprie: & confert me lancoliæ & maĩæ & ægritudinibus neruoruz & apostematib; cerebri: & est ex medicinis bonis asmati et difficultati ãhelitus: et ulcerib; pulmonis et pectoris: et sanat

dolores stomaci & uiscerum & est medicina ægritudinu3 omniu3 q̄ꝶ mater est oppilatio sicut est icteritia proprie & idropisis & crosities splenis:& confert dolori epatis iuuamentum manifestum & splenis similiter & renum:& curat apostemata eorum & prouocat urinam & menstrua & matricem mundificat:& usus eius aufert feditatē coloris cutis acquirens ei colore3 bonum:& est ex medicinis educētib3 uermes:& confert etia3 sciaticæ & doloribus iuncturarum:iuuamētū quide3 eius ad febres antiquas diuersarum materierum & ad tipum earum magnum est & proprie cu3 eo quod conuenit expotibus.

DOSIS eius contriti potio est a ℥.i.usq3 ad.ii.& in decoctionibus a ℥.ii:usq3 ad.v.conseruatur autem p annos tres.

C.IIII:DE.COLLOQVINTIDA

c Olloquintida est quam p̄ses uocant cucurbitam deserti quæ nascitur in planta quam etiā fel terræ uocant eo quod in toto ambitu ortus eius īterficit herbas & est sicut uenenu3 eis.unde uocāt eam arabes necem plantaru3:& eius folia sunt ampla pilosa & extenduntnr rami eius super faciem terræ sicut extenditur cucurbita:& terra super qua iacet uidetur sicut adusta.ELECTIO.Duorum ē moꝶ masculus.s.& femina:& ex eis masculus ē sup que3 nascitur sicut lanugo & est grauis cum duritie & asperitati attinens:& nigredini:& laudatur ex eis femina & proprie hēt proprietates has bonas:ut sit s.colloq̄ntida crossa & lenis & q̄to lenior melior:& sit laxa & alba & lenis & completæ maturitatis & cū pars interior est pulposa & laxa & lenis & alba uehementis albedinis: uerum quæ nō est completa inmaturitate mala est conturbat enim suscipientem ipsam:& uentositate3 cum difficultate facit:& soluit sup habundanter:& solutione educit sanguinem & fortasse interficit:& cōsigillatur cū toto germīe plātæ ut nascatur colloquintida una:est illa mala pernitiosa īmo est uenēu3 & cum in tota regione non ē nisi plāta eius una per se nascēs ē mala: & quæ nascitur in terris fortibus & puluerulentis aut iuxta loca reptilium aut thermaꝶ colloq̄ntidas facit minores & sunt similiter malæ:quæ aūt nascitur in terris laxis & arenosis & liberis est quæ eligitur & extrahitur pulpa eius:tēpus debilitat eam:tempus autem collectionis eius est autmnnus & proprie cum citrinescit & remouetur uiriditas ipsius: COMPLEXIO. ET.PROPRIETAS.Est calidæ complexionis & siccæ in tertio gradu & est composita ex ptibus igneis & partibus terreis adustis: & est solutiua attractiua superfluitatum & eius attractio est multu3 a remotis & est resolutiua incisiua & abstersiua.RECTIFICATIO. Quattuor sunt corrigibilia in ipsa noc& eni3 stomaco cordi:& epati:

& est conturbatiua: subuesiua uiscerum faciens operatiões difficiles: & aperit orificia uenarum apertione sanguinem fluere faciente: & operatur illud uehementius q̃ aloe & excoriat uias: emendatur autem primum & secundum nocumentuꝫ contingens ex ea cõmiscendo cuꝫ ipsa ex medicinis cordialibus & stomaticis & epaticis quæ meliorare possunt cõditioneꝫ eius: sicut additur ei proprie mastix galliamus. & similia. Emendatur autem tertium & quartum nocumentum ex ea cum rebus acquirentibus ei uiscositatem & glutinationem: & remouentibus ab ea serositatem & cito eam lubricare facientibus: sicut est dragg. proprie & bdeliuꝫ & & gũi & mastix & similia: & dicit græcus fiunt ex ea & laudano ptes sũmendo æquales post fricationeꝫ eius cum oleo ro. pillulæ: & sunt bonæ: sanæ: ad ea quæ oportet. Modus rectificationis eius secundum quod narrauit Filius Serapionis infundatur pulpa eius in aq̃ mellis & proprie decoctionis myrræ & exiccetur post illud & teratur ultĩa contritione & administretur cum aqua mellis prædicta. Modus refectionis eius ex inuentione nostra: incidatur minutissime cuꝫ ĩcisorio & ĩuoluatur subtili inuolutiõe cũ glutino dragaganti aut bdelii: & & exiccetur & cõteratur post illud ultima contritione & fiant trocisci cuꝫ pauco mastice resoluto ĩ oleo ro. uel cum laudano uel cuꝫ aqua mellis: hoc enim ars facit illaꝫ sine molestia. Et scias quod de decoctione rem completaꝫ substinet: & dixit Filius Zezar non oport& ut multum conteratur: ultima eĩꝫ eius puluerizatio excoriat uias & uẽas & dixit Filius Serapionis: oport& ut perueniatur ad ultimuꝫ puluerizationis ipsius aliter: eniꝫ ulcerat uiscera: & mihi qdeꝫ uidetur quod inultime puluerizata confrangitur uirtus a permistiõe adiunctorum ei: & pertransit loca uisceruꝫ absq; impræssione nocumentoruꝫ in ipĩs & forsitaꝫ in ea in qua nõ exquisite fit illud: pars tamẽ sensata ex ea adherens in melle & inuolutionibus apostemat & ulcerat: expellit auteꝫ nocumenta ipsius a corpore aqua passularum cum oleo amigdalaꝝ uel oleo nucuꝫ cuꝫ oleis prædictis. POSSE. Solutione educit flegma & humores uiscosos attrahẽs ipsũ a profunditate membroruꝫ & dixit Inain solutione educit etiam coleram citrinam: & eius operatio extenditur ad neruos & iuncturas & dixit Diascorides non efficit operationem ĩ materiis quæ sunt in uenis de qua sit curandum. nisi ĩ materiis quæ sint in locis profundis distantibus: & eius posse magnum est in mundificationem cerebri & neruorum et lacertoruꝫ et pulmonis et pectoris: et est magna medicina ægritudinum eorum sicut ẽ dolor capitis antiquus: et dolor cranei & emicranea difficilis: & epilepsia & apoplexia: & confert

ægritudinibus neruorum omnibꝫ
&uertigini & desēsui aquæ ad ocu
lum:& est res magni iuuamenti ad
asma & ad antiquam tussim & ad
dilatationeꝫ anhelitus.& ē eius opa
tio uirtuosa ad dolores iūcturaꝝ
&podaragram frigidam &sciaticaꝫ
proprie secundum omnem modū
administrationis ipsius:& est incli
steribꝫ &coliriis &cōferunt colicæ
flegmaticæ & inflāmatiuæ iuuamē
tum ultimuꝫ & hydropisi:& si sup
ponatur in matrice occidit foetuꝫ
& si ex ea cuꝫ aceto forti fricetur
morphea sanat eam:& similiter le-
pram & elefantiam:& si euacuetur
quod est in testa eius & impleatur
oleo & bulliat in cinere calido:&
& inungantur capilli denigrat eos
&tardat canitiem &prohibet casuꝫ
eoruꝫ:&si distilletur ex ea in aurem
sanat dolorem eius:& confert soni
tui in ea:&si impleatur aceto forti
&colluatur ex eo os post bullitiōeꝫ
ipsius sanat doloreꝫ dētis.DOSIS.
Ipsius est a Karatis.vi.usqꝫ ad.x.Is
autem qui sūmit eaꝫ timeat frigus
& æstum.

CAPI.V:DE.POLLIPODIO.

P Ollipodium est radix cuius
plantæ ortus est sup arbores
& super lapides & uocauit græcus
felicem arboris. ELECTIO.
Quod nascitur in lapidibus humi
ditatem hab& superfluaꝫ īdigestaꝫ
causaꝫ ad uentositatem & subuer
sionem & nauseam:uerum melius
ex eo est arboreu & maxīe quod
nascitur super arborem ferentem
glandes:& quod est cum proprie
tatibꝫ octo bōis:& proprie quod
est crossum:& solidum:& nodosuꝫ:
& cuius color secundum aliqd pti
cipat nigredine &rubedine secūdū
paꝝ:& cuius confractum est sicut
color fistici:& in quo ex aromati
citate aliqd est:& in cuius sapore
est dulcedo cum stipticitate dere
linquens in gustu ex amaritudine
aliqd ultimo:& quod est recens.
COMPLEXIO.ET.PROPRIE
TAS.Dixit Diascorides calidum ē
in tertio.sic.ī secūdo.& dixit Hali:
calidum est & siccum in secundo
& est resolutiuum humiditatum
uiscosarum & crossarum & est exic
catiuum & abstersiuuꝫ & solutiuū:
RECTIFICATIO.Est ex maxīe
extenuantibus & desiccantibꝫ cor
pora &facit subuersioneꝫ &nauseaꝫ
& eius operatio est debilis & tar
da & tollitur ab eo nocumentum:
primuꝫ administrando id cum aq̄
mellis aut cum aqua passularum āt
aqua ordei.Inquit Hamec coqtur
cum iure gallorum & gallinarum
& fit solutiuum conueniens:& au
fertur ab eo nocumentum secūduꝫ
si admisceatur ei aliqd ex sedanti-
bus animam:sicut sunt semina re
dolentia & speties sicut daucus
proprie & anisum & semē feniculi
& zinziber.& similia:de decoctōe
auteꝫ sufficiēter substīet:POSSE.
Solutione educit coleram nigram
cum facilitate & flegma crossum
& mucillaginosum & materias iū
cturaruꝫ et confert colicæ secūduꝫ

omnem modum adminiſtrationis eius:& duritiei ſplenis & proprie cum epithimo & ſale indo:& cōfert ad febres melancolicas & proprie cum aqua mellis:& ſanat ſciſſuras quæ fiunt in manibus.

DOSIS Eius ē a.ʒ.ii.uſq; ad aur.iiii.

CAPI.VI.DE.SQVILLA.

s Quillæ ſicut dixit G.duplex eſt iuuamentum : ſolutione enim educit materias & præparat ad ſoluendum.ELECTIO.Melior eſt habens parē.ſola enim ſicut dicitur eſt uenoſa:& adhuc melior eſt quæ ſaporeʒ hēt compoſituʒ ex dulcedīe & acuitate &amaritudīe:& quæ ſplēdoreʒ hēt in lamīs ſuis & quæ naſcitur ī locis liberis:orta enim in locis thermarum aut orta ſingularis ē mala.COMPLEXIO:ET.PROPRIETAS. Calida eſt in tertio ſicca ad ipſum:eſt auteʒ compoſita ex partibus igneis poſitis in ſuperfitie ipſius dantibus ei acuitatis uehementiam:& ex ptibʒ terreis aduſtis dantibus ei amaritudinem:& ex partibus aereis mediocribus quare eſt in ea de dulcedine aliquid.Eſt autem aduſtiua inciſiua alteratiua reſolutiua & attractiua materierum ad exteriora: ſubtiliatiua partium croſſarum uiſcoſarum fixarum adherentium & conſeruatiua a putrefactoine.

RECTIFICATIO.aſſatio acqrit ei facilitatem in ſoluendo:& præparatio ipſius ī aceto pōit materias croſſas adherentes & ſubmerſas faciles ad expellenduʒ.Modus aūt operationis eius in aſſatiōe.accipiuntur:laīæ ipſius & ſeparatim inuoluuntur in paſta:& ſepellitur in cinere calido donec coquatur ſufficienter poſtea extrahitur ex paſta & admīſtratur ubi oportet. Mōus alius aſſationis ipſius ponatur in uaſe uitreato luteo ſtricti orificii & ſigilletur ligatione forti cuʒ pagameno & dimittatur diebus.xl.& proprie diebus maioris æſtus & moueatur uas & mutetur uiciſſim omni hora:ita quod æqualiter in ſingulis partibus calefiat: deinde extrahatur ſquilla & adminiſtretur ubi oport& &quādoque admiſcetur ei poſt aſſationem tantundem farinæ orobi quantum ipſa eſt & fiunt inde trociſ.& conſeruantur ubi oport&.Modus opatōis aceti ſquillitici ſecunduʒ quod narrauit G.Accipitur ex laminis eius &proprie quæ ſunt mediæ inter corticem & corticem ipſius quantitatē quam uolueris & conſue ſeparatiʒ filo & dimitte exiccari in umbra xl.diebus pōſtea ſumme ipſas & pone ad omnem eius libraʒ aceti boni albi lib.vi.& pone in uaſe uitreo ſtricti orificii:& conſtringe caput ipſius & dimitte in ſole p altos:xl.dies poſt illud cola & admīſtra ubi oport& & ſi neceſſitas urg& feſtinare: ſepelliatur uas in cinere calido uel arena calida cum ſuceſſione nō repente:ſed proprie inter horaʒ & horam:& dixit Pau. lamīæ eius ſicut ſunt ponantur in

aceto in principio ueris usque ad æstatem uel ad finē æstatis in uase uitreo sigillato & exposito soli:& post illud administretur ubi oportet:& scire debes quod squilla de decoctiōe re₃ substinet mediocre₃. POSSE. Solutione educit humores crossos &uiscosos:& dixit Hali etiam cum hoc solutōe educit co. ni.& eius iuuamentu₃ ē magnu₃ ad ægritudines capitis sicut ē cephalea &epilepsia proprie secūdu₃ oē₃ modum administrationis eius & uertigo & scothoīa:& oximel eius ponit materias uiscosas faciles ad expellendum:& subtiliat chīorum crossitudinem:& ipsa quidem secūdum omnem modum administrationis eius confert iuuamentu₃ manifestum ægritudinibus iūcturar₃ & est medicina bona pulmonis:& pectoris:& ægritudinu₃ in eis proprie ellectuarium ex succo eius & melle sumptum lābendo clarificat uocem : & similiter oximel eius: & acetum ipsius & est ex medicinis bonis spleni & crossitati eius & est ex rebus præseruantibus corpus a putrefactione.& cōseruātib₃ ipsum in sanitate sua: & acquirit usus eius maciem corpori:& cōseruat in iuuentute : & acetum eius exiccat:& cōfortat gīgiuas laxa₃ & putridam & confirmat dētes motos eius collutio:similiter potus ipsius est medicina magna fectoris oris faciens ipsum odoriferum:& sanat dolorem stomaci & adiuuat ad digerendu₃:& usus eius secūdu₃ omnem modum administrationis ipsius cōfortat corpus cui accidit laxitas & mollificatio :& colorem efficit bonu₃. DOSIS. potō aceti eius est a.₃.v.usq₃ ad.xii.& oximel eius est ab aureis.vi.usq₃ ad.ʒ.iii.& trocis.eius ab.ʒ.ii.usq₃ ad.iiii.

C.VII.DE.HERMODACTILIS

ḫ Ermodactilus ē radix herbæ montanæ:& eius alius ē longus sicut digitus:alius rotundus. ELECTIO. Ille de quo hic loquimur est rotundus:& eius alius alb₃ alius rubeus:alius niger:melior est ex eis habēs proprietates.iii.bōas s.qui est albus & ueræ albedinis intus & extra:& qui est crossus:& q ē duritiei mediocris:rarus uero & laxus & leuis est debilis:rubeus uero & niger ambo mali sunt:cuius ortus est in locis pinguibus aut humidis ē malus:propterea quod additur ei ad humiditatem superfluam & inflamatiuam & ortus in uicinitate squillæ melioratur ī cōditionibus suis similiter in uicinitate rafani. Melius uero tempus collectōis eius est uer:& meliores sunt in qbus ia₃ præteriit medius annus post bona₃ eoru₃ exiccatiōe₃ COMPLEXIO.ET.PROPRIETAS. Calidus & siccus est ī principio secundi gradus:& in ipso ē humiditas supflua causa ad inflatiōe₃ & uentositate₃ nauseam:quare melius est stomaco reumatizanti ad ipsum superfluitates ex aliis membris. RECTIFICATIO. Tria sūt corrigibilia ī eo. Prīu₃ ē nocumētū

quod diximus quod imprimit in stomacum:& secundum est quod generat uentositatem causam ad subuersionem & nauseam:& tertiũ est quoniam est tardus & debilis ĩ soluendo & dixit Alex. inimicatur stomaco aggregans in ipso sup̃flui tates plurimas & generans in eo uẽtositates crossas:& tollitur hoc nocumentum ab eo in p̃miscẽdo cum eo cyminum & masticem & zinziber:& similiter piper longũ cum eo & mentastrum & Keisin remou& hoc nocumentum ab eo: Et dixit Alcangi si ex eo & pauco zinzibere fiant trocis. cum succo rafani uigoratur in operationibus suis:& ex eis quæ uigorant illud & magnificant operationes eius est squilla:& proprie si ex ea assata aut succo eius fiant trocis. & proprie cum pauca spica & zinzibere. & ex rebus sibi additis prohibentibus decursũ materiei ad stomacum p̃ ipsum sunt mirobalani: eo quod aggregant & confortant stomacũ & faciunt citũ descensum eius: cũ sit ex tarde descẽdẽtibꝫ. POSSE. Solutione educit flegma crossum: & a iuncturis proprie:& est medicina magna arteticæ & podagræ sumptus. & etiam cataplasmatus:& proprie cũ farina ordei & uitellis ouorũ aut mica panis pinguis & uitellis oui & usus eius impĩguat corpus & augumentum efficit in spermate:& ẽ medicina bona uulneribus: abstergit enĩ sordes eoꝝ: & consummit carnes putridas in eis. DOSIS eius est ab aureo. i. usqꝫ ad. ii. cõseruatur aũt p̃ ãnos. iii.

CAPI. VIII. DE. IREOS.

IReos inquit græcus ẽ radix herbæ quæ dicitur lilialis cuius duæ sũt speties: est enĩ quæ florem habet purpureum hñtẽ gradationẽ diuersitatis in purpureitate: sicut hab& arcus terroris: & est iris:& propter hoc uocatus est ireos:& est alius cuius flos est albus. ELECTIO. Habẽs florẽ album debilior est in omni re:& ex eis ẽ melior cuius radix ẽ alba participans rubedine secundum aliq̃d:& crossa & dura & spissa & in qua est aromaticitas sicut odor uiolæ proprie & cuius sapor est acutus mordicatiuus propter acrimoniã ipsius:& habẽs nodos collectos & melior pars plantæ radix est: post illã flores:& melius tẽpus collectionis radicis eius ẽ principium ueris. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Calidæ complexionis est & siccæ in tertio:& in ipso ẽ acredo & acuitas. Est autẽ abstersiuus maturatiuus & resolutiuus: lenitiuus: aperitiuus oppilationum: sedatiuus mundificatiuus & solutiuus naturæ & prouocatiuus florem uero habens album: calidũ & siccum est in secundo:& ẽ resolutiuus abstersiuus cum æq̃litate & est subtilioris substantiæ. propter quod oleum eius ẽ subtilius & maioris penetrationis. RECTIFICATIO. Noc& stomaco propter quod propinatur cum aqua

mellis & pauca spica & emẽdatur in conditionibus suis similiter cũ aqua casei & melle & pauco masti ce ad causas pectoris & pulmonis: Operatio olei. accipe ex floribus ipsius quantitatem quaʒ uolueris: & ex radicibꝫ medium eius & exe quere de operatione illud quod diximus de oleo ro. & uiola. opera tio autem succi eius ẽ sicut opatõ succi absinthii: de contriõe autem & decoctiõe substĩ & mediocriter. POSSE. Solutione educit flegma crossuʒ & coleraʒ pmistaʒ: & educit etiam aquam citrinam cum facili tate: & eius aspectus est maxime ad pulmonem & pectus: maturans & subtilians & educens ab eis mate rias cum facilitate: & proprie cros sas & uiscosas adherentes: & ẽ alius aspectus eius ad epar & membra uicina ei & ad splenem remouens oppilationes eorum & curãs mor bos oppilationuʒ in ipsis: & edu cens materias ab eis sicut ẽ hydro pisis proprie: & ẽ ex bene resoluen tibus duritiem eorum apostemata & dolores ipsorum: & est medicĩa bona lenitiua & resolutiua omnis duritiei proprie iuncturaruꝫ & ner uorum: apostematum durorum & scrofularum & proprie coctuʒ cuʒ aqua siclæ aut caulium: aut cuʒ uĩo & permistum cum melle & oleo camemillæ: & cõfert dolori capitis ãtiquo & proprie emplastro facto ex eo & caputpurgio facto ex suc co ipsius: & cõmouet sternutatõeꝫ & educit p uiaʒ nasi supfluitates plurimas ex cerebro pronas fluere adpartes corporis occultas: & eius administratio proprie cuʒ rob cõ fert iuuamentum manifestuʒ tussi antiquæ: cuius causa est humiditas crossa & uiscosa & difficultati an helitus: & mundificat uiscera & ma trices: & confert suppositus & em plastratus doloribꝫ earuʒ: & educit menstrua & facit aborsum: & ẽ me dicina magna uulnerum ãtiquoꝝ & putridorum mundificans ea: & generans in eis carnem laudabileʒ ĩmo etiam ossa nuda uestiẽs carne: Emplastratio & clisterizatio facta ex eo cõfert sciaticæ: & colluitur os ex aceto decoctionis ipsius & re mou& doloreʒ dentis & sedat reu matismum eius: & suppositõ facta ex eo aperit orificia hæmorroidaꝝ & confert usus eius ei qui effundit semen suum inuoluntarie: & fit ex succo ipĩus & farina fabaꝝ & ciceꝝ linimẽtuʒ bõuʒ mũdificãs facieʒ & abstergens maculas eius. oleũ uero eius confortat neruos & iuncturas: et cõfert spasmo humido: et cõfert dolori pectoris et pleuresi et per ipneumoniæ et confert distilatio eius dolori in aure ipsius et disti latur ad foetoreʒ nasi et remouet eum et inunctio eius in temporibꝫ facit dormire: et confert dolori ca pitis et maturat catharuʒ: et cõfert inũctio eius dolori epatis et sple nis et renum: et confert dolori ma tricis et dolori iuncturaꝝ et poda græ. DOSIS eius est a.ʒ.ii. usqꝫ ad. vi. et conseruatur p ãnos duos.

CAPI. IX. DE. CVCVMERE. ASININO.

c Vcumer asininus est fructus sicut cucumer puus aspitati plurimæ & amaritudinis ueræ:& eius plāta habet folia similia foliis cucumeris tamen asperiora. ELECTIO. Melior pars plantæ eius est fructus ipsius:& proprie eius completi succus:post ipsum radix:& calidior fructus eius ē ci trīus cōpletus:expoliatur autē a uiriditate & qui est amaritudi- nis ueræ cuius succns est albus habens quasi de pinguedine aliqd incompletus uero ē malus educēs sanguinem solutione:& radix eius ingreditur in medicinis utilitatuʒ multarum:&melius tempus opera tionis succi eius ē tempus æstatis & collectionis radicis eius ē finis ueris. COMPLEXIO. ET. PRO- PRIETAS. Calidæ cōplexionis ē & siccæ in tertio. Est aūt cōposi- tus ex ptibʒ igneis & ptibʒ terreis adustis. Est aūt resolutīus:apitīus oppilationum orificiorum uēar& abstersīus:extenuatīus:exiccatīus: & solutiuus:excoriat & aperit ori ficia uēaruʒ:quàre generat tortōes faciens cum solutione angustiaʒ:& ē tardæ opatōis. RECTIFICA TIO. Emēdatur nocumētuʒ priuʒ si in operatione succi eius adiun gatur ex bdelio aliqd aut ex dra gagan. aut si propinetur cuʒ lacte dulci recenter mulso:aut cuʒ aqua mellis & sale:& uigoratur & facili tatur eius operatio si in operatōe succi eius admisceatur saligem- mæ quantitas aliqua:&scito quod speties alefanginæ addunt uirtuti eius:operatio succi eius. accipe suc ci eorum quantitateʒ quaʒ uolueris & proprie quando citrinescunt & sunt maturitatis completæ:& fiat extractio succi cum facilitate nō cum compræssione & expræssione laboriosa:& exiccetur sicut exicca tur scamonea & aloe:& quidaʒ ac- cipiunt aliquas ex spetiebus arōa ticis & ligent in panno donec in cipiat inspissari:suspendatur in eo & postea remoueatur:& aliq pōunt alia secundum intentiones alias:ex pellit autem eius nocumentum a corpore aqua ordei mellea:& simi liter uinum & oleum. POSSE. Dixit Ioannitius:soluit sicut sca. & secundum ueritatam rei educit flegma per uomitum &p uētreʒ & interdum coleram:& proprie si in ueniatur præparatio:& educit mi rabiliter aquositates a partibʒ dif ficilis eradicationis earuʒ:& dedu cit materias quæ sunt in iuncturis & curat dolores earum:& proprie succus eius:& etiaʒ radix ipsius cū aceto cataplasmata:& decoquātur radices ipsius cuʒ absinthio in aq̄ & oleo usqʒ duʒ sint bene excocta & embrocentur tempora:& ex aq̄ eorum calida & oleo:fiat ex fece emplastruʒ stringēdo circa tēpora: resoluitur emicrāea laboriosa diffi cilis:& caputpurgiuʒ ex succo eius ualet similiter & proprie cū succo & lacte pauco. Educit enim ex uia

nasi superfluitates cerebri plurias & ual& ad foetorem nasi & dolore capitis antiquum & epilepsiam: & modus emplastratiois quem dixius resoluit apostemata crossa & dura & scrofulas: & proprie permiscedo ei aliquid ex stercore caprarum cum melle: succus uero eius & succus radicis ipsius est medicina bona hydropicis: extrahit enim aquam citrinam cum fortitudine: & decoctio radicum ipsius & cofert icteritiæ & oppilationi epatis & splenis: & cofert sciaticæ iuuamentum maifestum emplastratum & clisterizatum: puluis uero radicum eius cum melle atteuat cicatricem foedam: & remou& uestigia magna quæ remanent post percussioes: & etiam fit ex succo ipsius radicis & farina fabarum linimetum bonum abstergens sorditiem fatiei & foeditatem cutis: & fricetur morphea cum radice eius & aceto forti & auferet eam: & similiter ualet ad lentigines: & scito quod solutio ex eo quado superfluit educit sanguinem: & conseruatur succus eius triennio. & est administrandum post vi. menses. DOSIS succi eius est a. x. granis usque ad. ʒ. i. tertiam & pulueris radicis eius a granis. xv. usque ad. ʒ. iii. se. & aquæ decoctionis radicis eius est ab. ℥. ii. usque ad. iiii.

CAPI. X. DE. CENTAVREA.

C Entaurea alia maior alia minor: iter quas distigut proprietates notæ. ELECTIO. Minor melior e in omi re cuius flores i crure colorem habent citrinum palearum: & melior pars plantæ eius sut flores & semina ipsius: & melius tempus collectionis eius est principiu æstatis. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Calidæ complexionis & siccæ est in secundo: & dixit Ruffus in principio tertii: & e composita ex partibus terreis adustis in parte dantibus ei amaritudinem: & ex partibus non adustis: & permistione aquositatis a quibus inest ei stipticitas & e in ea de dulcedine aliquid a partibus aereis in ipsa & ex acredine aliquid a ptibus igneis: sed amaritudo in ea plus e stipticitate ipsius. & stipticitas plus dulcedie & acredine: & acredo in eo est remissa sine mordicatioe quare est ex maxime curantibus uulnera immo sigillantibus ea. imo est ipsa abstersiua exiccatiua cosuptiua superfluitatum & solutiua uetris: & quado supfluit purgatio ex ea solutione educit sanguinem: apit enim uenarum orificia apertione saguinem manare faciete. Dubitauit enim hermes in ea de eo quod dicitur aperitiua uenarum & effusiua sanguinis: cum sit sigillatia uulnerum & sanatiua: adhuc autem dixit Alkidus confert sputo sanguinis & aggregat ad retentionem eius & sigillationem loci manationis ipsius: Inquit Heben Mesuæ satisfacit inquisitioi perscrutatio expositiois ipsius & eius amaritudo in ea & stipticitas sunt sicut dominans quæ sunt ad aggregandum magis & fit prima operationis consecutio per

ipsas a dn̄ante ei uirtus propiqor
cuȝ auteȝ suscitatur caliditas ipīus
& acrimonia post lōgaȝ eius actōeȝ
cum agitatione in corpore:fit cō
secutio operationis a uirtute sub
stantiæ acutæ ipsius & calidæ:q̄re
operatur quod diximus & nō sēp:
sed illud proprie q̄ndo ex ea pur
gatō superfluit. RECTIFICA-
TIO. Est ex facientibus solutiōeȝ
tardam:& est conturbatiua & ape
ritiua orificioruȝ uenaruȝ. Confor-
tatur autem eius operatio cuȝ aq̄
mellis & oximelle & sale pauco:
uel aqua decoctionis ameos mel
lita proprie & salgemma:& remo
uetur cum hoc eodem nocumentū
secundum:& remouetur tertium
administrando aliquid ex mastice
cum ea. Coctionem autem & con-
strictionem ad plenum substin&.
POSSE. Solutione educit flegma
cruduȝ & proprie minor:& colerā
citrinam & materiam a iuncturis:
& mundificat neruos & confert do
loribus eorum:& cofert sciaticis
iuuamentuȝ magnum emplastrata
& clisterizata: & similiter empla-
stratio confert dolori neruoruȝ &
contritioni lacertorum & proprie
cum mica panis & sale pauco &
melle & oleo & ē medicina oppi
lationuȝ epatis & splenis:& prouo
cat mēstrua & sanat doloreȝ matri
cis & educit foetum:& confert co
licæ & dolori uentris:& interficit
uermes & solutione educit eos: Iu
uamenta autem ex parte stiptici
tatis eius sūt: quōiā abscīdit sputū
sanguinis & sanat uulnera & mun
dificat ea: & consolidat proprie
difficilis cōsolidationis:& proprie
puluis eius & unguentuȝ factum
ex ea:& uinum decoctionis ipsius
& est potens ad hoc & proprie ad
fistulas & ulcera maligna:& quidaȝ
dixerunt superstitio quoniam si
coqtur cuȝ carnibȝ cōsolidat eius
ptes diuisas. DOSIS eius ē a.iii.
ʒ.i.usq; ad.ʒ.i.&.ς.& de decoctōi
bus ab.ʒ.i.usq; ad quattuor.

CAPI.XI.DE.CARTHAMO:

C Arthamus duorum modoꝝ
est. Est enim domesticus &
siluestris:& dixerunt quidaȝ quod
nihil est ex spetiebus carthami &
elongati sunt. ELECTIO. De
quo loquimur est domesticus:&
melior pars plantæ eius est semen
eius:& post illud flos eius:& meli
us semen quod est albuȝ & planuȝ
plenum & crossum: eius medulla ē
unctuosa pinguis & cortex tenuis
& melior flos eius est qui ē sicut
pili crossi. COMPLEXIO. ET.
PROPRIETAS. Calidus est in
primo siccus in secundo:& flos
eius est minus calidus & similiter
est calidior & siccior: est enim in
eo uirtus lacticiniorum remissa: ē
autem carthamus abstersiuus: ap
itiuus & cōturbatīus faciēs nauseā
& inest ei uirtus educendi per uo
mitum & per uentrem:& eius nu
trimentuȝ est prauuȝ multuȝ nocēs
stomaco:& dicitur quod caseat lac
in mamilla & stomaco. RECTI
FICATIO. Noc& stomaco faciēs

fastidium:& est tardæ & debilis solutõis & dimittit uestigia lenitatis in uisceribus. Emendatur autẽ primum nocumentum ex eo permiscendo ei aliquid ex medicinis stomaticis: sicut anisum proprie & galanga & mac. & similia: & confortatur ei solutio & emendatur nocumentum quod imprimit in intestĩs permiscendo cum ea aliqd ex medicĩs acutis: sicut cordumẽi proprie & zinziber & salpanis & salgemma & similia. Inquit Paul. acc. medulæ eius ʒ.x. cordumẽi aur. i. fac ex eis grana: sicut cicer & da ʒ.v. soluit enim sufficienter: dixit etiã Liga ex medulla eius q̃ntitatẽ sufficientem in panno & suspẽde in oximelle quando coquitur: & ẽ solutiuũ proprie si fuerit oximel squilliticum. Inquit alcanzi acci. medullæ ipsius aur: xii. penid. aur. iiii. cordumeni zinziberis. ãñ. aur. i. aggregentur omnia cum melle & fiant formæ sicut nuces: & da ubi oport&. i. uel. ii. Et G. dixit decoq̃tur medulla eius in iure galli uel gallinarum cum spetiebus & propinetur ubi oport&: & dixit etiã ex medulla eius &. iii. põderis ipsius ex amigdalis & sexta ex pineis: & aggregentur omnia cum melle cocto & succo squillæ & fit lohoc mirabilis iuuamenti ad ea quæ dicemus: Extrahitur ab ea oleum iuuamentorũ multorum & eius operatio est sicut operatio olei deben. & olei de amig. POSSE. Solutõne educit flegma per uentrem & puomitũ & similiter aquositates & ualʒ ad ægritudines ex eis sicut est colica: & clisterizatus similiter ualʒ & mundificat pectus & pulmõeʒ & proprie lohoc prædictum: & alii modi administrationis eius: & clarificat uocem & similiter ipsius oleum: & usus eius in spermate augumentuʒ efficit: flos uero eius cũ aqua mellis remou& icteritiam. DOSIS eius est a. ʒ. iiii. usq; ad aur. v. & floris eius a. ʒ. i. usq; ad aur. ii.

CAPI. XII. DE BEN.

b EN est granuʒ almesus: & eius aliud est magnum & aliud paruum magnum autem est in magnitudine fructus auellanæ triagulatum: paruum uero est sicut cicer & utrunquæ hab& medullam unctuosam leneʒ & albaʒ. ELECTIO Magnuʒ incolume est paruuʒ uero malignum est: magnuʒ autem melius est cuius cortex ẽ albus plenus tenuis & cuius medulla ẽ alba lẽis multæ ũctuositatis: & quod ãtiqus melius est recenti. COMPLEXIO. ET PROPRIETAS. Magnum calidum est in principio tertii siccuʒ in secundo: & in ipso est humiditas superflua cum acredine & est scisiuum abstersiuum mundificatiuum & aperitiuum oppilationuʒ subuersiuuʒ uisceruʒ conturbatiuuʒ propter humiditatem eius superfluam præparans ad uomituʒ et minus forte est in omĩ re faciens operationes difficiles et laboriosas perducentes ad casũ uirtutis et sudorẽ frigidũ. RECTIFICATIO.

Parui prohibenda ē administratio nisi in emplastris & fricationib; & olei ipsius similiter sed in unctionibus: magni autem malitia corrigibilis ē & sūt corrigibilia ī ipso noc; enim stomaco faciens subuersionem in eo & est laboriosæ solutionis & tardæ: & nos diximus ī canone quod assatio eius resoluit ab ea & maturat humiditate; superfluam & acrem: causa ad subuersionem & nauseam: & dimittit ei ut sit solutiuum per uentrem tantu;: Semen autem feniculi & anisi cu; eo rectificat nocumentum primum & proprie mista coctioni ipsius: & fiunt ex medulla eius post coctione; ipsius & medio pōderis ex amigdalis dulcibus & melle passularum formæ sicut auellanæ: & sunt iuuamenti magni ubi oportet. Operatio decoctiōis eius: acc. ex eis integris quantitatem quam uolueris: & inuolue pasta & coque in cinere calido uel extrahe medullam eorū & tere contritiōe multa & pone ex seminibus & spetiebus aliquas & inuolue papiro & desup inuolue pasta & facit sicut supius: oleum autem extrahitur sicut oleū de amigdalis. POSSE. p uentrem educit flegma crudum & crossum & est medicina mirabilis ad colicā flegmaticam & uentosam & etia; clisterizatum & suppositum: & fit emplastru; ex medulla eius & farina ordei & melle tantu;: ual; similiter ad ægritudines neruorum frigidas sicut est contractio & spasmus & calefacit eos & lenit duritie; eorum & nodositate;: & emplastratur sup epar & splenem & proprie cum farina lupinorum & spica: & cōfert duritiei oppilationum eoru;. Ben autem paruum emplastratu; ægritudinibus prædictis est uirtuosius & similiter eius oleum. Oleum. aūt de ben confert uestigiis ulcerum: & lentiginibus & foeditati cutis & morpheæ & distillatum in aure cō fert dolori eius & sonitui in ipsa & surditati & sibillo. DOSIS eius est a.ʒ.s.usq; ad.ʒ.i: &.s.

C.XIII. DE. LAPIDE. ARMENO

Lapis armenus inquit Alexā. a uerificatoribus inuentus ē prærogatiuam habere in educēdo ni.co. cuius operatio incolumior ē elleboro nigro & uirtuosior lapide lazuli. ELECTIO. Melior est habens colorem medium inter uiridem & obscuru; terreum & indū & habet macularum distinctiones uirides & nigras. & qui non est in terminum lapidis immo facile dissolubilis est & puluerizabilis: & q est lenis tactus carens asperitate. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Calidæ complexionis in prīcipio secundi & sic. in ipso & est resolutiuus abstersiuus: & est ex cō turbantibus & subuertentibus stomacum: & educit p uomitu; & per uentrem. RECTIFICATIO. Noc& stomaco: generās subuersionem: & faciens cum angustia solutione;. Et dixit Alexāder: nō lotus per uomitum soluit & per uētre;.

& cum labore:lotus autem soluit per uentrem & sine molestia. Ars autem in lauando ipsum est hæc: teratur cum facilitate in uase lapideo: deinde fundatur super ipsum aqua dulcis & lauetur sic terendo & fiat istud trigesies sēp īnouādo aquam & adhuc decies post illud lauetur aqua ro. & dixit Alkindus lauetur cum aqua buglosæ post purgationem eius. acquiritur enim ei proprietas mirabilis ex hoc ad ægtitudines melācolicas. POSSE Solutione educit coleram nigram & cum uirtute mundificat cerebrum ab ea: & ualet ad ægritudines melancolicas eius sicut maīa & melācolia & uertigo & dolor capitis & epilepsia & ad ægritudīes timoris suspitiōis & ad leprā: & ad ægritudīes splēis & ad cācrum & morpheā nigram & febres melancolicas.

DOSIS. Non loti potio est a.ʒ.ϛ. usque ad ʒ.i.ϛ. & loti potio est a.ʒ. .i. usque ad .ii.

CAPI. XIIII. DE. LAPIDE. STELLATO.

LApis stellatus est lapis de genere marmorum habens maculas ex auro: & eius alius est albus & dicitur marchasita: alius uero uiridis clarus coelestis & uocatur lapis lazuli & q̄doque minera fert utrūq; simul. ELECTIO. Melior ē cuius color est uiridior in colore lazulini & habet maculas aureas: & mistus cum marchasita est nō bōus: & non maculatus est non bonus similiter & lenis. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Est calidus in secundo & siccus in terio. & dixit lnain ē ī utroq; in tertio: & est in ipso acuitas non uacuata stipticitate aliqua: & est ex pte acuitatis eius adustiuus alteratiuus putrefactiuus abstersiuus & incisiuus: & ī non loto est proprietas radendi pilos: lotus conseruat & prolōgat eos & generat pilos in palpebris. RECTIFICATIO. Sunt in eo nocumēta quæ diximus in lapide armēo & expedit tollere nocumēta eius & similiter cū ablutōe sicut diximus detrituratione autem substin & plus q̄ lapis armenus. Quidam autem ex sapientibus posuerunt ipsum post eius ablutionem in cōfectionibus lætitiæ: & proprie. ʒ. viii. ex ea ad lib. i. ex confectione & dabant cum succo buglossæ depurato & uino subtili antiquo: & ē medicina solemnis ad ægritudines cordis melancolicas. & dilatat aīam & facit in ea memoriam gaudii. Confectō lapidis lazuli ex inuentiōe nostra: acc. ex seta tincta & carnibus ficorum. lib. i. & subiunge eam in succo pomorum dulcium & copia ro. āā. lib. i. & .ϛ. & dimitte die uno: deinde fac modicum bullire: usq; dum aqua rubeat: deinde extrahe ab ea setam & pone zucarum tabarzet. ʒ. c. l. & coque usq; dum habeat spissitudinem & remoue ab igne & proiice in eo calido ambræ crudæ frustatim īcisæ. ʒ. vi: et dimitte liquefieri in eo: deinde proiice super ipsum puluerem harum rerum:

accipe ligni aloes crudi & dausei ãn.ʒ.iiii.lapidis lazuli loti præpa rati.ʒ.xii.margaritarum.ʒ.ii.auri boni ʒ.i.musci.ʒ.i.&tertiam:confice cum prædictis & hæc est medicina iuua menti maximi ad pulsum cordis & sincopim &algueegeos & tristitiam sine causa:& est ex rebus confor tantibus animam confortatione mirabili: POSSE:Solutiõe edu cit melãcoliam & humores adustos & mundificat uenas & sanguinem ab eis.&nõ lotus educit humores per uomitum.& per uentrem crossos & melancolicos.& confert ad ægri tudines cerebri &cordis:sicut epi lepsia mania & melancolia:quarum materia ẽ humor melancolicus:& confert iuuamentum sublime ægri tudini timoris & tremoris cordis & sincopi:& cõfortat cor & aufert nocumenta eius dilatans animam. pectus & pulmonem:& confert asmati ab humoribus crossis & ægri tudinibus splenis:& est ex rebus conseruantibus iuuentutem:& bea tificantibus uitam:& ipse quidem præseruat a lepra & suppositus educit mẽstrua:& datur patiẽtibus febres melancolicas & curat eas:& confert usus eius ad hæmorroidas recentes.DOSIS eius est a.ʒ.i.usque ad.ʒ.ii.&.s:

CAPITVLVM.XV.DE:SENE.

S Ene est folliculus plãtæ quã uocant psæ alzemer:& eius ortus est secundum semitam herbi. & inuenitur ex eo domesticum & siluestre. ELECTIO.Melior pars plantæ est folliculus:deinde folia. sed tamen in eis est uirtus debilis ualde:& melior folliculus est cuius color declinat ad uiriditatẽ & sub nigredinem quandam & in quo ẽ de amaritudine res modica & sti pticitate:& qui est magis comple tus & in quo sunt semina ampla. compræssa:subalbidus autem non ẽ bonus & incompletus:similiter & folia sũt meliora uiridia:subalbida uero & tenuia nõ bona:& antiquũ ex eo ẽ sine spiritu:& stipites eius sunt inutiles.COMPLEXIO.ET. PROPRIE.Calidũ ẽ ĩ principio secũdi.siccum ĩ.primo.&folia sũt ĩ prĩo calida:& ẽ abstersiuum mũdifi catiuum cõuenienter:& resolutiuum. RECTIFICATIO. Debilis est solutionis & tardæ &debilitat sto macum:uerum confortatur eius operatio in permiscendo cum illo aliquid ex rebus acutis:sicut zin ziber proprie:& sal gemma & sal indi:&medicinæ cordiales cum eo &stomaticæ foelicitant opus eius: & dixit G.decoquatur cum iuribus gallorum aut gallinarum aut carium & soluit sine molestia:sed oportet ut eius quantitas sit multa & si infundatur in aqua casei cum spica. deinde coquatur ebullitiõe aliqua est medicamen bonum.& si propi netur puluis eius ĩ lacte dulci fit medicamentum bonum.Similiter præcepit quidam ut quantitas eius submergatur in musto &sit mustũ album & post tres mẽses propĩetur ubi oportet:est enim uinum solutiuum

mundificans cerebrum & sensus:& generat lætitia3 & sunt qui propi nantur decoctione3 eius & pruno rum & spicæ cu3 eis & fit solutiu3 bonu3:de decoctiõe aũt substin& mediocriter. POSSE. Solutione educit cum facilitate melãcoliam & coleram adustam:& mundificat cerebrum cor & epar & splenem & membra sensuum & pulmonem:& confert ægritudinibus eorum & aperit oppilationes uiscerum & confortat utente3 ipso in iuuẽtute & generat gaudium:causam autem tristitiæ amputat & ponuntur fo= lia eius ĩ lauacris ad caput & pro prie cũ camẽilla:cõfortat cerebrũ & neruos:& secundum omne3 admi nistrationem eius addit in uisũ:& corroborat auditu3 & est medicia bona febrium melancolicarum & antiquaR. DOSIS eius ĩfusi potio est ab aureis.iii.usq3 ad.ʒ.i.

CAPITVLVM.XVI.DE.SPETI EBVS.SALIS.

S Alis speties famosæ sunt.iiii. sal panis:sal gemma:sal napti cus:& sal indus.sal panis alius mi= neralis durior & amarior:alius ma rinus quem si aqua inueniat facile dissoluit:sal gemma uero est sicut cristalus scindibilis:sal iudus alius subniger:alius subruffus obscurus: sal napticus quoque nigri est ha bens odorem napte. ELECTIO. Mineralis fortior est marino:& sal gẽma eis & sal napticus illis. Indus autem omnibus scilic&. fortior:& subrubeus melior est subnigro:& subniger ẽ fortior:& omnis quãto amarior tanto fortior. COMPLE XIO.ET.PROPRIETAS. Cali= dus & siccus est in secundo & q̃to amarior tanto calidior est & sic= tior:est aute3 compositus ex ptib3 terreis adustis & amaris:& ex ptib3 aqueis sine sapore:quæ si sint æq̃ les salsus sapor perficitur. domĩan tibus autem terreis ad amaritudĩe3 pronior:aqueis uero in salsedine remissior. Est autem sal liquefa= ctiuus incisiuus subtiliatiuus & inspissatiuus solutiuus.& cõstricti uus. præseruatiuus a putrefacti õe exiccatiuus mordicatiuus & est subuersiuus stomaci & cõturbati= uus præparans ad uomitum.

RECTIFICATIO. Sal uero est sicut radix ĩ re medicinæ. sed nec ĩ cibis q̃q̃ sit ex se solutiuus. Sed po nitur sicut res dans uigore3 radici confortat enim medicinas omnes tarde & debiliter solutionem faci entes. tamen ex miscibilibus cum eo meliorantibus conditõe3 eius non est æquiualens ad remouẽdu3 serositatem ipsius sicut miroba. & istud propter operationem sub stantiaru3 inuice3:resetiam ĩsipidæ similiter faciũt & similiter ĩspissãt POSSE. Omnis sal solutione edu cit humores crossos & uiscosos.& eius solutio est liquefaciẽdo quod inuenit ex humiditabus. & post illud stringit.& sal panis facilem superfluitatum efficit expulsione3 remou& fastidiu3 ciboru3 & excitat appetitum.& clisterizatus educit

flegma uitreum & flegma uiscosũ
& mistus cum aliis medicinis reso
lutus confortat eas in soluendo.
Quod autem ex eo tostum est cuȝ
tanto ponderis uasorum fractorũ
deseni.quantum ipsum:fit denti=
fricium bonum mundificans dẽtes
& auferens foeditatem & firmat gĩ
giuam laxam:& sunt qui pmiscent
eis ciperuȝ & spumam maris massa
cumiæ & cornu ceruinuȝ & similia.
et sal bullitus cuȝ oleo ponitur te
pidus super combustionem ignis
& prohibet a uesicatiõe: & ĩũctus
super neruos cõfortat eos.& simi
liter coctus cuȝ oleo & pauca tere
bintina ponitur super puncturas
nerui cecas & prohibet ab epile=
psia & spasmo:& similiter sup fleg
bothomiaȝ cecaȝ & mistus cum fur
fure & melle ual& cõtrictiõi neruo
rum:& casui sup membrum & do
lori auris:& sal mistus cuȝ oleo &
melle remouet uestigia percussiõuȝ
nigra:& omnes quideȝ speties salis
auferunt & cõsũmunt additiones
sicut ẽ pãnus & ũgula & caro putri
da & similia:& conferunt similiter
sinãtiæ & casui uuæ:& mollificatõi
linguæ:& omnes faciũt subuersiõeȝ
& uomitũ & diminuunt sperma:&
eorum usus generat scabiem. Sal
gemma quoque solutione educit
flegma uitreũ:& expellit humores
quorum erradicatio est difficilis:
& mundificat instrumenta sensuuȝ
& ual& ad uertiginem:& proprie
mistus cuȝ agarico & tribȝ miroba.
& abstergit pectus & mundificat
stomacum:& confert dolori eius:
& fit ex eo dentifricium bonum
mundificãs dentes.Napticus uero
& sal indus fortiores sunt illis in
omni re:& educũt ambo melanco=
liaȝ fortiter & flegma:& præseruãt
corpora a putrefactione:& ualent
ad lepram & ægritudines melanco
licas:uerum non administrantur p
se sed ponuntur in confectionibȝ
propter illud quod diximus:& pil
lulis & enematibus & coliriis &
aliis modis administrationum:

CAPI.XVII.DE.BAVRAC.

B Aurac aliud ẽ minerale:aliud
artificiale:mĩerale aliud arme
num:aliud africanum:aliud rhom.
aliud ægyptium.Armenum uero ẽ
laminosuȝ albuȝ habens pmistiõeȝ
rubedinis & aliqd purpureitatis &
est salsuȝ mordicatiuum:aliæ uero
speties in his proprietatibus sũt
remissiores & debiliores.artificiale
autem sicut dicitur est spuma ni
tri.quæ est alba lenis & salsa:mor
dicatiua & est sicut flos salis.
ELECTIO. Minerale fortius est
artificiali:& armenum fortius est
ægyptio:& ægyptium africano &
rhomano.& melius ex eis ẽ quod
hab& proprietates.viii.s.quod est
lãminosum:& quod est frangibile
& quod hab& inconfractis suis lu
ciditatem:& quod est leue spõgio
sum.& quod est album habens p
mistionem rubedinis.& quod est
salsum et mordicatiuum.et ex arti
ficiali melius est flos perfectus.et
quod est ex nitro fortius.

COMPLEXIO.ET.PROPRIETAS.Calidum ē in principio.iii. siccum in ipso:& est in ipso salsedo secunduȝ pluriuȝ & de stipticitate aliquid quare est conueniens sua abstersio:est autem exiccatiuuȝ incisiuum materierum crossarum: resolutiuum:abstersiuum & mundificatiuum. RECTIFICATIO. Non est ex medicinis quæ sūt sicut fundamentum in confectiōibȝ sed est sicut proxime de sale diximus.POSSE.administratur in cōfectionibus & medicinis & clisteribus & suppositoriis:& solutione educit flegma crudum & uiscosū a partibus difficilis eradicationis eius:& administratur cuȝ melle & educit per uomitum ipsum:& cōfert dolori stomaci & īterficit uermes & educit eos secunduȝ omneȝ moduȝ administrationis eius & cōfert colicæ flegmaticæ & uentosæ & proprie clistere ex eo cuȝ aq̄ & oleo rutaceo uel aqua decoctiōis rutæ & confert emplastrum cum ficis & stercore mulæ proprie hydropisi & dolori splēis & stomaco frigido.

C.XVIII.DE.SARCOCOLLA.

S Arcocolla est gūma arboris quæ est sicut frutex & ē spinosa:cuius rami sunt nodosi collecti ad arboreȝ &colligitur ex ea gūi & est eius aliud album sicut thus aliud subcitrinum. ELECTIO. Fortius est subcitrinum albo & quod est amarius melius. COMPLEXIO.ET.PROPRIETAS. Calida ē in secundo gradu & eius siccitas est minor caliditate sua:& est maturatiua & abstersiua & resolutiua & aperitiua:& ē in ea uirtus sigillatiua uulne℞:&cōglutinatiua & mundificatiua & incarnatiua. RECTIFICATIO. Tardæ solutōis est & debilis:& conturbat euȝ in stomaco cuius domīatur co.q̄re oport& ne ei in cuius stomaco dominatur caliditas & in quo est co. propinetur.Vigorat auteȝ eius opationem.zz.& cordumeni.Confetō pillularuȝ de sarcocolla quas fecit Hali senex:℞:sarcocollæ.ʒ.iii.turbit.ʒ.iiii.interioris colloquintidæ ʒ.i.et.ʒ.zz.tātūdem. salis gēmæ.ʒ.i. dissolue sarcocollā ī aq̄ ro.&cōfice & fac pillulas:sūt enim mirabiles ad ea quæ dicemus.nutritur auteȝ sarcocolla in lacte asinæ omni die infundendo lac super illam in scutella uitrea per dies.v.& ē medicamen bonum ægritudinuȝ oculo℞. POSSE.Solutione educit flegma cruduȝ & humores crossos & proprie quod est in iuncturis &āchis & mundificat cerebrum & neruos & pulmonem & confert tussi:& asmati:& est ex rebus conferentibus senibȝ et proprie flegmaticis:usus tamen eius generat caluitiuȝ.Inq̄t Diascorides usus eius impinguat corpus et augumentum efficit in spermate:et ipsa est medicina sublimis ophtalmiæ et lippitudini et proprie nutrita sicut diximus:et confert ulceribus putridis in aure et saniosis:et prporie licinio īsito

& ī mellicrato īuoluto in puluere eius:& positio in aure est uirtuosa ad illud: & est medicina sublimis oīuз uulnerꝶ recētiuз putridorꝶ & antiquorum:& mūdificat ea & generat carnem in ipsis & cōsolidat: hæc ē proprie uirtus eius.DOSIS eius est a.ʒ.i.usqз ad.ii.

C.XIX.DE.SERAPINO.

[S]Erapinum est gūi alhasce. hundeg.& arbor similis oleādro mōtano. ELECTIO.Melior cuius color est inter subrubeuз & subalbidum & quod habet odorē porrorꝶ:& quod ē facile resolubile in aq̄:quod ē clarꝶ cuз spissa substātia:& quod ex eo leuius melius & quod non est in uehementia odoris a se non habet odorem galbāi ipsum enim sic est adulteratum. COMPLEXIO.ET.PROPRIETAS.Minus est siccum q̄ calidum: & eius caliditas est in.iii.siccitas uero in secundo:& est in ipso amaritudo cum acuitate sicut acuitas porrorum: & est compositum ex substantia subtili ignea & terrea: sed substantia subtilis dominans est.& resolutiuum carminatiuum uentositatum crossarum subtiliatiuum extenuatiuum solutiuum & prouocatiuū.RECTIFICATIO. Noc& stomaco & epī:ueruз tollūt nocumenta eius aliquæ ex medicis stipticitateз habentes sicut mastix proprie & spica:Enula quoque sigillat ei proprietatē mirabileз ad ea quæ oport& Missериhe docuit modos præparatōis eius.ii.bonos satis:primus perforetur colloquintida & abiiciātur grana eius tātū: & impleatur aqua cuз pauca spica & mastice:& bulliat in cinere calō usqз ad cōsumptōeз tertiæ ipsius: deinde nutriatur serapino cuз hac aqua semper aut modicū īfūdēdo usqз duз pīguescat:deī de exiccetur & fiant trocisi:sunt eniз ultimi ad ægritudines iuncturarum & aquaз citrinam:& alius modus ē proxius huic:& fit permutatio ab aqua colloquintidæ ad aquam miroba.tātum.Modus alius est ex inuentiōē nostra:acc.succi enulæ sicci.ʒ.xvii. & infūde ī ea spicæ & masticis.ān. ʒ.iiii.& bulliant usqз ad consumptioneз medietatis.& post coletur & nutriatur serapinum cuз eo sicut diximus:nutrietur etiam propter ægritudines oculorum ex succo rutæ.aut feniculi & aliquo ex fellibus & proprie auium rapatiuз & fit medicamen sublime ad ea quæ oport&. POSSE.Solutione educit humores uiscosos & flegma crossum & aquam citrinam:& eius proprietas ē mundificare cerebrꝶ & neruos & educere materias eorꝶ & confert ægritudinibus eorum frigidis proprie secundum omneз modum administrationis ipsius: quæ sunt dolor capitis antiquus: & emicranea difficilis:& epilepsia & uertigo & paralysis & tortura & tremor:& fit linimentum ex eis & succo rutæ & aceto:& confert similiter ægritudinibз dictis & cōtritioni lacertorum : & est ex rebus

ualde bonis ad mundificandum materias quæ sunt in pectore & proprie nutritum cum aqua rutæ: aut cum aqua enulæ proprie: & confert dolori eius bibitum & linitum & dolori laterum & tussi antiquæ & difficultati anhelitus: & est ex medicinis magnis hydropisi: extrahit enim aquam citrinaȝ & proprie cum duplo ponderis ipsius ex miroba. citrinis: & modi nutricationis eius prædicti ad hoc sunt mirabiles: & confert duritiei splenis & resoluit inflationeȝ eius sumptum ex potu & superlinitum ex succo capparis & aceto: & resoluit scrofulas & duricies & nodositates membrorum: & nutrituȝ cum succo rutæ & fellibus: sicut diximus confert austeritati uisus: & est medicina descensui aquæ ad oculum magna & proprie alcohol factum ex eo: & linitur cum aceto super ordeolum del& ipsum: & secundum omnem modum administrationis confert doloribus iuncturarum & est potens in eradicādo materias eorum: ita quod ex anchis & profundis iuncturis & clisterizatum ual& similiter & bibitum: & clisterizatum confert colicæ frigidæ & uentosæ & dolori uentris: & bibitum & suppposituȝ prouocat menstrua & interficit foetum: & confert dolori matricis & præfocationi ipsius. DOSIS eius est a.ȝ.ς. usqȝ ad aureuȝ unum.

CAPITVLVM.XX.DE.EVFORBIO.

Vforbium est gūmi excedēs omnia genera gummoruȝ in calefaciendo & subtiliando: est eniȝ ex rubificantibus & exiccantibus: & est ex arbore desertoꝝ locoꝝ & ispidoruȝ: cuius folia in primis cum eleuantur sunt sicut lanugīes deinde cadunt & nascuntur folia similia polio marino. ELECTIO. Melius est leue frangibile habens colorem palearuȝ claruȝ: & quod ē uehemētis acredinis & odoris ualde acuti: & quod est recens super quod iam præteriit annus: recens uero anni sui est sicut uenenum & ignis: & est ex gūmis quā dissoluūt in oleo & proprie quod est recēs. antiquuȝ uero fortasse dissoluitur. COMPLEXIO.ET.PRORPIETAS. Caliduȝ est & siccuȝ ī qrtto: & est calidius & subtilius omni eo quod calefact ex gūmis: & est in eo uirtus adustionem faciens & rubificatōem: & est penetratiuum abstersiuum excoriatiunm: & ē ex facientibus operationem cuȝ labore & angustia uehementi pducēte ad sincopim & sudorem factum. RECTIFICATIO. Est inimicuȝ cordi epati & stomaco. propter uehementiam uirtutis suæ. quoīaȝ est acutum uehementer serosuȝ & inflāmabile. oport& ergo frangere uirtuteȝ eius proprie cuȝ rebus obtundētibus acumen eius & extinguentibus īflāmatōeȝ & acqrētibȝ ei lubricitatem. Et oport& ut sit earum quantitas multa uestiens & tegens superficiem eius & oportȝ

ut nõ multu; teratur.dixit Alcãzi: accipiantur frusta citri & sepelliã tur grana eius prius ĩuoluta oleo amigdalaꝝ ĩ acetositate ipsius:deĩ de ĩuoluatur pasta & decoquatur: rectificatur enim ex hac arte & re mouetur acumẽ eius:modus alius frangens uirtutem eius sicut narra uit Hamec:Inuoluatur oleo amig dalaru; deinde sepelliatur in succo liqr.tereniabin dissoluta aut in ali quo ex robub stipticis &sit eoru; q̃ntitas multa & fiãt ex eis pillulæ & propinẽtur ubi oport;.Et dixit Inain propinetur cum aqua mellis & aliquibus spetiebus alefanginæ mastix aute; & spica sũt ex rectifi cãtib; cõib; emẽdantib; quæcũq; timentur ex acuitate medicinarum audatia; autem eius expellunt me dicinæ lubrificatiuæ & extinctiuæ sicut aqua ordei proprie cu; oleo amigdalaru;:& fiat exhibitio post exhibitionem frequens.POSSE. Solutione educit flegma uiscosu; & crossum:a locis profũdis corpo ris:mundificans iuncturaru; uacui tatem ab humoribus crossis diffi cilis eradicationis.nec est ei res si milis ad hoc:& est ex rebus mun= dificantib; neruos & cõsũmentib; humiditates imbibitas in eis:& dissoluitur ĩ oleo de Keiri &cõfert ægritudinibus neruorum frigidis sicut est paralysis & stupor & tre= mor & tortura & spasmus:& ẽ res mirabilis ad illud & ĩungitur sũp epar & splene; & confert dolorib; eoꝝ frigidis & uentosis:& fricatur puluis eius cum aceto super no= dosum fricatione forti & del& ea:& sumptum in potu secũdum modum emendationis eius ẽ me= dicina magna doloribus nodosis qui uadunt & ueniunt p iũcturas: & est ex rebus quæ faciunt sternu tationem cum fortitudine:& ẽ me dicina bona litargiæ obliuiõi:pro prie ĩũctio ex eo cũ oleo de spica in occipitio:& ẽ ex medicinis edu centibus aquam citrinam:& dixit Diascorides aur.i.ex eo interficit. DOSIS eius est a Kirat.i.usq; ad iii.conseruatur enim quadriẽnio: recens autem anni sui est pnitõsu; Is autem qui summit ipsu; timeat frigus.Conseruatur autem ne cito senescat ĩ milio uel fabis uel lẽtib;

C.XXI.DE.OPPOPONACO.

o PPoponacu; ẽ gũi plantæ si milis ferulæ:cuius stipes ele uatur super terra; circiter cubitu; i.uel.ii.& folia eius sunt minora foliis ferulæ.& eius thyrsus ẽ palea ris in colere:& eleuantur super eu; flores odoris boni coloris auri:& sũt secũdũ semitam floꝝ aneti & faciunt cultores eius incisiões puas inter radicem & eleuatione; thyrsi eius circiter palmum medium & egreditur huĩditas aurea quæ coa gulatur & fit oppoponacum. ELECTIO.Melius est quod est ex eo citrinum extra:& subalbidum intus:& quod amarum & quod fa cile frangitur & facile dissoluitur in aqua.& est odoris boni proprii: & sunt ex hominib; qui adulterãt

ipſum cũ armoniaco proprie ſup colorãdo grana minuta ex eo: Sed odor & albedo & fracturæ declarant fallaciam: & melior pars plãtæ eius eſt gũmi eius & radix ipſius.
COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Calidũ ẽ et ſiccũ in tertio. radix eius ĩ ſecũdo: & ẽ reſolutiuũ carminatiuũ uentoſitatũ croſſarũ ſubtiliatiuum lenitiuum mundificatiuum & abſterſiuũ & ſimiliter radix ipſius. RECTIFICATIO. Noc& ſtomaco faciens ſitim & eſt operationis tardæ: de rectificatiõe autem hoc in ſerapino diximus.
POSSE. Solutiõe educit flegma croſſum & uiſcoſum a partibus remotis & proprie iũcturis: & mũdificat cerebrũ & neruos & cõfert ægritudinibus eorum frigidis: & ẽ ex rebus addentibus in uiſu proprie ſecundum omnem modum adminiſtrationis ipſius: & mundificat pectus & cõfert tuſſi atiquæ & difficultati anhelitus & ſimiliter radix eius: & fit emplaſtrum ex eo & ſucco apii & aceto bonum ſplenem reſoluens & duriciem eius: & dixit quidã ponitur pars aliqua ex eo etiã in muſto & adminiſtratur poſt tres menſes & confert hydropiſi & magnitudini ſplẽis: & emplaſtratur ſuper nodoſitates membrorum & ſuper ſcrofulas & reſoluit ea & colluitur os cũ aceto de coctionis eius & confert dolori dentium & corroſioni eorũ: & bibitur cum aqua mellis calida & cõfert guttatõi urinæ & prouocat ipſam & menſtrua & facit aborſũ: & eſt medicamen bonum præfocatiõi matricis & ægritudinibũ eorũ frigidis. & eſt medicina magna doloribus iuncturarũ & podagræ & dolorum genuum & forti ſciaticæ & proprie ſecundum omnẽ modũ adminiſtrationis eius: etiam linitũ & emplaſtratũ & propie cũ ſucco foliorũ caulis & melle & ſale pauco: & eſt ex medicinis bonis exptorum iuuamentorum uulneribus antiquis & putridis & eis qui ſũt difficilis conſolidationis: facit etiã in os naſci carnem & ueſtit oſſa nuda & ẽ ei proprietas ĩ hoc: & narrauit Hebẽzezar quod ſi ex eo & medio ponderis ipſius & raſura pãni antiqui ſubtilis mundi & uino & melle & oleo ro. fiat unguentum ſic terẽdo in mortario: nunc oleũ nũc uiũ ĩfũdẽdo: fit illud mirabile ad replenda uulnera carne & proprie in quibus difficilis uidetur ĩcarnatio: & poſteriores addiderũt ex litargiro & aloe & myrra & ſarcocolla ſicut antea quartam ptem quantitatis oppoponaci: & fit medicamen nobile ſanans fiſtulas & ulcera fraudulenta: & ẽ medicamẽ expertum rigori febrium & proprie bibitum cũ aceto ante horã poxĩ: & linimentum in ſpĩa diſſolutũ cũ ſucco apii & oleo anetĩo.
DOSIS eius aſt a. ʒ. i. uſq; ad. ii.

C. XXII. DE. MEZEREON.

M Ezereon eſt planta uocata apud perſas rapiens uitã & a quibuſdam faciens uiduas & a

pluribus leo terræ uocatur:& est plāta cuius stipes eleuatur sup terraȝ circiter cubitos.ii. & folia eius sūt similia foliis oliuæ sed maiora: & producit grana nigra in similitudine fructus myrthi & ē planta lacticiniorūȝ maior:cuius speties sunt plures.est eniȝ quædaȝ magna habens folia & subtilia:& est pua hēns folia sicut folia oliuæ & spissa nimis.& est habēs folia crispa aspa & ex eis aliud habens colorem uiridem & aliud habens subnigrum colorem producentem coloreȝ pauonis. ELECTIO.Melius ē hēns folia tenuia & magna uiridia & quod oritur in locis liberis & in uicinitate plantarum spetiei eius: & quando oritur ex eo planta una in toto ambitu loci ē mortalis:& quæ oritur in locis thermarum ē sicut uenenuȝ:& parua habēs folia & spissa ē maluȝ:& similiter habēs crispa & aspera & quod est subnigrum similiter. COMPLEXIO. ET.PROPRIETAS.Calidum ē & siccuȝ in quarto:Et dixit Filius Zezar est in fine tertii:sed nō uerificatur illud.est enim in eo uirtus acuta ignea & acrimonia uehemens & est excoriatiuum alteratiuuȝ serosuȝ inflāmabile & ē cōsumptiuȝ & dissolutiuum uirtutis.RECTIFICATIO.Est proximum uenēo nocens membris quæ sunt mineræ uirtutum debilitans & dissoluens eas:conādū igitur frāgere malitiaȝ & acuitatem eius:& hoc faciemus cum auxilio rerum frangentiuȝ ea: & permutantium inflāmationeȝ & serositatem:sicut sunt olea frigida & proprie res extinctiuæ sicut mucillago psillii & succus portulacæ:& succus endiuiæ proprie est enim mirabile:& aqua alKeKengi:& aqua solatri humidi & altaraxacon & aq̄ herbarum berberis:& frangunt adhuc acuitatem eius res inspissātiæ & ponticitatem habentes : sicut miroba.sunt eiȝ sublimes ad istud: & dixit Filius Zezar.dupluȝ ipsius ex absinthio iunctum cum eo emēdat malitiam suam.Inquit Diascorides.infundūtur folia eius ī aceto die una & exiccantur & frāgitur cum arte hac uirtus ipsius serosa & inflāmabilis:& dico quod si in aceto coquantur aut infundātur cydōia aut macis aut berberis erit melius . & sigillatur almezereon bonitas ex hoc ad ea quæ oportȝ & si ex aceto infusionis eius aut decoctiōis ipsius fiat sirupus acetosus īuenitur exptū iuuamētuȝ ubi oportet:et ex rebus adhuc emendātibus et remouentibus malitiā eius est ut infundantur folia eius in lacte dulci aut acetoso et proprie sumpto ex asina aut capra: Et q̄doq; ponūtur folia mezereon ī aq̄ lactis et bulliūt cuȝ facilitate & aufertur spuma eius et colatur et propinatur cuȝ securitate et dixit G.infundantur folia eius in sirupo ro.parum tamen anteq̄ terminetur ipsius coctio et propinetur sirupus ubi oportet:non est enim in eo timor.et q̄do oleaȝ almezereon

administratur cũ permistiõe aliarũ medicinarum habentiũ uirtutem eius fractiuam:& eius operatõ talis acc. foliorũ eius. ʒ. xl. & super ea pro iice aquæ dulcis lb. iii. & dimitte die ac nocte: deinde fac bullire len to igne donec redeat ad lb. i. & ʒ. 5. & in colatura eius ponãtur olei sumpti ex amigdalis dulcibus. ℥. viii. & bulliant faciliter usque ad aquæ consumptionem: tunc si po natur oleum cum foliis & aqua & bulliant simul ad aquæ cõsũptõẽ erit ĩ uirtute fortius. & dixit ruffus submergatur ĩ aq̃ ex folis eius cir citer. ℥. ii. in cado magno musti: & dimittatur mẽsibꝫ tribꝫ & erit res mirabilis ad hydropisim expellit enim sine nocumento aq̃ citrinã. Confectio almezereon ex ĩuẽtione nostra. acc. foliorũ almezereõ præ paratorum partes. x. carnem cydõi orum elixatorũ in aceto uini & zucari tabarzet. añ. partes. lxx. tere niabin ptes. xl. aqua casei infusiõis agarici partes. xxx. olei almezereon partes. xii. dissoluantur zucarum & tereniabin in aqua casei prædicta & misceatur cum carne cydoniorũ & coquatur cum facilitate usque ad mellis spissitudinem: & ĩuolua tur puluis foliorum almezereon cum oleo iam dicto & conficiatur cum eis est enim medicamen benedictum ad hydropisim. Con= fectio pillularũ almezereon ualen tium similiter ad expellendũ cũ fortitudine sine timore: acc. folio rũ præparatorũ. ʒ. v. miroba. citri.

ʒ. iiii. Kebulorum. ʒ. iii. confice cum tereniab in & tamarindis dissolu tis in aqua endiuiæ. Et scito quod almezereon decoctionis modicũ substin& : & contritio laboriosa destruit uirtutẽ eius expellit aũt nocumẽta eius a corpore aq̃ ordei & aqua passularũ: uerum aqua en diuiæ & altaraxacon auferũt inflã= mationem relictam in corpore & & sciuisti quod medicinæ cõpræs siuæ audaciam medicinarũ expel lunt a corpore: POSSE. Solutiõe educit aquam citrinam cum for= titudine uehementer: & dixit Alex. iuncta cum rebus educentibus melancoliam educit eam & cum rebus educentibus flegma educit ipsum: & absinthium duplicatum ei & miroba. addunt ei bonitates notas & faciunt educere coleram. Maius enim iuuamentum quod ex eo expectatur est ad hydropisim: aquam enim educit aggregatam ĩ uentre: nocet tamẽ epati ĩmo oĩbꝫ membris nutritiuis. & interficit lũ bricos & uermes & solutione edu cit eos & serpentes uiscerum: & si fiant tentæ ex eo & melle curat fistulas & ulcera fraudulenta & fit collutio ex aceto decoctõis ipsius & confert dolori dentium & cor rosioni eorũ & gingiuæ sanguineæ & mollificationi: & fit unguentum ex eo & aceto & oleo & cera ad sca biẽ bonũ: & fit ex eo linimentum cũ furfure & melle & aceto forti ad gingiuam morpheam baras & lentiginem & del& eas: & quãdoq;

fit cõfricatõ sup morpheaȝ &baras cum foliis eius & aceto forti & ẽ ultimum:& dixit Ioannitius ual& ad quartanam. DOSIS eius est a.ȝ. ʒ.usqȝ ad.ȝ.I.& hoc in coctionibȝ & in pulueribus a duobus caratis usqȝ ad quinque.

C.XXIII.DE.ALSCEBRAM.

a Lscebram siue esula ẽ speties lacticiniorum & est solutiuȝ rusticoruȝ:& eius aliud est magnũ habens radices rotundas & crossas spissi corticis & densi & põderosi & aliud est paruum habens radices subtiles & est tenuis corticis. ELECTIO. Magnum est malum abscindens uiscera:paruum uero ẽ illud quod eligitur:& melior pars plantæ eius ẽ cortex radicis ipsius &lac eius acutius &fortius:&meli or radix ipius ẽ hẽns proprietates v.bonas.s.cuius cortex ẽ subtilior &leuior &facile frãgitur:& ẽ hẽns de rubedĩe aliquid sicut cassia pro prie & sup quaȝ iam præteriit me dium anni:recens uero mensis sui ẽst mala:nigra uero est perniciosa &orta in locis thermaruȝ similiter melius tempus collectionis ipsius radicis est principiuȝ ueris &lactis eius finis ipsius. COMPLEXIO. ET.PROPRIETAS. Calidæ cõ plexionis & siccæ est in principio tertii & lac eius est calidius:& est compositum ex substantia ignea & subtili & ex substãtia terrea stipti ca & est incisciuum subtiliatiuum exiccatiuum materierum submer sarum liquæfactiuum & aperitiuȝ disruptiuuȝ orificiorum uenaruȝ. RECTIFICATIO. Noc& cordi epati & stomaco & disrũpit uenas & excoriat uiscera:& derelinquit inflãmationes faciens cadere in fe bres.& emendatur primum nocu- mentum quod ex eo timetur per miscendo ei aliquas ex medicinis cordialibȝ & stomaticis & epaticis cum eo:& secundum & tertiuȝ no cumentuȝ corrigitur ei acquirẽdo bõitateȝ cuȝ medicis cõglutiãtiuis & coadunantibus & consolidãtibȝ sicut est dragg.& proprie gũmi & bdelium & mucillago psilii &suc cus portulacæ & similia:& q̃rtum nocumẽtuȝ eius tollitur pmiscẽdo ei ex rebus refrigerãtibus & extin guentibus aliquas & ex hoc facien tibus apud me est ut infundatur ĩ succo altaraxacon:aut in succo en diuiæ & pauco aceto aut in succo portulacarum aut solatri & aceto & si fuerit acetum decoctionis aut infusionis cydonioruȝ erit melius: miroba.quoqȝ sigillantur ei boni tates notas &absinthium similiter & aloe:& dixit Iudeus infundatur in lacte dulci aut acetoso:& remo uetur in eo lac multotiẽs & exicce tur:reprimitur enim sic a sua mali tia:& dixit Ruffus si solutio super ipsuȝ superfluit:aut laboriose fiat sedeat solutus in aq̃ frigida:mihi quoqȝ uidetur uerbuȝ incõueniẽs circunstans enim frigidũ includit & coadunat uirtutem medicinæ: & corroborat eam:necnon & ma- terias ad uias expulsionuȝ repellit:

ſicut te ſcire fecimus: ſuccurrēduꝫ igitur tunc ſicut in canone. Cōfectio pillularum alſcebran conferētiuꝫ hydropiſi acc. ſucci eius præparati partes. iiii. miroba. citri ptes iiii. aloes partes qnqꝫ confice cum ſucco feniculi aut endiuiæ: & eſt doſis earum a. ʒ. i. ſ. uſqꝫ ad. ʒ. iii. & quidam ex lacte eius & farina faciunt oblatas & ſoluunt cum eis & quidam faciunt cuꝫ aceto & zucaro & lacte ipſius: & quidam cuꝫ carne cydoniorū & maſtic. & faciūt ſolutiuum bonum. POSSE. Solutione educit flegma uehemēter & aquam citrinam & humores melācolicos: & materias a iuncturis & confert doloribus ea℞: & eſt ex medicinis magnis hydropiſi: ueruntamen nocet epī & deſiccat corpus utentis ipſo & conſūmit ſperma: & lac eius facit hoc uehementius & faciūt cadere in febres. DOSIS. Corticis radicis eius a Karatis. ii. uſqꝫ ad vii. & lactis eius e Karatis i. uſqꝫ ad. iii.

A lhoſor ideſt ſpēs zucari duri.
A lhaſce ideſt thimus.
A larmel ideſt cicuta.
A ſſaramia ideſt cibus de ācreſta.
A lKifil ideſt roſmarinus.
A lguegues ideſt ſpēs melācoliæ in qua quis ſecum loquitur
B en ideſt grana illa quæ nos uocamus piper album.
Buchurſenden ideſt quædam cōfectio ſuffimiganda ſic confecta.
B ochormariē ideſt panis porcius:
B ezahar ideſt liberans a morte.
B aras ideſt morphea alba.
B arſē ideſt canella illius cōtratæ.
F el alcubugi ideſt perdicis.
F iſticus ideſt feſtuca.
G ranuꝫ nil ideſt granuꝫ uel ſemen unde fit indicum.
G repeæ ideſt cataputiæ.
G uaril ideſt ſtincus.
G afit ideſt eupatorium.
H armel eſt ſpeties rutæ.
K eſmes ideſt paſſulæ ſine oſſibus.
K eiſin ideſt leuiſticus.
Lohoc. i. electuariū quod labitur.
M ezereon ideſt laureola.
M yrica ideſt geneſtra.
M aſſacumie eſt lapis qui ponitur in uitreatura uaſorum.
M achazir ideſt odoriferum.
N abet ideſt candi.
P iperaquæ ideſt ſenationes.
O leum de Keiri ideſt de uiola ſaracenica.
R aued ideſt reubarbarum.
R amic eſt confectio ex gallis & paſſulis.
S cebram ideſt eſula.
S al niger ideſt ſal napticus.
S peties alefāginæ. i. aromaticæ.
S auic. ideſt ordeum nouum deſiccatum ideſt torrefactuꝫ ad furnuꝫ & multuꝫ & illa farina coq̄tur quæ ual& multuꝫ ad fluxuꝫ diſſinteriæ.
S ahara. i. ægritudo ī ſomnietatis.
S egbē ideſt cibꝫ factus cuꝫ ſpēbꝫ & aceto.
S erēblam. i. emblici infuſi ī lacte.
S oda ideſt dolor capitis.
S eta tīcta exterames ideſt tinta ī granis.

S al napticus hēt odorē petreoli.
Taraxacon idest endiuia siluestris.

CAPITVLVM.XXIIII.DE.LVF. IDEST.SERPENTARIA.

l Vf.idest serpentaria ē planta quæ dicitur collū draconis & ex eo aliud est plana hēns folia aliud crispa:& radix planæ est exterius ad nigredinem attinens & interius alba est:crispæ uero exterius cineritia īterius uero ē alba & ad citrinitatem declinat & sup utriusq; radicem eleuantur thyrsi hētes maculas in mōu; serpētis. ELECTIO. Melior pars totius plantæ est radix:& melior radix ē crossa completa & orta in locis liberis:& melius tempus collectōis est uer & principium æstatis. COMPLEXIO.ET.PROPRIETAS. Inquit Diascorides crispa calidior est q̄ plana:& dixit Ruffus plana calida ē in primo gradu crispa in secundo.& dixit G.plana ca. in principio secundi crispa in fine eius & ē q̄si uerius:& est in utroq; caliditas & acuitas posita sicut in superfitie cu; substantia terrea sed in plana substantia terrea ē uincēs plus:& utraq; est abstersiua īcisiua penetratiua aperitiua subtiliatiua humorum crossorum & uiscoso℞ adherentium:crispa autem ad hæc oīa ē fortior.RECTIFICATIO. Noc& utraq; acuitate sua stomaco & epati debilib; faciēs reumatizationem & mordicationem:& reumatizat ad stomacum materias a uicis mēbris:& illud quod magis sapientes elegerunt ad corrigēdu; primum nocumentum in ea est:ut propinetur cum melle aut rob aut melle passularu; aut spetiebus ale fanginæ.Et tollitur secundum nocumentum eius permiscendo ei aliquid ex rebus stomaticis stiptic. sicut est mastix & cydonia:& propinare trocis.diarodon post eius exhibitionem tollit nocumētum ipīus.Ellectuariū quod sibi cōpat Hamec super iuuamento cuius nō est dubietas in resoluēdo humore; crudum in stomaco & membris nutritionis & renibus:& sanat hæmorroidas & resoluit uentositates earum &confert doloribus renum & excitat coitum:cuius permistio est hæc mundetur radix crispæ & lauetur in uino deinde coquatur ī aqua & quādoq; non coquitur & est fortius:teratur:& sint eius ℔. ii.rob.℔.vi.&alibi habetur mellis &rob.ān.℔.iii.peipris cynamomi zz.mac.gar.ān.ʒ.vi.DOSIS eius ē a ʒ.iii.usque ad.v.Confectio ieræ luf.descriptiōe super qua; expectatur fidutia expertorum iuuamētorum ad dolorem capitis:& emicraneam & uertiginem & epilepsiam & tremorem & tortura; & palipsi; & educit superfluitates humorum crossorum & uiscosoru; & subtiliu; a capite & neruis a stomaco & iuncturis & a toto corpore:& cōfert iuuamentu; manifestum dolorib; iūctura℞ & dolorib; renū &dolorib; matricis cuius hæc ē pmistio ℞.aloes.ʒ.i.iīterioris colloqntidæ

ʒ.viii.radicis utriusq; luf.sicc.iroes turbit agarici serapini miroba.citri.Kebulorum & indorum ān.ʒ.i.&.ʒ.zz.cynamōi masticis ellebori rii ni.euforbii assari cassiæ ligneæ salis indi croci castorei apii Keisin seminis mezereon sticados ān.ʒ.i.squillæ assatæ.ʒ.ii.&.ʒ.scamoneæ.ʒ.ii.fiat omniu; contritio bona:& in uoluatur puluis succo cucumeris asinini quantitate qua bene inuoluatur prædicto succo &oleo pauco nucum:deinde siccetur & inuoluatur melle dispumato quātitate qua fiat totum sicut pasta & propinetur post.vi.menses:& sit dosis eius a.ʒ.i.usq; adʒ.ii.dixit Filagri.fiant tortellæ ex radice planæ recentis & mundæ & contritæ ultīa contitrione cum pondere sui de farina tritici.& coquatur sicut pāis & propīetur omni mane hētib; hæmorroidas & delet eas:utraque autem luf decoctionem ad plenū substin&. POSSE.Solutiōe educit flegma subtile & crossu;:& mūdificat & confortat renes & prouocat urinam & excitat coitum:& est ex reb; mūdificantibus pectus & pulmonem & confert eis qbus timetur frequētia asmatis &tussis propter exuberantiam humoris uiscosi in ipsis & proprie lohoc & ex succo eius cum melle & rob:& quandoque admīstratur cum ouis &ual& similiter:dixit Democritus iuuamentum utriusq; spēi est magnum doloribus hæmorroidaru; & uentositatibus earum secūdum omnem modum administrationis ipsius & suppositum & emplastratum:& nos experti sumus & ē māi festi iuuamenti super humore; crudum qui est in stomaco & renib;.& dixit.G.resoluit apostemata dura &durities splenis & oīu; alioꝝ membrorum & confert ulceribus fraudulentis & fistulis.& cōsūmit additiones carnium in naribus & prohib& fieri corrosionem eis & cancru;.succus autē eius cu; melle distillatur in aure; & confert tinnitui & surditati & dolori auris & abstergit sordities eius & exiccat ulcera ipsius.utraq; autem ipsius speties ē ex rebus quæ mūdificāt faciem & auferunt foeditate; cutis & delent pannum & lentigines & morpheam & proprie cum melle & fiat emplastrum ex ea cu; melle & stercore capraꝝ super podagra; & contusioni neruorum & confert doloribus eorum suppositio facta ex ea educit mēstrua & facit aborsu;.& dicitur quod fugat serpētes & uiperas & uermes uenenosos:

DE . FESERA .IDEST.DE.VITE.ALBA. C.XXV.

F Esera est planta qua; uocant uitem albam cuius radix ē terrei coloris exterius īterius uero alba:& eleuantur super radicē eius stipites multarum inuolutionum super alias arbores.& nascuntur super eam botri sicut botri uuaꝝ & uocantur uuæ lupinæ & ē spēs eius fesiresim cuius radix est cineritia exterius & interius alba non

albedine prioris & uocatur cucurbita reptilium. COMPLEXIO. ET.PROPRIETAS. Fesera inqt Diascorides ca.ē & sic.in tertio & ē cōpoita ex ptib; igneis cū ptib; terreis adustis:& igneitas ē dnians quare est acris mordicatiua cum amaritudine pauca:& dixit.G.est ī ea de stipticitate aliqd & est incisiua rubificatiua subtiliatiua & abstersiua:& fesiresim uero minus est calida & pars terrea in eo maior ē igneietate eius propter quod ē cū amaritudine uincente super acredinem ipsius: & est in omnibus debilior quam fesera. RECTIFICATIO. De rectificatione autem eius est secundum quod diximus in luf propter quod pars illa continuatnr isti. Cōfectio alfeseræ quā scripsit Democritus mundificans cerebrum & nucham & neruos: afferens iuuamentum manifestum epilepsiæ & uertigini & paralysi & ægritudinib; neruorū frigidis cuius hæc ē pmistio. ℞. radicis alfeseræ mundatæ & contritæ. lb. ʒ. mellis passularū. lb. iiii. squillæ assatæ pinearu; mundataru;. añ. ℥. i. & ʒ. nuc. mus. cordumei. mac. zz. añ. ʒ. ii. gar. piperis lōgi. añ. ʒ. i. & ʒ. siseleos salis gemmæ gallæ. añ. ʒ i. spic. ʒ. ʒ. agar. ʒ. iii. sticados. ʒ. i. dosis eius est a. ʒ. ii. usq; ad. v. detur post. vi. menses: Inquit idē acc. succi eius. ℥. v. aceti squillitici. lb. i. aquæ coctionis origani isopi siccæ leuistici. sisileos cordumei & sticados. lb. ʒ. mellis passularū. lb. ʒ. mellis. lb. ii. fiat sirupus. ualēs ad ea quæ diximus:& ē dosis eius. ℥. ii. dixit Filius. Zezar fiat ex succo eius & melle passularum lo hoc bonum ad asma & tussim. POSSE. Vtriusq; radix & proprie succus eius Solutione educit flegma:& prouocat urinam & mundificat cerebrum & neruos & membra anhelitus a superfluitatibus flegmaticis & putridis. & aperit oppilationes uiscerum & renum & confert secundum omnem modu; administrationis eius epilpsiæ & uertigini & ægritudinibus neruorum frigidis:& affert iuuamētū manifestum tussi & asmati & proprie sumptum labendo & dolori laterum:& comeditur talon eius imprimis cu; cresit:& proprie cu; spetiebus & confert foetori oris & proprie corruptioni stomaci: ueruntamen permiscet spiritus in cerebro sicut dicitur eius usus frequens & est ex resoluentibus apostemata dura & apostemata splēis & proprie emplastrum factum ex eo cum ficis & uino:& similiter oximel eius sumptum continue & abscindit cum uino panaritiu; & confert ulceribus malis:& extrahit fracturas ossium & spinas & ligna et proprie cum uino et melle sorbitiones factæ ex succo eius et frumento decocto et melle facit exuberare lac:et sedere in decoctōe eius mundificat matricem et facit aborsu:& etiā suppoitū et comestū Radix quoq; eius et succus eius abstergit facie; & foeditate; cutis

& pannũ & uestigia quæ remãserũt post uulnera & proprie cũ farina cicerum & fabarum:& coctum cũ oleo aufert ocultatiões sanguinis. Confectio trocis. clarificantium faciem & abstergentium foeditatẽ cutis & facientium colorẽ bonũ cũ permistione rubedinis.℞.farĩæ similaginæ farinæ ordei ciceris albi farinæ fabarum amigdalarũ dulcium & dragg.ãn.ʒ.ii. radicis alfeseræ siccæ.ʒ.i.fac trocis.cum al bumine oui:& line cũ aqua ordei & post duas horas ablue cum aq̃ furfuris ex succo autem alfeseræ & melle & uino & proprie partibus æqualibus fit potõ ad scrofulas & est expertum:& similiter fit empla strum ex ipsius radice & melle & delet eas:confert autem morsibus animalium uenenosorum:DOSIS. autem radicis alefeseræ est ab aur. i. usq; ad aureos ii.& succi eius a ʒ.i.usq; ad.ʒ.ii.&similiter fesereson.

CA. XXVI. DE. ARTHANITA. IDEST. DE. CICLAMINE.

A Rthanita ẽ panis alcurit aut ciclamen siue panis porcĩus quod pomum terræ & ab aliis di citur panis fauni:& ĩuenitur ex eo magnum & paruum:magni autem radix est in modum rapæ rotũdæ cuius pars exterior est terrea nigra interior uero alba:&eleuantur sup radices frondes & flores secundũ semitam uiolarum subalbidarum sine eleuatione stipitis supra eius radicem.paruũ uero hab& radices subterraneas plurimas in modum auellanæ & cicerum. COMPLEXIO. ET. PROPRIETAS. Calidæ complexionis est et sic.in principio tertii & est incisiuum subtiliatiuum calefactiuum resolutĩuũ abstersiuum mundificatiuũ & apitiuum oppilationum:& ẽ ex reb; sudorem exuberare facientibus:& ex maxime mundificantibus cutẽ & resoluentibus foeditatem eius. RECTIFICATIO. Recipe de rectificatione hoc illud quod diximus in capi.de luf & in capi.de alfesera:dixit Filius Serapiõis acc. succi eius.ʒ.iiii.dissolue cũ zucaro & coque usq; ad tertiam & propinetur in mane & est medicina certa & experta ad icteritiam: & dixit græcus succus eius cum mellicrato aut secaniabin & proprie de quolibet ptes sũptæ & coctæ æquales secudum superiorem doctrinam sunt medicina experta ad icteritiam. Vnguentum arthanitæ ex inuentione Alex.quo ungitur uenter & sumen & ilia & soluit solutione cathartici.& propinandũ est non ualẽtibus sũmere medicĩaũ & si linitur super stomacum facit uomitum & confert hydropisi & solutione educit aquam citrinam cuius hæc est permistio.℞.succi arthanitæ .℔.iii.succi cucumeris asinini.℔.i.olei irini.℔.ii.butiri uaccini:℔.i.pulpæ colloquĩtidæ ℥.iii.pollipodii.℥.vi.euforbii.℥.s: quæ terẽda sunt tere & submerge in succo &pone in uase uitreo stricti orifitii & stringe caput eius &

dimitte p.viii.dies deinde bulliat totum bullitione una & coletur: & pone super colaturam serapini aur.v.myrrae:aur.iii.ita quod resol uātur prius in aceto uini quantita te sufficienti aggrega oīa simul & bulliant semper agitando cum fuste usq; ad succorum fere con= sumptionez:ponātur tunc caerae.ʒ. v.fellis uaccī.aur:v.& ferueant do nec caera liquefiat:tunc acc.scamo. aloes mezereon collo.ā̄n.aur.v.eu forbii aur.ii.salisgemmae aur.iii. turbit aur.v.pipis lōgi.zz.al.came millae cynna.oīuz ā̄n.aur.ii.pulueri zētur & permisce cuz eis simul te rēdo in mortario donec pficiatur. Vnguentum aliud arthanitae & ē resoluens dura apostemata splenis & lapideitatem ipsius & scrofulas cuius haec est pmistio.℞.succi eius & uiscositatis quae mulgetur ex radice filicis ā̄n.℔.ʃ.succi extremi tatuz tamarisci.ʒ.ii.olei irini.℔.ii. isopi humidae.ʒ.xv.aceti.ʒ.ii.armo ni.& bdellii.ā̄n.ʒ.i.ʃ.caerae citrinae ʒ.v.fiat sicut superius diximus ar thanita autem de decoctione rem completam substin&. POSSE. Solutione educit flegma mucilla ginosum sumptum & suppositu; & etiaz linitum super femur & ilia & ptes adiacentes eis.& aperit op pilationes uisceru; & splenis & pro prie sumptum cum oximelle & si= militer emplastratuz:& confert co licae flegmaticae & ei quae fit ex retentione fecis & ē ex rebus mun dificantibus caput & oculos & proprie caputpurgium factu; ex eo:& abscindit emicraneaz frigidā & sodam & confert in tremore & paralysi & ad aegritudines cerebri flegmaticas:& proprie si fiat ca= putpurgium post assumptionem ierae aut theodoricon āt pillula℞ foetidarum aut similium:& cōfert caputpurgium ex eo debilitati ui sus & aquae quae descendit ad ocu lum:& est experta res ad icteritiā conuertens in uaporem & fumu; & sudorem materiam eius & pro= prie succus eius cu; secaniabin aut mellicrato:& oport& ut sumens cooperiatur multum ut sudet su= dore uehementi citrino:& secūdū omne; modu; administratōis eius confert duritiei splenis & alioru; apostematu; & scroful.& prouocat bibitum:& suppositum menstrua & est ex maxime aperientibus ori ficia haemorroidarum. Et dicitur quod si suspendatur in collo mu lieris radix eius non concipit & li nitur ex eo anus & confert egressi oni eius.DOSIS eius est ab aur. iii.usq; ad.iiii.& proprie succi eius.

CAPITVLVM.XXVII.DE.ARI STOLOGIA.

a ARistologiae tres sunt speties s.lōga & rotūda & alia cuius radix creuit secundum semitaz pal mitum uitis.COMPLEXIO.ET. PROPRIETAS.Inquit Diasco= rides omnes ca.sunt in principio tertii siccae in secundo:& uidetur quod longa sit calidior q̄uis terrei tas eius uincat super terreitatem

rotundæ:& uidetur ex hoc quod rotunda sit subtilior quare ad oẽs operatões promptior:& ẽ utraq; aperitiua oppilationu; resolutiua attractiua extrahens spinas & fra cturas lignorum infixas carni: & utraq; est subtiliatiua:sed rotũda magis pp illud quod diximus:alia uero speties eius in omnibus his ẽ debilior propter illud quod nõ est furiosa. RECTIFICATIO. Soluendo non noc& immo cõfert uisceribus:& exigitur in aliis.de re ctificatione secundum quod dixi mus in lus:& de decoctione & tri turatione rem plenam substin&. POSSE.Solutione educit super-fluitates flegmaticas:& dixerunt aliqui quod colericas etiam.& est ex rebus maxime mundificantib; pulmonem & pectus a flegmate & putredinibus:&confert iuuamẽ tum mãifestu; asmati & tussi secũ-dum omnem modum administra tionis eius:& etiam suffumigatio ex ea administrata per embotum. Confectio formarꝶ quarum iuua mentum magnificum est ad asma antiquu; & tussim humida;:&pro-prie quãdo recipitur suffumigatõ per interualla ex una earum ꝑ traie ctorium. acc.aristol.ro.& arsenici citrini partes æquales aggrega cu; uitello oui & fiant formæ sicut auellanæ adhuc etiam aristol.est ex rebus mundificantibus cerebꝶ conferens epilepsiæ & proprie ro tunda.& confert etiam stomaco re mouens singultu; uentosu;:& sedat dolores omnes a uentositatibus ĩ uisceribus & aufert oppilationes splenis & uentositates in ipso & proprie rotunda:& hoc ẽ cum oxi melle radicis :& omnes quidem speties ipsius mũdificãt matrices foetarum & prouocant menstrua & faciunt aborsum.& rotũda qde; est de medicinis magnis ad ulcera mala fraudulenta:& est mũdificãs fistulas & generat carnem in ipsis. & emplastratio ipsius cu; melle & sale pauco cõfert podragræ & cõ tusioni lacertorum.cu; idormelle autem curat ulcera aurium & cor roborat auditum.acetum uero co ctionis ipsius stringit gingiuã & remouet putredinem eius & fricã tur cum ea dentes & abstergit eos &est medicina bona rigori febriũ. DOSIS eius est a.ʒ.i.usq; ad aur.i.

CAPITVLVM.XXVIII. DE. A-BELMELVC.I DEST.DE.GRA NO.REGVM.

b Abelmeluc dicitur proprie granum regum.& est ex eo aliud paruum aliud magnum & di citur quod magnum est Kerua. COMPLEXIO.ET.PROPRIE TAS.Dixit Diascorides calidæ cõ plexionis est &siccæ in.iii.& dixit Hamec est in principio tertii. RECTIFICATIO.Meruit de re ctificatione hoc quod diximus in capitulo de ben.oleũ autẽ utriusq; extrahitur sicut oleu; amigdalarꝶ. POSSE.Facit uomitu; &solutões; laboriosam & educit flegma uehe menter & aliquando coleram &

materias a iuncturis & aq̄ citrinā & coquūtur grana eius & proprie contrita in iure galli antiqui & cō fert colicæ & doribus iuncturaꝝ & podagræ & dolori sciaticæ: & coquuntur cuꝫ aqua casei aut mul getur sup ea lac caprinuꝫ & colatur & confert hydropisi. Aliq̄do autē oleum de Kerua confert colericæ flegmaticæ & uentosæ. DOSIS. Sumūtur ex Kerua a granis.v.usq; ad.vii.& alterius a granis.vii.usq; ad.xv.

CA.XXIX.DE.ABRANHVNC. IDEST.DE.GENESTRA.

a Branhunc est capistrum arborum:& est arbor mōtana super cuius stipitem eleuatur densitas fustium multæ rectitudinis: & dum plicantur non patiuntur fracturas:unde ligātur ex eis arbores & producunt flores in figura nouæ lunæ citrinitatis multæ:& profert folliculos secunduꝫ sēitam orobi habentis semina distincta sicut lentes : sed in lingua latina genestra uocatur & est myrica. COMPLEXIO.ET.PROPRIETAS. Inquit Diascorides calidæ ē & siccæ cōplexiōis ī secūdo gradu & semen eius est calidius. in flore eius & stipitibus ipsius est humiditas superflua cū uirtute incisiua quare multiplicat uomitum.& sūt omnes partes eius conturbatiuæ incisiuæ subtiliatiuæ prouocatiuæ RECTIFICATIO. Noc& stomaco & cordi:& dixit tunc Filogus cum melle ro.tollitur nocumētuꝫ eius & similiter cum rosis & mastice:semen auteꝫ ipsius propinādū est cum aqua mellis ro. Anisum & semen feniculi & daucus & similia auferūt nocumentum ipsius:flos auteꝫ eius de decoctione modicuꝫ substin& & semen uero plus. POSSE. Per uomitum & per uētrem educit flegma cuꝫ fortitudīe uehementer & materias quæ sunt in iuncturis:& mundificat renes ab omnibus superfluitatibus: & prouocat urinam fortiter & frāgit lapidem in renibus & uesica:& nō permittit materias figi in eis & dēsari in lapidem.& quando flores eius contriti propinantur cuꝫ melle ro.aut cum ouo resoluit scrofulas.& oximel ex eis aut seminibus ipsius resoluit apostemata splenis & si frequentatur cum eis uomitus resoluit apostemata sciaticæ & cōfert podagræ & dolori renum. DOSIS eius est & proprie floruꝫ a.ʒ.ii.usq; ad.v.& seminuꝫ a.ʒ.ii.usq; ad.iiii.

C.XXX.DE.ELLEBORO.

e LLeborus ē barba albuti. & eius quæ sūt spēs:naꝫ alius albꝫ alius niger.niger uero īcoluīor est albo:immo minatur ei albus accidentia terroris:niger uero acq rit ei iuuenescentiam & incolumitatem. ELECTIO. Et quod eligitur ex eo proprie est cuius sapor est acutus mordicans gustū & hēns colorem sicut assarum proprie:& quod est frangibile & medium inter subtile & crossum & mediuꝫ

inter recens & antiquum & mediuз inter ponderosum & leuem: imo plus leuis est q̃ pōderosus & quod est leue carens asperitate: & melior pars plantæ est radix ipsius: & melior pars radicis ipsius sunt fustes & melior ps eoruз sunt cutes eoruз: & melius tempus collectiōis ē uer & æstas. albus autem est minoris acuitatis & mordicationis: & eius mordacitas ē nō apparens subito: & est maioris amaritudinis q̃ niger in aliis aūt proprietates hēt nigri: sed plus de antiquitate q̃ niger patitur. COMPLEXIO.ET.PROPRIETAS. Niger calidus est & siccus in tertio & est subtiliatiuus abstersiuus resolutiuus corrosiuus additionum carnium quæ fiunt in ulceribus: & dicitur quod quādo nascitur apud radices arborum sunt fructus illius solutiui. albз autem calidus ē & siccus in medio tertii: & est similiter abstersiuus mordicatiuus multiplicans uomitum & faciens sternutationē cuз fortitudīe. RECTIFICATIO. Albз tēporis nostri est molestus imo ē eis sicut uenenum proprie præfocatiuus nigri autem usqз ad tempora nostra uirtus tollerabilis est licet adhuc difficilis. Inquit eniз Hipp. elleborus ē molestus eis quoruз corpora sunt sana. ars autem & solicitudo ē in rectificando & in propinando quando & cui oportet facere. tunc enim operationeз incolumen facit Inqt Filius Zezar fit terreniabin sicut mel. & submergātur in eo tepido ex folliculis nigri ptes cōuenietes circiter horas. viii. & extrahuntur ab eo: & tunc propinatur altereniabin in q̃tuз hēns uirtuteз ellebori: & consimile fit de melle passularuз: & q̃doqз submergūtur in iure gallinarum aut carnium & fit similiter: & aliqui perforant radicem rafani & intromittunt fustē ellebori per diem: postea auferūt & propinant rafanuз habenteз ellebori uirtutem: & qnandoqз infunduntur in oximelle & fit similiter: & quandoqз in uino dulci: & quādoqз in condito aut alio ex sirupis aut robub: & quandoqз infūditur in iure galloruз aut carnium & coquitur in iure: postmodum arte kist aut ordeum fractum aut rizū & quandoqз sorbetur ius solum p se. daucus autem & piper longum & anisum petro. isopus sicca. calamentum origanum & hasce bonificant operationem eius. bene autē miscetur cum epithimo. & pollipodio & sale indo. & similibus cōfortāt eiз se se. Cōfectio pillularuз quas scripsit hali. quaruз iuuamētum est ultimum ad ægritudines melancolicas & cancrum & lepraз & morpheam nigram difficilē q̃ ℞ hæc ē pmistio. ℞ ieræpigræ. ℨ. xii. ellebori nigri: pollipodii. ān. ℨ. v. epithimi: sticados. ān. ℨ. vii. agarici. lap. lazuli: salis īdi: colloquintidæ ān. ℨ. iii. & dosis earum est a. ℨ. i. usqз ad aur. ii. & sunt sanæ & expertæ: expellunt enim uirtutem utrisuqз aqua passularum: aqua ordei: ius

gallorum & gallinarum cum oleis āt nucū aut amigdalarū & similia. puluerem autem ellebori sumere non est tutum. POSSE. Diximus uitari album quia est præfocatius: nigrum autē debere summi sicut concordant omnes proprie rectificatum secundum artem & legem: & non conuenit nisi robustis corporibus & animosis: & tempore ueris proprie: datus quidem q̄do & cui conuenit facit acquirere iuuenescentiam & incolumitatem & mores laudabiles & complexiões bonas: hæc enim ē proprietas eius sicut Hippo. dixit: & ipse quidem mundificat totum corpus a superfluitatibus membrorū corruptis: & solutione educit cum facilitate coleram permistam crossam & flegma & coleram nigram cū uirtute sine molestia: & mundificat sanguinē & atrahit a uenis superfluitates mistas sanguini. immo a toto corpore & concauitatibus membrorū & partibus remotis & cute: & est ex rebus solemnibus in mundificādo cerebrum & caput totum: & instrumenta sensuum: & neruos & uiscera & uesicam & matricem: & cōfert ægritudinibus eorum sicut ē soda proprie & emicranea & maīa melancolia uertigo. & epilepsia & paralysis & aqua ad oculum descēdens. & confert ægritudinibus iūcturarum & duriciei. & apostematibus eorum & scrofulis & est sicut tyriaca & medicina antonomasicæ ad lepram cancrum & speties herpetis & bothor qui se comedūt: & quādo ponitur elleborus. ni. in alcohol cōfortat uisū. & si distillatur acetum decoctionis eius in aurem confert tinnitui & sibillo & corroborat auditum: & si colluitur os ex aceto prædicto tonfert dolori dentium. & confert ægritudinibus splenis & febribus antiquis lōgis & q̄rtanæ colicæ & ægritudīb; melācoliæ difficilis erradicatōis et prouocat urinā & mēstrua usus aūt eius colorē efficit bōnū. & acq̄rit corpori colorē bōū. & ori siliter. & rēouet ægritudīes sicut morphea. & baras secundum omnē modum administratōis ipīus. & fricatur cū aceto similiter & remouet foeditatē cutis & pannum. Albus uero fortiter & difficulter uomere facit: & cū accidentibus terribilibus & cōfricātur ex eo ægritudines cutis & confert cū uirtute: & curat scabiē & impetiginem & lentigines: & confert uterq; elleborus fistulis et uulneribus fraudulentis. DOSIS eius ē a caratis. vi. usq; ad. ℈. ii. uel ad. iii.

INCIPIT. GRABADIN. IOANNIS. FILII. MESVAE. QVOD. EST. AGGREGATIO. VEL. ANTIDOTARIVM. MEDICINARVM. COMPOSITARVM.

S CRIPSIMVS In libris explanationū nostrarum ex his quæ exp̄ti sumus quædā adhuc rememoratiōe digna: ex q̄rū aggregatione summam conteximus quā

grabadin nostrum uocamus: quod est compendiu3 secretoru3 nostrorum in quo medicinas expertas & præclaras ex his quæ acqsiuimus & inuenimus: eis medicinæ artis archana scire sitiunt tradere dignũ diximus: & ponimus totam latitudinem operis huius summas duas In primis famosas & solemnes medicinas tradimus compositas. in secũda uero medicĩas singulo℞ mẽbro℞ ægritudib3 appropriatas distĩguimus. In prĩa uero distĩctões ordinamus duodecim. Prrma est de electuariis. Secũda de medicĩs opiatis. tertia de medicĩs solutĩs. qrta de cõditis. qnta de spetiebus lohochab. sexta de sirupis & robul. septĩa de decoctiõibus. octaua de trocis. nona de pillulis: decĩa de sief & puluerib3. undecĩa de unguẽtis & emplastris. duodecĩa de oleis Prima distinctio quæ est electuariorum subdiuisionem hab&: quædam enim sunt delectabilia ex eis: quædam uero amara & utraq3 sũt solemnia: prius tamen ex eis electuaria quorum est delectatione3 facere cũ titulis utilitatũ sua℞ tradimus: & de aliis loquemur sicut deo placuerit. Electuarium de aromatibus quod scripsit G. expto℞ iuuamentorum ad causas stomaci & epatis & ægritudines in eis factas ex flegmate crosso & uentositate: digesteõe3 confortat: inflãmationem remouet: & morbos ex ea factos curat. & retardat canos: colorem efficit bonum: & oris & sudoris odorẽ. renes quoq3 calefacit & coitum excitat: accidos ructus curat: & fastidiu3 & abhominatõe3 remouet. Cuius hæc est permistio. ℞. ligni aloes crudi. ro. ãñ. aur. xii. gall. mus. mac. doronici piperis lõgi. nuc. mus. mentæ siccæ spicæ cassiæ mastic. cynna. gar. assari. ãñ. aur. iii. calami aroma. aur. iiii. zz. croci cardamomi maioris & minoris triũ sandalorum reubar. costi. cubebæ. se. feniculi. ani. Keisin. ãñ. aur. ii. zucari. ℥. vi. miuæ. aro. ℥. xii. mellis dispumati q̃tum sufficit dosis eius a. ʒ. ii. usq3 ad aur. iii.

Lectuarium de gẽmis iuuamentum est magnu3 ad ægritudĩes cerebri cordis. stomaci epatis & matricis frigidas: & nos sumus experti bonitate3 eius ad tremorem cordis & sincopim & debilitatem stomaci: & quando aliqs tristatur & nescit radicem: & ei qui diligit solitũdinem: & sunt eo usi reges & magnates: trahit enim eos in consequentiã bono℞ moru3 & nobilium: & dilatat animam & facit corporis odorem & colorem bonum. Cuius permistio hæc est. ℞. albaru3 margaritaru3. ʒ. iii. fragmẽtorũ zaphiri & iacynthi. sardini. & granatorũ & ferragezu. i. smaragdi ãñ. ʒ. i: & . ϛ. zedo. doronĩci. cortic. citri. mac. semĩs. alfelei. enulæ. ãñ. ʒ. ii. corralli. ru: carabæ limaturæ heboris ãñ: ʒ. i. ptes. ii. beẽ al. & . ru. gar. zz. pipis lon. spic. folii: croci heil. ãñ. ʒ. i. troc. diarodon. ligni aloes ãñ. ʒ. v. cynna. galangæ zurumbet. ãñ. ʒ. i. &

78 b

59

ʒ.foliorum auri & argenti.an̄.aur. ʒ.musci boni:ℨ.ʒ.ambræ.ℨ.ii.cōfice cum lacte & succo emblicorū & colaturæ terrentabin de rosis ptibꝫ æqualibus quātū sufficit:& dosis eius ab aur.ʒ.usqꝫ ad aur.i.cum aq̄ buglosæ & uino odorifero.

c Onfectio alhermes & sunt grana tinctorum maximi iuuamenti ad pulsum cordis & sincopim & alguesgues & tristitiam sine causa & est ex rebus confortātibus animam confortatione mirabili:Cuius permistio ē hæc.℞.setæ tīctæ ex Kermes circiter lib.i.& proprie super cuius tīcturaꝫ nō præteriit spatiuꝫ extensum:& submerge eam in succo pomoruꝫ dulcium & aqua ro.an̄.lib.i.&.ʒ.& dimitte die una.deinde fac modicuꝫ bullire donec aqua rubeat.deinde extrahe ab ea setam & exprime eā & pone in ipsa zucari tabarzet.ℨ.c.l.&coque usqꝫ dum habeat spissitudinem mellis:& remoue ab igne & proiice in eo calido ambræ crudæ minutatim incisæ.ℨ.iiii.&dimitte in eo liquefieri:deinde proiice super ipsum puluerem haruꝫ rerū.℞.ligni aloes crudi.&darseni.an̄.ℨ.vi.lapidis lazuli loti & præpati ℨ.ii.albarū margaritaruꝫ.ℨ.ii.auribōi.ℨ.i.musci bōi ℨ.i.cōfice:&sit dosis eius aur.ii.&.ʒ.& ē bōuꝫ &.exptuꝫ.

c Onfectio de xiloaloes quæ est medicina magna ad ægritudines cordis:stomaci:& epatis frigidas:& sanat sincopim & pulsū cordis:& confortat stomacum:& procurat digestioneꝫ:&facit odorē oris bonum:& generat gaudiuꝫ.℞.ligni aloes crudi.&.ro.an̄.ℨ.viii.gariofi.spicæ nardi nucis mus.galliæ mus.cubebæ.cardamoī.& heil.masticis cynnāomi cipi squinanti zedoariæ.been.al.& ru:folii.setæ.crudæ.margaritarum coralli.ru.Karabe.foliorum citri.& corticis eius & alfelēgemi.semīs sansuci sisībrii mentæ siccæ.piperis longi.zz.an̄.ℨ.iiii.musci boni.ℨ.i.tertiaꝫ.ambræ.ℨ.i.&ʒ.& confice cum melle emblicorū & miua aromatica.&sit dosis eius a.ℨ.i.usqꝫ ad iiii.

d Escriptio electuarii sarbochēg.&lætificans descriptōe Hamec.Filii.Zacharie:super quo est fiducia iuuamenti ad ægritudines cordis:stomaci:& epatis:& cōfortat ea & confert pulsui cordis & ducit utentem eo in cōsequentiam gaudii:&continuæ iucunditatis:& attrahit digestionem bonaꝫ &facit oris &corporis totius odorem bonum & colorem facit uiuidum.Et modus eius est.Acc.ro.ligni aloes.an̄.ℨ.vi.macis.nucismus.galliæ.mus.cardamoī.heil.an̄.ℨ.ii.&.ʒ.cipi.ℨ.v.gar.masticis.spic.asiari an̄.ℨ.iii.fiat omniuꝫ trituratio bōa & confice cum melle emblicoruꝫ & aromatiza ipsum cum musci.ℨ.i.quarta.&sit dosis a.ℨ.i.usqꝫ.ad.iii.

m Odus electuarii de citro ex inuentione nostra confortās stomacum & procurans digestiōeꝫ & odorem oris facit bonuꝫ crossas uentositates expellit & confortat

cor. Acc. corticis citrorum aur. xx. gar. ligni aloes cynnamomi macis. galãgæ. añ. ℨ. ii. musci. ℨ. ʃ. cardamõi. zz. añ. ℨ. i. confice cum melle. dosis eius ē. ℥. ʃ.

Confectio de musco dulcis. faciens ad pulsum cordis & ægritudines melancolicas: & ad eũ qui tristatur sine causa: & confert ad ægritudies cerebri sicut ē uertigo & epilepsia & tortura & paralysis: & ad ægritudines pulmonis & difficultati anhelitus. Cuius permistio. ℞. croci dorõici. zedoariæ. ligni aloes. macis. añ. ℨ. ii. albarum margaritarum. setæ crudæ adustæ Karabe coralli. ru. añ. ℨ. ii. & . ʃ. galliæ ozimi curati. añ. ℨ. ii. & . ʃ. been. al. & ru. folii. spicæ. gar. añ. ℨ. i. zz. cubebe piperis longi. añ. ℨ. i. & . ʃ. musci. ℨ. i. partes. ii. confice cuȝ melle crudo quod sit quadruplum ponderis omnium. & pone in uase uitreo: & sit dosis eius a. ℨ. i. usq; ad. ii. Si autem hanc confectionem amaram facere uolueris ualentior ea efficitur ad ea quæ diximus: & ad exiccandum humiditates stomaci & putrefactiones eius & proprie si addatur in permistione eius absinthii. & . ro. añ. ℨ. iii. aloes optĩ abluti. ℨ. iiii: castor. Keisim. añ. ℨ. i. cynna. ℨ. ii. & . ʃ.

Modus confectionis testiculi uulpis & ē satirion bona ptisicis. ecthicis. & consumptis ē medicina impinguatiua bona: & multiplicat coitum: & modus operationis eius est talis: acc. satirion qui abscinduntur a patre suo. ℔. i. & terantur & coquantur cum lacte ouino dulci in quantitate sufficiēti super prunas usq; duȝ decocti sint & sit consumptum lac: & tũc funde sup eos olei amigdalæ dulcis. ℥. iii. & agitetur sic terendo cũ ligno: & postea funde super totuȝ sirupum. Cuius modus est. accipe succi buglosæ cocti dispumati. ℔. ii. succi pomorum dulcium. ℥. xii. zucari boni al. ℔. iii. misceātur agitando cum prædictis usq; duȝ fiat eius competens decoctio & deponatur ab igne: & proiiciatur super ea cynnamomi subtilis & electi. ℨ. v. beē. al. & ru. añ. ℨ. ii. ligni aloes ℨ. iii. croci sãdali citrĩ. añ. ℨ. i. & . ʃ. cõfice & pone in uase uitreo: & sit dosis eius ab aur. iii. usq; ad. v.

Confectio alia testiculorum uulpis & est diasatirion faciens erectionem uirgæ & multiplicans sperma & desiderium. accipe secachul al. mundi & elixati in aq̃ cicerum quorum eiecta fuit aqua prima. ℔. i. testiculoruȝ uulpis. ℥. viii. radicis rafani. ℥. iii. luf plani. ℥ ii. terantur & infundatur lactis uaccĩ aut ouini q̃titas quæ supereminēat radicibus duobus digitis: olei sisamini & butiri uaccini recētis. añ. ℥. iiii: & excoquantur cũ facilitate usq; ad spissitudinem: & si adhuc radices non bene decoctæ sint. fundatur super eas ex lacte & oleo & butiro usq; dum perfecte decoctæ sint: post hoc funde sup hoc totũ mellis bõi & dispumati

℔.vi.ſucci cepæ humidæ:℔.i.& ʒ.decoque omnia ſimul uſq; ad perfectam decoctionem tunc eĩm depone ab igne & proiice ſuper ipſam puluere; cuius permiſtio ẽ hæc.℞.caudarum ſtinci cum reĩb; & ſumĩe.ʒ.viii.ſe.erucæ.zz.been.al. & ru.linguæ auis ſemĩs naſturtii. cynnamomi piperis longi bauci æ ſinap.aſparagi.ãñ.ʒ.iiii.conficiatur cum eis.ultimo uero ponatur in meĩcaĩe pinearum mundatarũ.℔. i.&.ʒ.fiſticorum mundatorum.ʒ. x.cerebelorum paſſerum.ʒ.ii.conficiantur omnia bene & aromatizẽtur cũ.ʒ.i.boni muſci.ſit doſis eius ab.ʒ.ʒ.uſq; ad.ʒ.i.cum bono uino & pauco.

c Onfectio de galanga contra morbos uentoſitatu; croſſarum & acõſam eructuatione; medicina experta:&ad malitiam digeſtiõis & bonificat operationes ſtomaci & epatis frigidi:ĩmo emẽdat defectionem ipſorum.℞.galangæ. ligni aloes.ãñ.ʒ.vi.gar.macis.Kẽiſi; ãñ.ʒ.ii.zz.macropiperis cynnamõi. piperis al.ãñ.ʒ.i.&.ʒ.calamẽti ſicci. mentæ ſiccæ ãñ.ʒ.i.heil.ſpicæ ſe. apii feniculi ani.carui.ãñ.ʒ.i.calami aro.ʒ.i.&.ʒ.zucari tabarzet.ʒ.x.mellis diſpumati quod ſufficit.doſis eius eſt a.ʒ.ii.uſq; ad aur.ii.

d Iarodon deſcriptione cõmuni conferens ad dolore; ſtomaci & epatis & puncturam in eis a caliditate & acuitate coleræ citrinæ faciens digerere cibum:& ẽ ex conferentibus ſtomaco & epati debilibus.Cuius hæc ẽ prrmiſtio ℞.foliorum ro.ru.ʒ.xxx.trociſ.diarodõ:trociſ.de ſpodio.liquir.ãñ.ʒ. iiii.gar.& galliæ muſ.ãñ.ʒ.iii.ſpodii & croci maſticis ligni aloes.ãñ.ʒ. ii.trium ſandalorum.ãñ.ʒ.iii. aſſari ſpicæ indæ macis cardamõi portulacæ lactucæ ſcariolæ ſemĩs citruli melonis cucu.cucurbitarum:al.magna; alfelengeniſt raſuræ heboris dragaganti gũi arab.ãñ.ʒ.i.camph. ʒ.i.&.ʒ.muſci.ʒ.i.ſextam:cõfice cu; ſirupo de roſis & aqua ro.doſis eius eſt.ʒ.ʒ.

a Romaticum roſarum ſtomacum & cor confortat huĩtatem uiſcerum exiccat:appetitum excitat:& digeſtionem confortat: uomitum & nauſeam ſedat:cuius pmiſtio hæc eſt.℞.foliorum ro.ru. ʒ.i.&.ʒ.ligni aloes macis gar.trociſ.diarodon galliæ muſ.ãñ.ʒ.ii.& ʒ.liquir.mundatæ.ʒ.viii.cynnamõi ſubtilis & electi.ʒ.iii.galangæ.zz. nucis muſ.ãñ.ʒ.ii.&.ʒ.heil.ſpicæ.ãñ ʒ.i.ſiru.ro.corticis citri quantum ſufficit.doſis eius eſt a.ʒ.iiii.uſque ad.v.& ſunt qui aromatizãt illud cum muſci.ʒ.i.ſexta.

a Romaticum ro.deſcriptiõe gabrielis.uidelicet cõtra ſtomaci defectionem:& omnia nutritionis membra cõfortat:& ẽ cõtra ſtomaci humiditatem & molificationem medicamen expertum & omnem putrefactionem in eo corrigit:cerebrũ & cor confortat appetitum excitat:digeſtione; procurat:conualeſcentibus & debilibus

mire subuenit: cuius pmistio. ℞. foliorū ro. ʒ. xv. liquir. rasæ uel mūdatæ cassiæ lignee. ān̄. ʒ. vii. ligni aloes bōi & electi sandali mazini. ān̄. ʒ. iii. cynnamomi boni & electi. ʒ. v. macis gar. ān̄. ʒ. ii. & . s. gūi arab. dragaganti. ān̄. ʒ. iii. & duas partes alterius: nucis mus. cardamōi galangæ. ān̄. ʒ. i. spicæ. ℈. ii. ambræ. ℈. i. musci ℈. i. siru. ro. quod sufficit.

a Romaticū ro. minus stomacum & cor confortans & eorum inflammationes sedans. cuius permistio. ℞. ro. ru. ʒ. x. ligni aloes sandalo. macis. ān̄. ʒ. ii. cynnamōi electi. ʒ. iiii. masticis. ʒ. i. & . ℈. i. ābræ. ℈. ii. musci. ℈. i. siru. ro. quod sufficit.

a Romaticum muscatum cōfert sicopi & tremori cordis & confortat cerebrū & cor & cōfert epilepsiæ & præfocationi matricis & facit oris odorem bonum. ℞. ligni aloes. ʒ. vii. darsceni electi ʒ. x. ambræ crudæ. ʒ. iii. musci boni & electi. ℈. ii. siru. ro. q̄tū sufficit.

a Romacum gario. stomacum & cor confortat nauseam & uomitum sedat: & ual& contra putrefactionem in partibʒ stomaci. membra uero nutritionis calefacit & uentositates dissoluit & carmīat. ℞. gar. ʒ. vii. macis zedoariæ galan. sandalorū macozī trocis. diarodō cynnamomi ligni aloes spicæ indæ piperis lon. heil. ān̄. ʒ. i. ro ʒ. iiii. liqr. galliæ mus. ān̄. ʒ. ii. folii. cubebæ. ān̄. partes. iii. ʒ. i. siru. citrini quod sufficit ambræ. ʒ. i. musci. ℈. s. dosis est a. ʒ. iii. usqʒ ad. v.

a Romaticum nardinum stomacum & epar & uiscera cōfortat & renes & uesicam: & addit desiderio coeundi: oris & sudoris odorem bonum facit & confortat anhelitum & facit digestionē cibi & resoluit uentositates. cuius hæc e permistio. ℞. spicæ indæ. ʒ. ii. ro. ʒ. iii. liquir. ʒ. ii. & . s. galliæ sebellic. cubebæ ligi aloes macis gar: cynnamomi folii indi ani. folii: citri corticis boragīs trocis. diarodon. ān̄. ʒ. i. & tertiā: pinearū purgatarū amigdalarum purgatarum a corticibʒ. ān̄. ʒ. v. gūi. arab. dragg. ān̄. ʒ. ii. musci. ℈. s. cū sir. ro. quod sufficit.

d Iacymīū bonum ualet cōtra stomaci & uiscerum uentositatem digestionem prouocat stomacum & uiscera calefacit: ℞. cymī pridie ī aceto infusi & exiccati. ʒ. x. zz. cynnamomi. ān̄. ʒ. iiii. gar. ligni aloes macis. ān̄. ʒ. ii. & . s. galangæ piperis lon. cardamōi. ān̄. ʒ. ii. musci. ʒ. s. mellis dispumati quod sufficit.

d Ianisum ual& crossæ uētositati stōaci & frigiditati ex habūdātia flegma. frigidi ī ipō crudi & tussi diuturnæ. ℞. ani. ʒ. xx. liqr. masticis. ān̄. ʒ. viii. carui macis galā. zz. feniculi cynnamōi ān̄. v. trium piperum calamenti piretri. cassiæ ān̄. ʒ. ii. heil. gar. cubebæ croci spicæ. ān̄. ʒ. i. & . s. zucari. ℥. ii. mellis dispumati quod sufficit.

d Iambra est medicina sublīs cerebrum & cor confortans & stomacum & omnia membra. digestionem procurat: & utentē eo

lætificat & membra nutritionis ca
lefacit: senibus quoque conuenit:
& frigidis natura:& mulieribus &
ægritudinibus matricuȝ.cuius hæc
est pmistio.℞.cynnamōi dorōici.
gar.macis nucis mus.folii.galangæ
añ.ʒ.iii.spicæ cardamōi maioris &
mi.añ.ʒ.i.zz.ʒ.i.&.ʒ.sandalorū citri.
ligni aloes pipis lon.añ.ʒ.ii.ambræ
aur.i.musci.ʒ.ʒ.cōfice cū sirupo ro.
& aqua ro.& da.ʒ.iii.

c Onfectio de cynnāomo quæ
ē medicina sana &experta ad
humorositatem stomaci & putre-
factionem in eo.flegma digerit.&
digestionem attrahit & procurat.
cuius permistio.℞.cynnamōi sub-
tilis & electi.ʒ.xx.darseni.cymī.enu
læ.añ.ʒ.v.galangæ.ʒ.vii.gar. piperis
lō.cardamomi.zz.hehil.macis nu.
mus.ligni aloes.añ.ʒ.ii.croci.ʒ.ii.zu
cari tabarzet.℥.v.confice cuȝ melle
dispumato:&quādoꝗ ponimus in
eo duplum ponderis medicinaruȝ
de zucaro pulucrizato sicut sief:&
qam addunt in eo musci.ʒ.i.ptes
ii. & pulucrizatur cum eo. & est
dosis eius a.ʒ.i.usꝗ ad.ʒ.ii.

c Onfectio de granis myrthi
confortans stomacuȝ & epar
& cōferens solutioni & lubricitati
uiscerū propter malitiā digestiōis
& eius est ut in cōfectiōe de aroma
tibus adiungātur granoꝶ myrthi.
tritoꝶ sicut alcohol.ʒ.c.mirc.ni.
belli.& ēbli.sup quos præteriit iā
ebullitio uua in aq̄ cydonioꝶ &ui
no oderifero.añ.ʒ.vii.carui ani.cy-
mini.semi.apii īfusoꝶ ī aceto uini
&exiccatorū & castor.añ.ʒ.v.cōfice
cum miua aromatizata & da cum
sirupo decoctionis de cydoniis.

c Iacalamentuȝ descriptione
G.conferens ad ægritudines
frigidas membrorum nutritionis
& ad malitiam digestionis:& facit
penetrare cibum qui non potest
penetrare ad epar & corpus reli-
quum & hæc est eius proprietas:
& confert rigori febris & empla-
stratum & inunctum in spina:& ē
ex maxime subtiliantibus humidi
tates grossas & resoluentibus uen
tositates:& cōfert singultui uehe
menti frigido & uentoso quorum
difficilis est resolutio.& prouocat
urinam & menstrua. ℞.calamenti
fluuialis & montanæ siseleos & pe
tro.añ.ʒ.vi.zz.ʒ.iii.se.apii extrēita-
tuȝ halasce.añ.ʒ.ii.Keisim.ʒ.vi.pipis
ʒ.xii.mellis dispumati quantuȝ suf
ficit.potio eius est.ʒ.i.

d Iatrionpipereon descriptōe
cōmuni quod calefacit sto-
macum & uentrem & remouet do
lores eius ex humiditate flegma-
tica multa & cruda.&mundificat
euȝ ab ipsis & ualet contra acidos
ructus & digestioneȝ procurat.℞.
trium piperum.añ.aur.v.zz.halce.
ani.añ.aur.ii.spicæ ameos amomi
añ.aur.i.cassiæ se.apii.siseleos assari
enulæ siccæ añ.aur.ʒ.confice cum
melle dispumato.dosis eius est ab
℥.i.usꝗ ad.ii

d Iacyminuȝ ualens ad doloreȝ
stomaci & uentris factum a
frigiditate:aut crossa uentositate

aut flegmate crosso coadunato:ad dolorem colicæ & singultum præ focatum a repletiõe factum:aut a uẽtositate crossa:& ad eructuatõe3 acetosa3:uẽtositates quoq3 dispgit oppilatões aperit:& membra nutritionis calefacit.℞.cymī carmeni pridie in aceto infusi & exiccati.ʒ.xx.zz.halasce.añ.ʒ.iii.piperis cynnamomi.añ.ʒ.ii.ameos.ʒ.i.&.s.folioru3 rutæ siccorum baurac.ru.añ.ʒ.iiii. confice cum melle dispumato.

Confectio de seminib3 sedãs dolores uiscerum a uentositate factos oppilationes aperit lubricitatem a malitia digestionis. curat.cuius permistio hæc est.℞. cymī.se.feni.carui.ani.dauci ameos se.apii amõi īfusoru3 die & nocte ī aceto exiccatoꝶ.añ.ʒ.vi.cynnamõi.ʒ.vi.Keisi3.ʒ.iii.gar.cardomõi spicæ añ.ʒ.iiii.zz.macropiperis siseleo s. galangæ.añ.ʒ.v.mellis dispumati quod sufficit.& quandoq3 põitur in eo zucari duplũ põderis oīu3 & fac sicut sufuf:& est sanu3 & exptu3.

Confectio de cydõiis bona cõfortans stomacum & faciens digestionem & remouens fluxum uentris & uomitum colericum & flegmaticũ & facit colorẽ utẽtis ẽẽ bonum.acc.carnium cydoniorum coctoru3 in uino.℔.iii.mellis bõi dispumati tantunde3 decoquæ cu3 facilitate:& postq̃ coctum fuerit proiice super ipsum cynnamomi galangæ gar.cardamomi.añ.ʒ.i.dar seni.ʒ.iii.zz.piperis longi macis.añ ʒ.iiii.& quandoq3 inuitat necessitas & coquuntur cydonia in aceto ad causas calidas.quandoq3 permisce tur eis aceti tertia pars eoru3 aut meīa:& quandoq3 permiscetur eis succus malorum granatoꝶ medio ponderis acetosorum.& quandoq3 succus citri in quarta parte põderis eorum.& quandoq3 fit sine spetiebus.& quandoq3 fit cum spetiebus prædictis.& quandoq3 cũ puluere isto.acc.spodii berberis.semi. acetosæ trium sandalorum.ro.ru.ptes æquales.& quandoq3 ponũtur alia secundum intentiones philosophorum.& quandoq3 aromatizãtur cum musco aut cu3 cãphora. aut utriusq3.& quandoq3 fit cum zucaro.& quandoq3 cum melle.

Confectio de cydoniis facta cum succo cydoniorum excitans appetitum mortuum & cõfortans stomacum & epar & digestionem.& facit ad retentionem & stringit naturam.cuius permistio est hæc.℞.succi cydonioru3 & mellis.añ.℔.iii.ita quod sit mel dispumatum aceti boni puri.℔.ii.decoquatur cu3 facilitate & continuo auferatur spuma eius & sæpe & cu3 mellis spissitudine3 habuerit pulverizetur sup ipsum piperis longi zz.cynna.aur.i.gar.ligui aloes.añ.℥.s.musci.ʒ i.tertiam.& quãdoq3 fit sine spetiebus.quandoq3 cum spetiebus aliis sicut necessitas conducit. quandoq3 fit cum zucaro. & quandoq3 uariatur aliis modis.

Electuariũ de pomis bõu3 ad debilitatẽ cordis & stomaci

& confortat digestionez ℞.cariuz pomorum dulcium & redolētium mundatoruz & incisorom per frusta.lib.vi.zucari al.bōi.lib.v.aquæ ro.lib.ii.ligni aloes.ʒ.v.sandali citrini.ʒ.iii.gar.ʒ.iiii.cynāi electi.ʒ.iiii.&ʒ.ambræ crudæ.ʒ.ii.musci.ʒ.i.tertiā hoc eniz mō fit electuariuz de pōis acetosis & eleatuariuz de pōis puis & aromaticis & dulcibus.

e Lectuarium de persicis confortans stomacuz:sitim extinguens:& ardorez stomaci mitigās & oris foetorem amputans:accipe carnium persicorum mediocrium inter maturitatem & acerbitatem & mundatorum a corticibus suis & succi eorum.ān.lib.iii.zucari tabarzet.lib.ii.terantur psica ut sint sicut medulla & exerceas in eis decoctionem cum sirupo sicut diximus in cōfectione de cydonis:& cū coctum fuerit pulueri zetur super ipsuz ligni aloes.ʒ.ii.cynāi cubebæ macis.ān.ʒ.iiii.sāda.citri.ʒ.ii.musci.ʒ.i.sextam:& quandoqz fit sine speti ebus & est sanum & expertum.

e Lectuariū quo utuntur reges & prelati.℞.pinearū mūdatarum ℥.v.zucari al.lib.iiii.aquæ ro.lib.i.&ʒ.olei.ro.amig.recētiū & dultiuz ℥.iii.cynāi.electissimi.ʒ.viii.ʒ.gar.ʒ.iii.ligni aloes.ʒ.iiii.sādali citri.ʒ.iii.ambræ bonæ.ʒ i.musci.ʒ.i.vi.& est bonū & exptuz & cōfortās stomacū cor & pectus & cerebrum.

e Lectuarium secundum:quo utuntur reges ualēs sicut primuz.℞.pinearum mundatarū.℥.vi.amigdalarum mundatarū dulcium ℥.iiii.zucari al.lib.iiii.aquæ ro.lib.i.&ʒ.foliorum ro.ru.℥.i:&ʒ.sādali citri.ʒ.iii.&ʒ.ābræ.ʒ.i.musci.ʒ.i.vi.

e Lectuarium de fructibus magni iuuamenti ad solutionez uentris cuz significatōibz caliditatis.& habundantiæ coleræ:& ē medicina magna ad appetitum cōfortandum qui prostratus est.Cuius pmistio ē hæc.acc.carniū cydōiorum & pirorum ponticoruz & malorum acidorum quoruz singuluz elixatuz fuerit in aceto uini fortis in quo infusum fuerit sumac die & nocte & succi acrestæ super cuius trituratione elaboratum est usqz ad cōsumptionem granorum ultimam ān.lib.i.carnium sorbarum immaturarū.ʒ.v.zucari.lib.iiii.coquæ ad spissitudinem mellis:deinde pone super ipsum succi berberis.℥.ii.spodii.se.acōsæ.ān.℥.i.repōe postq̄ confectum est in uase uitreo & da a.ʒ.ii.usqz ad.ʒ.iii.cum aqua frigida & rob.citri āt ribes āt aliquo taliū.

Confectio alia.G.& ē cōfectō de acetosis faciens ad tremorem cordis & stomacum a caliditate æstuatuz:& ad feruorē stomaci & sitim & fumosam eructationem & oris odorez ad epar inflāmatuz & sincopim & ebrietatez & febrez. Cuius permistio.℞.xiloaloes cubebæ.ān.ʒ.iiii.ro.corali.ru.margaritarum al.sādalo.citri.faufel.ān.ʒ.ii.berberis.se.cucu.cucurbitæ.citruli ān.ʒ.iiii.spodii Karabæ gūi draggā ān.ʒ.iii.boli.ar.ʒ.ii.ʒ.se.acōsæ.ʒ.iiii.

se.portulacæ buglossæ.ān.ʒ.iii.&.ς camphoræ.ʒ.i.cōfice cuȝ rob.citri. aut rob.acrestæ.dosis eius ē a.ʒ.ii. usq; ad.iiii.cum aqua frigida.

c Onfectio de prunis cōferēs ad ardorem stomaci & sitim & soluit naturam & datur in febribus & sanat eas.acc.carnium prunorum nigrorum oblongorum & muzorum accedentium ad dulcedinem & elixatorum in aqua ī qua portulaca elixata fuerit.lb.ii.zuca.al.lb.i.aquæ uiolæ lb.i. decoque cum facilitate usq; ad spissitudineȝ recōde in uase uitri & da aur.iiii. uel sex.

e Lectuarium de sorbis cōfortans stomacum & sedans solutiōeȝ fortem.acc.carnem sorbarꝶ maturarꝶ & uicinarum maturitati & elixatarum in aqua in qua rosæ prius decoctæ fuerint & corticuȝ granatorꝶ.lb.iiii.mellis aut zucari lb.ii.&.ς.coquatur usq; ad spissitudinem & reconde ipsum in uase & da.ʒ.unam.

INCIPIT . PARS . SECVNDA. PRIMAE . DISTINCTIONIS. DE.ELECTVARIIS.AMARIS. MAGNIS.

t YRIACA.diatesseron.iuuamenta cuius magna sūt ad ægritudīes frigidas cerebri.sicut epilepsia tortura & paralysis.& stomaci.sicut est dolor & inflāmatio & digestiōis malitia & epatis sicut est cacesia & hydropisis & oppilatio:& cōfert morsui scorpionis & potui ueneni.Cuius hæc est permistio.℞.gentianæ baccharum lauri myrræ aristol.ān.confice cum melle dispumato.dosis eius est ab aur.ς.usq; ad.i.cuȝ aqua calida.

t Rifera saracenica magna expertorū iuuamētoruȝ corpus ī sāitate cōseruat:& ne ī ægritudieȝ incidat adiuuat:membrorum laxitudinem tollit.uentositatem resoluit.dolorem & indigestionem stomaci tollit:oris odorē & totius corporis bonum facit:hæmorroidas sanat:coloreȝ corporis efficit bonum & multiplicat coituȝ:humorositatem stomaci desiccat putrefactionem uiscerum tollit.℞. miroba.Kebulorum indorum belliricorum & citri.ān.ʒ.v.cynnamōi triū piperuȝ sechachul.folii spicæ cardamomi maioris & mi.cassiæ.sectaragi ciperi apii līguæ auis gar. beē.al.&.ru.zz:ān.ʒ.ii.spicæ.nucis mus.macis sisāi excorticatiān.ʒ.iii. amig.dulciū & amararū.ān.ʒ.v.ligni aloes.ru.se.feniculi.masticis.ān.ʒ.ii. selengemit mentæ siccæ origani p sidæ.ān.ʒ.i.&.ς.fricētur miroba.cū butiro uaccīo & cæteræ speties cū oleo amigdalarum & confice cum melle quod sufficit.dosis eius est a.ʒ.i.&.ς.usq; ad.ii.& sunt quidaȝ qui addunt in confectione turbit ʒ.xv.& sunt qui aromatizant ista cum musci.ʒ.i.quarta.

t Rifera muscata quam fecit Alcanzi experta mirabiliter ad mollificationes & uentositates stomaci & uiscerū & hæmorroidarꝶ

& ad corruptionem complexionis & foeditatē coloris cutis & addit in coitu. Cuius pmistio. ℞. miro. Kebulorum. ni. em. bel. piperis ma cropiperis. zz. ciperi cassiæ indæ spicæ añ. ʒ. v. se. aneti. se. porri. añ. ʒ. ii. se. bautiæ. ro. cynnamomi nucis mus. gar. añ. ʒ. i. & ℈. macis Keil. galliæ ligni aloes crudi musci. añ. ʒ. i. grāo rum nasturtii. ʒ. x. confice cū melle dispumato & da a. ʒ. ii. usq; ad. iiii. & quandoq; ponitur in ea scoriæ ferri nutritæ. ℥. ii.

✝ Rifera. G. confortās stomacū & calefacit ipsum & confert ad uentositates & hæmorroidas & humorem crudum & adiuuat desi derium coitus: & clarificat colorez & calefacit renes & confert ad uen tositositates matricum & fluxum qui fit p hæmorroidas. cuius hæc est permistio. ℞. omnium miroba. añ. ʒ. x. zz. masticis. cynnamomi gar. añ. ʒ. vi. galangæ. maratri. ani. apii. ameos spicæ assari croci. añ. ʒ. iiii. costi. piperis nigri & longi cassiæ añ. ʒ. iii. nucis mus. macis cardamōi maioris & minoris calāi aromatici ligni aloes. añ. ʒ. ii. been al. & ru. a u fulfumē ciperi. añ. ʒ. iii. & ℈. ambræ ʒ. i. musci. ʒ. i. partes. iii. fricentur mi roba. cum oleo amig. dulcium & confice omnia cum melle dispu mato: & G. quidem quādoq; addit scoriam ferri nutritaz in aceto uini secundum mensuram medicinar omnium: & quandoq; secundum medietatem earum. dosis eius est a ʒ. i. usque ad duas.

✝ Riferæ minoris ex arte feno nis ad corruptionem & exu berationem menstruorum & hæ morroidarum & ad corruptionem formæ & debilitatem stomaci. & destruit humiditatem crudam & clarificat colorem & confortat ue sicam & abscindit fluxum uentris. cuius pmistio. ℞. miro. ni. embli. belli. Kebu. nucis mus. añ. ʒ. v. nastur tii assari origani psici piperis oli bani ameos. zz. carmezit spicæ sq nanti. ciperi. añ. ʒ. iiii. scoriæ ferri in aceto nutritæ diebus. v. & assari. ʒ. xx. miroba. assentur cu; butiro uac cino & uoluantur cætera cu; oleo amigdalarum dulcium & aromati zentur cum musci. ʒ. i. & cōfice cū melle dispumato & da post. vi. mē ses. dosis eius est a. ʒ. i. usque ad. ʒ. iii. est enim expertum & efficax & proprie ad humorositate stomaci & putrefactionem in ipso.

✝ Rifera minor descriptione cognita confortans stomacū & epar & cōfert mollitiei stomaci & malitiei hæmorroidarum & cor ruptioni formæ. cuius permistio. ℞. miroba. Kebulorū indor belli. & embli. añ. partes æquales inuol uantur in butiro uaccino & fricā tur & conficiantur cum melle em blicorum & aromatizentur cum musco. & in descriptione alia cipi olibani. seminis apii nasturtii: assari. añ. ʒ. unius partem sextam & apud alios scoriæ ferri nutritæ partes tres & est bonum & ex pertum.

164a

I Iacurcuma magna conferens ad ægritudines antiquas & cacesiam & hydropisim iuuamentum manifestum.& eradicat ægritudines epatis & splenis cronicas quæ iam in duratæ sunt:& cōfert ad foeditatem coloris & corruptionem stomaci & humiditatez frigidam & uentositates crossas ī eis & dolori renum & uesicæ & uriaz prouocat.Cuius pmistio.℞.croci assati petro. dauci ani.se. apii.ãn.ʒ.iiii.rauedeseni meu.spicæ.ãn.ʒ.vi.costi myrræ cassiæ squinanti carpobalsāi rubeæ tinctorum succi absinthii succi eupatorii:olei balsamini.ãn.ʒ.ii.calami aro.cynnamōi ãn.ʒ.i.&ʒ.scordeō scolopēdriæ succi liquir.ãn.ʒ.ii.&.ʒ.dragg.ʒ.i.confice cum melle dispumato.dosis eius est a.ʒ.i.usq; ad.iii.

I Iacurcuma minor ualens ad ea sicut maior.℞.spicæ myrræ cassiæ croci floris sqnanti costi cynnamomi.ãn.confice cum melle dispumato & est bona & experta.

I Iamorusio est medicina utilitatum multaruz sicut diacurcuma magna & experta & efficaxnimis.proprie ad dolorem stomaci propter frigiditatem factum & humorem crudum &ad ægritudīes splenis & epatis cronicas factas in ipsis propter hydropisiz.℞.croci acori.ãn.ʒ.ii.myrræ.ʒ.iii. baccharuz lauri.ʒ.ii. & .ʒ.dauci cynnamomi cassiæ cymini carmeni carpob.florum squināti.se.apii.ani.cordumēi spicæ mētæ siccæ marmacar ameos ãn.ʒ.i.costi.trium piperum.ãn.ʒ.i.cōfice cuz melle dispumato.dosis eius est a.ʒ.i.usq;.ad duas.

I Ialacca magna conferens ad debilitatem stomaci & epīs & ægritudīes frigidas ī eis:oppilatōez epatis aperit &omnez duritiez resoluit:lapidez renis & uesicæ frangit & urinam prouocat:& est ad hydropisim & cacesiam medicina solemnis.Cuius hæc est permistio ℞.laccæ ablutæ & rauedeseni.ãn.ʒ.iii.spicæ aromaticæ masticis semi.apii.squināti absinthii succi eupatorii ameos sauinæ amig.amara℞.costi myrræ rubeæ tincto℞.semi.apii feniculi ani.assari aristrol.gentianæ croci cynnamōi isopi siccæ cassiæ cima℞ squinanti absinthii bdellii.ãn.ʒ.i.&.ʒ.piperis.zz.ãn.ʒ.i.infunde myrraz & bdelliuz in uino & cætera tere & confice cuz melle dispumato.dosis eius est ab aur.i.usque ad duos.

I Ialacca minor de in tentiōe dialaccæ maioris.℞.laccæ ablutæ croci costi flo℞ squinanti rubeæ tinctoruz aristrol.lon.pipis liquir.ãn.ʒ.i.rauedeseni.ʒ.iii.myrræ:bdellii.ãn.ʒ.i.confice sicut primuz.

C Onfectio de rauedseni conferens ad febres antiquas & ad febrem oppilationum & ad corruptionem formæ & ad icteritiam cuius est permistio.℞.rauedseni succi eupatorii succi absinthii.ãn.ʒ.i.fumiterræ spicæ.ani.cimaruz sqnāti apii.assari cassiæ amig.amara℞ excorticatarum scoriæ ferri.ãn.ʒ.ʒ.

165a

myrræ croci.ãn.ʒ.i.cõfice cuȝ melle dispumato.

d Iacostum ualens ad doloreȝ uiscerum & oppilationem ĩ eis & principium hydropisis. ℞. costi amari cynami cæssiæ.ãn ʒ.v.se. apii ani.cimaruȝ squinanti & raued seni.ãn.ʒ.iii.assari.ʒ.iiii.croci aristo. myrræ.ãn.ʒ.ii.mellis quod sufficit.

c Onfectio electuarii ex ĩuen tõe nostra quod cõfortat sto macũ & uiscera aufert molificatõeȝ eorum & lubricitatem propter in digestionem factam:abscindit flu xum uentris assiduum cum signi ficationibus frigiditatis & euȝ qui fit propter exuberantiam operati onis cathartici:& confortat uiscera & calefacit ea uentositates quoq₃ dissoluit & fluxum hæmorroida℞ sistit. cuius hæc est permistio. ℞. ligni aloes spicæ galliæ musciperi calami.aro.ãn.ʒ.ii.cymini carmeni infusi in aceto die & nocte & assati ʒ.iii.se.porri torrefacti.ʒ.i.ʒ.embli. & belli.infusorum in succo cydõi oruȝ & tostorum nucis mus.ãn.ʒ.ii. &.ʒ.granorum nasturtii tostorum ʒ.vi.grano℞ passuluarm.ʒv.grano℞ myrthi trito℞ sicut alcohol.ʒ.xxvi. balaustiæ cõcularum adustaruȝ oli bani fructus tamarisci.ãn.ʒ.ii.&.ʒ. ameos.ʒ.iii.tere omnia & fricentur in uino odorifero.deĩde exiccẽtur & fricentur iterum in aqua cydo=nioruȝ aut aqua granorum myrthi & exiccentur.deinde permitte sic=cari sup uase uitreo & iterũ terãtur sicut alcohol & ĩuoluãtur in miua aromatica.& sit dosis eius.ʒ.iii.cuȝ sirupo de cydoniis aut myrthino.

e Lectuarium confortans sto=macuȝ & uiscera & abscĩdẽs fluxum uentris de significatiõibus caliditatis & conferens ei cuius uẽ ter soluitur superflue ab operatõe cathartici & auget appetituȝ cibi cuius permistio.℞.granorum myr thi tritorum sicut puluis alcohol ʒ.xii.rosæ spodii sumac.triuȝ pipũ sandal.balaustiæ gũi assi.ãn.ʒ.i.&.ʒ. granorum granatorum assatorum ʒ.vii.coriandri infusi in aceto & as sati.ʒ.iiii.se.acetosæ se.plantagĩnis se.ro.ãn.ʒ.ii.fiat omnium cõtritio bona & fricentur cũ succo acresitæ myrthi & aceti & siccentur:deide inuoluantur miua acetosa.& sit do sis eius.ʒ.ii.uel.iii.cum sirupo ace tosorum cydoniorum.

m Odus confectionis alcãzi cõ ferens ad solutioneȝ naturæ & uomitum ex flegmate & mali=tiam digestionis.& confortat sto macum debileȝ & epar & calefacit ea & procurat appetitum & spar git uentositates.cuius hæc est per mistio. ℞.ro.costi.spicæ.ãn.ʒ.iiii. florum altilil.ʒ.i.nucis mus.calãi. aro.gar.macis cardamomi.ãn.ʒ.iiii. &.ʒ.ciperi.ʒ.xii.trium piperum.ãn. ʒ.iii.&.ʒ.zz.ʒ.ii.mirob.ĩdoruȝ belli. em.ãn.ʒ.iii.uel.vi.granoruȝ myrthi lib.i.balaustiæ thuris corticis citri fructus tamarisci.ãn.ʒ.iiii.bulliant cum bono uino antiquo bullitõe una & exiccentur. deide bulliant cum succo cydoniorum bullitiõe

una &exicca ĩ uase terreo uitreato: contere omnia sicut alcohol & cõfice cum miua & da.ʒ.iii.cum siru. cydoniorum.

C Onfectio de assa quæ cõfert febribus ãtiquis & prodicis somno & tremori & quartanæ & morsibus uenenosis.℞.assæ pipis myrræ foliorum rutæ siccoruꝫ.ãn.ʒ.iiii.cõfice cũ melle.& ẽ dosis eius a.ʒ.i.usq3.ad aur.i. & proprie cum oximelle.& febribus.p.i.horã ante periodum.& uenenosis cum uino calido.

C Onfectio anacardina & est confectio sapientum & eoꝝ qui desiderãt scire:acuit eniꝫ intellectum & subtiliat sensum & memoriam reparat & confert dolori stomaci & uentris a frigiditate facto & clarificat sanguinem & colorem bonum facit.cuius ꝑmistio. ℞.piperis macropiperis miroba. kebuloꝝ em.& belli.& indoruꝫ & uini de bedust.ãn.ʒ.ii.costi.anacardi.zucari tabarzet.burũgi.baccharũ lauri.ãn.ʒ.vi.ciperi.ʒ.iiii.tere anacardos ꝑse.deinde medicinas alias cõfice cuꝫ butiro uaccino & mellis quantitate æquali bullitorũ prius: & da post sex menses.dosis eius ẽ ʒ.ii. cum aqua feniculi apii & caueat sumens a labore ira coitu & ebrietate.

SECVNDA.DISTINCTIO.DE MEDICINIS.OPIATIS.

C ONFECTIO filonii ex inuẽtione prima manifestoꝝ iuuamentoruꝫ &exptoruꝫ in sedatione dolorum &separatiõe a casibus mortis:& prporie dolori stomaci a frigiditate facto aut humore crudo aut uentositate crossa extendente.& sedat doloreꝫ colicæ & uiscerum & dolorem renum & matricum & dolorem laterum & præfocationem anhelitus & difficulcatem urinæ & singultum uehementem.cuius hæc est permistio. ℞.piperis al.iusquiami al.ãn.ʒ.xx. opii.ʒ.x.croci.ʒ.v.spicæ piretri castor.ãn.ʒ.i.confice cum melle dispuãto quod sit quadrupluꝫ põderis omnium.dosis eius est sicut cicer aut faba parua cuꝫ eo quod cõuenit ex potibus.& sunt qui ponunt musci.ʒ.unius tertiam.

Onfectio filonii descriptõe Hamec Filii Zachariæ & est multæ experientiæ in sedatiõe dolorum & ægritudinum quas diximus.Cuius permistio. ℞.nigellæ castor.piperis ameos baccharum lauri cymini foliorũ rutæ calamẽti opii iusquiami corticis mandragoræ.ãn.partes æquales: in alio opii ii.ꝑtes croci ꝑteꝫ.i.cõfice cũ melle dispumato.dosis eius ẽ a.ʒ.ii.usq3 ad aur.ii.ĩ alio a.ʒ.i.usq3 ad aur.i.

Gettea experta ad dolorem stomaci a frigiditate factum & omnes dolores factos ex simili causa &uentositate crossa:& ad dolorem colicæ & difficultateꝫ urinæ & dolorem dentium & ad uentositates matricuꝫ.& cõfert iuuamẽtuꝫ manifestum ad sterilitatem bibita &subposita cũ lana &oleo de lilio.

Cuius permistio.℞.castor.myrræ pipis opii macropiperis costi.cynnamomi.fu.meu.dauci cynnamōi. assari croci.ān̄.ptes æquales:cōfice cum melle dispumato.dosis eius ē aur.i.&sunt qui conficiunt cū rob.

a Thanasia magna conferens ad dolorem epatis & splenis & oppilationem in eis & dolorem stomaci & ad asma & ad tussim antiquam: mundificat pectus & ad fluxuȝ uentris antiquuȝ & ad dissinteriam & ad fluxum sanguinis & ē in sedatione dolorum sicut filoniū & confert ad dolorem renum & hæmorroidarum.Et.G.quidē præcepit misceri in cōfectione hac ep adip.ual& eniȝ sua proprietate ad morbos epatis.cuius hæc est permistio.℞.croci opii myrræ castor. iusquiami al.costi.cordumeni se. papaueris ni.spicæ eupatorii epis adip.&cornu dextræ capitis & in alio de cornibȝ cerui de sigulis ān̄. ptes æquales.& tere quæ terūtur & aliæ liquefiāt ī uino &cōfice cuȝ melle dispumato:& da post.vi.mēses.dosis eius ē ab aur.ʒ.usq; ad.i. cum uino suaui &dulci āt cuȝ rob. & succo endiuiæ & apii.

I asulfur confert febribus antiquis & melancolicis &flegmaticis & constrictioni anhelitus & antiquæ tussi & ei q hēt pectus saniosum.& confert iuuamentum manifestum ad duritiem splenis & hydropisim & prouocat urinaȝ & frangit lapidem.& confert uenenosorum morsui & ei sup quo spatur potasse nenenum.cuius permistio. ℞.pipis al.& lon.ān̄.ʒ.vii.sulfuris citrini thuris meu.iusquiami.al. myrræ storac.cordumeni.ān̄.ʒ.viii. rutæ costi.ān̄.ʒ.v.opii.mādragoræ. ān̄.ʒ.iii.croci.ʒ.ii.&.ʒ.cassiæ.ʒ.vi.confice cuȝ melle dispumato & utere post sex menses.

c Onfectio de storace cōferēs ad superabundanteȝ fluxum uentris colericum & flegmaticuȝ & ad tenasmon factū a frigiditate. ℞.storac.liquidæ opii assari semi. iusqami al.castor.croci myrræ olibani.ān̄.partes æquales mellis q̄tū sufficit.

TERTIA.DISTINCTIO.EST. DE.MEDICINIS.SOLVTIVIS. ET.SVNT.QVAEDAM.EX.EIS ALOETICAE.ET.QVAEDAM. COLLOQVINTIADAE.ET.ALIAE.TVRBITICAE.ET.ALIAE.SCAMONEATICAE.ET ALIAE.AB.ALIIS.DENOMINATIONEM.SVMENTES.DE. QVIBVS.LOQVEMVR.PER. ORDINEM. ET.PRIMO.DE. IERIS.

Y Erapigra.G.nomen hēt amaritudinis.& ē medicina sublimis in qua aggregantur uirtutes nobiles & operationes.& est subtiliatiua & resolutiua materierum malarum & crossaruȝ et uiscosarū. et exiccatiua earum quæ ī bibitæ sunt in porris et angustationibus sicut imbibitur in spongia.et pficitur ab ea solutio bona et conueniens.et ē calefactiua et apitiua

oppilationum & abstersiua:& illa in qua proiicitur aloes lotus confortatior est:& si non sit lotus efficitur plus solutiua & minus cōfortatiua:& quidam conficiunt hanc medicinam cum melle & quidam sine eo.immo faciunt trociscos cū aqua bdelii & draggagāti:&uirtus quidem huius medicinæ affert iuuamenta multa experta ad ægritudines capitis &stomaci & epatis & iuncturarum & renum & matricu3 frigidas & membrorum.& educit humiditates generatas in eis & putredines.cuius permistio.℞.cymi. masticis assari spicæ carpobalsami croci xiloaloes cassiæ.āā.ptes æquales.& quidam addiderunt florum squinanti partem.i.& quidam addiderūt absinthiū & alii alia.aloes autem sit duplum ponderis oīu3.

110b

Era hermetis & est iera luf. sup qua expectatur fiducia iuuamentoru3 multoru3 & exptoꝶ & proprie ad dolorem capitis & emicraneam & uertiginem & paralysim & tremorem & torturam & educit superfluitates & proprie humorum crossorum & uiscosoꝶ & subtilium a capite in neruis & iuncturis & stomaco & toto corpore.& confert iuuamentum manifestum doloribus iuncturarum & renum & colicæ difficili & dolori matricum.cuius hæc ē permistio. ℞.aloes.ʒ.i.trocis.alandal.aur.viii. turbit agarici luf.utriusque siccæ ireos serapini miroba.citri.Kebu. & indo.āā.ʒ.i.&.ʒ.zz.cynāi.mastic. bdelii ellebori. ni.euforbii assari. cassiæ ligneæ salis īdi.castor.croci apii Keisim seminis mezereon sticados.āā.ʒ.i.squillæ assatæ.ʒ.ii.&.ʒ. scamonæ bonæ.ʒ.ii.fiat omniu3 cōtritio bona.gummæ aūt ponātur in uino odorifero:& inuoluatur puluis in succo cucumeris asinini quantitate quæ bene inuoluātur. & exiccentur:& iteru3 denuo īuoluantur in prædicto succo & pauco oleo nucis & iterum siccentur & conficiatur totum cum melle dispumato quantitate qua fiat totū sicut pasta & detur post sex meses. dosis eius est a.ʒ.i.usq3 ad.ii.

111a

Cōfectio ieræ archigenis descriptiōe simili.quæ cōfert ægritudini generatæ ex flegmate crudo: et melancoliæ et facit ad uertigine3:et ad epilepsia3:et ual3 ad inceptionem ægritudinu3 uisus et ad raucedine3 humida3 et dolorē gutturis et difficultate3 anhelitus et spasmu3.et exituris ex materiis crossis.et confert ad aqua3 citrina3 et scabiem.et quandoq3 datur in potu propter dolorem stomaci et uentris et matricis cū decoctōe rutæ.& q̄doq3 ponitur in ea parꝶ castor.usq3 ad siliquas.iii.&ad dolores dorsi & renum & inguinu3 cum decoctione apii : & ad uenam sciaticam & ad his similia cu3 decoctione centaureæ.&permiscetur cum ea succus cucumeris asinini & colloquiti.siliquæ.iiii.in aq̄ abrotani.& datur in potu ad morsum canis rabidi & facit securitatem ad

timorem aquæ & præcipue cū pō
dere.ʒ.i.de adustiōe cācri fluuialis
cuius pmistio ℞.pulpæ colloqnti
dæ.ʒ.ii.prassii.sticados ellebori.ni.
camedreos scamo.leucopipis ma
cropiperis oīuʒ.ãn̄.℥.ii.cæpe muris
assati euforbii.aloes triti.croci gē
tianæ petrose.armōiaci oppopo=
naci omnium.ãn̄.℥.i.polii cynami.
serapini myrræ spicæ squināti ca=
lamenti montani aristrol.ro.oīum
ãn̄.ʒ.ii.mellis quod sufficit. & sint
dosis eius aur.iiii.cum decoctione
epithimi & passularuʒ mundatarū.

Era archigenis descriptione
Pauli.℞.prassii agarici ca=
medreos pulpæ colloquintidæ sti
cados omniuʒ.ãn̄.aur.v.cynāi spicæ
polii.croci.ãn̄.aur.iiii.oppopōa.se
rapini petrose.aristro.ro. pipis al.
omniuʒ.ãn̄.aur.v.tere ex medicinis
quæ siccæ sunt.& gūmas cōquassa.
& infunde in melle & permisce. &
sit dosis aur.iiii.cum salis triti pō
dere.ʒ.i.cum aqua mellis.

Era colloquintidos inuētōe
Rasis quæ mundificat caput
& stomacum & totum corpus ab
humoribus crossis & uiscosis & so
lutione educit coleram ni.& cōfert
maīæ & melancoliæ & epilepsiæ &
uertigini torturæ & paralysi.uento
sitates dissoluit stomacum & dige
stionem confortat & est medicina
bona fistulis & ulceribus malis &
cancro & lepræ.cuius pmistio.℞.
sticados agar.camedreos.ãn̄.ʒ.x.col
loquintidæ bonæ & electæ.ʒ.xx.&
in alio loco colloquintidæ trocis.
alandal.ʒ.xxv.serapini oppopona.
ãn̄.ʒ.viii.petrose.aristrol.ro.pipis=
ãn̄.ʒ.v.cassiæ.ʒ.vii.cynāi croci spicæ
myrræ polii.ãn̄.ʒ.iiii.myrraʒ in uino
infunde:medicinas tere & confice
cum melle dispumato.

Era inuentiōe nostra cōferēs
obscuritati uisus & uentosi=
tati crossæ dominanti sup caput &
stomacum & totum corpus:educit
superfluitates scilic& utriusq; co=
leræ & flegmatis.cuius permistio.
℞.aloes boni.ʒ.xv.epithī.costi.ãn̄.
ʒ.v.euforbii croci spicæ camedre
os.ãn̄.ʒ.vi.agarici.ʒ.ix.gar.ʒ.ii.calāi.
aro.masticis cassiæ.ãn̄.ʒ.viii.xilob.
ʒ.iiii.piperis.al.&.ni.gētianæ amōi.
ãn̄.ʒ.i.scamoneæ coctæ in pomo.ʒ.
ii.mellis quantuʒ sufficit.dosis eius
est aur.i.

Eracost descriptione Irani
quæ est medicina benedicta
& maxime in acutis febribus mul
tæ caliditatis.sitim extinguit:bul
litionem sanguinis sistit & inflāma
tionem cordis stomaci & epatis &
omneʒ inflāmationem sedat.cuius
est hæc pmistio.℞.alsiracosti bōi
& recētis.ʒ.iiii.tamarindoruʒ Keirō
℥.vi.medullæ cassiæ fistulæ.℥.iiii.
zucari uiola.℥.xvi.succi endiuiæ.
succi apii succi malorum dulciuʒ
& acetosorum & muzorum succi
acetositatuʒ citri.ãn̄.℥.iii.dissolua
tur alsiracost & tamarin.& cassia
fistula in liquoribus iam dictis:
prius tamen de uiolis.deide cola
& mūda a scofis.deinde acc.radic.
endiuiæ apii.℥.iii.ãn̄.foliorū lupuli

capilli ueneris.ãñ.ʒ.ii.prũnoruꝫ sic-
coruꝫ numero.c.uiolaꝝ.℥.i.&.ʒ.ro.
℥.i.spicæ.ʒ.iii.decoquãtur hæc oĩa
in.iii.lbꝛ.aquæ fontis usq; ad.lbꝛ.i.
&.ʒ.& proiice ĩ ea zucari tabarzet
lbꝛ.iii.aceti bõi.lbꝛ.i.&coquæ ebul
litione una: deinde proiice super
illud colaturam priorum:&coquæ
dum mellis habeat spissitudinem:
ultio uero proiice in mĩcaie sãda.
citri.ro. spodii.Karabæ berberis
se.pertulacæ se.acetosæ se.cydoĩo-
rum se.citroꝝ se.melonum cucu.
cucur.ãñ.ʒ.iii.ligni aloes.ʒ.iiii.cube
bæ.ʒ.v.camphoræ.ʒ.i.repone ĩ uase
uitreo est enim medicamẽ nobile.
dosis eius est a.ʒ.i.usq; ad ii.cuꝫ aq̃
frigida & hoc in æstate æstiua.

Rifera persica experta apud persas & cõfert febribus acu tis & inflãmationi stomaci & epĩs ictericis calidis deoppilationẽ. & incolumitatem acquirit:uisuꝫ a fu mis colericis deperdituꝫ restaurat: & appetitum: morbos adustionis fieri prohibet:& est medicina ma gna in æstate pestilentiali & autũ no.cuius permistio. ℞.succi sola tri endiuiæ apii depuratorum.ãñ. lbꝛ.i.&proiiciantur super eos uiol. siccarum aut uiridium.℥.iii.succi lupulo.lbꝛ.i.foliculoruꝫ senæ.℥.ii. agar.℥.i.prunorum damascenorum pinguiuꝫ.l.numero cuscutæ.℥.ʒ.mi roba.citri.Ke.in.ãñ.ʒ.ii.spicæ arõa. ℥.iii.bulliant super prunas cũ faci litate usq; quo remaneat.lbꝛ.i. & proiiciatur super illa epithĩ boni mundi.ʒ.xl.& inuoluantur miroba. in oleo amigda.dulcium & bulliãt bullitione una: & deponantur ab igne & decolentur & dissoluantur in una parte istius colaturæ:tama. bonorum & recentium.℥.iii.mãnæ ℥.i. &.ʒ.pulpæ cassiæ.℥.iiii.zucari. uiol.℥.xii.colentur & mundentur a granis & scosis & in alia pte aquæ proiiciãtur zucari tabarzet.lbꝛ.iii. aceti uini.lbꝛ.i.coquantur cum fa cilitate.deinde proiiciantur super illud quod dissolutum est ĩ succis & aggregentur simul in unuꝫ & co quantur usq; ad mellis spissitudĩeꝫ ultio uero pulueri zetur sup illud quod dissolutum est in succis rã ued.boni.℥.ii.miroba.citri.℥.i.&.ʒ. Kebulo.indo.ãñ.ʒ.viii.belli.em.ãñ. ʒ.iiii.granorum fumiterræ trocis. diarodon macis masticis cubebæ spodii sandal.citri:ãñ.ʒ.ii.&.ʒ.quat tuor granorum.ãñ.ʒ.ii.&.ʒ.ani.ʒ.iiii. spicæ.ʒ.ii.inuoluãtur in oleo uiol. & reponantur in uase uitreo & da cum aqua frigida &succo endiuiæ aut succo solatri.dosis eius ẽ.℥.i.

Onfectio electuarii alaKaluf &est electuariũ boni saporis quod composuimus nos & fit in tempore æstatis.quod educit sup fluitates ex toto corpore stomaco & epate & conseruat utenteꝫ in iu uentute. ℞.miroba.citri Kebu.in. ãñ.partes æquales tere & cribra.& acc.olei amigda.quantum sufficit: & infunde super ipsos & frica ma nibus & hoc facias tribus diebus in sole.& dum iungitur oleum ex iccetur.super quod infunde oleum

114

deinde quantitatem zucari albi sufficientez in cẽtuplo ipsius aquæ fontium infunde & dissolue cuz aq̃ per tres dies misturaz prædictaz cõtinuo triduo tere semper ĩ ea parũ de oleo infundendo:& hoc facias usq3 duz miroba.amaritudo cesset. deinde fac in umbra siccari.deinde acc.de hoc toto.ʒ.xv.turbit boni.ʒ.vi.ani.masticis.añ..ʒ.i.spicæ.ʒ.i. & ʒ.uiol.siccæ.ʒ.vii.se.apii.ʒ.i.&.ʒ.nabat zucari al.añ.ʒ.x.confice cuz melle dispumato.& sit dosis eius.ʒ.iii. cum aqua calida.

Confectio alia electuarii alcaf boni saporis quod etiam exposuimus nos:& fit in tẽpore æstatis & educit superfluitates a toto corpore & stomaco & epate & cõfortat stomacum & uiscera mollificata.& ualet ad debilitatem digestionis & frigus membroruz nutrimenti & facit appetere cibum & facit colorem & odorem bonum utentis & subtiliat sensuz:retardat canos & cogitationem:&conseruat in iuuẽtute &addit ĩ uisu &addit ĩ desiderio coeũdi.cuius hæc ẽ pmistio.℞.mirob.Keb.& in.añ.ptes.ii. em.belli.partes.iii.citrinoruz ptes ii.tere & cribra iuxta moduz supioris doctrinæ:in eorum rectifieatõe opus est conseruanduz:deinde acc. ex hoc toto.ʒ.xiiii.turbit al.mũdi ʒ.vii.zz.heil masticis cynami.boni. ligni aloes gar.piperis cubebæ galan.macis se.apii.añ.ʒ.i.&.ʒ. spicæ ʒ.i.partes.ii.pinearum mundataruz zucari tabarzet &nabat.ʒ.xii.cõfice cum melle dispumato.& sit dosis eius.ʒ.ii.cum aqua calida.

Confectio electuarii ĩdi maioris solutione educens humorum superfluitates & proprie flegmaticoruz &putridoruz a stomaco & membris nutritionis & uentositatem crossaz in eis resoluit & morbos factos ab eorum exuberantia curat sicut est dolor stomaci & uiscerum & colica & dolores renum & educit quæ sunt in iũcturis materias & confert iuuamentum manifestum doloribus earum.cuius ẽ hæc permistio.℞.cynãi gar.spicæ ro.cassiæ macis ciperi.añ.ʒ.iiii.sandali citri.ʒ.ii.&.ʒ.ligni aloes nucis mus.añ.ʒ.ii.turbit boni al.& gũmosi & harundinei.ʒ.xv.zucari &pẽnidii.añ.ʒ.xx. galangæ heil cardamõi assari masticis.añ.ʒ.i.&.ʒ.scamoneæ bonæ & decoctæ in pomo.ʒ.xii. omnia cum oleo amigda.fricentur deinde acc. succi cydoniorum & granatorum succi apii feniculi.añ. lb.ʒ.decoque cum melle ad spissitudinem & confice cum spetieb3. dosis eius est aur.tres.

Electuariuz indũ minus hẽns intentionem maioris.cuius ẽ hæc permistio.℞.turbit.ʒ.c.zucari tantundem macis gar.zz. cynami heil nucis mus.añ.ʒ.vii.scamo.ʒ.xii. cõfice cuz melle dispumato.dosis est aur.tres.

Confectio de dactilis & est diafinicon quam scripsit Filius Zezar conferens ad febres cõpositas &cronicas & est medicina

ſecuritatis & confert ad colicam & dolorez uentris & humorez croſſuz crudum & frigora & eſt ſolutiuuz facile & conueniens. cuius pmiſtio. ℞. dactilorum Keiſim infuſorum ĩ aceto. iii. diebꝫ & noctibꝫ ptes. vi. pēidioꝝ ſiari. ptes. l. amig. mūdataꝝ ptes. xxx. turbit bōi ptes. xxxv. ſcamo. ptes. xxii. ĩ aliis ptes. xi. zucari pipis lō. folioꝝ rutæ ſiccoruz cynnamomi macis ligni aloes ani. feniculi. zz. dauci galangæ. ān. partes. ii. & . ſ. & fiat omnium contritio bona & confice cum melle diſpumato quantū ſufficit. eſt enim medicina mirabilis. doſis eius eſt ab aur. iii. uſqꝫ ad. vii.

m Odus electuarii de pſillio: ſolutiōe educēs colerāz citrinaz & confert ad febres difficiles & uehementes: & ad ſodaz & uertigīez quæ fiunt a fumis colericis: & confert calefactioni epatis & icteritiæ. cuius permiſtio hæc eſt: Acc. ſucci bugloſæ domeſticæ & ſiluestris & ſucci endiuæ & ſucci apii coctoruz & diſpumatoruz. ān. ℔. ii. & proiice ſuper ipſos cuſcutæ ani. folliculoꝝ ſenæ. ān. ℥. ſ. capillo. ueneris manip. i. ſucci fumiterræ. ℥. iii. aſſari. ʒ. iiii ſpicæ. ʒ. ii. & dimitte. die ac nocte & bulliat bullitione una & proiiciātur ſuper ea uiolaꝝ uiridium uel ſiccarum. ℥. iii. epithimi. ℥. ii. bulliāt bullitiōe alia pua. deinde coletur & exprimatur & in colatura ponātur pſillii. ℥. iii. & dimittatur per diem & noctem omni hora tamen agitādo cū ſpatula: deīde exprīatur uiſcoſitas eius tota. deinde accipiātur huius uiſcoſitatis. ℔. iiii. & proiiciantur ſup eam zucari al. ℔. ii. & ſ. ſcamo. coctæ in pomo. ℥. iii. & . ſ. & coqtur cuz facilitate. poq̄ coctuz fuerit proiiciatur ſup ipſū puluis diarodon & trociſ. de ſpodio & raued ſeni. ān. ℥. i. trociſ. de berberis ℥. ſ. doſis eius ē a. ʒ. iii. uſqꝫ ad aur. iii. & uocauit Hamec confectionez hanc electuarium trociſ. ſunt alii q addūt aceti. ℔. i. ſ. alii addūt ſucci uiol. ℔. i. & ē medicamen nobile.

e Lectuariuz eleſcof. quod educit ſupfluitates ex toto corpore & expellit uentoſitatē. & ualz ad dolorem iuncturaruz & dolorez laterum & colicam & mundificat renes & ueſicam & addit in coituz cuius hæc eſt permiſtio. ℞. ſcamo. anthiochenæ bonæ turbit al. ān. ʒ. vi. gar. cynāi. zz. embli. nucis muſ. pollipodii. ān. ʒ. ii. & . ſ. zucari al. ℥. vi. confice cum melle diſpumato. doſis eius eſt ab aur. ii. uſqꝫ ad. iii.

c Onfectio medicamīs quod ſcripſit Hamec & ualet omī paſſioni quæ fit ex colera & flegmate ſalſo: quæ eſt ſicut impetigo & ſcabies lepra cancer corrodens. & ſimilia. & eſt medicina ſublimis. iuuamēti. cuius hæc eſt permiſtio. ℞. miroba. citri. ℥. iiii. Kebul. & . ni. reubarba. boni. ān. ℥. ii. agar. colloq. pollipodii. ān. ʒ. xvii. abſinthii aſſæ. ſenæ. ān. ʒ. v. i. ſucci fumiterræ. ℔. i. pruna numero. lx. paſſulaꝝ enucleatarum. ℥. vi. infundantur omnia in aqua caſei quātitate ſufficienti &

ponantur in uase uitreato stricti orificii & obturetur os eius & dimittatur per dies quinque: deinde bulliant ebullitione una postmodu3 coletur & tali colaturæ ponatur cassiæ fistulæ mundæ.℥.iiii.tamari.℥.v.terreniabin.℥.ii.fricentur manibus & colentur & proiiciatur sup illud zucari boni albi: lb.i.&.ß.scamoneæ.℥.ß.&coquantur usq3 dum habeant spissitudine3 mellis: deīde puluerizetur super illud miroba. citrinorum Kebu. indoru3.añ.℥.ß. belli.em.reubar.se.fumiterræ.añ.ʒ.iii.ani.spicæ.añ.ʒ.ii.dosis eius est a ʒ.ii.usq3 ad aur.ii.

Confectio alia Hamec expta cōferēs ægritudinib3 de colera3.ni.&humori adusto sicut maīæ melancoliæ uertigini & obliuioni &ægritudinib3 cutis sicut scabies morphea lepra cācer elefātia & impetigo.cuius pmistio.℞.miro.ni. Ke.in.epithimi.añ.ʒ.l.fumiterræ absinthii.añ.ʒ.xx.hascæ calamēti pollipodii liqr.agar. buglosæ.añ.ʒ.x. stica.cāedreos cāepitheos bedeguard ani.añ.ʒ.v.pruna iuiubeas.sebestē.añ.nūero.lxx.passul.enucleatar℞ lb.i.coquantur in aqua sufficiēti usq3 ad tertiam partem:& pone ī ea rob.lb.ii.mellis.lb.i.scamoneæ ℥.ii.coquantur cum facilitate usq3 ad mellis spissitudinem.dosis eius est a ʒ.iii.usq3 ad.vi.

Modus electuarii.ro.solutiōe educens colera3 sine molestia & ualet ad ægritudīes ex ea factas &ad ægritudīes iuncturar℞ calidas & ad sodam calidam & uertigine3 & oculorum dolores & icteritiam citrinam & est sanum & expertum. cuius permistio.℞.succi ro.compleтarum.lb.iiii.zucari tabarzet. lb.i.&.ß.terreniabim puri & recētis.℥.vi.scamoneæ anthiochenæ.℥. i.&.ß.coquātur omīa cū facilitate super ignem qui fit sicut candella usq3 dū mellis habeat spissitudīe3. deinde proiice super illud trocis. de spodio.℥.i.galliæ croci.añ.ʒ.ii. trocis.de berberis.ʒ.iiii.repone in uase uitreato.dosis eius est.ʒ.v.

Confectio de alfessera quam scripsit Democritus muudificans cerebrum &neruos: conferēs iuuamentum magnum epilepsiæ uertigini & paralysi & ægritudib3 neruoru3 frigidis.cuius permistio. ℞.radicum alfesseræ mundatæ & contritæ.lb.ß.mellis passular℞.lb. iiii.squillæ assatæ pinearum mundatarum.añ.℥.i.& .ß.nucis mus.cordumeni macis.zz.añ.ʒ.ii.gar.pipis longi.añ.ʒ.i.&.ß.siseleos salis gēmæ galliæ.añ.ʒ.ii.spicæ.ʒ.ß.agar.ʒ.iii.sticados.ʒ.i.&ß. dosis eius est a.ʒ.ii. usq3 ad.iiii.da post sex menses.

Confectio de manna ex inuētione G.& est medicina nobilis operationis & bonæ solutiōe3 ei3 efficit facile3 & educit cole.citrina3 simolestia & ualetad ægritudines factas ex ea & ē medicina delectabilis bōi odoris &saporis.cuius pmistio.℞.mannæ puræ & recētis lb.i.scamo.anthiochenæ.℥.i.dissoluatur manna cu3 succo.ro.ru.& sit

succi quātitas conueniens circiter lb.i.& coquatur cum facilitate donec habuerit sufficientē coctiōē deinde super illud pone masticis ℨ.iii. repone & da.℥.s. Inquit Gali. ostendit cōpositio huius medicīæ nobilitatem eius: est enim cōpoīta ex partibus conuenientibus complexione & proprietate.

c Onfectio almezereon ex īuētione nostra quæ est medicamen benedictum ad hydropisiꝫ & solutione educit aquam citrinam cum fortitudine. cuius hæc est permistio. ℞. foliorū almezereon præparatorum partes.x. carnium cydoniorum elixatorum in aceto uini & zucari tabarzet. aā. ptes. lxxx. aquæ casei infusionis agar. partes. xxx. terreniabin partes. xl. olei almezereon partes. xii. dissoluatur zucarum & terreniabin in aqua casei prædicta & misceantur cum carne cydōioꝝ & coquantur cum facilitate usq; dum mellis spissitudinem habeat & inuoluatur puluis folioꝝ almezereon cum oleo iam dicto & conficiatur cum ipso: & sit dosis eius ℥. quattuor.

m Odus confectionis halsebrā solutione educens coleraꝫ. ni. & flegma & aquam citrinam. cuius permistio. ℞. halsebram. boni & electi. ℥. ii. miroba. citri. ℥. ii. puluerizētur & cribellentur & proiiciatur super eorum sūmam succi feniculi humidi quau titas quæ cooperiat & pone in sole diebus. v. sēper innouando modice instillationeꝫ succi sup eos: deinde dimitte siccari & repone in uase uitreato. & est dosis eius a. ℨ. i. usq; ad. ii. cuꝫ zucaro & aq calida.

c Onfectionis modus de eupatorio mirabilis ad icteritiaꝫ & hydropisim. cuius permistio. ℞. succi eupatorii raued bōi. aā. ℨ. iiii. croci. ℨ. ii. laccæ. se. cuscutæ. aā. ℨ. iii. cimaruꝫ squinanti se. citruli. cucumeris portulacæ succi absithii. aā. ℨ. iii. scamoneæ coctæ in cydoniis. ℨ. ii. & .s. fiat omnium contritio bōa. & sit dosis eius aur. i. cuꝫ lactæ camellarū aut aqua casei alkekengi. & si est illic caliditas reprime cuꝫ succo solatri & ēdiuiæ & uolubilis.

a Lkekengi est medicamen magnū iuuamentorū expertorū ad hydropisim & cacesiam & ægritudines epatis & splenis & ad mollificationeꝫ membroruꝫ nutritiōis & corruptionem formæ & cōfert hæmorroidibus & ad ægritudines iuncturarum. cuius permistio. ℞. succi uolubilis succi endiuiæ succi apii purgatorum. aā. lb. iiii. proiice super eos miroba. citri. aā. ℨ. xii. embli. ℨ. l. indoꝝ belli. aā. ℨ. viii. aga. ℨ. x. absinthii. cuscutæ radicis apii. feniculi ani. aā. ℨ. iiii. ireos. ℨ. x. passularum enucleatarum. ℨ. lxxx. bulliant cum facilitate usq; ad medietateꝫ succorum: deinde colentur postq̄ omnia fuerint manibus bene fricata: & proiiciantur super. i. partem succorum tamarindoꝝ keiron. ℥. viii. cassiæfistulæ. ℥. viii. terreniabī ℥. iii. deinde collentur a scosis & in

alia pte aquæ proiiciatur pẽidon

saari. lb2.iiii.demum misce oĩa si

mul & bulliant ebullitionibus.ii.

tunc uero proiice super illud olei

sisamini recentis.ʒ.xv.& agitentur

oĩa simul:deinde coquãtur usq

ad mellis spissitudinem:tunc uero

deponãtur ab igne & pulverizẽtur

super illud trocis.diarodõ trocis.

de eupatorio & trocis.de absithio

& trocis.de reubar.ãñ.ʒ.i.&.s.ireos

ʒ.i.agar.folioru3 almezereon nutri

torum in aceto.ãñ.aur.viii.scamo:

succi eupatorii succi absithii croci

laccæ ablutæ miroba.citri.Keb.ãñ.

aur.iiii.belli.emb.indorum.ãñ.aur.

iii.spicæ ani.ãñ.aur.ii.turbit bõi.ʒ.

vi.inuoluantur omnia prius cum

olei almezereon.ʒ.iii.& misceãtur

cum prædictis & bene incorporẽ

tur.& sit dosis eius a.ʒ.ii.usq ad

iiii.cum aqua endiuiæ.

Onfectio electuarii diacydo

nite3 cõferens colicæ & ægri

tudinibus membrorum nutritõis

& educit solutione colera3.accipe

succi cydoniorum.lb2.iii.mellis ta

barzet.lb2.ii.scamoneæ.ʒ.i.&.s.gal

liæ bonæ gar.zz.masticis piperis

lon.cynnamomi nucis mus.ãñ.ʒ.iii.

confice omnia simul.& sit dosis

eius ab aur.i.usq ad.iii.Si aute3 uo

lueris ut solutione educat colera3

& flegma ponantur in medicina

scamoneæ.ʒ.v.turbit.ʒ.xii.si autem

uolueris ut solum flegma educat

abiecta scamonea ponãtur turbit

ʒ.vii.carthami excorticati pondus

scamoneæ.Et si uolueris ut colerã

nigram educãt ponatur loco præ

dictoru3 elleborus ni.aut epithiu3

aut pollipodiu3 & apud plures fit

huius medicina cum melle & apud

plures cum zucaro.& quandoque

fit cu3 succo cydonioru3.& q̃doq3

cum carnibus & succo ipsarum.

QVARTA.DISTINCTIO.EST DE.CONDITIS . ET.CADIT. HAEC. OPERATIO . QVANDOQVE . IN . FRVCTIBVS. QVANDOQVE.IN. RADICIBVS . PLANTARVM . QVANDOQVE.IN.RAMIS . ET . TALIS.QVANDOQVE.IN.FLORIBVS.ET. NOS . LOQVEMVR. DE.EIS. ET.PRIMO.DE.DIVERSIS.MODIS . CONDIENDI.FRTCTVS.

EBVLI conditi stomacu3

confortant & appetitum

prouocant & digestionem

procurant sensus & rationem uigo

rant uisum clarificant utentes eis

in iuuentute conseruant.

MODVS condiendi est ut accipi

as ex eis humidis si haberi pos

sint uel saltem humectatis secũdu3

artem qua humectari possunt quã

titatem quam uolueris:& cu3 stillo

punge eos undiq & decoque eos

in aqua cum facilitate usq dum

tenerescant:post hoc dimitte sup

tabulam & exprime aquam coru3

& submerge illos in aqua mellis:

& dimitte eos per duos dies tũc

uero.decoque eos in igne lẽto cũ

facilitate & postq̃ decocti fuerit re

cũde eos ĩ uase uitreo & submerge

eos in melle decoctionis eorum & da post.vi.menses: Ars autez auxiliatur ī humectādo ipōs hoc mō.ifūdantur in aq̄ plurima & exponātur radiis solaribus p̱ dies octo.deīde acc.uas magnum sicut dolium uel saltem fiat fouea magna sub terra in loco humido ubi inter multam arenam humidam pone:in qua dis iunctim sepeliantur sæpe ac sæpe aquaz superinfundendo & innouādo arenaz de quattuor in quattuor diebus usq; dum tumefiant & humectentur.

Mblici conditi stomacuz cōfortant & humiditatez ipīus abscindunt & præparāt ipsuz præparatione qua ptes &uirtutes eius aggregentur in ipsum.Et modus condiendi eos ē.acc.ex eis q̄titatez quam uolueris & infunde sup eos aquam:& expone soli quousq; tumescant & humectentur. post exprime & pone in aqua mellis & dimitte per duos dies deīde coque cum facilitate:postq̄ cocti fuerint dimitte eos infrigidari & adde cuz melle tabarzet scilicz cum quarta parte totius & reconde.Quidaz uero supercondiunt cum spetiebus aromaticis sicut est cynamū &gal. & cardamomū crocū & muscum & similia.

121 Ydonia condita fluxum uentris & uomitum sistunt stomacum uero confortant & digestionem.ac c cydonia magna munda a putrefactiōe & mūdētur a cortice suo &granis interioribz:&īcidātur in frusta conuenientia & decoq̄tur cum iulep multæ aquositatis & post diem unum decoquantur cuz eo quod est uicinuz perfectæ decoctioni usq; dum perficiatur in eis decoctio.deinde aromatizētur cuz musco & ponantur in uase uitreo & sepelliantur cuz iulep in quo decocta fuerunt.Et quidam coqunt cū melle.& quidaz cū uino cocto. & sunt quidam qui supercondiūt cum spetiebus aromoticis. & alii faciunt alia.

Ira condita cor & stomacuz confortāt.& modus cōdiēdi ea est sicut cydoniorum.

Oma condita.cor.confortāt: sincopim & cordis pulsum sedant.& modus condiendi ea est sicut cydoniorum.

Ersica condita stomacuz calidum & cor confortant sitiz reprimunt oris foetorez abscīdūt. & modus condiendi ea ē sicut cydoniorum.

Itra condita stomacuz & cor cōfortant digestionez faciūt bonam &oris odorez.accipe cortiuz citri mundatoruz a carib; suis & proprie magnoruz sicut sūt uolæ manus quantitatem quaz uolueris.& fundatur super eos lixiuii clari quātitas in qua submergātur & mutetur super eos usq; ad.ix. dies semel.deinde post illud mutatur sup eos aq̄ clara tātuz donec dulcescant & abscindatur amaritudo eorum.tunc uero elixentur in aqua fontiū plurima in uase mūdo

usq; du; tenerescant: deinde exprimâtur donec fluat aquositas eorum post illud infundatur super illos ĩ uase lapideo iulep quãtitas aliqua qua submergantur. & sic dimittantur per diem & noctem & sit iulep ex zucaro al. & aqua quæ sit triplũ ipsius: deinde coquantur cu; facilitate usq; ad modu; penidiaru;: tũc uero sepentur cortices citri a zucaro & recõdãtur ĩ uase uitreato & cõdiãtur cũ iulep ro. cuius decoctio sit sicut nabat: ita quod. i. supficies sit laminaru; citri & alia iulep & recõde. & da post mense; & sunt q aromatizant cu; ambra & musco.

s Ecacul conditum renes calefacit & coitum excitat uentositates stomaci dissoluit. & modus operationis eius ẽ. acc. radices eius albas crossas & teneras & radatur cortex eius cineritius & elixentur & mundentur a uenis interioribus & incidantur ĩ frusta sicut est mensura policis. & ponantur in eius uacuitatib; arũdinosis frustu;. zz. humectari sicut dicemus ĩ capitulo de. zz. cõdito: & gar. unus humectatus: & accipiãtur ad omne pondus eoru; mellis pondera. iii. & alii pount mellis pondera. ii. & zucari pondus. i. postq̃ fuerit coctum cũ facilitate & proiiciatur super illud specierum alefãgiæ ptes cõueniẽtes. & dosis eius est. ʒ. i. uel. ii.

z Inziber conditu; confert ad frigiditatem & mollificatõe; stõaci & malitiã digestiõis & corruptõe; ipsius. & acetosa; eructatiõe; & lenitatẽ uiscerum & multitudĩe; uentositatum faciens cibum cito penetrare ad epar & corpus. & eius modus est. acc. zz. recẽtis si potest haberi uel salte; humectati parte partem. i. mellis partes iii. & zucari partem. i. coquantur sicut secacul & quidam accipiunt secacul &. zz. humectati. ãñ. partem. i. & fit delicatius. & quidam supercondiunt cu; speciebus alefanginæ. & quidã faciunt alia. Modus aũt humectationis eius est sicut de Kebulis & proprie ut infundantur in aqua. deĩde sepeliantur in arena & sit. zz. alb. & mundu; & recens.

c Onfectio de. zz. ualens sicut diximus superius. acc. zucari al. partes. viii. mellis partes iiii. zz. boni al. pulueriżati pulueriżatiõe ultima sicut alcohol ptes. iii. aquæ infusionis zucari quantum sufficit distemperetur zucarum cum aqua & melle & coq̃tur usq; dũ sufficit. deinde proiiciatur super illud puluis. zz. & agitetur & incorporetur cum eo & administretur.

Auciæ conditæ ualent sicut secacul. & eius modus est sicut secacul.

n Corus conditus ual& ægritudinib; cerebri & neruoru;. & eius modus est sicut secacul conditu;. additur tamen ad omnẽ partem eius secacul bõi partes. ii.

z Vcarum. ro. stomacum & cor confortat & omnia uiscera & confert ad mollificatione; eorum: & eius modus est acc. foliorum ro. 125

quantitatē quā uolueris & expan datur super tabulam usq; du; sup fluum humiditatu; ipsarum resol uatur:& sint ro. hntes mediatōe; inter completionem & acerbitatē & terantur in uase lapideo uitreato deinde proiiciatur sup eas zucari tabarzet triplū pon. ea℞:& reponā tur in uase uitreato & obturetur os eius cu; pergameno:& opponatur soli mensibus tribus oī die sæpe agitando illud:deinde remoueatur a sole & seruetur. Et quidam faciūt illud cum ro. nō habentibus aliqd de cōpletione & inuenitur magnæ stipticitatis. & sūt q non terūt ro. sed incidūt cu; forficibus & fricant manib; fricatione ultima ro. & zu= carum deinde exponunt soli.

Vcarum uiol. nflammationē coleræ & sitim extinguit uē trem lubricat:& eius modus est si cut zuca℞ ro. indigent tamē uiol. expansione longiore & expositiōe in sole.

Vcaru; buglosatu; cōfortat cor. maīacis. & melācolicis cō fert & sincopim & tremore; cordis eius aufert. & modus eius est sicut zucarum uiola.

Vcarum alchilil stomacu; & cerebrum & cor cōfortat uē tositates fugat. & eius composi tio est sicut zucarum ro.

El ro. sic fit. acc. foliorum ro. præparatorum sicut diximus supius:& sint eius partes. ii. mellis boni partes. vi. coquantur cu; faci litate sicut oport&:& sūt q ponūt mellis & succi. ro. ptes æquales & non ponunt aliquid ex foliis oīo: & sunt qui ponunt foliorum pte; i. & . 5. succi ptē. i. & . 5. mellis. p. iii.

El uero uiol. eodem modo fit sicut ro. & similiter buglo satum:& mel alchilil: sed in melle alchilil sunt qui ponūt species ale fanginas notas.

QVINTA. DISTINCTIO. EST. DE. SPECIEBVS. LOHOC. DE QVIBVS. SVNT. ALIQVA. QVAE. FIVNT. EX. DELECTA BILIBVS. ET. QVAEDAM. QVAE. FIVNT. EX. ORRIBILI BVS. DE. QVIBVS. PER. ORDI NEM. TRACTABIMVS. ET. SCRIBEMVS. IN. HAC. PAR= TE. EX. EIS. TANTVM. FAMO= SIORA. IN. PARTICVLARI= BVS. AVTE;. SCRIBEMVS. FA MOSA. ET. VALDE. VTILIA. SI. DEVS. VOLVERIT.

Ohoc de pino conferēs ad tussim antiqua; & asma & sputi uiscositatem & con strictionem anhelitus. ℞. granoru; pini. ʒ. xxx. amigdalarum dulcium auellanarum assatarum dragaganti gummi arabi. liquir. & succi eius amili. capillo ueneris radicis lilii coelestis. āā. ʒ. iiii. carniu; dactiloru; Keirō. ʒ. xxxv. amigdalaru; amararu; ʒ. iii. mellis passularu; zucari tabar= z& butiri recentis. āā. ʒ. iiii. mellis tabarz& quantum sufficit sumatur quasi lābendo. ʒ. i.

Ohoc de papauere & ē dia= papauer conferens ad tussim

calidam & pectoris asperitatem:& cuius sputum est tenue & indig& maturatione & incrossatione.& cõfert ad febrem calidam & dolorez pectoris & pleuresim.cuius hæc ē permistio. ℞. papaueris al.ʒ.xxv. amigdalarũ dulcium excorti.grão rũ pini gũi arab.dragga.succi liqr. ãñ.ʒ.x.amili.ʒ.iiii.se.portulacæ se. cydõiorũ.ãñ.ʒ.iiii.croci.ʒ.i.penidia ruz alb.℥.iiii.siru.de papauere q̃tuz sufficit:&sit proprie siru.ex capiti bz papaueris al.& ni. & se.lactucæ &uiolarum.

125 mOdus confectionis iecur secundum intentionem.G.& ē diacodion purum:cõferens eis qbz ex capite ad pectus & pulmonem subtiles cathari defluunt. & sunt causa tussis &insomneitatis.accipe x.papauera in quibus sit mediocritas inter paruitatem & magnitudinem & humiditatem & exiccatiõez & proiiciatur super ea aquæ sextarium unum & sit aqua pluuialis &si sint humida plus q̃ sicca dimittantur die ac nocte.&si sint sicciora dimittantur plus.tunc coque ea dum desiccata fuerint &aquæ duæ partes consumptæ sint.tunc uero cola succuz eius.& restat post illud consyderatio duplex quoniam si catharus subtilis fuerit & timetur fluxus eius ad pectus &pulmonem & canam & timẽtur uigiliæ. oport& tunc ut misceatur ex rob quantitas quæ sit medietas aquæ & coquatur super ignez in quo nõ sit flamma neqz fumus sed super pruna tantũ.& nõ conuenit in hac intentione mel quoniam mel ē ex dæbilitantibus acumen.quare est subtiliatiuuz & ē præter hoc quod intendimus.& quoniaz est materia subtilis ualde.& mel est ex subtili antibus.cum autem plenitudo cõtinetur in thorace & pulmone & uelis medicamen fieri abstersiuum tunc mel conuenientius ē.quonaz dormire facit & materias quæ sũt in pectore ad expellendum habilitat:& quanpoque fit medicamen ex utrisqz quando cadũt in occupatione duplicis intẽtionis.& ē dosis. eius.ʒ.i.& plus uel minus secunduz quod exigit dispositio.&oport& ut teneat eam patiens in ore suo & trahiciat ante modicum quod dissoluitur ex ea in saliua.si aũt uelis ut sit retentuz naturæ & eruptõis sanguinis a locis q̃ sũt super diafragma & ab aliis locis manationis & a partibus uiscerũ.tunc ad.i.q̃qz libram ipsius proiiciatur a catiæ. ru.hemfistides croci myrræ balaustiæ.ãñ.ʒ.i.ramic.ʒ.iiii.& administretur: & sunt qui ponunt iecur purum:& loco mellis penidias:& sunt qui ponunt zucarum.&quãdoqz exigit dispositio ægritudĩs quæ est multæ caliditatis & acuitatis ut fiat medicamẽ ex papauere nigro & sint eius capita.usqz.l. & quandoque ex al.aut.ni.& loco mellis ponitur zucarz aut pẽidæ.

mOdus confectiõis de moris 126 & est diamoron conueniens ad apostemata gutturis & uuæ &

ad omnia genera præfocationum.
℞.expræssionis mororum dulciu;
quæ currũt secundu; semitã fico℞
& mororum de sceni.ãñ.lb.i.&.5.
rob.& mellis.ãñ.lb.i.coquãtur cũ
facilitate usque ad mellis spissi-
tudinem & reconde.& sunt qui fa
ciunt medicamen istud simplex:&
sunt qui addunt &proprie quãdo
maior uocat necessitas : aluminis
myrræ croci succi acrestæ.ãñ.ptes
æquales.

126 Odus confectionis de succo
nucis & uocatur græcæ dya-
caridon conferens eis quibus a ca
pite ad pectus catharus acutus.&
subtilis defluit & ad cãnam pul-
monis.& est causa apostematu; &
præfocationũ mortis & est ad hoc
medicamen sublime:& eius mõus
est.acc.succum exterioru; corticu;
nucis in diebus canicularibus.lb.
iiii.decoque ipsum bullitiõe una.
deĩde adde ei mellis lb.ii.& coque
donec ĩpinguetur & fiat sicut mel
& post illud uobis occurrerent
intentiones.iiii.nam pro pueris &
mulierib; & hũidis natura sufficit
medicamen factum . & q̃do mor
bus est in principio aliquid de sti
pticitate habentib; misceri opor
t&.sicut sũt ro.& balaustiæ.& q̃do
in statu ẽ ægritudo crocus & myr
ra miscenda sunt . indeclinatione
uero baurac & sal ar.& similia.est
enĩ medicamen sublime &exptu;.

Ohoc de sqlla est medicamẽ
iuuamenti magni eis quibus
materia crossa &uiscosa &difficilis
maturatiõis exuberat in membris
anhelitus reddens ea; facile; ad ex
pellendum . & confert difficultati
ãhelitus &dolori pectoris &late℞
acci. succi sqllæ &mellis dispũati
cõueniẽtes decoquantur in substã
tia lohoc &accipiatnr sic lãbẽdo.

Ohoc sanum & expertum &
est ex inuentione nostra con
ferens ad tussim &raucedine; uocis
quæ est propter frigiditatem &
flegma crossũ quod cõtĩetur ĩ pe
ctore &pulmõe:acc:cynaĩ isopi sic
cæ liqr.ãñ.ʒ.5. iuiubæ sebesten.ãñ.
ʒ.xxx.passularum enucleatarum fi-
corum siccorum & dactiloru; pin
guium.ãñ.ʒ.ii.fenugræci.ʒ.v.capil
lo℞ ueneneris manipulu;.i.ani.feni
culi ireos calamenti se.lini.ãñ.ʒ.iiii.
hæc omnia coquantur in. lb.iiii.
aquæ usq; dũ remaneãt.lb.ii.& coq̃
tur & impinguentur usq; ad spissi
tudine; mellis.deinde proiiciãtur
super ipsum pinearum mundata℞
ʒ.v.amigdalaru; mũda.liquir.drag
ga.gũi arabi. mundi. amili.ãñ.ʒ.iii.
ireos.ʒ.ii.misceãtur omnia & agitẽ
tur usq; dum medicamen mature
tur & album fiat.& dosis eius est
a.ʒ.v.usq; ad.x.& sumatur lãbẽdo.

Ohoc alfessera ual& sicut
lohoc de squilla & eius mo
dus est sicut in illo & est medi-
camen expertum.

Ohoc ad caliditatem & aspe 127
ritatem pectoris & ad tussi;
calida;.acc.radicis liquir.ʒ.xv.Ses
mes pinguis.ʒ.ii.sebesten iuiubæ
ãñ.ʒ.xxv.decoq̃tur cum facilitate

cum iiii. lib. aquæ usq; ad. lib. unaz & proiiciatur super ipsum cassiæfi stulæ. ʒ.i. deinde a scofis mundetur & proiiciatur super ipsum rob. ʒ. iiii. penidiaruz. lib. s. deinde coquatur donec impinguentur: deinde misceantur cuz eis farinæ fabarum ʒ.ii. & lambatur ex eo.

Ohoc aliud nostrum inuentione hac. acc. papaueris. ʒ.x. radicis liquir. ʒ. vii. sebesten. xx. psilii granorum cydoniorum. añ. ʒ. v. coquātur cuz tribus. lib. aquæ usq; ad. i. &. s & colentur & proiiciantur super illud rob & penidiaruz. ʒ. iiii. & decoquantur iterum donec impinguentur deinde misceantur cuz eis dragg. & gũi ara. añ. ʒ. v. papaueris al. & trium granatorum. añ. ʒ. ii.

Ohoc bonũ cõferẽs ecthicis & cõsumptis & ptisicis maxime & expellit saniem de pectore & mundificat pectus & pulmonez & tussim lenit. R. papaueris al. spodii. se. lini torrefacti croci amigda. dul. añ. ʒ. iii. amili dragg. gũi ara. se. cydoniorũ se. citruli. añ. ʒ. vi. grãorum nasturtii cocti amigda. amararum fabarum. ʒ. i. &. s. penidaruz. ʒ. lx. dissoluantur & quandoq; additur puluis cancroruz ablutoruz cuz lixiuio dissoluātur penidiæ in aqua fõtiuz & coquantur & cõficiantur cuz eis cætera da. ʒ. ii. cum aqua mellis.

Ohoc ad asma bonum & cõstrictionem anhelitus & ad tussim antiquaz & subtiliat humo. crossum. acc. squillæ assatæ. ʒ. iiii. radicis lilii coelestis. ʒ. ii. isopi prasii añ. ʒ. i. myrræ croci. añ. ʒ. s. cõfice cuz melle.

Ohoc de amig. conferens ad tussim & uehementiam constrictionis anhelitus & siccitatis pectoris & pulmonis. R. amigdala. dulcium & amararum se. lini torrefacti granorum pini. ani. dragg. gũi arabi. succi liquir. & radicis eius. añ. ʒ. i. &. s. zucari penidiaruz. añ. ʒ. iii. cõfice cuz melle & succi feniculi bullitorum quantitate sufficienti.

SEXTA. DISTINCTIO. EST. DE. SIRUPIS. ET. ROBUB. QUORUM. ALIQUI. SUNT. SIMPLICES. SICUT. SPECIES IULEP. ET. ALIQUI. EXTENSAE. COMPOSITIONIS. PROPTER. ARDUITATEM. ET. MULTITUDINEM. BENEFICIORUM. IPSORUM. ET. SUNT. QUI. SUNT. EX. SPECIEBUS. SECANIABIM. ET. SUNT. QUI. CONDIUNTUR. CUM. SPECIEBUS. ROBUB. AUTEM. SPECIES. DE. SUCCIS. FIUNT. TANTUM. DE. OPERATIONIBUS. NIHIL. ALIUD. MERENTIBUS. NISI. INSPISSATIONEM. TANTUM.

ODUS operationis iulep conferens adustioni febriũ & uehemẽtiæ sitis & inflāmationi stomaci & pectoris. R. aquæ infusiõis ro. lib. v. zucari. lib. iiii. coquantur cum facilitate & administrentur cum aqua frigida.

Odus iuleb uiol. conferẽs ad fe. inflāmatiõez & aspitatẽ pe

ctoris & tussim & pleuresim & eius operatio est sicut ro.

Peratio infusionis ro. & uiol. acc. foliorum ro. & uiol. recē tium. ℔. v. ponantur in uase uitreato terreo stricti orificii & fūdātur super eas aquæ calidæ. ℔. xv. & strīgatur orificium uasis: & dimittantur per. viii. horas tunc denuo colētur & in eodem uase iterum tantūdem foliorū ro. recentiū aut uiol. mutantur & denuo eadem aqua calefacta super ea mutatur & stringatur orificium similiter per. viii. horas deinde coletur & si conseruare uolueris ponatur in uase uitreo stricti orificii & distiletur oleū in orificio eius & stringatur caput ipsius & expōatur soli dieb3. xl: & dicitur istum anuocatus. ro. uel uiol.

129 Vlep aliud ro. acc. aquæ ro. ℔. iii. zu. ℔. ii. fiat ut supra.

Vlep de succo uiol. ℞. succi uiol. ℔. iii. zucari. ℔. ii. fiat ut supra. & simili mō potest fieri de succo ro. & ē laxatiuū.

Vlep iuiubinū ual& ad aspitatē pectoris & tussiū & ī crossat sputū subtile. & facit facilē eius expulsionem confert raucedini & pleuresi. acc. iuiubarū magnarum & pinguium. c. numero decoque ī ℔. iiii. aquæ usq3 dum remaneant ℔. ii. & cum. ℔. i. zucari fiat siru.

Irupus de pomis confortās cor debile & sanat sincopiā & tremorem cordis. acc. succi pomorū dulciū & acetosorū. ān. ℔. v. coqtur succus usq3 ad cōsūptōē medietatis ipsius & dimittatur p ii. dies usq3 dum clarescat deinde coletur & cum tribus. ℔. zucari fiat sirupus: & sunt qui submergūt in succo setam tinctam ex Kermes ante succi depurationem usq3 dū rubeat & recipiat uirtutes tīcturæ & est excelentior.

Irupus de piris cōfortat stomacum & stringit naturam & eius modus est sicut sirupus de pomis.

Irupus de persicis confert calefactioni stomaci & siti & foetori oris & eius modus est sicut sirupus de pomis.

Irupus de cydoniis ualet sicut sirupus de piris & eius modus est sicut ille. 130

Irupus de succo acetosæ cōfert febrib3 colericis & inflāmatōi stomaci & confortat cor calidum & stomacum & est conueniens fe. pestilentialibus. & eius modus est sicut sirupus de succo uiolarum.

Irupus de succo curcubitæ ualet cōtra fe. colericas multæ inflāmationis & ad asperitatē pectoris & pleuresiū. acc. cucurbitā magnam & inuoluatur pasta & decoquatur in furno. & acc. expræssionis eius. ℔. v. zucari. ℔. iii. fiat ut supra.

Irupus de prunis ualet sicut sirupus uiol. & fit sicut ipse.

Irupus de granatis acetosis ualet contra febres colericas & flegmaticas multæ inflammatiōis & fit ut supra.

ualet contra

Irupus de granatis dulcibus ualet ad tussim pleuresim & sitim & fit ut supra.& sunt q emergunt in succo setam tinctam ex Kermes & est excellentior.

Irupus de corticibus citri confortat stomacum & facit oris odorem bonum.acc.corticis pomorum citri recentium.℔.i. decoque cuȝ aquæ fontiũ.℔.v.ad cõsũptõeȝ.ii.ptiũ & cũ zucari.℔.i. fiat. sirupus:condiatur cum musci granis.iiii.& sunt qui in iulep proiiciunt ex corticibus citroruȝ ptes conuenientes & proprie quando uicinatur cõpletioni cocturæ eius & est delectabilis.& quandoq; submergitur i aq̃ decoctiõis citri seta tĩcta ex Kermes tũc ẽ excellẽtior.

131 Irupus acetositatis citri cuius iuuamentum est magnuȝ in extinguendo inflãmationes.coru.&.fe.iflãmatas uehemẽtes &.fe. pestilentiæ & proprie quæ fiunt ĩ æstate uenenosa:& cõfert ebrietati uertigini & uehementi siti:acc.succi acõsitatis citri.℔.xii.decoque ĩ uase uitreato super prunas cuȝ facilitate usq; dum consumatur tertia pars ipsius.deinde coletur & dimittatur dõec clarificetur.& acc.ex eo quod claruȝ est.℔.vii.& funde sup ipsum ex iulep claro & depurato.℔.v.& coq̃tur donec inspissetur: Si autem æstas fuerit dimittatur ĩ sole dõec eius aquositas cõsũatur.

Irupus de acresta confert uomitui & solutioni colericæ & inflãmationi stomaci & siti laboriosæ &.fe.coleri.& cõfortat stõacũ prægnantium quæ facile recipiunt superfluitates:& ualet cõtra uenẽa & modus opationis eius est sicut sirupus de acetositate citri & qdaȝ condiunt cum gariof.

Irupus de granis myrthi cõfert solutioni ãtiquæ & tussi & confortat stomacuȝ & pulmõeȝ & uiscera.& eius modus est sicut sirupus de acresta.

Irupus de Kesmes cõfert tussi & pectori:decoq̃tur Kesmes sicut diximus ĩ sir.de iuiubis.

Irupus de albelac confortat stomacum & sistit uomitum & stringit uentreȝ.sumatur albelac & enucleẽtur & conterantur & coq̃tur usq; ad cõsumptiõeȝ.ii.ptiuȝ & fiat sirnpns sicutdixĩus supius.

HVCVSQVE . SCRIPSIMVS. MODOS.SIRVPORVM . SIMPLICIVM .ET.IVLEP . DE.SIRVPIS.COMPOSITIS.NVNC. SERMO.NOSTER.ERIT.DE. SIRVPIS.QVORVM.VIRTVS EST . INFRIGIDATIONIS. CONSEQVENTER . DE.HIS. QVAE .CALEFACIVNT . ET. CONFORTANT. SCRIBEMVS.

IRVPVS de papauere cõfert catharo & tussi quæ uigilare facit.acc. papaueris al.& ni.& proprie capituȝ eorũ.ãñ.ʒ.xl.& decoquantur in.℔.iiii.aquæ pluuialis usq; dum redeat ad .℔.1.&.ʒ.& cum zucari al.& penidiarũ ãñ.ʒ.iiii.fiat sirupus.

s Irupus dinari & est interpraetatio eius sirupus de bisātiis faciēns ad fe. oppilationū & febres colericas & flegmaticas quarū diffi cilis ē erradicatio & ad icteritiam. acc. succi endiuiae succi apii. ān. lib. ii. succi lupuli succi boragīs āt bu glosae. ān. lib. i. bulliant bullitione i. & dispumetur & depuretur. acci. eius purificati. lib. iiii. zucari tabar zet. lib. ii. &. s. coquantur cum faci litate usq; dum fiat sirupus: & quā doq; ad omnem partem succi depurati pōitur aceti pars. s. boni & clari. & quandoq; bulliunt in succo foliorum ro. ʒ. ii. liquir. ʒ. s. spicae. ʒ. ii. ani. feniculi. se. apii. ān. ʒ. iii. & est mirabilis.

s Ermo in sirupo acetoso. Iam magnificata est inter uerifica tores uirtus sirupi acetosi & excel lentia eius scilic&. & in comuītate posse ipsius & in materias calidas & in frigidas & subtiles & crossas & uiscosas siue adhaerentes. & siqdē uirtus infrigidationis est cito tol litur non sublata uirtute penetrationis ipsius. & hoc quidem. Gali. testatus est: quoniam eius potētia ad omnes materias est communis. & uidetur quod non ad colerā. ni. propter similitudinem & cōitatē complexionum. & nos quidem di ximus quod facit penetrare medicinas in partes in quas forte non penetrarent & facit eas acquirere diuisiuas sectiōes duri & difficilis. Et modus operationis eius ē. acc. zucari boni al. partes. v. & fūde sup illud in uase lapideo aquae fontiū dulcis & clarae partes. iiii. & decoq̄ tur semp abiiciendo spumam eius: & sit ignis in quo decoquitur pru narum aut tenuis flāmae & sine fu mo donec clarificetur: & diminuta sit aqua siue medietas eius. deīde funde super ipsum aceti uini albi clari partes. ii in leui. & in forti. p. iiii. & in mediocri partes. iii. & da ei post perfectionem in coctura. & sit dosis eius ab. ʒ. i. usq; ad. iiii. cū aqua frigida.

m Odus sirupi acetosi facti cū radicibus. cuius operatio est ad coleram crossam difficilem & ad flegma incidit enim & abstergit & aperit oppilatiōes quae sūt in epate & splene & in renibus acc. aquae fontiū clarae. lib. x. & pro iice super ipsā radicis feniculi apii endiuiae. ān. ʒ. iii. ani. se. feniculi apii ān. ʒ. viii. se. endiuiae. ʒ. s. coquātur cum facilitate usq; dum deueniat ad. lib. v tunc proiice super ipsam zucari boni. lib. iii. & clarificetur sicut prius. deīde infunde sup ipsū aceti boni quantitatē sufficientē iuxta modum superioris doctrinae & da ubi oportet.

m Odus sirupi acetosi de succis herbarū. acc. sirupi dinari partes. iii. & funde super ipsū aceti boni partem unam.

m Odus sirupi aceosi de succis fructuum sedantis incēsiōes fe. & co. ru. clarae & sitim & inflam mationes stomaci cordis & epatis acc. succi granatorum muzorū &

133

acetosoruȝ.añ. partes.iii.coquãtur cum facilitate usq3 dum diminuta sit eius pars tertia & dimittatur p duos dies usq3 dum clarescat: de quo acc. ptes.ii.iulep ptes.iii. uel plus uel mĩus &pfice coctõeȝ ĩ eo.

m Odus sirupi acetosi de succis & aquis fructuum & stringit uomitum & fluxum colericum & confortat stomacum calidum &abscindit uomitum uel relaxationem prægnantis.acc.succi cydoniorum &malorum &piroruȝ& granatorum muzorum & zanir.añ.partes æquales aquæ decoctionis sumac & berberis.añ.pteȝ.i.&.ʒ.zucari ptes.iii. fiat ut supra.

m Odus sirupi acetosi de cydoniis ualet ad uomitum & solutionem naturæ & ad sitim & cõfortat stomacum.acc.succi cydõiorum acetosorum & proprie eius qui depuratus est & factus clarus partes.x.aceti boni partem unam &.ʒ.zucari partes tres:

m Odus sirupi acetosi de põis confortat stomacum & cor & sedat sitim:&eius modus ẽ sicut sirupus de cydoniis.

m Odus sirupi acetosi de prũis & est sirupus extinguens inflammationes omnes:&confert ad sincopim & pulsum cordis & fe.inflãmatiuas & sitim uehementeȝ:& sedat ebrietatem & uertiginem & uomituȝ &est expertum.acc.aquæ prunorum acetosorum & aquæ tamarindoruȝ & succi granatorũ acetosoruȝ.añ.lib.i.aquæ acetositatis citri.lib.ʒ.coquantur cuȝ facilitate & cum. lib.i.zucari:fiat sirupus & da cuȝ aqua frigida uel aqua niuis: & quandoq3 non.ponitur in eo zucaruȝ & fit sicut rob bõuȝ &exptũ.

m Odus sirupi acetosi de põis descriptione nostra conferẽs fe.co.multi acuinis &proprie quæ accidit iuuenibȝ in æstate æstiua:& cõfert ad sitim uehementeȝ & æstuosã &stomaci &epatis inflãmatõi acc.succi maloruȝ acetosoruȝ succi acrestiuȝ siue uuæ acrestæ succi maloruȝ granatoruȝ acetosoruȝ.añ.lib. i.aquæ ro.aquæ infusionis tamarindorum & prunorum.añ.lib.i.&.ʒ. succi endiuiæ cocti & dispumati & aceti.añ.lib.ii.zucari.lib.viii.super condies cum.ʒ.ii.camphoræ.& da cum aqua melonum hiemaliuȝ uel cum aqua frigida.

S Irupus acetosus de pomis alius ualet ut supra.acc.succi pomoruȝ acetosoruȝ.lib.i.succi acetositatis citri.lib.ʒ.iulep bõi.lib. ii.da cum aqua niuis & quandoq3 submergitur seta tĩcta ex Kesmes ĩ succis &tunc fit nobilior ad causas cordis.

m Odus sirupi acetosi altereniabin & confert fe.sincopalibus calidis & siti uehementi & tussi siccæ & epati &stomaco & inflãmatiõi.accipe altereniabin.ʒ. iii.pone in uase lapideo & infũde super ipsum succi endiuiæ cocti & depurati.lib.i.bulliant ebullitione una deinde frica manibus & cola deĩde acc.aquæ ro.succi granatorum

muzorum.ā͞n.lb͞r.i.uuarum acrestiū succi aquæ acetositatis citri.ā͞n.lb͞r. ʒ.zucari.lb͞r.iii.da ut supra.

m Odus sirupi acetosi solutiōe educētis colera; & extinguit īflammationem eius.acc.prunorum siccorum sebesten.ā͞n.c.numero tamarindorum.lb͞r.ʒ.miroba.citri.ʒ.iiii.succi.ro.recentium.ʒ.iii.mānæ cassiæfistulæ.ā͞n.ʒ.iii.&.ʒ.zucari.lb͞r.iiii.fiat ex eis sirupus & post hoc funde super illud aceti:lb͞r.ii.succi granatorum acetosorum.lb͞r.i.&.ʒ.decoque cu; facilitate.deinde acc.scamoneæ bonæ.ʒ.vi.tere & liga ī panno subtili & prpiice in sirupo & decoque semper fricando pānu; usq; quo pficiatur eius deccotio.

s Irupus conferens catharis calidis & corizæ & pleuresi & tussi.acc.iuiubas sebestē.ā͞n.c.uiol.mānæ.ā͞n.ʒ.i.liqr.floru; buglossæ.ā͞n.ʒ.xii.se.maluæ cydoniorum.ā͞n.ʒ.vi.& cum zucari.lb͞r.ii.& succi malorū grana.dulciū.lb͞r.i.fiat sirup.

s Irupus de cānis conferēs ad tussim & pleuresim & sedat sitim.acc.succi granatoru; dulciu; lb͞r.iii. aquæ malorum de seni. & aquæ cannarum zucari aut penidi. ā͞n.lb͞r.i.ʒ.fiat sirupus.

s Irupus de portulacis extīguens inflāmationes febriu; & sitim & confortat stomacum & ep supercalefactum.acc.succi endiuiæ cocti & depurati.lb͞r.iiii.se.portula.ʒ.xii.terātur semīa portulacæ & fūdatur sup eas succus & dimittatur in uase lapideo die ac nocte & coquatur cum facilitate usque ad medietatem:& additis zucari.lb͞r.ii.fiat sirupus.& quādoq; additur aceti.lb͞r.i.aut succi granatorū acetosorum.lb͞r.i.&.ʒ.

s Irupus uiol. confert calidæ tussi & pleuresi.R:uiol.ʒ.ii.se.cydoniorum se.maluæ.ā͞n.ʒ.viii.iuiubas sebesten.ā͞n.xx.&coque cū lb͞r.vi.aquæ cucurbitæ usq; ad.iii.p.& cum zucari.lb͞r.i.&.ʒ.fiat siru.

s Irupus de iuiubis conferens ad raucedine; uocis & tussi; &pleuresim.acc.iuiubas:lx.uiol.se.maluæ ā͞n.ʒ.v.capill.uene.ʒ.i.se.cydonioru; papaueris melonu; lactucæ dragg.ā͞n.ʒ.iii.liqr.ordei mundi ā͞n.ʒ.viii. decoque in. lb͞r.iiii.aquæ fontium & cu;.lb͞r.i.zucari fiat sir.

s Irupus de papauere conferēs ad tussim sicca; & ptisi; & catharum faciens ad somnum.acc. papaueris al.&ni.ā͞n.ʒ.i.capill.uene.ʒ.xv.liquir.ʒ.v.iuiubas.xxx.se.lactucæ.ʒ.xl.se.maluæ.se.cydonioru;.ā͞n.ʒ.vi.coquantur in.iiii.lb͞r.aquæ usq; ad.ii.& cum zucari & penidiarum ā͞n:ʒ.viii.fiat sirupus.

IAM.QVIDEM.LOCVTI.SVMVS.DE.SIRVPIS.COMPOSITIS.ET.DE.HIS.PROPRIE.QVI.SEDANT.INFLAMMATIONES.DE.SIRVPIS.VERO.COMPOSITIS.MORBOS.FRIGIDITATIS.CVRANTIBVS.ERIT.NOSTER.SERMO ET.PRIMO.DE.SECANIABIN SPECIEBVS.PRIVS.TAMEN LOQVEMVR.DE.aqua mellis.

135b

ERMO In aqua mellis posuerunt antiqui diuersitatē in aqua mellis q locuti sūt de ipsa:& ascripserunt ei iuuamēta plurima:quæ sunt quia sitim sedat & ualet ad ægritudines frigidas & proprie quæ sunt in cerebro & neruis:& confert ad tussim humidam & mundificat pectus a sanie & humore crosso:& confert uiis urinæ & non permittit in eis lapidem generari & mundificat per urinam:& cōfert colicæ & lauat & abstergit uiscera & soluit & mundificat uētreȝ a fecibus.& bibitur loco uini in ægritudinibus neruorum & iuncturarum & est potus bonus.Inter diuersitatesauteȝ operatōis eius ponimus modos duos·Et primus est ut accipiatur mellis boni & mūdi & proprie cuius color est habens mediocritatem & proprie sicut color paleæ:quod est inter tenue & spissum & est boni odoris & quod est modice acuitatis & quod non est antiquuȝ:& sit eius pars.i.& pōe ipsuȝ in uase lapideo aut uitreato & funde super ipsum aquæ fontis dulcis & claræ partes.viii.& coque ipsum cum facilitate: & auferatur spuma eius & non dimittatur sup ipsuȝ multiplicari:immo q̄ cito apparet auferatur.deinde coletur colatorio denso de pāno:& si bibitur recens oportet ut sit multæ aquositatis & sic bibatur im permista sicut est:& ideo ē propterea quōiaȝ quæ ex ea crossa est non penetrat in uias remotas & conuertitur pp pluralitatem suæ dulcedinis in colicam & addit ad sitim.si auteȝ bibatur antiqua oportet ut fiat pinguior sicut iulep & bibenda est p mista permistione multa decēti ut sit magis aquosa & īsipida Et scito quōiam ars cocturæ acquirit ei proprietates aliquas & istud est qa parum cocta facit inflationem & minus nutrit & magis laxat.multa autem coctio inflationem resoluit & digerit & magis facit eam esse nutribilem.& minus laxare & sunt ex hominibus qui aromatizant illam cum speciebus alensanginis.sicut.zz.croco cynamomo mace & similibus & sunt qui aromatizant cuȝ gallia.musco.ligno aloes & similibus.Secundus modus operatiōis eius est.accipe mellis partē.i.aquæ fontium claræ partes.viii.& distenperetur cuȝ eis paruȝ fenugræci & proprie ad omnes.c.lbꝫ.aquæ & mellis.sint eius.ʒ.iii.& includatur in uase ligneo sicut poītur mustū ita quod remaneat ex uase uacuū sicut mensura trium digitorum.& illud ideo quia patitur ex ebullitione sicut mustuȝ:deīde post ebullitionem eius stringatur orificium uasis & sicut strīgitur uas uini & bibatur post menses.iii.si autem aromatizare uolueris ponātur ī uase species alefanginæ ligatæ ī pāno

Ermo īsecaniabi puro illud quod nos hic intelligimus ē illud cuius materia sunt res tres.s. mel.acetum & aqua.& quia aqua propter tria ponitur:& primuȝ qa

de coctura patitur plus . quare quod est causa īflātionis resoluitur secundum quia habilius & frequentius tollitur spuma eius. tertiū qa uirtute aquositatis citius facit currere uirtutē medicīæ & mel quidē aduersatur flegmati & est in melle & aceto uirtus resultans ex permistione horum quæ nō est in altero eorum tantum. & non est possibile ei qui experitur ut discordet quī sigillationem uirtutis ab utrisque accipiat quod est quia meretur permistio eius ut fiat consecutio iuuamentorum multorum propriorum quæ sunt in corpore toto & ad materias quæ sunt in iuncturis proprie quoniam resoluit eas & diuidit & subtiliat humorē crossū qui ē in stomaco & epē & ē efficax ī materias fe. longi tēporis. diuidit enim & maturat eas . Et eius modus est ut accipiantur mellis boni partes. ii. aquæ fontium claræ ptes iiii. aceti boni pars. i. & quandoq3 exigit dispositio ut addatur ad q̄titatem aceti. sicut te scire fecimus ī capitulo de sirupo acetoso & opatio eius est ut accipiatur mel & aq̄ & abiitiatur spuma eius. deinde fūdatur super ipsum acetum & decoquatur & nō dimittatur eleuari & sup excrescere spuma eius īmo oī hora auferatur ut clarescat & dum coctum fuerit reconde. dosis ē ab. ʒ. i. usq3 ad iii.

Odus secaniabin de radicib3 conferens ad fe. antiquas & diuidit & abstergit colerā crossā & flegma & abstergit & aperit oppilationes omnes & proprie quæ sūt in stomaco & epate & splene & prouocat urinā. cuius pmistio ē hæc. ℞. radicis corticis apii feni. ān. ʒ. ii. se. apii. feni. ān. ʒ. i. mūdētur cortices & conterantur & proiiciātur sup eas in uase lapideo aceti boni antiqui & al. lb̄. x. aquæ. lb̄. xii. & dimittatur die ac nocte. deīde decoquatur usq3 ad consumptionē eius tertiam. deinde coletur & proiiciatur super ipsū mel quod sit medietas eius & decoquatur cum facilitate sicut superius diximus.

Odus secaniabin solutione educentis coleram & flegma acci. secaniabin ex radicibus facti quātitatē circiter. lb̄. ii. & suspēde in ipso quando coquitur medullā carthami ligatā in panno raro subtili & frica omni hora donec perficiatur decoctio: & q̄doq3 pōitur in eo turbit & . zz. & proprie ligata in panno & suspensa. 137 b

Odus secaniabin solutione educentis melancoliam. ℞. thimi calamēti agar. liqr. buglossæ domesticæ & siluestris. ān. ʒ. i. pollipodii. ʒ. iii. cædreos camepiteos sticados bedeguard ani. ān. ʒ. v. passularum enucleatarū. lb̄. s. fundantur super ea aceti boni al. & succi buglosæ. ān. ʒ ii. & . s. aquæ lb̄. ii. & dimittantur per diem & noctem. deinde coquantur cū facilitate usq3 ad consumptionem medietatis deinde coletur & cum mellis. lb̄. iii. fiat secaniabin: & in 138

decoctione ipsius põatur in pãno epithimi. ℥.i. ellebori. ni. aur. ii. & suspendantur in ipso & fricetur sicut dictum est superius.

m Odus secaniabin de Keisin contra flegma crossum & uiscosum & putridum oppilationes aperiens epatis & splenis & urinaꝫ prouocans. acc. radicis feniculi apii petro. calamẽti dauci. ãn. ℥.i. zz. se. ani. apii. Keisim eupatorii. assari absinthii carui. ãn. ℥.i. ʃ. gar. galangæ ãn. ʒ.iii. spicæ. ʒ.ii. coque ĩ aceti. ℔. x. usq; ad mediuꝫ & cuꝫ. ℔. v. mellis fiat secaniabin.

s Ecaniabin de calamento conferens ad fe. diuturnas & duritiem splenis & uiserum & ad frigiditatem epatis & stomaci & incidit & abstergit materias crossas & putredines. ℞. radicis apii feniculi endiuiæ. ãn. ℥.i. squinanti. ʒ.ii. se. apii feniculi ani. ʒ.vi. spicæ assari masti. cassiæ calamenti agrestis & domestici. dauci petro. ãn. ʒ.iiii. gar. Keisiꝫ zz. galangæ ãn. ʒ.ii. bulliant in. ℔. viii. aceti & aquæ. ℔. vi. usq; dum remaneat tertia & adde mellis dispumati. ℔. v. & da. ℥.i. uel. ii.

s Irupus acetosus diarodõ ualens ad fe. cõpositas & ad eas in quibus corrumpitur forma & aperit oppillatiões splenis & epis. ℞. succi endiuiæ apii. ani. ℔. ii. & ʃ. radicis feniculi apii endiuiæ. ãn. ℥.ii. ro. ℥.i. liqr. ℥.ʃ. spicæ. ʒ.ii. & ʃ. ani. feniculi se. apii. ãn. ʒ.vii. proiice sup ea aquæ dulcis. ℔. vi. & decoque usq; ad consumptioneꝫ duaꝝ ptiũ & cum tribus. ℔. zucari & duabus aceti fiat sirupus. dosis eius est ab ℥.i. usq; ad. ℥.iii.

s Irupus acetosus de succis herbarum cum aromatibus oppilationem aperit: & morbos oppilationum curat & ualet ad fe. pmistas. acc. succi feniculi endiuiæ apii lupuli cocti & dispumati. ãn. ℔. ii. succi buglosæ. ℔. i. ro. spicæ ʒ.iii. liquir. ʒ.viii. se. ani. fẽniculi apii raued. eupatorii. absinthii cuscutæ ãn. ʒ.v. zucari ℔. ii. & ʃ. aceti. ℔. ii. condias cum galliæ aromaticæ. ʒ.ii.

s Irupus de menta stomacum frigidum confortat nauseam uomitum fluxum uentris & singultũ sedat. acc. succi mẽtæ. ℔. i. succi granatorum dulcium & acetosoꝝ qui iam cocti sunt ad medietateꝫ ℔. ii. mellis uel zucari ℔. i. coquatur & ministretur.

s Irupus de menta inuentione nostra & est excellentior priore. acc. succi cydoniorum muzoꝝ & dulcium & succi granato. acõ. & dulciuꝫ & muzoꝝ. ãn. ℔. i. proiiciatur super eos mentæ siccæ. ℔. i. ʃ. foliorum ro. ℥.ii. & dimittatur per diem & noctem deinde coquatur cum facilitate usq; ad mediuꝫ & cũ mellis uel zucari. ℔. ii. fiat sirupus & aromatizatur cum gallia.

s Irupus de absinthio cõferẽs ad casum appetitus & debilitatẽ stomaci & mollificationem uiscerum & debilitatem epatis & doloreꝫ. acc. absinthii rhomani. ℔. ʃ. foliorum. ro. ℥.ii. spicæ. ʒ.iii. uini

antiqui boni & odoriferi ſucci cy-
doniorum.ā̄n.lb̄.ii.&ſ.dimittatur
per diem & noctē in uaſe lapideo
deinde coquatur cū facilitate uſq;
ad medium.& cum mellis.lb̄.i.fiat
ſirupus expertus nobilis.

Irupus abſithii alius exptus
acc. abſinthii rhomani.ʒ.c.
decoquatur in aquæ.lb̄.iii.uſq; ad
tertiam parte3:deinde fricetur ma
nibus &coletur.&cu3 mellis &uini
ā̄n.lb̄.i.fiat ſirupus.

Irupus de fumoterræ maior
ſtomacum cōfortat & epar:
oppilatione3 aperit:morbos cutis
curat:& proprie quorum materia
ſunt hu.aduſti & ſalſi ſicut eſt ſca
bies & impetigo ſerpigo & lepra.
acc.miroba.citri & Ke.ā̄n.ʒ.xx.flo℞
boraginis uel buglo ſæ uiol.abſin-
thii cuſcutæ.ā̄n.℥.i.liquir.ro.ā̄n.℥.
ſ.epithimi pollipodii.ā̄n.ʒ.vii.pru
norum & paſſularum enucleataru3
ā̄n.lb̄.ſ.tamarin.caſſiæfiſtulæ.ā̄n.℥.
ii.hæc omnia bulliant in aquæ.lb̄.
x.uſq; du3 deueniat ad.lb̄.iii.& cu3
ſucco fumiterræ cocti & depurati
& zucari.ā̄n.lb̄.iii.fiat ſirupus.

Irupus de fumoterræ minor
deſcriptione cognita:cōfert
co.aduſtæ & ſcabiei & prurituí &
puſtulis & ægritudinibus flegma-
ticis ſalſis epatis oppilatiōe3 apit
&cōfert icteritiæ citrinæ &colore3
efficit bonum. acc.miro.citri.℥.ii.
uiol.cuſcutæ abſithii.ā̄n.℥.i.coꝗtur
cum.lb̄.vii.aquæ uſq; ad tertia3.p.
& acc.ſucci fumiterræ cocti & di
ſpumati.lb̄.ii.zucari lb̄.ii.da.℥.i.

uel.ii.&ꝗdā ſuſpēdūt in eo dū coq
tur ſcamōeæ.ʒ.ſ.ligatæ ī pānoraro.

Irupus de liquir.cōfert tuſſi
antiquæ & mūdificat pulmo
ne3 &pectus.℞.liquir.℥.ii.capillos
uene.ʒ.i.iſopi ſiccæ.℥.ſ.proiice ſup
illud.lb̄.iiii.aquæ & dimitte p diē
& noctem.deinde coquatur ad me
diū.poſtea proiice ſuper illud mel
lis &.zz.&pēidia℞.ā̄n.℥.viii.aquæ
ro.℥v.i.fiat ſirupus & admiſtretur.

Irupus de iſopo cōfert aſma 140
ti tuſſi dolori pectoris & la-
certoru3.℞.iſopi ſiccæ radicis apii
petro.feniculi liquir.ā̄n.ʒ.x. ordei
mundi.℥.ſ.ſe.maluæ dragg.ſe.cydo
nioru3.ā̄n.ʒ.iii.capillo.ueneris.ʒ.vi.
iuiubas ſebeſtē.ā̄n.xxx.numero paſ
ſularum enucleatarum .ʒ.xii.ficos
ſiccos & dactilos pingues.ā̄n.x.al
barum pēidia℞ lb̄.ii.fiat ſirupus:

Irupus de praſſio confert ſēi
b3 &frigidis natura &ægritu
dinibus pectoris &eoru3 tuſſi anti
quæ & aſmati a flegmate croſſo &
putrido & ei proprie cuius diffici
lis ē ſeparatio.acc.praſſii.℥.ii.iſopi
ſiccæ capillo.uene.ā̄n.℥.i. calamēti
ani.radicis apii.ſēi.ā̄n.℥.v.ſe.maluæ
fenugræci ireos.ā̄n.ʒ.iii.ſe.lini ſe.cy
dōio℞.ā̄n.ʒ.ii.paſſula℞ enuclea.℥.
ii.ficos ſiccos pigues.xv.pēidia℞
lb̄.ii.mellis boni lb̄.ii.

Irupus de calamēto cōfert
ſpleneticis & frigida haben
tibus uiſcera & ſenibus & tuſſi an
tiquæ & aſmati:℞.calamenti dōe
ſtici & ſilueſtris.ā̄n.℥.ii.Keſi3 dauci
ſquinanti.ā̄n.ʒ.v.paſſularum enucle.

℔.ʒ.mellis.℔.ii.

Sirupus de calamento ualens ad singultum & ad uomitū de colera ru.uel flegmate & de hūoribus crossis colericis.acc.succi calamenti ℔.iiii.succi mali granati acetosi cū pulpa sua superiori ℔.v.uini odoriferi.℔.iiii.coque usq; ad medietatem.deinde dimitte p dies.ii.ut resideat & cum ℔.iiii.zucari fiat sirupus & aromatizetur cum.ʒ.ii.galliæ aro.& reponatur in uase uitri.& stringatur orificium eius & dimittatur in sole p dies.xl.

Sirupus de thīo cōfert ægritudinibus pectoris & pulmonis frigidis & stomaci & epatis & est eis medicamen bonum & cōfert rigoribus qui fiunt in hyeme & cōfert frigidis complexione.acc.extremitatū thimi.℥.ii.calamēti mētæ siccæ.an̄.ʒ.v.ani.feniculi apii dauci an̄.ʒ.iii..passularum enucleatarū.℥.iiii.& ī mellis.℔.ii.fiat sirupus aromatizetur cum galliæ.ʒ.ii.

141 Sirupus de eupatorio cōferēs febribus antiquis & proprie eis quibus corrumpitur forma stomaci & epatis oppilationē aperit & confert frigiditati & mollitiei & uentositati in eis & dolori hipocūdriorum & inceptioni hydropisis.acc.radices apii feniculi ēdiuiæ.an̄.℥.ii.liquir.squinātī cuscutæ absinthii ro.an̄.ʒ.xvi.capillo.ueneris bedeguard sucaha florū buglosæ āt radicis eius ani.feniculi eupatorii.an̄.ʒ.v.raued.masticis.an̄.ʒ.iii.spicæ assari folii.an̄.ʒ.ii.coque ī aquæ.℔.viii.usq; ad tertiam & cum zucari ℔.iiii.fiat sirupus cum succi apii & endiuiæ quantitate sufficienti.

Sirupus de epithimo.co.ni.& humo.adustos cū uirtute expellens & morbos ex eis factos curat:& confert eis proprie q pati sunt ad leprā & cancrum patiūtur & uulnera fraudulenta & fistulas & scabiē & saphati.℞.epithimi bōi ortensis.ʒ.xx.miroba.citri.in.an̄.ʒ.xi.cuscutæ fumiterræ.an̄.ʒ.x.thimi buglosæ calamenti embli.bel.liqr.pollipodii agari.sticados.an̄.ʒ.vi.ro.se.feniculi ani.an̄.ʒ.iii.&.ʒ.pruna.xx.passularum enucleata.℥.iiii.tamar.℥.ii.&.ʒ.zucari.℔.iii.rob.℔.ii.fiat sirupus.

Sirupus de sticados expertus ad oēs ægritudines neruo℞ frigidas sicut est paralysis spasmus epilepsia tremor & tortura & ad quartanas & febres lōgi temporis ℞.florum sticados.ʒ.xxx.hasce calamenti origani .an̄.ʒ.x.ani.piretri an̄.ʒ.vii.piperis longi & nigri.ʒ.iii.zz.ʒ.ii.passularum enucleatarum.℥.iiii.mellis.℔.v.condies cum cynnamomi calami aroma .croci.zz.piperis longi & ni.an̄.ʒ.i.&.ʒ.liga in panno raro & suspende in sirupo dosis eius est.℥.i.cū aqua decoctionis spicæ & aliKili

Sermo ī mellicrato & cōdito sunt ex hominib; qui uocāt mellicratū potū factum ex melle & uino.& conditum quod ex melle & uino & speciebus fit.& sunt ex hominibus qui uocant utrunque

utroq; nomīe:& mōi eorū sūt diuersi& sūt ad adiuuamēta multa.sicut ē frigditas stōaci &epīs & mollities ī eis: iuuātur eīz potu ipsorum & conferunt uentositatibus hipocondriorum:& faciunt oris odorez bonum &corporis colorem bonū. Et modus eius est. acci.uini boni antiqui.lib.x.mellis boni & dispumati.lib.ii.proiice super ea cynnamomi bōi & subtilis.ʒ.v.spicæ.aro. ʒ.i.gar.zz.ligni aloes macis.ān.ʒ.iiii. heil.ʒ.ii.croci.ʒ.i.&.s.tere trituratione crossa & coletur in colatorio de panno denso & aromatizetur cum musci.ʒ.iii.

Odus cōditi de citro.stomacum & cor confortat &epar & proprie debilem digestionem procurat & oris odorem efficit bonum.accipe corticis citri uel foliorum eius.℥.iiii.cydoniorum.ʒ.ii. poma odorifera numero quattuor diuidantur in frusta. & accipe adhuc ex speciebus quas diximus supius quantitatez eandem & fūde super eam uini antiqui.lib.viii. & dimitte per dies duos &postea coque ebullitione aliqua:&cuz mellis dispumati & zucari tabarzet.ān. lib.ii.aquæ ro.lib.ii.coq̃tur ad spissitudīez mellis & ī fine arōatizetur cum musci.ʒ.unius quarta:si autez illud recens propinabitur sufficit parua in eo decoctio & bibatur impmistum.

Onditum de citro aliud ualens ad debilitatem stomaci & epatis & quibus accidit lesio pp frigiditatez &uentositatem &facit digerere cibum & confortat appetitum &est efficax ad pulsuz cordis accipe cortices citri.℥.v. buglosæ ℥.i.&.s.marmacur.℥.s.gar.au.i.ligni aloes aur.s.terantur & proiiciātur super ea uini boni.lib.iiii.& dimittatur diebus tribus:deinde proiiciantur super ea zucari tabarzet lib.ii.& aromatizetur cum aur.s. galliæ.croci.ʒ.unius quarta mastic. ʒ.i.musci.ʒ.unius sexta.

Odus conditi de buglosa. boni & experti ad pulsum cordis:& debilitatem stomaci malitiam digestionis & casum appetitus & corruptionem formæ.Rx.buglosæ mētæ siccæ foliorum ro.corticis citri aut foliorum eius.ān.℥. iii.alfelengenist.℥.i. trium generuz cydoniorum & trium generum pomorum.ān.℥.i.&.s.setæ crudæ incisæ nucis muscatæ &zedoariæ galābeen utriusque sandali citri croci ān.℥.i.&.s.ligni aloes.ʒ.ii.uini & aquæ.ān.lib.vi.mellis.lib.viii.aromatizetur cum musci.ʒ.unius tertia & galliæ.ʒ.ii.

Odus conditi de cydoniis & est miua.stomacum &epar & omnia uiscera confortans appetitum excitans.digestionez procurās uomitum & uentris solutionem sedans et est medicina experta et famosa.acc.succi cydoniorum aceto sorum.lib.xx.uini bōi.lib.x.coq̃tur cū facilitate dōec consumpta sit eius tertia semper auferēdo spumā eius &coletur &pmittatur residere

143

ut clarescat: deinde proiiciantur super illud mellis boni & dispũati lb. vi. & iterum bulliat & auferatur spuma eius. & proiiciantur super illud species alefanginæ ligatæ in panno suspenso ĩ medicamĩe: & sit proprie cynami. heil. ãñ. ʒ. iii. gar. ʒ. ii. zz. masticis. ãñ. ʒ. i. & ℈. croci. ʒ. ii. ligni aloes macis. ãñ. ʒ. i. & ℈. & oĩa præter crocum terantur contritione crossa. & suspendantur ĩ panno sicut diximus omni hora fricando illud sup medicamĩe donec fiat ei spissitudo. deĩde arõatizetur cuʒ musci. ʒ. i. tertia galliæ. ʒ. ii. & sunt ex hominibus qui faciunt ipsuʒ sine speciebus & sunt qui ponunt loco mellis zucarum quando oportet & faciũt cuʒ speciebʒ & sine eis.

c Onfectio miuæ simplicis ualens sicut diximus superius. acc. succi cydoniorum. lb. c. & ponantur in uase lapideo mundo & bulliat cum facilitate semper auferẽdo spumã eius usq; ad cõsũptionem medietatis. deinde coletur & dimittatur modicuʒ residere sicut per horas tres. & proiiciantur super ipsum uini antiqui. lb. xl. deinde coquatur super prunas usq; dum spissitudinem habeat. & sunt qui loco mellis ponunt zucarum. & sũt qui faciunt cum speciebus & qdaʒ sine eis & arõatizetur sicut dixĩus.

c Onfectio miuæ acetosæ ualʒ ut supra & proprie quando apparẽt significationes caliditatis. acc. succi cydoniorum acetosorum lb. xl. & coq̃tur usq; ad cõsũptõeʒ medietatis. deĩde funde sup ipsum aceti bõi & alb. lb. lxx. & fiat sicut diximus.

c Onfectio miuæ alterius. acc. succi cydoniorum acetosoꝝ lb. lxx. & proiice super ipsuʒ mẽtæ siccæ & foliorum citrorum. ãñ. ℥. viii. foliorum ro. ℥. iii. bulliant usq; ad mediũ. deinde colentur & fũde sup succuʒ uini antiqui al. lb. xxv. deĩde cõpleatur decotio eius sicut diximus cũ spẽbʒ uel sine spẽbʒ: & sũt q faciunt cuʒ uino ãt cũ aceto.

c Onfectio miuæ factæ ex succo fructuũ. acc. succi cydõiorum q iaʒ decoctus ẽ usq; ad medietatẽ lb. ii. succi maloruʒ mõtãoruʒ piroruʒ agrestium decoctoruʒ usq; ad medietateʒ. ãñ. lb. i. uini ãtiqui. lb. ii. coq̃tur sicut diximus cuʒ spẽbʒ uel sine speciebus.

S Ermo in aceto squillitico cõcordati sunt ãtiqui super iuuamẽta aceti squillitici ad ægritudines multas. & studuerunt ĩ opatiõe eius & inuenerunt ex modis operatõis eius modos diuersos famosos de qbʒ loquemur iã & sunt iuuamẽta ipsius multa & maĩfesta & ad ægritudines capitis quidem qa cõfert epilepsiæ & uertigini & confert gingiuæ laxæ & putridæ & cõfirmat dentes & facit oris odorẽ bonuʒ & si ẽ ĩ eo foetor rẽou & eũ cuʒ fortitudine & ad membra anhelitus qdeʒ cõfert & cãnæ pulmonis & corroborat lacertuʒ uocis & clarificat uocem & membris nutritionis cõfert: quoniam abstergit

ſtomaci putrefactionem & facit di
geſtionē bonā & appetitū cōfortat
& cōfert ſpleni & dolori epatis &
ſtomaci & cōfert membris expulſi
onis nam præſtat iuuamētu; mani
feſtum mollitiei ueſicæ & matricis
præfocationi: & cōfert iuuamētum
maīfeſtu; in doloribus uel ægritu
dinibus iuncturaru; ipſu; eni; ſub=
tilit hu. croſſitu dīes: & pōit mate
rias uiſcoſas faciles ad expellēdu::
& īterdu; humore; croſſū & uiſcoſū
educit: & interdu; educit colerā ni.
& ē ex rebus præſeruantib; corpus
a putrefactiōe & confortantibus
ipſu; in ſanitate ſua: & acqrit uſus
eius maciem corpori & conſeruat
iuuentutem & cōfortat corpus cui
accidit laxitas & mollificatio & ef
ficit colore; bonum. Et mōus opa=
tionis eius eſt. acc. ex laminis ſqllæ
& proprie quæ ſunt mediæ inter
cortice; & corticem ipſius q̄titatē
quam uolueris & cōſue eas ſepati;
in filo cu; ſtilo ligneo & dimitte
ſiccari in umbra dieb;. xl. & poſtea
minue eas in fruſta cū inciſorio li
gneo & pōe ad omne;. lb. eius aceti
boni al. lb. viii. & pōe in uaſe uitre
ato ſtricti orificii & ſtringe caput
ipſius: & pmitte in ſole per aliquos
dies. ſ. xl. poſt eni; cola & admiſtra
ubi oport;: & ſi neceſſitas urget fe
ſtīare ſepeliatur uas ī cinere calido
uel in arena calida cū ſucceſſiōe nō
repēte ſed proprie īter horā & ho
rā. Et dixit Paulus. lāinæ eius ſicut
ſūt pōātur ī aceto a p̄ricipio ueris
uſq; ad finē æſtatis ī uaſe uitreato

ſigillato & expoīto ſoli: poſt illud
admīſtretur & ſumatur ex eo in po
tu omni die ieiuno ſtomaco parū p
donec deueniatur ad. ℥. i. & ſ.

m Odus oximellis ſqllitici uir
tuoſi cōtra materias frigidas
difficiles & ſubmerſas in locū diffi
cilis eradicatiōis earū: & confert ad
ægritudines ſtōaci & capitis & ui
ſcerū & eructuatōe; acetoſā & mol
lificatōe; ueſicæ. acc. mellis diſpūa
ti. lb. iii. aceti ſqllitici. lb. ii. coq̄tur
& diſpūetur & pficiatur eius deco
ctio ſicut dixīus ī ſpēb; ſecāiabī.

m Odus oximellis ſqllitici de
radicib; fit ſicut ſecāiabī de
radicibus. Sed pro aceto cōmuni
ponatur acetum ſquilliticum.

o Ximel ſqlliticū deſcriptiōe
Democriti cōferēs iuuamen
tū magnū epilepſiæ uertigī dolori
capitis & emicraneæ: & ad oppila
tiōe; cerebri & pectoris & ad humi
ditates difficiles in eis. acc. origani
iſopi ſiccæ halaſcæ Keiſi cordumeī
ſtica. ān. ʒ. v. coq̄tur in. lb. iii. aquæ
dōec deueīat ad. lb. i. & proiice ſup
illud mellis. lb. ii. paſſul. lb. ſ. ſucci
alfeſeræ. ℥. v. aceti ſquillitici ℥. i. &
ſ. auferatur de ſpuma omī hora &
coquatur ſicut ſuperius diximus.

RESTAT. SERMO. NOSTER.
IN. HAC. DISTINCTIONE.
SEXTA. LOQVI. DE. SPECIE=
BVS. ROBVB. QVORVM. O=
PERATIO. EST. SVCCORVM
DEPVRATIO. ET. INSPISSA
TIO. IGNIS. CALIDITATE.
AVT. SOLIS.

OB De ribes stomacū calidu; cōfortat: uomitū colericu; sedat sitim extinguit cordis ebullitionem mitigat ipsu; confortat solutiōe; colericā strigit & alterat. acc. succi ribes. lb. x. coquātur cu; facilitate dōec cōsumatur iii. ps ipīus. deīde coletur & dimittatur residere usq; dū clarescat. deinde coquatur cū multa facilitate in uase uitreo usq; dū hēat spissitudine;;;iut reponatur soli usq; dum pinguescat & cōseruetur: & da cum aq̄ frigida āt aq̄ niuis. & scito quod rob herbæ acetosæ ē ī uirtute eius.

Ob de acresta ualens ad debilitate; stomaci factam ab īflāmatōe in ipso & uomitu; colericum & pulsu; cordis & solutione; colericā & abscīdit ipsā sitī. & eius opatio ē sic opatio rob de ribes.

Ob de cornib; ual; sicut rob de acresta & cōfortat appetitu;. modus operationis eius ē. acc. succi cornuū & proprie qb; ē meīatio inter maturitatē & acerbitatē. & opatio eius ē sicut dixi de ribes.

Ob de berberis ual& sic rob de ribes. & eius operatio ē sic illius si hēri pōt succus illius & si hēri nō pōt. acc. ex eis siccis. lb. ii. & proiice super illud succi acrestæ lb. iii. & dimitte p dies. iii. dōec humectētur. deinde fricentur manib; & exprimatur aquositas tota & expræssa sic coquatur sicut dixīus.

Ob de sumac ual& sicut rob de berberis & fit sicut illud.

Ob de moris de sēi īmaturis ual; sic rob de sūac & fit sic illud.

Ob de cydoniis stōacū cōfortat & uiscera & ep & abscindit egōnem & uomitum & fit sicut rob de ribes.

Ob de pomis stomacū & cor cōfortat & ep sanat & sincopī & fit sicut illud de ribes.

Ob de piris ual& sicut rob de cydoniis & fit sicut illud.

Ob de prunis fit sicut primu; inflāmatōem extinguit sitim sedat uentrem laxat.

Ob de granatis acetosis ual& sicut rob de berberis & fit sicut illud.

Ob de psicis ual; calefactioni stomaci & siti & fit sicut rob de cydōiis & sicut rob de acresta.

Ob acetositatis citri ual& sic rob de ribes & fit sic illud.

Ob de fructibus inflāmatōe; extinguit stomacum cōfortat uomitū & fluxū sedat. acc. succi granatorū acetosorū & muzoru; & succi cydōiorū acetosorū succi piroru; īmaturorū succi pirorū mōtāorū succi zarur. succi acrestæ succi acōsitatis citri. āā. p. æq̄les: proiice ī eis berberis & sumac. āā. p. s. fiat sicut diximus inrob de berberis.

Ob de fructibus īflāmatiōe; extinguēs siti; sedās & uētre; lubricum faciēs. acc. succi granatorū acetosoru; & muzorū aquæ prunorū & tamar. āā. p. æquales aceti citri p. s. fiat sicut diximus ī ribes.

Ob myrthinū fit sicut rob de ribes. Et oīs quidem sirupus

factus ex succis si ĩspissetur præter mel & zucarum uocatur robub.

SEPTIMA.DISTINCTIO.EST DE.DECOCTIONIBVS . ET. INFVSIONIBVS.DE.QVIBVS DIVERSITATES.PONEMVS. SICVT.FECIMVS . IN.PRAEDICTIS.

ECOCTIO Capillo.ue. clarificãs sãguineꝫ & müdificans eum a corruptiõibꝫ materierꝝ ꝑmistarũ ei &compescit acuitateꝫ eius & co.ru.acc.capillo. ue.℥.i.&.ʒ.fũiterræ.℥.i.lupuli uiol. siccæ.ãñ.ʒ.viii.pruna.xl.iuiubas.xx. coqntur ĩ.iii.lb.aquæ cũ facilitate usq̃ dũ reddeat ad.lb.i.&proiice ĩ ea cassiæfistu.mũdatæ a cortice suo ℥.iii.tamar.℥.ii.siracost.℥.i.reubar. bõi.ʒ.iii.fricetur maĩbꝫ & coletur & propinetur ius ĩ mane &q̃doq̃ ponũtur loco aquæ seri carpĩ.lb.iiii.

Qua fructuũ sangĩs &.co.feruoreꝫ reprĩt sãguĩeꝫ clarificat & co.cũ facilitate educit.acc.prũa. xl.numero sebestẽ.iuiubas .ãñ.xxx. tamar.℥.iii.cassiæfistul.℥.iii.mannæ ℥.i.fiat ut diximus.

Odus infusionis aquæ casei sanguĩeꝫ mũdificat & co.cũ facilitate educit.acc.foliorũ ro.recentiuꝫ cõpletarũ.℥.ii.raued bõi aur.i. & ʒ.spicæ ʒ.ʒ.cõteratur raued cõtritõe crossa & ro.similiter modicum cõterãtur & fũdãtur sup ea aquæ casei &proprie sũptæ ex capris.lb. ii.&dimittatur a sero usq̃ ad mãe: deĩde coletur & propinetur &q̃doq̃ ĩ defectu ro.uiridiũ fit sĩe eis.

Odus ĩfusiõis de succis herbarũ quod ẽ intẽtiõis priorũ ℞.succorũ ẽdiuiæ lupuli buglosæ depuratorũ.ãñ.ʒ.iiii.proiice sup ea corticis mirob.citri.℥.i.raued bõi ℥.iii.tamar.℥.i.ʒ.medullæ cassiæfi. ℥.iii.fiat ut supra.

Ecoctio fumiterræ sanguineꝫ mundificãs & co.cũ facilitate expellẽs & hu.adustos & epĩs oppilationes apĩt & ictericiaꝫ curat.acc. succi altarasacõ &endiuiæ & lupuli & buglosæ succi fũiterræ.ãñ.ʒ.iiii. fũiterræ.℥.ʒ.proiice sup eis coctis & depuratis miroba.citri.indo.ãñ. ℥.ii.passula.enuclea.tritaruꝫ.℥.i. tamar.℥.iii.fiat sirupus sicut dixĩus.

Ecoctio halasce solutiõe educẽs flegma cõfert flegmaticis & senibus & confortat stomacum & facit digestionem bõaꝫ uentositatem uiscerum & hipocundriorũ disoluit.acc.halasce cuscutæ isopi ãñ.℥.i.passula.enuclea.ʒ.xx.Kebulo. embli.℥.i.turbit.ʒ.iii.sticados.ʒ.v. eupa.absinthii.ãñ.ʒ.iii.radicis apii feniculi.ãñ.ʒ.vii.pollipodii.ʒ.v.ani. dauci.ãñ.ʒ.iii.coq̃tur omĩa ĩ.ii.lb. aquæ usq̃ dũ redeãt ad.lb.i.deĩde coletur & proiiciatur in ea turbit ʒ.i.zz.ʒ.ʒ.agar.ʒ.i.& dimittatur usq̃ mane.deĩde coletur & accipiatur.

Ecoctio de miroba.solutione educẽs utraq̃ cole.&flegma. ℞.miro.citri Keb.in.ãñ.℥.i.tamar. ℥.i.& ʒ.fũiterræ.ʒ.viii.absinthii.ʒ.iii. pruna.xxx.passula.enuclea.℥.i.coq̃tur ĩ.iii.lb.aquæ usq̃ duꝫ deueĩat ad.lb.i.&acc.ex ea.lb.ʒ uel plus ut

oport& & proiiciatur in eã cassiæ
fistulæ.ʒ.i.turbit agar.añ.ʒ.ς. &q̄do
uis ut sit medicamē nobile nō pro
iiciãtur in ea illa.ii:sed sufficiũt cas
siæfistul. ℥.ii.cum eis & sunt quidã
q decoquũt has res in aqua casei:
& est medicamen nobile.

Ecoctio de sticados confert
febri.flegmaticæ &dolori iũ
cturarum &neruoruʒ & frigiditati.
℞.sticados origani.añ.ʒ.iiii.se.apii
feniculi eup.añ.ʒ.iii.squinãti isopi
añ.ʒ.ii.passu.enuc.ʒ.viii.turbit al.ha
rũdiei.ʒ.iiii.coq̄tur &admĩstrētur.

Ecoctio de eupa.ad doloreʒ
epatis & oppilationem ĩ eo
& splenis & ad febres compositas.
℞.eup.absinthii asari spicæ capil
li.ue.cipi raued.se.fumiterræ bede
guard sucaha.añ.ʒ.iiii.Kebu.indi.ʒ.
ς.passularum.enucleatarum.℥.i.co
quantur & administrentur.

Ecoctio epithimi solutione
educit coleram ni.& confert
ægritudinibꝫ melãcolicis & cãcro
& lepræ.℞.miroba.indo.sticados
epythimi passu.enucle.añ.℥.i.Keb.
fũiterræ.añ.ʒ.iiii.folliculoꝝ senæ.ʒ.
viii.pollipo.ʒ.vi.turbit.ʒ.iiii.eupa.
ʒ.v.omĩa præter epithimuʒ bulliãt
in aquæ casei.lb.iii.usq; dũ redeat
ad.lb.i.deinde proiiciatur sup ea
epithĩuʒ &bulliat ebullitione.i.de
ĩde coletur & cõfricetur elle.ni.ʒ.i.
agar.ʒ.ς.salis.in.aur.ς.&admĩstretur.

Nfusio de iera stomacum &
caput mundificans & cõfert
dolori capĩs assiduo:&dolori stõa
ci & emicraneæ.acc.ex iera & aloe
bono.añ.℥.ς. & funde super ipsam
decoctionis eupa. quod dixi.lb.
i.& ponatur in uase uitreo &expo
natur soli per dies.xii.&plus & da
ex ea omni mane.℥.i. uel plus uel
minus sicut oportet.

Nfusio alia ieræ solutiõe edu
cēs humorem crossum &me
lancoliam & ual& ad ægritudines
cerebri.accipe ex iera & aloe.añ.ʒ.
v.& funde super ipsam decoctiõis
epithimi quaʒ diximus &fiat sicut
diximus.

Nfusio ieræ alia solutione
educens humorem crossum
uiscosum flegmaticũ funde super
ipsam decoctionis alhasce.lb.iii:
& fiat sicut diximus.

OCTAVA.DISTINCTIO.EST
DE.TROCISCIS . ET. ERIT.
SERMO . NOSTER.AGGRE-
GANS.DIVERSITATES.DES
CRIPTIONVM.NOSTRARVʒ.
SECVNDVM . INVENTIO-
NES . PRVDENTVM.EX.HIS.
QVAE.EXPERTI.SVMVS.ET.
EIS.QVAE.NOS.INVENIMVS.

ONFECTIO algaliemus
quæ cerebrum & cor con-
fortat & ingreditur in per
mistionibus medicinarum.& facit
corporis & oris odorem bonum:
cuius pmistio. ℞.xiloaloes crudi
boni & electi partes.v.ambræ ptes
tres musci boni parteʒ unaʒ glutis
dragga.& aquæ ro.quantũ sufficit
ad commiscendum ea fiant trocis.
similes figuris folii mentæ & sigil
lentur & reponantur in uase uitri

& administrentur & apud alios dissoluitur ambra in uase uitreo cum oleo de been pauco & conficiãtur cætera cum eo.

Confectio algall. & sebelien stomacum & cor confortat & epar debilia & ingreditur in medicinis magnis. acc. foliorũ ro. recentium & humidarum quæ iam incipiunt reserare nodos. ʒ.i.&.ſ. terantur cõtritione ultima ĩ mortario lapideo. deinde proiiciatur super ea ligni aloes boni & electi gar. gumi. & spicæ indæ. ãñ.ʒ.i.&.ſ. sandalo. citri.ʒ.ii. ramic.ʒ.iii. terantur sicut alcohol. terantur cum. ro. & humectentur cum aqua ro. infusionis gũmi arabi. & iterum humectentur & terantur & hæc fiant per diem unam. ultimo uero aromatizentur cum musci partibus duabꝫ ʒ. unius ambræ & cãphoræ. ãñ. aur. ſ. & fiant trocisci. sicut diximus & sigillentur.

Confectio alia gall. alefangĩæ. & est eius interpetratio aromatizata & est illa de qua antiqui consyderant: & de qua plurimi loquntur. cerebrum & cor & stõacuꝫ & epar confortat & omnia mẽbra nutritionis. & linitur super neruos debiles & confortat eos & ingreditur in medicinis magnis. & hæc est quam intelleximus. acc. emblicorꝝ bonoruꝫ abiectis ossibus. ʒ.iiii. cõterantur contritiõe crossa & põantur in uase uitreo & fũdatur super eos aquæ ro. bonæ & electæ infusionis ro. siccarum & corticuꝫ citri lib.ſ. & stringatur os uasis & dimittatur per dies tres. deinde fũdãtur in eis aquæ prædictæ infusionis.ʒ. iiii. & in crastinuꝫ fiat similiter usqꝫ quo embli. uirtus in aqua impressa sit. & tunc uero. acc. ligni aloes boni.ʒ.viii. raĩc.ʒ.i.&.ſ. ro.ʒ.x. gari. ʒ.x. spicæ indæ.ʒ.iii. sandal. citri. aromaticoruꝫ.ʒ.iiii. gũi. ara.ʒ.vi. terãtur omnia sicut alcohol & fundatur super ea. ãñ. parum succi infusiõis prædictæ embli. & conterantur cũ eo usqꝫ dum totum cuꝫ eo paulatiꝫ fundatur. ultimo uero aromatizetur cum.ʒ.i. camphoræ ambræ.ʒ.ii. musci boni.ʒ.i. fiant inde trocis. & sigillentur sicut diximus & ponantur ĩ uase uitreo & administrẽtur.

Confectio trociscorum diarodon quorum iuuamentum ẽ magnum ad febres antiquas & febres permistionum & febres flegmaticas & febres in quibus corrũpuntur formæ & confert ad dolorem stomaci & abstergit humiditatem eius. acc. foliorum ro. aur. vi. spicæ aromaticæ aur. ii. liquir. aur. iii. ligni aloes aur. ii. spodii. aur. unũ croci aur. ſ. masticis.ʒ.ii. confice cuꝫ uino albo & fiant trocis.ʒ. unius.

Confectio trociscorꝝ de ro. stomacum & epar confortat & confert febri flegmaticæ stõacũ præparat et humorositatem eius abstergit. ℞. foliorum ro.ʒ.x. liqri. ʒ.v. spicæ aro.ʒ.ii. et.ſ. confice cum uino albo quod si laxationẽ facere uolueris adde scamoneæ.ʒ.iii.

Confectio trociscorũ de rosis

& eupa. expertorum iuuamentoruz ad febres antiquas & febres compositas & dolores epatis & oppilationes ipsius & icteritiam. accipe foliorum rosarum. ʒ. viii. spicæ. ʒ. iii. rauedseni. ʒ. iiii. spodii. ʒ. i. & . s. liqr. ʒ. iii. & . s. succi eupato. ʒ. x. fiant trocisci cum tereniabin.

c Onfectio trociscoruz de ro. sicut confirmatum est in libris plurimorum iuuamentorum: quorum maius est ad dolorem stomaci & malitiam digestionis & eis proprie quibus corrumpitur forma. & principio hydropisis & febribus antiqs. cuius hæc est pmistio. R. rosarum. ʒ. iiii. ligni aloes. ʒ. ii. mastICis. ʒ. i. & . s. absinthii rhomani cynami spicæ cassiæ ligneæ floruz sqnanti. an. ʒ. i. fac trociscos. ʒ. ii. cum uino antiquo & aqua decoctiōis radicum.

c Onfectio trociscoruz de reubarbaro conferēs ad dolorē epatis & oppilationem ipsius & apostemata eius & antiquas ægritudines in ipso & hydropism & corruptionem formæ & icteritiaz. accipe raued boni. ʒ. x. succi eupat. ʒ. iiii. rosarum. ʒ. iii. spicæ ani. rubeæ tinctorum semis apii absinthii alsari. an. ʒ. i. amigdalarum amararum ʒ. iiii. & fiant trocisci aur. unius.

c Onfectio trociscorum de cāphora ad febres multæ inflāmationis & sitim uehementem & īcensionem co. rubeæ & ebullitiōez sanguinis & supercalefactionez stomaci & epatis & icteritiā & cōfert ethic. & ptisic. quorum permistio. R. foliorum rosarum. ʒ. iiii. spodii. ʒ. ii. sandalo. citri. ʒ. ii. & . s: croci. ʒ. i. liquir. ʒ. ii. semniū citruli melonis cucūeris cucur. dragga. gūi spicæ an. ʒ. i. ligni aloes cardamomi amili camphoræ cynami. an. ʒ. unius ptes iii. tabarzet & tereniabin. an. ʒ. iii. cōfice cū mucillagine psillii & aq ro.

c Onfectio trociscorū de spodio qui sūt ultimi ad febres acutas & īflammatīas & inflāmationem stomaci & epatis & sitim uehementem. R. spodii ʒ. iiii. rosa. rubearum. ʒ. vii. seminis portulacæ succi liquir. an. ʒ. ii. confice cum mucillagine psillii: & fac trociscos. ʒ. i. & da cum succo malorū granatorū & alii addiderunt. iiii. se. gūmi ara. dragga. croci. an. ʒ. i. & . s.

c Onfectio trociscorū de spodio cum semine acetosæ qui conferunt ad febres colericas cuz quibus est solutio uentris & sedat inflammationem stomaci & epatis & sitim continuaz. Quorū pmistio. R. rosarum rubearum. ʒ. xii. spodii ʒ. x. semis acetosæ. ʒ. vi. seminis portulacæ granorū coriandri infusorū in aceto & torrefactorum pulpæ sūac. an. ʒ. ii. et. s. amili assi balaustiæ berberis. an. ʒ. ii. gūmi arab. assi. an. ʒ. i. et. s. confice cū succo acrestæ et da cū aliquo ex robub stiptico.

c Onfectio trociscorū de berberis ad febres inflāmatīas extinguit eniz eas et sitī āgustiosā. R. berberis aut succi eius spodii succi liqr. aut se. portulacæ. an. ʒ. iii.

rosaruꝫ.ʒ.vi.spcicæ croci amili dra gaganti.ãñ.ʒ.i. seminis citruli.ʒ.iii. & ß.cãphoræ.ʒ.ß.cõfice cũ tereĩabĩ.

c Onfectio trociscoruꝫ de ber beris qui conferunt ad cale factionem & solutionem uentris & doloreꝫ epatis.℞.berberis.ʒ.ii.spo dii xiloaloes semis acetosæ galliæ spicæ.ãñ.ʒ.i.rosarum.ʒ.v.gũmi.ʒ.iii. confice cum aqua rosarum.

c Onfectio trociscorum de ab sinthio confert febribus an tiquis & aperit oppilationẽ epĩs & stomaci & confortat stomacũ & cõfert dolori mẽbroꝝ nutritõis & confortat appetitum.℞.absinthii rosarũ anisi.ãñ.ʒ.ii.raued succi eup. assari apii amigdala.amaraꝝ spicæ masticis folii.ãñ.ʒ.i. fac trocis.cum succo ẽdiuiæ & da cũ succo herbarũ

c Onfectio trociscorũ de eup. confert ad febres calidas an tiquas & rigorem ipsarum epatis & splenis oppilationem aperiunt & sunt medicina bõa ad apostẽata in ipsis & icteritiæ & principio hy dropisis.℞.tereniabin succi eupa. ãñ.ʒ.i.rosarũ.ʒ.ß.spicæ.ʒ.iii.& ß.raued assari anisi.ãñ.ʒ.ii.& ß.spodii.ʒ.iii.& ß.fac trociscos cum succo herbaꝝ & da cum eis.

c Onfectio trociscorũ de aniso auferũt febres antiquas apiũt oppilationes & emendant malitiã epĩs. ℞.anisi eupa.ãñ.ʒ.ii. seminis aneti spicæ masticis folii.absinthii assari apii amigdalarum amararum ãñ.ʒ.ß.aloes.ʒ.ii.confice cum succo absinthii da cuꝫ sirupo acetoso & succo herbarum.

c Onfectio alia trociscorũ de aniso & sunt de decem medi cinis:& sunt de inuentione priorũ & ualent ad quartanã antiquam & rectificãt epar:& sũt bõi & experti quorum permistio. ℞.anisi.ʒ.iiii. masticis spicæ apii absinthi i rosa. assari folii.ãñ.ʒ.i.amigdalarum ama raꝝ.ʒ.i.&.ß.aloes bõi.ʒ.ii.succi eup. ʒ.iiii.cõfice cũ decoctõe absinthii.

c Onfectio trocis.de lacca con ferũt ad oppilationẽ epĩs & splenis & febrem diuersam & ãtiq̃ & asclitem & prouocãt urinam.℞. laccæ mũdatæ succi liquir. absĩhii berberis succi eupa. raued.aristol. longæ costi assari amigdalarũ ama rarum rubeæ tinctorum anisi apii sqnanti.ãñ.ʒ.i.& fac trocis.ʒ.unius.

c Onfectio trociscorum de terra sigillata inuentione no stra ultimi iuuamenti ad sputũ & ad egestionem sanguinis & proprie sũptoruꝫ cũ aq̃ arnoglossæ.& q̃doqꝫ linitur ex eo super frontem & sedat fluxũ sanguinis ex naribꝫ & linitur ex eo super matricẽ & sedat fluxũ menstruoruꝫ & quandoqꝫ mittitur ĩ matrice. & quãdoqꝫ sup pectineꝫ & uertitur in uesicam.& quandoqꝫ linitur sup mẽbrũ manatõis sãguĩs & sũt expti.quoꝝ pmistio. ℞.san guinis dracõis.gũi.ara.assi ramic. ro.siccarũ foliorũ & se.earũ amili assi spodii acatiæ hipoqstidos lapi dis emat.berberis sticha.balaustiæ boii.ar.terræ sigillatæ sedenegi.co ralli Karabe.ãñ.ʒ.iii.margari.dragg.

papaueris nigri.añ.ʒ.i.&.s.portula-
cæ cornu cerui adusti thuris gal-
larũ croci.añ.ʒ.ii.fiant trocis.cũ aq̃
arnoglossæ & da cum aqua spodii
gũi boli armẽi.& spicæ & quando
inuitat necessitas ut ponãtur opii
ʒ.ii.& quandoq; plus sicut oport&
& quandoq; minus.Modus autem
administrationis eorum ẽ secundũ
tres modos:ad fluxuz sanguinis ex
pectore aut pulmõe administrãdi
sunt cum aqua portulacæ & ad ex
coriationez cum robub cydõior℞
aut cum aliquo ex robub stiptico
& ad manationem sanguinis ex pti
bus inferioribus &confert ĩiectio
eor℞ cũ aqua uirgæ pastoris:

Onfectio trocis.alandal.qui ponũtur in iera hermetis & in aliis cõfectiõib; loco colloqnti dæ. acci.pulpæ colloquĩt.albæ & lenis &mũdæ a granis.ʒ.x.ĩcĩdatur cum incisorio incisione cõueĩenti & fricetur cum olei ro.ʒ.i.deinde acci.dragagan.gũmi bdeli.añ.ʒ.vi. & infundãtur in aqua ro.per dies quattuor & conficiatur colloquin. incisa cum glutino eorum & fiant inde trocisci & exiccẽtur ĩ umbra deinde iterum terantur contritõe bona & confice cum glutino eoruz & fiant trocis.& administrentur.

Onfectio trociscorum de sã dal.ad febrem inflãmatiuam & sitiz &malitiã cõplexiõis calidæ in stomaco &epẽ.acc.triũ sãdal.añ. ʒ.viii.spodii se.cucu.cucur.citruli. portula.añ.ʒ.iiii.ro.ʒ.vii.camphoræ ʒ.i.berberis ãt succi eius.ʒ.vii.boli: armẽi.ʒ.iiii.cõfice cuz aq̃ portulacæ &da cuz lacte acetoso ãt cũ acresta aut cum acetositate citri aut cum rob de ribes.

Onfectio alia trocis.de sãda. cõferũt ĩflãmatõib; fe.&siti uehemẽti.acc.sandal.citri.ʒ.ii.gũmi arab.ʒ.iiii.se.citruli.excorticati.ʒ.i. cõficæ cuz aqua portulacæ lactucæ dragg.succi liqr.añ.ʒ.s.fiãt trocis. & administrentur sicut primi.

Onfectio trocis.Hamec sedã tiũ ĩflãmatiõez &lenientium uentrem & mundificantiũ pectus. acc.foliorũ uiol.hẽtiũ medietatez inter siccitatẽ & humiditatez.ʒ.xii. turbit al.& gũmosi.ʒ.vi.succi liqr. ʒ.iii.tereniabĩ.ʒ.iiii.fac trocis.dosis eorum est aur.ii.cũ zucaro aut cuz pulpa cassiæfistu.&quãdoq; ĩuitat necessitas ut ponãtur ĩ eis scão.ʒ.ii.

Onfectio trocis.de cipis ad foetorem oris & corruptõez stomaci & malitiam digestionis & sũt sani & expti.acc.zz.heil. nucis mus.cubebæ macis gari.gallæ.añ. aur.i.corticis citri masticis floruz sqnãti.cipi.spicæ cynami emblico. extremitatũ myrthi.añ.aur.ii.& in alio musci Karates.ii.&cõfice cum melle passula.& da ex eis cum uino odorifero & hoc post uomitum & solutionem uentris.

Onfectio trocis.de ligno alo es cõferẽtium ad debilitatez corporis & stõaci & ad pulsuz cor dis &debilititatẽ epis & hydropi si et foetorẽ oris.℞.ligni aloes ro. ru.añ.ʒ.ii.masti.cynãi gar.gall.spicæ

macis nucis mus.cubebæ cardamōi corticis citri heil bauciæ.añ.ʒ.i. & ʒ.musci ambræ.añ.ʒ.i.vi.fiāt trocis. cum melle passu.& administrētur cum uino odorifero.

c Onfectio trocis.de capparis resoluentiū duritiē splenis & uētositatē.℞.corticis radic.cap paris se. agnicasti.añ.ʒ.vi. nigellæ calamēti succi eup.acori.amigda. amararū nasturtii arōiaci folioruʒ rutæ aristol.ro.añ.ʒ.ii.ciperi scolo pēdriæ.añ.ʒ.i.armōiacū.dissoluatur in aceto & aliaꝝ spērū puluis con ficiatur cuʒ eo:& sit dosis eius aur. i.cū uino ī quo coq̄tur radix cap paroꝝ cortex fraxī & cortex tama risci āt extreītates rāoꝝ eius & cor tex salicis & sūt q duplicāt armōia cum.& est melius.

c Onfectio trocis. de Karabæ abscindētiū sanguīeʒ de omī loco manatōis eius acc.Karab.aur. vi.cornu cerui adusti coralli adusti dragg.acatiæ hipoq̄stidos balau-stiæ masti.laccæ papaueris ni. assi. añ.aur.ii.thuris croci opii.añ.aur.i. & ʒ.fac trocis.ʒ.i.cū mucilla.psillii.

c Onfectio trocis.al Kekēgi ad uulnera ī rēibʒ & uesica & do lorē q̄do mingitur urīa.℞.ḡnoꝝ al Kekēgi.ʒ.iii.se.citruli & alberetæ cucur.añ.ʒ.iii.& ʒ.boli ar.gūi arabi. thuris sanguīs dra. papaueris albi amig.amara.succi liqr.dragg.amili ḡnoꝝ pini.añ.ʒ.vi.se.apii Karabæ boli.iusqami opii.añ.ʒ.ii.da.ʒ.i.cum iulep.aut cum aqua mellis.

DISTINCTIO . NONA . DE . SPECIEBVS.SVFVF.ET.PVL VERIBVS.

L VFVF de ligno aloes stōaci hūiditatē exiccat uētositateʒ dissoluit & digestiōeʒ procurat.acc. ligni aloes.ʒ.ʒ.gall.aur.i.& ʒ.zucari tabar.ʒ.i.ʒ.potio ē.ʒ.iii.cū miua.

L Vfuf.de ligno aloes aliud stōa cū & cor cōfortat oris odorē bonuʒ facit & digestiōeʒ procurat. ℞.ligni alo.ʒ.iii.cardāōi mētæ sic. spic.marmacur cipi corti.citri.añ. ʒ.ii.gall.ʒ.i.sq̄nāti galliæ.añ.ʒ.i.mast. ani.apii añ.ʒ.ii.zucari ad pondus omnium da cum miua.

L Vfuf dyarodō ualʒ ad doloreʒ stōaci & frigiditatem eius & cōfortat ipsū ualde.℞.trocis.dia rodō masti.añ.ʒ.iii.Karabæ mentæ siccæ ligni aloes.añ.ʒ.ii. & ʒ.da.ʒ.i. cum uino odorifero.

L Vfuf arōatic.cōfortat stōacū digestiōeʒ bonā facit uētosi tateʒ dissoluit oris odoreʒ facit bo nuʒ.℞.ani.aur.i.ʒ.se.fēi.aur.iiii.liqr. zz.añ.aur.ii.gar.mac.cynāi electissī galā.añ.aur.ii.gall.mus. aur.i. ligni alo.cortic.citri.añ.aur.i.& ʒ. musci bōi.ʒ.i.iiii.zz. zucari tabarzet ad pōdus oīuʒ nabit mediū pondus oīuʒ.dosis eius ē aur.ii.cū uino.

L Vfuf bōuʒ īpinguatīuʒ et ex pertum.℞.farinæ cicerū infu soꝝ ī lacte dulci & exiccatorū & sit sicut trocis.deīde coctorū.ʒ.vi. rizi abluti multotiēs.ʒ.ii.tritici et ordei excorticatorū et multotiēs ablutorū & exiccatorū & multotiēs infusoruʒ in lacte et exiccatorum

añ.ʒ.iii.amigda.dulcium.ʒ.v.papa
ueris tortellarum de seni.añ.ʒ.iiii.
zucari tabarzet.lb.i.terantur & da
ut sorbeat oĩ.die.ʒ.iii.postq̃ deco
quitur cũ lacte ãt cũ aqua ciceris.

Vsus de g̃nis myrthi ualẽs ad lubricitatẽ stõaci & uiscerũ. ℞. g̃norũ myrthi g̃noꝝ g̃natoꝝ acetosorũ & tostoꝝ añ.ʒ.xx.cymĩ carui infusi in aceto die ac nocte & exiccati coriãdri sicci siliter præparati postea torrefacti sauic.anabac carub.de spinis sũac glãdiũ.añ.ʒ.x.

Vsus ad tussiʒ antiq̃ & dolorẽ pectoris.℞.amig.dul.zucar.añ.ʒ.ii.se.fẽi.ʒ.s.tere & da cũ.iulep.

DECIMA.DISTINCTIO.EST. DE. PILLVLIS.DE. QVIBVS. SICVT.MOS.NOSTER.EST. DISTINCTIONES.PONEMVS SICVT.IN.PRAECEDENTIBVS.FECIMVS.

Illulæ alefanginæ & interpretatio est pilluæ de aromatibus & sunt ex ĩuentione nostra & ualẽt ad doloreʒ stomaci propter flegma in ipso.& sunt uehementis iuuamenti in mundificando stomacum & cerebrum abhu.crossis & ĩstrumẽta sensuuʒ.stomacum uero confortãt & digestioneʒ procurãt ℞.cynamomi cubebæ ligni aloes.calami aro.macis nucis mus.carda momi gar.assari masticis & extrẽitatũ squinãti spicæ carpoba.añ.ʒ.i.absinthii.succi.ro.añ.ʒ.v.conterantur contritione crossa & fundãtur super ea aquæ calidæ.lb.xii.& coq̃tur usq; ad consũptionem duaruʒ partium deinde fricetur manibus & coletur & exprimatur aquositas eius.& accipe aloes succutrini boni lb.i & lauetur in scutella lapidea uitreata cum aqua pluuiali lauationibus pluribus.deĩde exiccetur & fundatur super ipsum expressionis predictæ circiter.lb.ii.& teratur in sole deinde misceatur cum aloe myrra mastice.añ.ʒ.v.croci.ʒ.iii.trita contritione bona.deinde prædictæ expressionis residuuʒ super ea fundatur & conterantur usq; dum siccẽtur & fiant ex eis pillulæ ĩ modum ciceris & da ex eis a.ʒ.ii.usque ad aureos duos & quandoq; exigit dispositio ut minuatur ex eis uirtus aloes & ponimus ex eo.ʒ.iiii.& quandoque exigit dispositio ut lauetur aloes prius cuʒ aqua mirob.& tunc accipe ex eis ab.ʒ.iiii.usq; ad.viii.& coque ĩ aqua.& postq̃ coxeris cuʒ aqua hac exicca illud & laua ultimo cum aqua & speciebus sicut diximus.sunt eniʒ incolumes

Illulæ stomaticæ caput & stomacum confortant & mũdificãt & epar & membra sensuum & instrumenta iuncturarum & educunt superfluitates utriusq; coleræ & flegmatis.℞.ieræpigræ.ʒ.vii.trium mirob.añ.ʒ.iii.agar.ʒ.ii.turbit boni.ʒ.x.epithimi ortensis.aĩsi añ.ʒ.ii.& s.sal.i di.ʒ.ii.scamo.absĩthii añ.ʒ.iii.penidiaruʒ.ʒ.iii.fac pillulas cuʒ succo scariole dosis eius ẽ.ʒ.iii.

illule aggregatiuæ ĩuentiõe nostra cõiugẽtes aggregationẽ expertorũ iuuamẽtorum ad se.

ātiqs & ad fe. diuersitatis & ad ægritudines capitis stōmaci & epatis & educūt putrefactiones utriusq3 coleræ & flegmatis & mundificāt instrumenta sensuū & sunt mūdificatiuū bonū. quorū pmistio. ℞. mirobа. citri rauedseni. ān. ʒ. iiii. succi eup. succi absinthii. ān. ʒ. ii. scamo. coctæ in pomo ʒ. v. Keb. īdo℞. agar. colloquī. pollipodii. ān. ʒ. ii. turbit bōi aloes. ān. ʒ. vi. mastic. ro. salisgēmæ epithi ani. zz. ān. ʒ. ii. electuarii ro. quātum sufficit ad aggregatōe3 fiāt pillulæ crossæ da. ʒ. i. uel aur. i.

Illulæ aggregatiuæ maiores ualētes ad hu. crossū & uiscosū & īflatiōe3 ī mirac stōacum & hæmorroidas soluūt gēuū & siaticām & podagrā ex flegmate. ℞. b de miro. ni. Keb. emb. bellir. ān. ʒ. iiii. turbit bōi & electi. ʒ. xiii. se. apii āi. sēi. carui ameos origani ro. bedarogi. indi enulæ hermodactili salis in. masticis armoniaci. ān. ʒ. i. serapini aloes. ʒ. xv. confice cu3 succo cauliū & ūge māus tuas cū oleo sabbucio.

Illulæ aggregatiuæ minores caput & stomacū mūdificāt ab hu. supfluentibus. s. utriusq3 co. & melancoliæ & confortāt stōacu3 & epar & aperiūt oppilationes & ualēt ad fe. antiqs & sanāt pruritū & ulcera. ℞. mirob. citri. ni. embli. ān. ʒ. iiii. masticis ani. succi eupato. absīthii ro. ān. ʒ. ii. raued. ʒ. v. ireæp. ʒ. xii. confice cum succo apii. & da ʒ. ii. cum aqua calida.

Illulæ eup. maiores ad fe. piodicas & ad dolorē epīs oppilatōe3 & icteritiā. ℞. miro. ci. succi eup. succi absīthii. ān. ʒ. iii. rauedsēi ʒ. iii. & ʒ. s. masticis. ʒ. i. croci. ʒ. s. aloes boni. ʒ. v. confice cum succo endiuæ. dosis eius est. ʒ. ii. cū aq̄ casei.

Illulæ de eupato. minores & sunt in intentione maiorum ℞. mirobalanorum citri. rauedsēi succi eupatorii aloes. ān. partes æqles confice cū aqua apii. & da. ʒ. ii.

Illulæ de reubar. conferunt ad febres antiquas ex diuersis generatas humoribꝫ uiscosis & putridis multarum putredinum & dolorem epatis & principium hydropisis. ℞. rauedseni. ʒ. iii. succi liquiri. succi absinthii masticis. ān. ʒ. i. miroba citri. ʒ. iii & ʒ. semis apii feniculi. ān. ʒ. s. trocis. diarodō. ʒ. iii. & ʒ. s. ieræp. ʒ. x. confice cum aqua fe. & da. ʒ. ii. cu3 aq̄ casei calida ī sero.

Illulæ alKeKengi ex inuentione nostra cōferūt febribus longi temporis diuersoru3 humorum & dolori epatis & oppilationi & principio hydropisis. Recipe absinthii & succi eius succi eupa. aloes miroba. citri masticis croci raudsēi laccæ ablutæ ani. assari cassiæ fistulæ feniculi fumiterræ. ān. ʒ. ii. ieræp. ʒ. iii. confice cum aqua solatri. dosis eius est a. ʒ. i. usq3 ad aur. i. & ʒ. s. & si ē tussis cū fe. pōe rāorū liquir. medietatem ponderis eiu3 sunt enim sanæ & expertæ.

Illulæ ad febres antiquas inuentione philagii. ℞. trocis. diarodon siccorum trocis. de reubarb. ān. ʒ. iiii. succi eup. bedeguard

an.ʒ.ii.absinthii.ʒ.i.&.s.mirob.citri cuscutæ turbit.an.ʒ.iiii.agar.aloes. an.ʒ.viii.salis indi.ʒ.i.&.s.confice cũ aqua fenugræci & da.ʒ.ii.

Pillulæ ĩdæ quas scripsit Ali. quarũ iuuamentũ est ultimũ ad ægritudines melancolicas & ad cancrum & lepram & morpheam nigram difficilem & sunt bonæ me lancoliæ & timori & ad quartanã & dolorem splenis & icteritiam splenalem. quarum permistio. ℞. mirobalanorũ nigrorum ellebori ni. pollipodii.an.ʒ.v.epithimi sticados.an.ʒ.vi.agari.lapis lazuli loti colloqntidæ salis indi.an.ʒ.iiii.succi eupa.spicæ.an.ʒ.ii.gar.ʒ.i.ieræpi.ʒ.xii.&.s.sanæ & exptæ.da cũ aq̃ casei.

Pillulæ alandal hermetis ad sodam antiquam & emicraneã difficilem & ægritudines neruorũ & iuncturarum sanæ & expertæ.℞. trocis.alãdal.ʒ.xii.ieræp.ʒ.vii.masti.ʒ.ii.salis gemmæ.aur.i.laudãi boni ʒ.i.omnia præter laudanum & ma sticẽ terantur & cribellẽtur mastix quoque pulverizetur cum pauco oleo nucis & liniantur cum eo species tritæ.deinde cum laudano cõ ficiantur in mortario terendo ea cum pistello calido & fiãt pillulæ crossæ.da.a.ʒ.s.usque ad unam.

Pillulæ de sarcocolla & sunt pillulæ albæ solutione educẽtes flegma & conferunt ad ægritu dines flegmaticas.℞.sarcocollæ.ʒ.iii.turbit.ʒ.iiii.colloquintidæ.ʒ.i.&.s.zz.tãtũdẽ salis gemmæ.ʒ.i.dissol uatur sarcocolla.cum aqua rosarũ & confice alia cum eis & sunt pillule bonæ & expertæ.

Pillulæ foetidæ maiores quæ expellunt humores crossos & conferunt ad dolorem iunctura rum & podagræ & dorsi & genuũ & omnem dolorem ex humore crudo & ad dolorem stomaci & colicam & morpheam & lepram.℞.seminis apii armoniaci bdelii oppo ponaci colloquĩti armel.aloes epi thimi.an.ʒ.v.hermodactili halscebraʒ.an.ʒ.ii.scamoneæ.ʒ.iii.cynamomi spicæ croci castor.an.ʒ.i.turbit ʒ.iiii.zz.ʒ.i.&.s.euforbii.ʒ.unius partes duas dissoluantur gũmæ in aq̃ porri & fiant pillulæ.dosis ẽ.ʒ.ii.

Pillulæ foetidæ minores sũt in intentione maiorum.℞. serapĩ armõiaci oppopõaci bdelii myrræ.an ʒ.v.turbit.ʒ.x.colloquĩti dæ.ʒ.vi.fac sicut priores.da ʒ.ii.

Pillulæ de serapino ad paralysim & mollificationẽ & spasmum & dolorem iuncturarum & dorsi & podagram frigidam & soluunt flegma uiscosum.Recipe serapini armoniaci.bdelii oppopaci aloes castor.armel.an.ʒ.ii.colloquintidæ.ʒ.iii.fiant pillulæ cũ aq̃ porri.

Pillulæ de euforbio solutõe educũt flegma frigidum & conferunt ad mollitiem & paralysim & educũt humores crudos q descendunt ad neruos.Recipe euforbii agar.colloquintidæ serap. bdelii.an.ʒ.ii.aloes.ʒ.v.fiãt pillulæ cum aqua porri.potio est a.ʒ.s.usque ad unam.

Illulæ de rauedſeni cōferūt ad oppilationem epatis & ſplenis & hydropiſim. ℞. reuedſēi ʒ. vii. ſerapini armoniaci bdelii. añ. ʒ. x. laccæ. ʒ. viii. oppoponaci. ʒ. iiii. mezereon gummi. añ. ʒ. iiii. turbit. ʒ. x. ſpicæ polii aloes. añ. ʒ. v. maſtic. ʒ. ii. miroba. citri. ʒ. x. diſſolue ī uino gummas & fac pillulas. doſis eſt. ʒ. ii. cum aqua caſſei.

Illulæ de mezereon & ſunt medicīa mirabilis ad hydropiſim & educūt aquaꝫ citrinam ex epate. Recipe foliorum mezereon infuſorum in aceto & exiccatorum ʒ. v. mirobal. citri. ʒ. iiii. Kebulo. ʒ. iii. confice cum tereniabim & aqua endiuiæ. doſis eſt. ʒ. i. & ſ.

Illulæ lucis maiores addunt in uiſum & corroborāt eum & auditum & abſtergunt inſtrā ſē ſuum & expellunt ſuperfluitatem & cuſtodiunt ſanitatem totius corporis & præſumitur ſup eis abſqꝫ neceſſitate abſtinendi. quarum permiſtio. Recipe roſaruꝫ uiola. abſinthii colloquintidæ turbit cubebæ calami aro. nucis muſcatæ ſpicæ epithimi carpobalſami xilobalſāi ſileris ſemīs myrthi ſquinanti aſſari maſticis gar. cynnamomi ani. fe. apii caſſiæ croci macis. añ. ʒ. ii. mirobа. citri. chebulorum indorū beli. emblicorū rauedſeni. añ. ʒ. iiii. agar. ſenæ. añ. ʒ. v. eufragiæ. ʒ. vii. aloes ſuccutrini ad pondus omniuꝫ confice cum ſucco feniculi. doſis eſt a. ʒ. ii. uſque ad. ʒ. iii.

Illulæ lucis minores in intētione maiorum. Recipe xiloaloes carpobalſami. añ. ʒ. i. chelidōiæ. ʒ. v. ro. uiol. abſinthii eufragiæ. añ. ʒ. iii. ſenæ epithimi mirob. citri. Kebul. indoꝝ belliricorum emblicorum agar. colloquintidæ ſquinanti litii. lapīs lazuli. añ. ʒ. ii. & ſ. aloes boni ad pondus omnium confice cum ſucco feniculi aut chelidoniæ.

Illulæ ſtomaticæ ſtomacum & digeſtionem confortant cerebrum & ſtomacum a corruptis humoribus purgant appetitum excitāt. ℞. ieræp. ʒ. x. triuꝫ mirobalo. abſinthii. añ. ʒ. iii. maſticis ani. belli. embli. agar. añ. ʒ. iii. & ſ. zz. ʒ. ii. gari. ſalis gemmæ ſquinātі. añ. ʒ. i. turbit. ʒ. xii. confice cum ſucco abſinthii. & da. ʒ. ii. uel tres.

Illulæ ſtomaticæ aliæ & ſūt in intentione priorum. Reci. trium mirobalanorum. añ. ʒ. iii. ro. maſticis. añ. ʒ. ii. cardamomi ligni aloes ſandal. citri cubebæ gariof. ſquinanti nucis muſcatæ. añ. ʒ. i. rāued boni. ℥. ſ. turbit. ʒ. vii. aloes ad pondus omnium confice cuꝫ uino odorifero.

Illulæ ſtōaticæ ſtōacū & caput mūdificāt. ℞. aloes. ʒ. vi. maſti. ro. añ. ʒ. ii. cōfice cū ſucco ſolatri.

Illulæ ſtōaticæ noſtræ ſtōacū & caput mundificāt & accipiūtur oī tēpore. ℞. turbit. ʒ. x. maſtic. ʒ. iiii. agar. ʒ. ii. ſpicæ. ʒ. i. croci. ʒ. ſ. ro. ʒ. iii. aloes bōi ad pōdus omniuꝫ confice cum ſucco abſinthii.

Illulæ alandal exptæ ad ægritudines cerebri & neruorum

flegmaticas & ad ægritudines iun cturaru3 & sunt sublimes. ℞. trocis. alādal. ℨ. x. salis gēmæ. ℨ. i. lau da. ℨ. xii. olei rosarum quantum sufficit sūt sanæ & expertæ.

Illulæ aliæ stomaticæ nostræ ℞. miroba. citri. aloes turbit ā̄n. ℨ. x. ro. spicæ masti. ā̄n. ℨ. ii. & s. ani. ℨ. i. & s. sandal. ī do. croci. ā̄n. ℨ i. cōfice cum succo absinthii.

Illulæ de agari. mundificant pectus ab humoribus crossis & putridis & conferunt asmati & tussi antiquæ. ℞. masti. agar. ā̄n. ℨ. iii. radicu3 lilii cælestis prassii. ā̄n. ℨ. i. turbit. ℨ. v. ieræp. ℨ. iiii. colloqntidæ sarcocollæ. ā̄n. ℨ. ii. myrræ. ℨ. i. confice cum rob. & da. ℨ. ii.

Illulæ quæ conferūt ad fe. co lericas & ad ægritudīes col. citrinæ & sanguīs. ℞. miro. citri. in. se. fumiterræ cuscutæ embl. ā̄n. ℨ. ii. foliorū ro. se. citruli rauedsei. ℨ. vi. scamoneæ coctæ in cydonio. ℨ. i. & s. succi eup. succi absinthii. ā̄n. ℨ. ii. agar. ℨ. ii. & s. ieræp. ℨ. viii. mellis aggregatōis cassiæfistulæ. tamar. succi endiuiæ quantum sufficit. dosis est a. ℨ. ii. usque ad aur. iii.

Illulæ diarodon stomacu3 & digestionē confortant & oris odorem faciunt bonum. Accipe trocis. diarodon absinthii. ā̄n. ℨ. v. cima℞ squinanti macis. ā̄n. ℨ. ii. salis indi. ℨ. i. aloes boni ad pondus oīu3 confice cum aqua foliorum citri.

Illulæ turbitatæ & dicūtur pillulæ aur. colera3 & flegma sine molestia purgant stomacum & epar confortant & digestionem procurāt. ℞. turbit bōi. ℨ. xvi. aloes ℥. i. & s. masti. ro. ā̄n. ℨ. vii. miro. citri. ℨ. x. croci. ℨ. iii. cōfice cū succo absit.

Illulæ turbitatæ aliæ similis uirtutis. ℞. turbit bōi miro. citri. aloes optimi. ā̄n. ℨ. x. mastic. ro. spicæ. ā̄n. ℨ. ii. & s. ani. ℨ. i. & s. croci. ℨ. i. fiant pillulæ sicut diximus.

Illulæ de lapide lazuli ad ægritupines melācolicas & co. adustæ sanæ & expertæ. ℞. lapidis lazuli abluti. ℨ. vi. epithimi pollipodii. ā̄n. ℨ. viii. scamonoæ ellebori ni. salis in. ā̄n. ℨ ii. & s. agar. ℨ. viii. gari. ani. ā̄n. ℨ. iiii. ieræp. ℨ. xv. confice cum succo endiuiæ. & da. ℨ. ii. cū aq̄ casei.

Illulæ de lapide armeno maio res educūt hu. cole. adustæ & melancoliæ sine molestia & cōferūt ægritudinibus ab eis factis. ℞. lapidis armēi loti & præparati ieræp. ā̄n. ℨ. xv. epithimi pollipodii. ā̄n. ℨ. viii. scamoneæ coctæ in cydonio. ℨ. iii. gar. ℨ. ii. salis indi. ℨ. i. & s. confice cum succo solatri.

Illulæ ad omnes morbos cathari & corizæ & tussis catharalis. ℞. myrræ puræ. ℨ. vi. olibani ℨ. v. opii. iusquiami. ā̄n. ℨ. iiii croci ℨ. i. & s. radicis linguæ canis. ℨ. iiii. & s. fiant pillulæ & administrentur. & da a. ℨ. s. usque ad. ℨ. unam.

Illulæ de serapino expertæ ad dolorem iuncturarum & sciaticam & podagram & conferūt ad dolorem matricum & prouocāt menstrua. ℞. serapini aromatici oppopo. bdelii. ā̄n. ℨ. ii. & s. semīs apii

ameos armel.ani.añ.ʒ.i.acori.secta-
rogi.calamenti folii cētareæ polii.
costi.salisgēmæ.añ.ʒ.ʒ.aloes.ʒ.vi.col
loqn.ʒ.v.fiāt pillulæ &admīstrētur.

Pillulæ de bdelio maiores expertæ ad fluxū hæmorroidarum & ulceruʒ in eis & ad fluxū mēstruorum. ℞.bdelii.ʒ.xii.ameos.ʒ.iii.Kebu.in.bellir.emb.uearuʒ adustarū Karabæ añ.ʒ.ii.&ʒ.infūdatur bdeliū ī succo porri &fac pillulas ī moduʒ ciceris potio est a.ʒ.ii.usque ad aur.duos.

Pillulæ de bdelio minores & sunt in intentiōe maiorū. ℞ mirob.in.belli.Kebu.embli.añ.ʒ.v. bdelii.ʒ.v.fiant sicut diximus.

Pillulæ de bdelio inuentione nostra ualent sicut priores sanæ & expertæ.℞.mirob.in.emb. &belli.añ.ʒ.v.bdelii.ʒ.x.scoriæ ferri se.porri.añ.ʒ.iii.coralli adusti Karabæ conculæ ustæ.añ.ʒ.i.&.ʒ.marga ritarum.ʒ.ʒ.confice sicut diximus.

Pillulæ de colloquin.expertæ ad morpheam difficilis erradicationis & ad dolorem iuncturarum &ad ægritudines flegmatis & coleræ nigræ. ℞.colloqntidæ.ʒ.vi. mirobala.nigrorum & citri.& serapi. bdelii sarcocollæ.añ.ʒ.v.aloes.ʒ.vii. nigellæ cymī.origāi persici nastur tii albi salisgemmæ musci rhōani añ.ʒ.i.infunde gūmas in aqua porri & fac cum cæteris pillulas.dosis ē a.ʒ.i.usque ad aur.unum.

Pillulæ de oppoponaco conferunt pararysi &torturæ & ægritudinibus neruorum frigidis & dolori iuncturarum & genuu & dorsi.℞.oppoponaci hermodactili serapini bdelii armoniaci colloquintidæ .añ.ʒ.v.croci castorei. myrræ.zz. piperis macropi.cassiæ fistulæ mirobalano.citri.indorum belliricorum &emblicorum.añ.ʒ.i. scamoneæ .ʒ.ii.turbit.ʒ.iiii. aloes ʒ.xii.infundantur gummæ in aqua caulium & fiant cum eis pillulæ. dosis est a.ʒ.i.usque ad aur.i.& da cum aqua iuæ.

Pillulæ de hermodactilis maiores expertæ ad dolorem iuncturarum & podagram frigidaʒ ℞.hermodactilorum aloes.miroba. citri.turbit colloquintidæ bdelii serapini.añ.ʒ.vi. castor.sarcocollæ euforbii oppoponaci armel. apii añ.ʒ.iii.croci.ʒ.i.&ʒ.confice cuʒ succo caulium & fac pillulas.

Pillulæ de hermodactilis minores ad podagram calidam ℞.hermodacti.ʒ.v.scamoneæ.ʒ.ii.& ʒ.miroba:citri.ʒ.iii.ro.ʒ.ii.aloes.ʒ.x. cōfice cū cathartico ro.& da.ʒ.ii.

Pillulæ de hermodactilis descriptione nostra.℞.hermodacti.aloes.añ.ʒ.v.mirob.citri.turbit.añ.ʒ.iiii.zz.ʒ.ii.fac pillulas cum electuario rosa.& da.ʒ.ii.

Pillulæ de spica exptæ ad oppilationeʒ spleīs & epatis & stōaci &hydropisi &soluūt naturā ℞.spicæ īdæ.ʒ.v.spicæ rhōanæ.ʒ.ii. raued.agar.epithimi.añ.ʒ.iiii.costi. macis cædreos amōi.añ.ʒ.iii.croci epithi.ʒ.ii.myrræ cynna.gar.squāti añ.ʒ.i.aloes.ʒ.xx.fiāt pillulæ cū uīo antiquo.& da.ʒ.i.cū uino pmisto.

166b

VNDECIMA. DISTINCTIO. EST. DE. VNGVENTIS. ET. EMPLASTRIS. DE. QVIBVS. SERMONES. ORDINABIMVS. CVꝫ COLORIBVS. TITVLORVM. SVORVM. ET. PRIMO. DE. VNGVENTIS.

Sopi cæratũ descriptiõe. G. ualet ad duritiem & nodositatem membrorum & ad durities splenis & epatis & dolorem eoruꝫ & duritiem matricum & dolorem iuncturarum & neruorum lenit eiꝫ eas. cuius pmistio. ℞. cæræ citrinæ olei camemillæ oloi irini. ãñ. ℥. vi. masti. ℥. i. spicæ. ℥. ii. ʒ croci. ℥. i. & ʒ. terebintinæ. ℥. i. resinæ. ℥. i. ʒ. isopi humidæ. ʒ. lxxx.

Peratio isopi humidæ. Acc. lanarum omnium succidaruꝫ circiter. ℔. lxxx. & funde super eas aquæ calidæ quantum sufficit ad infundendnm & dimitte per horas viii. deinde bulliat ebullitione. i. & exprimatur aqua lanaruꝫ & coletur aqua & coquantur cum facilitate agitando super fundũ uasis in uase stagneo cuꝫ ligno ãplo ne recipiãt de uestigiis adustionis aliquid & coquatur donec fiat sicut mel currens & seruetur.

Sopi cæratum descriptione Filagii expertũ ad dolorem spleĩs stomaci & epatis & durities ĩ eis & dolorẽ matricũ & aposteata ĩ eis linitũ exterius & etiã suppoĩtũ in lana & ualet ad durities & nodositates quæ sunt in iũcturis. ℞. croci. ʒ. v. bdelii masti. armoniaci aloes stora. liqdæ. ãñ. ʒ. viii. cæræ citri. ℔. i. terebintinæ. ℥. i. & ʒ. medullæ cruris uaccæ adipis anseris. ãñ. ʒ. xv. isopi humidæ. ℔. i. & ʒ. olei nardĩ q̃tuꝫ sufficit bdeliũ & arõiacũ & aloes dissoluantur in aqua infusiõis fẽugræci camẽillæ & cũ cæteris fiat ũguetũ. & post Filagium addiderũt expræssionis sqllæ. ℥. iii. olibani. ℥. i. sepi. uitulini. ʒ. xv. & ẽ cõueniẽtuis.

Sopi cæratũ descriptõe Pauli ualꝫ ad eadẽ quæ diximus ℞. armoniaci. ʒ. x. bdelii. ʒ. v. sigiæ. ʒ. iiii. croci. ʒ. i. & ʒ. masti. aloes olibani ãñ. ʒ. i. & ʒ. cæræ. ʒ. iii. & ʒ. sepi & medullæ uituli. ãñ. ℥. ii. isopi humidæ ʒ. xl. iroleon quantum sufficit.

Nguentuꝫ diafinicon cõferẽs ad ulcera difficilis consolidationis & ulcera sanguinolenta & spẽs herpetis & ulcera flegmatis salsi & ulcera fraudulenta & fistulas & apostemata pestilentiæ & ad apostemata materierum diuersa℞. ℞. adipis zirbi antiqui mundi & colati & adipis uitulini antiqui colati mũdiãñ. ℔. i.. ʒ. colcotar. ℥. iiii. olei antiqui litargiri mundi. ãñ. ℔. iii. teratur litargirum & colcotar contritione ultima et mandetur per pannuꝫ subtilem spissuꝫ. deĩde teratur cum oleo et elaboretur ĩ permistione eorum aut parum ex oleo addendo et fiat illud. deinde coletur super illud adeps et coquatur cum facilitate agitando illud sine intermissione cum ramo palmaruꝫ et extremitate eius crossa abiecta cute eius et sint rami sup

quorum īcisione nō præteriit mo
mētū & quotiens exhauritur hūi
ditas rami a decoctōe medicamīs
iterum alterius rami extremitate
agitetur:necnō & aliorum ramoꝝ
partes humidiores incidantur in
frusta & ponantur in medicatione.
deinde mondentur dum exiccātur
& hoc fiat donec perficiatur eius
decoctio.hoc fit in fīe horæ.ignis
aūt sit prunæ aut flāma ignis.

Nguentuꝫ diaficon descripti
one arabica & est unguentuꝫ
arabicuꝫ expertuꝫ & efficax ad uul-
nera difficilis consolidationis & ī
carnatōīs:mūdificat eiꝫ ea & īcarnat
ossa humida & facit eoꝝ sigillati
onē facileꝫ:fistulas cancruꝫ & ulcera
curat.℞.foliorūꝫ Keiri.saluiæ tria
filon alleluia acori.āā.lb.i.terātur
contritiōe bona & funde sup ea in
uase lapideo olei ro.aut myrthi &
adipis zirbi uituli ātiqui & colati
āā.lb.ii.& ʒ.& dimitte per dies.ix.
deinde acc.myrræ mūdæ aloes su
cutrini.āā.aur.ix.sarcocoll.aur.vii.
terātur & cribelletur & proiiciātur
sup ea ī uase aliquo lapideo uini al
bi āt succi arnoglossæ lon.in quo
coctæ fuerūt ex foliis earūdē her-
baꝝ.ʒ.iii.& sit uini āt succi quod
fūditur sup ea q̄titas sufficiens ad
dissoluendū ea & dimitte p dies.vi.
deīde redeas ad herbas & decoque
cū oleo & adipe ebullitōibꝫ.ii.& co
lētur & exprīe adipē & oleū & acc.
huius expressiōis.lb.iiii.ʒ.litargiri
mūdi & triti cōtritōe ultīa.lb.iii.
calcadis.ʒ.iiii.& terātur & coq̄tur
sicut superius dixīus & agitetur cū
rāo palmeo siliter & bulliāt bulli
tōe.i.usqꝫ dū medicamīs color mu
tetur & alteretur. deīde depōatur
ab igne sīe īterīssiōe agitādo dōec
infrigidetur paꝝ:tūc pōe mucilla.
spēꝝ q̄as dissoluisti ī uino āt mo
dicū sup ea īfūdas agitādo cum pi
stello ferreo dōec bōa fiat eaꝝ cō
tritio uel pīstio.deīde proiiciatur
eoꝝ decoctio sicut prædixīus & ē
sanū & exptum & additur ab aliis
arnoglossæ.lb.i.& proprie longæ.

Mplastrū arabicū ualet sicut
illud.acc.ex foliis earūdē her
barū.āā.lb.i.ʒ.olei myrthi adipis
uitulini ātiqui.āā.ʒ.ix.myrræ aloes
āā.ʒ.xii.sarcocollæ.ʒ.ix.dissoluātur
in uino herbaꝝ sicut hic proxīe di
xīus.herbæ quoqꝫ cōterātur cōtri
tōe ultima & fūdatur sup ea oleuꝫ
& adeps & mucilla.reruꝫ & cum eis
uitreoli aur.iiii.ponātur & coq̄tur
omīa cū facilitate & fiat sicut pul
mētuꝫ & administretur ī pāno aut
in tenta & q̄doqꝫ dissoluūtur spēs
in succo arnoglossæ lōgæ āt āplæ
& proprie ī æstate & est experimē
tum nobile.

Nguentū nobile relatum ad
Nichodemū ualēs ad uulnera
putrida & generat ī eis carnē & si
gillat & prohibet ī eis fieri putre
factōeꝫ.℞.myrræ aloes sarcocollæ
āā.p.i.mellis dispūati duplū pōde
ris oīuꝫ uini bōi al.q̄tū sufficit de
coq̄tur cū facilitate usqꝫ dū hēant
spissitudinē & quādoqꝫ additur
ī medicamīe uitreoli circiter.p.ʒ.

& proprie ad cõsumptõem carnis additur & est expertum.

Nguentũ Nichodemi aliud. ℞.myrræ aloes.ãn.uini albi q̃tũ sufficit terantur sicut alcohol & proiice super ea uinũ & tere cũ eo miscẽdo.& iterũ infunde uinũ aut modicũ terendo illud & sic dũ fiat liquidũ sicut mel & admini stretur.& sũt qui addunt uitreoli ptis.i.quartã & sũt qui conficiunt cum oleo myrthino & uino uicissĩ parum de utroque ponendo.

Nguentũ ceraseos magnum rectificans ulcera maligna & fistulas difficiles & mũdificat a car ne mortua & putrefactõe & pficit sigillatõẽ eorũ sigillatõe laudabili ℞.arõiaci.ʒ.i.bdelii olibãi mastic. aristol.sarcocol.ãn.ʒ.v.myrræ galb. ãn.ʒ.iiii.litar.ʒ.xv.aloes oppopo.ãn. ʒ.iii.s.floris æris.ʒ.iii.resinæ.ʒ.xiiii. cæræ al.ʒ.ii.olei q̃tũ sufficit armõi. & bde. dissoluãtur in aceto.litargi. teratur & decoq̃tur cũ oleo dõec liquefiat tunc remoueatur ab igne dõec ĩfrĩetur parũ & proiice sup ipsũ armõi.& bde.dissoluta ĩ aceto & reduc ad ignẽ dõec coaguletur & post illud proiice super ipsum reliquas medicinas & admĩstretur.

Nguẽtũ ceraseos puũ faciens nasci carnẽ ĩ uulneribꝫ & mũ dificat & ĩcarnat ea & cõfert ulce ribꝫ recẽtibꝫ & antiq̃s. ℞.aristol. radicis ireos sanguĩs dra.armõiaci sarcocoll.ãn.ʒ.s.litargi triti & pul uerizati.ʒ.v.decoq̃tur litargi.cum olei.lib.i.usque dum liquefiat & conficiatur cũ aliis sicut diximus.

Nguentũ arthanitæ magnũ relatum ad Alexandrũ quo ungitur uenter & sumen & ilia & soluit solutione cathartici & ungi tur ex eo stomacus & facit uomere & educit uermes & confert hy- dropisi & solutione educit aquã citrinam & est propinandum non ualẽtibus sumere medicinã.cuius pmistio.℞.arthanitæ succi.lib.iii. succi cucu.asi.lib.i.olei irini.lib.ii. butiri uaccini.lib.i.pulpæ colloq tidæ.ʒ.iii.pollipodii.ʒ.vi.euforbii ʒ.s.quæ sunt terenda tere & sub- merge in succo & oleis & pone in uase uitreo stricti orificii.& strĩ ge caput eius & pmitte p dies.viii. deinde ebulliat totũ ebullitione una & coletur & proiice super co laturam serapini aur.v.myrræ aur. ii.ita quod resoluatur prius in ace to uini quantitate sufficienti & aggrega omnia simul & bulliant agitando semper cum fuste usque ad succorum fere consumptionẽ tunc proiice super ea cæræ.ʒ.v. fellis uaccini aur.vi.ferueant cum eis usque dum liquefiat cæra. de- inde pulueriza super illud sicut conterendo scamoneæ aloes collo quintidæ.ãn.aure.unum euforbii aure.duos salis gemmæ aure.tres. turbit aureos quinque piperis longi zinziberis camemillæ.ãn. aureos duos conficiantur & ad- ministrentur & pulverizentur & permisce cum eis simul terendo. in mortario donec perficiatur.

Nguentum arthanite paruũ resoluens apostemata spleis & lapideitatem ipsius & scrofulas accipe succi arthanite & uiscositatum quæ mulgentur ex radice filicis & succi cauhenzi.ãn.℥.ix. succi extremitatum tamarisci.ʒ.ii.olei irini ℔.ii.isopi humidæ.ʒ.v.armoniaci bdelii.ãn.ʒ.i.&.ʒ.aceti quantũ sufficit cæræ citri.℥.v.cortic.radic.capp.℥.i.&.ʒ.spicæ.ʒ.iii.fiat sicut superius diximus.

Nguentuꝫ de lilio quod scripsit alzezar mirabile ad replendum uulnera carne & proprie ea in quibus uidetur difficilis īcarnatio & sanatio & sanat fistulas & uulnera fraudulenta.accipe oppop.p.i.rasuræ pãni de lino subtilis antiqui & mũdi p.ʒ.uini & mellis & olei ro.aut myrthĩ ãn.p.v.litargirii aloes sarcocollæ myrræ ãn.partis.i.tertiam fiat unguentum sic terendo in mortario nunc oleum nunc uinum infundendo & administretur & quandoqꝫ additur ī eo uitreoli partis.i.quarta.

Nguentum alchrael & est efficiens operationem cauterizationis.linitur eniꝫ super membruꝫ & facit uesicationes & excoriat & confert morpheæ & panno & lentiginibus cutis & maculis.℞ tarariel recentium.ʒ.x.assungiæ porcīæ ʒ.x.uel.v.terrantur simul & dimittantur marcescere per dies.vii.deinde bulliant & colentur & seruetur unguentuꝫ in uase uitreo & administretur ubi oportet.

Nguentum ro.sedatiuuꝫ inflamationũ & erisipilæ & ignis psici & confert sodæ calidæ & inflãmationi stomaci & epatis.accipe assungiæ porcinæ recentis quantitatem quam uolueris & lauetur in aqua calida nouies & totum cum aqua frigida lauatione ultima:deinde terrantur cum ea ro.ru.recentes q̃tum ipsa est & dimittantur marcescere per dies.vii.deinde coquantur cum facilitate & coletur & iterum tantundem.ro.terrantur & dimittantur per alios.vii.dies & fundatur super ipsum sirupi ro.circiter.p.ʒ.& olei amigd.p.vii.& iterum coquatur cum facilitate ad succi consumptionem deīde reponatur & administretur & quãdoqꝫ dirumpitur in aqua ro.parũ opii & proiicitur in decoctione & ē mirabile ubi oportet & proprie quãdo uigiliæ adsunt.

Nguentum uiol.ualet sicut ro.& confert pleuresi & īflãmationi pecto.& fit sicut ro.

Nguentum de papa.est sedatiuum dolorum calidorum & fit cũ capitibus papa.s.al.& ni.& assungia & fit sicut ro.

Nguentum basilicõ magnuꝫ confert uulneribus ī quibus est calefactio & proprie in uulneribus neruosis.mundificat enim & incarnat ea.℞ cæræ al.resinæ sepi uaccini pic.glutin.olibani myrræ ãn olei quantum sufficit & in alio cæræ.℥.vi.picis.℥.iii.& aliorum ℥.i.et ʒ.

Nguemtum basilicõ minus ℞.resinæ.picis cæræ.añ.olei quantum sufficit.

Aeratu3 sandalorum ultimũ ad sedandu3 inflãmatiões & apostemata calida & supercalefactiones quæ sunt in stomaco & epate ℞.ro.ʒ.xii.sandalorum ru.ʒ.x.sandalorum.al.& citri.añ.ʒ.vi.boli armeni.ʒ.vii.spodii.ʒ.iiii.camphoræ ʒ.ii.cæræ.al.ʒ.xxx.olei.ro.lbz.i.conficiatur & administretur & sunt qui lauãt oleum & cæram prius & postea permiscent cum aliis & est melius.

Aeratu3.G.ultimũ ĩ ĩfrigidatiõe ualẽs ad fe.acutas & sodã calidã pulsatiuã.℞.cæræ.al.℥.i.olei ro.℥.iiii.& sit radix olei oleum onfacinum.aquæ fontium claræ & proprie uehemẽtis frigoris q̃tum sufficit alia multotiẽs & bene lauẽtur lauatioĩb3 plurib3 & q̃to magis elaboratur in lauando illud fit excellentius.ultimo uero conquassando cum aceto al.claro & pauco & reseruetur.

Nguentum de bdelio quod cõfert ad spasmu3 & epilepsiam & palysi3.& ægritudines neruorũ frigidas & lenit nodositates neruorum.accipe bdelii.ʒ.vi.eufor.ʒ.iiii.castorei.ʒ.iii.serapini.ʒ.iiii.cæræ ʒ.xv.olei sabbucini ãt olei de Keiri ʒ.x.bdeliu3 & serapinũ dissoluãtur ĩ aqua rutæ agrestis & cætera linian tur cũ aqua calida & fiat ũguentu3 & liniatur ex eo.

Nguentum ualens similiter ℞.castorei.ʒ.ii.piretri eufor.staphisagriæ.zz.sinapis.añ.ʒ.iiii.succi affodilli.succi rutæ agrestis.añ.℥.iiii.liniantur omnia cũ succo deĩde coquantur cum cæræ.℥.v.olei.℥.xx usq3 ad succorum consumptione3 deinde colletur & administretur.

Nguentum filagii ad spasmũ & mollificationem.℞.cæræ ℥.iii.isopi huĩdæ succi rutæ agrestis.añ.℥.ii.euforbii piperis armoniaci croci olei balsami.castorei.glutĩs.alibac.oppoponacis.añ.ʒ.ii.sigiæ.ʒ.ii.ʒ.olei quantum sufficit.

Nguentum aureum curat & cõsolidat plagas sanu3 & expertum.℞.cæræ citrinæ.℥.vi.olei boni.lbz.ii.& ʒ.terebĩtinæ.℥.ii.resinæ colophoniæ.añ.℥.i.ʒ.olibani.masticis.añ.℥.i.croci.ʒ.i.

Nguentum de cerusa faciẽs ad ulcæra & excoriationem quæ fiũt ex colera adusta & flegmate salso & scabiem siccam & ad cõbustionẽ & erisipilam accipe cerusæ merdasẽgi.añ.℥.vi.plũbi usti scoriæ argẽti.añ.ʒ.iiii.masticis olibani.añ.ʒ.ii.& ʒ.olei.ro.& aceti al.q̃tu3 sufficit terantur in mortario prius oleum deinde acetum alia aũt paru3 infundendo ita quod sine intermissione terãtur nũc hoc nũc illud infundendo usq3 dũ inpinguetur. Si autem eo indig& pruritum habens argenti uiui.ʒ.v.adde & administra & quãdoq3 apud necessitatem adde ziniar.

Nguentum siricinu3 ual& ad uulnera putrida & cõbustionem & excoriatione3 sup unguẽtu3

de cerusa adde sirici.ʒ.i.&. ß.aloes myrræ añ.ʒ.iiii.& administretur.

u Nguentum ægyptiacum magnũ cõferẽs ad uulnera antiqua & fistulas quæ ĩdigẽt mũdificatione:abstergit enim & mũdificat ea a carne mortua. ℞ floris æris aur.v.mellis aur.xiiii.aceti fortis aur.vii.coque super ignem donec inspissetur.& sunt qui addunt olibani masculi aur.ii.ß.subtilissime triti.

u Nguentum tripharmacuꝫ faciẽs nasci carnẽ ĩ uulneribꝫ & cõsolidat ea.℞ litargiri triti sicut alcohol p.i.& funde super ipsum nunc oleum nũc acetum & terantur & adæquentur & proprie quantum sufficit deinde administretur.

u Nguentum tripharmacũ aliud accipe litargiri triti sicut alchol p.i.aceti uini p.i.olei antiqui p.ii.coquantur cum facilitate usqꝫ dum fiat eis spissitudo & administretur.

u Nguentum alfasurine relatuꝫ ad Alexandruꝫ mundificans cutiĩ &sanans scabieꝫ siccaꝫ & aspitateꝫ cutis &impetigineꝫ &flegma salsum crossum.℞ cerusæ litargiri alforiscõ aloes croci argẽti uiui extĩcti añ.ptes æquales olei de alcãdro &aceti q̃tuꝫ sufficit.fiat sicut ũguentum de cerusa.

c Onfectio alfasurie quod est medicamen compositum ad fistulas & cancrum & maluꝫ mortuum & delet additionem carnis putridæ & sanat carnem siccam.cuius permistio.℞ litargiri al.calcanti.añ p.i.floris æris p.ß.teratur cũ aceto uehemẽter forti tẽpore æstiuo fere per diem.i.sẽp aũt modicũ addendo aceti.deinde administretur ubi oportet.

c Onfectio unguenti sanantis uulnera antiqua difficilis cõsolidationis & est medicamen exptum:accipe aloes boni myrræ mũdæ.añ partes æquales deinde tere uehementer cum succo absinthii & succo plantaginis usqꝫ dum fiat sicut mel & administretur cum coto aut pãno subtili.

i Sopi cæratuꝫ diatesseron de scriptione Democriti usqꝫ ad mollificationeꝫ omnis duritiei & nodositates quæ fiunt in mẽbris & apostemata dura & duritiem iuncturarum & dolorẽ epatis & splenis renum matricis & uesicæ.℞ cæræ citriæ.terebĩtiæ añ.ʒ.xii.olei irini.℥.iiii.isopi humidæ.℥.ii.& ß.ex eis fiat unguentum & administretur.

c Aeratum stomaticõ.G.emendans uicia stomaci quæ fiũt ex frigiditate &præparans &cõfortans appetitum & digestionem & confortans epar & sedans dolores eorum.℞ ro.ʒ.xx.succi absinthii.ʒ.xx.spicæ indæ.ʒ.x.tere subtiliter & accipe cæræ mundæ.℥.iiii.olei rosacei.lib.i.& ß.dissoluantur in igne & lauentur lauationibus pluribus in aqua ro.deinde iterum dissoluãtur & lauentur in uino ueteri & succo cydoniorum & pauco aceto deĩde misceatur cum puluere rerũ & fiat

cæratum & administretur.

c Aeratū diapente quod leīt nodositates iuncturarū & duritiem neruorū & ualet ad spasmū accipe cæræ citrinæ. ℥. iii. storac. ru. sigie. ℥. i. p. iii. terebintinæ. ℥. i. mucilaginis glutini & anac. ℥. v. olei irini quantum sufficit & est expertum & uerax.

c Aeratum aperitiuū Alexandrinum optimum stomacū confortat & membra nutritionis & aufert duritiem ipsorū bonum & expertū. ℞. cimaℝ absinthii olibani añ. ʒ. x. aristol. storac. calamitæ añ. ʒ. xii. spic. ʒ. iii. cæræ. ℥. iiii. olei camemillæ quātū sufficit olibani & aristol. in uino sufficienti per diem & noctem infunde absinthium & spicam tere & cribra oleū uero & cæram solue super ignē & cum eis reliqua misce.

c Aeratum aliud eiusdē fortissimum & expertum ad dissoluendas articulorum durities & diuturnas articulorum passiones & neruorum paralysī & torturam & oēs ægritudines ipsorum a frigiditate factas & soluit earum contritiones. ℞. castor. eufor. piperis lō. & ni. añ. ℥. i. armoniac. oppopo. galbani. ℥. i. &. ʃ. medullæ ceruinæ. cruris uaccæ. añ. ℥. ii. terebītinæ. ℥. vi. stor. liquidæ. ℥. i. adipis gallinæ & anatis & anseris & adipis porcini. ℥. i. &. ʃ. cæræ. lb. i. olei ueteris olei nardini olei irini & olei naptic. & olei cameīllæ & de Keri. añ. ℥. viii. olei balsami. ℥. iiii. uini ueteris quantū sufficit ad infundendū medicinas siccas & sunt q addunt isopi humidæ ℥. iiii. & est efficax.

c Aeratum andromaci factum ex. xii. medicinis conferēs ad frigiditatem neruorum & iuncturarum & aufert dolores & tumores profundos & apostemata maturanda maturat: & dissoluenda dissoluit ℞. stor. ʒ. iiii. mastic. ʒ. xii. folii spic. añ. ʒ. iii. & ʃ. euforbii. ʒ. iii. piperis. ʒ. ii. ʃ. cynamomi ʒ. vi. cæræ al. ʒ. xx. olei de ben. ℥. viii. olei balsami. ʒ. xv. fiat cæratum sicut diximus.

c Mplastrum diaquilon cuius iuuamentū notū est ad apostemata dura: & ad duritiem spleīs epatis & stomaci & ad scrofulas & ad omnem duritiem. accipe ex fenugræco & se. lini & alteæ radice de singulis mucillagines. añ. p. i. litargiri triti contritiōe ultima scoriæ añ. p. i. &. ʃ. olei antiq clari p. iii. Modus aūt operationis eius est talis. accipe litargirum & oleū & diu in mortario lapideo cum pistello fereo conquassentur & elaboretur in eorum conquassatione multa: deinde bulliant super igne cum facilitate semp & indesinenter agitando cum spatula usq dum coaguletur litargirum: tunc deponatur ab igne: & dimittatur paulatī infrigidari: post aūt mucillagines bulliāt bullitione aliqua. deinde ante modicum proiice mucillagines super litargirum & oleum semp cum pistello conquassando usq dum decens fiat eorū permistio: tunc uero

coquatur super ignem usq; dum spissitudinē habeat. Inquit hamec felicitatur opus eius si puluis ireos tritæ permisceatur mirabilis ē iuuamenti ad resoluendu3 & maturandum fortiora. Si aūt mucillagines melliloti & proprie se. eius operatio eius recepit erit sedatio eius fortior. Et sunt qui pro oleo cōponunt oleum irinum & oleu3 de camemilla & est ī cunctis nobilius.

Mplastrum diaquilon magnū expertum ad resoluendu3 & ad maturationem omnis duriciei & omnis īflāmationis. Cuius permistio. ℞. litargiri m indi triti & cribellati. ℥. xii. olei irini & camemillæ & anetī. āā. ℥. viii. mucillaginis se. lini mucil. fenugræci & mucilla. ficorum pinguium & mucil. passul. & suc. ireos: & succi squillæ & isopi humidæ & glutin alzanac āā. ʒ. xii. & ʒ. terebītinæ. ℥. iii. resinæ pini & cæræ citrinæ. ℥. ii. conficiantur sicut diximus & est expertū. Inquit filius Zachariæ & acquiritur ei in decoctione ut discedat a mollitie cæræ. & accedat ad spissitudinem unguentorum & liniatur ī pāno & supponatur ubi oportet.

Iaquilon paruum dissoluens & maturans tumores a caliditate factos & apostemata calida ℞. litargiri. ℥. vi. olei ueteris clari lb. i. mucilla. psilii. ℥. iiii. mucill. iusquiami. ℥. i. & ʒ. mucill. se. lini & mucillagīs radic. maluæ āā. ℥. ii. & eius operatio est sicut operatio alterius.

Mplastrum de graīs lauri cōfert ad dolores a frigiditate & uētositate factos & proprie dolori uentris stomaci & matricis renū & uesicæ & aliorū uiscerū. ℞. olibani mastic. myrthi āā. ℥. i. granorū lauri. ℥. ii. ciperi costi. āā. ℥. ʒ. mellis calidi quantum sufficit ad agregandum. & extendatur in pāno: & calidum superponatur ubi oportet. Si aūt triplicatur ciperu3 & ponatur de stercore uaccarū aut caprarum sicco ad pondus omnium inuenitur mirabile ad hydropisim.

Mplastrum stomacu3 & epar confortans & calefaciēs ea. ℞. ligni aloes absinthii gūmi arab. mastic. ciperi costi. zz. āā. ℥. ʒ. calami aro. olibani aloes āā. ʒ. iii. gar. mac. cynamomi spic. nucismuscatæ galliæ mus. separatim āā. ʒ. i. & ʒ. agregentur cum miua aromatica & extende super pānū & suffumigetur & super ligationes ponantur.

Mplastru3 de gallis conferēs ad fluxum uentris & debilitatem epatis stomaci & uisceru3 cū significationibus frigiditatis sanū & expertum. ℞. galliæ mus. squināti āā. ʒ. i. & ʒ. nuc. sumac. acatiæ hipoquistid. laudani ramic gallaru3 nō perforataru3 calami aromatici ro. & se. eius sandal. al. & ru. mastic. xiloalo. gar. spic. olibani costi myrræ ciperi absinthii āā. ʒ. ii. fiat eorū cōtritio bona: deinde accipe succi foliorum rutæ humidæ foliorum lauri aqnæ ro. uini pontici āā. ℥. i. & ʒ. & submerge in eis calefactiōis tor

tellarum desei.ʒ.iii.dactil. siccos xii.numero dimittantur die ac nocte terantur & fiat sicut puluis & misceantur cum miuæ aromaticæ ℥.iii.auʒ.iiii.gūmi assati.ʒ.vii.& coquantur omnia lento igne usq₃ dū mellis spissitudinem habeāt deīde agrega cum puluere rerum & tere diu in mortario usq₃ dum totum fiat uiscosum deinde line ex eo sup laminam & suffumigetur xiloaloes & epithimetur cum eo.

e Mplastrum aliud de gallia ualens ad eandem quod prius cum significationibus caliditatis ℞.galliæ ramic.ro.se.eius pulpæ sumac sandal.al.& ru.spodii sanguinis dra.Karabæ balaustiæ hipoquistidos acatiæ cortic.mandragoræ capitis granatorum.ān̄.ʒ.ii.cāphoræ.ʒ.ϛ.tere & fac puluerem accipe succi capullorum uitiu₃.℥.ii.uuarū acrestium.℥.i.succi extremitatū mētæ humidæ aceti.ān̄.℥.i.infunde in eis sauic ordei & granoru₃ myrthi tritorum sicut alcohol ān̄.ʒ.iiii.gūmi ara.assi.ʒ.iiii.& misce cu₃ eis miuæ acetosæ.ʒ.ii.aut.iii.& decoque ī igne leui usq₃ dum habeat spissitudinē uiscosam deinde aggrega oīa simul cum speciebus & line ex eo super laminam & suffumigetur cu₃ xiloaloes & epithimetur cu₃ eo & est sanum & expertum.

e Mplastrum relatu₃ ad andromacū conferens ad dolores iuncturarum & genuum autiquos & sciaticam & duritiem splenis & dolorem renu₃ & tumores lateru₃ & hydropisim.℞.sepi arietini & picis ān̄.ʒ.xviii.auri pigmenti ru.& citrini aluminis iameni calcis nō extinctæ ān̄.ʒ.xv. armo.℥.ii.dissoluatur armoniacū ī uīo rubeo & dissoluatur in igne & dissoluantur cū eo olei ℔.ii.& pulverizanda pulverizētur & aggrega omnia simul secū dum decentem modu₃ operatioīs eius & mitte ubi oportet expāsu₃ in lamina.

e Mplastrum aliud andromaci ulcerans & cauterizans ubi oportet.℞.aquæ ardētis & ē aqua saponis ℔.iiii.granoru₃ rizi & frumenti excorticati ān̄.℥.vii.ponantur in uase uitreato & stringatur orificium eius uehementer & dimittantur per diem ac noctem deinde agitetur cum ligno & claudatur & sic fiat omni die usq₃ dum grana dissoluta sint & factum sit totum mucillago:deinde resoluetur:cum aūt eo uti oportet recipiatur de eo in uacuitate corticum auellane aut harundinis aut in cæra præparata & ponatur ubi oportet facit enim cura₃ ubi oportet sicut cauterium & proprie dimissum ī loco tribus horis aut plus sicut oportet.

e Mplastru₃ sinapis mundæ descriptione Democriti conferens ad ueram sciatica₃ & podagrā & dolorem ossium & arteticā & frigidas passiones & ad emicraneam & obliuionem & litargiam & confectio eius talis est.℞.aceti ficorū siccorum pinguium p.i.infunde ī

aqua tepida die ac nocte: deīde ex prime fortiter ut nullus. hu: rema neat deinde sinap. tritam cum aceto cum eis misceas diligenter concutiendo & sit sinap. p. i. si aūt uehementioris uirtutis facere uolueris ex sinapi p. ii. ponas. si aūt minus ex ficis duobus & sinapi p. i. ponas: quando aūt apponetur in loco dimittatur in eo & auferatur ante q̄ uulneretur & proprie quādo soluitur calefactione oportet: & q̄doq; dimittitur usq; dum uulneretur & proprie quando profundarum materierum exclusionē quæris sicut in talibus ī defectu aūt sinap. squibalæ caprinæ ponātur prima die in aceto & est ad duritiem & hidrop. & dolorem splenis efficax & quandoq; additur eis fimus columborum agrestium & radix enulæ & se. nasturtii & grana lauri confert ad ægritudines frigidas uiscerum & hydrop. & duritiem splenis & similia & est expertuȝ ab antiquis medicis.

Emplastrum de frumento descriptione Democriti. Inq̄t Democritus emplastrum frumenti est medicina medicinarum nobilium & illud quod ex eo est āntiqus & melius est cum melle distemperato & sint partes eorum æquales & sexta pars eorum ex uisco quercīo & octo p. armo. dissoluti ī aqua fenugræci aut lacte arboris mori & modico fece olei antiqui & est ē plastrum efficax ad extrahendum spinas & furculos & ossa cranei infusa etiaȝ si profunda sint ad hoc aūt. accipe frumenti p. i. succi mentæ & succi absinthii ān. p. 5. aceti uini aut succi uuarum acrestium aut succi extremitatis uitium aut succi cydonioruȝ quartā parteȝ. i. mac. gar. ligni alo. mastic. spic. foliorum ro. absinthii sicci ān. ʒ. viii. p. i. & misceantur omnia & decoquantur ad ignē & ēplastretur ex eis stomacus & epar & confert iuuamentum manifestū ad debilitateȝ eoruȝ. Et ad huc eius aceto si pars. i. succi endiuiæ aut solatri aceti aut succi uuarum acrestiuȝ aut extreītatis uitis ān. p. 5. farinæ ordei tertiam partis i. trium sandalorum foliorum ro. spodii faufel. bdelium cum farina ordei extrahit miuas: scief. meīthe boli ar. ān. sextam p. i. succi portulacæ & mucillaginis psilii quantuȝ sufficit ad aggregandum ea fiat ex eis emplastrum & ponatur super epar & uiscera in quibus accidit uehemens īflāmatio & inuenitur ī eo mirabile præter hæc aūt accipe frumenti mellis olei lactis mulieris uitelli ouorum oīum. p. æquales fiat ex eis emplastruȝ maturat & rumpit apostemata & delet. Si aūt fortius facere uolueris emplastrum adde eis galbani circiter p. 5. ʒ. i. & dissolue cum eis. Quod si ad hoc fortius facere uolueris adiunge cum eis baurac. vi. p. i. stercoris columbini gallinacei quartam p. i. aut plus aut minus si cum aceto & sale frumentum coquis epati & spleni iuuamentum necessarium

K

in multis ægritudinibus inuenies armoniac. & bdelium & ficorum pī guium sumant medietatem āte & medietatē partis frumenti addis & proprie dissoluta in aceto & foli orum rutæ & fructus tamarisci & baurac. añ. quartam partem unius & miscueris hæc omnia & fortiter contundes miraberis effectuꝫ eius ad crossitiem splenis. Si aūt siccare opus ē in uisceribus cū cōtenta su perflua cum frumento sulfure & sale & cinere nitrum cōmistum ad des. Si aūt acrius facere uolueris adde adspaltū. Si aūt acrius adhuc facere uolueris euforbium adiūge. Inquit Democritus in multis ad huc laudauerunt antiqui experien tiam eius quā narrare prolixū eēt.

Mplastrum filii Zachariæ quod lenit duritiem & nodo sitates iuncturarū & lenit pectus & habilitat materias in eo & pul monem difficilis expulsionis. acci pe cæræ citrinæ. ℥. iii. medullæ cru ris uaccæ adipis galliæ mucillagīs se. lini. añ. ℥. iii olei de līo q̄tum suf ficit. Si aūt fortius facere uolueris adde mucillaginis alteæ & mucilla ginis fenugræci partes conuenien tes & pro oleo lini ponitur oleuꝫ de Keiri citrini uel utrūqꝫ & si ad huc fortius facere uolueris adde isopi humidæ & glutini danachā quantum de una mucillaginum: & miraberis effectum eius ad ea quæ diximus.

Mplastrum diafinicon cōfor tatiuuꝫ stomaci & epatis mi rabiliter in quibus accidit uehe mens debilitas uiscerum & quibꝫ accidit lubricitas & mollificatio & confert ad fluxuꝫ uentris & ad flu xum epaticum. ī primis fiat cæra tum ex cæræ. ℥. ii. olei ro. olei nardi ni añ. ℥. iiii. deinde accipe dactilos siccos. xl. tortelarum de seni. ʒ. v. de inde infunde biduo in uino odo rifero. & accipe carniuꝫ cydoniorū decoctorum in uino. ʒ. viii. & tere cum dactil. & tortel. cōtritione ul tima & misceatur cuꝫ cærato & cō tundantur in mortario donec ag gregentur. deinde proiice super eā mastic. olibāi. absinthii rhomāi sic ci añ. ʒ. ii. & . ℈. ligni al. mac. myrræ a loes spic. acatiæ galliæ ramic. cala mi aro. añ. ʒ. i. laudani. ʒ. ii. & tantuꝫ conterantur donec permisceātur. deinde line super laminam ex eo deinde suffumiga cum xiloaloe & pone super stomacum & epar & uiscera & de meliori operatione ē ut mastix & laudanum cum cæra & oleis misceantur & sic cum cæteris emplastrum fiat.

Mplastrum diafinicon descri ptione Alexandri membra nutritionis confortans & ualet ad fluxum uentris & uomitum & co lericam passionem & disinteriam & fluxum epaticum & malitiam ali stimbræ & stomacū recipientem superfluitates superueniētes a mē bris aliis. ℞ dactilorum uicinoruꝫ maturitati sine ossibus. ℥. v. tortel larum de sei. ℥. i. cydoniorū & pro prie carniuꝫ eorum coctorū ī uino

stiptico. ℥. i. &. ʃ. storac. mastic. laudani añ. ʒ. iiii. acatiæ succi acrestæ florum uuarum acrestium ro. sandal. marchasitæ ramic. myrræ xiloaloes añ. ʒ. iiii. cæræ. ℥. iiii. olei ro. ʒ. xv. uini pontici quantum sufficit ad infundendum infundenda & confice sicut te scire fecimus. line ex eo sicut diximus super laminam & suffumiga cum xiloaloe & superpone.

Emplastrum de aleis descriptione Alexandri conferens ad oẽm duritiem & apostemationem stomaci & uiscerum & ad hydropisim cum incipit fieri & crossas uẽtositates & humorem crudum & crossum. accipe spicarum alei mundatarum. ℥. iii. &. ʃ. storac. aloes boni bdelii añ. ℥. iii. terebĩtinæ. ℥. iiii. assungiæ porcinæ recentis adipis ãseris añ. ℥. v. mastic. olibani añ. ℥. i. &. ʃ. euforbii. ℥. i. croci. ℥. ʃ. cæræ citriæ. ℥. xii. olei nardini & uini odoriferi quantum sufficit.

Emplastrũ relatum ad aristratum ualens ad frigiditatem stomaci & uiscerum & humorem frigidum in eis & uẽtositates crossas & hydropisim & tensiones laterum & dolores omnes interiorum de prædictis causis & maxime stomaci & epatis & duritiem in eis & apostemata eorum. ℞. cæræ citrinæ. ℥. i. terebintinæ. ℥. vi. assungiæ porcinæ recentis adipis ãseris medullæ cruris uaccæ añ. ℥. iiii. bdelii myrræ olibani storac. oppoponaci aloes mastic. añ. ℥. i. &. ʃ. armoniaci ℥. iii. colophoniæ. ℥. ii. aluminis ℥. i. spic. ʒ. vi. folii cala. aro. euforbii gra. lauri. añ. ʒ. vi. olei balsami lb. i. olei nardini & uini odoriferi quantum sufficit cõfice sicut supra diximus.

Emplastrũ Oribasii ualens ad apostemata dura & scrofulas & duritiem epatis & splenis cuius pmistio. ℞. litargiri. ℥. iiii. cæræ. ℥. viii. resinæ. ℥. v. armoniaci. ℥. iii. confitæ. ℥. ii. aristol. ℥. i. &. ʃ. aloes. ℥. i. thuris masculi cuscutæ galbani añ ʒ. xiiii. olei antiqui & aceti squilliticii quantum sufficit confice sicut diximus.

Emplastrum Oribasii aliud cõferens sicut supius diximus ℞. armoniaci. ℥. ii. dimitte in aceto squillitico diebus duobus deide tere in mortario donec fiat sicut puluis deinde contere ipsum cum cærato facto ex cæræ citrinæ. ℥. ii. olei camemillæ & irini añ. ℥. iiii. croci. ʒ. v. confice contundendo donec fiat pingue. Inquit Oribasius extẽde ex eo super pãnum & calidum pone super spinam & confert rigori febriũ. Sed pro aceto squillitico fiat pmutatio ad succũ apii exptũ.

Emplastrũ de melliloto mollificãs omnẽ duritiem quæ est in stomaco & epate & splene & omnia uiscera accipe melliloti. ℥. vi. florũ camemillæ fenugræci granorũ lauri radic. alteæ absinthii añ ℥. iii. se. apii cordumẽi ireos ciperi spic. cassiæ ameos anisi añ. ʒ. ii. &. ʃ sansuci. ʒ. iii. armoniaci. ʒ. x. stor. bdelii añ. ʒ. v. terebintinæ. ℥. i. et. ʃ. ficos pĩgues. xii. numero sepi caprini re

sinæ ãn. ʒ. ii. &. ʒ. cæræ. ʒ. vi. olei san suci & de spic. quātū sufficit aquæ decoctionis fenugræci & camemillæ melliloti quantum sufficit ad infundendum infusione diligenti misceantur & conficiantur & epithimentur cum eo.

mIstura ad uulnera sananda. ℞ gariofilatæ radic. arthemisiæ pinpinellæ cuscutæ pentafilon herbæ uiol. herbæ ueteris caulis rubei canapis teneræ oium ãn. M. i. rubeæ tātum q̄tum de omnibus: hæc oīa bulliant in uino usq; ad medietatem: postea cola & colaturæ adde tertiam partem mellis & cum eo bulliat: deinde cola & usui serua.

uNguētū palmeū ualēs ad uulnera ubi est sanguis & apostemata pestilentialia & exituras & adustionem & compræssionem & attritionem. ℞. olei ueteris lb. iii. assungiæ ueteris depuratæ a sale. lb. ii. litargiri. lb. iii. uitreoli. ʒ. iiii. cōficiatur sic. oleum & assungia mittantur in stagnato supra ignem & liquefiant deinde addatur litargirus & uitrieol. & ducantur cōtinue cum tribus ramis palmæ & accipe unum ramum palmaru; minutati; incisum & intromittatur & tā diu bulliat supra ignem lentum factu; de lignis siccis donec infletur & redeat ad suum statum & inspissetur & densitatem habeat.

uNguentum palmæ. accipe litargiri aurei. lb. iii. pīguedīs porcinæ sine sale lb. iii. uitreoli uiridis. ʒ. iiii. tenerrimaru; palmæ ad libitum & semper agitentur cum spatula palmæ loco tenerrimaru; palmæ potest pōi radix una cānæ.

uNguentum ad scabiem expertu;. ℞. assungiæ. ʒ. v. olei laurini argenti uiui cæræ mūdæ thuris al. pulverizati. ãn. ʒ. ii. salis coīs ʒ. iiii. de succo plantaginis & fumi terræ ad libitum. confice sic. cæra & assūgia noua expurgata a tela sua & oleum laurinum mitte in stagnato cum succis & pone ad igne; & bulliant donec liquefiant & adde puluerem salis comunis olibani & mastic. in supradicta quantitate & bulliant usq; ad perfectam decoctionem & postea depone ab igne & adiunge argentum uiuum cum saliua extinctum & cum parum de predicto oleo. & misce bene cum spatula & unge palmam manuum & frica fortiter i sero usq; ad octo dies.

VLTIMA. DISTINCTIO. TOTIVS. HVIVS. AGGREGATIONIS. EST. TRACTATVS. DE OLEIS. QVA. EXPLETA. PARTICVLARIVM. MEDICINARVM. SVMMAM. AGGREDIEMVR. SI. DEVS. VOLVERIT.

eSt enim triplex oleorum operatio: aliqua enim sunt quæ per expræssione; fiūt alia uero quæ per īpræssione;. sicut quando aliquod medicīale suscipit quod in alio est secundum specie; eius. alia quoq; sunt p resolutione; quando uirtute caloris disgregantur & constat quæ plurigena sunt

in conceptu ocultata:& hoc maxime alchimistarum est.& nos de his experiemur quæ poterimus.tu aũt aggredere alchimistas & agita tecum illis.primo aũt de uariis oleorum operationum modis quæ per expressiones fiunt agemus.dehĩc de aliis:si deus uoluerit.

o Leũ de amigd.dulcibus asperitates lenit gutturis & pulmonis &partium omnium exteriorum &omnes durities & siccitates membrorum iuncturarum lenit & cõfert ecthicis & impĩguat & augmentat sperma & iniectum confert ardori uuluæ & uesicæ & modus operationis est ℞.ex amigdal.mũdatis ab utroq; cortic.quantitatẽ quam uolueris & tere contritione ultima & fac pastillos ex eis & dimitte in loco calido per spatium sicut horarum.v.deinde iterum tere & pone in zainari & stringatur & exprimatur & emanabit oleum si aũt in uase duplici sicut per horæ spatium coxeris deinde expresseris in zainari emanabit habundantius ac etiã si amigdalis tritis sacellos impleueris &sub cinere calido aut arena calida inter paupinose sepellieris & postea expresseris habundabit oleum.

m Odus opationis eius est alius malaxentur ĩ tina sicut pasta malaxatur & deinde in aqua malaxatur infundatur desup aqua calida parũ & stet pila decliuis ubi emanat oleum & dum sic expresseris habundabit.zachali aũt planta inferior sic habens concauitatem & emunctorium in parte decliui ori & inferiori parte sit globus iuxta formam capacitatis & concauitatis partis inferioris ut sigillet ĩ omni ambitu uacui huiusmodi ergo est modus eius formæ.

o Leum de amigdalis amaris est aperitiuum oppilationum carminatiuum uentositatum & resolutiuum & confert dolori aurium & surditati & sibillo & lenit asperitates &delet pãnum faciei & confert doloribus neruorum & duritiem eorum lenit modus operationis eius est sicut diximus de dulcibus.

o Leum de nucibus est resolutiuum crossarum uentositatũ & confert tumoribus & contritionibus neruorum & puncturæ eorum & saphati & ægritudini quæ est sicut fauus & proprie cum calce loca & confert scabiei & modus cõpositionis eius ẽ sicut diximus.

o Leum de auellanis cõfert dolori artetico & doloribus neruorum & eius modus est sicut diximus ante.

o Leum de crisomil.sedat dolores ani &hæmorroidarũ & resoluit tumores in ipsis & tumores uulnerũ et impedimẽtũ lĩguæ et dolores auris et modus compositionis eius est sicut diximus.

o Leum de persicis oppilationes aperit et confert dolori auris et occidit uermes in eis et linitur sumen calidum et necat uer

mes uulnerum & confert dolori ani & dolori hæmorroidarum & tumoribus earuз & modus operationis est sicut diximus.

o Leum de ben incidit & abstergit. & mundificat & aperit oppilationes & iniectuз p aures & confert surditati & sibillo & doloribus earuз & resoluit scrofulas iniectum similiter & linitum sup apostemata dura & splenem & ep & confert spasmo & ægritudinibз neruorum frigidis & confert morpheæ & foeditati cutis & uestigiis ulcerum & lentiginibus & confert doloribus iuncturarum: & modus operatiōis ē sicut oleū de amigd.

o Leum de Kerua crossas uentositates dissoluit & carmīat flegma quoqз uiscosum attenuat & cōfert doloribз stomaci & dolori colon & ilion cuз uirtute & cōfert hidrop. iniectum aut bibitum aut clisterizatum & eius operatio est sicut diximus.

o Leū de carthamo cōfert icteritiæ & oppilationi & dolori stomaci & dolori colon & confert iuuamentum magnum oppilatiōi pectoris & pulmonis & mundificat ea & clarificat uocē & eius opatio est sicut diximus.

o Leum de nuce indica & confert dolori neruorum & leīt pectus & pulmonem & clarificat uocem & impinguat & addit in spmate & eius opatō ē sicut diximus.

o Leum de cerasis articuloruз confert dolori cum uirtute et mundificat et abstergit foetiditatem cutis et delet pānum et lētigines et iuuat ad expulsioneз lapidis qui in renibus et uesica est et opatio eius est sicut diximus.

o Leum de almachareb fortius est in omni re q̄ oleum de cerasis et eius opatō ē sicut illius.

o Leum de granis citri et citrangulorum confert dolori artetico & cōfert doloribз supueniētibз et sunt legeī et expellit lapides renum et uesicæ et eius operatio est sicut diximus.

o Leum de fisticis et pineis et impīguat epar et cōfert doloribus eius stomaco: tamē nocet: et confert dolori renum potenter et auget sperma & eius operatio ē sicut diximus.

o Leum laurinum confert doloribus epatis & emicraneæ frigidis & doloribus neruorum & iuncturarum & confert neruis læsis a frigiditate: & confert dolori stomaci & dolori colico & dolori renum & matricis & epatis & splenis & uisceruз. Et eius modus opationis ē accipe ex granis lauri maturis quibus iam accidit completio & maturatio quantitateз quaз uolueris & dum adhuc sunt recētia tere in pila & fac bullire ī aqua in caldario non habente concauū & collige oleum quod supernatat aquæ. deinde iterum exprime grana cōtrita in zachali habēte uacuū & īfunde aquā calidā deīde collige oleū. apōe: & utere ubi oportet.

o Leum de granis uiridibus & est albotin: & confert sigillationi uulnerum & est materia emplastrorum multorum: & confert spasmo & tethano & duritiei neruorum & modus compositiōis eius est sicut olei de granis lauri.

o Leum de stinco stomacum & membra neruosa cōfortat & iuncturas laxas & carnes robustas reddit & eius operatio est sicut olei laurini & sicut olei de oliuis.

o Leum de balsamo fit ex planta lōgitudinis cubiti aut duorum ad plus similis rutæ agrestis & cortici eius si accidat scarificatio aut scalpellatio ex parte ortus solis & fluūt sicut lachrymæ pīguedinis & est de ucelbalsen.i.pinguedo balsami & quandoq; accipiūt palmites plantæ in principio ueris & teruntur in pila & decoquūtur in aqua & exprimuntur in zachali & uocatur oleum balsami & quandoq; teruntur palmites & funditur super eos oleum antiquum & ponitur in sole.xl.diebus deinde coquitur in duplici uase & iterum ponantur in eo alii palmites & sic secundo & tertio deinde colatur & recondatur.

o Leum de granis sisami impīguat & addit in spermate & lenit duritiem & asperitates & clarificat uocem & lenit guttur & est materia aliorum oleorum multorum & modus operationis eius ē sicut olei de amigd. præterq̄ quod oportet ut grana sisami prius excorticentur & hic est modus excorticationis eius mundetur sisamus ab īmūdiciis & irroretur sup ipsum aqua cum sale pauco & confricetur manibus & iterum irroretur usq; dum madefiat. deinde expandatur & exiccetur. post illud assetur assatione modica & ponatur in sacello parum aspo & fricetur multum usq; quo excorticetur deī de mundetur a corticibus & molatur in molis & fiat alchachinæ & de cætero trahatur oleum sicut de amigd. & quandoq; trahitur oleū prius q̄ excorticetur & eius operatio est ut assetur primitus sisamus deinde molatur & fiat alchachinæ & trahatur oleum sicut diximus.

o Leum de semine lini confert ad spasmū & leīt duritiē neruorum & iuncturarum & est medicina magna in ægritudinibus ani sicut sunt apostemata & hæmorroidæ & ragadiæ & dolores pulsatī & uulnera & modus compositiōīs ē sicut olei sisami præter quod non oportet ut excorietur semina lini.

o Leum de granis papaueris cōfert febribus & saphati & lenit pectus multæ asperitatis & ī pinguat & modus operationis est sicut de semine lini.

o Leum de semine lactucæ ualet sicut oleum papaueris & eius operatio ē sicut illius.

o Leum de semine cucurbitæ & de semine citruli & cucu. & melo. confert fe. inflāmationum

& omni inflāmationi & ardori urinæ & sunt efficatia & modus compositionis eorum ē sicut diximus de sisamo excorticato siue separatim siue coniunctī facere uolueris.

X multis aūt seminibus olea fieri possunt & habent uirtutes seminum eorum de quibus sermonem non extendimus & ex multis nucleis fructuum similiter ex multis fructibus quorum operatio est similis eoruz quæ diximus. Fiunt aūt olea per impræssionem sicut īprimitur forma sigilli in re habili suscipere illam:& proprie quādo aliquid stans sicut materia ponitur in necessitate factuz habile ut recipiat uirtutem quam res alia sortita est a specie sua:& modi oleorum huius preparationis diuersi sunt:& nos huius diuersitatis modos multos trademus:si deus uoluerit.

Leum rosaceuz completum est confortatiuū resolutiuuz conuenienter sedatiuuz & lenitiuū. crudum uero exiccatiuum inflāmationum aggregatiuum īspissatiuuz prohibitiuū cursuū propter quod potentissimum est potatum ad disinteriam & ad fluxum materieruz p corpus & differt cōpletū a rudi quoniam completi materia est ex oliuis completis & foliis rosarum compectarum. rudis aūt materia ē ex oliuis quibus non accidit completio & maturatio & ex foliis rosarū quæ non reserauerunt nodos suos. Et modus operationis eius ē ut accipiatur oleum de oliuis aut oleum sisaminuz recens & lauetur cum aqua fontiuz lauationibus pluribus: deinde accipe foliorum ro. ru. recentium contusarum quantitatem sufficientē:& sepellias ī oleo quod modo lauasti:& reconde in uase uitreo & obtura orificiuz eius & expone soli per dies. vii. deinde coque in uase duplici p horas. iii. deinde fac permutationez foliorū ro. & utere aliis recētibus & dimitte per alios dies. vii. deinde exerce coctionem in eis sicut fecisti prius & fac denuo permutationez foliorum rosarum & proiice super illud aquæ infusionis ro. quam tradimus ī capitulo de sirupis sicut q̄titas olei & stringe orificiuz uasis & dimitte in sole per dies. xl. deinde cola & iterū ex pone soli. & dimitte tempore extenso & utere ubi oportet. Modus operationis eius est alius & acquiritur ex hoc quod sit solutiuum magis. accipe succi ro. & aquæ ī fusiōis ro. prædictæ. ān. ptez i. olei loti & prepati sicut diximus deīde operare quod diximus decoctionem eius & permutationez foliorum. ro. & expone ī sole secūdū quod diximus & etiam permutatione succi & aquæ infusionis eoruz & hoc fiat bis. ultimo uero oleum solum cum succo ro. & aqua infusionis earum recōdatur in uase & exponatur soli p xl. dies. Tercius modus opatiōis eius ē accipe. aīgda. dulciuz purgatarum q̄titatem quā uolueris & tere in pila contritione

ultima.deinde quantitatem earum ex foliis ro.tritis cum eis iterũ tere & fac pastillos & dimitte ĩ loco calido p diẽ.i.deĩde iteruꝫ tere & malaxa in pila malaxatiõe multa sine intermissione & fundatur super illud aquæ infusionis ro.calidæ parum & indesinenter malaxa & manabit oleum.ultimo uero exprime in zachali.cuꝫ aũt expresseris totuꝫ pone in uase uitreo & stringe os eius.& expone soli & utere ubi oꝫ. Modus uero quartus operationis eius est sicut hic proxime diximus de operatione eius cuꝫ amigd.hic nũc dicẽduꝫ est fieri debere cuꝫ sisamo excorticato.sed amigd. sunt melior materia ad oleum ro.rude & oleum sisaminum ad oleuꝫ rosaceum completum.

O Leum camemillinuꝫ est oleũ benedictum expertorum iuuamentoruꝫ.est eniꝫ resolutiuuꝫ cõueniens.sedatiuuꝫ dolorum:& est ĩ eo prohibitio cursuum materierũ propter stipticitatem eius modicam & confortat neruos & confert doloribus eorum & confortat neruosa omnia.Et modus operatiõis eius ẽ sicut olei ro.præterq̃ quod oportet ut fiat cuꝫ oleo de oliuis cõpleto aut cũ oleo de sisamo cuꝫ aliis modis præparationum quos diximus.

O Leum uiolaceum inflãmationes sedat ubicunqꝫ sint & lenit etiã asperitates pectoris & pulmonis & sedat apostemata calida & pleuresiꝫ.Et modus operatiõis eius est sicut olei ro.excepto quod debet fieri cũ oleo rudi aut amigdal.aut sisamino cum aliis modis præparationum quos diximus.

O Leum anetinum est sedatiuuꝫ dolorum resolutiuuꝫ prouocatiuuꝫ sudoris quare confert rigori febrium inunctuꝫ in spina & mẽbris neruosis & prouocat somnuꝫ & confert dolori capitis & resoluit apostemata & durities.& modus operationis eius est sicut olei de camemilla.

O Leum de lilio confert doloribus pectoris & est sedatiuuꝫ dolorum qui fiunt a frigiditate & confert dolori matricis & frigiditati eius & calefacit renes & uesicã & confert colicæ:& modus operationis eius est sicut olei camemillini:præterq̃ quod oportet ut citrinitas eorum tota abiiciatur.Et secũdus modus operatiõis eius ẽ. accipe ex foliis foliorum.ʒ.ix.mastic.calami aro.costi carpobalsami ãn.ʒ.i.gari.cynamomi ãn.ʒ.5.croci ʒ.iii.omnia præter folia liliorum infundantur in aqua sufficienti & dimittãtur die ac nocte.deinde ebulliant ebullitione.i.aut duabus.deĩde proiice super ea olei sisamini aut olei de oliuis completis lb.ii. & pone in uase uitri cum foliis liliorum & dimitte in sole per.xl.dies.deinde cola & administra.Oleũ aũt de lilio quando fit ex liliis ireos est magis resolutiuum & calefactiuum & penetratiuum & factũ ex liliis notis est lenitiuum magis

sedatiuum & maturatiuum.

O Leum irinum est abstersiuum resolutiuum & maturatiuum & sedatiuum doloruꝫ frigidorum & subtiliatiuum materierum quæ sunt in pectore & in pulmone:& confert doloribus epatis & splenis & calefacit ea:& cōfert doloribus iuncturarum:& lenit durities earū & apostemata dura & scrofulas:& confert dolori & frigiditati matricis iuuamentum magnum & confert spasmo:& distillatuꝫ in aurem:& confert dolori ipsius & foetori narium:& modus operationis eius est.accipe radicum eius quantitatē quam uolueris & florum eius duplum & aquaꝫ decoctionis eius radicis quantum sufficit & funde super eam oleum sisaminum aut oleuꝫ de oliuis maturis quantū oportet:&decoque ī duplici uase.deīde pmuta radices & folia liliorum·& fac sicut diximus de oleo ro.

O Leuꝫ sabbucinuꝫ lenit & mūdificat cutem:& confert doloribus neruoruꝫ.& confortat eos & modus operationis eius ē sicut olei camemillini.

O Leū de Keri est resolutiuum sedatiuuꝫ dolorū qui sunt ī neruis & iuncturis & pectore & renibus & uesica & modus operationis ē sicut olei camemillini.

O Leum de papauere sedat dolores calidos capitis & facit somnū.Et modus operationis eius est sicut olei uiol.& proprie ex floribus eius & capitibus papaueris & foliis & fit sicut illud.

O Leum de lactuca confert sicut oleum de papauere & fit sicut illud.

O Leum de melliloto confert sicut oleum de camemilla & fit sicut illud.

O Leū de nenufare cōfert sicut oleū uiol.& fit sicut illud.

O Leum de cucurbita confert sicut oleuꝫ de nenufare &fit sicut illud preter hoc soluꝫ quod fit ex succo rasuræ cucurbitæ &floribus eius & oleo.

O Leum de cydoniis stomacuꝫ & membra nutritionis cōfortat & neruos quibꝫ accidit laxitas & prohibet multitudinē sudoris.& modus compositionis eius ē.accipe carnium cydoniorum tritorū cum cortice suo quibus media accidit maturatio & succi eorum.ā̄ partes æquales olei ex oliuis incōpletis quantum sufficit pone ī uase uitreo p dies.xv.ad solem deīde coque in duplici uase p horas.iiii. post illud fiat pmutatio cydoīorū & succi eorū.& fiat sicut diximus bis uel ter deīde cola & recūde.

O Leum myrthinum stomacuꝫ & cor confortat & neruos & modus compositionis eius ē sicut olei de cydoniis.

O Leum de pomis rabiolæ & sunt poma mandragoræ & confert inflāmationibus omnibꝫ & facit somnum.& modus operationis eius est.accipe expræssioīs eorum completorum et sisamini olei

añ·partes æquales. decoque in uaſe duplici uſqȝ ad ſucci conſumptionem deinde cola & reconde in uaſe cum expræſſione eiuſdē ſicut quartam partem & utere.

o Leuȝ de enula eſt calefactiuū & reſolutiuū & cōfert rigori febriū:& ad ægritudines frigidas neruoruȝ & matricis & ueſicæ & reſoluit uentoſitatum morbos & colicam uentoſam.& modus cōparationis eius eſt·accipe radic·enulæ coutuſæ & ſucci radicis eius & olei ſiſamini añ.ptes æquales uini odoriferi partem.ʒ.fac ſicut diximus ī oleo myrthino.alius modus operationis eius eſt.adde pmiſtioni prædictæ foliorum lauri cordumeī ſpicæ indæ calami aro.añ.vi.partem.i.decoque ſicut diximus.

o Leuȝ de cynnamomo cōfert ſicut oleum de enula & eius operatio eſt ſicut illius.

o Leuȝ de ſauina confert ſicut oleum de enula & operatio ē ſicut illius.

o Leum puleginum confert ſicut illa & fit ſimiliter.

o Leum de ruta renes & ueſicā & matricem calefacit & confert doloribus eorum & dolori laterum·& modus operationis eius eſt ſicut olei myrthini.

o Leum nardinum eſt oleuȝ benedictum iuuamentorū multorum &proprie ad omnes ægritudines frigiditatis & uētoſitatis & neruorū proprie & ſtomaci & epatis & ſplenis renuȝ & ueſicæ & matricis & confert dolori auris uentoſo &dolori capitis & emicraneæ ſecundum omnem modum adminiſtrationis eius & frigidos humores purgat & colorem efficit bonū corporis.& modus compoſitionis eius eſt.accipe ſpic.aromatic.ʒ.iii.uini & aquæ añ.ʒ.ii.&.ʒ.olei ſiſamini lb.ʒ.decoquantur in uaſe duplici lēto igne circiter horas.v.& moueantur frequenter omni hora.Secundus modus operationis eius eſt accipe ſpic.indæ.ʒ.iii.olei ſanſuci ʒ.ii.xilobalſami folii indi enulæ calami aro.foliorum lauri ciperi ſquināti cordumeni añ.ʒ.i.&.ʒ.proiiciatur ſuper ea poſtq̄ fuerit bene contrita uini & aquæ fontium quātuȝ ſufficit.olei ſiſamini.lb.vi.deinde fiat ſicut prius &coquatur horis vi.Tertius modus operatiōis eius ē.accipe ſpic.indæ.ʒ.iiii.ſtorac·gariof.añ.ʒ.iii.nuc.muſ.ʒ.v.olei balſami lb.iiii.fiat ſicut illud:& coq̄tur horis.v.

o Leum maſticinuȝ confortat ſtomacum & neruos & iūcturas & leīt apoſtemata dura:&ſedat dolores.accipe maſtic.ʒ.iii.olei ſiſamini lb.i.coque ī uaſe duplici. Secūdus modus operationis eius eſt accipe olei ro.ʒ.iii.maſtic.ʒ.iii.uini boni.ʒ.viii.decoquatur ſicut primum ad uini conſumptionem.

o Leum de ſtorac.confert doloribus iuncturarum & neruorum a frigiditate & matrici & renum & ueſicæ & calefacit ea & lacertos . accipe olei ſiſamini.ʒ.xii.

storac.ʒ.iii.fac sicut oleum mastici
nuз.deinde coletur & admīstretur.

o Leum costinum neruos & la
certos calefacit & aperit op
pilationes eorum & confortat oīa
neruosa & confert stomaco & epa
ti & cōfortat capillos & prohibet
canitiem & facit colorem & odo=
rem corporis bonū. Et modus opa
tionis eius est.accipe costi amari
ʒ.ii.cassiæ.ʒ.i.extremitatum sansu=
ci.ʒ.viii.uini odoriferi quantuз suf
ficit ad infundendum noctibus du
abus olei sisamini lib.ii.decoquan
tur sicut nardinum horis.vi.

o Leum de alcāna confortat
membra neruosa:& capillos
prohibet a canitie.accipe florum
alcānæ.ʒ.iiii.olei antiqui.ʒ.x.fiat
oleum sicut rosaceū in defectu aūt
florum fiat cum foliis:& iteretur
coctio eius cum modico uino.

o Leum de sansuco confert do
lori capitis & confortat &
calefacit neruos & stomacuз sicut
oleum de myrtho fit.

o Leum de mezereon confert
hydropisi & ulceribus frau=
dulentis:& abstergit foeditateз cu
tis:& modus compositionis est.ac
cipe florū almezereō.ʒ.iiii.proiice
super ea aquæ dulcis & lactis recē
tis.ʒ.vi.olei sisamini.ʒ.viii.coquā
tur usqз ad aquæ & lactis consum
ptionē.deīde coletur & reponatur.

o Leum hasce:& est oleum seri
cinum:& confert doloribus
renum & uesicæ & iliorum & diffi
cultati urinæ;& proprie iniectuз
in foramine uirgæ aut facto ex eo
clistere:& modus operationis eius
est.accipe hasce.ʒ.iiii.zz.ʒ.i.&.ʒ.
funde super ea in uase uitreato suc
ci extremitatum halasce.ʒ.iiii.olei
sisamini.ʒ.xiiii.aquæ dulcis quātuз
sufficit & decoqtur usqз ad aquæ
consumptionem. Modus alius eius
compositionis quod bibitur & in
ungitur super loca dolentia & fit
ex eo clistere:& confert doloribus
iuncturarum & confortat eas & cō
fert debilitati renum & uesicæ &
dorsi & dolori iliorum & coloreз
efficit bonum & augmentat desi=
derium coeundi & eius dosis ē.ʒ.i.
cum rob aut cuз uino aut cuз aqua
mellis.accipe olei sisamini & succi
halasce & lactis uaccini recentis ā̄ā
lib.ii.albarum penidiarum.ʒ.v.zz.
albi.ʒ.xii.decoquatur usqз ad la=
ctis cōsumptionē & admīstretur.

o Leum de cucumere asinino
confert cum uirtute dolori
bз iuncturarum & fit ex eo caput
purgium ad dolorē capitis & emi
craneam & epilepsiam & ualet ad
foetorem narium & distillatur in
aures propter scrofulas & confert
surditati & delet pānuз & uestigia
magna.& modus operationis eius
est.accipe succi cucumeris asinini
succi completorum & olei sisamī
ā̄ā.lib.i.coquatur usqз ad succi cō
sumptionem. Modus eius alius est.
accipe succi radicum eius contri=
tarum ā̄ā.lib.ʒ.olei sisamini ā̄ā.p=
tes æquales coque usqз ad succi cō
sumptionem. Mōus eius alius est.

accipe ſucci radicũ eius contrita rum. lb. ℥. olei ſiſamini lb. vi. coq̃tur ſicut diximus & admĩſtretur.

Leũ de pomis citranguli cõfert doloribus iũcturarũ & allebeng. & modus opationis eius eſt. accipe poma citrangula. xii. & ſint proprie antiqua & integra pone ea integra ĩ uaſe figuli uitreato & funde ſuper ea oleũ de oliuis & olei ſiſamini. ℥. xxvi. aut plus ſecundum magnitudinem & paruitatẽ citrãgulorũ & aquæ fontis & aquæ maris ãn lb. i. coq̃tur uſq; ad aquæ conſumptionem deĩde funde ſup ipſum aquæ dulcis claræ lb. i. & ℥. proiice ſuper ea penidiarum albarum. ℥. viii. decoque uſq; ad aquæ conſumptionem & adminiſtretur in potibus & cibis & pulmentis de farina. doſis eſt ab. ℥. i. uſq; ad. iii.

Leũ de croco confert ægritudĩb; neruorũ & confortat eos & lenit duritiem eorum & cõfert ſpaſmo & confert doloribus matricis & colorem efficit bonum & modus compoſitionis eſt. accipe croci. ℥. i. myrræ puræ. ʒ. iiii. cordumeni. ʒ. ix. calami aro. ʒ. viii. infundantur medicinæ in aceto diebus v. præter cordumẽi. vi. dieb; proiiciatur ſup ea cordumeni & dimittatur die. i.. deinde fundatur ſuper ea olei. lb. i. & ℥. decoquatur lento igne uſq; ad aceti conſumptionem & ſunt qui loco aceti uinũ ponũt.

Leum de piperibus expertũ ad ægritudines neruorũ frigidas ſicut ẽ paralyſis ſpaſmus tortura tremor & mollificatio & cõfert ad epilepſiam & ueram ſciaticam & dolori iuncturarum & dorſi & colicæ & aperit oppilationes & confert matrici iuuamentũ magnum & calefacit ea & confert humiditati eius: & confert dolori ani facto a frigiditate & dolori renũ & ueſicæ & frangit lapidem. & modus compoſitionis eius eſt. accipe trium piperum ãn. ℥. iii. Kebulorũ embli. belli. & indorum. ãn. ʒ. v. radicum apii feniculi. ãn. ʒ. iii. & ℥. ſerapini oppoponac. iuſqami al. ãn. ʒ. ii. & ℥. turbit al. boni. ʒ. xii. zz. ʒ. iii. caulis recentis haſce humidæ. foliorũ rutæ humidæ quantum de omnib; manu capi poteſt: decoquãtur oĩa poſt contritionem eorũ cũ aquæ lb. xxiiii. uſq; ad tertiã partẽ deĩde coletur & proiiciatur ſup ea olei de Kerua emĩæ. ii. & coquãtur uſq; ad conſumptionem aquæ & ſunt ex hominibus q̃ addũt in eo ireos ʒ. vi. tapſiæ. ʒ. ii. aniſi cordumeni. ʒ. i. & ℥. calami aro. ʒ. ii. & ℥. ſpic. indæ. ʒ. i. expreſſioĩs halaſce ſeſtaria. iii adminiſtretur ubi oportet: & ſunt q̃ loco olei de Kerua ponunt oleum irinum aut de Keiri aut oleum de amigd. amaris aut ex omnib; ptes conuenientes.

Leum de euforbio eſt medicina ſolemnis ad ægritudĩes neruorũ frigidas & dolores eorũ & dolores iuncturarum & dolores epatis & ſplenis & fit caputpurgium ex eo ad ſodam & emicraneã & litargiam: & modus cõpoſitioĩs

eius ē.accipe eufor.℥.ſ.olei de Keiri.℥.v.uini odoriferi tantundeꝫ decoque uſqꝫ ad uini conſumptioēm & utere ubi oportet.Et mōus eius operationis eſt alius.accipe ſtaphiſagriæ.ʒ.iiii.cōdiſi.ʒ.iii.piretri.ʒ.vi.calamenti montani ſicci.ʒ.xii.coſti ʒ.x.caſtorei.ʒ.v.& tere & decoque in uaſe uitreo cum uini odoriferi lb̄.iii.&.ſ.poſtq̄ infuſa fuerit in eo diebus duobus uſqꝫ ad mediuꝫ uini:deinde frica manibus fricatiōe uehementi & coletur & funde ſuper ipſam olei de Keiri & olei ſiſamini.lb̄.i.&.ſ.& decoquatur uſqꝫ ad cōſumptioneꝫ uini deīde proiice ſuper ipſum euforbii recentis & albi.ʒ.iiii.triti cōtritione multa & coquatur cuꝫ eo & admīſtretur.

O Leum uulpinum & eſt medicamen nobile & ultimum ad podagram & ad arteticaꝫ & dolorem dorſi & renum:& modus compoſitionis eius.accipe uulpeꝫ integraꝫ cuius interiora ſint euulſa & pone in uaſe & funde ſuper ipſam aquæ fontium & aquæ marīæ ān̄ Kiſti.ii.olei antiqui clari Kiſti.ii.&.ſ.& decoque lento igne cum ſalis.℥.iii.uſqꝫ ad aquæ conſumptionem deinde pone in uaſe & proiice ſup ipſuꝫ herbæ aneti & halaſcæ ān̄ lb̄ i.& funde ſup ea aquæ dulcis ubi coctæ fuerint ex eiuſdeꝫ herbis ān̄ M.i.decoque ſicut feciſti prius uſqꝫ ad aquæ conſumptionem & adminiſtra.eſt eniꝫ mirabile:& quandoqꝫ coquitur præter oleum uulpes in aqua fontium & aqua ſalſa & ſit aquæ quantitas multa cum eiſdē herbis & adminiſtratur lauando cum ea ī tina:& eſt efficax.hoc quoqꝫ non prætermittimus quod uulpes tam diu debet coqui:ſiue ī faciendo oleum:ſiue in faciendo aquam ad lauandum donec diſcocta ſit ut oēs arctus eius laxentur & diſſoluantur.

O Leum de ſerpentibus mūdificat euteꝫ & ſanat īpetigīes.Et modus compoſitionis eius eſt accipe ex ſerpentibus nigris circiter.lb̄.ii.& ſint ſerpentes integri & funde ſuper eos olei ſiſamini Kiſti.i.&.ſ.& pone ī uaſe terreo uitreato ſtricti orificii & ſigilla orificium uaſis & decoque lento igne uſqꝫ dum diſſoluantur ſerpentes:& caueat ſibi operator a uapore eius & cum coctuꝫ fuerit dimittatur in frigidari & recondatur in uaſe uitreo & adminiſtretur leniendo cuꝫ pēna.

O Leū de ſcorpionibus lapideꝫ in renibus & ueſica frāgit & expellit eum & proprie in renibus & foemore & ſupra locū ueſicæ & etiam īiectum ꝑ uirgam expellit eniꝫ eū:& modus operationis.accipe ſcorpiones circiter.xx.uel.plus uel minus ſecundum eoruꝫ q̄titatē & pone in uaſe uitreo:& funde ſuper eos olei amigd.amararum lb̄.ii.&ſtringe caput uaſis:et dimitte in ſole diebus.xxx.deinde cola & utere.Modus operationis eius alius.accipe ariſtol.ro.gentianæ cipi cortic.radic.cappar ān̄.℥.i funde

ſup eos olei amigd. ama. añ. Kiſt. i. & pōe ī ſole dieb3. xx. deīde proiice ſup eos ex ſcorpioīb3 a. x. uſq3 ad xv. & iterū ſtringe orificiū uaſis & dimitte ī ſole p dies. xxx. deīde coletur & repōatur. ē ei3 mirabile de quo patiēs poſtq̄ tinam egreditur ūgatur ſicut diximus ex eo quod p uirgā initiatur modicū hora poſt horam.

Leū de ranis cōfert dolori artetico & podagræ calidis & ūgitur ſup tēpora ī febrib3 īflāmatiōu3 & facit ſōnū. & mōus cōpoſitiōis eius ē. accipe ranarū aq̄ticarū capita circiter lb̄r. 5. & fūde ſup ea in uaſe uitreo olei ſiſamī Kiſti. 5. & obtura orificiū uaſis & decoq3 ſicut diximus ī oleo de ſerpētibus.

X multis aūt reb3 fiunt olea ſecūdū modū hūc quæ rerū ex qb3 fiūt uirtutē habēt de qbus multi ex ſapiētib3 ſcripſerūt ī qb3 ſermōe3 nō extēdimus. Fiūt aūt olea p reſolutōe3 diuerſis mōis de qb3 ſermoē3 aggrediemur ī largitate ſpūs dei: & pōemus explātiones mirabiles de qb3 latiori ſermone loquemur q̄ ſit oculta ī reb3 & maīfeſta detegūt. has quoq3 aggredere res quæ cupidæ ſunt & famoſæ cum illis.

Leū de oui sī multis exptū ē cutē mūdificat & īpetigīes & ſerpigīes & alios morbos cutis curat & facit naſci capillos & confert fiſtulis & ulcerib3 malis. mōus opatōis. R̷ uitella ouorū elixatorū circiter. xxx. & cōminue ea maīb3 & pōe ī ſartagīe lapidea & frige ſup igne & moue ea cū ligno aut cocleari ferreo uſq3 dū rubeſcāt & reſoluatur ab eis oleū: & tūc cōprime ea cū cocleari & manabit habūdātius. Modus opatiōis alius ē. accipe uitella ouorū poſt eorū elixatiōe3 mollēdo cōminuātur ī molis. deīde malāxētur ſicut diximus in capitulo de oleo amigd. & manabit oleum. Tercius mōus opatiōis ē diſtilletur ī cazolis & alēbico ſicut ī oleo philoſophorum dicemus.

Leū de frumēto īpetigīes & cutis aſpitates ſanat. Modus opatiōis eius ē pōe frumētū ſup lamīa3 ferreā & ſup ipſu3 alia lamīa ferrea ignita nō multum cōprimatur & manabit oleū. Secūdus mōus opatiōis ē pōatur frumētū excorticatū ī uaſe ſublimatiōis & fiat ut diximus.

Leū ſinapinū cōfert dolorib3 frigidis & litargiæ & obliuiōi. & mōus opatiōis ē ſicut olei de frumēto.

Leū de iuīpo cōfert īfectiōib3 cutis & malo mortuo tibiarū & ſerpigini & cācro & uulnerib3 malis. Et mōus opatiōis accipe ex lignis iuīpi q̄tītatē ſufficiētē quā3 uis & īcide ī fruſta & īple ex ea doliū magnū uitreatū ī terius cuius orificiū ſit arctū & fac foueā ī terra & præpara parietes cū terra figuli. deīde pōe ollā uitreatā & ex direto īfundo foueæ habētē orificiū āplū & coopiatur lamīa ferrea ſubtili perforata foramīb3 multis

ſicut cribratoriū tritici ita quod lamīa ūdiq; ollæ orificiū coopiat deīn ſup lamīa præparetur orificiū dolii ex diuerſo & præparetur cu; terra figuli ut nihil ex utriſq; ori ficiis reſpiret deīde accēde ignē ſu p totū corpus dolii & dimitte ar= dere ſic p horas.ii.manabit eī; ex hac arte a lignis oleum & reconde & adminiſtra ubi oportet.

Leū de fraxīo ualet ſicut ole u; de iuīpero & cōfert ſplēi & eſt opatio eius ſicut illius.

Leū de gagatis ē ſicut oleū fi ſticoꝝ cōferens maīacis:ad uoītū epilepticis palyticis ſpaſmo ſis tethanoſis artetic.&cōfert iuua mētū magnū ſuffocatiōī matricis & adiuuat ad cōceptū.& mōus opa tiōis eius ē.℞.ex lapidib; gagatis q̄titatē ſufficiētē & fac ex eis ſicut diximus ī oleo de iuīpo.Secundus mōus opatiōis eius ē ī ope ſubli= mationis ſicut dicemus iam.

Leū phōꝝ ē oleū ī quo ātiq cōcordati ſunt & uerificaue rūt oleū eſſe ſecretorū iuuamētoꝝ. alii illud oleū ſapiētiæ dixerūt.alii oleū benedictū :&alii diuinū:alii ſā ctū:& a pluribus eoꝝ oleū perfecti magiſterii uocatū ē;& ē ī eo uirtus calefactīa reſolutīa penetratīa cō= ſumptīa ſupfluitatū &cōfert epile pſiæ & uertigī & obliuiōī & palyſi iuuamētū magnū ī ægritudib; ner uorū frīs & iūcturarū & podagræ & dolori dorſi & genuū:& dolori ſpleīs & renū & ueſicæ & matricis Eſt aūt eius mōus alius q fit a na= tura & profert illud minera & ē lo cus manatiōis eius ī īſulis & ſcopu lis maris:&uocatur napta;eius tres ſūt mōi.ē eī; quoddā ſubalbidū & quoddā quod ē ſubrubeū tenue & aliud quod ē croſſū ſubnigrū.Sed ſubalbidū ē melius eis.ſubrubeu; uero poſt illud:& ē aliud quod fit ab arte.Et modus opatiōis eius ē ℞.ex laterib; ātiqs multæ ātiqta= tis & proprie fcīs ex terra rubea &cōmīue eos ī fruſta &accēde ſup eos ignē carbonu; ſine fumo uſq; dū īflāmētur & rubeāt deinde ſub merge eos ī cōca plena oleo de al pheiKil aut oleo ātiquo claro uſq; dū ībibātur eo ībibitiōe multa & pōe ī cazola.&dimitte exiccari p ſe &poſt illud cōmīue eos cōminu tiōe ultima & pōe ī cazola & ſigil la orificiū cazolæ cū orificio alebi ci:& ſigilla cū luto alchimiſtarum & pōe ī fornace & eius ignis ſint prunæ &coq̄tur uſq; dū diſtilletur oleū & tu ordīabis uas ſub roſtro alēbici ī quo defluat oleū deīn re cōde illud & ſtringe orificiū uaſis in quo recūdis & admīniſtra ubi o;.& q̄to ē ātiqus tāto melius.

FINEM huius grabadin hoc loco impoſitu; eſſe cernito.quare grās omnium bonorum largitori habe amus.qui noſtris auxiliatur labori bus.& ſtatuit lumen in tenebris & in labore quietem.

INCIPIT.PRATICA.IOANNIS.MESVAE.DE. MEDICINIS.PARTICVLARIVM.AEGRITVDINVM.

N nomine dei misericordis.Ioannis Nazareni filii Mesuæ grabadī medicinarum particularium īcipit.quod est grabadin sufficiētiæ medici & perfectionum.Inquit Ioannes Mesuæ. Sanat solus lāgores deus:& de frugalitatis solio produxit ī largitate sua misericordiam:benedictus:gloriosus:& excelsus:tātum tamē auxiliari non desinēs:curādi doctrinam timentibus eum explicauit.Totus igitur dei timor præueniat:& principeit opera tua:&felicitabit ea.Tamen cōsydera ne te amor:aut odiuȝ circonueniant.ut declines a recto. Est eīm excelsus:gloriosus:qui iudicat:sunt & coeli qui arguūt:elemēta quæ sæuiunt.Et si non aliud superest imposterum cruciatus gēnæ.Inqt Galienus nolite prauarum ægritudinum curæ onus suscipere: ne nomē subeatis medici mali.Per omnia o tu corporum curaȝ gerēs: auxiliari ne differas:quia semel pereūti nulla demuȝ suffragia prosunt Ratio clamat ad iudicium:si misericordiam deseris:stulte de largo tributis gaudēs:parua negans.Tristem igitur ne cerne habēteȝ irrituȝ donuȝ dei:ut si abundāter de ipīus largitate susceperis:ne parcus esto Per unuȝ plura & magna exuberāt. Deuȝ ī cūctis præpone:&præpoēt te:honora euȝ &honorabit te:time eum & securus cūcta experieris:Ne diuertas dum recte potes.Nomen eīm & rem habet medici:queȝ nulla mouēt:quem cōstātia moruȝ:incessus:grauitas:& sermonum onus īsigniuit.Gestiūt munera bene quidem ad uitam.Sed melius ē nomē præclarum cūctis diuitiis.Nimiruȝ exultat quod experta hēt ille multa quæ nūq̄ tractauit.Ideo experta tua sunt ī q̄dus cōsyderasti:quæ fecisti.

Risectuȝ erit opus quod aggredior.

Et prima erit sectio eius de medicinis ægritudinuȝ particulariuȝ:quæ sunt a capite usq; ad pedes. Secūda de medicinis ægritudinum uniuersalium.
Tertia de medicinis quæ sunt ad ornandum &decorandum.
Prima igitur sectio continet quinq; particulas.
Prima est de medicinis ægritudinum membrorum capitis.
Secunda est de medicinis membrorum seruīentium spiritui.
Tertia de medicinis ægritudinum membrorum nutritionis.
Quarta de medicinis ægritudinuȝ membrorum expulsionis.
Quinta de medicinis ægritudinuȝ iuncturarum.
Secunda sectio continet quatuor particulas.
Prima ē de medicinis ad febres.
Secūda de medicinis apstematum.
Tertia de medicinis solutōnuȝ cō

tinuitatis:& separatõnis cõtinui.
Quarta de uenenis.
Tertia sectio est sũma singularis.
Et sic capit hoc opus ĩ toto particulas decem. quas ẽt per summas distĩguimus:& per capitula cuꝫ auxilio:& gratia spiritus dei benedicti & gloriosi.
Prima aũt particula sectionis primæ cõtinet octo summas.
Sũma prima est de medicinis ægritudinum capillorum.
Summa secunda est de medicinis ægritudinum cutis capitis.
Summa tertia de medicinis ægritudinum cerebri.
Summa quarta de medicinis ægritudinum neruorum.
Summa quinta de medicinis ægritudinum oculorum.
Summa sexta de medicinis ægritudinum aurium.
Summa septima de medicĩs ægritudinum nasi.
Summa octaua de medicinis ægritudinum partiuꝫ oris. Repleat igitur spũs dei præcepta hæc misericorditer gratia sua:& secũduꝫ quas ex terra medicinas ad usus ĩdigẽtium edidit foecunditate proferat salutem. Quoniam sine ipso nihil ĩcolume:&ab ipso sanatiuuꝫ omne.

SVMMA. PRIMA. DE. MEDICINIS. AEGRITVDINVM. CAPILLORVM.

Vra huius ægritudinis ẽ tres res. Prima ẽ occupatio circa capitis mũdificatõeꝫ si materia est ledẽs:&proprie cum eis quæ dicemus iaꝫ. Secũda ẽ regimẽ cibi &potus & alioruꝫ emẽdãtiuꝫ malitiam complexiõis &generãtiuꝫ humores laudabiles. Tertia ẽ administratio medicinaruꝫ casuꝫ eoruꝫ prohibẽtiuꝫ & ex eis ẽ medicamẽ Galieni ualẽs ad casuꝫ capilloruꝫ & initiuꝫ caluicii. &modus operatõis eius ẽ. Accipe succi extremitatuꝫ myrthi humidæ:& succi oliuaruꝫ siluestrium ãñ. ℥. ii. rosarum siccaruꝫ. ʒ. ϛ. absinthii rhomani sicci. ʒ. ii. Bulliãt hæc omnia cuꝫ aceti. ℔. ϛ. usqꝫ ad comsumptionem medietatis eius. deinde colla:& funde ĩ eo calido laudani. ʒ. ii. & dimitte per dies. ii. deĩde tere:& ĩfunde super ipũꝫ nũc oleuꝫ myrthinuꝫ:& alia uice uinum stipticum: donec ĩ substãtiaꝫ mellis redigatur. Deinde misce cum eis ramic ʒ. ii. capillorum ueneris. ʒ. iii. ϛ. ĩ puluereꝫ redactis. Vltimo uero aromatiza cum galliæ. ʒ. i. &ϛ. uel. ii. & ũge locuꝫ postq̃ fricaueris ipũꝫ cum pãno aspero & postq̃ unxeris per tres dies laua: deinde redi ad ĩũgenduꝫ usqꝫ dum appareat sanitas. Vnctio alia ex nostra ĩuẽtiõe prohibẽs casumcapillorum. ℞. corticum cãnæ ustorum: corticum auellanaruꝫ adustorum: granorum myrthi. ãñ. ℥. ϛ. absinthii gallarum. ãñ. ʒ. ii. confice post triturationem eoruꝫ cuꝫ oleo myrthi:& inũge: expertuꝫ est. Mahomet filius Zachariæ. Ad casum capillorum:& inicium caluicii: expertum est. ℞. capillorum ueneris: foliorum myrthi. ãñ. omĩum assoruꝫ uteri possint:& corticum pini:& se

199 v

minis olibani ãn.pulueriza:&acci-
pe laudani partes.ii.myrræ partem
i.& cum uino ueteri & oleo de se-
minibus raffani:tere:deinde cætera
cum eis misce:& epithimetur ĩ no
cte cum eo:& lauetur ĩ mane cum
aqua decoctionis capillorum uene
ris:&siclæ&folliorũ myrthi:& assĩ
duetur medicamen hoc:quoniam
sanat. Aliud eiusdem. Emblici &
follia myrthi:& capillorũ ueneris
&gallæ coquãtur ĩ aqua usq; dum
turbida fiat.postea cũ tãtũdẽ olei
õfancini coquãtur ad aquæ cõsum
ptiõem.Deĩde adde oleo quod re
mãsit laudani.ʒ.xii.mastic.ʒ.viii.&
fac coqui cum uino.deĩ de tere:do
nec impĩguetur & misce cũ eis ra
mic.ʒ.iii.& liniãtur cũ eis radices
capillorum.est eĩm mirabile ĩ ope
re.Dixit Archigenes. ℞.granorũ
iuniperi:laudani:absinthii:capillo
rum ueneris ãn.permisce omĩa cũ
uino:& oleo myrthi:& dimitte di
ebus.vi.Deinde coque ea usq; ad
uini cõsumptionem:& colla:& un
ge caput post eius fricatiõem.Deĩ
de laua sicut diximus.

SVMMA.SECVNDA.DE.MEDI
CINIS.AEGRITVDINVM.CA
PITIS.CAPITVLVM.PRIMVM
DE.ALOPITIA.

Vra huius ægritudinis sunt
.iiii.res .Prima ẽ mũdificatõ
capitis ab humore sub cuius mali
tia esse uidetur:sicut dicemus iam.
Secũda est ut adæquatio fiat ĩ cor
pore:& ĩ huius occupatiõe cõuer
tere regimen ad ea quæ laudabiliũ
materierum elementa sunt.& hoc
est regimen laudabile in.vi.rerum
generibus. Tertia ẽ occupari cir
ca id quod ĩ cute factũ ẽ de mali
tia. Quarta est ad pilorum genera
tionem auxiliari. De prima dice-
mus post. De secunda pretermite
mus nũc:quia nõ est huius inqsitio
nis. De tertia:& quarta dicemus
nunc.Si alopitia de humore fuerit
flegmatico:fiat linimẽtũ de ĩuẽtõe
nrã quod: ℞.alchitrã:eufor.rutæ
mõtanæ:baccharũ lauri ãn.ʒ.iii.sul
furis uiui:ellebo.albi:ãn.ʒ.i.s. tere
quæ terẽda sunt:& misce cum oleo
laurino:& oleo ãtiquo q̃tum opor
tet:ut habeãt mediocritatem ĩter
spissum:& tenue:& line cum eo su
per locũ:postq̃ fricaueris locũ cũ
cepe muris:aut aleis fricatione acq
rẽte rubedinem ĩ loco. Inqt Iude
us.linimentum ad alopitiã exper
tum. ℞.euforbii:spumæ maris:fi-
mi columbini ãn.ʒ.i.ellebori albi:
seminum rutæ mõtanæ:corticum
auellanarũ:&castanearũ:nasturtii:
spicæ:tapsiæ:ãn.ʒ.s.amigdalarum
amararum combustarum cũ corti
cibus suis.ʒ.i.cum uino cocto:&
oleo raffani:aut laurino:aut ros.fac
unguẽtum:& unge caput:& dimit
te tota nocte.Deinde lauabis cũ a
qua ubi siclæ:&fabæ coctæ fuerĩt:
&hoc fiat sine ĩtermissiõe donec sa
netur:& hæc omĩa fiãt postq̃ frica
tõnem ĩ loco feceris:deinde frica-
ueris cum cepe muris:aut aleis:aut
cepe acuto.Ruffus.cõfectõ epithi
matis ad alopitiã.℞.euforbii:rutæ

montanæ.ãñ.ʒ.iiii.nigellæ combu=
stæ.ʒ.i.seminis harmel combusti:a
migdalarum amararum combusta
ruȝ cuȝ corticibus suis.ãñ.ʒ.iii.cor=
ticuȝ arboris fici:& foliorum eius:
spumæ maris cõbustæ.ãñ.ʒ.ii.cõti=
ce cuȝ expræssiõe sqllæ.&epithime
tur cuȝ eo diebus deceȝ donec rube
at locus:& uesicetur deinde epithi
metur super ipũm aristologia.ro.
& laudanum:& absinthiuȝ combu
sta:& sisimbrium:& litium.ãñ.cuȝ
aqua solatri.Filius Zachariæ epi
thima ad alopitiam mirabile.℞.
spumæ maris.ʒ.x.baurac:sulfuris
quem non inuenit ignis:eufor.ãñ.
ʒ.ii.gummi:rutæ agrestis:staphisa
griæ.ãñ.ʒ.i.cãtaridarum.ʒ.i.permi
sce ea cum fece olei ãtiq:& line ex
eo post fricationem cum cepe ãti
quo donec locus rubeat:& cum
mordificat:& ampullæ apparuerĩt
unge per aliquot dies cum adipe
anatis:aut ursi:aut cuȝ unguẽto de
cerusa.deinde redi ad ungẽdum.Si
aũt alopitia ex humore fuerit cole
rico:fiat linimẽtuȝ descriptuȝ a Iu
deo:Quod.℞.spũæ maris:baurac:a
migd.amararum combustarum:ra
dicum cãnæ combustarum:cortic.
auellanaruȝ combustoruȝ:stercoris
muris.ãñ.cum aceto:& adipe ana=
tis fiat linimẽtum post fricatiõem
tamen loci cum spuma maris:& pã
no aspero. Vltima debet esse ĩten
tio occupari ad capilloruȝ genera=
tionem:& ut curetur caluitium:Fi
lagrius.Medicamen faciẽs nasci ca
pillos ubi oportet:& sanãs caluiti
uȝ.Accipe.carniuȝ limatiaruȝ:& san
guisucarum:& apum:& uesparuȝ:&
salis tosti.ãñ.partes æquales.pone
ĩ uase uitreato hẽnte foramĩa mul
ta ĩ fundo eius:sicut cribruȝ:& po
ne sub eo uas uitreum:& manabit
post diem & diem humiditas:quæ
cõseruetur ĩ uase:&quãdo oportet
fricetur super locum caluuȝ postq̃
fricaueris ipsuȝ uehemẽter cũ pãno
aspero:aut cum spuma maris:& pã
no aspero.Filius Zacariæ.Linimen
tuȝ sanãs caluitiuȝ:& generãs pilos
ĩ barbã aut superciliis.℞.ceræ.ʒ.v.
olei de cheiri.ʒ.ii.ʒ.laudani.ʒ.viii.
eufor.gummi:rutæ agrestis:cãtari=
darum:ãñ.ʒ.iii seminum citrãgulo
rum combustorum:uesparum:siue
apum.ãñ.ʒ.ii.storacis liqdæ:myrræ
ãñ.ʒ.ii.ʒ.fiat unguẽtuȝ:&liniatur ex
eo ĩ nocte:& lauetur ĩ mane.& hoc
fiat post loci fricationem uehemẽ
tem.cum aũt pili nasci ĩcipiunt:sæ
pe radantur:ut ĩcrossentur:&firmi
fiãt:& proprie quãdo exiles nascũ
tur sicut lanugines. Aliud eiusdeȝ
ualẽs similiter.℞.cineris abrotani
ʒ.x.uetris cantaridarum.ʒ.ii.lauda
ni.ʒ.iii.auellanæ combustæ.ʒ.ii.te=
rantur cum oleo ueteri:&aromati=
zẽtur cum aliq̃tulo galliæ:& unga
tur ĩ nocte:&abluatur ĩ mane post
fricatõnem.& postq̃ uesicauerit:di
mittatur die.i.aut.ii.deinde itere=
tur:quoniam sanat. Aliud ualẽs si
militer.℞.olei de ben.ʒ.i.cãtarida
rum:quaruȝ abscissa sint capita:&
alæ.ʒ.iii.terãtur sufficiẽter:& misce
ãtur cum oleo:& coquantur ĩ olla

uitreata sufficienter agitādo omni hora cum spatula:& dum cocta fu erīt:deponātur ab igne:& cuȝ mo= dico musci aut ambræ aromatize tur.ē eīm expertum:& proprie in unctum post fricatiōem loci ut di ximus.

CAPITVLVM.DE.FVRFVRI= BVS.

I ex frigido fiāt humore:ac= cipe fel taurinum:uel capri= nuȝ:& baurac:æqualiter temperata cum succo siclæ:& oleo irino:& li ne ī sero:& in mane laua cum aqua decoctiōis lupinoruȝ:& fenu græci assi.Si ex calido fit humore cōfert medicamen illud.miroba. citrino rum assorum.ȝ.x.cuȝ succo siclæ:& solatri.& aceto distempera:& line cum eo.deīde laua cum aqua sulfu ris & lupinorum:& myrræ.

CAPITVLVM.DE.SAPHATI.

Vra huius ægritudinis ē.iiii. res sicut distīximus in alopi tia.Filius Zacariæ.Cōfectō epithi matis ad saphati recētē;:quæ acci dit ī corporibus teneris.℞.alchā næ de mecha:amigdalaruȝ amararuȝ cōbustaruȝ:aut adustarum cuȝ cor= ticibus suis:stercoris muris:uena= rum chelidoniæ:coriādri sicci:sco= riæ argenti:uenarum tīctorum:cur cume.aristologiæ:corticum grana toruȝ: merdasengi.ãñ.partes æqua les:confice cum aceto:& oleo ro. & line post fricatiōem.Galienus di cit se curasse quēdam & alios mul tos hoc linimento:cartas cōbustas tere:& distempera cuȝ aceto:&line super locum:& nos quidem exper ti sumus apud necessitatem.Democritus.Linimentum curans saphati ℞.cartarum combustarum:calcis lotæ:argenti uiui.ãñ.ȝ.i.cōfice cuȝ aceto:& oleo nucum:& line cuȝ eo post fricatiōem loci sufficientem cum pāno aspero.Alexander.Lini= mentum sanans saphati antiquam ī corporibus duris.Accipe bubei: stercoris muris:capitum aranearuȝ combustorum:colcotar adusti.ue= narum chelidoniæ:salis adusti:gal= larum:sulfuris uiui.curcumæ:litar giri:aristologiæ:cubel æris.ãñ.par tem.i.cartarum combustarum par tes.ii.& ʒ.cineris alcherua:sarcocol læ.ãñ.parteȝ:ʒ.argēti uiui parteȝ.i.ʒ amig.ama.adustaruȝ.partes.iii.cōfi ce cū aceto uini.&oleo antiquo:& admīstra post fricatōeȝ cū cepe acu to āt sqlla expertuȝ ē uerax.laua de inde cum aqua usnen:& foliorum ulmi:& radic.maluarum.Aliud:de īuētiōe nostra.℞.Litargiri catiniæ utriusqȝ:calcis uiuæ.ãñ.ʒ.i.cartaruȝ combustaruȝ olibani tarthari com busti.ãñ.ȝ.ʒ.sief memite gallarum combustarum.ãñ.ȝ.iiii.argenti ui= ui.ȝ.vi.aceti:& olei myrthini q̄tum sufficit:coque usqȝ duȝ acetum sit consumptum.deinde argentum ui uum sic cōterendo cuȝ eis commi= sce:& utere sicut alia.:

SVMMA.TERTIA.DE.MEDI= CINIS.AEGRITVDINVM.CE= REBRI.ET.PRIMO.DE.SODa

Ntentio ī curatione ægritu= dinis sodæ si ē complexiona

lis:& non habēs materiam est alte rare:& sedare tantum. Et si est cuꝫ materia: circa alterum duorum oc cupabimur: uel utrūq;. Et sunt aut abscissio cāæ: aut sedatō doloris. āt utrūq;. Et si est a solutiōe continui tatis: aliis atq; aliis utemur: sicut dicemus in suis capitulis. Et si est ab aggregatiōe omīum: tūc totuꝫ genus curæ est necessarium: sicut ī soda: quæ est ab apostemate. Inqt Hali. Si sub prauorum fumoruꝫ do minio cerebrum positum ē: a sedā tibus īcipere nō debemus:& raro ab eis: nisi apud uehementiam do loris. Galienus īquit. Raro ab ab= scissiōe cāæ incipere debemus: nisi sit soda sanguinea. aut similis acui tatis: sed ab eo quod adaptat ma= teriam abscissioni si enim sangui= nea fuerit: aut humores peccauerīt in sanguine: a flebothomia prius ī cipiemus. Et si soda uehemēs fue= rit pulsatiua a flebothomia: simili ter incipiemus. Si aūt ab alterius humoris peccato: prius ipsuꝫ dige remus. deīde abscīdemus. Digesti= oneꝫ itaq; faciunt in materia calida sirrupus acetosus:& aqua lupulli: & aqua ordei:& aqua buglosæ do mesticæ:& siluestris:& sirrupus ui olarum:& rosarum:& nenufarinus: & similia. In frigida uero flegmati ca digestionem faciūt oximel sim= plex:& oximel squilliticum alasce: & ysopus: spica:& similia. Et si fue rit materia adusta colerica digesti onem eius faciunt sirrupus aceto= sus:& aqua lupulli:& fumus terræ: & tarasacon:& similia. Si aūt fuerit materia melancolica in digestione eius: regimen erit duplex: ex una eiꝫ parte cum eis: quæ lenificant:& hu mectāt:& habilitant duriciem cor poris:& siccitateꝫ terrestritatis ip= sius. Et ex alia cuꝫ eis quæ resoluūt & incidūt:& subtiliant resolutione & īcisione nō perducēte ad lapide itatem:& proprie cum rebus ope rantibus cum mediocritate & tem perie. Et semper ponimus uicissi= tudinem ī hoc duplici regimīe: ut cadat æqualiter digestio:& matura tio ī materia:& nō abscīdatur sub tile:& remaneat crossum. Eligimus aūt ad digestioneꝫ materieruꝫ siue calidarum: siue frigidarum: ex ūcti onibus:& epithimatibus:& empla stris:& embrocationibus:& aliis: quæ congruāt: sicut infra distīgue mus:& īcipiemus experiri ea secū= dum exigētiam causæ. Et quidem canon est quoniam in soda calida ab alterātibus incipere debemus: siue sint emplastra: siue unctōes: ut reprimatur excessus eius:& prohi= beatur aduētus nociui alterius ad i psum quem possibile ē: nisi ī qua= tuor casibus. Primus ē ī soda cali= da: quæ fit in febribus & proprie materialibus. Usus eīm epithima= tum frigidorum repercussiuorum multiplicat eam. non eīm permit= tūt uapores exire: sed attractio ace ti:& aquæ rosæ: aut uiolaruꝫ per na res uehemētiam eius sedat. Secun dus uero ē quādo fit soda propter uapores acutos: qui perueniunt ad

caput ex comunitate totius corpo ris:aut membri alicuius:& iam caput recipit eos:oportet tūc facere ut fiat eorum diuersio ad oppositum & diuersum ex una parte. Et ex alia receptoruȝ resolutō sedat eam. Tertius est quādo soda fit a nocumento:quod infertur a multitudīe & tūc euacuatō sedat eam. Quartus ē quādo soda fit a multitudine uaporum existētium ī capite:& preter comunitatem corporis aut alterius membri:& tunc resolutiuorum administratio cuȝ facilitate & particularium euacuationum eam sedat. Amplius aūt canō est quod emplastra & linimenta alterātia nō sunt expoliāda ab aliqua triuȝ uirtutum. Prima est competētia eius ī gradu alteratiōis. Secunda est ut coadunet uirtutem membri:ut nō recipiat superfluitates. Tertia ē ut cōfortet mebruȝ cui applicatur ex proprietate sua. Et īcipiamus rememorari de eis. primo quæ caput & cerebruȝ mūdificāt. Et īcipiemus a mundificantibus materias calidas & conferunt sode & ægritudinibus calidis. Et nota:quod omīs materia pōt tribus modis minui. Et dico quod omīs materia siue calida siue frigida secundum tres modos recipit diminutionem:aut eniȝ per euacuationes sensibiles & ocultas: aut per diuersioneȝ eius a parte nobili ad ignobilem:aut per utrunq; Euacuatōnes aūt ocultas natura regulat. Euacuationes quoq; sensibiles eadem similiter. & quādoq; per se:& quandoq; adiuta a rebus exterioribus operatōe artificis:& hoc secundum duos modos:aut uniuersaliter aut particulariter. Voco aūt hic uniuersalem purgationeȝ:quæ materiam euacuat:cui accidit a comunitate totius multiplicatio:aut plurimorum:aut fumosorum:aut eoruȝ quæ sunt minera illius:sicut æpar sanguinis:& cistis fellis:colleræ:& stomacos flegmatis:splen melācoliæ. Et uoco particularem purgatiōem:quæ ex parte illius membri ī quo materia exuberat euacuat & emūctoriis eius:sicut quādo per palatum & nares & aures & oculos materiæ cerebri purgantur. Et quidem canon ē:particularem uniuersali præponi nō debere:nisi ī quatuor casibus:aut qa materia nō multū ī q̄titate exuberat:quare sufficit a partibus emūctorioruȝ illius mēbri edduci:in quo ē ægritudo:āt qa membrū dās nō ē forte ī dādo:nec membruȝ recipiēs auaruȝ est ī recipiēdo:aut quia membruȝ non recipit a membris comunitatem eius:aut qa corpus & alia mēbra non sunt posita sub dominio materiei fcciētis ægritudinem in illo membro. Diuersiones aūt materiei a parte nobili ad ignobilem fieri debere ostēdimus per fricatōnes extremitatum & compressiōes & ligaturas earuȝ dolorosas:& cum uentosis & aliis. Res aūt quæ hēnt ītentōem utriusq; sunt ciisteria & supositoria & omnia:quæ simul ad longinquaȝ diuersitatem attrahūt

& euacuant. Et nos de omnibus loquemur: & primo de euacuationibus ab artificio si deus uoluerit: q sit benedictus.

CVRA. SODAE. CALIDAE.

Odæ calidæ primo medicĩas distinguimus. Et sanguineæ qdem flebothomiam necessariam esse dicimus. Deinde sedantia quæ dicemus. Collericæ uero ẽt curam aggrediemur incipiẽtes a simplicibus & debilioribus ad maiora & fortiora procedentes. Inunctio ad sodam calidam siue sit sanguinea siue colerica siue complexionalis siue materialis. Oleum. ro. & acetuꝫ album cum modico aquæ. ro. diu agitẽtur: & cõtundantur donec impinguescãt: deĩde infrigidetur super niuem: & ex eo caput liniatur. est eĩm expertuꝫ. Si aũt ĩsomnietas cum soda fuerit: opii parum adde: aut papaueris succum cuꝫ cortice. Inquit Alexander. Accipe ex cerato Galieni. circiter. ℥ ii. & laua illud lauationibus pluribus cuꝫ succo solatri: & semperuiuæ: & lactucæ & ẽdiuiæ: & succo cucurbitæ: & succo uuæ acerbæ: & line: & superpone folia salicis: & miraberis effectum eius. Linimẽtum forte ad sodam calidam pulsatiuam. Oleum ro. & uiolarum cuꝫ pauco aceto & acrestæ succo & modico camphoræ diu cõtũde donec pĩguescat: & capiti superponatur: ẽ. n. efficax. Filius Serapionis. Embroca cõferẽs sodæ calidæ uiolæ: rosæ: folia nenufaris: ordeum excorticatuꝫ: folia salicum & maluaruꝫ ĩ aqua coquãtur quæ per canulam urceoli capiti ex alto fũdãtur: si catharum nõ timueris. Si aũt uirtutem resoluẽdi habere uolueris: camemilaꝫ addes. Et si sedatiua somni & prouocatiuam esse queris: corticeꝫ papaueris & lactucæ addito. Filius Zacariæ. Modus alius embrocæ cõferentis ad sodam calidam cum qua sunt uigilie: & permistiones. ℞. uiol. siccaruꝫ ordei excorticati: seminum cucurbitæ: aut corticum eius: se. lini: psilium: corticum papaueris: se. alteæ se. lactucæ: se: portulacæ. ro. decoquãtur ĩ aqua usqꝫ ad cõsumptionem quartæ ipĩus. Deinde fac embrocationem sicut diximus. Et similiter manus & pedes & facies ea lauẽtur: Modus alius embrocæ resoluẽtis & sedãtis sodam calidam. ℞. folia maluaruꝫ: aut radices: aut semina earum: aut omĩa simul: & ordeum excorticatum: & rosæ: & uiolæ: & foliorum salicis: & cucurbitæ aut corticum eius: & se. ipĩus: & mellilotum de omĩbus. ãñ. parteꝫ. i. florum camemillæ q̃tum de omĩbus. Coquãtur omĩa in aqua: & fiat embrocatio sicut diximus. Epithima sedãs sodaꝫ calidaꝫ. Euisci semina psilii separatim siue cõiũctim cuꝫ aceto conquassata: & super caput posita ualẽt. Emplastrum ad idem ℞. florum camemillæ: farinæ ordei: alteæ: radicum se. lini: corticuꝫ papaueris: uiolarum: nenufaris: tere cum oleo. ro. & uiolaceo: ãt nenufarino. permisce: & ex eo super caput

zolia

fac emplastrum. Diascorides. Succum extremitatu3 uitis imprimis cum nascuntur cu3 farina ordei distempera: & oleo ro. & line ex eo super caput. expertu3 ē. Emplastrum aliud ad idem quod resoluit cum facilitate residuu3 sodæ calidæ. ℞ uirgæ pastoris sāsuci. se. balsamitæ se. & radicum maluaru3: & folioru3: & uiol.: & hascæ: & ordei mūdi. ān partem. i. rosarum partem. i. & .ʒ. camemillæ partes. ii. fiat emplastrum cum eis: uel fiat embroca ex decoctione eorum. Mesue. Emplastrum sedans sodam calidam pulsatiuam: & emigraneam calidam. ℞. farinam ordei: triu3 sandalorum: sief memite: rosarum: faufel: bolli armeni: acaciæ: aloes: se. lactucæ: camphoræ de singulis partes æquales. Cōfice cu3 mucillagine psilii: aut succo portulacæ: aut latucæ & epithimetur cu3 eo. Gabriel. Suffumigium ualēs ad sodam calidam. ℞. sandalorum citrinorum: & ī aliis marchesitæ: faufel: rosaru3. ān. ʒ. ii. & .ʒ. camphore. ʒ. unius tertiam: spicæ. ʒ. ʒ. ponātur ī uase uitreo stricti orificii cu3 aqua ro. q̄tum sufficit: & obturetur orificium eius: & dimittatur ut bulliat ī cinere calido: deinde deobturetur: & recipiatur fumus eius. ē eīm expertum. Et si ex eo super tempora aspergatur: aut lauetur ex eo facies: cōfert. Si aūt uigilias patitur corticem papaueris cum eis addes: & proprie eius. ʒ. iii. uel plus: uel minus sicut necessitas urget. Eiusde3 suffumigiu3 aliud resoluēs residuu3 sodæ calidæ. ℞. rosaru3: sandaloru3: marchesitæ: xiloaloes. ān. ʒ. ii. floru3 camemillæ. ʒ. ʒ. aquæ. ro. q̄tu3 sufficit. fac sicut primum nobile: & expertum. Et sunt qui ponunt camemillæ pōdus omīum. Et sunt q addunt mellilotum. Caputpurgia fiant cum oleo ro. & uiolaceo: & nenufarino cu3 pauca camphora: aut cum oleo seminum cucurbitæ dulcis: blitis uel cucumeris: aut oleo de salice. Aliud Filii Zacariæ ualēs ad dolorem capitis calidum: & emigraneam calidam: & dolore3 auris. ℞. opii: camphoræ: ān. partes æquales fiant colliria sicut lētes: & dissoluātur unum aut duo in oleo uiolarum: aut oleo de cucurbita & distilletur ī nasum: & aurem. ē eīm uerax & bonu3. Aliud Filii Serapionis ualens ad sodam calidam sublime. ℞. spodii. ʒ. ii. opii. ʒ. i. croci. ʒ. ʒ. cōfice cum aqua ī modum pillularu3 paruaru3: & administretur cu3 lacte mulieris: aut oleo uiolaceo: aut oleo seminum cucurbitæ. deinde post horam fac caputpurgium cum lacte hominis aut aliquo oleorum predictorum: Iudeus. odoretur oleum. ro. cum aceto cōquassiatu3. & positu3 ī uase uitreo cōfert sodæ calidæ uehementi. Aliud nostrum expertum. ℞. amili nabat. ān ʒ. ii. opii. ʒ. iii. spodii. ʒ. i. croci. ʒ. ʒ. fac sicut proximum. Aliud Aaron. efficax expertum ad sodam calida3 & emigraneam: & doloraȝ auris. ℞ sief memitæ: & faufel: seminis iusquiami: seminis latucæ: rosarum: sanda

105

209

lorum:opii:radicum mandragoræ: ãñ.fiant ex eis sief:& fricetur ex eo super cutem cum oleo ro.aut uiolaceo cum pauco aceto:& distilletur ĩ nasum & aurez & proprie loci doloris. Incipiamus ponere euacuatoria conferentia ad sodam calidaz cuius materia ẽ colera citrina. Et ĩcipiamus a leuioribus sicut cõsueuimus procedẽtes ad maiora. Purgemus ergo ĩ primis cuz aqua fructuum. ℞. pruna.xxiiii.tamarindorum.ʒ.ii.ς.medullæ cassiæ fistulæ ʒ.iii.mirobalanorum citrinoruz.ʒ.i.ς.propinetur infusio eorum post sufficiẽtem coctionez eoruz:Aqua fructuuz secundum moduz nostrũ conferens sodæ colericæ. ℞. absinthii:rosarum uiolaruz.ãñ.ʒ.v.fumiterræ.ʒ.vi.capillorum ueneris:ʒ.i.passularum enucleatarum.ʒ.i.pruna.xl.numero.iuiubæ.sebestẽ.ãñ.xx Coquãtur cum facilitate ĩ aquæ libris.ii.usq; dum ueniãt ad libram unam:& proice ĩ ea illa eadez:quæ hic proxime scripsimus:&propinetur.& sunt cassiæ fistulæ.ʒ.iii.tamarindorum.ʒ.ii.corticum mirobalanorum citrinorum.ʒ.i.ς.G.Inquit. quãdo ex aqs fructuum soda non resoluitur:propinãda ẽ infusio aloes. Et ille est modus eius. ℞. succi endiuiæ.&succi lupulloruz post depurationez ipõruz.ãñ.ʒ.vi.uel alterius eoruz tãtum:si uterq; eorum haberi nequit:uel succi buglosæ domesticæ:aut siluestris libram.i. & proicæ sup ipũz aloes succotrini boni & electi.ʒ.i.& pone ĩ uase uitreo ad solem obturato eius orificio diebus duodecim:& da ex eo omĩ mane ab.ʒ.i.usq; ad.iii.cũ modico dragagãti:ut nõ noceat ano. Modus infusioĩs cõferẽs sodæ calidæ uehemẽti & solutiõe educit coleram:& cõfert iuuamẽtuz manifestuz febribus colericis. ℞. succi endiuiæ cocti & depurati libras.duas:uel aliorum succorum quos diximus:& infunde in ipĩs uel altero ipõruz ex diasyracost.ʒ.vi.& da ex eo omĩ mane ab.ʒ.ii.usq;ad.iiii.apparebit.n.cito sanitas si deus uoluerit. Inquit Mesue. Modus ĩfusionis sodæ calidæ diuturnæ siue cronicæ. ℞. absinthii rhomani.ʒ.i.fumi terræ.ʒ.viii.passularum enucleataruz.ʒ.i.eupatorii.ʒ.v.floruz buglosæ domesticæ aut siluestris ãñ.ʒ.vi cuscutæ:se.endiuiæ:agarici ãñ.ʒ.iii. coquãtur ĩ aquæ libris.iii.usq; ad libram.i.&.ς.& ĩfunde ĩ ea cõfectõnis hamec & proprie primæ.ʒ.ii. Et da ex ea omni mane ab.ʒ.i.usq; ad.iii.sanat eĩm cuz uirtute dei gloriosi.

DE.SODA.FRIGIDA.

Oquemur deinceps de soda frigida :siue sit sine materia siue cuz materia flegmatica:uel melãcolica siue ꝑmista:siue uẽtosa. Et de his omĩbus loquemur distĩctiz si deus uoluerit:Et incipiemus sicut cõsuetudo nostra est a debilioribus. Calefactorium ad sodam frigidam & sodam uentosam. Miliuz integrum cum sale q̃tum ipũm calefiãt latere calido & impleantur

ex eis sacelli:& uaporetur cum eis locus. Isaac. Grana lauri:& olibani medium eorum terātur:& impleantur ex eis sacelli postq̄ ibi rorata fuerīt aceto uini:& calefiat ī latere calido sup quod irroretur acetum & fiat cum eis euaporatio. Democritus. ℞. grana sinapis integra. & grana nasturtii ut sint eorum partes æquales: ī fundātur modicum ī aceto uini fortis:& impleātur ex eis sacelli:& calefiāt ī latere calido: & fiat euaporatio cum eis. Ide3 aliud expertum. Pulegium: charui: æqs partibus fiat sicut prædiximus. Idem aliud. Oleum pulegium īunctum exptum ē. Vnctiones fiāt ad sodam frigidam ex oleo nardīo āt irino: aut laurino: aut de ben: āt de aliquo taliu3. & si fortius facere uolueris cōforta uirtutem eoru3 cum costo:& castoreo:& euforbio:& pipere cum aliquo eorum uel omnibus. Linimētum ad dolorem capitis frigidum. Tyriacam uel mitridatum cum succo mētæ misce & suppone. exptum est. Linimētu3 aliud a nobis exptu3 ad ātiquos capitis dolores. quod administratur super caput & frōtem. ℞. costi: myrræ: castorei: neridē: āā. partes æquales: olei ro. q̄tum sufficit. Et si ī sōnietatem patitur: opii partem mediam adde. expertum est. Mahomet Filius Zachariæ. Linimētum ad sodam frigidam & ātiqua3:& emicraneam:& dolorem auris ex frigiditate. ℞. castorei: euforbii: opii: storacis liq̄dæ. & ī alio storacis: piperis: foliorū3 rutæ: sinapis: calamēti: marubii. āā. fac trociscos aureos. ii. āt i. & apud necessitatem dissolue ex eis cu3 oleo nardino: āt costino cu3 modico aceto:& line sup locum:& distilla ex eo ī aures & nares ex pte doloris:& miraberis effectu3 eius: si deus uoluerit. G. Trociscus crudus dissoluatur cum aceto forti & oleo ro. & liniatur ex eo sup frōtem & tempora:& sedat sodam difficilem:& emicraneam. & ē exptu3. Et eodem modo trocisci de croco dicti ī ātidotario. Diascorides. Epithima ad soda3 frigida3. & emicraneam. ex cinere & aceto fiat permistio:& decoque in olla:& liniatur ex eo. exptum est. Filagrius. Linimētum ad sodam frigidam & ātiquam:& emicraneam difficilem. ℞. myrræ: omphacii: opii: scamoneæ: granoru3 lauri. āā. ʒ. iiii. croci. ʒ. iii & . ʒ. se. iusqami: apii: amomi. āā. ʒ. v. fac trociscos cum aceto:& line ex eis sup locum sicut diximus. Alexāder. Confectio epithimatis ad sodam frigidam diuturnam. ℞. fimi columbini. ʒ. i. & . ʒ. leucopiperis. ʒ. ii. euforbii. ʒ. iiii. croci. ʒ. i. fecis olei de croco. ʒ. i. & . ʒ. aggregētur omīa cum aceto forti multæ fortitudīs & fac trociscos:& cum aceco:& succo absinthii:& oleo spicæ misce:& line ubi oportet. Embrocetur caput ī soda frigida:& uentositate crossa cum camemilla asculi sceha maluis: foliis lauri: sauina: berengesiph:& origano: melliloto: sansuco nemeīn: ysopo sicca:& similibus se

paratis uel cõiunctis. Diascorides. Expertum est succo apii calido: caput liniri resoluitur soda. Democritus. Ad diuturnam sodam medicamen expertum. ℞. castorei: radicum feniculi: algul: ireos. añ. ʒ. i. granorum lauri. ʒ. ii. foliorum rutæ ʒ. iii. ceræ. ʒ. vi. olei. ro. ℥: i. &. ς: olei i rini. ℥. i. fac unguentum & line ex eo probatum est. Caputpurgiorum cõferẽtium sodæ frigidæ narratõez aggrediemur. Diascorides Dixit fit caputpurgium cuz aqua sansuci: & resoluit sodam frigidaz & emicraneam Oribasius dixit. Oleum de cucumere asinino ẽ caputpurgium bonum sodæ. frigidæ & emicraneæ: & mũdificationi cerebri ab humoribus frigidis pinguibus: & aquæ descẽdẽti ad oculum: & proprie si modicum huius olei distilletur ĩ aures eius: & trahatur suggẽdo. Deinde post horam lauẽtur nares cuz aqua calida. Succus quoqz cucumeris asinini uehemẽtius opatur. Galienus. caputpurgium cõferens sodæ frigidæ antiquæ & torturæ: & oppilationi collatorii: & deffectõi olfatus & impedimẽto eius Nigella die & nocte ĩfundatur in aceto. Deinde siccetur & teratur subtiliter: & puluis eius naribus approximetur: & trahatur naribus odor eius sicut suggẽdo: & expertuz est: & multum ualet. Idem. Caputpurgium ualẽs sicut superius: & ẽ forte. ℞. nigellæ. ʒ. ii. succi cucumeris asinini. ʒ. i. salis: armoniaci. ʒ. ς. misceãtur cum oleo cucumeris asinini: aut oleo de alchãna: & liniatur ĩtus ĩ naribus: & suggatur uehemẽter odor eius. Educit eĩm de materia cõtẽta ĩ capite sufficiẽter. Deinde lauẽtur nares & caput cum aqua calida. Filius Zacariæ. Caputpurgium ad sodam frigidam. ℞. castorei: euforbii. añ. fiat ex eis sief cum aqua sansuci: & fricetur ex eo super cootem cum oleo nardino: aut costino: & liniatur ex eo ĩ naribus intus & suggatur & fiat sicut diximus. Itez cõfectio caputpurgii ad sodam frigidam & emicraneam & ægritudines cerebri frigidas & torturam & paralysim. ℞. castorei: cõdisi: arthanitæ: pulpæ colloqntidæ baurac: euforbii: gilbenec: fellis uacini sicci. añ. fiãt sief: & fiãt ex eis caputpurgia cum auricula muris: ãt succo sansuci: aut succo uenan: & ẽ ziniar & exptum. Iudeus. Caputpurgium cõferẽs sodæ frigidæ. fellis adip sicci: aut uacini: aut caprini: opoponaci: castorei. añ. ptez. i. croci partem. ς. fiat sief: & fricetur ex eo sup cootem cum aqua: & liniãtur ĩ tus nares. est eĩm uerax expertum. Archigenes. Caputpurginm ualẽs ad idem. Castorei: sinapis: oppoponaci: opii: croci: aloes: añ. fiãt pillulæ. Administrentur sicut diximus. expertum. Alexãder. Caputpurgium mirabile ad diuturnuz capitis dolorem: & pĩgues ĩ eo materias: & uicium aquæ: & ẽ ad epilepsiam. expertum. ℞. suseis. ʒ. v. succi cucumeris asinini nec nimis recẽtis: nec nimis ãtiq: salis armoniaci. añ. ʒ. ii.

terātur diligēter:& misceantur sic terendo cum oleo cucumeris asini ni:aut cum oleo irino donec fiant sicut ceratum:& repone ī uase uitreo:& īunge ex eo intus ī naribus & suggatur diligenter:deīde fac sicut diximus. Idem. ℞.radicum arthanitæ siccæ.ℨ.ii.&.ʒ.succi cucumeris asinini.ℨ.ii.tere subtiliter:& ex eo cum:canulla ī sufletur ī nares. deinde suggat sicut diximus. Democritus. Purgatur aliquando caput p res quæ masticātur.& ē purgatoriu leue.℞.masticis partes.ii piperis parte.i.conmasticētur diu &saliua quæ dissoluitur semp expuatur:& quādoq misceamus cu ma stice staphisagriam:& quādoq piretrum:& quādoq radices alphesaræ:& quandoq radices cappari. hæc eīm spissum humore & flegma grossum educūt. Caputpurgiu nostræ artis cōferēs delicatis ad ea quæ diximus.℞.castorei.ℨ.i.eufor bii.ℨ.ʒ.galliæ muscatæ.ℨ.i.partes.ii cōdisi.ℨ.ʒ.ptem.i.fiat eo℞ cōtritō bona & funde sup ea succi arthanitæ q̄titatem sufficiētem:& expone umbræ donec siccētur:deīde tere: & cum succo uenan:aut succo sansuci fiāt colliria:&administra sicut diximus. Gargarismata ēt cerebri materia attrahūt:quale est gargarisma factum ex oximele sqllitico cum sinapi aut cum ireos:aut cum aqua capparorum:aut piretro:aut pipere. Paulus. Gargarisma conferēs sodæ frigidæ & ægritudinibus cerebri flegmaticis. Ierapigra cum oximelle sqllitico cum aqua decoctōnis halasce:origani:isopi siccæ piretri:&sinapi:&gargarismus fiat cum eis omī hora. Suffumigiu Gabrielis ad sodam frigidam:& ad ægritudines cerebri flegmaticas.℞ sansuci.ʒ.ii.folioru citri.ʒ.i.camemillæ tātūde ligni aloes:spicæ.ān ℨ.v.ponātur ī uase uitreo stricti orificii:& coquātur donec consumpta sit quarta pars aquæ.deīde apiatur orificium uasis:& recipiatur uapor eius. Aliud eiusdem:sed est fortius illo apiēs oppillatione cerebri & emunctorii.℞.nigellæ ptes.ii.foliorum sansuci:origani:psici:hasce:isopi siccæ sticados.ān.ptem.i.fiat sicut diximus. Odoramētum cōferēs sodæ frigidæ.℞.galliæ muscatæ aureos.iii.saduran aureos.iii.&.ʒ.ambræ crudæ aureos ii.musci.ℨ.i.ligni aloes aureu.i.dissoluatur ambra in modico olei de ben. Cæteræ aūt res preter muscum terātur subtiliter:& cōficiātur cum glutino dragagāti:& post q̄ cōfectæ fuerīt malaxētur cu ambra dissoluta ī oleo de ben malaxatione multa.ultimo uero muscus tritus & distempatus cu aqua ro. misceatur malaxādo cu prædictis & fiat inde pomu unu aut duo:& odorētur:deinde cōseruētur ī uase uitreo:aut plumbeo:ne uirtus ipsius tollatur:& hoc ē odoramētum sublime. Odoramētum aliud ex castorei:&rutæ siccæ partibus æqualibus cum glutino dragagāti pomum fiat:& odoretur:& p se odo

rentur ante q̃ fiat pomum.ē enim expertum ad ſodam frigidam:&uẽ toſam. Odoramẽtum aliud expertum ad frigiditatem cerebri quod cõfortat ipũm:& confert ſodæ.℞. ſtoracis calamitæ electæ.℥.ii.ligni aloes.℥.iii:laudani & ĩ alio buthurſendere cõfice gehanan.ãn.℥.i.& in alio.℥.i.ptes duas:ſpicæ.ʒ.iii.galliæ muſcatæ.℥.i.maſticis.℥.ſ.ambræ crudæ.ʒ.ii.&.ſ.gariof.macis.ãn.ʒ.iiii.&.ſ.& cõfice ſic.ſtoracem maſticem:& laudanum cum modico oleo de ben reſolue:deinde tere in mortario cuȝ piſtello calido:&proiice ſup ea xiloaloes:ſpicæ:galliæ:gariofiloruȝ:&maſticis:&miſce cuȝ eis.poſt hæc funde ſup ea glutini gũmi arabici aut dragagãti q̃tum ſufficit:& miſce conterẽdo.deinde malaxa cum ambra diſſoluta ĩ modico olei de ben malaxatiõe multa cõterẽdo.Vltimo uero aromatizetur cum muſci.ʒ.i.&.ſ.& cuȝ aquaro.aut fiãt inde poma:& odorẽtur aut fiat ĩde uic & ſuffumĩgetur cuȝ eis.&ē exptum uerax.Et ſuffumigãtur eo templa & domus reguȝ. Aliud ualẽs ſimiliter:&ē bonuȝ.℞.buthurſenderæ:& xiloaloes boni &electi.ãn.ptes æquales muſci partis unius.xxx.fiãt ex eis poma:aut uic & utere bonuȝ ē &expertuȝ. Aliud ualẽs ſimiliter: Storacis:xiloaloes.ãn:ʒ.i.galliæ muſcatæ.ʒ.xii.ãbræ.ʒ.vii.muſci.ʒ.ii.& fiat ſicut diximus: Aliud nobile ſatis conferens ſodæ &epilepſiæ & præfocationi matricis.xiloaloes:galliæ muſcatæ.ãn.ʒ.xv.muſcæ indæ.ʒ.vii.cõfice terẽdo &fac ex eis poma:aut uic:& adminiſtra:aut fac colliria:& ſuppone ĩ matriceȝ:& ſunt qui addũt buthurſendere.ʒ.xv. Hippocrates.Aromatica grauedineȝ capitis faciunt.Et ego qdeȝ dico quod nõ elongatur qn hoc ſit ĩ frequẽti uſu eorum.cõuertũt eiȝ uapores ad caput ĩmo replent illud uaporibus.Moderatus uero uſus eorum cerebrum cõfortat:& calefacit.ſed nõ fiat adeo frequẽs ut perducat ad illud.Et hic qdem canon ē nõ debere cõferre apud repletiõeȝ:& hoc ē quod uoluit Hippo.nam poſt mũdificatõnem cõfortat:& calefacit:& reſiduum ſodæ remouet.Et ſi ſoda eſt a malitia complexionis frigidæ ſine materia:aut a frigiditate aeris ĩuenimus eſſe iuuamẽti ſublimis uſuȝ eorum.

DE.SODA.FRIGIDA.

Olutiuorum genera cõueniẽtium ſodæ frigidæ:& flegmatieæ deinceps ſcribemus & ſequemur modum:quem ſeq ſolebamus ſilic& a debilioribus ĩcipere.Ex eis ē modus pillularum de ĩuẽtione Iudei mundificãtium cerebrum & neruos ab humore flegmatico:& cõferẽtium ſodæ frigidæ:& epilepſiæ &ſpaſmo:& paralyſi:Quaruȝ pmiſtio hæc ē.℞.pulpæ colloqnti dæ.ʒ.xii.laudani puri.ʒ.x.dragagãti ʒ.ii.galliæ.ʒ.iiii.ſalis gẽmæ.ʒ.i.&.ſ.cõfice ſic:dragagãtuȝ & gallia diſſoluãtur ĩ aqua pluuiali.laudanum uero diſſoluatur ĩ modico olei ro:

deinde misceatur utraq; & ultimo cōiciātur cum eis colloqntida & salgēma ultimo puluerizata. Pillulæ aūt ad hoc ualentes sūt pillulæ de iera: & pillulæ de speciebus: & pillulæ stomaticæ: quas scripsi in antidotario uniuersalium medicinarum. Mahomet filius Zacariæ. Pillularum cōfectio habētium uirtutem ieræ: & sunt ī nobilitate eius & uocauit eas cochias. Qua℞: hæc est pmistio. ℞. pulueris ieræ pigræ ʒ.xx. colloqntidæ interioris. ʒ. vi. & s. & ī alio pro colloqntida trociscos alhemail. ʒ. viii. scamōeæ āthiochenæ coctæ in cydonio. ʒ. v. sticados: turbit. āñ. ʒ. x. fiāt pillulæ. Dosis ē a. ʒ. ii. usq; ad. ii. s. Galieni. pillulæ exptæ ad sodam frigidam & mūdificāt caput & stomacu; ab humore flegmatico & putrido & sunt pillulæ saluæ: quarum pmistio. ℞. aloes boni & electi sublimis. ʒ. xii. colloqntidæ īterioris. ʒ. iiii. scamoneæ coctæ ī cydonio. ʒ. iii. sticados arabici. ʒ. v. salisgēmæ. ʒ. ii. aīsi: absīthii. āñ. ʒ. ii. s. turbit boni & electi sublimis. ʒ. xii. fiāt pillulæ: & sit earum dosis a. ʒ. i. usq; ad. ʒ. ii. Aaron. Infusio ieræ ad soda; ātiqua; ex humore crosso flegmatico. ℞. isopi siccæ: hascæ suchaha: radicum apii: feniculi. āñ. ℥. i. turbit. ℥. s. & in alio. ʒ. v. anisi. ʒ. ii. & . s. salisgemmæ. ʒ. ii. passularum enucleatarum. ʒ. i. decoquātur ī aquæ lb. ii. usq; ad lb. i. & colletur. Deīde proiiciātur sup ipsa; ieræ pigræ. ʒ. x. turbit boni & sublimis. ʒ. iiii. ponātur in uase uitreo & suspēdātur ī sole diebus. x. Et da huius īfusionis omni die ab ℥. i. usq; ad. ii. Filius Serapionis. Infusio aloes mūdificās caput & stomacum: & curās sodam. ℞. mirobalanorum chebulorum: emblicoru; belliricorum: radicum apii: & feniculi: florum sqnāti: capitu; lilii. āñ. ʒ. x. spicæ masticis: calami aromatici. āñ. ʒ. iii. isopi: dauci: suchaha: bedeguard: āñ. ʒ. v. colloquītidæ interioris. ʒ. ii. Coquātur ī. iiii. lb. aquæ usq; ad lb. i. & proiiciatur sup eam aloes succotrini. ℥. i. & ponatur in sole sicut diximus: & ē dosis eius a. ℥. i. usq; ad. ii. cum diadragaganti & masticis. āñ. ʒ. s. Idem. Modus infusionis ieræ ualēs ad idem & est fortior. ℞. radicis apii: feniculi sqnāti āñ. ʒ. x. calamēti mōtani: aristologiæ rotūdæ: suchaha bedeguard: āñ. ʒ. v. mirobalanorum īdorum. ʒ. vii. epithimi cretēsis. ʒ. v. masticis. ʒ. iii. spicæ. ʒ. ii. cassiæ: ameos: calami aromatici: āñ. ʒ. iiii. agarici. ʒ. vi. sticados. ʒ. vii. passularum enucleatarum ʒ. iii. coquātur in. vii. lb. aquæ usq; ad lb. i. & proiiciatur sup ipām ieræ pigræ. ʒ. i. & fiat sicut diximus: & sit dosis ipius ab. ℥. i. usq; ad. ii. cu; olei de cherua. ʒ. iii. Alexāder. Pillularu; cōfectio ualētiū ad diuturna; soda; & emicraneam & uertigine; & epilepsiam & arteticam: & educūt humores a profundo membrorum & soluūt sine molestia: qua℞ hæc est pmistio. ℞. aloes boni & sublimis. ℥. i. colloquintidæ interioris. scamoneæ coctæ in cydonio:

absinthii:bdelii:ameos.añ.ʒ.ſ.mastiçis.ʒ.iiii.anisi.ʒ.ii:euforbii.ʒ.iii.&.ſ.baurac:ellebori nigri.añ.ʒ.iii.fac pillulas cum succo caulium:& sit dosis a.ʒ.i.usq; ad.ii.. Pillulæ nostræ cōferūt ægritudini aut grauedini capitis:& cōferūt sodæ ātiquæ:& solutione educūt humores pingues & graues:& custodiunt sanitatem oculi:& curāt reuma eius. Quarū hæc ē pmistio.℞.colloqnti dæ:turbit.añ.ʒ.iiii.agarici.ʒ.iii.sticados.ʒ.ii.scamoneæ.ʒ.iii.&.ſ.spicæ sqnāti:xilocassiæ:xilobalsami:carpobalsami:assari:rosa.uiol.epithī.absinthii:cynamomi:croci:mastiçis:añ.ʒ.i.Aloes sublimis ad pōdus omīum:& fac pillulas cum succo absinthii. Pillulæ nostræ aliæ ualētes similiter ad mūdificatiōem stomaci & capitis:& accipiūtur omī die & tempore:& dicūtur pillulæ de mastice.℞.aloes.ʒ.vii.masticis:rosarum:añ.ʒ.iiii.turbit.ʒ.x.fac inde pillulas.earuʒ dosis ē a.ʒ.ii.usq; ad iii. Iera nostra cōferēs sodæ a flegmate factæ:stomacum & cerebruʒ mūdificat:epar & membra nutritionis cōfortat.℞.carpobalsami:xilobalsami:cassiæ:cynamomi electi:spicæ:assari:masticis:cubebæ:macis:nucis: muscatæ:sqnāti:agarici:añ.ʒ.v.croci.ʒ.iii.aloes succotrini.℔.i.mellis q̄tum sufficit. Dosis eius ē a.ʒ.ii.usq; ad.v.

DE.FLEGMATIS:AGREGATIONE.IN.SODA.

Nfusio cōferens dolori capitis:cuius materia ē colera & flegma:& solutione educit ea.℞.pruna.xl.fumiterræ.ʒ.viii.absinthii.ʒ.iiii.mirobalanorum citrinorum:chebulorum:& īdoruʒ:añ.℥.i.tamarīdorum.ʒ.xv.agarici:turbit:añ.ʒ.ii.ſ.coquātur ī.iii.℔.aquæ usq; duʒ redeat ad.℔.i.ſ.Et accipe ex ea.℥.viii.& cōfricētur ī ea aloes:turbit:añ.ʒ.ſ.parteʒ.i.agarici.ʒ.i.deīde colletur:& bibatur postq̄ dimittitur p totam noctem. Si aūt q sumpserit eam fuerit debilis:illa tria non cōfricētur ī eo:sed sufficit cum ea misceri pulpæ cassiæ fistulæ.ʒ.xv. Hali.Infusio aloes cōferēs sodæ pmistionis coleræ & flegmatis diuturnæ.℞.mirobalanoruʒ nigroruʒ:absinthii.añ.ʒ.vi.fumiterre:bedeguard.añ.℥.i.coquātur in.iiii.℔.aquæ usq; ad.℔.i.& colla:& proiice sup eam aloes boni & electi.℥.i.&pone ī uase uitreo:& fiat sicut diximus:& da usque ad dies.xii.uel plus uel minus usq; duʒ appareat sanitas.Et dosis eius ē ab.℥.i.usq; ad.ii.est enim efficax & expertum. Ruffus. Pillulæ cōferētes ad sodaʒ ātiquam ex humore crosso flegmatico & colerico:Quarum pmistio.℞.mirobalanorum citrinorum:& nigrornm:& absinthii añ.ʒ.iii.anisi bdelii:masticis.ʒ.ii.scamoēæ coctæ ī cydonio.ʒ.ii.&.ſ.trociscorum alhādal.ʒ.iiii.epithimi.ʒ.ii.aloes boni & electi:turbit:& cassiæ.añ.ʒ.vi.salisgēmæ.ʒ.i.&.ſ.fac pillulas cum succo endiuiæ.Dosis aūt earum est a.ʒ.i.usq; ad.ii.Alchindus. Pillularum cōfectio cōferētium sodæ ag=

gregationis coleræ & flegmatis. & sodæ propriæ stomaticæ & cōferūt stomaco & mūdificāt ipsum & caput a superfluitatibus colericis & flegmaticis & mūdificant sensus & uiscera & conferūt spleni: Quarum hæc ē pmistio. ℞ trium mirobalanoꝝ añ. ʒ. iii. epithimi boni absinthii añ. ʒ. ii. & ʒ. turbit arundinei. ʒ. viii. agarici: scamoneæ: trociscoru; alhādal. añ. ʒ. ii. apii: anisi. añ. ʒ. i. salis gēmæ. ʒ. ii. nucis musigarif. añ. ʒ. i. ptes. ii. ieræ pigræ ʒ. v. masticis. ʒ. i. ʒ. cōfice cum succo ēdiuiæ: & penidiaꝝ. ʒ. ii. Dosis eaꝝ ē a. ʒ. i. usq; ad. iii. Oribasius Pillulaꝝ cōfectio mūdificātium caput a colera & flegmatæ & cōferētium sodæ permistæ: & mūdificantium caput & stomacu; & īstrumēta uisus. & attharaūt materias uehemēter. Quaꝝ hæc ē pmistio. ℞ carpobalsami recētis: assari masticis: absīthii: spicæ: scamoneæ: cynnamomi electi. añ. ʒ. ii. croci ʒ. i. nucis muscatæ. ʒ. ʒ. turbit boni & electi. ʒ. iii. & ʒ. aloes ʒ. viii. colloquintidæ īterioris. ʒ. vii. fac pillulas. Dosis ē a. ʒ. i. usq; ad. ii. Galienus. Pillularum cochiarum cōfectio cōferens sodæ pmistæ: & mūdificās caput & stomacum: & īstrumēta uisus. ℞. aloes: scamoneæ coctæ ī cydoīo: colloqntidæ īterioris albæ & lenis: masticis: absīthii. rho. añ. ptes æqules: cōfice cum expressiōe solatri aut ēdiuiæ. Dosis earu; ē a. ʒ. i. usq; ad. ʒ. i. & ʒ. Pillulæ aliæ expertæ ualētes ad idem: & mūdificāt caput & stomacum: & cōfortāt ea. ℞. aloes boni & electi. ʒ. v. masticis. ʒ. iii. rosaru; siccarum. ʒ. i. Dosis est a. ʒ. ii. usq; ad aureos. ii. Pillulæ aliæ ualētes similiter. ℞. aloes. ʒ. vi. mirobalanoru; citrinorum. ʒ. iiii. masticis. ʒ. iii. rosarum. ʒ. ii. croci. ʒ. i. fac pillulas.

DE. SODA. EX. HVMORE. MELANCOLICO.

Abor Heben Girges. Confectio pillularum indarum cōferentium sodæ: cuius materia est melācolica difficilis eradicatōis: & cōferētium maniæ: & melācoliæ: & epilepsiæ: & lepræ: & morpheæ nigræ: & ulceribus nigris: quaru; hæc ē pmistio. ℞. ieræ pigræ. ʒ. x. epithimi: agarici: pollipodii: sticados añ. ʒ. vii. mirobalanorum nigroru;: colloqntidæ īterioris añ. ʒ. iiii. ellebori nigri: salis īdi añ. ʒ. ii. & ʒ. lapis lazuli. ʒ. iii. fac pillulas da. ʒ. i. & ʒ. usq; ad. ʒ. ii. cum aqua casei īfusiōis epithimi. & passularum enucleatarum: & parum salis gēmæ. sunt eīm mirabiles. Et sunt ex posterioribus q addiderūt ī pmistione earu; gariofilorum: anisi. spicæ. añ. ʒ. i. & ʒ. Decoctio epithimi cōferēs sodæ melancolicæ: & speciebus melācoliæ & maniæ: & lepræ: & morpheæ nigræ: & cancro: & fistulæ nigræ. ℞. epithimi: sticapos: mirobalanoru; nigrorum. añ. ℥. i. chebulorum: belliricorum: emblicorum: & turbit: eupatorii: agarici: añ. ʒ. v. pollipodii senæ. añ. ʒ. vi. fumiterræ: florum sq̄nāti: añ. ʒ. iii. corticu; ellebori nigri ʒ. ii. salis gēmæ. ʒ. ii. ʒ. passularu; enucleataru;. ℥. ʒ. oīa præter epithimu;

& succum pomorum bulliant in aquæ. ℔. iiii. usq; ad. ii. deīde bulliat īeo epithimus ebullitiōe una: & colletur: & cum succo pomorū & zucari. ℔. ii. fiat sirupus. Dosis ē a. ʒ. x. usq; ad. xxx. & ē sublime. Alexander. Pillulæ de lapide armeno cōferūt sodæ melācolicæ: & educūt cum facilitate humorē melācolicum: & cōferūt ægritudinibus melācolicis sicut maniæ: melancoliæ: cācro: & lepræ. ℞. ieræ pigræ: epithimi: agarici: lapidis armeni loti & præparati: ana. ʒ. iiii. scamoneæ ʒ. v. & proprie coctæ ī pomo: gariofilorum. ʒ. i. fac pillulas cum aqua rosarum. Dosis eius est. ʒ. i. Galienus. Canon ē quod cura huius sodæ nō est spoliāda ab uno trium regiminum: & similiter omīum ægritudinum melācolicarum. Primū ē regimen humectātiuū: & impīguantiū preter hoc quod faciat cadere ī oppilationes: & hoc ideo ut lenificetur: & habilitetur corpus humoris ut accipiat æqualitatem digestionis ī toto: & hoc regimē ē necessariuū ī prīcipio: & ī medio: & ī fine & ante: secūdum regimē quod dicemus & post ut non cadat in corpus humoris: & resoluatur subtile & remaneat crossum: & accidat residuo ipīus lapideitas. Secundum regimen ē regimen resolutiuum faciēs cum mediocritate: & proprie eius quod habilitatum est ut fiat illud: & hæc duo regimina opot& ut sibi īuicem semp succedāt: & secundum hoc eīm semp cad& digestio æquliter ī materiam: & æqualiter resoluetur. Tertium regimē ē euacuatiuū: ī quo tria cōsyderāda subdūtur. Vnuū ut nō semel: & multam & subitam faciamus euacuatōnem: sed p interualla habētem temperiem: ut natura euacuatiuum: & nō euacuatiuum naturam regulet. Subita eīm & uiolenta euacuatio a natura uix regulatur: & operatur sicut impetus flāmæ: quæ subito agit ī subtile: & prætergreditur crossum. Opus uero moderati caloris ē æqualiter ī utrāq; partem rei elixabilis & assabilis agere. Secunduū cōsyderabile ē ut euacuatiuum sit cōmēsuratum non excedēs mediocritatem: sed sit extēsio eleuatiōis eius nō recedēs a gradu incolumium medicinarum: quas te in libro rectificationum scire fecimus. Tertium est. ut nō expoliētur solutiua a rebus lenificatiuis & humectatiuis. hoc eīm est quod operatiōem beatificat. Adhuc aūt canon ē: ut ī hoc triplici regimine confortetur cor cum rebus cordialibus generātibus in eo minerā gaudii: & tu elige eā ex simplicibus & compoītis quaℜ traditio ē apud te: & cū ad ministratione oīuū: quæ ad rē gaudii ptinēt: hoc eīā est thesaurus curæ. Iudeus. Pillulæ cōferētes sodæ a flegmate & melācolia. ℞. mirobalanorum chebulorū: indorū: bellíricorum: salis īdi: ana. ʒ. iii. turbit: epichimi: ana. ℥. i. & ℈. ellebori nigri: & pulpæ colloqntidæ: ana. ʒ. iii. ieræ pigræ. ʒ. x. agarici. ʒ. vi. sticados. ʒ. iiii

absinthii.ʒ.iii.Dosis earum est.a.ʒ.
.i.usq; ad .ii.& sunt sublimes.Cō-
fectio pillularum stomaticarum solu
tiōe educentium flegma:& utraq;
coleram & cōferunt sodæ stomati
cæ factæ ab eis.Quarum permistio
℞.ieræ pigræ turbit.añ.ʒ.xii.Miro
balanorum citrinorum Kebulorum
īdorum añ.ʒ:v.agarici.ʒ.iiii.salis gē
mæ:sticados: ameos añ.ʒ.ii:Epithi
mi.ʒ.iii scamoneæ.ʒ.ii&.ʒ.& fac cū
scariole succo pillulas.Da.a.ʒ.i.& ʒ
usq; ad.ʒ.ii.& ʒ.Andromacus Iera
conferens ægritudinibus capitis a
flegmate & melancolia & confert
iuuamētu; manifestu; epilepsiæ &
appoplexiæ & paralysi & torturæ
& mollificationi:& inicio aquæ:cu
ius pmistio est.℞ succi:absinthii
℥.i.i eræpigræ.℥.ʒ.turbit.ʒ.viii.col
loquītidæ īterioris.ʒ.iiii sqllæ assa
tæ ʒ.iii.agarici sticados:pollipodii
epithimi:añ.ʒ.ʒ.ellebori.nigri:pipe
ris albi & longi piretri ziziberis
squinanti camedreos:añ ʒ.iii.ʒ.car
damomi :macis:nigellæ:aristologi
æ:castorei añ .ʒ.iii.euforbii . ʒ.ii.
.ʒ.croci . petrosilini cynnamo-
mi : spicæ : pollii : añ . ʒ.ii : ab-
sinthi ʒ . iiii. penidiarum albarum
℥.iii.mellis dispumati :qtum suffi
cit. Dosis eius ē .a.ʒ :iii.usq; ad.v.
cū aqua calida

DE SODA PROPTER PER-
CVSSIONEM.

Ilius Serapionis.Si supra per
cussionem in capite nullum
præterierit tēpus:administramus
ī primo quæ:repellant:& non per
mittāt materiā reumatizantem ad
locum .recipi & figi in ipso sicut
recte ad ministātur frigida stipti
ca cum aquis:& expræssionibus fri
gidis sicut est ramic proprie cum
aqua frigida multæ frigiditatis:&
comprime uehementer super locū
Et ex his sunt rosæ:&sandali & fau
fel :& sief memithe :& achacia &
bolusarmenus :& chimolea :& lēs
non excorticata :& litium singula
riter & coniunctim :quando miscē
tur cum aqua solatri :aut uirgæ pa
storis aut plantaginis :aut coriādri
humidi:aut cum omnibus aut cū
aqua rosacea : & infrigidentur in
niue:aut cum expræssione portula
cæ.Si aūt post percussionem præte
rierit tempus:& materia iam reu-
matizauit &collecta ē medicamen
rosolutiuum est apponēdum sicut
ex camemilla & melliloto fenugræ
co radice alteæ &:similibus :si aūt
nō resoluitur curatur sicut dice
mus ītractatu apostematum.At ue
ro &si reumatizauerit materia:&
adhuc reumatizat & partim colle
cta est & partim colligenda utraq;
cura indig&.s. & quæ repellat reu
matizandum:& quæ resoluat colle
ctum reumatizatum .Sit satis hæc
quæ de cura sodæ diximus :& pos
sunt sufficere eis quos deus glorio
sus sanare uoluerit.

DE. EMICRANEA .

Micranea est ægritudo de gene
re uehementium dolorum
propterea quādoque indig& blan
ditione quādoq; curatione:& cura

eius indig&c obseruatione regimi num sicut ī soda diximus. Qua propter oport&c ut capitula illius canonis hic etiam afferrātur ī calidā & frigidam. Cura autem blandiens est cura non uera & est stupefacere apud uehemētem dolorem ipsius & pulsationem. Nos autem largitorem sanitatis poscimus imprimis. ut de sui largitate ipsam egenti & speranti ānuat: qui sit benedictus. Afferrimus etiam ad locum hunc exmedicinis ibi rememoratis: quas possumus habere comunitatem iuuaminum in omnibus capitis ægritudinibus. Et ponimus exmedicinis hic: quasdam quas quidem proprias emicraneæ esse dixerunt

DE EMICRANEA: CALIDA.

T si peccatum est ex parte sanguinis flebothomiam cōferre diximus. Si uero ex parte coleræ euacuabimus eam postq̄ digesserimus utramque: partem eius: & hoc cum auxilio medicinarum quarum proprietas est hoc facere. Et ex eis est aqua fructuū: & īfusio mirobalanorum & infusio aloes ī aqua endiuiæ quam diximus: & alia: quorꝝ rememoratio præcessit & dāda est etiam ierapigra cum scamonea: Alexander confectio. Trocis quibus fit linimentum ad emicraneam colericam uehemētem & pulsatiuam ℞. aluminis: ʒ.x. croci. ʒ.xii. colcotar. ʒ.x. myrræ. ʒ.iii. onphatii. ʒ.ii. gummi arabici. ʒ.iii. fac trociscos cum uino forti aut aceto & cū necesse fuerit soluatur unus cum aceto permisto & liniatur super locum doloris. & stringatur super ipsum cum ligno ut sedetur pulsatio. Et quandoq; apud necessitatem ponitur cum eis parꝝ opii. Democritus linimentum bonum ad emicraneā calidam. Accipe ex fece attramenti sicca & dissolue eā conterendo cum aceto multæ fortitudinis: cum octaua parte ipsius opii ægiptiaci & elaboretur multum ī contritione ipsius sicut per diē. i. & liniatur ex eo super tempora & strīgatur super ipsū est enim expertum. Archigenes linimentum ad emicraneam calidam pulsatiuam expertum: & ad sodam uehementem. ℞. succi acrestæ myrre āā partem. i. fecis enclaustri scriptorum partes. ii. aluminis iameni croci āā partem. i. & quartam confice terendo cum aceto uini contritione multa: & liniatur ex eo super tēpora: & stringatur super ipsum. Filius zachariæ si stomacus est concausa danda est post mondificationem infusio coriandri & psilii cum zucaro in matutinis & assiduetur illud quia confert si deus uoluerit. Idem caputpurgium fiat ex lacte mulieris cum modico camphoræ. & si necessitas uoc& adde tantundem opii quantum est camphora: & distilla ex eis in aurem & nasum: quæ sequitur morbum. Deinde distilla oleum uiolarum post horam cum lacte mulieris. Ex embrocis & aliis sunt elligenda super

hoc & afferrenda ad locum istum ea quæ cōgruant & qua℞ proprie præcessit rememoratio :& ad hūc locū aliqua ex eis offerantur :quæ diximus in soda frigida si deus uoluerit.

DE EMICRANEA FRIGIDA

Ermes linimentum ad emicraneā frigidam cronicam.℞.succi rutæ acrestis succi affodili.ān.ʒ.iii.castorei euforbii:piretri.ān.ʒ.vi piperis:sinapis : staphisagriæ:calamenti:zinziberis.ān.ʒ.iiii.croci.ʒ.iii.fac ex eis trociscos:& cum necessitas.fuerit dissoluatur unus eorum.in aceto multæ fortitudinis & liniatur super locum .& stringatur cum pila est enim efficax:& eo utendum est quādo omnia iam nō contulerunt quoniaꝫ est forte: & quandoqꝫ cum .lb.i.olei &.lb.ʒ.uini :&.ʒ.iii. ceræ omnia bulliant usqꝫ ad uini consumptionem .Deinde collentur :& fit inde unguentum mirabile .Democritus medicamen magnum conferens emicraneæ difficili:&cronice:quæ difficulter separatur :& non est quod confort& sicut illud .℞.ex emplastro sinapisino circiter.lb.ii.& commisce cum oleo squillæ :ʒ.ʒ:costi:radicum cappari :euforbii.ān.ʒ.iii. omnia terantur & contrita cum aceto:aut uino odorifero q̄tum sufficit agregabis & super locū emplastra quoniam ē ultimum. Hippocrates Granorum lauri partem i.olibani partem.ʒ.omīa misce cū aqua post triturationem ipsorum & linies sup locum Oribasius.granorum lauri :foliorum rutæ.ān.partem i.sinapis partem.ʒ aggregentur cum aqua & ad ministrentur. Alexander si est emicranea a comunitate stomaci uomitus prouocandus est cum oximelle & pipere aut oximelle & porris:aut oximelle & rafano nutrito cum elleboro nigro deinde post uomitū detur diacydonitem:aut cydonia cū pipere & zinzibere propinato tamen ante uomitum pertriduum apozimate apii & isopi & dauci & similium cū oximelle.Idē Caputpurgiū quo frequenter usus suꝫ ad emicraneā difficilem ex humore frigido ℞.euforbii castorei ān partes æquales fiant ex eis sief .& apud necessitatem fricetur cū uno eorum super cutē cum aqua calida aut oleo costino:aut nardino:& distilletur ī narem & aurē quæ est ex parte doloris:deīde balneetur & cōsequēter adhuc ex medicamīe distilletur & hoc uicissim :cito enī emicranea dissoluetur si deus uoluerit Alexander linimentū :quo nullum maius ad diuturnā & difficilem emicraneā inueuitur.℞.euforbii uitrioli .ān.ʒ:iiii.myrre puræ:trocis:de croco magnetis leucopiperis ān.ʒ.iii.Tere omnia & cōfice cum aceto sic terēdo multa contritiōe usqꝫduꝫ fiat sicut mel & linies ex eo totuꝫ tēpus :& dimitte usque duꝫ desiccetur:&iteruꝫ secundo & tertio iniunge.Deinde lau&:& hoc singulis diebus sine intermissione

faciat usque dum sanitas appareat si deus uoluerit. Aliud eiusdē olei de sabina. ℞. i. ceræ. ℥ iii. euforbii. ℥. i. fiat ex eis unguētum: & ex eo mediam partem capitis inunge & frōtis anteq̄ lau& in balneo & hoc fiat singulis diebus & sanabitur. Galienus. Non est narcoticorū usus in uehementiam administrationis: ad capitis ægritudines propter passibilitatem cerebri: sed in uehementia necessitatis quando fit dolor uehemens & amentem reddit. aut ad sincopim perducit cōuertimus regimen ad administrādum ea cū timore: & cautella post fractione tamen excellentiæ eorum: & melius est administrare ea in emplastris q̄ in potibus deīde caputpurgiis: & tu elige: quæ uolueris ex eis quæ diximus.

CAPITVLVM. DE. SCOTHOMIA. ET. VERTIGINE.

Vius ægritudinis cura ē. v. res. Prīa abscīdit materiā: Secūda conuertit regimen ad membrum mandans si est aliquod mandans & retificat illud. Tertia conuertit regimen in administratione cibi & potus ducentium ad æqualitatem. Quarta confortat cerebrum: & caput totum ut non recipiat quod mandatur Quinta conuertit uapores & fumos ad oppositum & diuersum & illud fit cum fricationibus extremitatum & constritione dolorosa & uentosatione in eis & spatulis. & omne quod attrahit ad oppositum & diuersum. & cum clisteribus: & suppositoris & similibus

DE SCOTHOMIA. ET. VERTIGINE. A. MATERIA. CALIDA. ET SANGVINEA.

I sanguis quidem ī causa fuerit ab exuberanti eius in toto corpore prīo de bassilica minueūs aut de uena mediana & postea si necessitas urg& cephalicā minuemus hoc enim est præceptum hippocratis Etsi adhuc pseuerauerit ægritudo flebothomabis uenā non pulsatilem: quæ est post aurē ex una parte uel ābabus si necesse fuerit: Sacrificatio etiam cartillaginū aurium est multū competēs. Et competit etiam in hac specie uentosatio crurium. Si autem sanguinis abundantia in solo capite apparuerit de cephalica minuemus solū & uenis. quæ sunt post aurē. Scarificatio etiam auris utilis est & appositio sanguisuccarū in auribus. & applicatio uentosarū ī nucha & in spatulis & collo. Et omī qdē speciei cōfert hæmorroidarū prouocatio: & in mulieribus mēstruorum. & sint cibi eorꝶ sanguinis feruorem extīguentes: & congelatiui & acetosi. Et cōfert eis omni die in matutinis administratio psilii conquassati cum aqua & zucaro. aut infusio coriandri. Et cōfert oleum. ro. & acetū conquassata & ī frigidata ī niue. & effusa super caput & olfatus eorū & rosarum: & sandalorum & fausel & omne regimen extinctiuum.

CVRA.VERTIGINIS.ET SCOTHOMIAE.COLERICAE

Vratur cum medicinis quas in soda calida diximus & cũ decoctione: mirobalanorum & infusione aloes.& aliis & cuз regimine ciborum extinguentium: & cum uomitu.& cum sirupo acetoso.si est a stomaci comunitate & cũ aliis & cum clisteribus & similibus talibus & confert eis iera & coliria.

CVRA FLEGMATICAE.

Vratur sicut soda flegmatica ex pillulis cochiis.& ĩfusiõibus de iera & de aliis & si est a stomaco cum uomitu cum oximelle: & pipere.aut cum rafano: aut cum sinapi: & cum clisteribus.& similibus: & confert ei ieralogodion iuuamẽtuз maximum & iera archigenis &.theodoricon: & iera galieni: Abruabam confectio.sticados: cuius iuuamentum est sublime ad uertiginem: cuius materia est. flegma: & colera nigra.cuius permistio est .℞.ieræpigræ.ʒ.x. agarici epithimi ãn.ʒ.iiii.mirobalanoruз indorum.chebulornm .emblicorum. beliricorum.sticados ãn.ʒ.iii.salis indi.ʒ.ii.Confice cum secaniabin.et sit dosis eius a.ʒ.ii.usqз ad.ʒ.iii.cum aqua calida in ieiunio

CVRA.VERTIGINIS.MELANCOLICAE.AVT.VENTOSAE

Ertigo auteз melancolica: aut uẽtosa curatur sicut soda facta ab illis.& uertigines.quæ fiunt a pmixtiõibus similiter & uertigĩes quæ fiunt a uapore frigido curatio est cum administratione redolentium calidorum aut frigidoruз sicut necessitas inuitat.

DE VIGILIA ET SAHARA. CAPITVLVM.

I ẽ a materia curetur: qualiter cũqз sit sicut ĩ spetiebus sodæ diximus.& cuз emplastris linimentis.& embrocis: & caputpurgiis & aliis.Diascorides .terantur seminum papaueris.℥.ii.aut excorticibus & seminibus ℥.i.& fundatur super ipsa aquæ fontium: .lb.5.Deĩde post horas. vi.aut viii.mulgeatur ex eis aqua & propinetur in sero cum zucaro.& facit somnum soporis bonum .et quãdoqз semina papaueris & cortices ponuntur in sorbitiõibus & confert.Hali suffumigium exptum ad somnum inducendum.℞.corticum papaueris recentium anni sui: ʒ.xx.tortellarũ de seni.ʒ.viii.se.aneti.anisi.ãn.ʒ.vi.masticis.ʒ.iii.puluerizentur omĩa & cribellentur cum panno de seta cruda & misceãtnr cuз eis penidiarum q̃tum est totum & sit eius dosis pueris .a.ʒ.i.usqз ad .ii.m iuuenibus uero: a.ʒ.v.usque ad .viii. est enim mirabile Andromacus Suffumigium sedans uigilias.& insomnietates & est expertum.Accipe corticuз papaueris.ʒ.v.seminuз lactucæ: aneti.granoruз solatri.ãn.ʒ.ii.opii.chirat.i: tere.omnia sicut alcohol.& da ex eis .a.ʒ.ii.usqзad v.Mahomet arazi trocisci expti ad sahara cum febre & acuitate: & sedant alie nationeз & febrem & au

ferunt sitim uehementem .℞.se minu; lactucæ.portulacæ : papaueris : se.cucurbitæ citrulli excorticati an̄.ʒ.v.succi liqritiæ amili:draganti.opii:an̄..ʒ.i.s.terantur oīa sicut alcohol:& fac trociscos cum mucillagine psilii :& sit dosis a:ʒ.ii.usque ad.iiii.cum aqua frigida. & quando necessitas est maior.da cum aqua coriādri humidi:aut cū lactucis :aut citrulis:aut cucurbitis:aut similium . Iudeus trocisci similiter ualentes . ℞ . iusquiami: lactucæ.se:papaueris.an̄.fac trociscos cū succo lactucæ.da.ʒ.i.uel.ii. cum aqua frigida. Diascorides opium cum oleo suppone & facit somnum.& proprie suppositum cu; licinio: sed est timorosum ualde & propter hoc:oport& ut præparetur . ita quod possit extrahi quæcunque uis an̄.q̄ noceat : & similiter fit ex papauere nigro.Democritus embroca conferens ad saharam frigidam &dolorem capitis ex eadem causa:℞.foliorum alzahanam & capitum papaueris:& foliorũ apii:&mentæ:&.se.lactucæ &iusquiami.an̄.partes æquales.Decoque in aqua usque ad consumptionem tertiæ ipsius :& ex ea fundatur super caput & embrocetur cu; ea.Deinde ligetur caput & cooperiatur pānis expertum est.Et si ex eisdem fiat emplastru; conferet mirabiliter:Isaac embrocatio curans insomneitatem & saharam a causa frigida .℞.floru; camemillæ:melliloti.aneti.corticu; radicū mandragoræ:sansuci:an̄.fac sicut diximus :& embrocetur ex eo.Si a caliditate .& acuitate fuerit ī somnietas:embrocetur caput cu; aqua in qua papaueris semīa:lactucæ:& uiolæ. & rosæ:nenufar:folia salicis: ordeum excorticatum:uisquiami. semen:& portulacæ coctæ fuerint. emplastrū cōferēs saharæ folia portulacæ lactucæ.rasura cucurbitæ: lēticula aquæ sēper uiua aggregentur cum mucillagine psilii.& oleo de mandragora .& infrigidatu; capiti superponatur.curat eni; si deus uoluerit.Filius serapionis linimētum conferens saharæ:℞.croci ʒ.vii.opii.ʒ.s.xillocassiæ.ʒ.ii. Dissoluantur in oleo mādragoræ:aut rosarum & fiat ex eis linimentum qa sanat si deus uoluerit . Aliud nostrum .℞.succi lactucæ:portulacæ:semper uiuæ carabæ iusquiami solatri.an̄:partes ii. farinæ fabarum.& ordei an̄.partem.s:opii circiter sextā parte;:olei mādragoræ:&.ro.an̄.ptes:ii:mucillagīs psilii partes.iii.coquātur oīa simul usque dum fiāt sicut pulmentu; & dimittatur infrigidari & postq̄ caput embrocatum fuerit supponatur expertu; ē.Filius zezar oleum somīferu; mirabile expertum: ℞:opii.ʒ.x.se.lactucæ:ʒ.viii.iusqami.& mādragoræ an̄:ʒ.v.corticum papaueris.ʒ.xii.terārur contriciōe crossa:&proiice sup eā aquā expræssionis mandragoræ :aut coctiōis eius .lb.i.aquæ decoctiōis capitū papaueris:lb.i.olei.sisamini.lb.i.

Coquantur in uase duplici usque ad consumptione; succorum:& ex eo frontem. & sinciput unge. Et si ex eo caputpurgiu; feceris cōfert. Et similiter si ex eo in narres iiece ris expertum eni; est. Ex caputpur giis plura in soda sunt dicta.& tu ex illis elige. secūdum quod. dispo sitio exigit. Et ex eis ē illud quod fit cum oleo mandragoræ quādo distillatur ex eo in nasu; cū emul siōe lactis. Et similiter fit ex oleo nenufarino. & rosarum.& uiolaꝶ. & quādoque distillatur in aurem. & confert.& quādoq; additur eis opii sicut granum orobi:& quā doque cu; oleo papaueris.aut la=ctucæ: Gabriel caputpurgiu; con ferens saharæ:℞.apii. croci. corti cu; papaueris:cassiæ:ān.fiant coli=ria.& dissoluātur ī oleo rosaru;.& distilletur ex eis in nares quonia; expertum est. Idem:caputpurgiu; si fuerit ex causa frigida fiat cu; oleo croci & aneti:& camemillæ: & si oport& cum modico opii & croci cu; eis accipe. Idem. suffumi giu; cōferens saharæ.℞.rosaꝶ uio laru;:folioꝶ salicis.ān.℥.i. sādaloꝶ machasir.℥.5.floꝶ nenufaris.ʒ.iii. corticum papaueris.ʒ.vii. Ponātur in ampulla uitrea & impleatur.de inde aqua.ro.& obtureturorificiū eius.deinde bulliat super cinere calido usuque ad consumptione; tertiæ ipsius.post hoc deobture=tur orificiu; uasis & patiens inde fumum recipiat. Inducit eni; som num. Aliud eiusde; satis efficax: Florum camemillæ.floꝶ aneti.ān ℥.ii.melliloti.℥.i.corticum mādra goræ:cassiæ.squinanti.ān.ʒ.iii.cor ticum papaueris.℥.i:xiloaloes bo=ni.ʒ.ii.&.5.fiat sicut diximns.est enim expertum

DE.FRENESI.CAPITVLVM.

Vius ægritudinis cura si iam īpræssierit causa ē. Si aūt adhuc sit præparamentum ut imprimat sed adhuc non impræssit curatur. sed non apud negligentes & stoli dos. Et cura ipsius sunt.v.res. Pri=ma subtrahit materiam.& absci dit eam. Secunda counertit.uapo rosum eius ad diuersum & opposi tum. Tertia conuertit regimen ad confortandum caput ut non reci=piat quod ad ipsum trāsmittitur de uaporibus.&extinguat audaciā acuitatis eorum. Quarta conuer=tit regimē ad ea per quæ possunt fieri temperies & ad æquatio ex eis quæ dicam. Quinta conuertit regimen ad sedationem accidenti um. Tres aūt ex eis:sunt principa les:& respiciunt causa;.& sunt de necessitate curæ. Duæ autem poste riores præparāt:& adiuuāt.& una ponit regimen īdieta:& alia sedat accidentia praua. Distinguendum aute; est in his rebus hoc modo. Prima;:re; compl& flebothomia ubi necessaria fuerit:& medicamen solutionis quando oportuerit.& administratio enematum lenium modu; uel gradum lenitatis non transgredientium:ut non fiat in=citatio. Secundam rem compl&

fricatio extremitatũ .& ligatiões compressiuæ: dolorosæ in eis. & effusiones aquæ calidæ in eis ãte fricationem. & post & uẽtosæ ĩ tibiis & brachiis positæ. & scarificatiões in auribus. & sãguisugæ in naribus & sternutatoria : & gargarismata. & prouocatio hæmorroidarũ. & in muliere sanguinea .menstruorum Tertiam rem complent linimẽta. & emplastra repercussiua consyderata sicut diximus in soda & canone ibi distincto: Quartam rẽ complẽt administratio potuum: & ciborum sedantiũ in flammationẽ & aeris puri temperati . & domus exutæ a formis . & luciditate ĩ qua sternantur redolentia frĩa: & in qua sit ramorum redolentium frigidorum fragor cum tenui murmure fluentia aquarum frigidarum : & omni quiete : & ad mimistratione gaudii lenis. & sonitus organorum tenuis. Quintam rem complent administratio medicinarum somniferarum & sedatiuarum . & societas amicorum qui prohibeant & uincant agitationem eius : & sint fideles in administratione eorum: quæ inducuntur ab artifice: & prudenter coherceant per mistionẽ ipsius aut saltem mulgeant:

DE:FRENESI.SANGVINEA.

Imprimis si nihil fuerit quod prohibeat flebothometur de cephalica : Deinde flebothoma uenas frontis: uel sanguisucas applica in eis : aut in naribus : & si est quod prohibeat saltem ex uenis frontis aut uenis nariũ sanguinis fiat extractio. Et scito quod est utilis . & omni spetiei frenesis confert hæmorridarũ prouocatio similiter aurium scarificatio .

DE.FRENESI.COLERICA.

Renesis colerica solutiua medicina ĩdig& sicut ẽ aqua fructuũ ĩ sirupo uiolarũ. rosarũ. & diasiracost: & alia. quæ diximus ĩ soda. linimenta in principio rei ultima sunt ex oleo . ros. & aceto cõquassatis . & alia quæ diximus: & emplastra: & caputpurgia. & suffumigia. & tu elige ea in capitulo sodæ . Et si uigilias patitur affer ad hũc locũ. quæ dixĩus ĩ sahara & alien& omnino cibaria crossa. & aquã frigidam: Et scito quod in sanguinea indigetur resolutioue plus. & extinctione minus : & in colerica e contra. Hoc enĩ studio sanabitur si deus uoluerit:

CAPITVLVM.DE.LITARGIA: ET.EST.SIRSEN:FRIGIDVM

Egritudinis huius: cura sunt. v. res. quas diximus infrenesi. sed aliter atque aliter acceptæ. Prima est occupatio ad subtractationem meteriei cũ clisteribus fortibus & acutis : & cum uomitu: & interdũ cum uentris solutiõe. Secunda est conuertere materiam ad oppositum. & diuersũ: & deriuare de parte in partem. & hæc quidem completur cum fricationibus extremitatum . & compræssione dolorosa in eis facta. & ligaturis fortibus. & effusione aquæ calidæ in eis & uen

tosatione. sine scarificatione. quæ procedat descendēdo sicut uerbi gratia incipiendo a nucha & collo subdescendēdo ad spatulas & brachia & crura. & est res efficax. Completur etiam secunda res cu; sternutatoriis. & gargarismatibus: & scarificatione aurium & prouocatiōe hæmorroidaru; & mestruorum. Tertia res conuertit regimē adhoc. ut repellitur materia: quæ transmittitur ad caput. aut resoluatur transmissa: & completur ī principio rei cu; medicinis repercussiuis sicut est oleum. ro. proprie conquassatum cum aceto & completur ī processu rei cu; repercussiuis in parte & in parte resolutiuis: Sicut qui recte oleo. ro. & aceto misceri docuit castoreum conquassatum cum eis. & superpositum. Et adhuc re multum procedēte cum resolutiuis tantum. sicut dicemus post. Quarta res ē regimen in dieta. & aliis exterioribus & completur cibis & potibus conuenientibus sicut est aqua ciceris & aqua ordei cu; barbis porrorum: & isopo. & ruta: & idromelle: & alio cu; pipere pauco. si multum non febriat. Et alienetur aqua frigida omnino. & completur etiam locādo eos in domo lucida plena imaginibus. in qua sit strepitus & tumultus loquentium. & astantium uehemens cum inquietatiōe ægrorum. prouocando eos ad iram. & iurgia. ut nō profundentur in somno exercendo coram eis sonitus. & strepitus horribiles. & laboriosos Quīta res conuertit regimē ad sedationem accidentium: quæ sunt sub&. & sōnus grauis: & soda. quæ nō sentitur. & obliuio loquendi. & obliuio urinādi. & egerēdi. & aliorum. & hanc rem complent administratio rerum uigilare facientiū & prohibentiu; sub&. & sedātiu; sodam. & remouentium obliuionē & incitando eos ad loquendum. & uigilandum. & euellendo eorum pilos: & incitando eos aduriandu; & egerēdum etia; si oport&: & ad comprimendu; uesicam. & pectine; adhoc ut urinent. hoc enim est totum. genus curæ eorum. & hoc toto genere curabitur. si deus uoluerit. Filius zachariæ. Clistere cōferens litargiæ flegmaticæ. & obliuioni. & appoplexiæ: ℞. colloquītidæ interioris: ʒ. ii. & ℥. s. carthami: ℥. i. corticum radicu; capparorum se. urticæ ana: ʒ. iiii. calamenti. ℥. i. coquātur omnia in: lb. iii: aquæ usq; dum reddeat ad. lb. i. s. Et accipe huius. expræssiōis. ℥. s. murinabati. ℥. i. & cum oleo fiat clistere: & inciatur: I de;: clistere conferens litargiæ melancolicæ: & est illa. quæ rarius aduenit. & si accidit raro eradicatur. & appoploxiæ ab eadem causa. ℞: epithimi. ru. ℥. i. colloqntidæ interioris. ʒ: ii. pollipodii. ℥. s: calamenti. M. i. coquantur sicut superius diximus. & fiat clistere cu; oleo camemillæ. Galienns: Clistere efficax. & sublime. ad litargiam: & appoplexiam. & paralysi;. ℞. artha

nitæ:& colloquintidæ interioris. añ:ʒ.i.ſ.carthami.℥.i.centaureæ mi noris ℥.ſ.ellobori albi.ʒ.i.ſ.haſcæ ℥.i.coquātur omnia.ſicut diximus & cliſterizentnr cum eo. Aliud.no ſtrum.℞.colloquītidæ.ʒ.ii.centau reæ℥.ſ.carthami:pollipodii.añ.℥.i iſopi:haſcæ.radicum maluæ.añ.M.i mellis.℥.ii.uel.iii.ſalis maſſæ.℥.ſ. ſalis gēmæ.ʒ.iii.fiat ſicut dixīus:ē eni; utile ſi deus uoluerit.uomitus quoque prouocādus eſt.cum ſina pi:& cu; oximelle:aut cum rafano aut cum oximelle:& oleo & ſale:& aqua criſolocannæ. aut ſiclæ:aut cum decoctiōe alferengi:& ſimiliū Alexander ſi uentris ſolutio neceſ ſaria fuerit propter plenitudinē.& exhiberi illā fuerit poſſibile.da ca ſtorei ʒ.i.tertias.ii.& ſcamoneæ co ctæ:&præparatæ.ʒ.i.ſexta; uel plus uel minus ſicut oportere uidebis & cum idromelle dabis.ſed meli or omni euacuatione eſt cliſtere. Sternutatoria.& gargariſmata in capitulo ſodæ eligantur:& embro cæ ſimiliter.& caputpurgia:& odo ramenta.ſed ex odoramētis in hac parte eſt nemē.& haſcæ:& proprie in proceſſu rei :& caſtoreum:& ca lamentum:& ruta.& fumus piloꝝ ignitorum cum caſtoreo .quonia; excitat eum. aut capillorum infir mi:quos prius euulſiſti euulſione doloroſa.Democritus.ſinapiſmus congruit litargiæ:cuius difficilis ē reſolutio.Sinapiſmus qde; dictus in repoſitorio medicinarum uni= uerſalium.Archigenes:acetum ſql liticum conquaſſatum cu; oleo.ro in quo dirruptum ſit caſtoreum confert litargiæ:& euigilare facit. Et quandoque pro oleo.ro.fit per mutatio ad oleu; irinu; aut oleu; de narciſco:& quādoque permiſē tur cum eis capilli hominis aduſti & eſt mirabile.Alexander.capilli hominis uſti & triti multum cum aceto uſq; dum fiat totum ſicut unguētum ſunt medicina rationa bilis ad litargia;.& ſubet. Excitat enim cito a ſomni profūditate :& quādoque miſcetur eis caſtoreū. Idem uapores a capite optime re pelluntur ſi in principio litargiæ & ſub& ex oleo & aceto conquaſ ſatis diu caput liniatur:Sed poſtq̄ circūteneri incipiunt:admiſceri o port& caſtoreum.aut feniculus al gul .aut pulegium.aut calamentu; aut haſcæ:& ſimilia:aut nemen: & calamētum.aut omnia aut ſingula: Emplaſtrum ex arte noſtra confe rens litargiæ & ſub&.& euigilare facit.℞:piretri.ſinapis ſquillæ.añ. ℥.i. caſtorei.euforbii.añ.ʒ.v.miſce omnia cum ſucco affodillorum.& ſucco ſāſuci.& epithimetur ex eis puppis cerebri.Andromacus.acci pe ſquillam & tere & calidā ſuper locum q̄tum ex ea oport& puppi capitis applica poſtq̄ cu; oleo.ro. & aceto & caſtoreo cōquaſſatis lo cum inunxeris:Archigenes.linimē tum reſoluens litargiam & ſubet ℞. olei de ben & olei nardini & coſtini añ. partem unam caſtorei quartam partis unius.euforbii tā

206

tũdem .& piretri similter. squillæ partem.i:&.ʒ.fiat ex omnibus linimentum .& epithimetur cum eo. Galieus. si diuturna efficitur passio castoreũ a granis.iii. usq3 ad.v.cu3 oximelle bibere dandum ẽ satis a me expertum est. Et similiter tyriaca data.aut mitridatum cõfert: aut diamuscũ.& similia. Mahom& arazi linimentum conferens litargiæ.& obliuioni .& congellationi ℞:olei sambucini ℥.i.olei de ben ℥.ii.euforbii:℥.i. castorei.℥.ʒ.fiat linimentum & ungatur cũ eis locus memoriæ quonia3 cõfert. Filla grius stimulantia corpus sunt de materiam diuertere facientibus & operãtibus plusq̃ fricatio extremitatum & compræssio dolorosa & sũt proprie quando linimenta & confricationes fiunt cum rebus acutis sicut est acetum squilliticũ proprie & squilla.&.sinapis cum aceto:& urtica & se.eius &piretrũ &.se.mezereõ .& folia eius. Ex istis confricantur extrema materia ad diuersu3 trahitur.& subet impeditur ut non profundetur in ipsum. si deus uoluerit gloriosus.

CAPITVLVM.DE.DIMINVTIONE.MEMORIAE.

Imprimis:mundificatio fiat capitis.& corporis totius .si est a materia flegmatica :&.postq̃ digesseris eam euacua in principio rei cum medicinis operãtibus cu3 facilitate sicut est ierapigra cõfortata cu3 pulpa colloquintidæ & castoreo & aliis:quæ nominauimus in soda & gradatim procedemus ad maiora sicut sunt ieræ magnæ & theodoricon .& nux muscata :& alia:quæ diximus & collige ex eis emplastra & caputpurgia & alia affer etiam ad hanc partem quæ diximus in litargia. Mahomet Arazi.linimentum conferens litargiæ & cõgellationi.& obliuioni.℞.olei sabacini ℥.i.olei de ben ℥:ii.euforbii ℥.i.castorei.℥.ʒ.fiat linimentum & ungatur cum eis locus.quonia3.memoriæ confert. Filius Zezar. Zinziber conditu3 reparat memoriam & propriæ sumptum.quolib& mane.& quãdoq3 confortatur cu3 olibano & pipere & ẽ efficatius:& quandoque confortatur cum anacardis: & proprie sicut zinziberis conditi.℥.iii. mellis anacardi.℥.i.ʒ.:& sit dosis.℥ i.aliter.ʒ.i. Filius girges. Medicamẽ expertum memoriæ & conseruatiuum eius.℞.acori.lb.ʒ.piperis lõgi ℥.i.partes.ii.cymini:℥.ʒ.misceantur omnia simul &administrentur &sit dosis a.ʒ.ii.usq3 ad.v. Hali medicamen expertum cõseruans memoriam conferensq3 senibus .℞. mellis anacardi partes duas olibani zipari acori ãn.partes .ii.piperis longi. piperis. ãn partem .i. Chebulorum indorum ãn:partes ii.cymini ptes.iii.mellis q̃tu3 sufficit. Dosis est.ʒ.ii. Medicamẽ nostrũ expertum ad destrutiõem memoriæ reparans &.conseruans ea3.℞. mellis mirobalanorum chebulo℞ lb.i.piperis longi .℥.iii.&.ʒ.tera-

115

tur piper.& misceatur cum melle chebulorum.& aromatizetur cum galliæ muscatæ.ʒ.iii.musci boni.ʒ.ſ:& sumatur ex eo omni mane in ieiunio a.ʒ.iii:usque ad .v.Est eniꝫ nobile & expertum & quandoqꝫ miscuimus cum.eis olibani mascu li.℥.i.&.est bonum.Et quandoque datur prædictum medicamen sine olibano postq̄ deglutiuerit ex olibano cicera:iii.& est melius & proprie sumptuꝫ cum aqua isopi & olibano :aut cuꝫ uino misto.Fi lius Zachariæ.anacardina cōfectio bona conferens obliuioni:& cani ciei ante horam.& moyphеæ & ba ras.℞.mirabalanorum chebulorū. emblicorum:indoꝶ.belliricoꝶ : an̄.℥.iii.piperis: macropiperis.oli bani: zinziberis.isopi siccæ.acori spicæ:ciperi.& in aliis:pro acoro: hueg.an̄.ʒ.v. mellis anacardi.ʒ.vi. mellis quantuꝫ sufficit summe ad ʒ.ii.expertum uerax.Anacardia cō fectio quam diximus in antidota rio est excellens in confortatione sensuum & memoriæ.& facit eā re cuperari deperditam.

DE:MELANCOLIA.ET.MANIA:CAPITVLVM.

Iximus in soda intentionem. G.in curatione ægritudinum melancolicarū esse in tribus rebus Prima res est regimen circaadæquationem curæ eius:& digestionem ipsius. Secunda res est sollicitudo circa euacuationem eius. Tertia res est regimen confortatiuum cordis complectens omne regimen dilatans animaꝫ & faciens in ea minerā gaudii.Primaꝫ auteꝫ reꝫ duo tangunt regimina:Primuꝫ regimen est. regimen humectatiuuꝫ.&impinguatiuuꝫ quod in tota curæ protellatione extendenduꝫ ē: præter q̄ quod faciat cadere in opulationis.& completur hoc regimen cuꝫ balneis & embrocis humectantibus ante cibuꝫ:& effusiones aquæ calidæ super caput:& humectationes aeris habitaculi eius .& fricationibus & in unctionibus teneruꝫ facientibus corpus & cuꝫ cibis & potibus humectatiuis humores laudabiles generantibus .& omni quod impīguat & humectat ex cibis & potibus & medicinis :& quiete.& somno:& sit studiuꝫ ī his omnibus : supra studiū secūdi regiminis quod nūc narro.Secūduꝫ regimē est regimen resolutiuuꝫ faciēs resolutiōeꝫ cum mediocritate.&proprie eius quod habilitatuꝫ est ex præcedēti regimine ut fiat illud .Et hæc duo regimina oport& ut sibi inuiceꝫ semper succedāt ut cadat digestio æqualiter in materiam quoniam est cura uera.Secūdam rem complēt tria consyderabilia in euacuatiōe materiei attendēda:Primuꝫ est ut nō semel.& laboriosam & subitaꝫ faciamus euacuationeꝫ :sed p̄ īterualla habēteꝫ temperiē:ut natura euacuationem nō euacuatio naturam regul& hoc enim ē præceptū hippo.subita enim & uiolenta euacuactione uix natura regulatur.

& eius operatio est sicut impetus flammæ quæ subito ī subtile agit & debile & prætergreditur crossū Opus uero moderati caloris est æqualiter in utranque partem rei elixabilis seu assabilis agere: Secundum consyderabile est ut euacuatiuum sit comēsuratum non excedens mediocritatem: sed sit extensio eleuationis eius: non recedens aut modicum recedens a gradu medicinarum incolumium quas te scire fecimus: tertium est ut non expolientur. solutiua a rebus lenificatiuis & humectantibus: hoc enim est quod operatiōeȝ beatisficat. Amplius aūt rei huius secūdæ regimen perficitur cuȝ administratione flebothomiæ: & subtractiōe sanguinis ubi oportet: & medicinæ euacuatione & enematum & coliriorum conuenientium primo lenium: deinde acrium. & interdum uomitus. quando proprie passio est stomatica aut ī stomaco fuerit aliqd quod ad ægritudineȝ addat aut cum cibus fuerit corruptus ī stomacis eorum. Tertiam rem cōplent administratio secundum oē genus rerum generantium eis gaudium & læticiam: siue cibalium siue medicinaliū. seu potabilium. Et adhuc ex rebus quæ audiūtur & uidentur & odorantur. & quocunque modo sentiri possūt: & administratione aeris temperati & aspectu formarum multi decoris & ornatus & negotiatione. iucūda & blandimentis. & suggestionibus & promissionibus rerum de quibus dolent deperditis. & aspectu ludoruȝ distrahētium intētionem eoruȝ a re de qua dolēt & omni eo quod ad rē gaudii ptin&.

DE. MANIA. ET. MELANCOLIA. SANGVINEA.

I sanguis exuberat in toto & uenæ plenæ sunt euacua ex uena nigra. & post istaȝ ex basilica & hoc in melācolia. In mania uero fac e contra. sed īcipe a basilica & post istā si oport& ex uena nigra. & post istas flebothoma de saphēis: & si ad huc oport& fac ex uena quæ currit ad pollicē pedis si uideris in ea plenitudinē & maxime in occultatione mēstruoruȝ trahit eniȝ flebothomia huius. & si adhuc hæc nō contulerīt ex uena frōtis facies: aut sanguisugas in ea. & naribus applicabis. quoniaȝ omni permistiōi confert. & est administrāda: in hac ægritudine sēp flebothomia larga ut nō egrediatur subtile & remaneat crossum Et si sanguinis peccatuȝ in capite solo fuerit flebothoma excephalica. & cōsydera quæ duarum partiuȝ capitis sit grauior & tunc ex eadem cephalica flebothoma: & si fuerit. sāguinis supabūdātia propter oppilatōem quæ ē ī epē. aut ī splene flebothoma ex saluatella dexra. aut sinistra. & si fuerit in utroque: nunc ex hac: nunc ex illa flebothoma ad huc autem te scire fecimus quod hæmorroidarum prouocatio & mēstruorum

omni eorum ſpetiei confert: & ſimiliter apertio uaricum & ſimiliter apertio plenitudinis uenarum pedum in fine rei: Saborrex medorum ſirupus cōferēs maniæ: & melancoliæ ex adhuſtiōe coleræ citrinæ: ſucci buglоſæ domeſticæ & ſilueſtris .ān.lb.ii. ſucci pomorum redolentium.lb.iii.foliculorum ſenæ.℥.iiii.croci.ʒ.ii.zucari tabarz&.lb.iii.fiat autē ſic ſene proiiciatur in ſuccis per diem & noctem poſt contritionē eius deinde bulliant ebullitione.i.aut duabus: deinde.cum zucaro fiat ſirupus: crocus aūt cōfricetur in pāno in eius decoctiōe .da.℥.ii.uel.iii.cū aqua bugloſæ: & quādoque apud neceſſitatem detur cum aqua caſei.G.accipe foliculorum ſene.lb.i.& ſubmerge ipſam ī cado muſti albi.dimittatur poſt menſes ſex & propinetur cū aqua bugloſæ omni mane ī ieiunio confert enim maniæ & melancoliæ mirabiliter & mundificat cerebrum & ſenſus & generat gaudium & ſi dequoquatur ſene in iure gallorū & galīarum aut carnium.aut piſcium aut ouorum confert ſimiliter Filius zezar infuſio epithimi cōferens maniæ & melancoliæ ab adustione coleræ citrinæ .℞.epithimi cretenſis .℥.iii.florum bugloſæ domeſticæ aut ſilueſtris .℥.i.ſalis indi.℥.i. &.ʒ.pone in ſcutella lapidea.& proiice ſuper eā aquā caſei ſūpti ex capris.℥.xii.& dimitte die ac nocte ſub aere limpido deīde bulliat ebullitione .i.& coletur & proiice ſuper ipſum cathartici roſarum .℥.ʒ.& eſt doſis.℥.i:uel ii.Infuſio alia ſene.℥.ii. pruna.xl. aqua caſei .Trifera de epithimo quæ adminiſtratur īter euacuationem & euacuationem in diebus quādo non adminiſtratur euacuatio: facit enī reiuueneſcere & generat gaudium: cuius permiſtio eſt ℞.miro: chebulorum: indorum.belli.emblicorum.ān.partes æquales epithimi ſublimis: partes.ii.ieræ pigræ: partem .ʒ.confice cum melle ēblicorū: aut chebu.& da oī die ſicut dixīus a.ʒ.ii.uſq; ad.iiii. Gabriel.pillulæ de lapide armeno quæ mūdificāt caput ab humlīco .& conferunt ægritudinibus quarum materia eſt ſicut mania: proprie & melancolia & triſtitia ſine cauſa: quarum permiſtio .℞.pollipodii epithimi.ān.ʒ.v.lapidis armeni loti ſecundū artē.ʒ.ii.ʒ. miro: chebulorum: indorum.ān.ʒ.ii.ſticados.ʒ.x.ſalis indi colloquītidæ interioris.ān.ʒ.iiii.embli.belli.haſcæ.ellebori.ni.ān.ʒ.ii.ieræ pigræ turbit.ān.℥.i.& ʒ.confice cū oximelle: & da.ʒ.ii.uel.i.cum aqua caſei.Filius zachariæ modus confectionis conferens melancoliæ & timori.℞.miro.nigrorū.ʒ.xx.armel pollipodii ſcebram.i.ozimum maius: marub.al.ān.ʒ.v.epithimi.ʒ.xv ſticados.ʒ.x.agarici.ellebo.ni.felēgemiſæ.ān.ʒ.v.gariof.ʒ.ii.melliſſæ ʒ.iii.corticū citri: bugloſæ.ān.ʒ.iiii.nuncis muſ.galliæ muſ.ān.ʒ.i.

267a

confice cum melle passularum & melle emblicorum: dosis.a.ʒ.ii.usque ad.iii.Filius Zachariæ modus cõfectionis lætificantis generantis gaudium :& reiuuenescere facientis & coloris pulchritudinem:& odoris bonitatem in toto corpore operantis:& digestionis bonitatem & retardantis canos .Cuius hæc ẽ permistio.℞. ros.ʒ.iii.ciperi.ʒ.ii:&.ɔ.gariof:masticis:ligni aloes:spicæ:assari.ãñ.ʒ. i .&ɔ.cynnamomi : croc :mellissæ:alfeleugemissæ:margaritarum: foliorum indi:macis cardamõi:heil.nucis mus.corticũ citri:galliæ mus.zedoariæ doronici ozimi maioris.ãñ.ʒ.i.musci boni.ʒ.i.quartam confice cuꝫ melle. belli.& melle embli :quod fit quadruplum spetierum: summatur sicut trifera & est magis conueniẽs in hyeme.Alia ad huc ad maniam & melancoliam conuenientia eligi possunt ex his quæ tradita sunt in grabadin .maiori.& in capitulo de soda ex eis quæ educunt materiam earum ex eis quæ cõfortãt cor.quæ requirãtur ibi & refferãtur ad locum hunc.Embrocæ autem conuenientiores eligantur in quibus studium humectandi sit uincens supra studium calefaciendi :aut infrigidandi :& nos plura ex his dicemus & tradit.G. de coctionem capitum ædorum & pedum iuuenum castratorum cuꝫ lacte nuper mulso & butiro crudo embrocam esse mirabilem ad humectandum & leniendum ea in quibus humectationeꝫ quærimus Et est necesse ut in die quinquies ex ea caput liniatur & embrocetur alzãzi:mulgeatur supra caput lac & oleũ decucur.aut oleũ de lactucis.aut oleũ de papaueribus cũ oleo camẽillio & iuuatur eis multuꝫ & humectat cuꝫ temperie.Embroca conferens eis & faciens sõnum accipe papaueris & camemillæ & seminum lactucarum .ãñ.partes æquales coquantnr in aqua sufficiẽti usque ad consumptionem medietatis eius & embrocetur cum ea. Vomitiua cõgrua in tribus casibus paulo ante diximus esse & fiant imprimis cum lenioribus sicut proprie cuꝫ oximelle :& aqua calida aut cum oximelle & rafano aut cum rafão qui nutritus est cũ elleboro nigro :aut cum expressione rafani sic nutriti :aut cum aqua de coctionis mabrahumic & redi post illud ad confortationem stomaci cuꝫ eis quæ dicemus.Immo sit studium tuum post curam cordis ut recctificetur in eo digestio & si accidat ut corumpatur in eo cibus cũ cito uomitu expellatur nihil enĩ ẽ eis deterius q̃ corrupta digõ & cibus supra cibũ ĩdigestũ & somnus supra cibum eorruptũ: & balneum quinĩmo substinere cibũ corruptum est eis res nociua. Galienus ĩ melancolia splenali aut mirachia sollicitudo attendenda est circa splenen & mirac . Et sit quadruplex sollicitudo . Prima qua mundificetur corruptum eo

117

rum: & secunda: ut prohibeantur uapores corruptionum uenire ad caput: & proprie cum uentosis: & emplastris rubificātibus super locum: & fortasse cum cauteriis & cum eis quæ attrahunt ad diuersū & oppositum sicuc sunt clisteria & prouocatio hæmorroidarum; & menstruorum: & flebothomia saphenæ & uenæ pollicis: & positio uētosarum intibiis: & pedibus Tertia est ut confortetur & rectificetur splen: & mirac. ut materiæ non corumpantur in ipsis: immo digeratur omne corruptum & fiat minera materiei laudabilis. Quartum est ut confortetur cerebrum ut non recipiat superflua sicut sæpe diximus.

CAPITVLVM. DE. EPILEPSIA

Vra huius ægritudinis est. vi. res. Prima ponit regimen in uita. Secunda æquat & coaptat materiam. Tertia absindit eam. Quarta ponit regimen in cunuersione residui eius ad partes. diuersas. & oppositas. Quinta rectificat membrum mandās si est aliquod mandans & rectificat cerebrum. Sexta corrigit accidentia. Prima; autem res complent administrationes regiminis. in. vi. generibus rerum nō naturalium. de quibus est aer qui temperādus est eis nec calidus. s. nec frigidus: sed sit ad siccitatem decliuior: & confert interdum de regione in regionem mutare aerem & aliquando consuetum si sub eo morbus acciderit: in eis enim sæpe dissuetus morbum permutat. Et inquibusdam si dissuetus addat ad morbu; reuerti ad consuetum permutat complexionem ægri & aerem consydera & reuellabitur fugiendus aer aut non fugiendus. Cibus autem commensurandus in qualitate: & quantitate est: & improprietate: & aliis. Cibus pueris sit lac rectificatum cū bonitate dietæ lactantis & bonitate dispositionis eius: ut nec pinguis: nec tenuis: nec iracunda: nec pigra: nec multum laborans: nec multu; quiescens: uiuida uultu: morum bonorum: non luxurians: cuius naturales operatiões sūt uere: & proprie digestio: & aliæ aliorum. cibus sit proprie cibus boni nutrimenti & laudabilis chimi non uaporosi aut corrupti: & sit cibus habens mediocritatem cum declinatione sua ad siccitatem modicā & sit facilis ad digerendum non grauans naturā: & neq; sūmatur ex eo usque ad repletionem: neque supra repletionem: neque supra cibum indigestum. At uero sacietatem nauseatiuam uita inquātum possibile est ad huc autem elige ex cibis secundum proprietatem Inquit enim Diasco. ruta confert epilepsiæ. apiu; uero eam excitat & fortasis endiuia conceditur. & anetum & coriandrum: & prohibentur fructus omnes nisi quida; stiptici supra cibum qui prohibeant a sensum uaporum & confor-

tent ſtomacuꝫ:& prohibentur cau
les & porri. Et piſces quidem ſūt
moleſti eis:ædine uero carnes dile
ctæ :& pullinæ:& gallinarum : &
capriolorum:& leporū iuuenuꝫ &
quæ hoc curſu procedūt.potus
aūt eorū utilis eſt uinuꝫ multæ per
miſtionis : nec nimis antiquum :
nec nimis nouum: clarum ſubtile:
odoriferuꝫ ſtipticitatis parum ha=
bens : dulce uero & croſſū eſt ma
luꝫ & ſimiliter etiam purum ſi ſit
elegans. Idromel quoque eſt po=
tus eis elegantius q̄ uinum :uitēt
autem ſimiliter repletionem po
tum qualiſcunque ſit: & quando
digeſtio fieri incipit : & potum
omnem in moderatum:& potum
aquæ :& potum uaporoſum :ſi=
cut eſt uinum de dactilicis &
ſimilia.Famen autem omnem &
repletionem fugiant moderatum
quoqꝫ ieiunium confert: & melius
ī hoc caſu moderate in anitum q̄
repletum .uitent coitum .& for=
taſſe coitus apud eos qui ultime
abſtinent ſi moderatus ſit ſanat.
Somnus autem & uigiliæ ſupra ra
tionem nocent:& ſupra ſacietateꝫ
ſomnus noc& & ſupra nauſeā :cō
fert uero apud principium dige=
ſtionis cibi ſed moderatus ſōnus
ſupra ieiunium.& uacuitatem no
c&.Exercitium & quies ſupra ra=
tionem noc&: moderatuꝫ uero u
trunque confert & proprie ſecū
dum legem:nam moderatum exer
citiū in ieiunio confert.Noc& qua
litercunque ſit poſt cibum.Quies
uero e contra noc& & iuuat .Om
ne autem quod dilatat animam &
confortat confert.Anguſtia aūt &
triſticia nocent :& dolor:& ſollici
tudo laborioſa nocent.Secundam
autem rem complent quæ materi
am proprietate &uirtute ad aptāt
ut eius facilis fiat expulſio qua=
lia ſunt ſquilla:& acetum eius: &
oximel ipſius & de coctō. & ſiru
pus iſopi aut haſcæ aut ſticados:
aut acori:aut origani & ſimilium
Tertiam autem rem complent e
uacuatiōes decentes quarum re=
memorabimur &cliſteria & ſuppo
ſitoria lenia & acuta.& inſangui=
nea flebothōia ſaphenæ & prouo
catio hæmorroidaruꝫ & menſtruo
rum & emiſſio ſpermatis ſi a retē
tione eius fiat.& expulſio uermiū
ſi fiat pp illos. Quartam reꝫ com
plent gargariſmata .& ſternutato
ria proprie:& uomitus & maſtica
tiones multiplicantes ſaliuam &
ſputum & fricationes. & ligaturæ
in extremitatibus & uētoſationes
in eis & emplaſtra rubificantia &
proprie ſuper mēbrū mādans ſi ē
mēbruꝫ mādās.Quītaꝫ reꝫ cōplent
rectificatio ſtōaci ſi ē a ſtōaco aut
matricuꝫ:aut īteſtinorū.aut mēbri
alterius ſicut diximus & dicemus
& ī omnibus his rectificatio cere
bri deb& eſſe intentio prima ſi=
cut iam diximus Sextam rem cō
plent adminiſtratio medicīarum
quæ cum proprietate retardant
poxiſmuꝫ aut mitigant aut cito eū
ceſſare faciunt aut prohibent ad

uentum eius omnino aut occul-
tant sicut dicemus post & quando
que flegmatica febris & proprie
lõga resoluit. digerit enim & consũ
mit materiam eius: & quandoque
apud resolutionem eius appar& ĩ
partibus capitis saphati: aut alba-
ras: & significat salutem. Apozi
ma isopi conferens eplĩæ proprie
& mirabiliter. Accipe isopi siccæ
℔.i. passularum enucleatarum ℥.ii
coquantur in aquæ pluuiali. ℔.iii.
usque dum sit medietas eius con-
sumpta: & da omni mane cum o
ximelle squillitico. bonum & exper
tum. Et quãdoque additur ĩ apo
zimate hascæ & quãdoque epithi
mi. & est efficatius: & quaudoque
fit inde sirupus mellinus conferẽs
eis. Res autem quas semper in po
tibus sumere oport& sunt peoĩa:
& semen eius: & piretrum: & siseles-
os: & aristol. ro. & hæc quidem
danda ante purgationem & post
cum idromelle. aut apozimate
opii: aut aliquo talium. Ioãnitius cõ
fectio ieræ diacolloquĩtidos sup
qua expectatur fiducia iuuamen-
torum multorum ad ægritudines
omnes capitis. & cerebri & neruorum
difficilis eradicationis: sicut est so
da proprie: & emicranea: & epilĩa
& paralysis: & tortura & uertigo
& tenebrositas uisus. Cuius per-
mistio. ℞. ieræpigræ in qua aloes
fuerit duplum spetierum. ℥.vi. tro
cisci alhandal. ℥.iii. turbit. ℥.ii. sql
læ assatæ: agar. sticados. ãã. ℥.ii. & .s
scamoneæ. ãthiochenæ coctæ ĩ po
mo aur. viii. ellebori. ni. salisgẽmæ
bdelii. ãã. aur. iii. bdelium resolua-
tur in uino permisto. Cæteræ autẽ
res terantur & cribellentur & fiãt
trocis. cum bdelio resoluto & exi
ccentur in umbra: & iterum te
rantur & cribellentur: & confice
cum melle passularum. conterendo
usque dum fiat sicut: pasta. Fac
pillulas & sit dosis. a. ʒ. i. usque ad
ii.. Mahomet arazi confetcio medi
caminis quæ omni die datur ad
epilepsiã: & uertiginem & præparat
materiam: cuius permistio. ℞. sti
cados. ʒ. x: agarici. ʒ. ii. & . s: siseleos
ʒ. iii. uiolarum siccarum. ʒ. v. confice
cum cheisines & da omni die im
modum duarum: aut trium nu-
cũ cum oximelle squillitico. Idem
confecio alia mirabilis ad epilep
siam propria & experta. ℞. pire
tri siseleos. sticados. ãã. ʒ. x. agarici
ʒ. v. cordumeni: assæ aristol. ro. afo
dilorum. liquiriciæ: carpobalsami:
peoniæ. ãã. ʒ. ii. & accipe ex-
præssionis squillæ: & mellis: par
tes æquales. de quibus coctis
ad spissitudinem quantum suffici
at ad agregandum ea. Accipe &
deinde reconde in uase uitreo. do
sis a. ʒ. ii. usque ad. iii. est enim me
dicamen ultimum. Filius serapio
nis pillulæ ad epilepsiã ex flama-
tæ exptæ. ℞. siseleos. aristol. ro. ca-
storei: salis: indi. ãã. ʒ. iiii. radicum
peoniæ trocis. de squilla. ãã. ʒ. vi.
ieræpigræ sticados epithimi. ãã. ʒ.
x. pollipodii. ʒ. vii. agarici. ʒ. xii. col
quintidæ. ʒ. xi. ĩ alio. v. turbit. ʒ. xv.

miro.ni:belli.ēbli.āñ.ʒ.iii.lapidis lazuli ʒ.xiii.miro.citri.ellebori ni. camepitheos camedreos. āñ.ʒ.viii confice cum secaniabin:squillico dosis.a.ʒ:i.usq; ad. ii.&.5. Filius serapionis pillulæ ad epilepsiam melācolicam & morpheam nigrā & ægritudines melācolicas fideles ℞.ieræpigræ.ʒ.v.epithimi.ʒ.x.lap. lazuli loti.ʒ.vii.scamo.colloquīti dæ:ellebori nigri.spicæ.āñ.ʒ.ii.cō fice cum aqua mellis.da cum aqua epithimi & passularum.Alexander pillulæ quibus nullæ fortiores ad epilepsiam & arteticam & podagram.℞.aloes scamo.colloquinti dæ:bdelii ellebori ni.corticis gūmi.ara.euforbii.baurac.āñ.partē.5. confice cum succo caulium.dosis a.ʒ. i.usque ad. ii.Oribasius medicamen bonum quod summitur omni die:& confert epilepsiæ & uertigini ℞.baccharū lauri piperis al.siseleos:piretri.āñ.ʒ.iii.radicum peoniæ aristol.ro.āñ.ʒ.ii.castorei:trociscoℛ de squilla.āñ.ʒ.i. confice cum oximelle squillitico &da cum oximelle eodem diebus singulis.Clistere conferens mirabiliter.Accipe halase:isopi:absithii āñ.ʒ.5.pulpæ colloquintidæ.ʒ.ii.cētaureæ.ʒ.iiii.carthami.ʒ.xii.olei de cherua.ʒ.v.fiat clistere cuʒ eis.Sternutatoria autem &caputpurgia:& gargarismata & masticationes eligantur in capitulo de soda.ruta quoque & castoreū separatim aut coniuntim odorata conferunt mirabiliter.& similiter gūi.rutæ agrestis confert:facit enim cito reuiuiscere & exicitat sepultuʒ auchemētia paroxismi.Alexander.ex isopo & pulegio & origano cum caricarum q̄titate sufficiente pastillos facies:quos mastic& qa flegma deponunt & cereburm mūdificant. Adhuc aūt piretrum cuʒ mastice &thure q̄titate sufficiēte permixtū & commasticatū.flegma cum uirtute deponit:& mundificat cerebrum mirabiliter:G.peonia secundum omne modum administrationis eius est medicīa magis ad epilepsiam radix.s.& semen eius & enim ex ea diebus singulis a.ʒ.ii.usque ad.iiii.propinetur cum aqua mellis & isopi :aut cum oximelle confert mirabiliter:& similiter si fiat ex ea caputputgiuʒ:aut gargarisma cum oximelle :& suflant ex ea in nasum confert:&si continuo puluis eius odoratur cōfert.Et expertum est suspensionem eius in collo esse sublime iuuamentum & sumptaī cibis & potibus:& fit suffumigatio ex seminæ eius:&est mirabilis sumpta autem cum melle.ro.diebus singulis sanat.si deus uoluerit. Hippo. dixit & multi post ipsum & nos experti sumus piretrum mediciam fidelem esse ad epilepsiam:& proprie conditū eius:&ellectuarium factuʒ ex eo & trocisci facti ex eo sumpti cuʒ idromelle & caputpurgium ex eo conditum autem eius fit sicut.ʒʒ. cōditū expertum bonum.Confectio de piretro conferēs epilepsiæ

&torturæ & palysi & ægritudini bus neruorum frrigidis. ℞. secacul. . lb. i. uel piretri humidi: aut hume ctati. ℥. vi. mellis dispumati . lb. v pinearum purgatarum. lb. i. & s: cõ dies cum. zz. piretri. añ. ℥. i. gar. nuc . mus. cubebarum. añ. ʒ. iii. cynamomi. ʒ v: & in aliis piretri: & hueg. aut. zz aut humidorum: aut humectatorum. añ. ℥. iii. experimentum bonum & in aliis musci. ʒ. i. G. post corporis & capitis mundificatiõem tyriacam aut mitridatum dabis diebus qui bus purgationem interpolas . & proprie auellanas: ii. de altero eo rum & proprie in sero aut mane si cut uidebis expedire: dãda ẽ autem confectio de musco dulcis & ama ra: & tyriaca: diatheseron: & confe= ctio cæsaris: & iera hermetis: theo doricon cum nuce muscata. Filius Serapionis confectio masticatorii faciens fluere per sputum humo res mirabiliter mundificãs caput ℞. piretri. ʒ. i. sinapis. ʒ. i. & . s. staphi sagriæ. ʒ. ii. salis armoniaci. ʒ. v. cum masticis & ceræ partibus conue= nientibus misce: & fac formas si cut auellanarum ex eis iugiter ma sticentur in ieiunio conferũt. si de us uoluerit . G. odoratur ruta oĩ hora & fit caputpurgium cum ea & confert epilepsiæ: & similiter au ricula muris bibita & caputpurgio ex ea facto ruta agrestis similiter experta est. similiter gummi eius. Democritus. suffumigatur epilepti cus cum assa & administratur odor eius & excitat epilepticum : & ad ministrata omni hora præseruat enim ab epilepsia. si deus uoluerit Eodem modo confert galliæ mu= scatæ administratio & similiter gũ mi eius & etiam bibita . Alexan= der uesica apri cum tota urina exic cetur in furno : & dabis ex ea ad fabæ mensuram diebus singulis in mane cum oximelle. expertum est & dixit se usque ad tertiam diem quendam uidisse curatum. Diascos. coagulum leporis si bibatur con fert epilepsiæ: & similiter asininum e p assatum & commestum in ieiunio . Detegunt epilepsiam epar capri= num comestum & suffumigatum ex galbano & similiter exungulis ca= præ. Et apium secundum omnem modum administrationis eius: & fũ gi: & suffumigatio ex myrra: & po sitio eius in naribus. aut cornu ca= prino. & epar caprinum comestum aut odoratum aut hircinum.

CAPITVLVM. DE. APOPLE= XIA.

Vra huius ægritudinis proxi ma est curæ epilepsiæ præter quam quod oport& ut omne ge= nus curæ epilepsiæ administretur subito: dilatio enim ducit ad mor tem festinã cum sit ipse etiam morbus parum per se accipiens curã sicut dixit. Hippo. Veruntamen ut non appareat ex parte opãtis defectus conaberis a principio materiam subtrahere quantum possibilitas exigit. & si quid sanguineam esse uideris utriusque partis flebotho ma cephalicam illico simul cum

emissione multi săguinis si res pa titur: & frequenter crura & pedes uentosari facias: & trahere inq̄tu; potes ad oppositam partem cum omnibus generibus attractionu;: & cum clristeribus acutis: & ster= nutatoriis: & suffumigationibus: & aliis. Si autem flegmatica fuerit materia subtrahe etiam ĩq̄tum Po tes sicut hic diximus: & ex hoc re quire in capitulo de soda & epile psia: & de eo quod dicemus ĩ para lysi. si deus uoluertt.

COMPLETA. EST. SVMMA. TERTIA. INCIPIT. QVARTA DE. MEDICINIS. AEGRITVDI NVM. NERVORVM.

Egritudines neruoru; aut sunt a complexiõe pura & alteratione solum & indi= gent confortatione post illud: aut sunt: complexionales cu; mate ria & indigent alteratione & mũ= dificatione & demum cõfortatiõe aut sunt solutõ cõtinuitatis eo℞ & dicemus curam eorum in loco suo aut cõtritõ eo℞ & dicetur ibi Et complexionales quidem ner= uorum ægritudines a frigiditate sunt secundum plurimum. Et deĩ de ab humiditate. A caliditate ue ro & siccitate non sæpe lic& quã= doque accidant: & quide; uerifica tum est quod fe. superinuadens curat neruorum & iuncturarum æ gritudines quarum frigiditas est radix aut huĩtas: digerit enim & subtiliat materiam & consummit. Diasco. z z. secundum omne mo= dum administrationis eius mala; complexionem neruorum alterat & eos confortat. & iuncturarum doloribus similiter & proprie co mesta cum uitellis ouorm: & saluia & ponitur in decoctiõe idromel lis & cõfert mirabiliter. Emplastra quoque cum melle & farina ordei confert doloribus eorum. idromel omnibus ægritudinibus cõferens neruorum frigidis & humidis. Ac cipe ex ziniar. ℔. ʒ. folioru; saluiæ. lelẽg. ãñ. ʒ. vii. sticados. ʒ. iii. bulliãt in aquæ. ℔. vi. usque ad. ℔. iii. cola & cu; melle. ℔. ʒ. permisce. & pro iice sup eam piperis. gario: spi= cæ: ãñ. ʒ. i. & ʒ. z z. cynnamomi. ãñ. ʒ. v. dimitte a sero usq; ad mane dein de cola per colatorium: & sit do= sis eius in ieiunio: ℔. ʒ. cum aqua calida. Embroca conferens ægritu dinibus neruorum frigidis: quæ ministranda est super caput & locũ originis neruo℞ & super locum passionis: uel doloris. ℞. florum ca memillæ. ℔. ʒ. ziniar flo℞ saluiæ: sisimbrii. & sansuci & sticados & lelẽg. ãñ. ʒ. viii. decoquãtur ĩ aquæ ℔. iiii. usque ad. ii. & fiat embroca cu; eis sicut diximus & cathaplas metur ex fece est enim expertum. Iudeus Sirupus de sticados est me dicina mirabilis conferens omni bus ægritudinibus neruorum fri gidis confortans eos cuius permi stio. ℞. florum sticados. ʒ. iiii. hascæ ziniar. ãñ. ʒ. i. piperis piretri ãñ. ʒ. iiii. passula℞ sine interioribus ʒ. i. coquantur in. ℔. iiii: aquæ usq;

ad.ii.cum melle.℔.i:& sape.℔.s
fiat sirupus.dosis eius est.ab.℥.i.
usque ad.ii.cu; aqua alchilil.Con
fectio conditi ad ægritudines ner
uorum frigidas mirabilis.℞.seca
cul.pinearum mondataru;.radicu;
acori.an̄.℔.i.s.& sint secacul.& a
corus elixata & expræssa:& misce
cum eis præter pineas mellis
dispumati.℔.x:& decoque len
to igne usque dum spissitudinem
acquirat:deinde deponatur ab i=
gne & proiiciantur super ipsu; pi
neæ & misceantur ad inuicem.post
hoc pulueriza sup eas piperis.℥.i
piperis.lon.gar.zz.mac.an̄.ʒ.iiii.
nuc.mus.galangæ cardamomi.an̄.ʒ
iii.dosis eius est.℥.i.mane & sero.
Decoctio conferēs.mirabiliter ad
omnes ægritudines neruoru; & do
lores eorum.accipe zizaniæ rece=
tis &humidæ & proprie succi eius
℔.s.& permisce cum eo mellis.℥.
i.&.s:olei de cherua.aut olei de bē
de tribus pipibus dictis ī atido
tario.aur.ii.pigræ aur.ii.aut plus
aut mīus secūdū.quod oport&:&
da ī potu ex eo a.ʒ.x.usq; ad.xx.si
aute; ipsa herba humida inueniri
non potest.accipe ex sicca circiter
℔.s.& coque in.℔.i.aquæ usq;
ad.℔.s.& fac sicut diximus.Ex
oleis aūt & ūguentis & emplastris
& aliis conuenientibus ad permu
tationem malitiæ complexionis
neruorum in maiori grabadin plu
ra scripsimus & ibi requirantur ea
& de pluribus quæ loquemur in
capitulis propriis.Et expurganti
bus etiam materias eorum mul=
ta illic scripsimus & proprie in
soda & epilepsia & uertigine scri=
bemus etiam in capitulis quæ se
quntur.G.tyriaca & mitridatum
administrantur ad omnes ægritu=
dines neruorum frās cum aqua de
coctōis nizati &.anisi.folioru ru
tæ & saluiæ.& cōfert in onmi tem
pore ægritudinis & in principio
quidem ante purgationem quia
digerunt &subtiliant materiam &
permutant malitiam complexiōis
frigidæ.& conferunt post purga=
tionem quia ressiduum materiei
resoluunt adhuc autem:proprieta
tem habent ut neruis iuuamentu;
afferant maius & confortent eos.&
sit dosis a quarta:ʒ.i.usque.ad ʒ.i.
diebus singulis.G.hab& adhuc de
proprietate ægritudiuibus neruo
rum conferre proprie administra=
tio castorei omni die chirat.i.cu;
eo quod cōueīt ex potibus:huius
etiam intentionis est assa.fe.pro=
prie mirabiliter in uncta.s:bibita
omni die.& oleu; de narcisco & o
leum de ireos cum glutino alboti
similiter oleum de ben & oleum
de alchāna & oleum de ruta.piper
quoque est ad neruorum ægritudi
nes frās medicina sublimis &oleū
de piperibus & similia:olei uero
de eufor.iuuameutu; est mirabile
similiter olei de croco & olei phi
losophorum.Est eni; expertu; ue
rax hunain modus pillularum de
eufor.conferentium ad frigiditatē
&:mollificationem neruorum &

ad hu. crudos qui descendunt ad eos uel qui sepulti suut quarum permistio. ℞. euforbii colloquintidæ agar. serapi. bdelii. añ. ʒ. iiii. aloes. ʒ. vi. masticis. ʒ. ii: cōfice cū expræssione ziniā aut porrorū sūt eiꝫ ex perte: dosis a. ʒ. i. usqꝫ ad. i. s. G. confectio pillularum fetidarum maiorum expertoruꝫ iuuamentorum ad oēs ægritudiues neruourm quæ sunt amara crossa uiscosa: difficilis erradicationis & ad dolores iuncturarum qui sunt ab eadem causa: & ad oēs dolores totius corporis qui eādeꝫ hēnt materiaꝫ. Similiter & ad uertigineꝫ & ad epilepsiaꝫ & ad emicraneam difficilem & sodam & morpheam & albaras & lepraꝫ. ℞. aloes turbit. añ. ʒ. v. serapini armoniaci. oppopō. bdelii. seminis armel. mirobalanoruꝫ. colloquītidæ interioris. añ. ʒ. iiii. scamo. ʒ. ii. cassiæ indæ hermodactilorum. scebraꝫ. añ: ʒ. ii. ca castorei. agar. eufor. añ. ʒ. i. cynnamomi croci cardamōi. spicæ. añ. ʒ. s. gūmi infundatur in aqua porri: & fac ex eis pillulas: dosis. a. ʒ. i. usque. ii. pillulæ fetidæ minores quæ sunt ī potestate maiorum quarum permistio ℞. serapini armōiaci. oppopo. bdelii aloes. añ. ʒ. iiii. castorei armel. añ ʒ. iii. colloquinti. ʒ. vii. turbit. ʒ. x. cōfice sicut alias. Filius Zachariæ arazi pillulæ fetidæ maiores quæ cōferunt ægritudinibus omnibus neruorum sicut est paralysis tortura & spasmus humidus & dolores iūcturarum: & soluctione educit. hu. crossum uiscosum alocis difficilis eradicationis eius. Quarum permistio. ℞. ieræpigræ. ʒ. x. pulpæ colloquītidæ. ʒ. vi. cētaureæ mīorisme izarahā. añ. ʒ. v. euforbii. ʒ. ii &. s. scebram castorei. zz. assæ. fe. serapini. oppopo setarat indi sinapis piperis. añ. ʒ. i. gūmæ dissoluantur in aqua rutæ: & fac pillulas cum cæteris dosis a. ʒ. ii. usqꝫ ad: iii. Pillulæ fetidæ. minores ex inueutōe nostra & eiusdem & sunt in intentione maiorum: & cōferunt tremori mirabiliter proprie quarum permistio ℞: ieræpigræ. ʒ. v. piretri castorei cassiæ. añ. ʒ. iii. serapini pulpæ. colloquītidæ. añ. ʒ. iiii. dosis a. ʒ. ii. usque ad. ʒ. iii. s. exptæ. Filius Zachariæ confectio anacardina quæ est a materia sublimis ad omnes ægritudines neruorum frigidas aut humidas sicut paralysis & spasmus ab humiditate aut frigiditate & tortura & tremor & stupor: sanat eniꝫ statim. Cuius permistio. ℞. zz. piretri: nigellæ: costi piperis: macropiperis. hueg. añ. ʒ. x. foliorū rutæ myrræ hascæ gētianæ. aristol. baccharum lauri castorei cassiæ sinapis: añ. ʒ. v: mellis anacardi. ʒ. v. & tertiam & ī uoluantur omnia cum oleo nuc. & confice cum melle apum & da ex eo ī modum grani lauri. Inquit Hamec hæc medicīa ē bōitatis magnæ ad ægritudines quas diximus in omnibus ægritudinibus frīs & inflamat corpus statim & adducit febreꝫ bonam spasmo humido Et fricatur cum ea līgua: & cōfert grauedini eius. Et fit emplastrum

ex ea super membrum frigidum stupidū. aut confricatur cū ea & cō fert proprie mirabiliter. & facit sudare. quapropter oport& ut coo periatur sūmēs eam ut sud& sanat enī. si deus uoluerit Mahomet fili us zachariæ. oleū quod administra tur in potu ad ægritudines neruo rum quæ fiunt ex flagmate. & hu. uiscoso. & administratur cum ali quo quod conuenit ex potibus Quod. ℞. colloquintidæ ℥. x. aloes ℥. v. turbit albi. ℥. iiii. squillæ. ℥. iii gentianæ psilii sansuci. zinziar. ana. ℥. ii. &. s. amomi: spicæ xilobal. gar. cynnamomi. piperis. macropiperis aristol. lo. & ro. cassiæ pollii. squinā ti. petro. pollipodii. anisi epithimi ana. ℥. ii. &. s. serapī. liquir. rusquiāi. zz. ana. ℥. ii. contere oīa contritione crossa & funde super ea aquæ fon tiū. lib. iii. olei ātiq. vi. unius. coquā tur lento igne usque ad aquæ con sumptionem. Hamec oleum de si gia confert ægritudinibus neruo rum flegmaticis cuius hæc est permistio. ℞. sigiæ castorei prasii ana. ʒ. ii. piperis: zz. squinanti cassiæ ana. ℥. v. ciperi costi carpobalsa. xi lobalsa: ellebori ni. armoniaci spi cæ serapini. aristol. lō. & ro. ana. ℥. iiii olei siricini. ℥. v. aquæ. lib. iii. coque sicut hic proxime diximus. Oleū aliud de asigia ualēs similiter olei sircini. lib. ii. castorei. lib. iii. coque in duplici uase. Eligimus: autem ex ātidotario unguenta & emplastra & olea de quibus est isopi ceratū & unguentum de bdelio & unguē tum philagios & ceratum diapē te: & ceratum alexā: & ceratum an dromachi & emplastrum filii za chariæ Ioannitius læsio cadens in neruis posterioribus iuuamentū suscipit asternutatoriis & caput giis propterea quod a locis origi num neruorū diuersio fit ad locū emūctorii coīs & purgatur per ipsum. lesioni autem cadenti ī ner uos faciei sternutatoria & caput purgia prohibēda sunt ī prīcipio fortassis enim cōferunt ī fine rei. Gargarismata autem sunt his & il lis utilia & proprie post mundifi cationem comunem nisi materias ad pectus reumatizare timueris & plumonem. Sunt enim tunc suspe cta sicut alibi diximus. Et iam q dem ex his quæ precesserunt ca putpurgia & sternutatoria multa colligere potes ad hæc utilia & gargarismata.

DE. CVRA. PARALYSIS.

N cura huius ægritudinis regimē duplex est. Est enī regime quoddam comune & quoddam propriū. Co mune autem regimen nunc partē morbi tangit. nuuc proprieta tem. Interdum uero dietam. Et primum quod completur cū ad ministractione omnis studii. est ad capitis partem posteriorem & nu chā: & illud ideo quoniā cadit secū dum plurimum hæc infirmitas ī neruos motiuos & eorum motus a postoriori est cerebro & nucha & hoc quidē studiū ī qbusdam

210

alii s.neruorum ægritudinibus ad ministrari debere est comune sicut ē spasmus proprie & tremor & stupor & tortura. Secundi iterum cōpletur intētio cum administratione medicinarum proprietate & uirtute conferentium & confortantium eos sicut hic in proximo capitulo quod est āte istud dixīus Tertium autem completur cum paucitate cibi & potus & omni regimine exicatīo. & sicut est ex cibis & potibus & condimentis eorum & proprietate habentes ut neruis conferant: sicut sunt grana pini proprie & cerebrum leporis & hasce & origanum & isopus & piper & .zz. & piretrum & ius serpentis cu; proprietate & speties salis conditi & ius gallorum antiquorum secundum doctrinam. G. & idromel recipiens sansucum & uitem albam & ihade & saluiam. & similia. Et conferunt ei administratō capporꝝ & talli & alphesaræ imprimis cū elleuantur a terra frixi cum spetiebus. & huegconditum. Vinum aūt uitare oport&. facit enim ad neruos materias penetrare. quæ forsitan non penetrarent. & scito quod inimicus ē neruis & oculis per se: ipsius eni; abusus ē causa morbi ipsoꝝ uitetēt aquam & potum & somnu; supra cibum: & sit parcitas in potu secundum omnē modum. & sit potus exiccatiuus & abstinere supra sitim & famen est cura propria. regimen autem proprium capit quatuor res. prima est æquatio materiei. secūda abscisio eius. Tertia cōuersio ressidui eius ad opposituz & diuersum. iiii. corigit accidentia Prima autem res completur cum administratione reꝝ morbi materiam carminantium & maturantium de quibus hic paulo ante locuti sumus: & tu require in illo. Secunda autem res completur cum administratione euacuantium propriorum sicut iera diacolloquintidos proprie & pillulæ. fe. & iera ermetis & alia quæ hic dixīus. Inqt. Gal. ægritudines neruorum & iuncturarum non enim forti agēte rectificantur. Veruntamen de meliori operatiōe ē non propare ad usū pharmatiæ a principio: ne subito tollatur uirtus aut resoluatur. Vomitus autem & euacuatio per clisteria & proprie acuta sunt ex bonis euacuationibus: & fiat uomitus proprie cum expræssione rafani cū oximelle aut cum expræssione rafani in quo sit uirtus ellebori nigri aut uōitus post cibaria acuta. Et oport& ut inter euacuationem & euacuationem interueīat tempus: in quo occupari oport& regimen confortatiuum. & tunc administrētur tyriacæ. & mitridatu; & confectio de musco dulcis & amara & similia. Et quidem in hac hora anacardinum quod diximus est eis meidcina mirabilis: & hac quidem uicissitudīe regimē istud cōpletur & cito sanitati restituitur Tertia autem res completur cum

gargarismatibus & cuȝ masticatōibus & caputpurgiis: de qbus pluries fecimus mentioneȝ. Quartam reȝ complēt unguēta: & emplastra & fricationes in balneo: & alia de quibus loquemur iam. si deus uoluerit. & dictum est. fe. superueniēte ægritudinibus neruorum humidis esse curam bonaȝ. Filius Serapionis. Decoctio conferens cuȝ uirtute dei ad palysiȝ & mollificationem & spasmum & dolores iuncturarum. ℞. radicum apii feniculi. ān. ʒ. x. squināti. ʒ. vi. se. fēiculi. anisi petrosil. siseleos costi centaureæ minoris piretei. z z. cynnami. zinian cordumeni. ān. ʒ. iiii. se. rutæ. sectarigi indi. ān. ʒ. iiii. sticados. belliricorum emblicoꝝ. ān: ʒ. viii. decoquantur in. viii. lb. aquæ usq; ad. i. & da ex ea omni die cum oleo de cherua aut oleo de piperibus aut oleo de costo diebus. xxi. Et sit proprie decoctiōis dosis ab. ℥. i. usque ad. ii. sit olei. a. ʒ. i. usque ad iii. sanat enim si deus uoluerit. Clistere conferens paralysi solutiōe educens humoreȝ crudū & uiscosuȝ quod administrādus est hora post horam & proprie quando fit īter pollatō. ab aliis euacuatiōibus. ℞. siclæ furfuris. ān. lb. ß. mellilotí. anisi: radicum maluæ mondataꝝ camemillæ. ān. ℥. iii: ficoꝝ siccoꝝ. xv fenu græci carthami. ℥. i. & ß. pulpæ colloquītidæ cherua. mundati. ān. ʒ. ii: centaureæ. ʒ. iii bulliant in. lb. viii. aquæ usq; ad. lb. i. & ß. & cū. lb. ß. huius aquæ & oleo antiquo almuri & melle: clisteræ fiat bonum & efficax. Filius Zachariæ Oleuȝ cōferens palysi & torturæ proprie mirabiliter. ℞. costi. ℥. i. eufor. piretri pipis. ān. ℥. unius tertiam. castorei. ℥. ß. olei de cheiri. lb. ß. aut olei costi. aut olei de narcisco in duplici uase coque & utere. Archigenes Ceratū cōferens mollificationi & spasmo expertum bonuȝ. ℞. eufor. piperis: isopi humidæ: armoniaci: croci. olibani. balsami. castorei: glutini albac. oppo. ān. ʒ. viii. storacis. ʒ. ii. ceræ citrinæ. lb. ß. olei. antiqui lb. iii. terātur sicca. gummæ dissoluantur in uino. & misceantur & fiat ex eis unguentum: & ungatur super membrum in quo est lesio: sanat enim. Aliud ualens proprie mirabiliter. ℞. tyriacæ. oppo. usnæ sauīæ ziniā. amigdalaꝝ. amaraꝝ casto. gūmi: rutæ agrestis: thuris. ān. ʒ ii. se. agnicasti. piretri. galbāi eufor bii. ān. ʒ. i. gario. gūmi. pini: ān. ʒ. vii olei cucūeris asi. olei laurini: & olei de gallis quantuȝ sufficit liniatur super membruȝ. Gargarismata aūt fiat ex eis quæ diximus. Aliud bonum gargarisma fiat cuȝ iera archigenis & oximellæ. Eligantur autē ex cōmasticationibus conuenietia ex eis. & ex eis sūt formæ factæ sicut nuces ex staphysagria & mastice: deponūt eniȝ flegma plurimuȝ. Aliud ualens similiter sinapis piretri: staphysagriæ. ān. fiant: formæ sicut diximus cum mastice & administretur. Sal solutiuuȝ cuius iuuamentum est magnum ad paralysiȝ

210b

nacardino aut tyriaca aut mitrida
to & exhibitō diamus. dulcis & a-
mari & fricatio gīgiuarum cum sa
le solutiuo q̄ diximus aut cum sa
le & nuce mus. & hueg. & sint eo
ruꝫ partes æquales aut cuꝫ anacar:
& nuce. mus. & aliis tertiuꝫ aūt stu
dium perficitur cum administratō
ne uentosarum supra ceruicem &
appositione medicaminis rubifica
tiui & cauterizatiōe facta post au
rem ex parte ægritudinis & post
ista si nō contulerint cauteria duo
fac in spōdilibus. unum hīc aliud
inde & quandoque fiunt duo hīc
& duo inde secundum distātiā spō
dilium:& quandoque tria. quoniā
sanat si deus uoluerit. Sabor filius
girges confectio medicaminis ex
pti ad torturam & cōmasticatur
& expellit flegma plurimum. & cō
fert proprietate & rectificat mali
tiam neruorum & sanat cum ce
leritate cuius permistio. ℞. nucis
mus. piretri hueg. recentis thuris
āā. partes æquales cōfice cuꝫ chei
smes & fiant formæ sicut nuces &
cōmasticētur ex parte lesa & teneā
tur diu in ea & confric& cum ea
patiens digitis suis partes mandi
bulæ & gīgiuas & dentes partis
infirmæ. Si autem fortius mastica
bile facere uolueris. misce cuꝫ præ
dictis anacardini parteꝫ. i. & ē mira
rabile. Filius Zachariæ accipe nu
ceꝫ mus. integram non habentem
cōtaminationem aut marciditatē
& line super eam ex anacardino
quod diximus & teneat patiens

in ore in parte lesa per horas. ii.
uel. iii. deinde cōmastic& eam & te
neat commasticatum eius ī parte
ipsa & hoc faciat bis in die quo-
niam sanat. Filius Serapiōis confe
ctio caputpurgii ad paralysiꝫ & tor
turam expti. ℞. piretri condisi o-
leandri exiccati supra fumum. āā.
ʒ. ii. origani carui aristol. ro. āā. ʒ. s.
carpobalsami. ʒ. i. terantur & pul-
uerizentur & in sufffletur ex eis in
nasum: Aliud eiusdem mirabile.
℞. pulpæ colloquintidæ. castorei
piperis. al. condisi. āā. fac pillulas
cum aqua casei: deinde fiat caput
purgium ex eis cum succo auricu
læ muris expertum. Gabriel caput
purgium ad torturam bonum ca
storei condisi nigellæ in fusæ ī ace
to exiccatæ. āā. distempera cum
succo cucumeris asinī deinde di-
mitte siccari. & iterum distēpera
cum expræssione arthanite iteruꝫ
dimitte siccari & iterum distēpera
cum succo auriculæ muris & fac
similiter. ultimo uero distempera
cum succo sansucci & fac sief: &
frica ex eo super cutē cuꝫ succo au
riculæ muris aut sāsuci:& distilla
in nasum & sugatur uehemēter. est
enim expertuꝫ gloriosum. Demo-
critus caputpurgium sanās cum
celleritate. oppo. ultima cōtrictio
ne teratur cum oleo. cucu. asi. & ex
præssiōe auriculæ muris usque dū
fiat sicut mel curēs & conseruetur
in uase uitreo deinde distempere
tur modicum ex eo cum succo sā
suci & distilletur in nares sanat

enim. celeriter. Aliud fel perdicis aut gruis cu; aqua auriculæ muris aut sansuci sanat celeriter expertū Gargarismata fiāt cum aliqua ex ieris magnis & aceto squillitico. & aqua decoctionis hasce & origani & est expertum. Filius Serapiōis gargarisma bonum. ℞. sinapis staphysagriæ. zz. piretri macropipis decoque in aqua & cū iera fiat gargarisma. Aliud calamentum cāpestre hasce fac similiter. Euaporatorium ℞. florum camemillæ & zinī an folior℞ saluiæ. lelēg. sticados sāsuci. āñ. lb. ʒ. decoque in aqua & euaporetur ex ea locus deīde abluatur Post hoc emplastrū fiat ex fece calida. est enim expertum. Hermes precipit euaporatorium fieri quo & posteriores usi sūt & inuentum est esse iuuamenti sublimis: & proprie quando euaporatur ex eo pars capitis posterior & collum & spōdilia & ceruix & mandibula & tempora & frons. deinde lauatur eo comprimendo & fit emplastrū ex fece. & modus operationis eius est accipe. zinian leleng. hasce calamenti sticados folior℞ saluiæ. āñ. ʒ. ii. aceti. albi boni. duplu; ponderis omnium de coque usque ad eius medium deinde uaporentur ea loca sicut diximus & abluatur & emplastrentur. Inqt hermes profūdatur uirtus euaporatorii eius & submergitur in profundo corporis & incidit & resoluit. hu. crossos & uiscosos. & nos experti sumus illud etiam inuenimus mirabile. & proprie ad torturam & paralysim & spasmum. Filius serapionis euaporatoriu; cōferēs torturæ & paralysi. ℞. hasce sticados origani piretri lauri sinapis camemillæ mellilotí sansuci marmacur. i. marubium āñ. decoquatur in aqua & euaporetur locus est enim expertum: deinde inūgatur locus oleo costino. aut oleo balsāi. aut oleo de bē euaporatio autem facta & similiter faciei ablutio ex aceto & aqua decoctionis sinapis est mirabile. ex ūguentis. aūt & oleis & linimētis elige in his quæ præcesserunt capitulis: & afferantnr ad locum hūc & ex aliis similiter & medicinæ q dem rubificantes sunt dictæ. & ex eis ē sinapismum & unguentum al dararihec dicta in antidotario.

DE. SPASMO.

Pasmus alius fit apunctura Inqt. G. pūcturā nerui & cordar℞ sequitur spasmus. & proprie cum non respirat punctura. Efficitur enim uenenosum reumatizatu; eius & putridum: & uenenosu; quidem propter continuitatem rapitur ad cerebrum & facit epilepsiā aut spasmu; putridum uero apostema in loco puncturæ uel iuncturæ generat. quare puncturam aperiri præcepit immo scindi & poī atractiuu; subtilis substantiæ. & reumatizationis fiat expurgatio & resolutio hoc autem in loco suo tradēmus sufficientius si deus uoluerit Et fit spasmus ab humiditate & cura eius est cura paralysis & pro

& torturam & ægritudĩes neruoꝝ frigidas: accipe piperis origani hascæ. sinapis .zz. piretri. se. apii folii aĩsi. fẽi. gario. hueg. macis. petro. nasturtii. scamo. agar. turbit. añ. ʒ. i: &. ς. sal gẽ. ad pondus omnium terantur & cribellentur & administrentur eis ubi oport& etiam super cibaria & quandoq; quadruplicatur in eo hueg. & est uirtuosius. Caputpurgia & sternutatoria sũt ad hãc ægritudinem uehementis uirtutis. purgant. enim cerebrum & conuertunt a pte ægritudinis ad emũctorium comune. Eligantur caputpurgia ex eis quæ diximus & quæ dicemus. Filius Zachariæ. Modus caputpurgii conferens proprie mirabiliter ex eis ad paralysim & torturam & dolorem capitis & ægritudines cerebri flegmaticas. ℞. castorei. ʒ. i. condisi. piperis ciclaminis gilbenec: pulpæ colloqntidæ baurac. ru. euforbii. fellis bouini exiccati. añ. ʒ. iii. fiant ex eis coliria & deinde fiant caputpurgia cum eis cum auricula muris: aut cum aqua sansuci. Galienus quidem iam dixit administrationem tyriacæ & mitridati ante purgatione; & post conferre sicut in capitulo quod ẽ ãte istud diximus & anacardi quoque iuuamen est adhuc ĩ hac causa mirabile quod diximus. & plura quæ illic scripsimus quæ etiã huc afferrantur quandoq; ante datur ex oppoponaco quantitas cicerũ trium cum oximellæ & confert. iuuamentum quoq; hueg. cõditi dicimus esse mirabile ad ægritudines neruoꝝ omẽs proprietate sua & similiter granoꝝ pini. piper aũt secundum omne; modum administrationum confert mirabiliter. & similiter assa. fe. bibita. proprie. & linita diebus singulis. & iam quidem diximus iuuamẽtu; castorei magnificari. secundu; omnem modum administrationis eius & similiter usus capparorum. Hermes magnificatur iuuamen olei uulpini ad paralysim & ægritudines neruorum alias. & proprie ẽbrocatio facta ex aqua decoctionis eius. & proprie usque dum dissoluantur membra eius ĩ ea. & magnificatur etiam oleu; ipsius decoctionis. & nos scripsimus illud in grabadin medicinarum uniuersaliũ. Ioãnitius. pillulæ de oppopo. sunt medicinæ sublĩes ad ægritudĩes neruoꝝ: & exiccãt ab eis hũiditates uiscosas & mucillaginosas. & conferunt paralysi torturæ & spasmo. & dolori iuncturaꝝ & dorsi & genuum quaꝝ pmistio. ℞. aloes. ʒ. x. troci. alhandal. ʒ. vi. &. ς. oppo. serapini. armõiaci. bdelii. hermodatiloꝝ. añ. ʒ v. armel. succi. cucu. asi. añ. ʒ. ii. &: ς. pipis: macropiperis. zz. cassiæ. mirobalanoꝝ citri. belli. embli myrre croci. eufor. castorei. añ. ʒ. i. scamoneæ. ʒ. i. &. ς. agar. ʒ. ii. turbit. ʒ. vii. gummæ infũdantur ĩ aqua caulis. Cæteræ autem infundantur in expræssione. zinian. deinde misce omnia simul postq̃ in spetiebus exiccata fuerit expræssio. ziniã tri

should be 1

bus uicibus.& fiant pillulæ & sit dosis ea℞.a.ʒ.i.usq; ad.ii.Ioanniti us unctiones & emplastra rubifi cantia quandoq; exhiberi oport& loco originis neruoru; quibus ac-cĩt passio applicãda sunt uel saltẽ in parte & latere ortus eorum.Et ex ũctiõibus idem administrãdu; est oleum nardinu; & costinum cõ fortata cu; castoreo euforbio pipe & piretro.Et ex emplastris quidẽ est radix lilii ipsa enin est iuuamẽ ti magni & proprie administrata fricando & comprimendo super locu; &ungendo.Et si admiscẽtur cu; ea genera altar& magnificatur operatio.Mahomet arazi.modus li nimenti conferentis paralysi mira biliter.℞.ceræ citrinæ.ʒ.ii.olei.de narcisco & olei de lilio.ãñ.vi.℥.eu forbii ʒ.viii.fiat ex eis emplastru; & liniatur in latere alio.Ioãnitius in fine quidẽ rei conferũt stufæ & balnea sine aquis:& fricationes in eis cum sale solutio qua; diximus aut cum castoreo.&aniso & dauco aut ziniã siccata. aut cum urtica a cuta.Et conferũt etia; aquæ ther-ma℞ post fricationem in balneo sicco:& abstinentia cibi & potus supra balneum.& regimen exiccati uum q̃tum possibile fuerit.sanabi tur.cũ hoc studio.si deus uoluerit.

DE.TORTVRA.

Vædam est aspasmo & cõ trahit superius quædam a paralysi &mollificatõe &re laxat ad in ferius.Et cura illius ẽ cura spasmi quã dicẽus.Et cura hu ius est cura paralysis quã diximus præter quã oport& caputpurgia & gargarismata cum purgatione uitari cum sit post mundificatiõe; cura uera.Ve℞ gargarismata cũctis medicinis præponẽda sunt caput purgiis cu; utraq; sit cura uera.Et sit studium precipue primum in administratione medicaminum.& emplastroru; & linimentorum & medicinaru; rubificantium in spõ dilibus ceruicis:deinde perueniẽ-du; est ad mãdibulã &partes faciei & hoc est studiu; secũdum.Ad cau teria aute; approximandum ẽ quã do iam omnia nõ cõtulisse experie ris & hoc erit studium ultimu;.

Primum aute; studium perficitur cum administratione emplastroru; & linimentorum spõdilibus cerui cis:unde nerui faciei &musculi or tum habent ex his quæ dicemus. Secũdum autem studium perfici-tur nũc cum rebus extra nũc cũ re bus intus.Res autem quæ extra ad ministrandæ sũt.sunt linimenta & emplastrationes & ẽbrocationes. & uaporationes &ablutiones:& ca lefactoria ex eis quæ diximns:& di cemus.Res autem quæ intus sũt administrandæ sũt cõmasticabilia sicut formæ factæ ex hueg.& nuc. mus.& aliis quæ dicemus.sicut cũ masticatio nucis mus.&.retentio eius in parte passionis cõtinuo ĩte græ aut cu; masticatæ:& retentio castorei ex pte passionis:& sub lĩ-gua & administratio fricationis in parte interiori mandibulæ cum a

prie cum euacuatōibus & clisteribus acutis & balneis aquarum thermarum & balneo sicco in fine rei & linimentis quæ diximus: Immo totuz regimen comune & propriuz quod diximus ibi. Inquit hippo. febris supra spasmum humiduz curat eum. spasmus uero supra fe. interrimit. Qua propter eligātur ex prouocationibus conuenientiora qualia sūt castor. & assa fetida. qbus misceatur mellis duplū eoruz: & sit dosis sicut auellana spasmū eniz resoluūt & fe. inducūt. Idez facit oppopo. & castoreuz cuz aqua mellis Idem facit etiā oleum de cherua cū assa & ex compositis ē anacardinū. ipsuz enim īducit fe. & spasmū curat. tyriaca quoqz & mitridatū sunt ex medicīs solēnibus ad spasmuz. sal quoqz calefactus & posituz ī locis originis neruorum spasmus resoluit. fit etiā spasmus a frigiditate. & cura eius ē sicut hic proxīe diximus: & fit quandoqz a siccitate & accidit post fe. aut post fluxum superfluentez & ē prauus uix recipiens curam: tamē proposse curamus administrando regimē secundum omnez modum humectatiuuz: qualia sūt proprie balnea ex aquis dulcibus aut ex lacte. aut ex aquis in quibus cocta sunt humectantia sicut ordeum & uiolæ & capita & pedes ædorum. & agnoruz & arietū pinguiuz & quandoque fiūt ex his clisteria & conferunt uehementer & propinentur eis sorbitiones pīgues & sūt cibi eorum aqua carnis

& quod currit secūdū seitā sorbiliū & lac mulsum recenter & oleum amigdalinū cum zucaro & uniuersaliter regimen omne lenitiuum ē utile eis. Filius Serapiōis de coctō conferens spasmo humido & est ei impressio fortis. accipe calamēti hascæ. ān. ℥. 5. hueg. ℥. i. 5. carpobalsami. squinānti. ān. ʒ. iii. sticados ʒ. vii. zz. se. fe. anisi. apii. petro. costi ān. ʒ. ii. belliricoruz. ēblico. ān. ʒ. iiii. coquantur in: lib. iiii. aquæ usqz. ad lib. ii. & da ex eo omni die ℥. ii. cū oleo de pipibus: aut oleo de cherua. & sit dosis. a. ʒ. i. usque ad. ii. Filius Serapiōis ceratum. de euforbio magni & sublimis iuuamenti ad spasmum frigidum & humiduz & ad alias neruoruz ægritudīes ab eadem causa: cuius permistio. ℞. olei de cynamomo. aut olei antiquī lib. i. ceræ citrīæ. ℥. ii. eufor. bōi & recētis. ℥. i. ungatur locus spasmatus est enim mirabile. Ruffus decoctō ad spasmum cōferens mirabiliter & ad omnes neruorum ægritudines a frigida causa & humida. ℞. hueg recentis. ℥. iii. decoque cum aquæ. lib. i. usque ad. 5. & da ex ea oī die. ℥. i. cum chirat. i. asse. fe. aut cuz castorei granis. ii. expertuz. Ruffus Idromel cōferens similiter. accipe hueg. ℥. iiii. & decoque in. iii. lib. aquæ usqz ad. ii. lib. & proiice super eam mellis puri. ℥. iiii. deinde cola in colatorio denso: & continuo bibat ex eo est enim medicamen bōnum. Galie. expertum est de oleo uulpis ad spasmum & ad alias ner

uorum ægritudines & dolores iũ cturarum & de sessione intina indeco ctione eius. Filagrius ceratum cõferens spasmo & ægritudinibus neruorum expertum. ℞. ceræ citrinæ ℥. ii. olei irini: olei costini & olei de ben. & olei de cynamomo. añ. ʒ. iii. storac. liquidæ. ℥. i. euforbii. aur. iiii. casto. aur. ii. isopi humidæ ℥. i. adipis uulpinæ: ℥. ii. unge ex eo super locum est enim expertum. Archigenes ceratum oĩbus ægritudinibus frĩs & hu. neruorum & dolores iuncturarum conferens & est forte. ℞. olei. cucu. asi. lib. i. olei rutacei olei de cynamõo. olei costini. añ. ʒ. ii. ceræ citrinæ. ʒ. iii. euforbii castorei piretri piperis. añ. ʒ. viii. zz. ʒ. v. assæ fe. bdelii. añ. ʒ. s. galbani ʒ. iiii. conficiatur aũt sic assa bdeliũ & galbanum dissoluantur in aceto forti: cera quoque & oleum & euforbiũ dissoluãtur in igne & permisce cum eis succi cucu. asi lib. s. & bulliant ad consumptionẽ succi. deinde misce cum eis gũmas dissulutas. Vltimo uero puluerem aliorum cum eis permisce conterẽdo: & utere quoniam est expertũ uerax.

DE. TREMORE.

Remor ẽ ægritudo neruorum & lacertorum & cũ eis curatur quæ diximus. & confert ei fricatio & sepeliãtur ĩ arẽa aut ĩ cĩere calido & accubitus ĩ furno calido q̃ntũ possit pati & linimẽta calida. Filius Zacha. cõfectõ pillularum cõferẽtiũ trẽori proprie mirabiliter ℞. castorei piretri cassiæ. añ. ʒ. iiii. serapini pulpæ colloquĩtidæ. añ. ʒ iiii. ieræpigræ ʒ: v. dosis. a. ʒ: i. &. s. usque ad. ii. s. Idem confectio ad tremorem experta. ℞. mirobalanorum. ni: ʒ. xxx. sauĩæ. ʒ. x. olibani. ʒ. vii ciperi hueg. añ. ʒ. v. cõfice cũ cheisines & fiant formæ sicut nuces & da. ʒ. i. uel. ii. sanat enim cum uirtute dei.

DE. STVPORE.

Tupor sicut cætera quæ diximus curatur & si est a percussione uel uulnere non curatur: & si est a sãguinea repletiõe curatur flebothomia uenæ quæ magis deseruit membro stupido & si sãguis exuberat in eo basilica m flebothoma. deinde cephalicam: deinde illam quæ ẽ familiaris illi membro. Et quandoq; fit ab hu. frigido. & crudo & curatur sicut paralysis ab eadem causa Et quandoq; fit propter cõpressiõnẽ supra mẽbrum: & cura eius est extensio & exercitatio illius membri.

DE. CATHARO:

Atharus est descensus humorũ a capite ad membra interiora cuius genera ut dicit. G. in libro misso ad glauconem sunt tria s. coriza: brancos: & tussis. Catharus uero dictus est a fluore græci enim fluorem catharum uocauerunt Coriza ab ossibus narium nomen accepit: est enim cũ grauedinæ & constrictione narium cum tenui fluore oris atq; crosso cum sternutactiõibus assiduis & odoratu dif

212 a

ficili & oculorum lachrymatione brancos uero dicitur a præfocatione faucium & uoce obscura. & sternutatione assidua & transglutiendi difficultate. Catharus autem in uisceribus distillans percutiens stomacum tussim uel nauseam prouocat. Si uero in pulmone uenerit tussim causat cum spirituosis sputaminibus cum raucedine. Quod si patiens sanguinem spuerit ad ptisim uēit & rapide morietur & consumptus. Et nota quod catharus est genus ad supradictas ægritudines tres & non est speties ægritudinis per se.

EE. CVRA. CATHARI.

Vra huius ægritudinis dupli ci regimine indig& comuni. s. & proprio. Comune aūt regimen est. vi. res. Prima pōit studiū ī uita patientis obseruandum. Secunda adæquat materiam. Tertia abscīdit eam uel saltem diminuit. Quarta diuertit apte timorosa: ad partē comunem: Quinta abscindit fluxū eius. Sexta corrigit accidentia. Primam aūt rem complent diminutō potuum & ciborum: & prohibitio uini omnino & replectiones. & uitatio nauseæ & cauere ab austro & borea quantum possibile est. Auster enim rarꝝ facit & repl& capita. boreas uero constringit & comprimit. Et noc& somnus supra repletionem & potus supra repletionem. & multitudo sōni immo qualiscunque sit sōnus in die & sit parcitas eius in nocte & non iaceat supinus & alleuietur a cæna īmo prohibeatur si est possibile & iniūgatur quies quoniam est res magna maturans ipsum: & prohibeatur a fumo & uentis & radio solis & lunæ & proprie quando est ingressus eorꝝ per fenestraꝫ. & uit& uapores & replentia caput & rarefacientia ipsum: & uit& potum aquæ frigidæ. & dicitur quod potus aquæ calidæ maturat catharos: & similiter introitus ad sudandum in balneo. Secundam autem rem cōplent administrationes inspissantium & infrigidantium in acuto & calido: & subtiliantiū: & incidentium in crosso & uiscoso. Eligantur autem ex infrigidantibus raro infrigidantia actu. Et si non competunt non elleuentur in gradu multæ infrigidationis: & diliguntur secundum plurimum quæ īfrigidāt postea & non multum eleuata: qualia sunt balnea dulcis aquæ in ieiunio & administratō embrocaꝝ ex ordeo & uiolis & papauere & camemilla & effusio aquæ calidæ super caput & super extrema & testiculos. & in unctiōes factæ super caput & super uentrem siue cuꝫ oleo uiolæ aut camemillino aut oleo de papauere si adsunt uigiliæ & olfacere camphoram & aquam ro. & alia quæ diximus in soda calida & confert potus aquæ ordei & sirupus de papauere. & uiolæ cōditæ cum aqua ordei & suctio cū naribus olei uiolacei & olfacere cāphoram. & cibi eoruꝫ sit sorbitōes

4

126

123

factæ ex fabis & ex ordeo & ex tritico & ordeo & de papauere albo & de oleo amigda . dulci & amilo cũ lacte si nõ est fe. Inspissatia autem sunt necessaria : ut subtile acutum quod descẽdit ad guttur incrossetur . & non descendat ad profũdum: immo facilius adunatũ excreetur. Et ex hoc facientibus ẽ drag. & oleum eius & mucillago psillii : & se. cydoniorum & aqua iuiubarũ. & sebesten. & sirupus eorũ: & lohoc ipsorum de papauere. Ex subtiliantibus aũt & diuisiuis eligantur quæ proprietate uirtutis ad hoc certa cognoueris : qualia sunt calefactio capitis cum sale & milio. aut cũ aliis quæ ĩ soda frĩa diximus. Et confert introitus balnei ante q̃ lauetur caput. super extrema autem proiiciant aquam calidam plurimum: & ungãtur ex ea testiculi: & similiter cum oleo sãbucĩo: aut anetino: aut camemil. aut sansucino: aut rutaceo: aut oleo de ben. aut laurino: aut de lilio: & distillet ex eis ĩ aures & nares cũ lana & proprie calefactis. & cõfert eis incliatio super uaporem aquæ ubi camemilla mellilotu; sancucus anetum cocta fuerint. caput uero eorum & frons cum costo. & spica & myrra & pauco castoreo & similibus cum oleo. ro. mistis. In fine autem rei confert introitus balnei & lauari in eo: & olfatus redolentium calidorum sicut est muscus & ambra & alia quæ diximus in soda frigida. & sit eorum cibi pulmenta de frumento. aut furfure cu; melle & sorbitiones ficorum siccorum & farinæ cicerum cum pulegio & cum fenugræco. & aqua cicerum & similia Tertiam autem re; cõplent flebothomia & solutõ uentris & administratio clisterioru; & colliriorum & lenificationes omnes & proprie cum clisteribus & enematibus saltem trahẽtibus superfluitates. Flebothomia aũt in hac ægritudine in tribus casibus solum necessaria est. Primus casus est si catharus calidus est in calido corpore & abundante in quo sit oculoru; rubedo & uenarum plenitudo . Secundus si catharus est calidus declinãs ad oculos uel qualitercũq; sit aut terminetur in faucibus uel pulmone. aut costis aut diafragmate & figatur in eis ad collectionem Tertius si accidat catharus cum febre . In his aũt solũ casibus flebothomia utilem ĩ uenimus catharo Solutiones fieri oport& in calida materia. cũ uiolis conditis & aqua ordei cum aqua fructuum quã dicemus. Infrã uero cũ pillulis cocchiis & ierapigra cum aquis passularu; & ieradiacolloqntidos & similibus. Quartã rem complẽt gargarismata & caputpurgia & fricationes ex termicatum & uentosæ & similia. interdum enim materiam in faucibus figi timeus aut quod ad partes fluat nobiles: & tunc si eas ad nares conuertimus & proprie cum caputpurgiis & sternutatoriis & suffumigatiõibus & ordo

est expertum. Dixit filius Zacha-
riæ fiant formæ sicut auellanæ ex
olibano & storace costo & sandara
ca:& sint eoꝝ partes æquales:&
fiat suffumigatio ex una eaꝝ & re
cipiatur fumus per traiectoriū. ab
scidit enim fluxum. Dixit Ebenge
zar addatur eis ex xiloaloes pars
i.& permutatio fiat a storace liqui
da ad storacem siccam. Ex eis aūt
quæ retinentur in ore ad calidum
quideꝫ sunt species deiacur:& quā
doq; commasticatur coriandrum
& retinetur cōmasticatū eius in
ore & confert.& quandoque reti
netur in ore cāphoræ modicū. Ad
frigidum uero confert olibanum
& myrra: retenta enim in ore abscī
dunt fluxum. Et iam uerificatum
est quod spica retenta inter dētes
est iuuamenti sublimis. Filius Za
chariæ. Confectio formarum simi
lium lupinis quæ tenētur in ore &
sistunt cathaꝝ. ℞. olibani partem
i. myrræ croci spicæ stora. ān: parteꝫ
ʒ. opii partis unius tertiam. fiant
ex eis prædictæ & teneatur ex eis
una in ore præterq̄ deglutiatur sa
liua eius. Expertum est spicam so
lam in ore teneri per noctem aut
per diem & noctem sedare catha
rum. Ex odoribus uero ad calidū
sit modus formaꝝ de libro sabor
regis medorum. sistunt enim catha
rum calidum & odoratur ī fe. adu
rente & sincopali & pestilentiali.
Quarum permistio. ℞. saufel. sāda
li. al. &. ru. ān. partes æquales. ros. p
tes. ii. ʒ. sandali macasati partes. iii.
camphoræ partem. ʒ. bol. armeni
partes. viii. omnia præter cāphorā
terantur sicut alcohol.& agitentr
cunterendo cuꝫ aqua. ro. per ebdo
madam. i. deinde misceatur cuꝫ eis
camphora:& fiant inde sicut pōa
cum glutino gūmi ara.& aqua ro.
& odoretur. Conseruentur autē ne
tollatur uirtus eoꝝ in uase uitreo
in loco recenti.& liniatur sæpe cuꝫ
aqua. ro. permistionis cāphoræ &
sandali macasati. Ad frigidū uero
fiāt poma īuentione eiusdem sto
ra. calamitæ. ptes. v. olibani masti-
cis. ān. partes. iii. sandaracæ tātūdē
costi spicæ. ān. partes. ii. ābræ. ptē.
i. buthur. ligni albi. ān. partes. iiii.
musci. ptē. ʒ. fiāt poma & admīstrē
tur sunt experta. Confectio alia
pomoꝝ ex inuentione nostra. bu
thursendere. p. viii. ligni albi boni
& electi partes. vii. galliæ muscatæ
ptes. vi. ābræ bonæ partes. ii. musci
partē. ʒ. fiant ex eis poma cū gluti
no dragagāti & administrētur: sūt
enī nobilia & experta cerebrum &
cor confortant. Res autē quæ lā-
buntur & deglutiūtur: ad calidum
quidē sunt species deiacur.& aqua
coriandri & sirupus de papauere &
similia. Filius Zachariæ confectio
pillulaꝝ quæ tenētur in ore. sistūt
cathaꝝ calidum. ℞. amili. dragagā
ti amigdalaꝝ dulci. fabaꝝ excor
ticataruꝫ papaueris albi & corticū
eius: gummi. boli. ar. ān. confice cuꝫ
mucillagine psilli & cydonioꝝ &
fiāt sicut lupini & teneātur ī ore.
sunt eniꝫ expertæ. Ad frigidū uero

confert thus & myrra: ista enim deglutita sistũt catharr. Confectio pillularum de libro filii zachariæ: de qbus omni nocte sũmitur a tribus usq3 ad. v. & sistũt catharũ. quaru3 permistio. ℞. thuris masculi p i. myrre opii. croci. ãn. partis unius terciam succi liquir. p. i. fiãt pillulæ & dentur sicut diximus. Confectio alia pillularum conferẽtiũ ad omnes reumaticas passiones & sũt de libro alexandri medici: quaru3 hæc ẽ permistio. ℞. myrre. ʒ. iii. thuris masculi. ʒ. ii. s. opii. iusquiami. radicum alchaiber siccæ. ãn. ʒ. ii. cõfice cum succo alchaiber hũæ. da ex eis. a. ʒ. iii. usq3 ad. v. in sero sunt enim mirabiles. Sextam uero & ultima3 rem complẽt correctio particularium accidentium quorum catharus causa est: Et hoc ẽ regimẽ propriu3 sicut correctio proprie ægritudinũ catharaliu3: oculorũ & narium & aurium & glandularum & uuæ & gulæ. & duarum amigdalarum & pectoris & pulmoĩs & aliarum partiu3 quas catharus offendit. Et nos de oĩbus ĩ propriis loquemur capitulis si deus uoluerit & primo de ægritudĩbus oculorũ

EXPLETA. EST. SVMMA. QVARTA. INCIPIT. QVINTA DE. AEGRITVDINIBVS. OCVLORVM.

Ermo noster erit deĩceps de curis ægritudinũ oculorum. Sunt autem oculoru3 curæ seccũdu3 unũ triũ modorũ Alia enim est conseruatiua sanitatis eoru3. Alia curatiua ægritudinũ eorum. Alia uero præseruatiua ab ægritudinibus futuris in ipsis. Et prĩa qdẽ fit secũdum alterum. v. mõrũ. aut enim conseruat superfitiẽ oculi in intensione decenti & naturali aut conseruat oculum in sua propria temperantia & æqualitate. aut conseruat organizationẽ ipsius in coæqualitate ipsius. aut conseruat continuatione & positõnem naturalem partium eius. aut conseruat spiritum uisibilem in sua propria illustratione. Et quidẽ primã rẽ cõplent medicinæ abstersiuæ habentes mediocritatem & temperien intensiõe sua: sicut proprie succus feniculi & coliriu3 ex eo & succus memite: & herba adhil proprie. aut res teneram radentes superficiem eorum qualis est teneritas oculi corporis puerilis & proprie nitentis in siplicitate sua quorum rememorabimur post. Et super his tueri ab his quæ tersionẽ impediũt qualia sunt: fumus & puluis & flatus asperorum uentorum & inæqualitas aeris & aspectus rei uariantis ipsos. & omnis res faciẽs senescere oculum sicut coitus & labor plurimus & fletus uincens mẽsuram & ebrietas & somnus plurimus & uigiliæ plurimæ: & sõnus supra repletionem & proprie ex cibis & potibus uaporosis turbidis sicut sũt proprie caules porri acrĩonia salsa fabæ lẽtes & uniuersaliter oĩa conturbantia sanguinem. Secundam rem complent me

212b

ramentis aperientibus nares & de oppilātibus colatorius erit digni or operatio. Hoc est quod. G. precepit nisi forte agitationē timeas in materia quæ multum fluit dis ruptius propter inquietatōem & a gitationem eo quod sternutatio ē suspecta in principio. Et quādoq; materia quiete indig&:ut maturo tur. & enim maturatio multiplicat & dilatat materiam & facit eam cō sequi motus laboriosos & uehemē tes. At uero post cathari maturatō nem est eius iuuamentum sublime mundificans radicem & ad hoc iu uantius post corporis totius mun dificationem comunem & propri am. Gargarismata quoq; necessaria sunt:& prohibentur interdū. & īue nimus iuuamentū eorum in tribus cōpetere casibus. Primus. s. ad ca tharum acutum & calidū cum re bus incrossantibus & coadunāti bus eum. ut prohibeatur desēsus eius ad profundum & fiat facilis ad expellendum & excreādum: qui propter acumen & subtilitatem aggregari non poterat. Secundus autem ad catharum cuius materia multæ ē uiscositatis & spissitudīs & querimus subtilitatem eius & di uisionē ut facilius expellatur. Ter tius quādo timēus materiā figi ī faucibus & querimus abstersionē & mundificationē. At uero in. iiii. casibus gargarismata administra re suspectum ē. Primus est timor & suspitio cathari ad pectus, & pul monem fluere consueti. Secundus est si catharus de genere acutorū est & subtilium & mordicantium Tertius in præfocationibus quæ fiunt subito. Quartus est si catha rus est uehemens & multus. In his quidem casibus gargarismata agi tāt materias:& conuertunt eas ad uias pectoris & pulmonis & faucū & eas multiplicāt. Amplius tamen gargarismata secundum unū quoq; modorum fiūt aliud enim partem nobilem per ignobilem purgat. Aliud sistit fluxum: aliud stringit quod fluit: aliud alterat quod fluit. Aliud uero est quod aggre gat duas intentiones uel plures ex his quæ diximus. Exemplum uero primi est diamoron administratō cū decoctione rosarum & balustia rum & taliū. Exemplum secūdi est administratio generum salis & īci siuorum & similium. exemplum tertii ē administratio camphoræ ad calidum & myrræ ad frigidum exemplum qnarti est: agregatio in tentionum extremitatum aut fricatiōes & uentosationes ad hoc in eis multum conferunt: exercita tio autem & motus partium in feriorum sunt iuuatiua ualde. Ex maximæ aūt diuertentibus mate riam cathari ē ut radatur caput in parte cōmissuræ coronalis & uoca tur cuhendeg. i. continuatio capi tis & fricetur super illam uehemē ter cū cepe acuto aut cū sqlla aut cum panno aspero. deinde pona tur super ipsum medicamen rubi ficatiuum usque dum fiat uesica

tio deinde aperiantur uesicæ:&po natur quod fluere faciat: deinde i teretur usque dum appeat sanitas Quod si hæc non contulerint cau terizetur in eodem loco & dimit tatur tempore extēso.& sit locus cauterizationis ubi terminatur maior digitus postq̄ radicem ma nus in extremo narium posuerit Quartam uero rem complent ca thari fluxum abscindētia. Et sūt ex stollidis qui ante digestionem ipsius & mundificationem comu-nē admistrāt huiusmōi.īmo ī me dio agitationis quandoque:& est causa cumulationis & multiplica-tionis ipsius deinde disruptionis uehemētis.sit ergo studium erga hoc post corporis mūdificationē & post sedationem agitationis ue hementis:ut abscindatur residuū fluxus ipsius & fortassis in aliqui bus casibus cogimur in prin-cipio facere illud & proprie aut quia timemus ne repat in profun dum aut in partes nobiles:aut ne nobiliū & necessariarū operationū fiat destructio illico sicut ē catha rus prefocatiuus subito. Et fortas sis regimen diuersiuum uiæ eius est hoc nobilius &securius īmo re gimen abscisiuum quod diximus est regimen dubium. Et illud ideo quod possibile est ut disrumpa-tur deīde fluxu disruptiori q̄ pri us & timoroso. Et regimen diuer siuū lic& dilat& materiam & mul tiplic&.tamen conuertit multipli catam ad partē comunē nō timo

rosā. Sedationē aūt cursus faciētia Alia sūt gargarismata alia suffūiga tiōes alia quæ retinentur ī ore:alia quæ odorantur.alia quæ deglutiū tur alia quæ labuntur.ex gargaris-matibus aūt ad catharꝝ calidū sūt aqua.ro:cū modico cāphoræ aut aqua lentium &.ro.& balaustiarū aut aqua coriandri &.ro:aut aqua corticum papaueris &ro. Ad frigi dum uero gargarisma fiat cum ui no decoctionis myrræ aut olibani aut sandaracæ aut talium. Ex suffu migationibus uero ad calidū sūt semen lini infusū in aceto & tore factū.deinde fiat suffumigatio cū eo:aut ex ordeo &aceto.aut ex sul fure & aceto:sandaraca quoque cū aceto iuuamenti ē sublimis.& ua por aceti super lapidē mollarē ignitum.&similiter uapor cāpho ræ cū sulfure &aceto aut cū ordeo fracto & aceto.aut ex cāphora so la puluerizata sup uase uitreo po-sita super prūas præter quā descē dat uapor eius ad pectus & pulmo nē īmo respiretur &demulgeatur per nares.fabæ quoque & ordeum infusæ in aceto.similiter cōferūt & simile fit de pannolini infuso in aceto. Ad frigidum uero suf-fumigia conferentia sunt quæ ex storace sicca fiunt & olibano.& xi loaloes. &sandaraca mistis & diui sinigellæ quoq; torefactæ tritæ & ligatæ in panno lini & attractio naribus odoris eius.aut suffumi-gatio facta ex ea est mirabilis:co-sti etiam & nigellæ suffumigium

213 b

dicinæ quæ alterando custodiunt sãitatẽ oculi:aut.s.calefaciẽdo:aut ĩfrigidãdo aut hũectãdo:aut exiccãdo. Tertiã rẽ cõplẽt medicĩæ cõfortãtes sãitatẽ eius ĩ plasmate & forma creaturæ ipsius:&hũc canonem ingrediuntur medicinæ cõfortanres lenificationem:aut asperitatem & perforationem & concauitatem partium eius sicut oport& ex his quæ dicemus ubi oport&. Quartã rem complent medicinæ custodientes sanitatem eorum & continuitatem ipsorum & prohibẽtes resolutionem fieri partium cõtinuarum ipsis quarum rememorabimur si deus uoluerit. Quintam rem complẽt medicinæ reparãtes spiritum uisibilem:illustrãtes &radiãtes ipsũ quorum similiter rememorabimur. Democritus. Coliriuz feniculus oculũ abstergit & uisum rificat secũdum omnem modum administrationis eius & serpentes & reptilia & diu degẽtia in cauernis approximant huic plãtæ.&utũtur ea in comestione & fricatione super oculos suos postq̃ egrediuntur cauernas & uigoratur uisus eorum fit autem coliriũ ex succo huius hoc modo.accipe succi fẽiculi depurati post residentiam eius & facilem coctionem ipsius in uase æneo cum minimis auri puri & sufficientem de colationem.p.i mellis puri & clari.partis unius tertiam: bulliant iterum ebullitione.i.& coletur & ponatur in ãpulla uitrea & suspendatur in sole & permutetur de uase in uas abiciendo sẽper hippostasiuuz eius deinde fiat ex eo colirium & distilletur cum radio in oculo:est enim expertum ad custodiendam sanitatem eius.abstergit enim oculuz & clarificat uisum.& quandoque depuratur tãtum in sole præterq̃ decoquatur in igne & est expertum & sũt ex hominibus qui admiscẽt ex felle galli partis.i.uigesimã. Aristoteles instruens Alexandrum regem. Inquit frequentationes pectinis super caput uapores uisum ĩpedientes euertrnt a cuti ne uisui obsint. Inquit etiam aspectus rerum uiridium in loco multæ temperiei uisum coroborat. Item dixit aspicere speculum tersum directuz & diu ĩtueri super ipsum uisuz corroborat & oculi defatigatõnẽ remou&. Iteȝ ĩ iunxit post oculi defatigatiõem.ingredi domum obscuram non multæ tenebrositatis & intueri per fenestras in quibus sit aliq̃d paruum uiride uel intueri aquam uiridem & submergere oculos in ipsa. Item dixit exercitatio legendi litteras mediocres coroborat uisum & oculorum sanitateȝ custodit. Diasco. dixit. quod comedere carnes auium quæ de rapina uiuunt uisum corroborat.& similiter sorbitiones iurium earum & asserunt etiam plures post ipsũ & experti sunt quod ius serpẽtum & caro ipsorum confortat uisum & dixit quod succus armel & feniculi & uinum & mel simul cocta:&

depurata:deinde mixta cum felle alcubugi:aut gallīæ oculi sanitatē custodiunt & inuisum addunt. Sabor nux mus. nutrita cum melle uisus sanitatem custodit. & proprie sumpta una ex eis in mane quolib& in ieiunio. Kebu. quoq3 cūditi similiter faciūt. Itē colirium mirabile in abstersione oculorū & corroboratione uisus & fit in tempore ueris accipe foliorꝝ feniculi foliorum herbæ adhil foliorum chelidoīæ. ān. partes æquales: trahatur aqua eorum per sublimationem in alembico. sicut est operatio aquæ. ro. & conseruetur in uase æneo est enim colirium preciosum. Mahom& filius Zachariæ. arazi colirium de succo granatorum dulciu3 & acetosorum. ān. lb̄. i. ponātur in ampulla uitrea & strīgatur orificium eius & exponatur soli per mēses duos. ita quod quolib& mēse recipiatur claꝝ eius: & abiciatur fex ispius quæ subsid&: deīde ad omnē. lb̄. istius succi ponatur puluis iste. ℞. aloes radicū chelidōiæ salis ar. piperis lō. ān. ʒ. i. terrantur sicut alcohol. & misceātur cū medicamine: & iteꝝ exponatur soli & quanto plus antiquatur tanto sublimior est eius operatio. Feniculus uerbena rosa chelidonia ruta. Ex his fit aqua quæ lumina reddit acuta. Gali. commestio carnium tirorum præparatorum secundum doctrinā qua recipiuntur in tyriaca cōseruat sanitate3 uisus & est ad hoc ultimu3. Frequentare potum aceti squillitici ad hoc est multū laudabile trifera magna: & trifera minor ad hoc est laudabilis & proprie minor cum quarta ponderis sui de puluere herbæ adhil trifera persica quā diximus ī ātidotario & electuariū algalif. & pillulæ cochiæ & pillulæ lucis. & pillulæ sabor quas diximus in canone & iera nostra & theodoricon ad hæc cōferūt Innaī cōfectō elctuarii sublimis cōseruantis sanitatē oculorum & cōfortātis spiritū uisibilē ī claritate sua. ℞. herbæ adhil. ℥. ii. sēis fēiculi. ʒ. v. macis cubebaꝝ cynnamomi piperis lō. gar. ān. ʒ. i. puluerizentur & cribellētur & accipe mellis dispūati. lb̄. i. succi feniculi cocti & depurati. ℥. i. succi chelidoniæ similiter cocti. ℥. s. coquātur succi cum melle usq3 dum mellis tenuē habeāt spissitudinem cōficiantur cum eo speties & reseruetur in uase uitreo & sit dosis eius ʒ. iii cum uino in sero & alleuietur coena uel dimittatur & similiter ī mane. Hamec. Coliriū acuens uisu3 & oculi sanitatem custodiens. Accipe succi feniculi. ʒ. xl. succi rutæ ʒ: xx. ponatur in ampulla uitrea cū mellis boni & clari. ʒ. xv. & obturetur orificium eius & dimittatur ī sole per tres menses & abiciatur fex eius & liniātur ex eo oculi quoniam est expertum. Filius Zachariæ. Confectio alcohol conseruans sanitatem oculi. ℞. thucie sief memite. ān. ʒ. iii: aloes. litii. ān. ʒ. ii. camphoræ. ʒ. unius sextam terātur cum

aquæ acrestæ aut sãsuci.aut sumac & exiccetur & administretur:aut nutriãtur prius cum aqua acrestæ. secundo cũ aqua sansuci:tertio sumac:& est sublimis. Idem cõfectio alcohol acuentis uisum.℞.thutiã prius lotam.deinde nutritã prius ĩ aqua sansuci tribus uicibus:& accipe eius succi.ʒ.x.zz.pipis.macropipis chelidoniæ baurac.añ.ʒ.i.sal.ar.ʒ.s.nutriatur cum aqua sansuci aut cum aqua feniculi.tribus uicibus:deĩde exiccetur & administretur.est enim sublime si deus uoluerit.Filius Zachariæ colirium cõfortans uisum & acuens ipsum.℞.fellis galli.aut alcubugi:aut pdi.mellis crudi.añ.partes æquales:succi feniculi.p.ii.misce & pone ĩ oculis probatum.Idem cõdimentũ factum ex halasce cum melle cõfortat uirtutem uisus.Idem cõdimẽtum factum ex herba adhil.cum melle mirabile est ĩ cõfortatione nisus:immo etiam ipsa herba secundum oẽs modum administrationis eius est sublimis.Habuali alcohol sublime tersiuum oculorum & conseruatiuum sanitatis uisus.℞.macropipis ʒ.ii.gario. usnex.añ.ʒ.i.climiæ spũæ maris.añ.ʒ.x.æris usti.ʒ.v.cerusæ salisgẽ.añ.ʒ.iii.salis armõi.pipis.añ.ʒ.ii.camphoræ.ʒ.s.terantur &administrentur.Idem alcohol.quod admĩstratur ĩ dispositionibus sanitatis: confortat enim debilem uisum & conseruat ipsum secundum sãitatem suã:& sedat multitudinem lacrimarum ex oculo.℞.antimonii loti &preparati in aqua plu.circiter spatio dierũ.xx.thutiæ & climiæ añ.ʒ.vi.marchasitæ.ʒ.iiii.tere unumquodque p se:& tere ea bene p dies plurimos cũ aqua pluuiali multociens donec exiccetur aqua eorum deinde terantur cum aqua feniculi pluries cũ continuitate aliquorũ dierum similiter donec exiccetur: tertio uero terantur cum aqua sansuci:quarto uero cum aqua rutæ. quinto cum aqua chelidoniæ:deĩde exiccentur & addatur cum eis sedenigi & croci.añ.ʒ.i.margaritarum non perforatarum.ʒ.ii.musci.ʒ.i. tertiam camphoræ.ʒ.i.vi.&proiice ipsa simul in mortario cum prædictis:deinde adde eis suc.ʒ.s.& tere usque dum siccentur.& fac inde alcohol mane &sero:quoniam ẽ expertum si deus uoluerit:Ex rebus aũt oculi substantiam reiuuenescere facientibus:est regimen cum electione rerũ.vi.ea administratione qua oculi &corpori teneritas acqratur sicut uerbi gratia cum approximatione inquantum possibile est ad aerem temperatũ:&cibos &potus humidos & balnea temperata & alias humectationes cum temperie preterq̃ faciant cadere in oppillationem.Dixit Albuali quod ingredi aquam tepidam claram & aperire oculos in ea oculorum sanitatem custodit.& eorum teneram reddit substãtiam & abstergit & similiter aquam uidere claram lucidã uapores autem aquarũ cum decoctione quarũdam rerum ad hoc

uehemẽter conferũt. ſicut uapor aquæ decoctionis feniculi aut rutæ aut herbæ adhil: & ſimilium ſingulariter aut coniunctim.

DE.CVRA.PRAESERVATIVA.OCVLORVM.

Vra uero præſeruatiua ab ægritudinibus futuris fieri in ipſis duplicem hab& ui ã partĩ enĩ; præſeruaũs naturalitate; queãdmodũ ſupius dictu; eſt: partim uero obuiamus caĩs futurorum morborum extrinſecis uel intrinſecis. Extrinſecis ſicut fumo. uẽtis cibis malis: & potibus. & aliis quorum ſuperius rememorati ſumus. Intrinſecis obuiamus ſecũdũ unum. v. modo℞. aut enim conuertimus ſtudium ad permutandum malitiam complexionis puræ ſine materia uel cũ materia. ſi non inquãtitate exuber&. aut euacuamus eam ſi uincit ſupra quãtitatem naturalem uel egreditur propriam naturalitatem. aut facimus utrũq; aut corrigimus aduentũ prædicti in organizatione eorum aut prohibemus ſolutionem continuitatis futuram fieri in ipſis. Et primam quidẽ rẽ complent medicinæ auxiliantes in permutando malitiam complexionis eo℞. ſ. aut calefaciẽdo aut infrigidando. Calefaciẽdo cum eo quod eſt ſicut. zz. muſcus hueg. pipera & ſimilia. aut infrigidãdo cum eo quod eſt ſicut albumen oui mucillago pſilii aqua. ro. ſuccus ſolatri portula. lactuca & ſimilia. aut deſiccãdo cu; eo quod ẽ ſicut thucia cohol roſæ & ſimilia aut liniẽdo ſicut albumẽ oui & ſimilia. Secundam uero re cõplent medicinæ euacuantes materiam & educentes eam. & hoc quidẽ fit ſecundu; unu; trium modorum. aut ſecũdum ſemitam diuerſionis ab eis. aut ſecundum ſemitam extractiõis ab eis aut ſecũdũ ſẽitã reſolutiõis ex ipſis. Euacuatio aũt & euerſio materiei quãdoq; fit ex corpore toto ſi in toto exuberat aut ex capite ſolo ſi in eo ſolo exuberat: & ingrediuntur canonem hũc ſpeties flebothomiæ & ſpeties ſolutõnũ per uentrem & caputpurgia & gargariſmata & uentoſæ & ſcarificatiões & fricationes extremitatu; ex eis quæ diximus & dicemus iam. Extractio aute; materiei fit per medicinas educentes p lachrymas ſicut eſt proprie ſal armoniacus & ſal: & ſimilia. Reſolutio quoque fit ex medicinis proprie ſicut ſarcocolla & ſuccus feniculi & memite & ſimilia. Tertiam uero rem complent agregationes harum duarum intẽtionũ de quibus modo locuti fuimus. & canonem hunc ingreditur regimen in generibus rerum. vi. Quartam uero rem cõplent medicinæ ſeruãtes organizationem eo℞ & forma; ne; cadat ĩ eis tortuoſitas aut opplõ: aut dilatatio ultra decẽtiã. Quĩta uero rem cõplent medicinæ ſolutiuæ in continuitatem eorum fieri prohibẽtes de quibus loquemur ſi deus uoluerit. Flebothomari aũt

oport& propter oculos si sanguis exuberat cum comunitate totius corporis ex basilica: deinde ex cephalica & quandoque necessitas urg& & proprie cum plenitudo adest ut flebothomamus saphenas aut hæmorroidas aperiaũs. si aũt cum comunitate alicuius ex mẽbris fuerit flebothomanda est uena illi proprie membro deseruiẽs deinde utriusq; cois si uero sine comunitate aliorum in capite sanguis exuberat tunc fit illud aut ex eo quod ĩ toto exuberat & tũt excephalica minuẽdus ẽ: aut exuberantia est secũdũ partem qdez. aut ex uenis quæ subcraneo sunt & flebothomamus ex cephalica deĩde guidez uel prouocamus sanguinem ex naribus aut ex uẽis forĩsecis quæ sũt sicut scis quædaz frõtales: & flebothomamus ex eis. aut saguisugas aut cauteria sup eis apponimus. Et quandoque cõuertimus & euacuaũs per nares. Et quã doque conuertimus ad posterius capĩs cum scarificationibus & uẽtosis propter comunitatem ãbarũ partiũ sicut scis. Et sũt ex uẽis pulsatilibus & nõ pulsatilib; quæ sũt tẽporales p q̃s aut materiæ cõfluũt quas quãdoq; flebothomamus quandoq; incidimus sicut suo loco dicemus quandoque cauterizamus sub eis. Modus autem cauterizationis harum partium si urget necesitas fieri oportet post corporis mundificationẽ totius cum medicina solutiua mundificante etiã caput ipsum & corpus totum & hoc pluribus uicibus. & primum incipiamus experiri sup cauterio capitis quod fit sup commisurã coronalem in parte comuni. quæ dicitur huendeg. i. continuatio capitis cuius iuuamẽta sũt multa & sublimia & proprie ad omnes ægritudines capitis frigidas & humidas sicut ẽ soda & ægritudo quæ uocatur ouum & scothomia & uertigo & grauitas somni: & grauitas sensuũ & paralysis & tortura & pluralitas cathari & corize & lapsus ad oculos & nares & aures & uuã & fauces & dolorem dentium & gingiuarũ. & dolorem gutturis & ad omnem distillationem cathari super replectionem & partes pectoris & stomacũ & partes uicinas: & uniuersaliter ad oẽs ægritudines cathari frigidas & humidas. Et modus operationis eius est ut radatur super loco ipso & ponatur radix manus ægri super extremitatem nasi ipsius & extendatur super medium frontis & consideretur ubi terminatur medius digitus & signetur ibi & cauterizetur cuz cauterio ignito cuius forma sit sicut nucleus oliuæ maioris & procedat cauterizatio usque ad superficiẽ ossis: & obseruentur deĩde ut remaneat aperta & ut emittat pus usq; ad tempus in quo ibi manifestabitur ex ratione pus diminui: & ægritudĩes catharales tolli.

DE. CVRA. OPHTALMIAE.

Vra ophtalīæ ē secūdū duas ītētiōes uniuersalem.s.& pticularē.Intentio uniuersalis diuiditur.in.iiii.Prima res est cōmensuratō regiminis.secūda & cætera.tertia &cætera.quarta &cætera.Particularis ītētio diuiditur ī euacuatōnem & sedationem accidentiū.Cura huius ægritudinis sūt.vi.res.Prima est commensuratio regiminis Secunda est subtratcio materiæ exuberātis.Tertia prohibitō catharı &descēsus eius ad oculuȝ:quarta inclinatio eius & diuersio ad aliaȝ partem.quinta est alteratio & digestio eius quod trāsmissum est. sexta corrigit accidētia:Particularis intentio diuiditur in curatiōe & sedatione accidentium.Primaȝ igitur rem complent commēsurationes regiminuȝ.vi.reꝝ quas scis & proprie diminuēdo cibuȝ &potū uitando uaporosa ex eis & eligendo cibos pauci nutrimēti sed laudabilis & aleuiando prandium & minuēdo coenam uel dimittendo & si materia calida est sit cibi frigidi actualiter & potentialiter & proprie condita cum rob granatoꝝ.aut cuȝ acresta remissæ acetositatis.& da congelata ex cucurbitis & aliis & supra cibum da aliqd ex coriandro uel quod conditur ex eo & ante cibum in matutinis aquaȝ psilii & coriandri & deuit& uinum & carnes in prinipio &si materia est frigida sint cibi uitella ouoꝝ & mica panis & aqua ciceris & sauic & ordeum confractum cum paucis amigdalis:& sūmat in matutinis mel cum aqua calida:Et super cibum aliquod ex piris aut cydoniis.& sit istud ut lenificetur natura quantum possibile est cum facilitate fuerit & sit domus in qua habitat temperati aeris & tenebrosa somnus autem est eis medicamē bonum ueꝝ uitetur supra repletionem & uitetur defatigatio &prauitas animi.Secūdaȝ rem complent flebothomia & euacuatio cum medicinis solutiuis flebothomia autem ex cephalica conueniens est omnibus spetiebus eius &proprie sanguineæ ex latere opposito prius deinde ex latere eodem si flebothomationis iteratō necessaria fuerit.& interdum nō sufficit hæc flebothomia & illud proprie quando materia fluit ad oculos.aut per arterias extrinsecas temporales & auris:aut per uenas frontales & tunc necessaria est flebothomia arteriæ temporalis.aut abscindimus cursum eius per ipsā Et modus incidendi arteriam huius est postq̄ tibi innotuerit illā esse.aut ex paruis arteriis aut ex magnis quod declarabitur tibi ex eo quod inuenitur aliqua ex illis esse maioris pulsationis quaȝ reliquæ & maioris plenitudinis & caloris tactus.& tunc scinde cum in cisorio cutim secūduȝ longitudineȝ arteriæ & excoria cutim usque dum peruenias ad arteriam.deinde ingeniare ut trahas ad eam cum uncinis separando eam ex omni parte

a ctui & carne. & si est ex puis inci
de ipsam omīno: & extrahatur ex
sanguine extractio competens deī
de impleatur uulnus cum aliquo
quod sit cauterizans extremitates
arteriæ. si autem fuerit ex magnis
liga eam cum filo de sirico forti in
duobus locis: ut sit inter duas li=
gaturas distantia sicut pollicis. de
inde incide secundum totum ar=
teriam in medio duaꝝ ligaturaꝝ
uel cauteriza eam. hæc est enim o=
peratio secundum sapientiam. si
autem descensus materiæ fuerit: p
uenas frontales confert appositio
sanguisugarum super frontem &
appositio uentosarum in nucha
cum scarificatione uel sine scarifi=
catione si debilis fuerit. est enim
magni iuuamenti. Quæ si non con
ferat post solutiōem cum medici
na fiat cauterium subsendēg: est
enim ultimum in abscīdendo flu=
xum cathari. Et nos quidem dixi
mus formam cautericationis hu=
ius in capitulo quod est ante istud
euacuationes autem quæ fiunt cuꝫ
medicina solutiua in medicina ca
lida quidem sunt quæ fiunt ex a=
quis fructuum & uiolis & miro.
citrinis & fumo terræ & tamarī=
dis & similibus: & decoctio capil
loꝝ ueneris dcā in antidotario: &
aqua fructuum & infusio de succis
herbarum & alia quorum sumus
rememorati in canone. at si cum
materia calida fuerit permistio
materiæ crossæ. nihil est quod ma
gis conferat q̄ infusio de altea cū
aqua ēdiuiæ aut solatri: aut infusio
ieræpigræ cum eis aut secundum
quod narratuꝫ est sæpe ex infusio
nibus ieræ: & proprie si materia
fuerit submersa aut imbibita ī ue
laminibus cerebri. Si autem mate
ria fuerit frigida flegmatica fiat so
lutio cum pillulis cochiis & pillu
lis. G. & ieradiacolloquintidos &
similium. si uero materia fuerit me
lancolica educenda est cū eis quæ
ipsam educūt ex his quæ dicta sūt
& neqꝫ sit contentus in sufficien
tia unius euacuationis aut dua=
rum. sed iteratio atque iteratio
est ex rebus laudabilibꝫ eis & pro
prie cum facilitate & proprie qua
liscunque sit materia. Tertiam rē
cōplent flebothomiæ & cauteria
quæ diximus & ēplastratōes super
frontem & inter duo supercilia ex
eis quæ diximus iam & proprie
quādo materia quæ effunditur uia
effusionis est peruias extrinsecas:
& quādoqꝫ cōpletur hoc ex rebꝫ
facietibus stipticitatem & inspis
sationem ut prohibeatur descēsus
materiæ. Verum interdum nocēt
quoniam quæ iam descendit mate
riam agregat & constringit inter
tunicas oculorum & sunt causa
maioris nocumenti: Quod si con=
tingat. administranda sunt euapo
ratoria qualia aqua calida & aqua
melliloti & similia: & proprie ut
cōsyderes in curatione tua gradus
iii: & distinguas eos uel ī consydera
tione morbi uel in gradu indige=
stionis morbi & acessus eius ad di

gestionem non integre & accessus ipsius ad digestionem in qua est completio hoc enim est quod ē secundum sapientiam: & quandoq; conferunt ad hanc partem administrationes deiacur & gargarisma ta eo & similibus quorum rememoratio præcessit in capitulo de coriza & catharo ex eis quæ cōstrīgūt fluxum eius: uerum fieri oport& post mundificationē & conceduntur solum aliqua ex eis quæ sūmūtur p os quæ reqrātur ibi. Quartā rem complent gargarismata & caputpurgia cum facilitate diminuēdi de materia secūdū quod exigit dispositio. Et fricationes extremitatū & compressiones & ligaturæ dolorosæ in extremitatibus & clisteria & uentosationes in nucha & inter spatulas & hæmorroidibus & prouocatio eorum & scarificatio facta ī cartillaginibus aurium & similia. Quintam rem complēt administrationes medicinarum secūdum ītentiōes diuersas: In morbi enim principio repercussiuis utēdum est in quibus sit facilitas secundum omnem modum administrationis deinde utendum est resolutiuis. & non euacuandæ sunt a permistione istarum duarum intentionū quæcūq; mediciæ sūt īter illas ut perueniatur gradatim & cum susceptione paulatim ab eo quod est repercussiuum usq; ad resolutiuum quoniam hæc est operatio quæ est secundum sapientiam. Administrāda igitur in principio si materia fuerit calida quæ materiei acuitatem & inflāmationem reprimat qualia sunt portulaca trita & supposita: & endiuia & solatrum & aqua ro. & lingua arietis & herba uiolarum & psilium infusum in aqua ro. hæc omnia singulariter uel cōiunctim uel oleo ro. conquassata & oculis imposita sedant & digerūt Distilletur autem in oculis lac mulieris nutrientis puellam. lac asinæ & albumen oui aqua. ro. & mucillago psilii & post dies utendum distillatione sief albi primi cum aliquo horum quæ diximus. nunc cōsequenter admiscendæ sunt his & proprie cum iam lippitudinem oculi habere coeperunt sed non integre: & cursus lachrymarum subtilium & acutarum non est in ea perseuerātia sicut prius mediciæ aliqd resolutōis & maturitatis habētes sicut mucillago semīum cydōiorum & decoctō melliloti & aq̄ fenugræci utēdo eis proprie cum sief albo secundo & colirio citrino. Si aūt maturationis significatio uera adest quæ est effusio lippitudinis & omīno abscisio lachrymarum subtilium acutarum. tunc balneatōis impressio est medicamen uerum. subtiliat enim & resoluit materiam & est eius tunc medicamen proprium. puluis alius & proprie cum mucillagine fenugræci. & se. lini & nō prætermittatur admīstratio balnei. ē enim nobile ad ophtalmiam sicut. Hippo. dicit & proprie corpore mūdificato. Si autem

materia fuerit frigida flegmatica utere in primis repercussiuis non multæ infrigidationis: sicut est sief de spica cum succo mentæ confortatæ cum modico spicæ & succo rāni & succo uirgæ pastoris similiter confortato cum spica & in processu rei cum signum maturatiōis apparuit utendum est emplastro ex aneto & foliis maluæ coctis in uino stiptico aut ex melliloto & fenugræco & ros. coctis in uino stiptico & distilletur in oculis sief de spica cum aquis melliloti. aut fenugræci & similibus & si amplius signa maturatiōis appareāt utēdū est puluere citrīo cum mucillagīe fenugræci aut melliloti. Balneum quoq; ī huiusmōi hora est medicamen conueniens. & potus uini purri & al. si autē a uentositate fuerit curretur cum embrocis & balneis facientibus euaporationem & emplastris. & iā laudatus est feniculus in huius ophtalmia secūdum oēm modum administrationis eius & emplastrum factum ex eo & uitello oui ē iuuamētū ualde. Sextā rem complent administratōes medicinarum dolorem. s. puncturæ & mordicationis uehementiā sedantium qualia sunt propria medicamēta sedatiua secūdū quod exigit dispositio & narcoticitatis paruū habētia & represse: uerum administrāda sunt cum cautella sicut proprie albumen oui conquassatum cū aqua papaueris. aut mucillago psilii cum aqua papaueris aut succo pomorum mandragoræ aut solatri aut lactucæ. & similiter mucillago seminū cydoniorum cum aliquo prædictorum & mucillago fenugræci. & aqua melliloti aut aneti cum aliquo ex eis: & quādoq; propter necessitatem utendum ē opio. Verū si accidat nocumētum propter narcoticū utendū ē lauacris & embrocis ex rebus in quibus sit. uirtus maturans uirtutem narcotici sicut est mellilotū proprie & camemilla fenugræcum malua anetū & similia: Hamec filius zezar emplastrum conferens dolori & apostomati oculorum & scabiei & supcalefactiōi. ℞. croci myrræ olibāi opii gūmi ara. ān. tere & cōfice cū aq. ro. & fac formulas & fac siccari. Et quādo oprot& accipe ex eis & fac emplastrum cum aqua. ro. aut albugine oui est enī expertū: Idē aliud ad apostema oculorum & difficiles dolores & facit ægrum dormire. ℞. croci memithe litii. aloes gūmi ara. aKatiæ ān tere & confice cum succo rubi: & fac formas & cum opor& dissolue unam ex eis cum succo rubi aut solatri aut mucillagine psilii aut granatorū aut albugine oui aut lacte mulieris lactantis puellā & pone cum lana super oculum quoniam cōfert si deus uoluerit. Idem aliud ualens similiter quando dolor est uehemens in oculis faciens dormire. ℞. mandragoræ opii iusquiami. ān: tere & confice cū aqua plu& expone soli. v. diebus:

133

deinde fac formulas & quando o
port& dissolue unam ex eis cum
aqua.ro.aut albumine oui & line
super frontem & tempora:& si o
port& line super oculos. Idem ali
ud conferens doloribus oculoruz
calidis: Accipe succi solatri succi
foliorum iusquiami litii croci zu
chari camphoræ. añ. albũis ouo
rũ quãtuz sufficit utere cum coto
sedat enim illa hora. Filius Za-
cha.arazi cõfectõ ẽplastri prohibẽ
tis fluxuz ex oculo. ℞. aloes acatiæ
sief mẽithe. litii boli gũmi ara. lini
at super frontez cuz albumine oui
&si ẽ supcalefactõ uehemẽs adda
tur eis sandali. ru. & faufel. añ. ps. i.
&liniatur cum aqua coriandri &
endiuiæ & aqua. ro: Idem cõfectio
emplastri ad dolorem uehemẽtẽ
in ophtalmiam. ℞. coriandri mel-
liloti croci sẽis lini tortellos de
seni tere & confice cum uino sti-
ptico & fiat emplastrum sup pal
pebras. Habuali emplastrum sedãs
fluxum materiei ad oculum. ℞.
sief mẽithe aloes se. ros. croci sarco
collæ ramic sauic ordei balaustiæ
añ: confice cum succo solatri & fiat
emplastrum ex eo. Idem ad dolo-
ris uehementiam. Accipe succi
lactucæ succi pomorum mandra-
goræ succi papaueris. añ. ptem. i. al
buminis ouorum partes tres con
quassentur & utere cum coto bo
num & expertum est. Idem epithi
ma conferens ad dolorem uehemẽ
tem & ad multitudinem materiei
℞. sauic ordei: ʒ. xvi. iusquiami. al.
ʒ: viii. thuris. ʒ. vi. myrræ succi man
dragoræ. añ. ʒ. iiii. opii. ʒ. iii. croci
ros. recentium. añ. ʒ. ii. uitelli oui u
nius assi tere & confice cum uino
stiptico & fiant formæ & quãdo
oport& administretur una cum
eo quod conuenit ex liquoribus.
Idem aliud ualens similiter ad do
lorem calidum. ℞. croci myrræ a-
loes olibani opii sarcocollæ. añ.
fiant formæ & super frontem &
oculum line ĩ prĩcipio doloris cuz
aqua endiuiæ aut portu. aut sola-
tri aut iusquiami. al. aut coriandri
humidi. Idez sauic ordei. ʒ. iiii. opii
ʒ. i. croci. ʒ. ii. confice cum succis
prædictis &utere similiter in oph
talmia calida. Filius Serapionis em
plastrum faciens stipticitatem cõ
ferens in principio & prohibens
fluxum materiei ad oculos: Acci-
pe foliorum solatri & uirgæ pasto
ris &arnoglossæ & ẽdiuiæ &portu.
&teneritatum rubi & foliorum ui
tis. añ. fac cum farina ordei empla
strum & oleo. ro. & aqua decoctio
nis papaueris. Idem quando acci-
dit quod ægritudo cõsequitur ue
stigia maturationis. tunc misceas
in emplastris uitellum oui & mu-
cillagines fenugræci. & seminis lini
& melliloti & camemillæ. cum me
dia parte croci & oleo ro. simul ĩ
corporatis & superpone.

NARRATIO. SIEF. ET. COLI-
RIORVM. ET. PVLVERVM.
AD: OPHTALMIAM.

Ilius zezar sief album quo
utendum est in principio

ophtalmiæ calidæ cum dolor est uehemens. ℞. gummi ara.dragg.a mili.ãn.ʒ.iiii.cerusæ lotæ.ʒ.vi.opii ʒ.i.distempera cum albumine oui uel cum aliquo quod conuenit ex liquoribus & fiat sief.& utere ē e nim bonum.Idem sief aliud albū conferens ophtalmiæ in augumēto & sedat dolorem:℞.sarcocollæ nutritæ in lacte asinæ.v.ʒ.amili ʒ.iiii. dragg.ʒ.iii.opii.ʒ.i.olibāi.ʒ. i.s.cerusæ ablutæ.ʒ.vi.tempera cuȝ aqua plu.Filius Zacha.arrazi sief album conferens ophtalmiæ &dolori oculorum:℞.cerusæ ablutæ.ʒ x.sarcocollæ crossæ:ʒ.iii.amili.ʒ.ii. dragg.ʒ.i.opii.ʒ.s.fiat unus trociscus paruus de quibuslibet rebus ad oculum . Sief aliud album de scriptione habuali.cōferēs ophtalmiæ ī prīcipio & augumēto eius. ℞.cerusæ.ʒ.x:gūmi ara.amili.ãn.ʒ.v sarcocollæ nutritæ in lacte asinæ aut mulieris.ʒ.x.dragg.ʒ.iii.opii.ʒ. i.s.confice cum aqua ro.Sief albū descriptione Alex.expertum ad o phtalmiā calidam cum nimio dolore:& est mirabile.℞.climiæ prius tamen lotæ:deīde ustæ extīctæ in lacte mulieris.ʒ.x.cerusæ lotæ.ʒ viii.scoriæ ferri.ʒ.iiii.opii.ʒ.ii.dragag.gūmi ara.ãn.ʒ:iiii.cōfice cum aqua plu.Sief citrinuȝ descriptione eiusdem cōferens doloribus uehemētibȝ ophtalīæ.℞.climiæ secūduȝ superioreȝ doctrīaȝ præparatæ ʒ.viii.cerusæ lotæ.ʒ.xlii.croci.ʒ:iiii opii.ʒ.i.dragag.ʒ.ii.aquæ pluuialis. quātuȝ sufficit.utere cuȝ albumīe oui.Sief citrinum aliud mirabile descriptione eiusdem plus operatiuum aliis.reprimit enim magis superfluitates malas.℞.amili.ʒ.xxi. sief memite.ʒ.viii.sarcocollæ.dragagāti gūmi ara.ãn.ʒ.iii.croci.ʒ.ii. s.myrræ.ʒ.i.opii:ʒ.ii. confice cum aqua plu.Sief.ros.de scriptiōe eiusdem efficax &expertum ad ea quæ diximus superius.℞.foliorū ros.ʒ. xv.croci.ʒ:viii.opii.ʒ.ii.spicæ indæ ʒ.ii.gūmi ara.ʒ.viii.aquæ plu.quod sufficit facit enī ad doloris uehementiam & ad fluxum materie℞ subtiliū acutarū.Sabor rex medo℞ cofectō colirii citrini sublimis ad ophtalmiam &doloris uehemētiā confert eniȝ statiȝ.℞.sarcocollæ.ʒ.iii.cerusæ.ʒ.v.amili.dragagāti gumi ara.ãn.ʒ.ii.opii.ʒ.i.croci ʒ.i.s. omnia præter opium teræ & redige in subtilissimum puluerem sicut alcohol.opium autem dissolue in aqua ro.aut lacte mulieris & misce cum aliis conterendo in uase lapideo contritione multa. usque dum fiat liquiduȝ sicut mel currens & utere.est enim expertū Idem sief de spica cōferes ophtalmiæ cuius materia est frigida & ē cum diuturnitate.℞.sarcocollæ.ʒ. v.spicæ.ʒ.ii.foliorum ros.ʒ.iiii.croci.ʒ.ii.opii.aloes. ãn.ʒ.i. gūmi ara.amili.dragg.ãn.ʒ.i.cōfice cum aqua pluuiali & fiat sief & utere:cuȝ aūt maturationis signum appar& cōficiatur sief.huiusmōi cū succo capparorum expertū est:Idem puluis albus cuius proprietas est abscin

dere lippitudinem quando non est sanies multa.℞.sarcocollæ.ʒ.x.spumæ maris.ʒ.i.zucari.ʒ.iii.terantur & administrentur.Mahom& azazi : confectio pulueris albi cuius operatio est mirabilis ad ophtalmiam calidam & uehementiam doloris.℞.sarcocollæ nutritæ in lacte asinæ aut mulieris.ʒ.x.amili ʒ.iii.opii.ʒ.i.s .camphoræ.ʒ.s. bonum & expertum .Idem confectō pulueris citrini cuius iuuamentuʒ est in fine ophtalmiæ.& est ei impressio fortis.℞.sarcocollæ:ʒ.x.sief memithæ.ʒ.iii.litii:aloes.añ:terātur & administrentur.Hamec puluis conferens calidæ ophtalmiæ ℞.sarcocollæ sief memithæ añ.fac puluerem & utere cum albumine oui.Isaac puluis citrinus cōferens ophtalmiæ quæ sequitur declinationem ad ophtalmiaʒ difficileʒ & adherētem.℞.sarcocollæ nutritæ ʒ.x.croci:spicæ:aloes.añ.ʒ.i.terātur & administrentur. Hamec filius Zezar .cohol conferens cum auxilio dei apostemati quod est inconiunctiua & inflammationi oculorum & fluxui lachrymaruʒ &prurituí:&utere mane & sero expertū ℞.thuciæ lapidis ēatitis.añ.ʒ.iii litii: acatiæ: climiæ:auri.añ.aur.i.spicæ.opii sumac añ.ʒ.s.amili.aur.i.aloes rubei boni.ʒ.i. zucari tabarz&.ʒ.iii.fac puluerē subtilissimū & ībibe uice una cum aqua miroba. citri & alia uice cum succo feni.& tertia uice cum succo coriandri humidi & quarta uice cum aqua sumac:& si est tempus granatoꝝ ībibe uicibʒ duabʒ cū succo granatoꝝ muzoꝝ uel cuʒ succo granatorum dulcium & acetosorum deinde misce cum eis camphoræ.ʒ.unius quartam deinde iterum tere & cerne & pone in uase uitreo & fiat cum eo alcohol mane & sero.Inqt Hippo.potus uini.balneatō flebothomia & euacuatio per uentrem curant dolores oculorum & ītellexerunt posteriores quod uini potatio confert flegmaticis doloribus.balneatō confert colericis doloribus & melancolicis flebothomia sanguineis uel si humores cuʒ sanguine æqualiter crescāt & augumententur. Euacuatio quoque per uentrem confert flegmaticis colericis & melancolicis & quidem super hoc scrutiniuʒ secūduʒ sapientiaʒ est thesaurus operationis.quoniam uini potatio confert flegmaticis dum tamen maturatio & euacuatō præcesserīt & iterata quoniam agitatiōis suspitio tollitur ex agitatione.particulariter sublata multitudine & balneationis impressio similiter omnibus oculoꝝ doloribus confert etiam post debitas euacuationes:resoluit eniʒ & hīlitat residuū materiei·&proprie adherentis & difficilis.alias auteʒ dilatat materiā &conuertit ex partibʒ aliis ad locum doloris & multiplicat fluxum.Hic autem sermo noster erit sermo quem non omnes compræhenderunt nisi qui se exercēt secūduʒ prudentiam &uiaʒ

īdustriæ. Et illud ē quoniam oport& ut postponātur euacuationes quæ sūt secūdum partem eis quæ sunt secūdū multitudinem. Agitatio enim multiplicatur ex agitatō ne particulariter nō sublata multitudine dilatat enim & incitat multitudinem nisi materia secundum locum particulariter īcūbat & non cum comunitate alterius partis. & sit in quantitate pauca principium uero euacuationis ab eo quod est secundum partem nō sublata multitudine materiam dilatat & agitationem in loco doloris multiplicat. & hoc est illud quod est error & imperitia sicut G. dicit. Hamec filius Zezar. cohol conferens doloribꝫ oculoꝶ & ē medicina regum. ℞. antimonii. ʒ. vi marchasitæ. ʒ. v. thutiæ. ʒ. ʒ. emblicorum mundatorum. ʒ. iii. amili. ʒ. ii. piperis al. ʒ. i. cribella: tere: & utere ubi oport&. Idem confectio sief electi conferentis omnibus doloribus oculorum. accipe succi mororum rubeorum quantum uis & fac siccari semper agitando: & ex eo accipe aur. iii. & misce cum eo ex albuminibus ouoruꝫ quod subtile est & lactis mulieris quantitatem sufficientem. & fac siccari usqꝫ duꝫ fiat sief & utere cum albumine oui & lacte mulieris. Est enim medicamen sublime. Idem aliud sief conferens doloribus oculoruꝫ a colera cōfert statim. ℞. climiæ auri scoriæ ferri. āā. ʒ. xv. sief mēithæ ʒ. i. opii. croci. āā. ʒ. ʒ. acatiæ. aur. ʒ. tere & confice cum aqua & fac sief & utere cum aqua ros. & lacte mulieris. Idem sief conferens doloribus fortibus ex multitudine materie & facit dormire ægrum ex illa hora. ℞. sief mēithæ. ʒ. viii. croci sarcocollæ. āā. ʒ. iiii. opii. ʒ. ii. succi mandragoræ. ʒ. ii. confice cum aqua plu. & utere. Hamec. sief. cōferens omnibus doloribus oculoꝶ & utere eo ad omnes ægritudines ℞. thuciæ. bonæ litii. āā. aur. iiii. miroba. citri: aur. i. & ʒ. zz. piperis lō. & al. āā. aur. ii. sarcocollæ ascendē. āā aur. ii. tere & cerne & solue litium in aqua plu. & confice cum eo ceram & fac sief & frica cum coto cum aqua plu. uel albumine oui uel cum succo rubi bonum si deus uoluerit.

DE. VVLNERIBVS. ET. VLCERIBVS. OCVLORVM.

Vra huius ægritudinis est sex res Prima ē euacuatō multitudinis. Secunda est prohibitio discursus materierum ad oculos. Tertia est administratō intentionis circa uulnus quarta ē correctio accidētium. Quinta obseruatio regiminis in uita eius. Sexta ut uestigium quod ex uulnere reman& deleatur. Primam igitur rem complet flebothomia quoniam est principium curæ & proprie cephalicæ. deīde solutiones leues uentris ex his quæ diximus in capitulo de ophtalmia factæ cuꝫ iteratione. Secūdam rem complent medicamēta sicut distinta sunt in

capitulo de ophtalmia. Tertiaȝ reȝ complent administrationes medicaminum facientium nasci carneȝ in ulceribus & solidantium uulnera sicut est sief album in prĩcipio cum lacte mulieris & albumine oui & administretur secundum plurimum medicina de siccatiua nõ multæ mordicationis ut non fiat saniei generatõ. est enim in hoc uulnere sanies suspecta. & post tẽpus principii si dolor non sedatur fenugræcum cum rosa cocta ĩ uino stiptico aut aqua ro. super oculum cathaplasmetur & utenduȝ est deinceps sief albo & sief de plumbo cum albumine oui. Si aũt dolor reprimitur sief de plũbo tantum utendum est similiter cuȝ albumine oui cum autem repletũ fuerit utendnm est sief elexir ligatura præterea super oculos stringenda ut comprim& super puluillos & super pillam constitutam & ordinatam sup oculos. Iaceat quoque æger supinus. signum quoque salutis est quoniam incipit apparere in circuitu uulneris albedo & post sanum uulnus reman& ĩpressio albedĩs in loco uulneris. Quartam rem complent administratõnes medicaminuȝ sedantium dolores & puncturas & mordicatiões propter uulnera ex his quæ præcesserunt. Quintam rem compl& administratio subtiliationis regiminis in sex gradibus rerum sicut iam diximus: Sextaȝ rem complẽt medicinæ remouentes uestigium albedinis quod reman& post uulnus cum eis quæ dicentur in capitulo de albedine oculoruȝ. Filius Zachariæ arazi confectio sief de plumbo replentis & solidãtis uulnera oculorum. ℞. plumbi usti ãtimonii. thutiæ ablutæ calcuceca menon. gummi. ara. dragg. ãñ. ʒ. iiii. opii: ʒ. s: fiat. sief cuȝ aqua plu. Ideȝ aliud sief faciens nasci carnem ĩ ulceribus & prohibens egressum uuæ & subtiliãs uestigia. ℞. climiæ thutiæ tritarum & ablutarum multotiẽs cum aqua plu. cerusæ antimonii. olibani. ãñ. ʒ. ii. myrræ. ʒ. i. sarcocollæ sanguinis draconis. aloes opii. ãñ. ʒ. i. s. fiat sief. & administretur expertum est. Idem sief de thure maturans ulcera. ℞. thuris. ʒ. x. armoniaci sarcocollæ. ãñ. ʒ. v. croci. ʒ. ii. fiant ex eis sief cum mucillagine fenugræci. Idem sief elexir cuius operatio ẽ sublimis ad ulcera maligna oculo℞ prohibẽs egressum uuæ. ℞. antimonii socheduȝ. ãñ. ʒ. x. acatiæ. ʒ. iiii. aloes. ʒ. i. fac ex eis siet ex succo rubi. Filius Zezar cohol cõferẽs ulceribus oculorum. ℞. sarcocollæ nutritæ ĩ aqua. ro. diebus pluribus & exiccatæ quantitatem sufficientem. pulueriza & fac cum eo alcohol mane & sero bonuȝ. & sunt qui mittunt sarcocollam in lacte mulieris & utuntur. Sabor filius girges coliriũ bonum ad uulnera & ulcera oculorum. Accipe sarcocollæ nutritæ in lacte mulieris aut asiæ. ʒ. iiii. antimonii sãguĩs draconis scedeigi. ãñ. ʒ ii. myrræ alo

es.añ.ʒ.i.ſ.opii.ʒ.i.terantur ultima contritione ſicut alcohol deinde confice cum ſucco rubi ſic conterendo in uaſe lapideo contritione uehemēti donec fiat ſicut mel currens.& recōde in uaſe uitreo & utere mane & ſero expertum.

DE.SCABIE.OCVLORVM.

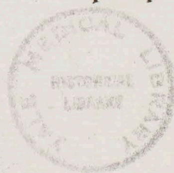
Vra huius ægritudinis eſt ſecundum conſyderatiões duas.Naꝫ quæ ſubtilis eſt & non multi temporis indig& primo corporis mundificatione ī occipitio cuꝫ flebothomia & uentris ſolutione & uentoſatione in occipitio & nucha.Secūdo indig& regimine oculi ſubſtantiam teneram faciente ſicut eſt balneatio proprie.&fomētationes.&aliud regimen huēctatiuum acquiſitum ex aere & quiete & ex his quæ comeduntur & bibuntur & aliis.Tertio indig& medicinis quarum proprietas eſt curare ſcabien oculorum ſicut uerbi gratia colirium quod ſibi cōparat.Sabor rex medorum & ſief rubeum lene &ſief uiridæ lene:Si aūt fuerit ſcabies croſſa & cronica tūc cura eam poſt ſolutionē & flebothōiaꝫ fricatō ſcabiei cū foliis paritariæ aut cū foliis ficus aut cū aliquo īſtrumētorū conuēientiuꝫ ad illud. aut cū radice liqritiæ præpata uſqꝫ duꝫ ſāguis fluat plurimus aut remoueatur aſperitas & duritiesquæ eſt ſicut filtroſitas:& appareat tenerum eius.Et modus faciēdi cuꝫ inſtrumēto ē ut fiat fricatō ſuper oculum & palpebras prius ſuperpoſita ſpuma maris & zucaro tabarz& aut aliud quod ſit ſimile illis deinde lauetur oculus cum aceto & aqua ro.aut uino forti albo bono.deinde ad miniſtretur reſiduum regimen ex eis quæ dicta ſunt & proprie ex colliriis & ſief lenibus & acutis & emplaſtretur tēpore frigido cuꝫ amigdalis amaris cymīo &mica pāis īfuſa in rob cum pauco croco.& tēpore calido cum uitello oui & oleo.ro. &uiolaceo.&non prætermittantur genera medicaminis oculi ſubſtantiam teneram facientis. Sabor filius girges .Confectio colirii boni ad ſcabien oculorum & ſebel &ungulam.℞.ceruſæ uiridisæris.añ.p tem unaꝫ.tere cōtrictione ultima. & confice terendo cōtrictiōe multa cum uino albo bono & ſucco rutæ uſque dum fiat currēs in terminum mellis clari & liquidi & utere mane & ſero ſi autem medicamen interius facere uolueris pone ex ceruſa partes.ii.& quādoque ceruſa & flos æris teruntnr contritōne ultima &ponuntur ī uaſe æneo limpido cuꝫ liquoribus prædictis &dimittuntur per diem & nocteꝫ deinde colantur & ponitur colatura in uaſe uitreo & diſtillatur ex eo ī oculo mane & ſero.Mahomet arazi confectio ſief.ru.ual& ſicut prædictū.℞.ſedenigi.ʒ.iii.æris huſti.ʒ.ii.myrræ croci.añ.ʒ.i.piperis.ʒ ſ.&eſt lene:ſi autem acutius facere uolueris adde cum prædictis floris æris & ſal.ar.añ.ʒ.ſ.Idem con-

136

fectio uiridis ualens similiter ad prædicta. ℞. floris æris. ʒ. iii. colcotar adusti. ʒ. vi. arsenici ru. baurac spumæ maris. añ. ʒ. i. armoniaci. ʒ. i. &. ʃ. armoniacum dissoluatur in aqua rutæ & fiat ex eis sief. Hamec confectio sief sanans scabiem oculorum & consummēs pannum & ungulam. ℞. floris æris colcotar adusti spumæ maris. añ. ʒ. ii. carculæ. ʒ. iiii. baurac. sal. ar. arsenici. ru. sublimati. añ. ʒ. i. fac sief cũ succo chelidoniæ. & administretur sicut fricando. est enim bonum. Idem sief cōferēs scabiei pruritui & sebel & humiditati superfluæ in oculo ℞. cerusæ croci gummi ara. añ. ʒ. vi armoniaci: spicæ: opii: myrræ succi acrestæ. añ. ʒ. i. &. ʃ. confice cu; aqua pluuiali. Idem. sief conferens ulceribus & scabiei oculorum a caliditate. ℞. climiæ. croci. scoriæ æris gummi arabi. æris usti. añ. ʒ. iii. myrræ sedenigi spicæ. añ. ʒ. i. opii. rosʃ. añ. ʒ. i. piperis al. grana. iiii. confice cum uino & utere cum albumine oui. Inain. Confectio conferens scabiei oculorum & pruritui & sebel & tenebrositati uisus. ℞. thutiæ emblicorum. añ. ℥. i. antimonii nigri aur. ii. castorei climiæ: añ. aur. i. &. ʃ. memithe. ʒ. i. croci. ʒ. i. camphoræ. aur: ʃ. suchaha. dauic. i. salis. ar. ʒ. ii. tere contritione bona & pone in uase lapideo mũdo & proiice super eam aquam pluuialem in qua infusi fuerint per dies duos ex miroba. nigris circiter. xx. postq̃ contriti fuerint: deinde cola aqua; & funde ex ea parum super medicinas sicut conterēdo & dimitte siccari uel quasi. deinde infũde ex aqua prædicta & fac sicut prius & sic deinde paulisper infũdendo & triturando usque ad totius aquæ consumptionem desiccentur & puluerizentur contritione ultia & pone in uase uitreo. Dixit Ismai quod uendebatur pondere auri propter suæ operationis excellentiam: Cohol aseruium ex inuentione nostra uidelic& cōbustioni oculorum & lachrymis & scabiei & sebel: ℞. thutiæ charmē. bututhut añ. ℥. i. eligi. affai. zz. añ: ʒ. v. piperis lō. memithen. añ. ʒ. ii. &. ʃ. & chirat ii. melonchi di. ʒ. i. tere simul: & tēpera cum aqua arcestæ & fac siccari deinde tere & utere. Masafactor Alcohol. sief conferens scabiei & ulceribus oculoꝝ & dolori & debilitati uisus. ℞. litii thutiæ ĩdæ. añ. aur. iiii. Kebuli. aur. i. zz. ʒ i. fiat sief cum aqua plu. & utere in coto.

DE SEBEL.

Væ subtilis est & non multi temporis curatur cũ cōsyderationibus prædictis in cura scabiei oculoru;. s. cũ subtiliatione regiminis & dimissione uini & ciborum uaporosorum & cum euacuatione corporis & flebothomia: & rebus teneram redentibus substantia; oculorum. deĩde cum sief & colliriis dictis ibi. Si aute;. cronica fuerit & crossa ut appareat sicut tela aranea expansa super pupillam oculi cum uenis ma

nifestationibus ita quod uisum prohibeat: tūc est secundum unū duorum modorū. aut enim colligitur & eleuatur dū apprehenditur & suspenditur cum uncinis & tunc cum incisorio inciditur prius quam colligas eam & separas ab oculo cum pilo equi aut filo de sirico. Et curetur deinceps cū aqua infusionis cymini & post illud cum puluere citrino. si autem non colligitur nec leuatur curetur cum medicaminibus acutis dictis in capitulo quod est ante istud.

DE. ALBVMINE. OCVLORVM

Vra huius ægritudinis cōmensuratur eisdem regimībus quibus sebel. Nā quæ subtilis est quātum ex modo operandi bene comprehendit post indig& assiduatiōe rerum oculi substantiam teneram faciētium sicut balneum & assiduatō eius & inclinatio super uaporem aquæ calidæ deinde utatur pulverizatiōe post pulverizationem super oculum ex spuma maris & zucaro & sarcocolla. & interdum utendum fricatione post fricationem eodem puluere. uel cum aliquo quod sit sicut ipsum: & sunt qui addunt ad uigorem dicti pulueris baurac Aristolog. ān. sicut ex prædictis. Et sūt q experti sūt super huiusmōi succū florum papaueris rubei: in fine cū succo aut puluere hueg esse iuuatiunm. & similiter cū stercore stellionis aut lacerti uiridis magni. & similiter expertum est ex stercore irundinis. & similiter expertum ē ex urina pueri coagulata in uase æneo cum modico salis ar. Si autē fuerit dura & in corpore duro: eligātur ex medicaminibus quæ sūt magis acuta & pluris uirtutis ex his quæ dicta sunt & dicēus post frequentiam tamen balneatiōis sicut iam diximus. Dicit Alexander quod sebel est. cum super alba oculorum & super nigredinē uidetur similitudo panni texti ex uēis rubeis & crossis. Ex medicinis aūt conuenientibus ad albuginem realouendam. & sebel & ungulā & mias oculi additiones quamplures scripsimus in capitulo de scabie oculorum. nunc autem ponimus narrationē medicaminū propriorum. Sabor filius Girges: coliriū exptū ad albuginē oculo℞ remouendam & est ei impressio bona. accipe fel tauri succi hueg: uel pulueris radicum eius. radicū chelidōiæ. ān. aur. iii. corticū & radicū feniculi. ān. aur. iiii. tere contritiōe crossa. & pone in uase æneo & funde sup medicinas urinæ pueri circiter. ℔. i: & dimitte per dies. iiii. deinde coque usque ad. ℔. s. & iterum reducas ad uas æneū. usq; dū inspissetur. Deinde accipe masse cumiæ stercoris magni lacerti. spumæ maris zucari tabarz &. salisgēmæ adusti. æris adusti salis ar. ān. ptes æquales terantur ultima contricione. deinde ponantur in uase lapideo mundo & terso. & fundatur super ea ex medicamine præ-

dicto: & cõficiantur conterendo semper ante parꝝ ex medicamine fundendo usqꝫ dum impinguetur & fiat sicut mel: deĩde reconde in uase uitreo & utere est enim exptũ bonum. Alexander medicamẽ bonum & leue ad albuginem remouẽdam: accipe ossium sepiæ. ãñ. ʒ. i. & ʒ. salis ar. cerusæ. ãñ. ʒ. i. armoniaci. ʒ. ii. utere & est exptum. Mahomec arazi. medicamen remouẽs albuginem oculorꝝ inclinatur prius sup uaporem aquæ calidæ. deĩde asper gatur hic puluis. ℞. spumæ maris baurac. sarcocollæ zucari tabarzet & stercoris muris. ãñ. partes æquales. Idem confectio medicaminis sublimis. ad albuginem remouendam cito: accipe massacumiæ stercoris magni lacerti. spumæ maris baurac. zucari tabarzet. ãñ. partes æquales deinde accipe radicũ chelidoĩæ. feniculi. hueg. ãñ. ℥. i. coquantur ĩ. lꝫ. i. aquæ donec reddeat ad ℥. iiii. deinde submergatur puluis subtilissimus prædictarꝝ rerum in hac aqua. & exicetur semper conterendo: deinde teratur & fiat alcool cum eo.

DE. VNGVLA

Ixit Alexander. quod ũgula ẽ cũ aliqd pãiculo simile ex palpebra quæ est ex parte naris oriri uidetur & albuꝫ oculi cooperire: & peruẽit usqꝫ ad oculi nigredinẽ.

Vra huius est sicut diximus ĩ sebel. cum coliriis & aliis. si recens est. & si antiqua. Si autem nõ est possibilis eius eradicatio cũ medicinis suspendatur cuꝫ uncino si est possibilis eius suspensio. deĩde incidatur iusta lachrymale ita quod non profundetur incisio ne damnetur pellicula in organo lachyrmali & fiat continua lachrymarum effusio. Si autem non est facilis suspensio ungulæ submittatur pilus aut filum de sirico cum acu curua. postea capis eum & suspendis. deinde sicut excoriãdo trahatur & extirpetur. Quod si nec hoc sufficit excorietur excoriatõe subtili cũ ferro. postq̃ autẽ absinderis eam distillabis in oculuꝫ cyminuꝫ masticatum cum sale. Si autem ibi ardor affuerit. aut mordicatio emplastrabis cum oleo ro. & uiolis & uitello oui. Si autem aliquod residuum ex ipsa ungula remanet cuꝫ coliriis consũmetur & eradicetur. Nã superius medicamina ad ungulã & sebel: & alias oculorũ additiones scripta sunt quæ sunt administranda post balneum. & uaporeꝫ aquæ calidæ sicut iam diximus

DE. LACHRYMIS. OCVLORꝜ. ET. EORVM. EXVBERANTIA

Vra huius ægritudinis ĩ quibusdam nõ est possibilis & proprie quando profunda est incisio in angulo lachrymali. & quando lachrymarꝝ effusio est nociua. Verum si est occasione alterius morbi sicut propter febreꝫ tollitur sublata febre. si aũt causaꝫ habuerit per se: sicut debilitas retẽtiuæ: uel qa nõ sit crudorꝝ digestio & maturatio: uel quod sit earꝝ effu

sio propter multitudiẽm:aut pro
pter qualitatem facientem distil
lationem:tunc enim est quatuor
res. Prima est obuiatio & adæqua
tio causæ facientis. Secũda est mũ
dificatio capitis & corporis toti
us. Tertia est ad ministratio medi
camĩs commẽsuratæ stipticitatis.
Quarta est diuersio materiæ ad a
liaꝫparteꝫ. Primaꝫ igitur rem cõ
plet administratio medicinarum
remouentium malitiam cõplexio
nis & confortantium cerebrum &
uigorantium digestionem & retẽ
tionem ex his quæ dicta sunt in
capitulo de catharo & coriza post
mundificationem corporis quam
dicemus. Secundam rem complẽt
medicinæ euacuantes quod super
abundare uidetur ex multitudine
in testimonium rerum quæ appa
rẽt ex is quæ iam dicta sunt. Ter
tiam rem complẽt administratio
nes medicinaꝝ quarum proprie
tas fluxum lachrymarum constrin
git ex his quæ dicemus. Quartam
reꝫ complẽt flebothomia. aut inci
sio uenæ uel arteriæ per quas com
prehendimus materias fluere & de
riuari:& hoc quidem dictum est
in capitulo de ophtalmia & tu re
quire illud ibi. Si aũt res non sup
fluit & fuerit in principio. empla
stra super uenas & arterias ipsas re
stringentia & confortantia pone.
Et iam quidem dictum est quod
cauterium super zuhendeg. est ad
fluxum lachrymaruꝫ cura sublimis
& proprie quando superfluit & iã
alia non contulerunt. Scripsimus
in capitulo de scabie oculoꝝ plu
res ex medicinis ad lachrymas cõ
strĩgẽdũ. Ex quibus ẽ sief secũduꝫ
quod scripsit hamec. & tertium al
cohol quod scripsit Inain. & in
capitulo de ophtalmia quod scri
psimns ex emplastris plura restrin
genita lachrymas. Mahomec arazi
epithima prohibens fluxuꝫ ex ocu
lo. ℞. thutiæ:aloes. sief memithæ.
litii. boli. ãn. p. i. gũmi. arabici. p. ii
liniatur super fronte cum albumi
ne oui. Idem cõfectio alcohol strĩ
gens lachrymas. & confortans ocu
los. ℞. thutiæ. ʒ. x. coralli. & fricatõ
nis miroba. citri & aloes: ãn. ʒ. ii. pi
peris. ʒ. s. macropipis. ʒ. ii. fiat alco
hol cum eo. Democritus medica
mẽ satis utile ad dolores oculoꝝ
& lachrymas. accipe lanam nõ ablu
tam & combure & cinerem eius di
ligenter tere. & ex eo cum albumi
ne oui super frontem & tempora
illine. statim enim fluxum lachry
maruꝫ amputat & dolorem tollit.
Iudeus cohol cõferens cuꝫ auxilio
dei fluxui lachrymaruꝫ. accipe fũi
thuris thutiæ ablutæ myrræ. ãn.
partes æquales: sief memithæ croci
ãn. ptis unius tertias. ii. bonuꝫ. Idẽ
coliriũ exptuꝫ ad lachrymas oculo
rum & tenebrositatem. accipe suc
ci granatorum acetosoruꝫ cocti us
que ad medietatem. & colati. ℔. s.
deinde pone sief super ipsum me
mithæ aloes boni puri litii croci
ãn. ʒ. ii. musci boni. dauic. ii. deinde
pone ĩ uase uitreo & obtura orifi

cium eius.& dimitte in sole.xl.die bus:& utere sero & mane bonũ.Filius Zezar.confectõ cohol desiccantis lachrymas & conferẽtis pruritui & ardori.℞.sedenigi.calcuce ãñ.ʒ.ii.sief memithæ climiæ.ãñ.ʒ.i aloes spicæ costi opii.ãñ. ʒ. s.fac puluerem deinde imbibe succo feniculi & dimitte siccari & tere cõ tritõe ultima & utere.Hamahatam cohol cõferens cum auxilio dei ad lachrymas oculorum & dolores & uisus obscuritatẽ.accipe fumi thuris.ʒ.iii.aloes myrræ.ãñ.ʒ.i.s.gũmi assi.cerusæ.ãñ.ʒ.ii.opii.aur.i.sedenigi.ʒ.ii.s. pulueriza & utere. Filius Girges rex medoꝝ confectio medicaminis & est cohol pomeri cõferentis lachrymis ardori & asperitati oculorum & ægritudinibus calidis ex colera & ei qui patitur descensum aquæ.& ei qui rem unaꝫ duas uid&.℞.sarcocollæ nutritæ in lacte mulieris diebus pluribꝫ ʒ.iiii.dragaganti al.olibani scoriæ ferri margaritarum non perforatarum.ãñ.ʒ.i.spicæ indæ climiæ auri.& argenti carpiæ.ãñ.ʒ.s.amili.cerusæ ãñ.ʒ.ii.thutiæ subrubeæ.ʒ.iii.tere omnia.& imbibe cuꝫ aqua rosacea sicut conterendo.deinde fac siccari.deinde imbibe cum succo granatorum acetosorum & fac sicut prius.deinde cum aqua ĩfusionis hueg.ultimo cum aqua solatri deinde pone camphoræ dauic.ʒ.ii zucari tabarz&.aur.i. deinde tere ultima contritione & fiat ex medietate eiu s sief cum aqua rosacea & ex alia medietate fiat alcohol & utere cum aqua ros.uel al.oui & lacte mulieris.est eniꝫ ualde bonuꝫ.

DE.CARPHATI.ET.MACVLA RVBEA.IN.OCVLO.

Vra huius est alteriusmodi in prĩcipio & ĩ fine & tẽpore medio ĩ prĩcipio ĩdig& flebothomia ex cephalica & lubrificatione & solutione uentris.& administratione clisteriorum quoniam clisteria sũt meliorum curaruꝫ in hac parte cũ diminutiõe cibi & potus & dimissione uini.deinde administrẽtur repercussiua in principio sicut est bol.ar.& lutuꝫ sigillatuꝫ & chimolea cum al .oui.deinde cum lacte mulieris.dein de procedendum ad distillandum in eo sanguinem pulli colũbini statim cuꝫ decollatur: aut turturis.in fine uero misceatur cum eo aliqua ex resolutiuis sicut est arsenicum citrinuꝫ & proprie sublimatum & ablutũ cum aqua coriãdri.& cõfert ĩ huiusmõi hora ut distilletur in oculum. Colirium Gabrielis. & fortius illo est sief sabor quod dicemus.ẽplastretur auteꝫ in principio eius cum foenugræco & rosis coctis in aqua rosacea deinde coctis cum uino & proprie cum præcessit ægritudo. Et uaporetur cum decoctione camemillæ aut melliloti.aut cuꝫ decoctione foliorum cauliuꝫ & similiter emplastretur cum foliis caulis contritis & coctis cum uino ãtiquo forti.Mahomec arazi sief cõferẽs carphati. ℞.thuris myrræ cro

219v

ci armoniaci.ãñ.ʒ.i.arsenici rubei. ʒ.5.fiat sief:& administretur cum a qua coriandri humidi.Gabriel co lirium conferens carphati bonum. Accipe thuris.p.i.tere ultima con tritione & funde super ipsum ex aq̄ plu.ī qua dissoluta sit salis mas sæ&salis.ar.&salis gēmæ.ãñ.p.i.ter tia diu conteratur & distilletur in oculo mane& sero.Sabor sief ex= ptuʒ ad carphati oculorum.℞.arse nici loti & sublimati deinde frica ti & loti cum aqua coriandri.ʒ.iii dissoluatur arseni:in aqua sarcocol læ piperis.armo.lapidis lazuli.ãñ. ʒ.i dissoluatur armo.in aqua ī qua dissoluta sit ex sale:ar .ʒ.5.& fiat sief.& utere cum lacte mulieris.

DE.ALGARAB.I.APOSTEMA TE.FISTVLOSO.IN.LA- CHRYMALI. OCVLI.

Vra huius ægritudinis īcipi enda est a corporis mundifi catione& capitis cum iteratione & iteratione donec cōfidimus de abscissione superabundantium & cum abstinentia.& commensuratō ne.vi.reruʒ deinde āte sui erruptio nem ponātur ex resoluentibusi a liqua debilis resolutionis in prin cipio.deinde fortioris. sicut pro= prie armo.dissolutum cū oleo nu cū & succo feniculi aut bdelium aut armo.cum modico attramēti aut nux rancida contrita. & super posita quoniam est ultima.Post erruptioneʒ uero si morbus est re cens triplici indig& genere cura tionis & primum quidem est mū dificatio cum eis quæ sūt proprie moderate abstersionis sicut est aq̄ mellis aut melliloti &mellicratuʒ. Et fortius illo ē mellicratū cū mo dico aquæ rutæ aut mel cū aq̄ ru= tæ ista enī distilletur hora post ho raʒ deī de exiccetur locus &expria tur uirtus eius deinde administre tur lanugo hirundinis inuenta in īteriore parte eius &proprie iuxta radicem cū pauco melle.uel sola p se sicca.est enim mundificatiuum bonum.Secundum uero genus cu rationis est appositio medicami= nis desiccatiui & īcarnatiui medio cris exiccatōis.sicut ē proprie ad mīstratō aloes myrræ sarcocollæ & sāguinis dracōis &camedreos &ari stolo.& thuris & siliuʒ & proprie post expressionem uulneris &mū dificationem & ablutioneʒ eius cū uino stiptico hora post horam.Et dixerunt quidam quod ruta est ex rebus mirabilibus ad hanc ægri= tudinem.& proprie facto empla= stro ex ea cum expressione granato rum sanans eum & remouens uesti gia.Tertium uero est consolidatō cuʒ eo quod est maioris desiccatō nis quam prius sicut sunt coliria proprie quo℞ narrationem seque mur post.Si aūt ægritudo antiqua & inueterata fuerit quincuplici ge nere indig& curationis.Et primū quidem est remotio eoruʒ. quæ sunt contra naturam.quæ sunt ca ro corrupta & filtrosa cuʒ medici nis acutis.quæ sūt sicut colcotar arsenicū & sal.ar.attamentum.dara

139

the alumis.ãn.p.i.calcis uiuæ.p.ii. terãtur ĩ uase æneo cũ urina pueri deĩde post exiccatiõem urinæ utere & quandoq; submergitur ægritudo & imprimit corrumpens os aut alterat superficie; eius.& tunc totum quod corruptũ est radatur aut abiitiatur usque du; appareat purum. Secundum est abscisio materierum fluere consuetaru; cum eo quod cõuenit.& iam locuti sumus in capitulo de catharo & in eo quod præcessit in capitulo de fluxu lachrymaru;. Tertiu; est mundificatõ & abstersio cum eo quod iam diximus & cõfortatis tamen cum aliquo acutoru; leuium.sicut unguentum ægiptiacum cum modico aloes & olibani. Quartum est administratio incarnatiuorum nõ expoliatorum ab eo quod ẽ sicut ziniar & attramentum & similia. Quintum est sigillatio & consolidatio cum his quæ dicemus. Quãdoq; uero apud pessimitate; morbi huiusmõi non conferunt.& tũc huius cura cauterium est.& modus operatiõis circa huiusmõi est. scĩdatur in longum usque quo perueniat ad os: tunc si os sanum fuerit habens solum quod est insuperficie tabefactum radatur & abscindatur totum quod ex eo alteratu; appar&.& curetur deinceps cum medicamĩe incarnatiuo & eis quæ dicta sunt. Si autem ex osse manifeste quantitas appar& corrupta cauterizetur secundum illud quod ẽ possibile usq; ad sufficientia; eius & proprie secundum consyderatõnem corrupti ipsius. Et sũt ex hominibus qui perforant os.& proprie quando iã percipitur ex morbo adhesisse incolatorio.uer℞ istud est quod raro recipit curam nisi sit a fortuna.nos aute; curauimus aliquos & pauci ex eis sunt sanati Huius aũt nõ prætermittĩus quoniam oport& quãdo cauteria fiũt aut medicĩæ acutæ ponũtur fistulis lachrymaliũ.ut compellãtur ad angulum siluestrem.compressione facta cum spongia infusa in aqua frigida.aut succo solatri.aut portulacæ & sæpius innouetur. Mahomec filius Zachariæ. Cõfectio medicamĩs ultimi ad garab: quod administratur postq̃ abluitur fistula cum uino stiptico.deĩde exprimitur donec egrediatur uirtus eius. ℞.aloes.sarco.san.dra.thuris myrræ balaustiæ.boli ar.ãn.ʒ.v.zucari ʒ.i.&.ʒ.climiæ argenti.ʒ.x.terantur & puluerizẽtur & supponãtur. Itẽ aliud ualẽs simliter. ℞.aloes thuris ãn.ʒ.i.sarco.bala.san.dra.ãtimonii aluminis.ãn.ʒ.ʒ.floris æris quarta; ʒ.unius fiant coliria & utere sicut prius. Diasco .accipe ex foliis siccis camedreos & tere contritione ultĩa & fac ex eis sief cũ succo solatri & utere bonum ad ulcera oculorum & algarab. Gabriel.cõfectõ medicaminis experti ad algarab & uulnera. Accipe sief memithæ.camedreos corticis thuris myrræ.aloes.sarco.attramẽti aristolo.ro.ãn ptes æquales.terãtur sicut alcohol

& utere sicut prius. Idem aliud myrrae aloes corticum thuris siccorum ana. utere indesinenter cum aqua altarasaco.

DE.ALMESIAR .I .DILLATATIONE.PVPILLAE.OCVLI.

Ostq̄ autem confirmatur quae uera est. nō hab& curam. facta aūt a siccitate difficulter curatur: tamē sucuratur ei cum bono regīe & humectatione ex his quae scis: Et est quae fit ex humectatione: & cura eius est. iiii. res. Prima ē euacuatio & subtractō eius quae excrescere uidetur medicina iterata cum interpolatione non frequenti & flebothomia si appareat. Si ergo humores abūdant in sanguīe. & proprie cephalicae. Et post hanc si exigit dispositio ex uenis lachrymalibus & temporum & incisio arteriarum aut cauterizatio ipsarum si res expostulat & quandoq; fit cauterium & cōfert proprie in zuhēdeg sicut diximus. Secunda est administratō medicaminum ducētium materiam ex loco. sicut scarificatio facta in auribus & apertio cum uētositate haemorroydarum. & appositio uentosarum in nucha & super collum & in spatulis Tertia est abstinentia & tollerantia famis & regimen exiccatiuū. Quarta est administratio resoluentium ex ipso oculo & extrahentium humiditates dilatātes nucham. sicut proprie alcohol ex felle aedi cum succo feniculi & pauco salis ar. aut ex felle ericii. aut ex felle testudinis aut ex capitibus hirundinum adustorum & fiat colirium inde cum melle & succo chelidoniae quoniam est expertum. Est etiam quae fit a casu & percussione. & cura eius est duae res post regulationem: & abstinentiam in eis quae comedūtur & aliis & abstinentiā a uīo. Et prima ē ut inprincipio fiat administratio repercussiuorum & infrigidantium & prohibentium effusionem materiae & hoc post flebothomiam sicut est proprie emplastrum ex farina fabarum excorticatarum cum aqua foliorum salicis aut aqua foliorum solatri aut endiuiae. Secundo fiat admīstratio resolutiuorum mediocrium sicut proprie. fit ex uitello oui. cum oleo. ro. & pauco uino emplastrum de super. & proprie post instillationem in oculis ex sanguine turturis aut pulli columbini. Et ad ultimum instillentur coliria resolutiua fortia quae paulo ante dicta sunt.

DE.NOCTILOPA.OCVLOR. I.QVI. POST. SOLIS.OCCASVM.NON.VIDENT.

Vra huius aegritudinis est quattuor res. Prima est regulatio uitae. Secūda ē subtractō materiei. Tertia abstersio eius quod fluxit. Quarta est correctio nocumēti accidētis ī spiritu. Primam igitur complēt commēsuratio in sex generibus rerum & proprie cum aleuiatione comestionis & dimissione coenae & sint

cibaria digestiōi obediētia ex his quæ scis & detur in potu ante cibum.& post descensum eius a stomaco uinum ātiquum bonum puru; postq̄ propinaueris ante illud sulfuf rasrēgi quod dicemus post. Et ex cibis q currūt cursu proprietatis.est epar hircinu; cōestum assū aut elixum cu; salisgēmæ modico &modico piperis lō.herba aūt adib &ellectuariu; eius est sublimis iuuamenti ad illud.Secundam re; complēt flæbothomia ex cephalica si multitudinem cognoueris in sanguine & ex uenis lachrymalibus & ex naribus si inuitat necessitas .si autem ex hu.crossitie fieri contingat euacuatio fiat cum ierapigra.& iera colloquinti.&pillulis cochiis.& cum gargaris.& caputpur.ex his quæ scis. Tertiam rem cōplent coliria de fellibus & instillationes in oculis & proprie eius quod currit ex epē hircino aut caprino.quando scinditur in multis partibus & aspergitur sup ipsum sal indū.aut salgēma.& piper lō. post contritionem eo℞ deī de assatur & huiusmodi ep assatur cum eisdem spetiebus super prunas.&fit reclinatio super fumum eius &ia; dictū ē quod eius comestio ē ualde iuuatiua & sīliter īclinatio super uapore; aquæ elixatōis eius. Quartam re; cōplent.administratiōes medicaminum spiritum uisibile; illustrantium & subtiliātium:sicut est proprie usus herbæ adhib & cubebæ.& feniculus &Kebuli cōditi & nux mus.condita:& alia.quæ diximus in capitulo proprio de ægritudinibus oculorum. Alexander.Confectio colirii ad notilopam expti.Accipe succi feniculi cocti & depurati.p.i.mellis & fellis hircini.ā̄n.p.5.expertum.Ide; prædicto colirio admisce ex stercore cocodrilli.aut stellionis partis unius quartam & sanat in paucis diebus.Item fiat alcohol ex pipere lō.zz.& spica & confert.

DE.AQVA.DESCENDENTE IN.OCVLVM.

Vando est in prīcipio & nō est confirmata succuretur ei cum medicinis & proprie cū abstinentia & diminutione ciborum & uitatione crossorum & uaporosorum sicut sunt pulmenta pīguia & iura: & pisces.& uinum & quæ sunt similia istis.& cu; mundificatione sæpius iterata & proprie cū cochiis &ierapigra.& ieradiacolloquī.& cum administratione medicinarum resoluentium sicut est aqua rutæ.proprie cum serapino. aut aliquo ex fellibus aīaliu; cum melle.aut succo feniculi .aut serapī cum felle hircino.& melle &succo feniculi quoniam est ultimum. Filius Zachariæ arazi confectio colirii de fellibus ad principium aquæ & noctilopam almeixar.Accipe fellis hircini exiccati in uase æneo.ʒ.x.pulpæ.colloquītidæ.ʒ.i. & .5. serapī.ʒ.ii.euforbii.ʒ.ii.fiant sief cum aqua feniculi & aqua rutæ.& utere.Sabor colirium bonu;

expertu3.accipe fellis hircini exiccati in uase æneo & granoꝶ lauri excorticatoru3 ana. ℥.v. serapi. ℥.i. gu mi. ℥.s. fac ex eis coliriu3 cu3 succo chelidoniæ. & uria pueri nõ polluti & melle pauco. Quãdo passio fuerit confirmata. & fuerit ex eis ĩ quibus est possibilitas curationis: cuius signum est. quod dum aspicitur uidetur clara. & cedit dilatatõni cum premitur digito aut ĩstrumẽto. deĩde reddit ad ipsu3 & nõ frangitur. tũc ex illis est quæ deponuntur cum ĩstrumẽto ex recta operatiõe artificis. Et modus deponẽdi aq̃ cu3 ĩstrumẽto ẽ huiusmõi subtilietur regimen eius ex cibo & potu & dimittat uinum oĩo. & sit cibus eius aq̃ ciceris & sauic. & sorbilia facilis digestiõis & boni nutrimenti & paucæ quãtitatis. & procedat cum iteratiõe in mũdificatione corporis & capitis & procedat cu3 flebothomia si necessaria fuerit. deĩde ĩ domo temperati aeris nõ luminosa locetur & iaceat supinus. & precipiatur ei ut conuertat intuitũ suu3 uersus nasũ deinde incipe perforare ex parte siluestri lachrymalis cum ĩstrumẽto quod dicitur deponens aqua3 & procedat perforatõ ĩter tunicã & tunicam cu3 omni facilitate usq3 dum peruẽiatnr ad uacuu3 quod est ante pupillam. deĩde ĩcipe deponere aquã & occultare illa3 sub cornea donec deocculteter quod sepultum erat sub aqua & uideat Et obseruetur cum industria ne quod deponitur ex aqua redeat occultando & sepeliẽdo eam in q̃tu3 possibile fuerit ne redeat & hoc cũ iteratõe & iteratõe dõec redeat sãitas. & post hæc põe sup oculu3 uitellu3 oui & oleu3 rosaceu3 cum puluilo ex coto. & sit accubitus super ceruicem & collum & fiat hoc usque ad tempus quo remouebitur dolor & nõ soluatur ligatura nisi de tertio in tertiũ. & dum dissoluitur uaporetur oculus cũ aqua rosacea decoctionis salicis: & similium & sit domus ĩ qua habitat tenebrosa & afferantur ad locu3 hũc deinceps quæ diximus de cura uulneꝶ oculorum.

DE.DEBILITATE.VISVS.

I cõtingat a re addita ĩsuperficie oculorum quã sensus comprehemdit. sicut est ungula pannus scabies & sebel dicta est cura eius. Si aũt cõtingat propter rem quã sensus non ual& cõprehẽdere Sicut est nebula uel uapor tunc eius causa est tersio cum eo quod est resolutionis mediocris sicut scripsi in canone. Si autem fuerit pp uapores q̃ eleuãtur a stomaco posito subdõinio humiditatum putridarum uiscosarum & uaporosaꝶ. aut sub dominio colericæ materiæ uaporosæ. Cura huius ẽ mundificatio stomaci cum solutione & uomitu leni & facili ex his quæ dicemus: cu3 præcessiõe administrationis medicaminum ĩ cisoꝶ sicut sirupi acetosi in materia calida & oximelis squilli. in

frigida materia & subsecutiōe medicaminu; qbus approprietur duplex intentio.s.confortationis stomaci & prohibitionis eleuatiōis uaporū cum eis quæ sunt sicut trifera minor proprie & Kebuli conditi & zucarum ro.cum mastice & trocis.nomīati diarodon. Si aūt fuerit pp peccatū quod ē ī oculo tunc fit illud aut pp excessum siccitatis in ipso: & cura eius est regimen humectatiuum.quod diximus in canone præter quod faciat cadere ī oppiliationem. aut propter excessum turbidæ humiditatis in ipso. & cura eius est tres res.Prima ē adæquatio materiæ & digestio sicut locuti sumus in canone.Secunda est euacuatio eius cum eis quæ sunt sicut pillulæ de ierapigra & pillulæ cochiæ.& pillulæ lucis & infusio de aloe. aut ieræ in aqua endiuiæ & aqua fructuum & similia.Tertia est resolutio & tersio ex ipso oculo humiditatis turbidæ obtenebrātis cum eo quod est sicut colirium de feniculo & similia quorum incapitulo de conseruatione sanitatis oculi rememorati sumus. quapropter afferatur ad locum hūc quod ibi diximus. Si aūt contīgat postea propter turbulentiam aduenientem spiritui uisibili.cura eius est omne bonum regimen in sex generibus rerum cum subsequitur regimen mundificatiuum corporis.postq̄ subsequitur regimen mundificatiuum clarificans sanguinem & clarificans spiritus ex his quæ præcesserunt in canone.Et quādoque cōuenit propter paucitatem & subtilitate; ipsius spiritus & cura eius ē cum additōe medicaminum addētiu; in spiritu & uigorātiu; ipsū & sūma hoꝝ sūt mirobala.& quæ componuntur ex eis.

DE.FELLIBVS.ANIMALIVM.

Ferātur ad locum hūc quæ diximus de conseruatione sanitatis in capitulo suo quamobrem oport& ut capitulū istud cu; illo simul legatur.Inqt.G.fella oīa abstergunt oculu; & clarificāt uisū.Et eligātur ex aīalib; quide; fel algazel & hirci.& hirci siluestris & bouis & leporis & adip.& ursi & testudinis & uulpis & ædi & capræ montanæ. Et ex uolatibus aquilæ & uulturis & uiuentium ex raptu.& hirūdinis.& passerum & galli & perdicis.& alcubugi.& ex piscibus fel sab&.& porci marini & sunt iuuamēti ultimi. Mahomec arazi alcohol sublime in confortatione uisus.acuit enī & clarificat ipsum .℞.thutiæ ablutæ nutritæ tribus uicibus cum succo sansuci depurati.ʒ.xx:deinde accipe.zz.piperis nigri.& lō.chelidōiæ.huthuc āñ. ʒ.ii.salis ar.ʒ.i.terātur oīa cum succo feniculi aut sansuci tribus uicibus. deinde fac siccari & tere subtilissime & fac alcohol cu; eo Ruffus coliriu; satis bonu; quod acuit uisu; & oculoru; sanitatem custodit tēpore multo.Accipe litium & tere contritōne multa cu;

succo feniculi depurati usque dum fiat sicut mel. & reconde in uase uitreo & utere. Quidam aūt ex posterioribus addiderunt ad omne℥.ʒ.eius ex felle galli aut perdicis.ʒ.unius tertias.ii. Idez cohol ualēs ad idez.accipe ex thutia quā tum uolueris & lauetur cum aqua pluuiali.deinde exiccetur & nutriatur post illud.primo cum aqua feniculi. secundo cum aqua sāsuci. tertio cum aqua apharasion semp conterendo. deinde exiccetur & fiat cum eo alcohol. Confectio alcohol ex inuentione nostra conferēs supercalefactioni oculorum & debilitati uisus causa subtilis. & acutæ humiditatis aut mordicationis & prurituī in oculis. accipe thutiæ carmeni lotæ in aqua plu. deinde in aqua rosacea uicibus pluribus ʒ.x.fricationis mirobola.citri.cum aqua rosacea.ʒ.vi.litii.ʒ.ii.ʒ.zz.piperis lō.ān.ʒ.i.aspergātur cum succo acrestæ & conterantur cum eo deinde exiccētur & puluerizentur & fiat cum eo alcohol. Hamec. Cōfectio alcohol conferens obscuritati uisus abstergit enim oculos & clarificat. ℞.thutiæ ātimonii.ān. ʒ.vi.salisgemmæ. ʒ.ii.litii sief memithæ.ān.ʒ.i.camphoræ.ʒ.unius tertiam:terātur thutia & antimoniuz & misce conterendo cuz aqua mirrobala.citri. & hoc per triduum deinde cum aliis fiat alcohol & utere. Alexāder coliriuz satis efficax in clarificando uisum & ad auferendam caliginem. ℞.fellis perdicis ʒ.i.mellis.ʒ.ii.succi feniculi depurati.ʒ.iii.pone in uase uitreo & suspende per dies.vii.deinde utere ē enim efficax. Sabor confectio triferæ mirabilis uigorantis uisum. cui accidit impedimentū propter fūos ignitos colericos aut salsos & est ei impressio fortis.reducit enim oculos ad formam uigoris adolescentiæ. ℞.mirobala.citri:Kebulo.& indorū ān.ʒ.ii.ʒ.bellirico℞ emblicoruz ān.ʒ.ii.zucari.ʒ.v:tere in uase lapideo & fūde super ipsū aquæ fontium claræ.sicut aspergēdo parum post paruz & hoc fac per tres dies:deīde dimitte siccari & post hoc sparge super ipsum distillando ex oleo rosaceo:aut amigdali. & contere per alios tres dies & iterum dimitte siccari:deinde accipe ros.sāda.marchasitæ cubebæ cardamomi.ān.ʒ.ii. spodii:macis. ān.ʒ.i.suc.ʒ.i.ʒ.deinde accipe zucari tabarz& uel tamarīdoruz coton ʒ.iiii.pruna.L.fac ex eis formas similes auellanis & da mãe quolib& a.ʒ.ii.usq3 ad aur.v.cum aqua calida. Idem confectio alia addens in uisum & auferens tenebrositatē eius. ℞.herbæ albedustur. seīs rutæ ān.ʒ.vii.ʒ.siseleos calamēti dōestici.zz.pulegii cubebæ nucis muscatæ ān.ʒ.v.scebebrā. ℥.i.ʒ.gario. masticis margaritarum non perforatarum ān.ʒ.i.& tertiam alterius. serpentis combusti cristalli ān.ʒ.ii ʒ.balsami grana .vi:īpondere croci.ʒ.unius tertiā zucari.℔.ii.fiant ex eis formæ similes auellanis:&

da ex eis a.ʒ.i.usq; ad.ii.in hyeme & conueniunt feminibus & est ex pertum.

DE.CASV.PILORVM.PALPEBRARVM.

I accidit propter defectum materiæ causa est imprimis cu; eis quæ repāt materiā ex bono &largo regīe.sicut scis:&deīde cū eo quod trahit materiam ad locū necessitatis sicut sūt medicinæ & coliria quas dicemus post.Et quādoq; fit ex causa propria & corruptione materiæ.& ægritudine in ipsis palpebris sicut est silac quæ est proprie corrosio cum rubedine & asperitate & pruritu in ipsis palpebris.Et cura eius est ut mundificetur caput ab hu.nitroso salsugineo &acuto deinde administretur regimen humectatiuum & frequenter ingressus balnei & inclinatio super uapores aquæ calidæ.& emplastrationes ex medicinis humidis sicut est portulaca cum lacte& mucillago psilii cum oleo ro.aut mucilla.se.cydoniorum.aut amigdalæ amaræ aut dulces cum lacte & similia.Postq̄ autem acqritur palpebris temperies &teneritas.tunc administranda sunt medicamina pilorum generationem facientia ex his quæ dicēus.Et quādoque est silac cronicum.crossum durum.quare uapor qui est materia pili non inuenit transitum. Et cura eius est mundificatio capitis cum iteratione.& flebothomia & uentosatione crurium.& usus balneationis.&emplastri cum lentib; excorticatis. &eo quod mulgetur exgranatis contritis cum rob.deī de administratio medicaminum facietium piloru; generatione; quæ dicemus.Et ex eis est lapis lazuli proprie & lapis armenus.alcohol facto ex aliquo eorum cum spica & producto cum radio super palpebras:.aut ex antimonio & spica& lapide lazuli medicīæ proprietas mirabilis .Muscæ aūt si exiccātur abscisis capitibus.& fiat linimentum ex eis cum auellāis assis & adipe caprino aut ursino inuenitur efficax.Citrāguloru; quoq; semīa si adurantur & liniantur cum adipe caprino pilorum faciunt facilē generationem.Mahomec arazi cōfectio alcohol temperans pilos in palpebris &cōfortans eos.℞.ossiū miroba.adustoru; p.i.fumi thuris p.unius.iiii.spicæ rhomanæ lapidis lazuli ān.partis unius tertiam:liniatur super palpebras cu; radio.Emplastru; quo utēdum est super palpebris curās silac &remouens pruritum & scabien. Accipe granatu; i.integru; & decoque illud in aceto usq; dum dissoluatur & emplastretur sup palpebras.

DE.INVERSIONE.PILORVM PALPEBRARVM.

Vra huius ægritudīs fit secūdū unū.iiii.modo℞.Primus ē inuiscatio eoru; cum aliquo lenis uiscositatis.sicut cum mastice aut cū sputo &colla:aut cu; gūmi pini.aut cum bdelio dissoluto in

albumine oui:aut cum aliquo ta liuȝ.Secundus est ordinatio pilo- rum & restrictio eorum ad unuȝ ordīeȝ.Et hoc qdē fit secūduȝ hūc moduȝ. Accipe acum subtileȝ & perfora in interiori parte palpe- bræ ut perueniat perforatō usque ad exteriorem partem palpebræ ubi ē naturalis ordo pilorum.deī de accipe pilum & pone in fora- men acus ut pilus inueniat uiam ad ordinē.& sic fiat de aliis si sūt plures usque duȝ ordinentur cum aliis.deinde ponat medicamen pū ctoruȝ cōsolidatiōeȝ & cōtritiōeȝ faciēs.Tertius modus est ut euel lantur pili unus post alium & igniatur stilus aut acus.& caute- rizetur locus ūde euulsus est pilus cauterizatione sufficienti.& simili ter fiat de aliis. Quartus ut post euulsionem piloruȝ fricetur super loco medicamē piloꝵ generatōeȝ prohibens.sicut proprie oua for- micaꝵ.aut rubigo ferri cuȝ saliua

DE.LVPINIS.IN.PALPEBRIS

Vra huius ægritudinis est secundum unuȝ triuȝ modo rum.Primus ē ut prohibeatur col lectio eius in principio sui cuȝ eo quod est sicut aloes.acatia & liti um linimēto facto ex eis & suppo sito.aut bdeliuȝ resolutum cuȝ aq̄ mentæ humidæ.& hoc post eoꝵ & capitis mūdificacionem.Secūdus modus est ut si illa contulerint. admīstrētur resolutiua mediocris resolutionis.Primo post euacuatō nes ex eis quæ scis & proprie re- soluatur bdelium in aqua & linia tur super locum.fortius illo est oppoponacū:& ad huc fortius ar moniacuȝ cum aceto. Et scripsit oribasius linimentum bonum exp tuȝ.& est ut accipiatur olibāi myr ræ.ā̄n.p.i.laudāi quartaȝ parteȝ uni us cæræ aluminis. bau rac armeni ā̄n.p.5.liniatur cuȝ fece olei de li- lio. Aliud accipe galbani.ʒ.iii.bau rac.ʒ.i.liniatur cum succo apii.Ter tius modus est ut si resolutiōi nō obediat.ut suspēdatur palpebra.& inuersetur & scindatur secūdum ī terius palpebræ.& aperiatur tuni- ca interior eius :& exprimatur do nec egrediatur totū quod est sicut mucilla.deinde sanetur uulnus cū linimentis quæ sunt sicut sanguis dracōis cuȝ albumīe oui.aut ceru sa cum albuīe oui & similia.

EXPLETA . EST . SVMMA. QVINTA.DE.AEGRITVDINI BVS.OCVLORVM.INCIPIT. SVMMA.SEXTA.DE. CVRIS. AEGRITVDINVM.AVRIVM CAPITVLVM.PRIMVM.DE. DOLORIBVS.AVRIS.

Ermo noster erit deinceps de ægritudinibus aurium si deus uoluerit.& primo de doloribus earum.qui quādoq; accidit a malitia complexionis sie materia.quādoq; cū materia.& sie materia quideȝ solum alteratione indig&.Si uero fuerit calida iuua tur ex infusiōe albuminis oui recē tis aut mucilla. psilii & similium ex eis quæ dicemus.Si aūt malitia

complexionis frigida fuerit. confe runt infusiones. & in iectiones. & uaporationes siccæ aut humidæ quæ fiunt per traiectorium & em plastrationes ex his quæ dicemus Si aũt malitia cõplexiõis fuerit cũ materia & fuerit calida. euacuetur per flebothomiam si sãguinea fue rit. & ex repletione in sanguine de uena cephalica. deinde procedẽdũ est ad alterantia quæ dicemus. Quod si colerica fuerit & est ille dolor qui fit secũdũ plurimuꝫ e= uacuetur cum eis quæ scis. & fre quẽtetur lenificatõ naturæ cum a qua fructuuꝫ deĩde seda dolorẽ cũ alterantibus quæ dicentur. Si aũt dolor uehementior fuerit conce= dimus ex narcoticis aliqua. sicut sief memithæ cuꝫ aliquãtulo opii & distemperetur cum lacte mulie ris & instilletur in aurem. Si auteꝫ materia fuerit frigida euacuetur. cum eo quod cõuenit. deinde alte rantia sedantia ministrẽtur ex eis quæ dicemus. Si aũt dolor a crossa fuerit uẽtositate. scribemus medi camenta eius post de doloribus auris factis ab apostemate. aut ul= cere aut oppilatione aut ĩgressu a quæ aut ĩ aliis sĩgularia scribẽus ca pitula. post hãc aũt nõ prætermit tẽus. quod medicamẽta quæ di stillãtur in oculis sẽp actualiter fri gida mittenda sunt. quæ autem in auribus tepida: aut calida sunt apponenda: siue sit ad ægritudĩes calidas siue frigidas.

NARRATIO. MEDICAMINIS. AD. DOLOREM. AVRIS. CALI DVM.

Lbumen oui cum lacte mu lieris tepido p se aut ablu= tum cum aceti pondere sui usque ad consumptionem aceti aut con quassatum cum succo cucurbitæ oleum de salice. secundum eandeꝫ doctrinam. oleum nenufarĩuꝫ. oleũ de semine cucurbitæ. oleum de pa pauere si dolor est uehemens per se aut aliquãtulo cãphoræ est eniꝫ sedatiuũ bonuꝫ. lac muliebre solũ sicut mulgere cum succo solatri aut aqua coriandri humidi mucil lago psilii cum oleo rosaceo con quassata aut mucil. se. cydoniorum oleum de labroc. quando dolor ẽ acutus cum lacte mulieris statim cum mulgetur lẽticulas coctas cũ panis mica cataplasmabis succus iusqãi fortes sedat dolores. Lactu ca agrestis secundum omneꝫ mo= dum admĩstrationis eius est me= dicamen bonuꝫ & similiter succus solatri. & papaueris & mãdragoræ & salicis & extremitatum uitis & silia. Hamec ad doloreꝫ auris a ca liditate. Accipe olei ro. p. ii. olei a= migdalarum. dulciuꝫ ptẽ. i. aceti. p. iii. fac decoqui lento igne usqꝫ ad consumptionem aceti & cola & ad ministra tepiduꝫ. Ideꝫ accipe folio rum cucurbi. aut ipsius cucurbi. succum: & misce cum oleo ro. diu conquassando & utere bonum ẽ.

NARRATIO. MEDICAMINVM AD. DOLOREM. AVRIS. FRI GIDVM. ET. VENTOSVM.

Dministrantur medicamĩa quæ sunt sicut oleum nardinum. sansucus. oleum de ruta. oleũ de amigda. amaris. oleum de camemilla oleum anetinuȝ. oleum laurinuȝ oleum de lilio oleum de Keiri oleum de narcisco. oleum de persicis. oleum de crisomilis. oleum de bẽ proprie. oleuȝ de cherua. oleum de cynamomo. quodcũq; eorꝝ fuerit proprietatem hab& ad doloreȝ auris a frigida causa factum aut uentosa. Fundamẽtuȝ autem & materia præparationis eorꝝ singuloruȝ artificialiter est cepe cauatuȝ in quo oport& præparari & decoqui cuȝ facilitate in cinere prunaꝝ. Et ex rebus admistis eis sigillantibus ipsis uirtutes mirabiles cum bonitate decoctionis in cepe cum eis est ruta proprie. & succus radicis quæ comeditur. & spica & sãsucus & schea. & camemilla & galbanum dissolutuȝ in succo porri per se. & alium & castor. & piper. & suc. & succus cepe. & succus frasinæ & origanum & succus affodili & eufor. & ellebo. ni. & albus proprie & non est inconuenîens ĩhuiusmõi permistionibus admisceri mellis modicũ. deĩde tepidum distilletur. Si autem dolor ẽ fortis. ex miscibilibus bõis est opium cum pauco castoreo & croco aut filoniuȝ cum lacte aut trocis. stellæ aut trocis. de croco. deinde remoue nocumẽta narcotici cum eis quæ scis. Ex uaporatoriis autẽ siccis est milium aut panicum. & sal calefacta & supposita. aut bacchæ lauri cum melle pauco calefactæ & suppositæ. aut pulegiuȝ cum melle & olibano. aut grana lauri & olibani cũ succo rutæ uel aneti. & dixit. G. sacelletur ex furfure cum uino cocto & oleo nardino aut rutaceo. cepe marinum tusuȝ & oleuȝ cuȝ butiro coctuȝ expertuȝ ẽ. Euaporatoriuȝ aũt humiduȝ cuȝ aquis decoctione rerũ quæ maturant & carminãt & mollificant sicut mel liloti proprie & aneti & camemillæ & fenugræci & uolubilis & folioruȝ caulium & seminum eius & herbæ uenti & sansuci & absĩthii & similium singulariter aut coniũctiȝ. ita ut recipiatur uapor eoruȝ per cãnulam cuius una extremitas sit fabricata super uas in quo res coquũtur & alia extremitas applicetur auri & quandoq; est necesse ut misceatur his rebus aliud exstupefaciẽtibȝ ut sedetur uehemẽtia doloris & tunc fiat illud cũ cautella remouent autem nocumẽta narcotici uapores superius dicti cum modico castorei & croci & piperis sicut scis. G. linimentũ quod administratur & sedat dolorem auris. Accipe medullam ceruinaȝ aut medullam cruris iuuenci cæræ ãn. ℥. v. oleum de nucellis aut de amigdalis amaris & succum genigeni. i. poligoniæ quãtum sufficit. fiat ex eis unguentum & unge in circuitu auris est enim mirabile. Idem aliud ualens similiter rafãi radicescum oleo decoque & di

ſtilla ex eo in auribus & cum lana calida ſuperpone. Idem uermes qui ſunt ſicut media faba & inueniuntur ſub lapidibus. aut uermes plurium pedum. coquantur cum oleo ex oliuis inmaturis & diſtilletur ex eo in aurem eſt enim exp= tum fit autem ſimiliter ex ſcarabeo & ex lumbricis terræ oleum ſimiliter de ſcorpionibus eſt ad illud ſublime. Idem fel tauri cum adipe anatis eſt iuuamenti mirabilis. ad dolorem auris a cauſa uehementer frigida. Mahomec arazi cõfectio medicaminis de quo diſtillatur in aurem & linitur ex eo in circuitu eius & ſedat dolorem frigidum & uentoſu℥. Accipe caſtorei euforbii opii ſtor. liquidæ piperis foliorum rutæ calamẽti ſinapis. añ fiant ex eis troci. & diſſoluãtur in oleo nardino. aut coſtino & coquantur in conca cepe & diſtilletur in aurem. Hamec urina tauri aut caprarum ſi in eis diſſoluatur myrra & diſtilletur in aurem ſedat dolorem auris. Iſaac ad dolorem auris. Accipe baurac mel bonum & oleu℥ ro. & acetu℥ & miſce & põe in aurem expertum eſt. Ide℥ accipe mellis crudi & olei laurini. p. æquales & contunde & pone in aurem expertu℥ eſt. Ide℥ unctio conferens ad dolorem auris. ℞. melliloti. ℥. ii. camemillæ ſãſuci. añ. ℥. i. ſ. aquæ. ℔. i. ſ. bulliãt uſq₃ ad. ℔. ſ. deinde pone olei de Kerua & olei uiolacei. & olei ſiſamĩ. añ. ℥. ii. decoque ad cõſumptione℥ aquæ & utere. Gabriel. linimẽtu℥ conferens dolori auris expertu℥. accipe ariſtol. lõ. ſe. capparis fenugræci. añ. aur. ii. piperis lõ. aur. i. aneti aloes foliorum ſanſuci. añ. ʒ. ſ. ellebori. ʒ. i. & quartam alterius aquæ. ℔. ſ. olei. ℥. i. bulliant uſque ad cõſumptionẽ aquæ & utere multotiẽs. Diaſcorides. accipe radicẽ quæ comeditur & calefac ſuper cineres & calida℥ in aurem mitte & fac multotiens. Ide℥ ſuccus mẽtæ & mellis ita ut ſint de ſingulis par. æquales & diſtilla ex eo in aurem.

DE. APOSTEMATE. ET. BOTHOR. IN. AVRE.

I ſit calidum bothor in aure cura eius eſt flebothomia & lenificatio naturæ & proprie flebothomia cephalicæ cu℥ multa ſãguinis extractione & ſi nõ cum iteratione & diſtilletur in aurem in principio quod eſt ſicut oleũ. ro. in quo iam conſũptũ fuit acetũ uſq₃ ad dies. ii. aut tres & obſeruetur regimẽ in uehementia doloris ne deficiat uirtus & faciat cadere in ſincopim & ſudorem frigidũ & permiſtionem rõis & morte℥ quare diſtilletur in ea diſtillatione poſt diſtillatiõe℥ ex oleo lãbrothe cu℥ lacte nouiter mulſo. Et ſi excuſari aliter non poteſt cum modico cãphoræ aut opii. Et poſtq̃ præteriit tertiũ diẽ diſtilletur in ea mucil. ſe. cydoniorum aut fenugræci aut alteæ & ſe. lini. Si aute℥ apoſtema non fuerit uehementis caliditatis diſtillanda ſunt aliqua

ex mucillaginibus cu; adipe galli
næ aut anatis.aut medulla cruris
uituli expertu; est diaqlon disso=
lutum in oleo anetino aut came
millio & expertū est diaquilō mi
nus cu; oleo de alcanna & ex eis
quæ sūt ultimi iuuamenti.ē isopi
cæratu; quod dicēus:& cōfert ad
ministratio euaporatorii huius
quod dixīus.Ioannes serapio.ēpla
stru; conferens ad apostema auris
Accipe farinam ordei.& decoq; cū
oleo rob.& oleo de camemil.Ali
ud accipe farinam fabaℜ camemil.
uiol . succu; farinā; ordei alteam
mellilotu; decoque cu; aqua & o
leo camemillæ & rob.& utere.Idē
medicamen quod resoluit & ma=
turat apostemata.quæ sunt in auri
bus.Accipe farinam fabaℜ & fac
emplastru; cum expressione cau=
lium & oleo de lilio & suppone.
Habuali.isopi cæratum cuius iu
uamentum est sublime ad aposte
ma auris maturās & sedās dolores
℞ . adipis gallinæ butiri ouini
seu uaccini loti cæræ citrīæ adipis
caprini mellis olei de lilio isopi
humidæ de singulis par.æquales.
fiat ex eis cæratum & tepidum in
aurem mittatur & liniatur in cir=
cuitu expertum est.Ide; confectō
emplastri satis boni ad dolore; &
apostemata auriū.Accipe cepe al
bum & elixetur & conteratur cu;
butiro & utere.Mahomec arazi cō
fectio ēplastri satis boni ad do=
lore; auriū apostemosaru; .Accipe
bdelii adipis caprini.ān.ʒ.iiii fari
næ fenugræci se. lini radicis alteæ
radic.lilii.ān.ʒ.v.camemi.mellilotí
ān.℥.i.croci.ʒ.i.uitellum oui elixi.
cōficitur aute; sic camemilla mel
lilotū radix alteæ & radix lilii co
quātur in aqua usq; dum decocta
sint:bdeliu; dissoluatur in succo
cepæ.aut ī aqua decoctionis herba
ru; & ex omnibus his receptis fi
at emplastru; post additur rob.&
olei sisamini.aut de lilio.ān .℥.ii.
butiri quantum sufficit. coquan=
tur oīa usq; dum impīguescāt &
emplastrentur cum eo & quādoq;
apud necessitatem additur ei opii
ʒ.ii.& ē mirabile.& quādoque pro
opio papaueris al.ʒ.v.

DE.SONITV.ET.TINNITV.

It quandoque propter de=
bilitatem sicut accidit con
ualescentibus & cura est eius cum
resumptis & addentibus ad uirtu
tem corporis & regimen conuale
scentium sicut scis.Et quādoque
fit propter aduentum crisis & est
silendum & quiescendum in eo.Et
quādoque fit propter habūdātiā
& repletionem superfluam in ca
pite:Et cura eius est solutio & e=
uacuatio cum ieracolloquin.& co
chiis & similibus cum iteratione
& iteratione.deinde fiant īstillatō
nes & iniectiones post embroca=
tiōes & euaporatiōes per traiecto
ria ex his quæ dicemus.Et quan
doque fit a uentositate crossa &
cōferūt ei caputpurgia & sternu
tationes post mundificationem ra
dicum & distillationes notæ &

proprie cum oleo de alcanna & modico de eufor: aut oleo rutaceo & castor. aut oleo de ben & modico succi porri. Et quandoq; fit ex coarctatione hu. crossoruz & uiscosorum & confert in huiusmõi nitrum cũ melle & aceto & oleo de ben. Hamec filius Zezar. oleũ rafani cum oleo ro. & oleo porri & felle ouium confert tinnitui & sibillo aurium succus porri cuz oleo rosa. lacte mulieris & castoreo ual & similiter. Vnguentum ex ĩueutione nostra cõferens cum auxilio dei sonitui auris & grauedini auditus propter crossam uentositatem. & materiaz frigidam crossaz ℞. ellebori al. castorei. costi ãñ. ʒ. i. rutæ nitri. piperis lõ. ãñ. ʒ. unius. p. ii. euforbii. ʒ. i. tertiã. D eĩde accipe succi radicis quæ comeditur succi porri olei nardini came. olei de amigdalis amaris olei anetĩ. ãñ. ℥. i coquantur ad succorum consumptioneʒ cola & utere. Ioannes serapiõis si tĩnitus a uentositate contingat & assatione & pulsatione. Accipe eufor. ʒ. i. ressolue in oleo de alcanna & utere aut castoreum cum oleo rutaceo aut oleũ de bẽ cum succo porri. Idem si ex materia crossa coarctata ĩ auribus cõtingat: uaporetur auris per traiectorium deinde instilletur medicamen. quod. ℞. ellebori. al. castorei nitri. ãñ. p. i. croci partis unius. v. misce cum oleo sisamino & aceto & distilla in aurez. Alexander ad diuturnos auriuz sonitus & tĩnitus mirabilis. Accipe eufor. & dissolue in oleo ciprino & utere. Filius Zachariæ arazi accipe camemillam sansuccum calamentuz scebram isopum siccaz absinthium. bulliãt ĩ uase super quod ponatur traiectoriũ. & recipiatur fũus eius cõfert eniʒ post corporis mũdificationem. Ideʒ si fiat sonitus aurium propter debilitatem succedẽtem febribus. distilletur ĩ aurem acetum decoctionis absinthii cum oleo ro. Habuali. medicamẽ expertum ad sonituʒ & tĩnitum auriuʒ accipe gar. se. porri ãñ. ʒ. S. musci grana. ii. distilletur cũ aqua sãsuci aut foliorum pini aut rutæ.

DE. DEBILITATE. AVDITVS. ET. SVRDITATE.

Væ natiua est non inuenit curam: quæ autem antiqua est: uix recipit curam quæ auteʒ est propter apostema. aut bothor diximus curam eius. Si autem fiat propter sanien in aure aut proter aliud quod est in aure sicut lapis aut faba dicemus curaʒ eoruʒ Et quandoque propter constipationem coleræ in corpore & fit earũ redũdatio ad aures sicut Hippo. dixit. & confert in huiusmõi ut euacuetur colera euacuatione post euacuationem & fit etiaʒ ex eisdem causis ex quibus fit sonitus & tuba ĩ aure sicut replectõ & coaretatio hu. crossi & uiscosi & uentositas crossa & nõ differt ab illo nisi secundum fortem & debilem impressiõem facta ẽ debilis ĩpressio

ab eis facit tubam & sonitum. ex forti enim ĩpressione tarax: q̃ob rẽ curã adhibeas sicut illic dixĩus. Fit aũt quãdoq; ex ueruca & carne addita: & raro propter loci nobilitatẽ curã habet: interdum curatur & proprie cum administratiõe medicaminis acuti una uice post aliam usq; du; consumatur caro addita aut ueruca: deĩde curetur medicamĩe incarnatiuo. Et quãdoq; fit propter sordes quæ sũt in auribus & eius cura est ut extrahãtur & afferantur ad locum hũc quæ diximus ĩ capitulis quæ sunt ãte istud. Mahomec filius Zachariæ arazi confectio medicamĩs ad grauẽ auditũ & tĩnitu; aurium bonu;. Si deus uoluerit. Accipæ pulpæ colloquin. ʒ.ii. baurac. ʒ.i. tertias. ii. castorei. ʒ.i succi absinthii. ʒ.i. aristol. ro. ʒ.i. euforbii. ʒ. unius tertiã costi. ʒ.s. fiat sief cu; felle uaccino & distilletur cum oleo amigda. amarab; & post euaporatõnem in traiectorio. Alexãder ad idẽ expertu; & proprie si fiat surditas ex hu. frigido oppilãte. accipe ellebor. al. casto. nitrum piretrum coquantur in forti uino deinde cola & distilla ex eo in auribus prius tamẽ sternutamenta prouocentur. Idem confectio trocis. auferentium surditatem & grauedinẽ & sũt experti. ℞. ellebori al. castorei. ãñ. ʒ.i. nitri. ʒ.s. fiant trocisci cũ aceto. Idem si fiat puluis ellebori albi. & admĩstrentur cu; aceto positis cũ licinio. Filius Serapionis Cõfectõ trocis. quob; operatio ẽ ultima ad oppilationem & tarax quob; permistio. ℞. ellebori al. aur. ii. nitri. aur. viii. croci aur. iii. confice postq̃ bene cõteruntur cũ aceto & fac trocis. & admĩstretur cum aceto sunt eni; mirabiles. Alexander quãdo surditas contigit ex colerico hu. in aures coarctato & hoc restricto fluxu colerico abũdãte consueto: tũc prouocato eo & educto per uẽtrem soluitur surditas sicut ex Hippo. doctrĩa colligimus. Si aũt ex crudis & uiscosis contĩgat hu. fortiora sunt adhibenda medicamina: difficilis enim morbus soluitur. dãdu; igitur oximel: quod iuliano presidi factu; fuisse testatur. ab Oribasio aut iera. G. cum iteratione & iteratione aut dãdum hoc medicamẽ quod. ℞. salis ar. piperis. ãñ. ʒ.ii eufor. ʒ.i. dabis ex eo. ʒ. iiii. aut. vii. cũ ouo sorbili. aut idromelle. est eni; mirabile ad uertiginẽ & epilepsiã & mulieribus mẽstrua potenter educit. Postq̃ autẽ purgatum fuerit. gargarismata & sternutationes necessariæ sunt. Verum gargarismata ex stafisagria & sinapi cũ mastice. Sternutationes autem ex elleboro al. & pipere. Vltimo uero distilla in aure; quæ morbum soluant ex eis quæ diximus. Si autẽ adhuc pmaneat passio sic prouocetur uomitus cum facilitate & iteratione cum eis quæ sunt sicut elleborus albus cum proprietate in hoc & iterandum ex purgatiõe

& gargarismate & aliis quæ superius diximus. Equitare autē per loca arenosa & decliuia. & uectiones cum curru. & balneationes in aqs thermarum & salsarū ad hoc multum conferunt remouēdū: & credo quod surditati factæ a materia frigida aut uētosa cōferūt olea calida sicut costinū. nardinū: & oleum balsami proprie. & similia quorū rememorati sumus ī doloribꝫ auris & pulpæ colloquinti. aut succo cucu. asi. aut radicis eius inest proprietas durabilis cum aliquo prædictorū oleorū & ex eis est oleum nardinū cum castor. & similiter sief factum ex aloe & castor. & pulpa colloqn. partibus æqualibus. confice cum felle uaccino. & distilla cum oleo rafāi aut aliquo oleorū calidorū. Et oleū rafani & oleum de staphisagria iam experta sunt. & expertus est puluis ellebori al. cum aceto instillatus in aurem aut missus in aurem cum licinio.

DE. VVLNERIBVS. IN. AVRIBVS.

Quædam ex eis sunt manifesta & habēt genera curationis nota sicut diximus in capitulo de algarab. quædā uero ex eis sūt occulta posita in profūdo & sūt ex ipsis quædā quibus non multū præteriit tempus & alia quæ sūt cronica antiqua in quorū curatione præuenimus admīstrando regimē subtiliatiuum in his quæ comedūtur: & bibuntur. & cæteris mundificando corpus: aut caput. solutionibus factis cum iteratiōe & iteratione. At si uulnus recens fuerit duplici eget genere curationis. Primū est mūdificatio & abstersio cū eis quæ sunt mediocris abstersiōis sicut est aq̄ mellis proprie aut uinū cū melle aut acetū cum melle aut oximel. aut oximel. sqilliticū & silia factis ex eis iniectionibꝫ post iniectiones. aut per sirīgā. aut per aliud quod ē sicut canela pennæ subtilis. deinde abstergatur cum bombice aut lana subtili. Secundū genus curatiōis est exiccatio & cōsolidatio eorū cū eo quod ē mediocris exiccatōnis sine mordicatione multa sicut est proprie olibanum solutum cū uino & melle pauco & ē expertū bouū. & ex eis est myrra & aloes dissoluta ī uino. & sādaraca ī hoc ē mirabilis & proprie trita cū uīo & melle & īmissa cū licinio sanat. n. & dolorē tollit & siliter alumen cū aceto tritum contritione ultima expertū est: & similiter litium cū sief memithæ: alumen iamenum & myrra: & aloes: & sandaraca. & sarcocolla: cum melle & uino sūt hæc summa eorū. & similiter sanguis dra. sief memithæ sarcocolla myrra aloes spuma maris olibani aluminis usti ān. p. i. s. terātur contritione ultima cum melle & uino usqꝫ dū fiat ī terminū mellis tenuis. deinde utere cum licinio. Si autē antiquum cronicū fuerit triplici eg& genere curationis & primū

quidem est mundificare & absterere ulcus a uiru & putrefactiōe & corruptiōe foetida cum eis quæ sunt uigorosæ abstersionis non nimis fortibus in principio ut perueniatur paulatī ad ea quæ sūt fortiora. Ex reb; generꝶ mediocriu; ē urīa pueri cū melle:&absīthio cū uino & melle.& modico salisgemmæ & oximelle squillitico cum modico floris æris & fortius ē ad uulneratū cum melle & ex eis est uinum decoctionis radicu; luf cū melle aut succus affodillorum cū melle & confert succus foliorum nucis cum melle &uino & adhuc fortius eis est fel tauri cum urina pueri. Et adhuc apud uehementiam putrefactionis &foetoris & ex compositis ultimis ad hoc est unguētum quod diximus ægiptiacū in antidotario & proprie solutu; in uino & aceto & distillatur ī aurem & est mirabile.& similiter unguentum de flore æris cuius compositio.℞.floris æris &tubelæris ãñ.ʒ.ii.succi porroru;.mellis puri ãñ.ʒ.i.urinæ pueri quantum sufficit:terantur usque dum fiat sicut mel:& utere.Secundum genus curationis est incarnatio & reparatio eius quod iam per putrefactionem deperditum est & hoc quidem perficitur cum rebus mediocris exiccationis absque mordicatione uehementi. & sunt ea proprie quoru; in consolidatione uulneꝶ non antiquoꝶ rememorati sumus.Et tertium genus curationis est exiccatio & cōsolidatō ulceris cu; rebus exiccatiuis & cōsolidatiuis.ī quibus fit permistio aliquorum humiditatē habentiu; sicut myrra aloes thus & similia quorum præcessit rememoratio q bus admisceantur aliqua quæ sūt sicut colcothar.flos æris & similia & nos tradēus compositiōes solēnes quātu; pertin & ad hāc partē.

Filius Zacha.arazi.confectio medicaminis ad ulcera quæ fiunt in aure & est expertu;.℞.sarcocollæ sanguinis dra.olibani spumæ maris myrræ baurac al:aluminis boli ar.scoriæ ferri floris æris aloes colcothar.ãñ.partes æquales terātur contrictione subtili & ex media parte eius fiat sief & distilla ex eis in aurem cum aqua mellis aut mellicrati aut oximellæ & ex alia medietate inuoluto licinio in medicamīe immitte in aurem:lota prius aure ex aceto & aqua & exiccata cu; bōbice aut lana. Ioannes serapionis unguētum ægiptiacum conferens ad ulcera sordida & putrida & foetida siue in aure siue ubicunq; per corpus.et ad fistulas & ad ulcera maligna.quæ sunt ī locis abscōsis et intricatis indigēt abstersione.℞.mellis dispumati.℥ iiii.aceti boni .℥.iii.ziniar.℥.i.cōfice igne leui usque du; mellis hāt spissitudinē.est eni; abstersiuum sublime. Ide; modus confectiōis scoriæ ferri cuius iuuamentum ē sublime ad ulcera.quæ fiūt in aure accipe ex scoria ferri et laua eam

cum aceto forti. postq̄ trıueris eā uehemēter. deīde exiccetur super latere calido deinde fiat similiter usq; septies deīde teratur usque du; fiat sicut puluis subtilis. & de coquatur cum aceto decoctione uehemēti usq; dum habeat spissi tudine; mellis. & distilletur ex eo in aurem aut intromittatur cum licinio:

DE. VERMIBVS. IN. AVRE.

Vermes in aure indigent medicamine necante eos īprimis. deinde ingenio educendi eos ne post remanētia; eoru; accidāt putrefactiones & ulcera. Et primum quidem perficitur cum medicinis quibus est proprietas sup hoc. sicut amaris proprie & acutis & acōsis & quādoq; ingeniantur & dantur medicinæ quæ sunt uenenu; eis cu; permistione dulcedis ut auidius recipiāt. Res autem q bus est proprietas necādi eos sūt sicut absinthiu; proprie & tarasacon & centaurea quodcumq; eoꝝ coctum cum uino & distillatū. & calamētum est fortius his. necat eni; uermes & dolorē sedat & proprie succus eius. & similiter succus capparis ellebori al. distillatio facta cum uino experta est. & similiter scamonea dissoluta in aceto & aloes cum succo capparis aut calamēti. Val& etia; cucumeris agrestis succus cū radice eius & succus foliorum persici cum aceto & succus radicum mori. Ex bonis miscibilibus cum eis sūt fella. aut eufor. & oleandro inest proprietas mirabilis. Et dixit. G. si cætera nō conferant sulfur uiuū & calx uiua terātur & ex eis cum melle fiant trocis. & distilletur ex eis in aure; cu; aceto & alchitran distillatus ī aurem est ex eis quæ ultimo necant eos. & similiter succus cucuasi. aut calamēti cum scamo. aut sinapis semē cum succo iusquiami. Secunda res perficitur cum ingenio educendi eos & proprie ut distilletur in aurem hora post horā oleu; tepidu;. deinde sternut& cū condisi & retineat os & nares ut spiritus feratur ad aures cū īpetu Et quādoq; rationabiliter applicatur uentosa in aures. Si aute; uermes putruerīt in aure. impleatur auris una uice post aliam oleo tepido cū uino & radio immisso cum eis cum bombice aut lana abstergatur aut lauetur usque dū totū excludatur corruptum. Hamec medicamen conferens uulneribus siue uermibus in aure. & dolori eorū. Accipe olei de persicis: & olei de crisoīlis: & olei de amigda. amaris aut succi folioꝝ radicis & succi apii. ān. p. ii. bulliāt lento igne usque ad cōsūptionem succoꝝ & distilla ex eo ī aurē mane & sero.

DE. INGRESSIONE. AQVAE. IN. AVREM.

Vra huius ægritudinis fit secundum unu; triu; modorum aut cū ingeīatiōe q̄ sequitur euacuatio. aut attractio. aut resolutio. Et prima quidem efficitur

cum tussi & sternutatione aprehē dendo os & nares aut effūdatur in aurem aqua usq; dum impleatur deinde inuersatur cum uelocitate & excludatur aqua tota.& immittatur radius subtilis aure existēte inuersa & cōmoueat caput suum frequēter.& descendat per gradus uelociter.aut tussiat & sternut&· hæc enī faciunt egressione; aquæ facilem.Secunda res perficitur cū suctōibus & medicinis quæ attrahūt aquā efficaciter sicut spōgia marina immissa in aure; ligata cū filo.ut facilius fiat eius atractio. aut lana quæ inuenitur in cōchis marinis.aut frustum medullæ sabbuci. Et ex īstrumētis est cānella quæ mittitur in aurem & fiat suctō per ipsa;.Et quādoque mittitur in aurē extremitas cānellaris & proprie ista quæ attrahit quādo subrelīquitur ei uacuū & est modus attrahēdi uehemēs quādo attrahitur aqua fortiter.Tertia ꝑficitur cum ingeniatione qua fit aquæ resolutio cū facilitate & est ut accipiatur cānella aneti & īuoluatur sup uua extremitatu; eius cotu; sicut usq; ad tertia; ipsius &alia extremitas mittatur in aurē &circūdetur ei aliqd ex coto ut sigilletur in foramine auris. deinde accēdatur ignis super extremitatē quæ est extra.Et dixerunt aliqui quæ precipue fuerit submersa in oleo resoluitur enim aqua cum operatione hac uice post uicem extracta aqua distilletur in aurem oleum ro.tepidum instillatione. I post īstillationem.

INCIPIT.SVMMA.SEPTIMA. DE.MEDICINARVM.AGGREGATIONE.AD.AEGRITVDINES.NARIVM.DE .FOETORE.NARIVM.

Oetor nariu; si fuerit propter uulnera ī naribus aut propter hæmorroidas natas in ipsis dicemus curam ipsius.Si autem fuerit propter humorum putrefactionem īcircuitu nariu; aut suspensorum aut adhærentium in partibus colatorii.aut in parte mamillari.aut in uentriculis cerebri.tūc cura eius ē tres res. Prima est mundificatio capitis pluries iterata cū medicinis quaru; forma est apud te &iā scis eas &hoc fiat post regimen in.vi.generibus reru;.sicut etia; scis.Secūda est intētio circa partem ut abstergatur & mundificetur quod de corruptione inher& partibus alchaiasin.& hoc quidē ꝑficitur cū medicinis quibus inest proprietas hoc facere & ex eis est uinum bonum odoriferum de quo fiat collutio post collutione;.Primo de sīplici.deinde cum uino decoctionis earū quæ sunt sicut myrra.ciperus & ro.calamus aro. myrthus.xiloaloes: & silia. deinde exufletur ī nares calamus aro.spica.ciparus ro.myrthus folia & silia singulariter.aut cōiunctim cum modico salisgēmæ:& similiter cōfert pluuis calamēti mōtani īsuflatus

aut xilobalsami & fortius eis est elleborus al. Inquit. G. urina asinorum est ex melioribus lauacris & infusionibus ad foetorem nariũ & cõfert immissiones tentarum & proprie ex eisdez ex quibus fuerit insuflationes quoruz nominatõ præcessit & proprie confectæ cuz melle aut cum uino odorifero: & ex rebus mirabilibus ad hoc ẽ tenta facta ex puluere ieræpigræ. ʒ. iii. calami aro. myrræ. gar. ãñ. ʒ. ii. spicæ foliorum florum squinanti darsei: sahan: ãñ. ʒ. ii. ʒ. & fac tentas cum uino bono. Inquit Diascorides. & datur fesacham secundum omnez modum administratõnis eius est ad hoc medicamẽ expertuz. Tertia res perficitur cum eo quod facit diuersionẽ materiæ ab emultore & partibus narium sicut proprie cauterium factũ in zuhendeg. cuius formam narrauimus in capitulo de catharo & incuris oculornz. Fit etiam foetor narium ex uapore eleuato a stomaco & alia parte. & cura eius est sicut præcessit post correctionem stomaci aut alterius partis. Sabor. Confectio medicaminis aufferentis foetorẽ narium facientis ex eis inspirare bonum. ℞. xilobalsami aloes crudi. gar. ro. ãñ. ʒ. ii. spicæ. suc. ãñ. ʒ. i. confice cum uino bono ãtiquo aromatiza cum musci dauic. ii. fac pillulas in modũ ciceris & dissoluatur una ex eis in oleo nardino: aut aqua ro. & distilletur in nares postquã laueris eas cu zuino decoctionis spicæ: & ro. Mahomec arazi modus confectionis ad foetorẽ narium expertuz. Accipe aluĩs myrræ calamẽti. galle ãñ. tere & exuffla in nares ex eo: postq̃ laueris eas cum uino ãtiquo odorifero multis uicibus. deinde licinium in eodez medicamine ponatur. Iudeus aliud. ℞. calami aromatici. ʒ. i. myrræ gallæ. ãñ. ʒ. ʒ. musci dauic. ʒ. fiat sicut prius. Idẽ confectio decoctõnis qua lauandæ sunt nares multis uicibus & abscindit foetorem narium. ℞. spic. gar. gallæ agarici. ãñ partes æquales. coquãtur in uino aromatico & sugatur naribus & lauentur nares. & licinium infusuz in eo mittatur in ipsis.

DE. FLVXV. SANGVINIS. NARIVM.

Vandoque est creticus & expectandus super eo nisi exuberet exuberatione super qua formidatur de casu uirtutis. & tũc succurenduz est sicut dicẽus post. Fit quandoque fluxus sanguinis ex natura succedens sodæ sedãs sodam proprie pulsatiuã. & quiescẽ dum ẽ in eo nisi superfluat. & tũc succurendum est ei sicut dicemus post. Et fit quãdoq; propter fracturam arteriarum cerebri: & raro recipit curã. Ve℞ succureũs sicut dicemus post. Et quãdoq; accidit propter ebullitionem factam in sãguĩe cuz comunitate totius corporis. aut cum comũitate epatis tãtum quãdo propter supercalefactionem eius cadit ebullitio in

224a

sanguine. Et intentio in curatiōe eius est duplex uniuersalis.s.& particularis. Vniuersalis quidem fit tribus modis. Primus modus est cum eo quod alterat malaȝ complexionem & auferūt acuitatem sāguinis. sicut proprie cibi & potus frigidi congelantes. & infusiones & balnea ex aqs frigidis & sessiones in eis & emplastratiōes super epar ex rebus naturæ infrigidationis. & acetum in hoc est mirabile & proprie ēplastrationes pānorū infusorum in aceto infrigidatorū in niue & positæ super ep. & sumen & super extrema. & testiculos utēdo permutatione post permutationeȝ. cautella super hoc habita ne ultima consequatur īfrigidatō Secundus modus ē ut fiat diuersio sanguis ad diuersū uel oppositum & hoc quideȝ perficitur cum flebothomia subtili ex latere opposito in principio. deinde ex eodeȝ fiat. & quādoq; oport& ducere ad ultimum fere inanitionis. & uentosatione super epar si ex nare dextra. aut super splenem si ex nare sinistra. aut super utrūq; & sup sumen si ē ex utraque. Et conferūt uentosationes super crura & sup calcanea ex parte domestica quæ si nō conferūt admīstrētur uētosæ super ceruicem & super spatulas cū scarificatione tenui & ad hoc conferūt ligaturæ & cōpressiones dolorosæ factæ in extremitatibus & in testiculis uirorum & mamillis mulierū. Adiudicamus propterea secundum sapiētiam ut si acuitas & inflammatio uincat sanguinem supra multitudinem. modus prius præponatur secūdo. si autem multitudo uīcat aut multitudo & acuitas siliter uincāt in sanguine modi secundi sapīa præponenda est. Tertius modus est ut acquiratur curatio in uiis & ductibus. s. ducētibus sanguinem ad nares & hoc quidem perficitur cum linimētis super frontem: & tempora ex rebȝ infrigidatiuis: & stipticis & si oport& stupefaciētibus ex his quæ dicemus. Particularis autem intentō perficitur cum sollicitudine administrationis reruȝ per īstillatōeȝ & insufflationeȝ & immissiones tētarum fluxū sāguinis cōstrīgentium. Et medicinæ quidem hoc facientes aliæ sunt conglutinatīæ sicut puluis molēdī proprie: & farina & tela aranea & proprie quæ est ī molēdino. aut quæ est uicina fumo: & albumine oui: & spongia marina cum alKitran combusta & fumus picis. & thus. & fumus thuris & stercus asininum. & carta cōbusta. et pili leporis. & coagulum eius & succus alsarat. & gipsū & gummi assum et dragagan. cōbustum. Alia sūt uehemētis stipticitatis sicut rosæ & semen eius. et gallæ & balaustiæ et emphistidos et Kaluræ et succus palmæ & hæderæ cortices: & flores granatorum et bolus: & terra sigillata. & alumē & camphora proprie. et ematites et gūmi assi et myrra et Karabæ

& sanguis draco.& antimonium & succus foliorum salicis:& succus foliorum uitis: & similia. Alia sunt uehemētis infrigidationis congelantia sanguinem:sicut camphora proprie.cortex mandragoræ & succus eius:iusqamus: papauer: lactuca:& succi eorum:& opium & silia Et alia sunt quæ sūt cauterizātia sicut calx:& colcothar calcantum. & æs ustum.& arsenicum:& flos æris & similia. Sed & alia sūt quæ operantur illud proprietate.sicut frequētatio comestionis cerebrorū gallinarum.& stercus asini insuflatū.& succus albedarogi instillatus:& succus porri:& succus portulacæ & similia.Verū conglutiātiuæ sigillatiuæ & stipticæ sūt meliores eis:& propter eas curatio uera.conglutiatiuæ uero stupefacientes & cauterizatione suspectæ sunt.hæc enim aliquādo moribundæ congelando spiritus & extinguendo calorem uitæ.aliæ uero licet restrīgentes magnificant uulnera et post casum crustulæ redditur fluxus uehementior quam fuerat prius. Verificatores uero qui operantur secūdum sapiētiā con gregant ex diuersis diuersarum intentionū.& perficiunt ex eis unū habēs uirtutem sigillatiuā carētē suspitione ex his quæ timētur sicut trademus post.Et oport& medicamina quæ mitti oport& ī nasum ut terantur ultima contritōe sicut alcohol.deinde post eorum iniectionē in nasum strigatur super ea uehementer.usq; dum imprimant & sigillēt super apertione uenæ impressiōe bona.Emplastrū quo utēdū ē super frontem & tēpora: & linitur super ea: & sedat fluxum sanguinis. ℞. boli ar.gipsi puri:succi barbæ hircinæ ān partes æquales.terantur contriti ōe ultima.deinde contere cū aceto forti in uase lapideo. ita quod elaboretur multum in eius contritione usq; dum fiat habēs mediocritatē inter tenue & spissum & liniatur super frontē & tempora.& stringatur super eis cum pila facta ex stuppis et ligatura cōstringente.est enim expertum.& quandoq; apud necessitatē additur opii circiter.p.s.Infusio aquæ ueri frigoris super caput et cōstrictio facta in temporibus ex pila ī fusā in aqua huiusmodi strīgūt sāguīs fluxum in aceto infrigidato in niue.aut succo foliorum salicis et mentæ & foliorum uitis similiter infrigidatis in niue et quādoque immiscētur cum his aliqua ex stupefaciētibus.sicut necessitas cogit.Hamec emplastrum bonū nobile ad fluxum sanguinis ex naribus.et est expertum.quare oport& super eo cautellā adhiberi.℞. camphoræ succi alKascel.ān.p.i.farinæ ordei.p.ii.confice cum succo albellac:uel cum succo uuæ lupinæ uel cum aqua.ro.& line super frontem ex eo & tempora.& pone cum licinio ex eo in nasum.Idem medicamen abscīdens fluxum san

guinis ex naribus. Accipe papiri combusti corticum ouorum combustorum. KaKure: corticis granatorum. misce cum eis parum aquae infusionis salis & cum licinio naribus immitte. Idez aliud ualens ad fluxuz sanguinis ex ruptura arteriaruz. ℞. olibani: aloes ana. tere & confice cum albuie oui: & fiat sicut mel. & utere cum licinio. Medicamen ex inuentiõe nostra cito sanans. ℞. camphorae sã. dra. ana. 3. i. KaKure: sandalo. ru. fricatorum: colcotar: aluis iamei thuris papiri cõbusti ana. 3. ii. confice cum aqua salis & fac trocis: & quando oport& dissolue cum ẽcaustro scriptorum: & utere cũ licio. Aliud siliter ex inuentione nostra. Accipe pãnũ lineum antiquum & submerge ipsum in litio dissoluto & in encaustro scriptorum. deide fac exiccari & combure ipsum & cinerem eius in narem exuffla: est enim exptum bonũ. uel solum liciniũ in pãno illine & combure & utere. Gabriel. Aliud ualẽs similiter: accipe scoriae aeris papiri cumbusti corticũ ouorum combustorum. KaKure corticũ granatorum. ana. confice cũ albumie oui & utere. Diascorides stercus asininum siccuz & recens insufflatum in nares & etiã odoratũ stringit fluxuz sanguinis cum uirtute: & dixerũt quidaz ex posterioribus quod si misceantur cum eo opii. & cãphorae circiter. ana. partis unius sextam: est medicamen ultimũ. Isaac. medicamen bonum accipe san. dra. ramic. piperis combusti. ana. se. ptulacae combustae. balaustiae. ana. p. 5. tere & utere cum cãnello. & accipe ex eo & confice. cũ succo coriãdri. humidi & utere cũ licinio. Filius zachariae arazi cõfectõ medicamis quo liniri oport& super frontem & tempora. & abscindit fluxũ san. na. ℞. KaKure succi barbae hircinae. olibani aloes gallarũ. balaustiae. gũmi assi myrrae boli. ar. opii. ana. fiãt troci. & liniatur ex eis sup frõtẽ cum aceto & liniatur super pectinem & renes & cõfert mictui sã. & fluxui mẽstruorum: & pessarizetnr etiã in uulua & cõfert aegritudini sanguinis. & dissinteriae & fluxui menstruorũ & clisterizantur in uẽtrem & cõfert aegritudini sanguineae. & dissinteriae: & confert fluxui sanguinis ex uulneribus ũdecunq3. Ioanes serapionis medicamen abscindens fluxũ sanguinis na. abscisione forti ℞. colcotar. telae araneae. alumis. ana. partes aequales confice cũ albumie oui. & utere cum licinio & liniatur super frontem & tempora. ex bolo ar. succo barbae hircinae farina lentis & balaustiae. & modico camphorae. & opii cum aceto. Idẽ. ℞. aluminis terae sigillatae gallarum. perforatarum adustarum & extinctarum ĩ aceto: succi hemfistides. ana. partem. i. cãphorae. opii. ana: partis uuius tertiam. insuffletur ex eis in nasum. & ĩtingatur liciniũ ĩ encaustro in quo duplicatum fuerit colcotar: deinde aspergatur sup ipsuz

150

ex medicamie:& mittatur i nares bonum si deus uoluerit. Alexāder spongiaʒ marinam nouam in alKitran intinge :& combure & utere cum licinio. Ioannitius confectio medicaminis abscīdentis fluxum sanguīs ex na. ℞. balaustiæ sā. dra. fumi thuris uel farinæ eius: aloes gallarum adustarum extinctaꝶ i aceto colcotar calcis uiuæ. alumis iameni: gipsi lapidis molēdini. ā͞n. partes æquales: opii cāphoræ ā͞n p. 5. insuffletur ex eo in nares & utere cum licinio. Habuali. ℞. succi barbæ hircinæ KaKure. ā͞n. ʒ 5. camphoræ. grana. ii. confice cum succo floruꝫ palmæ:& distilletur ex eo in nasum. Idem accipe papiri cōbusti. corticis thuris: pulueris molēdini. aloe: colcotar: ex medietate eorum fiat tenta cuꝫ aqua albedarogi. uel albumine oui:& ex alia fiat puluis & utere.

DE. NOCVMENTIS. ODORATVS:

Ocumenta odoratus sūt diminutio eius aut priuatō: aut permutatio: aut mendositas: odorabile enim aut sentitur debiliter aut nullo modo sentitur: aut sētitur in contrarium eius quod comprehēdit ratio. aut sētitur ex odoribꝫ odor qui nō iuenitur i aliquo præsētiū. Et contingunt quidem nocumēta quādoqꝫ propter casū aut percussionem in uiis: aut colatorio:& accidit ex hoc ut cadant nocumenta in ossibus & tortuositas:& dissolutio formæ:& fortassis non recipit curā. Et quādoqꝫ cōtigit ab apostēate:& uulnere putrefacto. aut cācroso. aut a carne addita:& putrefacta:& dicemus curam eius post.& accidit interdum propter malitiam complexionis i uia nasi & partibus suis: siue mateia aut cum materia aut cum uentositate oppilāte alchaiasin. aut colatoriū aut duo emūctoria. quæ sūt sicut capita mamillaruꝫ & quidem quodcūque horū fuerit uacuū aut cronicum uix curam hab&. Si autē malitia complexiōis sine materia fuerit. cura eius est per contrariuꝫ administrando embrocas in prora capitis.& suctio per nares & odoramēta & caputpurgia ex his quæ dicēus. Et siquideꝫ fuerit calida confert lauaturæ ex ros.& coriandro & suctiones per nares ex oleo ro.& aqua ro: cum modico aceti & silia.& quādoqꝫ miscetur cū eo quod ē sicut camphora & aqua decoctionis mētæ humidæ. aut siccæ cū ciperis:& ē iuuamēti sublimis.& similiter euaporatio aceti est enī ultima: Si autem fuerit malitia complexionis frigidæ quod ē secūduꝫ plurimuꝫ conferūt lauacra & embrocæ ex eis quæ sunt sicut spica & calamus aro.& calamentuꝫ & sansucus & similia.& iunctiones & suctiones quæ fiunt naribus ex oleo costino & rutaceo & silibus & oleo de neriden cum eo quod est sicut castoreū. eufor. muscus:& similia. Si autem malitia complexionis fuerit cum materia. aut uen

tositate crossa & oppillatione. intentio tunc incuratione ē duplex uniuersalis. s. & particularis. Et prima quidē perficitur cum euacuatione materiæ & iteratiōe eius si oport&. Secunda perficitur cum embrocationibus & lauacris & inclinatione capitis super uaporem camemillæ sansuci sisibrii calamēti spicæ & similium. deīde cū gargarismatib; ex eis quæ mūdificāt caput. & iam dixīus ea; post hoc cum caputpurgiis & suctionibus per nares cum castoreo. & fellibus animaliu;: & condisi & nigella & rebus odorabilibus: sicut serapinu; proprie & castor. & nigella & cōdisi & pipera: & muscus & similia & proprie mista cum oleo nardīo camemillīo & similibus & assiduatio odoris rutæ est experta ī hoc casu & similiter caputpurgiū ex ea & caputpurgiū ex nigella trita cōtritiōe ultima: quæ fuit infusa in aceto & mista cū oleo antiquo & sugat cum naribus uehemēter ē eni; mirabile & caputpur. ex urīa cāelli & elleboro. aut pulpa collo quintidæ aut eufor. est sublime & similiter ipsa urina per se. Cum autem caputpurgiū & suctiones generant ardorem & combustione; in naribus tūc succuratur cū oleo ro. & cu; lauacris ex aqua calida & aqua furfuris siue thurris & oleo de cucurbita. & sīlibus. Mahomec arazi puluis bonus ad oppillatōnem narium & defectionē olphatus. ℞. arthāite condisi salis ar. terātur sicut alcohol: & suffletur ex eo in nares postquā euaporaueris cum aceto & oleo calido. Ide; aliud ualens similiter & est bonū ℞. nigellæ fellis gruis coloquītidæ ellebori al. ān. terantur contritione subtili. deīde funde sup eā terendo urinā camelli arabici deinde facias exiccari & teri & fiat ex eis sief. & cum oleo sanbacino aut sansucino distilletur in nares est enim expertu; bonum. Si aute; dolorem patiatur succuratur ei cū aqua calida. & oleo de se. cucur. aut aqua furfuris. Idem & est sublime Accipe nigella; postq̄ fuerit infusa in aceto & exiccata & contere sicut alcohol. deinde misce cum oleo ueteri. Et modus utendi eo ē ut impleat patiens os suum aqua & reclin& caput suum retro. deinde instillentur ex medicaīe aliquæ guttæ in naribus. & sugat uehemēter donec egrediatur humiditas plurima tenendo os apertum sup uapores aquæ calidæ. deinde lau& cum aqua calida & faciat hoc tribus diebus tribus uicibus.

DE. APOSTEMATIBVS. NARIVM.

Ntentio in curatione ē triplex. Inprincipio nanq; indig& medicaīe repellente materiam sicut proprie oleu; ro. myrthinum cum aqua ro. quodcunque eorum fuerit. post hoc est utēdum quod est sicut oleum conquassatum cū aliqua ex mucillaginibus aut cum lacte mulso. ultimo uero indig&

medicamine maturatio: sicut dia- quilon dissolutũ in oleo aut mu cillagines maturatæ: dissolutæ in o leo: aut mucillago radicis lilii co cta cũ lacte & trita cum adipe gallinæ aut porci & adeps gallĩæ. cum oleo de amigdalis & cæra cõ fert ĩ hac hora. Hamec medicamẽ cõferẽs apostematibus: & bothor sanguinis. accipe farinæ ordei ros. ãñ. camphoræ. p. unius quartã: tere & confice cum aqua ro. uel cũ suc co granatorum acõsorum: unge in tus & extra probatũ est. Aliud ad apostemata ex sanguine. accipe succi solatri: & succi acõsorũ gra natorũ & aquæ ro. ãñ. partes æqua les: olei ro. p. ii. conquassẽtur cum modico cãphoræ & unge intus & extra. Idẽ ad apostemata ex cole- ra. Accipe mucilla. psilii: aut se. cy doniorum: aut albumen oui: & cõ quassa cum oleo ro. aut uiola. & infrigida eam & utere bonum & expertum est:

DE. VVLNERIBVS. ET. VLCE RIBVS. NARIVM.

Quædam ex eis sunt manife sta exterius & quædã occul ta ĩterius: quæ autẽ manifesta sũt alia sunt sicca sicut crustæ. alia hu mida & lenia: & prima quidẽ curã tur cũ medicinis mediocris exicca tionis: sicut unguento de cerusa proprie & ũguento triparhmaco aut oleo ro. dissoluto cũ mastice & puluere ro. misto & similibus. Si autem fuerint uulnera humida curantur cum medicinis minoris exiccationis. sicut oleo ro. & adipe gallinæ & cæra simul dissolutis & similibus: Consuetudinaria autẽ uulnera quæ sunt sicut crustæ & bothor & asperitates rubei colo ris ro. naso accidẽtes: sed exterius curantur duobus cauteriis positis inter labia & gigiuas. iuxta dentes caninos. ut ascendant hĩc inde ad colatoria nasi. Occulta aũt interi- us latentia ĩ partibus alkaiasi. pra ua sunt: & prauiora quæ sunt in p tibus colatoriis adhuc magis quæ fiunt in uentriculis & eis etiã sũt sicut capita mamillarũ. Et ex eis quædam sunt recentia in quibus non multum præteriit temporis: alia sunt antiqua cronica. Recen- tium autem duo sunt genera cura tionis. Primum quidẽ est mundi ficatio & perficitur cum medici nis lauatiuis debilis abstersionis sicut aqua mellis proprie & quæ hoc cursu procedunt. Secundum uero est consolidatio & sigillatio eorũ & pficitur cũ medicis lauatĩs debilis exiccationis sicut unguen to tripharmaco. & unguento de ce rusa: confortans cum modico myr ræ & olibani & sanguĩs dra. Croni ca autem & putrida triplici eg& genere curationis: & primum qdẽ est mundificatio eorum cum eo quod est mediocris abstersionis sicut uinum proprie & mel & simi lia. Et quãdoque expetit necessi- tas apud multitudinẽ putrefactõ nis: ut misceatur cum eis: quæ sũt sicut colcotar: aut unguentum

225 b

ægyptiacum:& urina quidē infantium est mundificatiuum bonum & nos diximus multa ex his in capitulo de ulceribus aurium. Secundus uero est incarnatō uulneris cum eis quæ sunt sicut unguētū de cerusa:aut unguentū tripharmacum cōfortata cum eo quod ē sicut colcotar & similia. Tertiū uero est consolidatio uulnerum & sigillatio eorum & perficitur cū medicinis exiccatiuis non multæ exiccationis sicut proprie marā factum ex rebus quæ sunt sicut olibanuʒ myrra sarcocolla &similia Et quadoque apud necessitatem miscetur cum eis quod est sicut aristolo.ro.& colcotar & similia.& proprie quando timemus de futura putrefactione dicta sūt in capitulo de uulneribus aurium plura q̄ afferātur ad locum hunc:excepto quod uulnera aurium sicciori & acutiori indigent medicaīe q̄ uulnera narium:& tua est discernere & mensurare ea &cōfert cauterium in zuhendeg. Hamec filius Zachariæ medicamen bonū conferens uulneribus narium recētibus & antiquis & fecit hyspanus Accipe cerusæ.olei sisamī & medullæ cruris uaccæ.&olei amigdala. dulcium cæræ albæ & gūmi albotin ān̄. dragg.gummi arabici. ān̄:p:5.fiat ex eis glutē cum modico aquæ ro.& fiat unguentum cū cæteris &utere super morbo.& cū licinio de panno.Si autem uulnera occupant alchaiasin &descēdūt ad foramina usque ad palatum.& ad guttur.sugat naribus filum usque dum descendat ad palatum & trahatur per os & trahatur filū sicut sera usq; dū locus sanguinetur.deinde unge filum cuʒ medicamine. & hoc fiat omni die usque dum sanus fuerit est enī expertuʒ. Idem medicamē conferens fistulis in naso & ulceribus siccis expertū ℞.cæræ al.p.ii.medullæ cruris uaccæ parteʒ.i.olei.camemillæ.sisamī olei.nardini.olei de amigda.dulcibus.ān̄.p.i.fiat unguētum.&misce cum eis mucillagines dragg.al.& mucillaginis hunsa.&mucilla.se.cydoniorum & psilii & se. lini.ān̄.p. unius sextam:fiat ex eis unguentū cum pauco croco.& utere sicut primum.uerum etiaʒ ad scissuras labiorum.Idem aliud ualēs similiter .Accipe cæræ.ru.p.i.olei.ro.p. vi:dissolue ea & misce cum eis litargiri cerusæ fecis argenti.ān̄.partis unius tertiā fac unguentum & utere & ex eo sæpe tāgat nasum Sabor aliud bonum ualēs ad idē Accipe litargiri olei ro.olei myrthini ān̄:p.i. aceti & succi mentæ ān̄.p.5. confice & unge bonum:si deus uoluerit.& quādoque fit sine aceto & pro aceto pone succū mentæ & quādoque pro aceto uinum & est bonum .G.unguentum de flore æris bonum mundificās uulnera saniosa & consolidās ipsa ℞.cæræ .ʒ.iiii.olei antiqui uel facti ex oliuis in maturis.ʒ.xvi.floris æris puluerizati sicut alcohol

152

149

ʒ.ii.fiat ex eis ungnentum & utere cum licinio & quādoque additur uel mīuitur ex flore æris secūdum quod exigit necessitas: Vnguētū ex inuentione nostra sanans uulnera narium & ubicunque sint in corpore. Accipe luben.& triofilon a cōsi.ā̄n.℥.ii.proiice super ea post q̄ fuerit cōtusa:olei ro.olei myrthī ā̄n.℥.v.& dimitte in uase lapideo per dies.vii.deinde bulli ebulitōe una & cola:& cum cæræ citrinæ ℥.ii.ʃ:fiat unguentum ex eo in licinio & utere:& quandoque permiscetur ad omnem.℥.i.istius unguēti ex flore æris.ʒ.ii.Filius Serapionis:medicamen conferens ulceribus nasi. ℞.cerusæ merdasēgi: plumbi usti.ā̄n:partes æquales.abluantur uicibus pluribus.Postq̄ fuerint trita.deinde fac ex eis unguentum cuʒ uino & oleo myrthino diu terendo in mortario nūc oleum nūc uinum.ā̄n.parum infundendo usque dum impīguetur:ē enim expertū bonum.

DE.POLIPO:QVI.FIT.IN.NARIBVS.

Vrus & niger:& non tractabilis:& mollis & putridus & foetidus fortasse non sanatur q elongatur & pend& & aliquādo egreditur extra habēs radicem gracilem tenuem non nimis profundataʒ:curatur incidendo iuxta radicē eius cū forficibus postq̄ apprehenderis &traxeris cum tenaculis deinde post incisionem cauterizetur super eo quod remanet de radice cum ferro ignito aut cuʒ medicamine acuto:& hoc quidem fiat post corporis mundificationeʒ pluries iterata:& post flebothomiā:& quādoqꝫ necessitas expetit ut fiat cauterium in zuhendeg:& proprie apud fluxum reumatis ad ptes narium:sicut dictum est in eis quæ sunt de curis cathari & corrizæ.Si autem polipus descendit per foramina palati ad palatū & guttur:trahatur similiter cum tenaculis & incidatur secus radicē eius cū forficibus ignitis:ut curretur.deinde cuʒ medicamine acuto sicut iaʒ diximus.Si auteʒ eius īcisio nō fuerit facilis secundū moduʒ quē dixīus:tunc accipe duos aut tres filos caudæ eq:& torque singulum eorum per se.deīde ex eis retorquēdo fac sicut filū unuʒ & fiāt ī eo nodi tres uel quatuor & mittatur per nares cuʒ acu plūbea & declinetur cum ea ad foramina palati.& trahatur per ipsuʒ palatum cum facilitate donec filū exeat per foraīa palati.& tunc accipe utrāqꝫ extremitatem fili:& ducas & reducas ad modum serræ usque dum tota incidatur caro:& si aliqd reman& tūc fiat sicut superius dictū ē:abiecta autem tota carne polipi curetur deīde cuʒ ūguēto uiridi & medicamīe īcarnatio Plurimum autem polipus non est multæ additionis:& curatur post incisionem cum medicaminibus acutis:ex his quæ dicemus post.Si autem fuerit cācerosus cura eius ē

difficilis curatur tamen quandoq; cu; medicinis acutis & aliis:sicut dixĩus ĩ capitulo de ulceribus na riu;. Loco aũt nariu; a polipo per fecte mundato curetur:deĩde cũ unguento uiridi. & unguento de cerusa dictis ĩ cura ulcerum.Dia scorides medicamen auferens po lipum narium cãcrossum.Accipe se.luf.serpentis & tere cum succo malorum granatorum tritorũ cu; cortice suo:& liniatur super poli po:&in circuitu eius.Idem opera tur similiter succus radicis eius & proprie lana ex aliquo eorum ĩbi bita & immissa naribus & est exp tum .G.medicamen sanãs & cõsu mens omnes additiones carnis in naribus cu; leĩtate & sine dolore & sanans ulcera ĩ eis & efficit ope rationem suã tempore lungo:qua propter sine cessatione utendũ ẽ eo.accipe ex tribus generibus gra natorũ p.æquales:tere eas secũdu; totalitate; eorum:& extrahe succũ ipsorum:& decoque ĩ essẽtia rob tenuis.deinde tere substantiã gra natoru; contritione multa usque dum fiat sicut pasta.& fac cũ suc co eorum formas similes nastalib; & ĩtromitte ex eis in nasum unam post aliam prælíniendo eum cum succo prædicto:& hoc fiat tẽpore extenso.efficit enim operationem debiliter sine dolore & est exper tum . Quidam uero ex experienti bus admiscuerunt cum eis ex tro cis.altatalon quãtitatem sufficiẽ tem ad uigorandu; operationẽ eo rum.Filius Serapionis.Confectio medicaminis consumẽtis polipũ & omnem carnem additam.℞.sco riæ æris aur.iiii.calcanti.aur.iii.el= lebo.ni.aur.i.arsenici ru.ʒ.ii.tere & fac puluerem & insuffla in nasum aut confice cum uino & utere cũ licinio. Idem confectio troccis. alchandi quorum iuuamentum ẽ uirtuosum:cõsumit enim polipu; & cancrum & omnes additiones carnium in omnibus locis.℞.cal cis nõ extinctæ arsenici citrini.ãñ p.iii.colcotar floris æris:aluĩs ãñ. p.i.gallarum KaKuræ balaustiæ.ãñ. p.5.contere ea in mortario æneo cum aceto forti contritione mul= ta usque ad dies.v.deĩ de fiant ex eis troci.& conseruẽtur in uase ui treo & loco frigido & sicco:& dĩ stempera unu; ex eis cum uino & utere cum licinio:est enim exper tum forte.

DE.STERNVTATIONE.

Ternutatio aute; in quibus dam est utilis & ĩ quibusdã nociua.Vtilis post maturationem corrizæ.&post digestionẽ sodæ& frenesi & litargiæ & sub&.& inter cisioni memoriæ & epilepsiæ & apoplesiæ & ægritudini neruorũ & scothomiæ.& facilitati partus & ad expulsionẽ secũdĩæ:& ex eis quæ submouent sternutatõe; &in citant :alia sunt quæ sumuntur p os sicut cepe acutum & aleum &si napi:& uinum forte & acutum & similia:& alia sunt ab extrinsecus incitantia sicut radius solis:uẽtus

acutus. fumus & similia: & ex eis ē approximatō ad iuuēculā & hæsitatio & desiderium coitus. Et alia sunt odorabilia & intrantia narem sicut rosa proprie odorata generat enim sternutationem calefactis & folia myrthi cum aceto & succus foliorum uitis insufflatus & salicis & similiter acresta: & similiter camphora cum onfacino & opio insufflata in nares: & nenufar odoratum & solatrum similiter: & sief memithæ cum camphora: & uapor aceti: & sīlia. Infrigidatis uero sternutationē stimulātia sunt. mezereon: eufor: elleborus. cōdisi piper: oleander: fella animalium. castor. artanithæ: cucumer. asi. zz. piretrum: sansucus: auricula muris ireos nigella infusa in aceto pulpa colloqīti. baurac: oppoponacum serapi. aloes suffeis gallia: sinapis. ruta siluestris & similia. Composita uero incitantia sternutationeʒ plura dicta sunt in capitulis quæ præcesserūt. Nociua uero sūt sternutatoria in prīcipio cathari difficilis & in ægritudinibus catharalibus pectoris: pulmonis: & faucū & costarū digestioni sodæ ex plenitudine & etiam omnibus ægritudinibus quaꝝ nominatio præcessit. & ante mundificationē corporis comunem. Sternutatio aūt facta ꝑ se. quādoque fit propter fortitudineʒ cerebri uigorosi ad expellendum superflua. & est significatō laudabilis ī ægritudībꝫ cerebri. desperatur eniʒ de eo qui sternutare non potest in ipsis medicaminibus adhibitis. & quādoqꝫ fit propter passibilitatem cerebri recipientis facile impressiones redundātes ex austro & borea. Quare aut fit coarctatio & expressio propter impressionem ex frigore & borea & expellitur materia coarctata: aut disolutō & expulsio propter impressioneʒ ex calore & austro. & expellitur materia dissoluta. Sternutationem autem prohibentia sunt proprie passiones animales sicut gaudium proprie: & ira & sollicitudines & cogitationes: & fricationes aurium & extremitatū & contorsio nasi & fricationes gīgiuarum. & palati & līguæ & oculorum. Et si contingat propter īcitationem factā a calore aut austro sedāt uehementiā eius oleum ro. & oleum de salice: & sīlia odorata & effusa in ambas aures & super caput: & sorbitio aquæ frigidæ: & sugere eā naribus & lauare faciem cum ipsa. Si uero contīgat propter incitationem factā a frigore & borea cōferunt infusiones oleorum calidoꝝ sine mordicatōe in ābabus auribus & super caput & in nares: & sorbitiones calidæ & balneationes: & odorare camemillaʒ & poma redolentia & galliam & spicam & myrram & muscū & ambram & xilobalsamuʒ. & conferūt ēt odores herbarū quæ nascūtur in mari & spongiæ & citaruꝫ maris: & lanarum & liporum quæ sunt in eis.

226v

INCIPIT·SVMMA.OCTAVA. DE.MEDICINIS.AEGRITVDINVM.ORIS. CAPITVLVM. PRIMVM.DE.SCISSVRA.LABIORVM.

Cissura labiorū quādoq; fit in labio & cum comunitate narium:& fit post corizam & catharū solitum fluere ad partes illas quare turgēt nasus labiū cum uestigiis rubedinis interdum:& interdū bothor:& interdum cum crustis:& scissuris & asperitate:& cura eius est tres res. Prima ē mundificatio ab humore qui superabundare uidetur. Secūda est diuertere materiam cū flebothomia.si peccatū ē in sāguie: aut cum uentosis uel cum scarificatiōe in collo & occipitio: aut cū cauterio in zuendeg si necessitas expetit. Et quādoque fiunt cauteria quæ diximus in capitulo de uulneribus narium & sunt mirabilis iuuamenti. Tertia est adæquatio loci & correctio nocumētorū quæ accidit in locis ipsis:& hoc quidem dictū est ī capitulo de ulceribus narium. Et quādoq; fit in labio superiori uel inferiori absq; comunitate aliarum partiū & proprie per contractionem accidentem musculo trāsuersali ipsius labii quare accidit ei ut scīdatur labiū scissione profundante:& multiplicatur huius quidē apud multiplicationem boreæ. Et cura eius est cum unguento de cerusa aut oleo ro.& cerusa:aut litiū cū oleo ro:& cerusa &alia quorū rememorabitur post. Et sūt ex homib; qui incidunt musculum ipsum secundum trāsuersum eius profundantes cū sagittella usque dum īcidatur secūdū totalitatē eius.deīde ponunt puluerē cynamomi & gallarum usque dū sanetur. Et sūt qui cauterizant secūdū transuersum eius cauterio uel nummo aureo subtili.deinde curant cum cerusa & aliis. Democritus medicamen expertum ad scissuras labiorū:Accipe furfuris & pilorū caudarū equi.p.æquales:combure sup lamina ferrea & misce cinerem eorum cum melle & unge locū mane & sero usque dum sanetur. Cæratum sanans scissuras labiorum & est expertum:accipe glutī albotī mellis masticis:isopi humidæ.āā. p.æquales fac sicut cæratum &utere. Aliud ex inuentione nostra.℞. gallarū:cerusæ.āā.p.i.amili.dragg. āā.p.S.confice cum adipe gallinæ quantum sufficit.expertum est:utere sicut primum. Aliud ualens ad ardorem & combustionē & ulcera labiorum & est iuuamentum expertum.℞.litargiri cerusæ:fricatiōis plumbi:& olei iusquiami.al.& cæræ āā. p.æquales: olei ro.quātum sufficit expertum est. Diascorides ad scissuras labiorum. Accipe gallas & pulueriza sicut alcohol misce cū melle & utere:aut misce cū terebintia : aut adipe gallinæ:aut anatis:aut accipe gallas & tere sicut alcohol & misce cum terebin

154

tia & masticie & isopo & melle. expertum bonum. Filius Zachariæ Medicamen bonum conferēs scissuris labiorum & faciei & manuum. Accipe cæræ citrinæ isopi humidæ adipis anatis. an̄: p. i. olei ro. p. ii. amili dragg. mucilla. se. cydoniorum an̄. p. s. Fiat ex eis maran ex quo loco prius fricato ingrediatur balneum: & exiens inungat locum ex maran & ex dragaganto trito sicut alcohol superaspergat & hoc faciat usque dum sanetur.

DE. DOLORE. DENTIVM.

Ntētio in curatione duplex est. uniuersalis & particularis: & uniuersalis quidē intētio est tres res. Prima est euacuatio materiæ: secunda est diuersio: tertia est prohibitio fluxus ipsius Et prima quidem res perficitur cum euacuatione per flebothomiam & uentris solutionem: & illud significabitur tibi accidere cum comunitate cerebri: & partiū capitis: uerū si dolor fuerit propter apostema quod est in gīgiua cuius materia est sanguis acutus: confert flebothomia cephalicæ: & scarificatō & incisio uenarū quæ sunt in labiis & sublingua: & hoc fiat gradatī: & conferūt etiam sāguisugæ positæ in radice dentium & uentosationes submēto cum īcisione & si absq; apostemate fuerit: tamē ab eadem materia admīstrāda ē flebothōia & aliqua quæ diximus: & si cū hoc sanguis fuerit acutus colericus flebothomia & uentris solutio sunt necessaria. Si autem ex hu. fiat frigidis euacuatō cū eo quod est sicut pillulæ cochiæ & ieradiacolqnti. & similia. Secundam rem complēt flebothomia & uentosationes quas diximus & fricationes extremitatum & ligaturæ: & compressiones dolorosæ & cauterium in zuhendeg: & similia: Et dixit. G. si teratur aleum & ponatur in radice manus super palmam in parte domestica: & proprie ex manu quæ sequitur dolorem: sanat dolorē dētis. & expertum est. Tertiam rem complent admīstrationes medicaminum prohibētiū fluxum declinare ad dentes: sicut pillu. alcober quas fecit Alexander: & scripsius eas in capitulo de catharo & coriza: & nos plura huius intentiōis scripsimus illic. Particularis autē intentio diuiditur in curam uerā & curam mendosā: & uera quidem hab& tres sēitas. Prima qdem est ut ī prīcipio doloris administrentur medicamīa quæ confortant dentes: & repellant reumatizationē materiæ: & sint in materia quæ calida est sicut retentio aquæ frigidæ cum aceto in ore cum aqua ro. aut uicissitudo eorum aut aliqua infrigidantia quæ sunt ex succis: & decoctione eorum quæ sunt sicut ro. & myrthus cum modico camphoræ: & huius etiam intentōnis est oleum ro. & oleum de salice & oleum de oliuis immaturis & oleum myrthinum aliquando

confortata cum aceto & camphoræ parum. Cum autem incipit pertransire tempus principii administrãdum oleum ro: cuꝫ decoctione masticis parꝶ & adhuc post hoc oleum ro. cum decoctione uini & masticis aut oleũ ro. cum decoctione uini: & passula: aut fenugræci: ultimo uero gradatĩ perueniẽdum est ad resoluentia & maturãtia ex his quæ dicemus. In materia uero frigida administrentur in principio: quæ sunt sicut oleũ ro. cum mastice: aut oleum ro. cũ succ aut ramic & similia: & post hoc oleum ro. quod est sicut isopus & halasce: aut succus porri post ebullitioneꝫ eorum & similia. Postremo uero ea quæ sunt sicut radix colloquinti. cum aceto: aut staphisagria: aut piretrum: aut aliud & similia. Cura autem mendosa ẽ cura quæ blandiendo sedat uehementiam doloris & hoc quidem stupefaciendo: & huius quidem intentionis est iusquiãus: & proprie suffumigatio facta ex eo. & expertum est de opio & oleo ro. linies super dentes. & similiter piretruꝫ & camphora: si applicentur super dentem sedãt uehementiam doloris eius. Et de exptis ãnexis super dentem remouentibus dolorem eius. est medicamẽ: quod ℞. iusquami al. opii. stor. galbani. ãn. ℥. i. piperis: assæ. fe. ãn. ℥. ʒ. misce cum rob. uuæ & cum endiuia: & liniatur super dẽtem dolorosum. Aliud accipe opii & castor. ãn. partes æquales & distilletur ex eis granum. i. uel ii. cum oleo ro: in aurem sequẽtẽ doloreꝫ: & ex eis ẽ saginea proprie & trocis. stellæ & filoĩum: sunt enĩ mirabilis iuuamenti: & proprie misce cum eis aliquãtulo opii. & confert colluctio decoctionis iusquiami aut radicis eius cum oleo ro. & aceto. Acetum autem decoctionis spolii serpentis. Est ad id mirabile proprietate quæ est in ipso. Sandaraca cum aceto est iuuamenti sublimis. prohib& enim reuãtizationeꝫ a dentibus & gingiuis & sedat dolorẽ uehemẽtem & constringit gingiuas: aqua ro. confortata cum modico camphoræ ual& dolori dentium colluto ex eo ore: ual& etiaꝫ oleuꝫ ro. sine mastice & cuꝫ mastice. gallarũ decoctio cuꝫ aceto ueruꝫ siliter: solatruꝫ cuꝫ aceto est medicamen expertuꝫ. Mahomec arazi. Cõfectõ trocis. sedantiuꝫ dolorẽ dentis calidũ: & doloreꝫ apostematis in gingiuis. ℞. coriandri se. ptulaca. sumac lentiuꝫ excortica. sandali citrĩ ro. piretri cãphoræ ãn. p. æquales: fac trocis. cũ succo solatri: & line denteꝫ dolorosuꝫ cuꝫ uno eoruꝫ dissoluto in aqua ro. & aceto præcedentibus flebothomia & solutõne uentris & uentosatione sicut dixĩus. Filius Zachariæ. Medicamẽ conferens doloribꝫ dentium & corrosioni eoruꝫ. ℞. carmezit. ℥. ii. & ʒ. corticis capparis. ℥. ii. bulliant cum aceto & teneatur tepidum in ore in parte dolente expertum ẽ.

Idem aliud conferens dolori & cõmotioni dentium.℞.gallæ corticis glandium.ān.bulliat cum aceto medietas eorum:& utere colluendo:& ex alia medietate fiat puluis:& post collutionem utere super dentes:conferunt collutiones diu retentæ in ore factæ ex rebus quæ sunt sicut cortices radi cũ cipparis & acetum:postq̃ ex decoctiõe eorum fit collutio in parte lesa:& ex eis est teda pinguis &cortex eius &pulpa eius &proprie acetum decoctionis eorum. & acetum quod iaȝ bulliuit in testa colloquiti.spatio multo: & ē magni iuuamenti:& condisi bullitum cuȝ uĩo est ultimuȝ.Decoctõ calamenti cum aceto:aut uino est iuuamenti magni:&similiter radix rafani & folia almezereon & piretrum:&.zz.& radix cucu.asi.aut succus eius cum aceto & siliter ar mel cum aceto & piretrum etiam cum aceto & aro·ro.sunt experta & similiter stipites alii cum piretro & aceto:& quandoque ĩdig& dispositio &indigetur admin stratiõe apud uehemẽtiã doloris reȝ. maturatĩaruȝ & collutionibus ad sedãdum dolorem:sicut proprie oleum calefactum in aqua in quo decota sit radix alteæ:& camẽillæ & mellilo.& fenugræcum:singulariter aut coniunctĩ:quoniã sũt sedatiuum bonum.Reruȝ aũt quæ applicantur super dentes & sedat dolorem sũma hæc est:piper &aleum & alKitran administrata super dentes resoluũt dolorẽ congelatiuuȝ:aut piper & eufor.cũ melle aut piper:& assa foe.& cũ sinapi aut serapi. Et ex expertis est medullæ nucleoruȝ psici.p.i.pini.p. 5. confice cum alKitran:aut piretri piperis.zz.staphisagriæ.ãn.ȝ.i. baurac armeni.ȝ.i.&.5.fricetur cũ eis gingiuæ:sunt enim iuuamenti sublimis:& similiter nigella cuȝ oleo antiquo & oppopo.cum piretro.serpentis spolium combustuȝ & mistum cũ oleo ad spissitudinẽ mellis illinituȝ super dentes: est mirabile in sedatione doloris.Ex origano & nitro puluis factus & super dentes & gingiuas sparsus mox dolorẽ tollit. Res autẽ quibus dentes suffũigati tollitur dolor dentiũ:sunt se. porri cuȝ alKitran. Postq̃ recipitur fumus per traiectoriũ ex eis sup dẽte doloroso:sedat eniȝ dolorẽ:& occidit uermẽ:similiter ex se.cepe cum alKitran & similiter ex se.iusquiami & se.porri & alKitran:partibus æqualibus:factis ex eis formis sicut auellana & subfumigõe facta una ex eis pertraiectorium.Res uero q̃bus fit uaporõ exterius ad dolorem dentiuȝ:sunt sicut malua anetum:altea:& herba nitri:camemilla:mellilotum: fenugræcuȝ se. lini semen cauliũ folia eius se.porri:ireos radix lilii:isopus & similia.Et quandoq; fit ẽplastrum ex eis & quandoque fit emplastrum ex cepe asso & oleo camemillæ aut aneti & quãdoque fiunt linimenta

exterius cum oleo camemillino aut anetino: aut rutaceo: aut de amigdalis amaris: aut oleo de lilio aut oleo deben: aut oleo persici aut isopi cærato & similibus: & quandoque fit ex aliis unguentis & quandoq3 fiunt euaporationes ex rebus siccis sicut cum mellilo to milio & panico & similibus. Res autem quibus fiunt iniectiones per aures & sedant dolorē dētium sunt hæc succus affodili tepidus iniectus in aure3 quæ est ex parte doloris sedat dolore3 dētiū & similiter oleū de amigdalis dulcibus & ama: & oleu3 de persicis & oleum sabbucinu3: quodcunque horum coctu3 fuerit in cepe per se: aut postq̄ disrumpitur in eis aliqd castor: aut eufo. quādoq3 aliqd opii apud necessitatem: Et ex eis ē succus cucumeris asi: aut succus radicū capparis. postq̄ decoqtur cum aliquo ex oleis prædictis aut distillantur per se. succus aute3 alzahāna est mirabilis. Ioannes Serapionis. Confectio medicaminis ad dolorē dentium bona & uocatur surisicō. ℞. piperis. ʒ. x. straphisagriæ piretri. ān. ʒ. iiii. baurac armoni. ʒ. vi. tere & fac trocis. cu3 succo radicum capparis. aut aqua decoctionis eius: line unum ex eis super dentem & gingiuas. Alexāder modus decoctionis de aleis cito sedans dolorem dentinm. ℞. alei spicas. v. olibani. ʒ. i. & ℈. v. myrræ. ʒ. i. decoque cum aceti. lb. i. usque ad medietatē sēp agitādo cū spatula tedæ pinguedinis: & ex eo tepido fiat oris collutio & diu calidum teneatur in ore & fiat id pluries. Idem confectio trocis. dolore3 dētium cito sedantium quando ex uno eorum fit fricatio super gingiuas & dente3. expertum bonum. ℞. aluīs. ʒ. iiii. piperis. ʒ. iii. piretri. ʒ. iii. iusquiami. ʒ. iiii. fiat trocis. cu3 aceto & utere. Mahomec arazi. Cōfectio tyriacæ mirabilis ad dolorē dentium. ℞. piperis castor. myrræ assæ fe. partes æquales: cōfice cum melle quod sufficit. Idem cōfectō alterius medicaminis ualentis siliter & ē bonu3 & expertū. ℞. castor. assæ. fe. stor. myrræ. aristol. opii piperis. zz. iusquiami. ān. ptes æquales: confice cum melle: aut alkitrā & line super dentem dolorosum & applica super ipsum. Idem fiat formæ ex stor. & se. iusquiami ptibus æqualibus: & suffumigatio fiat ex una earum in traiectorio. Habuali. Confectio medicamīs expti ad dolores dentium difficiles & corrosiones ipsorum. ℞. castor. opii myrræ piperis: galbani. ān. confice cum rob. & fac ex eis trocis. & liniatur ex eis super dētes. Ide3 operatō decoctionis olei. conferētis ad dolorē dētiu3 pulsatiuū. Accipe pulpæ colloqn. aloes. ān. partes æquales: olei aceti. ān. partes. vi bulliant ad aceti consūptionem: & distilletur ex eo in aurem distillatione post distillationem.

DE. EXTRACTIONE. DENTIVM.

Vandoque propter ultimus nocumentum cadens inter dentes medicamenta nō conferūt: nec doloris uehemētiā diminuūt: quare ne aliis etiam dentibus nocumenta pariant: consulimus eradicationem eorum accelerare cum bono regimine prohibitio apostematis: & proprie cum præcessiōe euacuationis & proprie uitādo ne fiat extractio apud uehementiam doloris eius. ne sit causa sincopis & mortis & fiat causa exiccatiōis & cōmotionis reumatis uehementis & suspecti: aut fiat causa generationis apostematis timorosi: sed expectandū usque du₃ sedetur dolor & maturetur. deinde extrahatur cum ferro postq̄ scarificaueris a carne gingiuarum scarificatione profunda: & postq̄ extraxeris ipsū teneat in ore suo acetum infrigidatum: & proprie decoctionis gallarum aut balaustiæ: & si remaneat dolor teneat ī ore suo oleum ro. cum decoctione masticis: & silib₃ aliis. Regimen aūt extractionis dētium cu₃ medicamine: est secūdu₃ huuc modū: fiat scarificatio sicut hic ante diximus: deinde ponatur medicamē in radice dentis & hoc cum cautella: ne etiam aliis dentibus noceat. & distīguatur īter dētes & dētem cum cæra uel aliquo quod sit sicut ipsa: & obseruetur hoc usque dum dentis facilis fiat extractio & sunt ex hominibus q cauterizant dentem cum stillo fereo ignito īmisso per cānellam: usque ad dentē: & acquiritur ex hoc quod mitigatur dolor: & dēs post tempus & tempus cadit infrusta & quandoque cauterizant cū nucleo nucū accenso & quandoque cū grano olibani ignito & silibus. Filius Zachariæ arazi confectio medicaminis facile eradicās dētes ℞. piretri radicum colloquinti. & corticum eius & corticum radicū cappa. corticum radicum mori. se. almezereon: & foliorum eius huruc arsenici citri. lactis alscebram: aut frusti eius. terantur cum aceto tribus diebus contritione uehementi: deinde proiiciatur sup ea bdellii & hasce. ān. p. i. ita quod prius dissoluatur in aceto forti: & fiant ex eis trocis. liniatur ex eis in radice dentis hora post horam per aliquot dies: facit enī facilem eradicationem ipsius. Idem medicamē aliud quo impletur corrosum dētis & frangit ipsum. ℞. se. almezereon: lac halscebram. & conficiātur cu₃ alKitran & impleatur corrosum dentis. Aliud. ℞. baurac corticum mori: ān. partē. i. arsenici citri. p. ii. confice cum melle & applica super dentem in circuitu eius facit eradicationem festinam. adeps uero ranæ uiridis quæ habitat in arboribus frangit dentes si liniantur ex ea & similiter si liniātur ex lacte halscebran aut titimalli. & super lac celsi cum arsenico citrino.

DE. AGITATIONE. DENTIVM. IN. ORE. ET. COMMOTIO

NE·EORVM.

I causã habuerit corrosionē factã in radice dentium: aut in gingiuis dicemus curam eius. Si fuerit propter humiditatē lubricam effusam aut imbibitam in neruo ligante dentem: & si fuerit cum comunitate cerebri cura est tres res. Prima est ut euacuetur materia: & si oport& cum iteratõne. Secunda est ut fiat exiccatio humiditatis mollificantis colligationem dentium cum eo quod ē sicut myrra: & acetum decoctionis piretri & acetū solliticum & acetū decoctōis staphisagriæ aut ellebori aut colloquinti. & similiū faciētium humiditatem multam fluere & cōsumentium ipsam & abstergentium. Tertia est administratio medicaminū stringentium & colligentium ligamenta dentium & gingiuas & abstergentium humiditates. sicut proprie commasticatio masticis: & colluctio ex decotione ipsius cum ro. & balausti is & similibus. Et quandoque accidit commotio dentium propter percussionem super eos. & curantur cum constringentibus stipticis ex his quæ diximus & dicēus. Sabor confectio medicaminis cōfirmantis & confortantis dentes & constringentis gīgiuā laxā: Accipe stipitum capillo. uene. adustorum. ʒ. iiii. aluminis iameni ro. piretri spicæ. ãn. ʒ. ii. nucum cupressi adustarū. ʒ. ii. & . s. cornu ceruini adusti: cētaureæ ãn. ʒ. vii. carmezit. ʒ. iii. ciperi. ʒ. ii. salisgemmæ assi. ʒ. ii. fiat ex eis puluis & ponatur in radice dentium expertum bonū. Ioannes Serapiōis cōfectio medicaminis constringentis dentes: & remouentis putrefactionem gingiuæ. ℞. alluminis balaustiæ ro. cipi sumac spicæ salisgemmæ cornu creui adusti carmezit. ãn. partes æquales: masticis. p. ii. pulueriza & utere. Alexander decoctio ualens similiter. ℞: gallarum. p. ii. myrræ. p. i. corticis granatorum. ireos. ãn. p. s. decoque cuʒ aceto & colluatur ex eo os & fricetur gingiua uarisogii. Filius Zachariæ medicamen constrīgens gingiuas & dentes cōmotos ℞. gallarū balaustiæ ro. ciperi suac ãn. aluminis. ptes. s. liniatur super radicem dentis & gingiuam & applicetur: Idem aliud. ℞. carmezit ro. spodii opii ballaustiæ aluminis ãn. fac sicut primuʒ. Ideʒ casuʒ motoꝝ dentiū prohibet: suc alumen balaustiæ gallæ Kabait. hēfistidos terratur & fiat ex eis dentifriciuʒ. Ideʒ aliud mirobal. citri. embli. aluminis ãn. fac pulueren & utere cuʒ aceto Hamec medicamen conferens cōmotioni dentiū & corrosioni gingiuarū. ℞. gallaruʒ capuloruʒ glādiuʒ aluminis iameni corticis granatorum ãn. tere. & applica ex eo in radice dentium & in gīgiuis intus & extra: fac mane & sero. expertuʒ bonuʒ. Idem aliud accipe gallarum & aceti fortiss. ãn. fac bullire ad aceti consūptioneʒ & exicca totū acetū in ipsis. deīde

fac eas siccare in umbra. deinde tere sicut alcohol. & frica gīgiuas & radices dentium: & sūt qui miscent cum eis aluminis & myrræ ān. p. 5. Idem medicamen conferēs cōmotioni dentium. ℞. gallarum corticum granatorū corticū glādium ān. tere & utere in radice dētium. Aliud conferens cōmotiōi & dolori dentium: & cōfirmat eos & confortat gingiuas. ℞. piperis al. ro. balaustiæ capulorum glādiū ān. confice cum alKitran & utere: & cum fortis sit dolor & est foramen in dente: pone ex hoc medicamine: & confestī confert: & si sūt ibi uermes occidit eos & expellit: expertum est. Habuali medicamē conferens cōmotioni dentium & corrosioni gīgiuarum. Accipe colcotar alumis. ān. aggrega cū alKitran conterendo donec redeat in substantiam mellis: & line ex eo super dentes & teneat os apertum donec cūrat humorositas plurīa: deinde ablue cum aceto decoctōnis aluminis fructus tamarisci gallarum ro. siccarum. pulparum glādiū: boli. ar. ossium mirobala citri. assiorum sumac corticū granato℞. ān. p. æquales: terantur & liniātur super dentes.

DE. CORROSIONE: ET. PERFORATIONE. DENTIVM.

Vra ē tres res. Pria. ē euacuatio hūiditatū putridarū: cū eis quæ scis. Secūda resolutio earum ex ipsis dētibus cū eo quod est sicut acetum decoctionis nigellæ: aut nigella trita cū eo quod est sicut alKitran: & linita super dentem: aut collutio facta cum aceto decoctionis capparis. ān. zz. & similium. Tertia est prohibitō corrosionis cū eo quod est sicut gallia & ciperus quando impletur ex eis dēs corrosus aut linitur ex eis & gallia quidem sola est prohibitio putrefactionis. Et ex eis ē mastix & ciperus & collutio oris cum aceto ē sublimis: cāphora uero est ad hoc medicamē ultimū & iusquiāus cum castoreo. Et sup immissis inest operatio mirabilis quando fit suffumigatio per traiectorium super corrosum dentis. Et ex cōpositis ē trociscus stellæ cum galbano si positum sit sup corrosum dentis. Et ex eis est medicamē. Alexā. ℞. opii myrræ: stor. ān. ʒ. ii. piperis al. croci: galbani. ān. ʒ. i. confice conterendo cum rob. & mitte ex eo in perforatum dētis: & ānecte super ipsum.

DE. CONGELATIONE. DENTIVM.

Onfert enim mastix & portulaca: & se. eius: & fricatio dentiū cum nucleis nucis: & amigdalis & auellanis. Et stringere dentibus panē calidum & caseum assum & uitellum oui calidū & fricare super dentes squillam aut sal aut cordumēi aut bacchas lauri & assā foetidam & similia.

CVRA. VERMIS.

Ccidit eos semē iusquiami al. & se porri: & se. cepe & proprie

factis ex eo formis cum alKitran similibus auellanis. & facta suffumigatione ex una de eis per traiectorium. Et quãdoque fiunt huius formæ cuȝ adipe renum capræ & se. iusquiami. & porri & ceparũ & quãdoque fiunt collutiones cũ aceto decoctionis eorum: & deinde succedit suffumigatio.

DE. CORRVPTIONE. COLORIS. EORVM.

Onferũt medicinæ abstersiuæ & mundificatiuæ: in quibus ẽ uirtus radendi & abscĩdendi eruginem post fricationem: sicut proprie spuma maris: & sal. & salgẽ: & alchali & mesaginem & similia. Verũtamen oport& ut abstineat a melle & a pinguibus & a sacietate nauseatiã & a sõno super repletionem: & sine dubio usus mellis alterat colores dentium: & alioruȝ dulciũ: & aliorum pĩguiuȝ: & nocẽt etiã pulmenta ex frumẽto cocto & fũgi: & sisamus & similia. Ex rebus autem maxĩe dentes corrũpẽtibus: & colores eorum alterãtibȝ est uomitus: post fiat collutio cũ aqua ro. & aceto. Gabriel. dentifricium abstergens & mundificans dentes. ex pipere al. fiant trocis. cũ uino al. antiquo & melle & siccetur in furno debilis caliditatis. deinde. Accipe ex eis. ℨ. v. saligẽ. ℨ. i. & s. spumæ maris. ℨ. i. & s. carmezit. ℨ. ii. & s. ligni aloes. ℨ. i. fiat ex eis dẽtifricium. est enĩ bonum & expertum. Idem aliud ualẽs similiter. Accipe sal massæ & fac trocis. cuȝ melle & inuolue foliis fici aut in carta & combure in latere calido & accipe ex eis. ℨ. ii. carmezit: p. i. utere bonum est. Inain. dentifriciũ bonum mundificans dentes. Accipe trituræ uasorũ de seni. salisgẽmæ adusti. cipi. al. assi. ãñ. ℨ. ii. spũæ maris carbonum radicũ cãnæ. ãñ. ℨ. i. fiat dentifricium cum eis. Idẽ aliud. salis adusti. ℨ. iii. cipi. assi. ℨ. ii. cornu cerui adusti. ℨ. iiii. folii. p. i. & s. spicæ florum squinanti. ro. ãñ. ℨ. i. fiat dentifricium cum eis. Hali dentifricium ualens sicut & aliud: ℞. massacumiæ & trituræ uasorũ de seni. ordei adusti salis adusti nasturtii assi aristol. ro. assæ foetidæ ãñ. pulueriza & utere. Filius Zachariæ. dentifricium mundificans & abscindens eruginem. ℞. salisgẽ. se. iusquiami fracturæ uasorum uiridium spumæ maris cali. ãñ: terantur & fiat dentifricium cũ eis & uit& satietatem nauseatiuã. Filius Zezar dentifricium mundificans: albificans: abstergens: & cõfortans eos. Accipe ordei combusti caput oculorum uitis combustorum schea salisgẽ. spumæ maris ãñ. ℥. i. cubebæ adhib. ãñ. ℨ. v. aluminis iameni assi gar. ãñ. ℨ. ii. sumac. ℨ. iiii: tere & utere una uice post aliã. Isaac heben amaran. dentifricium albificans dentes & confortans. accipe sulfuris boni combusti spumæ maris. ãñ. ℨ: v. salisgemmæ: tere & utere bonum est:

DE. GENERATIONE. DENTIVM.

Vando q; tardatur eorũ egressio & tamen signa ortus dentium multiplicãtur & accidit ex hoc ut langueant pueri tempore extenso a multiplicatione accdiẽtiu; ipsorum quæ multiplicantur a plantatione dentium ipsorum: & tunc succurendum est admĩstrãdo quæ ortum ipsorum citũ & facilem faciant. Et ex rebus hoc facientibus sunt fricationes gingiuarum ut sæpe ac sæpe strĩgant os super carne pingui. cabesa: & super carnes & pedes arietum & super bucellaria ossium hædorũ & agnorum ut stupefiat sensus eorum & subtilietur caro: & confert etiã fricare gingiuas digito & ut strĩgãt super ipsum: & proprie unctu; cu; adipe gallinæ aut anatis aut ãseris & mordere super carnes eoru; pĩgues & sæpe fricare cum adipibus earum & melle: aut cũ pineis enucleatis & melle pauco: aut sine melle & cu; amigdalis mistis cum modico hueg: & cerebrum leporis est in hoc mirabile & proprie fricatũ diu super gingiuas. Conferũt etiam embrocatiões super caput collum & mandibulas ex aqua decoctionis maluarũ melliloti camemillæ aneti & similium facta ĩfusione super ea cum lana isopi. deĩde liniantur cum butiro uaccino & medulla cruris eius. aut cum medicamine bono & experto. & ẽ isopi cæratum. G. quod scripsius in ãtidotario. Aliud mirabile. ℞. cæræ citrinæ: ℥. i. olei camemillæ. ℥. iiii. isopi humidæ. ℥. iii. adipis gallinæ & anatis medullæ cruris uaccæ. ãñ. aur. iiii. cum aũt dẽtes apparere incoeperint utere embrocatione superius dicta præcedente tãmen omnia hæc regĩe temperato.

DE. APOSTEMATIBVS. GINGIVARVM

Ictum est de eis in capitulo de dolore dentium & tu requiras ibi aut in alio loco.

DE. VVLNERIBVS. GINGIVARVM. ET. VLCERIBVS. ET. CORROSIONIBVS.

X eis sũt quædam saniosa in quibus non est multa profundatio: & ex eis sunt uulnera putrida multæ putrefactiõis corrosiua & cancrosa. Et prima quidem curantur duplici genere curationis Et primum quidem est mundificatio cum eo quod est sicut uinu; proprie & acetum decoctionis foliorum salicis & ro. & oliuarum siluestrium: & lentium & sumac & corticum radicis granati siluestris & aristol. ro. & carmezit & similiũ: & diamoron quidem est mundificatiuum bonum & maxime cum croco. Et si uideris in eo abundare sanguinẽ post flebothomiam cephalicæ fiat scalpellatio gĩgiuarum cum extractione multi sanguinis. deinde abluantur cum eis quæ diximus. Secundum uero perficitur cum medicĩs strĩgentibus gĩgiuas & consolidantibns uulnera: quæ sunt sicut proprie alumen cõfricatũ super gĩgiuas & collutõ

facta ex aceto decoctionis eius quonia; sunt propria:& sicut car mezit:& balaustiæ & ro.& cortex granatorum & alumen coquantur cum aceto & colluantur ex eis gĩgiuæ.deĩde liniatur super gĩgiuas quod est sicut ro. & capuli glandium & cortice thuris ciperi farina herbi sanguis dra:aut fiat ex eis puluis subtilis & utere.& nos diximus plura ex eis in capitulo de commotiõe dẽtiũ.Secunda uero sunt secũdu; unũ duoꝝ modoru;.alia enim sunt fistularia:alia cãcrosa & herpetica & in his intẽtõ curatiua alia est uniuersalis alia pticularis:& primam qdem perficitur cum euacuatione quæ fit per flebothomiã:& solutione; uentris sicut necessitas expetit. Secunda uero perficitur in triplici genere curationis.Et primum quidem est mundificatio & abstersio uirus & putredĩs necnon partiũ corruptarum in ipsis.&quidem si sit ulcus fistulare & sit in carnibus gingiuarum tãtu; oport& ut uideatur corrosum quantum penetrat uacuum eius.deinde immittatur medicamen acutum sicut proprie cacalõ usque ad fundum eius consumens carnes filtrosas & putridas. post hoc utendum mũdificatiuo multæ abstersionis:sicut est acetũ squilliticum:& silia:usq; dum caro appareat pura & si conuenerit medicamen acutum infundatur ĩ fistulam oleum de oliuis cum modico trocis.alcacalõ ĩiectõe post iniectionem usq; ad consũptionẽ impuri.Et nos quidem diximus trocis. alcacalõ in capitulo de polipo narium:& quandoque ex trocis. prædictis facimus tentas & ponimus eas usq; ad profũdũ fistulæ usque dum cõsumatur caro putrida ipsius.Verum si per medicinas acutas dolor superfluit & cõbustio.teneat in ore oleum ro.pse aut conquassatum cum albumine oui aut cu; lacte donec doloris remissio fiat & similiter puncturæ. Si autem fistula usque ad radices dentiu; penetrauerit.ita quod ad radices dentium processerit.curetur similiter cum medicamine acuto & aliis abstergentibus sicut diximus.Si autem non cõtulerit cauterizamus usque ad radicem dentium cum sale facto ex cupro utendo prius illis mundificatiuis & abstersiuis:sicut diximus.Quod si nec malitia tollitur dens abiiciatur:& si aliqd corruptionis remanẽ& leui medicamine tollatur.At uero si corruptio cadat in os mãdibulare aut maxillare oport&elargare uulnus usq; ad os corruptũ. deinde cum ĩstrumẽtis radẽdi totum id quod ex osse corruptum est abiiciatur usque du; appareat purum.uulnera aute; cancrosa hærpetica curari oport& appositione medicamĩs acuti uice.i.post aliã usque ad corruptionem carnis cãcrosæ cessatiõe curruptionis cum successiõe medicaminis eius quod est sicut acetum squilliticũ &silia.

uice una: & cum successione olei ro. & similium. si dolor extiterit cum punctura propter medicamē acutum uice alia: unde si caro cā- crosa multa & dura fuerit & diffi cilis consūptionis ex medicamine acuto: tūc cauterizetur super ipso cauterio ex auro cauterizatione post cauterizationem usq; dum p ueniat ad uiuuz. deīde tenēdū buti rum in ore cum oleo ro. aut oleū ro. solum. & si post aliqd ex cācro so remāserit curetur alcacalon. Se cundum genus curationis perfici tur medicamine incarnatiuo sicut. proprie corticibus thuris coctis cum uino. aut aceto aut oximelle squillitico & facta collutione cū eis. deīde aliud medicamen ex cor ticibus nucum: aut cum diamorō deīde aliud cū unguento ægyptia co uel aceto squillitico liniatur super gīgiuas quod est sicut cor tex thuris sanguis dra. sarcocolla myrra aloe & similia. attribuēdo eis uicissitudinem. Tertiuz genus curationis est consolidatō & per foratio cum medicinis īduratiuis & consolidatiuis carnium gingiua rum. & nos plura ex his pauloāte scripsimus in capitulo de cōmo- tione dentium similiter: & scribe mus adhuc si deus uoluerit. Dia- scorides acetū decoctōis collogn. aut frustum titimalli. & proprie collutio facta ex eo confert putre factioni & ulceribus gingiuarum & similiter acetum decoctionis sa tureg & oliuarum siluestrium & si militer acetum decoctionis pi- scium salitorum ossa autem pi- scium salitorum & proprie catha ta adurantur & cum duplo cineris eorū ex ro. siccis aut capitibus su is liniātur puluerizentur super gī giuas prius tamen lotas & fric- catas cum aceto squillitico. consu munt enim putredines gingiuarū. Israelita. Confectio medicaminis efficacis ad corrosiones & putre- faciones gingiuarū mundat enim eas & abstergit & consolidat. ℞. aluminis iameni assi & extincti ina ceto & auripigmēti & tarthari liga torum in panno lineo & infusoruz in aceto die ac nocte. deinde usto rum ut fiant sicut carbo & exstin ctorum in aceto. āñ. p. ii. & . ʒ. ossiuz cancrorum assorum: ro. siccarum cum pedibus suis piperis. ni. assi āñ. ʒ. p. ii. fiat eoruz puluis subtilis & utere post ablutionem cum ali quo ex liquoribus quos dixīus. Ioannitius medicamen incarnans gingiuas & consolidans & confir mans dentes & faciens oris odo rem bonum. ℞. spodii. al. ro. Keisi āñ. ʒ. i. & . ʒ. margaritarum non per foratarum sāguinis draconis boli. ar. āñ. ʒ. i. cornu cerui adusti sādal. ru. granorum bathel memithæ. āñ. ʒ. ʒ. camphoræ. ʒ. unius tertiam. & fac puluerem & applica super gin giuas & radicem dentium. Maho- mec arazi medicamen cōferens tu mori gingiuarum & putrefactiōi sanguineæ & flegmaticæ bonum. ℞. ro. granorum myrthi assorū & ex

tinctorum in aceto:& iterum tostorum gallarum infusarũ in aceto. deinde tostarum. añ. p. i. granorum alcohol & colcothar aluminis adusti ossium mirobalanorum combustorum citri KaKure masticis. añ. p. 5. tere & utere. Isaac hebẽ amaran. medicamen conferens gingiuæ sanguineæ & mollificatæ & confortat carnem earum. ℞. balaustiæ ro. cum pedibus suis spodii. añ. ʒ. v. ẽbli. ʒ. v. &. 5. alcannæ. ʒ. ii. sandra. ʒ. iii. tere & utere. Medicamen ex inuentione nostra cõferens mollificationi gingiuiæ & putrefactioni & corrosioni carnis earum & alcola:& commotioni dentium & calefactioni oris & est medicina propria si deus uoluerit. ℞. origani fructus elebuc. balaustiæ sumac duplicis aluminis corticum granatorum gallarum lufur miro. citri. cineris: uitis: spumæ maris sãdalo. indo. piperis lõ. bonic costi. memit hæ: liquir. gummi arab. dragagãti: spodii. añ. aur. i. tere & confice cum melle:& unge gingiuas:& dentes & fiat gargarismus ex eo cum sirupo acetoso. bonum est & expertum. Medicamen aliud ex ĩuentione nostra consolidans gingiuas & excrescere faciens carnes earum. ℞. corticis thuris sañ. dra. añ: ʒ. ii. aristol. ro. assæ ireos alumĩs assi ro. cum pedibus suis balaustiarum capulorum glandium: añ. ʒ. i. trocis. herbi. ʒ. vi. fiat puluis:& ex medietate eius fiat sicut linimẽtũ cum oximelle squillitico & liniatur super gingiuas. cõfricando & ex alia parte ãnectantur super eas deinde lauetur cum aceto decoctionis satur. & foliorum oliuarũ siluestrium. Confectio trocis. herbi. ℞. farinæ herbi quãtum uolueris & misce cum ea tantum mellis ut cõfici possit ex eis sicut pasta dura & fac trocis. & pone super latere; & mitte in furnum usque dũ semiaduratur & bonam faciũt nasci carnem. Democritus alumen fricatu; super gingiuas curat putrefactiones earum & similiter colluctio facta ex aceto decoctionis eius. Alexander linimentum ad cancrum gingiuarum & cõsumẽs putrefactionem earum. ℞. colcotar adusti: aceti. squillitici. p. conuenientes tere ea fortiter & line ex eis gingiuas. Idem facit unguentũ ægyptiacum factũ cum aceto sqllitico.

DE. APOSTEMATIBVS. LINGVAE

Postemata linguæ curantur in principio quidem anteq̃ confirmentur ex regimine corporis comuni & flebothomia:& solutione uentris si expetit & in apostemate quidem calido fac flebothomiam ex cephalica. deinde ex eis quæ sunt sub lingua & si oportet fiat post illud uentosatio sub mento cum scarificatiõe. Existimauit Ruffus quod scalpellatõ facta in spatio quod est inter frontem saliuæ & dentes confortat:& asserunt hoc idem plures post eũ uen

ter aūt ſoluatur cū aqua fructuū: adminiſtrentur. deīde gargariſma ta & collutiones oris cum aqua ro. & aceto aut cum ſucco ſolatri & aceto & ſucco coriādri humi- di aut cum aceto decoctionis co riandri & ſumac & lentium cum modico camphoræ cum aceto de coctionis ro. ſiccarum & ſimiliuꝫ. quæ in alcola ſcribēus. Poſtq̄ aūt trāſit tēpus prīcipii adminiſtrādū tunc diamoron cum aceto deco- ctionis foliorum oliuarum: aut al cannæ & in rob myrthi eſt īpreſſio bona & proprie cum ſirupo ro. puro: & ſi res ulterius proceſſit ad miniſtrandum cum rob mororum in prīcipio & rob & in melle ro. & ſiru. acōſo mellino. deinde re procedēte cum ſecaniabin & mel le ro. & aliquantulo almuri aut ſi napis. In fine uero cum decoctio ne ficorum & ſale ar. aut baurac. Si uero apoſtama ſubpuratione̅ fecerit: aperiantur apoſtemata & curentur cura uulnerum ſicut in primo loco dicemus.

DE VVLNERIBVS. ET. VLCE RIBVS. LINGVAE.

Onferunt medicamina quæ dicemus in capitulo de al cola ſi deus uoluerit. Ad ſciſſuras autem quæ fiunt in lingua & in- flationes confert retentio in ore muciilla. pſilii. cū zucaro & cōma ſticatō portul. cū aceto & retentō ī ore albu. oui cōquaſſati recentis cum oleo. ro. uice una & alia & ta marindorum cū aqua ro. infuſoruꝫ & confert retentio maran medica- minis cuius hæc eſt permiſtio. ℞ mucilla. pſilii mucilla. dragg. & gummi ar. an̄. p. æquales: ſirupi uio la. p. ii. tamar. p. ii. ſe. portulaca. aſ ſi. p. i: ſpodii. p. unius. iii. terantur contritione ultima uſque dum fi at marā: & liniatur ex eo ſuper ſciſ ſuras omni hora præcedēte colu ctione facta ex aqua ro. & aceto uel ex acōſitate citri. & aqua ro. Hamec medicamen conferens ul ceribus linguæ & puſtulis & ſi militer oris & palati. ℞. ſe. portula cæ ſe. ro. amili zucari tabarz. & : ſpo dii: croci balauſtiæ ro. dragg: tere & confice cum ſirupo ro. aut uio la. & unge ex eo. confert enī cor- poribus tenuibus & teneris.

DE. MOLLIFICATIONE. LIN- GVAE. ET. GRAVEDINE. EIVS.

Vando natiua eſt nō curatur & fortaſſis in pluribus recti ficatur in proceſſu dierum. Et quā doque accidit poſt litargiam & cronicatur poſt illud: & fortaſſis non recipit curam. Et ſi non eſt cronica curatur quēadmodum di cemus poſt. Verum quandoque accidit illud ab humiditate ſāgui nea aut aquoſa ſepultis aut imbi bitis in lacertis & muſculis līguæ cum comunitate cerebri aut ſine comunitate eius. Et cura ipſius ē quattuor res. Et quidem prima ē euacuatio materiæ. Secunda eſt diuerſio eius. Tertia eſt reſolutio & exiccatio reſidui eius. ex. parte

opposita. Quarta est exiccatio resi dui ipsius per eandem partem. Et prima quidem perficitur cum flebothomia si materia est sanguinea: & proprie ex cephalica. deinde uenarum quæ sunt sub lingua & si adhuc necessitas expetit uentosetur sub mento proprie quando multa fuerit materia. Si autem multa non fuerit sufficit flebothomia uenarum quæ sunt sub lingua & uentosatio sub mento. Si autē materia flegmatica aquosa fuerit euacuetur euacuatione post euaeuationem cum ieris minoribus in principio. deinde cum maioribus & hoc cum iteratione & non multiplicatione ut perueniat gradatī ad illud quod est sufficiens. Secūdam rem complēt fricationes in extremitatibus: & uentosationes in spatulis. & administratio clisteriorum acutorum una uice post aliam. Primo leuiū non multū eleuatorum in gradu acuitatis. deīde fortium. Tertiam rem complent administrationes medicaminum propriorum puppi cerebri & nuchæ resoluentium. ab eis superfluitates humiditatum agregatarum in ipsis & neruis: & lacertis seruientibus linguæ: sicut proprie euaporatoria. & inunctiones & embrocatiōes factæ ex rebus quarū narrationem peregīus in capitulis de ægritudinibus neruorum. quare oport& ut pars illa afferatur ad hunc locum: administrādo ex euaporatoriis prius. deinde ex embrocis: deinde conuenienter ex linimentis & emplastrationibus quæ utiliora cognoueris si deus uoluerit. Et interdum administramus rubificantia: & interdum cauteria & proprie quando iam alia contulerint. Forma autem cauterizationis est secūdum hūc modum: fiant tria cauteria secundū lōgum in fontanella puppis capitis quæ dicitur lemalif: & duo fiant ex trāsuerso in radice cranei distātiam ad mensuram pollicis: & tria hinc & tria īde linealiter disticta sepātia colli spondilia. Quartam rem complēt gargaris. & colutōes oris & administratiōes fricatōnum factarum ex rebus quæ materiæ residuū exiccāt ex eis quæ dicemus. Et oport& ut perueīatur gradatin ad administrationes eorum incipiendo a debilioribus paulatim procedendo ad fortiora. hoc est enim quod ē secūdum sapientiam: per interualla uero dando tyriacam mitridatū & similia & hoc ē secūdum curæ totam latitudinem. Filius serapionis gargarismata conferens iuuamētū magnum. ℞. ieræpigræ sinapis stafisagriæ. z z. origani piretri corticū radicum capparis myrræ. ān. fiat gargarismus cum eis & oximelle. Gargarismus ex inuentione nostra experti iuuamenti ad dissoluendū flegma quod est aggregatum in capite neruis & lingua & cōfert paralysi. ℞. origani piretri piperis ni. & al. & longi. zz. salis. ar. sinapis cynamomi isopi nigellæ & sā

suci costi:cõfice cuꝫ oximelle sqlitico &rob.&gargarizētur cuꝫ eo diebus continuis. Gargarismus factus cum oximelle squillitico est ad illud iuuamenti sublimis:& similiter muri & acetum squilliticū & quandoque confortatur cū eis quæ sunt sicut halasce.& origanū & staphisagria & sinapis & cōdisi & cortices radicum cappar.& piretrū &.zz.& tria pipera sigulariter.aut coniunctim. Et quandoque facimus præcedere fricatiões linguæ cum eo quod est sicut sal ar.zz.cum cepe usque dum durat flegma plurimuꝫ:& facimus deīde sequi gargarizationeꝫ & collutionem ex oximelle squillitico & est operatio digna. Filius Zachariæ medicamē expertuꝫ ad grauedinē & mollificatiõem eius. Accipe.sal ar.piretrum & staphisagriaꝫ piper & sinapis hueg ãn. fricetur cum eis lingua secūdū oēꝫ partem ipsius pluries in die. Diascorides hueg secūdum omneꝫ modum admīstrationis eius est medicina propria mollificatiõi linguæ &paralysi eius & similiter castor. & proprie retētio eius sub lingua & cōfricatio in ea &quandoque ex ea & gūmi albotī.fiunt pillulæ & tenentur sub lingua & quãdoqꝫ ex glutino albotin:&cassa fe.& sūt efficaces. Confectio anacardina maior quā scripsit filius Zachariæ:&scripta est in capitulis ægritudinum neruoꝶ.& est medicina ultīa paralysi līguæ & proprie linita ex ea lingua:& facto emplastro ex ea in parte capitis posteriori in origine neruorum est medicina sublimis. Sal solutiuus scriptus in capitulis linitus super linguam cōfert mollificationi eius. Plura scripta sunt in capitulis prædictis: quæ afferuntur ad locum hunc. sicut diamyrthus proprie & cōfectio hueg.&cõfectio de piretro & alia quæ reqrūtur ibi:quibus utēdum inter purgationem & purgationem. Ioannitius quando contingit paralysis accidere propter læsionem accidētem in neruos posteriores:caputpurgia conferunt propterea quod ad diuersuꝫ trahūt:quare eligantur ad hæc utilia in capitulis prædictis.

DE.SPASMO.LINGVAE.

Vandoque accidit causa febrium adurentium. Et causa eius est retentio oleorum refrigeratoruꝫ in ore & rerū plurīæ humectationis & refrigeratiõis:sicut olei uiola. & nenufari.& olei de cucurbita & de salice:& olei ro. singulariter aut coniunctim conquassatorū cum mucilla.psilii aut cum succo portulacæ:aut cū aqua infusionis se.portulacæ prius cōtritorum:aut cum mucillagine maluæ aut cum lacte dulci &siliū &conferūt ēbrocationes &lauacra in collo.& nucha cum aqua dulci calida.& unctiones ex prædictis oleis super posterius capitis & super prædicta loca & ex cærato.G. conquassato cum lacte dulci aut

230b

sine eo & conferunt etiam caput purgia cum eis & omne regimen tale. Et quãdoque accidit ex humiditate crossa uiscosa replente lacertos eius & extendente secundũ latitudinem: & abreuiationẽ a longitudine sua naturali sicut accidit formulis factis ex corio cũ replentur. Et cura eius est hæc eadem quã diximus ĩ capitulo de spasmo & ĩ capitulo de mollificatõe linguæ: præterq̃ oport& ut medicĩas ĩcisiuas præcedãt medicĩe digestiuæ maturatiuæ: sicut proprie uaporetur ĩpris radix colli & collum ipsũ cum eo quod est sicut camemilla. mellilotũ: anetum sansucus squilla & similia: & gargarismata fiant cum aquis & oleis eorũ. deinde paulatim deueniatur ad fortiora sicut scis. alchola & ulcera praua.

DE. ALCHOLA. ET. PRAVIS. PVSTVLIS. IN. ORE.

Vra ẽ quattuor res. Pria ẽ adæq̃tio materiæ faciẽtis & prohibentis aduentum eius. Secunda est euacuatio materiæ. Tertia est diuersio ipsius. Quarta est intentio particularis. Et primã quidẽ rẽ cõplẽt si accidat uel timeatur ut accidat pueris ut rectificetur lac lactantis eos cibãdo eam secũdum quod distinguemus iam ut prohibeatur casus corruptionis eius ĩ lacte immo alteretur in cõtrarium eius quod timetur ex illo Et si accidat aut tĩetur aduentus eius propter discrasiã pestilẽtialẽ aut propter dominium corruptæ & uaporosæ materiæ aut acutæ aut ulceratiuæ necesse est ut alteretur secũdum exigentiam ipsius Et calida quidem cum eo quod est sicut sirupus acõsus: & sirupus de granatis acõsis: & rob eorum & sirupus acetositatis citri. & rob eorũ & similia. Frigida uero cũ eo quod ẽ sicut sirupus acetosus & mellinus & iuiubinus & oximel sqilliticum & similia: & sint cibi earum & proprie in calida conditi cum rebus acõsis & stipticis sicut proprie assecumiæ & seglẽ. & iera fluere & sumac: & quæ cõdiuntur cum granatis acetosis & lentes cum aceto & cucurbita cum granatis & quæ hoc cursu procedunt. In frigida uero comedant quæ sũt sicut cappar. cum aceto conditi & oliuæ conditæ cum origano & similibus. Secũdam uero rem complent in frigida quidem & calida euacuationes per flebothomiam: & uentris solutionem secũdũ formam assignatam in capitulo de apostematibus linguæ. Tertiam rẽ complent uentosationes sub mento cum scarificatione & administratione clisteriorum: & ĩ calida quidẽ leuium si non sũt maligna corrosiua. Et si sunt maligna cum eis quæ educunt materiam acutã uehementius. duꝫ modo nõ trãscendant gradum lenitatis. In frigida uero cum rob acutis non multæ acuitatis tamen cum processu gradatiõis usq; ad id quod

est sufficiēs. Quartam rem complent administrationes pticulariū medicinarū curātiū alchola:& calidum quidē cum administratiōe rerum acōsitatē habentium & stipticitate; sicut proprie rob deribes.i.flos salicis torrentis:& rob acōse.& rob.demoris siluestribus & aqua decoctionis sumac & myrthi & lentium ex corticatarum cū aceto:& extremitates uitis & extrēitates rubi.& zanir:& aqua granatorum acetosorum & spodii.& gallarum & ro.& acatia & coriandru; humidu; & similia & memithæ & chelidonia quidē & alcāna coēs sunt in utraque materia & similiter galla. Alchola quidem calidū spetiem hab& q̄dam herpeticā malignam:cuius curatio est difficilis & oport& ut succurratur ei p tria genera curationis. Et primum genus curationis est mundificatio & abstersio uirulenti:& corrosiui & hoc quidem perficitur cu; administratione medicaminis acuti & proprie alcacalon dicti in capitulo de polipo una uice post aliā usque dum appareat totum herpeticum consūptum esse uel quasi.deinde succedat ei administratō medicaminis refrigeratiui sicut olei ro.proprie cōquassati cū albu. uice una post alia::usque dum ardor & cōbustio tollatur:& si hæc non conferāt administretur cauterium sicut in capitulo de ulceribus gingiuarum dictū est. Secū dum est perficere cum medicamine partī incarnatiuo ex his quæ diximus iam ibi & partī mūdificatiuo. Tertium genus curationis perficitur cum medicamine consolidatiuo:& nos scribemus multa huius generis si deus uo. Alchola quidem frgidum aliud albu; flegmaticū.aliud nigrum malignū. Et flegmaticu; quidem īdig& dupli ci genere curationis & quidē primum perficitur cum medicinis abstersiuis & exiccatiuis:sicut secaniabī proprie cum modico aluminis aut colcotar aut almuri cu; aceto squillitico aut aqua oliuarū & almuri aut uinum & mel. Secū dum uero perficitur cum medicinis exiccatiuis & cōsolidatiuis ex his quæ dicemus. Nigrum aute; malignum est deterius omnibus & indig& triplici genere curationis. Et priu; qdē perficitur sicut in alchola herpetica dictū ē. Secū dū gēus pficitur cū medicīs abstersiuis multæ abstersiōis cū continuitate multi tēporis ī illo sicut proprie unguento ægiptiaco & aceto sqllitico aut cū aceto & colcotar.& galla aut cū aceto decoctionis gallarum:& memithæ.i. chelidoniæ aut cum aceto decoctionis almezereon & similiu;. Tertium est consolidatio ex his quæ dicemus. Sabor rex medorum. Medicamen conferēs alchola calido ī ore & in lingua & dolori gullæ ex caliditate. ℞.lentiu; ex corticatarum.ʒ.v.ro.coriandri sicci.alcānæ demecha bol.ar.adhib.ān.ʒ.ii.&.ʒ.

se. portulacæ.ʒ.iii.&.ʒ.camphoræ.ʒ unius partes.ii.teneat ex eo in ore & suffla ĩ guttur quãdo oport& uel fiat ex eis sicut marã cũ rob myrthi aut cydõiorum. Idem aliud cõferẽs alcholæ calido &corrosio ni gingiuarum &putrefactioni sã guineæ & colericæ.℞.sumac mun di.ro.ãñ.aur.i.spodii al. balaust æ ãñ.aur.ʒ.ramic.ʒ.ʒ.tere & accipe ex eo parum & frica super locuȝ:uel accipe ex eo & misce cum rob. cydoniorum:& fiat ex eo oris co lutio & fiat hoc sæpius:sanat eniȝ si deus uoluerit.Isaac heben ama ran.Medicamen conferens alcholæ calido. ℞.se.ptulacæ.ʒ.x.alcannæ & elubul.sumac mundi.ãñ.ʒ.iii car damõi habec.croci.ãñ.ʒ.i.tere &mi sce cum eis succũ coriandri humi di uel aquã ro.&colluat ex eo os. bonum si deus uoluerit. Hamec. medicamen alchola & omnibus ĩ flatiõibus oris & partium eius & gullæ in corporibus teneris &infã tibus:& est expertum.℞. amili.ʒ. vi.spodii memithæ.ãñ.ʒ.ii.se.ro.ʒ. iii.croci.ʒ.i.zucari tabarzet.ʒ.iiii. cardamomi.ʒ.i.camphoræ Kitat.i &.ʒ.tere quodlib& per se & cerne per pannum de sirico & utere si cut diximus. Filius Serapionis. Medicamen conferens alcolæ cali do.℞.se.ro. sumac: amili:sanguis draconis se ptulacæ lentium ex corticatarum:spodii sandalo.al.al cannæ balaustiæ.ãñ.partes æqua les.camphoræ partis uniusquartã. administretur post collutiõem fa

ctam cum eis quæ diximus in ca nonæ & cum successione colutio nis unius.Mahomec arazi.Medica men conferens alcholæ.℞.spodii ro.& se.earum coriandri sicci su mac mundi lẽtium excorticataruȝ se.portulacæ:alcannæ amili buruc camphoræ.p.ʒ.zucari quantum ẽ medietas omĩum & quãdoque fit sine zucaro terantur &teneãtur ĩ ore & fiat collutio post illud cũ aceto &aqua ro.Habuali.Cõfectõ medicaminis alcholæ flegmatico: trocis.herbi gallarum rasuræ per gameni.ãñ.p.ʒ.memithæ corticis radicuȝ cappar.colcotar.ãñ.partẽ ʒ.aluminis balaustiæ partis unius tertias.ii.alcannæ.p.ʒ.confice cum aceto.& melle & utere:aut applica super morbo ex puluere eorum. deinde collue cum aceto &melle. bonuȝ si deus uoluerit.trocis.her bi scripti sũt in capitulo de ulce ribus gingiuarum.Idem medica men conferens alcholæ permistio nis coleræ & flegmatis.℞.memi thæ sief memithæ spodii se. plan taginis capitum ro.& se. earum balaustiarum miroba. citri.aliscir foliorum oliuarum siluestriuȝ sic corum carmezit alumĩs iameni ãñ. terantur & administrentur si cut dixĩus. Idem medicamen si cut aliud.℞.memithæ.miroba.ci tri:spodii:balaustiæ cardamõi.ãñ. utere sicut aliud. Filius Serapio nis medicamen cõferẽs alcolæ ni gro:&herpetico.℞.folioruȝ oliua rum & foliorũ citri. & foliorum

añ.ʒ.viii.aluminis.ia.colcotar.añ.ʒ.ii.croci.ʒ.i.terantur & administrentur sicut diximus. Idem aliud cõferens alcholæ nigro & maligno. ℞.arsenici ru.piretri.añ.partes æquales.terantur & cribellentur.& confice cum alKitran &.comburãtur:deinde conterantur & administrentur.Confectio medicaminis ex inuentione nostra conferentis alcholæ putrido & maligno:& est expertum bonũ.℞.corticum radicũ cappar.gallarum memithæ.zz.piperis adusti.trocis.alKadicõ.añ.ʒ.ii.cartaruꝫ combustarum.ʒ.ii.arsenici.ʒ.ii.&.ʒ.fiat ex eis puluis subtilis:& ex una parte eius fiat fricatio:& ex alia linimentum:& ponatur super ea frustum cartæ madefactæ ut circũd& sup ea.Plura scripta sũt in capitulo de gĩgiuarum ulceribus quæ afferantur ad hunc locum.

DE.FOETORE.ORIS.

I causam hab& putrefactionis in partibꝫ oris iã dixĩus curam.Et quandoqꝫ accidit ab ulcere & putrefatione partiũ pectoris & pulmonis & dicemus curaꝫ ipsius.Et quãdoqꝫ accidit ab hu. aggregato & putrefato in stomaco & partibus eius:& cura eius ẽ tres res.Prima quidem est euacuatio illius materiæ cum iteratione & iteratione sæpius cum eo quod conuenit.& si quidem fuerit colerica foetida putrefacta cum eo quod est sicut infusio aloes cum aqua endiuiæ.& similia:de quibus loquemur in capitulo de stomaco si deus uoluerit.Si autẽ fuerit materia flegmatica foetida putrida fiat purgatio eius cum eo quod est sicut iera.& stomaticõ nostrũ & pillulæ aloeticæ cuius explicationem scribemus.Et dixit filius Zachariæ qualiscũque sit materia siue calida siue frigida confert uomitus post esũ acruminum & acõsorum.aut post mellones cum successione sirupi acõsi:aut secaniabin: aut idromelle:& uit& pĩguia post illud & crossa.& uiscosa & nauseatiuã satietateꝫ & lac.& nõ comedat pulmẽtaria sed frixa habentia semina & almatammar:& utantur almuri & alsachãnæ in prĩa comestione & alzegen & ĩ secũda mensa comedat cydonia pura & condita ex eis aut.zz.conditũ aut diacyminum aut diatriõ:& similia & sit uinum eorum conditum cũ spetiebus quarum narratiõem facieẽus post:& ex potibus est miua cõdita & rob de pomis cum spetiebus & sine spetiebus. Secundã rem complent administrationes medicaminum acquirentium temperiem receptori ut fiat.deĩde minera in eo agragationis materierũ conuenientium:& ex hoc quidem facientibus & hæc in re colerica est administratio rerum quæ sunt proprie sicut crisomila humida aut persica cum proprietate:& infusiones eorum dum sunt sicca & hoc in ieiunio & ex eis sũt cucur. & cydonia.&rob acõsitatis citri &

miua acetosa & sirupus de pomis & oxiporrinus diacydonitem & confectio acetosæ & similia. In materia uero flegmatica administrentur ea proprre quæ sũt sicut zz.conditum & trifera minor & sachãnæ:& muri:& acetum squillиticum & tocis.dyarodon & zucarum ro.cum mastice & xiloales. & pillulæ de aloe & trocis.de gar. litificans & similia. Tertiam rem complent administrationes medicaminum proprie quorũ proprietas est generare in ore & uniuerso corpore odorem bonũ sicut proprie folia & cortex citri.& baderebuc.& grana eius & teneritas myrthi & thus & ro.& mascãsi.& camphora.& alfelengemisse:& poma odorifera & cydonia & suc.& ramic & embli.proprie & xiloaloes & cubebæ.& gar.& mastix:& nux mus.& doroĩcũ & spica & similia. Et res quibus conficiuntur sunt proprie sicut rob.acetosæ & mel embli.& mel Kebulo.& Kesmes. & uuæ passæ dulces & uinum & similia. Ioannitius.Confecio triferæ cuius iuuamenta multa & experta sunt:& proprie ad ægritudĩes stomaci confortat enim in eo mineras uirtutum & operationum nobilium:& facit odorez oris bonũ & corporis totius & occulat foeditatez colorrs & acquirit corpori mundeitatem coloris & pulchritudinem & corpus in uigore conseruat adolescentiæ & iuuẽtutis et retardat canos.et cõfortat cor et generat hilaritatem continuam et addit incoitu et est medicamen regum cuius permistio. ℞. miroba.Kebu.embli.belliri.ãñ.p. æquales:terãtur et fundantur sup eas conterendo in uase lapideo hora post horam aquæ fõtius dulcis cum aliquantulo zucaro et hoc per dies tres:deinde per alios.iii. dies distilletur uice una post aliã super eo tenui instillatiõe ex oleo ro.aut amigdalĩo sẽp agitando cũ spatula:deinde dimitte eas exiccari in umbra.deinde accipe huius permistionis.ʒ.xviii.ro.siccarum.ʒ. vi.cipi.ʒ. iiii.lignialoes extrẽitatũ mentæ humidæ:gar.masticis spicæ ãñ.ʒ.ii.et tertiam alterius cynamomi zurumbet croci cardamomi heil. macis.nucis muscatæ.ãñ.ʒ. i.et.s.ambræ crudæ et sumac. et suc.ãñ.ʒ.ii.musci.ʒ.unius tertias.ii. confice cum melle embli.et.Kesmes et fiant ex eis formæ similes auellanis ponderis.ʒ.iii.ĩmane cuz uio et in sero similiter. Aristoteles sussuf quod exquisita in uestigatõne composuit. Alexandro imperatori confortat stomacum epar et uiscera debilia.& rectificat digestionem:& facit oris odorem bonum & generat gaudium.℞.ligni. al.ciperi.extremitatuz mentæ humidæ cynamõi folii:heil miroba. Kebu.embli. & belli.præparatorũ secundum superiorem doctrinam. macis felẽgemise darmes usneæ: piperis:macropiperis gariof.zz: nucis muscatæ cardamomi grano

rū granatorum.ān.ʒ.ii.ambræ.muſci cāphoræ.ān.ʒ.i.zucari tabarz& ſexcuplum ponderis omniū:doſis eius a.ʒ.i.uſq; ad aur.ii.cum aqua frigida ante cibum & poſt cibum exptum & uerax.ſi deus uoluerit. Filius zacha. arazi confectio pillularum conferentium & procurantiu; digeſtionē & facientium oris odorem bonu;.℞.gar.ſuc.elmeſe. darſeni nucis muſcatæ ciperi.ſpicæ corticū citri ligni.al . ān.aur.ii. muſci.aur.unius decimā: confice cum uino & da.ʒ.iii.partem earum tranſglutiat &parte; eaꝶ maſtic& dētibus & trāſglutiat ſuccum.Idē ad idē acc.extremitatu; mētæ humidæ &Keſmes.p.æquales:terātur & fiant ex eis formæ ſicut nuces da mane & ſero unā cu; condito aromatico.Idem confectio trociſ. de gar.faciens oris odorem bonu;: ℞.gar.corticis citri.ciperi ſpicæ. nuciſ.muſcatæ ſuc.elmeſe xiloaloes cynāomi macis.heil cubebæ.ān. ʒ.i.muſci.Kerates.i.fiant ex eis cum aqua malorum:& teneat ī ore ſuo ſuper cibum & deglutiat ex eis.ii. uel.iii.Ide; dentifriciū ad ide;.℞. ſpic.cipi ro.folii galliæ corticis citri.gar.cardamōi.ligni aloes.maſticis.ſalis combuſti ān.mellis ut cōficiat ea fiant trociſ.& ſiccentur ī furno debilis caliditatis:& fiat ex eis dentifricium.Idem ex eis quæ nimis occultant foetorē oris mirabiliter ē frequēs comeſtio apii Idem confectio experta & efficax ad foetorem oris cauſa materiei putridæ inſtomaco.℞.extremitatu; mentæ humidæ. darſeni.emblicipi ſpic.cortic.citri.florū ſqnanti. maſtic.ān.galliæ.gar.nucis muſcatæ.cubebæ.heil.zz.ān.5.parte; cōfice cum melle paſſul.quod ſit duplum ponderis omīu;:& cum uino antiquo odorifero:aut cū Keſmes & fiant formæ ſicut nuces & ſumatur ex eis oī mane &omni ſero:& hoc fiat poſt uomitum & ſolutionem uentris iterata; ſæpius ſicut diximus in canone prædicto.

DE.DOLORE.ORIS.

It a cauſis quas dixīus ī capitulo de pticularib; curis ægritudinum ipſius & diximus curas. Hamec elenzetar.Medicamen conferens dolori in partib; oris & radici linguæ & tumori faucium & gingiuaru; expertum.℞.ſumac foliorum myrthi foliorum ro.ān.aur. unu; bulliāt in aqua pluuiali.uſq; ad medietatem:& fiat ex ea gargariſmus tribus uicibus oī die:deīde puluere hoc utatur.℞.ſpodii gallarum granoru; actel.foliorū.ro.ān. tere & utere.Idem medicamen cōferens dolori oris bonum & expertu;.℞.amil.i.aluminis.ia.ſe.ro. croci myrræ.ān.tere & acc.ex eo parum & miſce cum aqua & melle & fiat gargariſmus:& teneat in ore una hora.Idem medicamen conferens bothor in partibus oris:& faciens oris odorem bonu;.℞.aniſi quantum uolueris & tere & confice cū melle &ſucco mētæ humidæ aut uīo bono: &fiat gargariſmus

cum eis & teneatur in ore usque ad horam unã.

EXPLICIT.PARTICVLA.PRIMA.SECTIONIS.PRIMAE.INCIPIT.SECVNDA.PARTICVLA.SECTIONIS.PRIMAE.

Yruз coeli fecit deus & terram posuit in puncto:cõcordias nutrit ipse solus & discordias arc&. Concors igitur discorsq; regulat sanum simul & moribundũ. Sanat igitur ipse solus. salutem itaque ab ipso dari solo quæramus: humilis gaudeat natura naturans regulis: sic cæteris astrinxit alterutrum: ut quibus desiderat hoc pati reformetur ab altero. Cælatũ quoque gerit in se quo alteri prosit. nõ noceat: sed q hoc recte nouit discutere quod excelsus largitus ẽ magni dõi sũt nimis hæc mũera: munus mũere nõ cõpẽsãs. Tradius igitur uobis cum auxilio excelsi. postq̃ narrationem expleuimus de curis ægritudinum membroruз capitis: ut narremus narrationem de curis ægritudinum membrorũ seruientium spiritui secũdum præmissioneз nostram in ipsis sed ut uerificetur processus futurus quia ueritatem inueniat ipsum regulari ab illo qui excelsus cuncta felicitat petimus qui sit benedictus.

SECVNDA.HAEC.PARTICVLA.SECTIONIS.PRIMAE.CONTINET.SVMMAS.SEX.

Summa prima est de curis ægritudinum fauciũ & gutturis & uicinarum ptium.

Summa secũda de curis ægritudinum pulmonis.

Summa tertia est de curis ægritudinum ptiũ pectoris & costarum.

Summa quarta est de curis ægritudinum cordis.

Summa quinta est de curis forinsecarum pectoris.

Summa sexta de curis ægritudinũ spondilium pectoris.

SVMMA.PRIMA:DE.CVRIS.AERRITVDINVM.FAVCIVM ET.GVLLAE.ET.VICINARVM.PARTIVM.DE.STRANGVLATIONE.

Trangulatio causas hab& a rebus quæ sunt intra & dicemus eas si deus uoluerit. et quãdo que contingit a rebus aduenientibus extra sicut strictio cum fune & silia: & palaз est cura eius. Aut a rebus aduenientibus & operantib; intra: sicut proprie ex rebus quæ comeduntur & bibũtur. sicut ẽ bolus magnitudinẽ aspitatem & stipticitatẽ habẽs sicut proprie pãis oppirii non masticati aut miliarii: aut aliqd quod ẽ sicut os: aut spĩa Et cura eius ẽ ut illico prouocetur uomitus & incipiamus comprĩere collũ ĩpingendo pcussiões post percussiões sup ipsũ & ĩmittendo digitum in gutture aut in strumẽtuз ex ligno: aut cornu lene curuitatem habens: & hoc fiat cum facilitate: & si sit spina aut os gutturi infixum & sensus comprehendit ea: tenaculis extrahatur: aut

in uncino comprehendēte secūdū aliqd eius: aut cum corda arcus. Si aūt sensus non potest comprehendere post cibaria crossa administrētur gargarismata ex mucillaginibꝫ & deglutiões ex eis: aut ex rob. aut ex nasturtio diu infuso & cōquassato in rob. deinde fiat uomitus post administrationeꝫ reruꝫ uiscosarum comestarū sine masticatiōe plurima. Et quādoque annectimus cum filo bolum carnium pinguiū pelliculosarū & uiscosarū & damus ad deglutiendum: deinde extrahimus subito: & quādoque facimus simile cum spongia marina: & quandoque cum fico sicco pingui & similibus: & extrahitur si deus uo. Fit interduꝫ ex quibusdā eorum quæ sumuntur strangulatō non propter quātitatem sed propter rei malitiā. sicut ex quibusdā generibus fungorum mortiferoꝝ quod sanatur ex succo rafāi facto ex eo gargarismatæ cuꝫ oximelle & imbibito cum melle: & nos loquemur de hoc quādo loquemur de rebus uenenosis si deus uolu.

DE. AEGRITVDINIBVS. VVAE.

Vnt casus eius & apostematio & uulnera. Et casus quidem uuæ cura est tres res. Prima est si uua ē uehemētis inflāmationis & rubedīs flebothōia cephalicæ: aut solutio uētris. Si fuerit cū pmistione coleræ. cū eo quod ē sicut aq̄ fructuū: & miroba. Et si fuerit habens albedinē cū eo quod ē sicut iera & cochiæ. Secūda ē diuersio causæ eius & hoc qdem perficitur eū eo quod facit cadere materiaꝫ ad ptē diūsā. sicut ūbi. g̃. cū fricatōne auriū & extēsiōe earū sūsuꝫ uehemēter attratiōe dolorosa & pōne uentosarū ad ptē oppositā hæc eniꝫ collocāt uuā & eleuāt: Et ex eis quæ expta sūt ad eleuationeꝫ eius ē ut accipiatur cereū: uel māipulus capilloꝝ in zuhendeg: colligātur manibus & præcipiatur in tirmo ut iaceat: & tu qdē pone pedes tuos sup hūeros eius & trahe manipulū capilloꝝ uehemēter usque dū cutis dislocetur dislocatiōe aliqua a zuhēdeg: eleuatur enī uua ex hoc illico: & iā qdē expertuꝫ ē ut liniatur super zuhēdeg. ēplastrū ex succo acatiæ: & hoc īpricipio: aut ex acatia cū aceto aut ex gallis adustis cuꝫ aceto. quoniā eleuāt ipsā sternutamēta ēt cōferūt eis. Tertia ē pticularitas opationū circa ipsaꝫ & ē ut ī principio īcipiatur cū medicīs quæ repellūt materiā & prohibēt aduētū humiditatis plurīæ sicut ē proprie gargarismus cū aceto & aq̄ ro. si materia fuerit calida & uua fuerit īflāmata: & rubēs aut aqua solatri & se. ro. & folia ipsius aut aqua granati acōsi triti cū tota substātia sua cū stipticis & liniatur paulatī cū medicamīe facto ex balaustiis & sandal. & ros. & modico camphoræ: & fiat ex eis puluis subtilissīus & utere cōprimēdo cū īstrumēto: & ex eis sūt gallæ & balaustiæ & alumē & ex suc.

duorum granatorum cōtritorum cū tota substātia fit gargarismus bonus: & similiter ex īfusiōe sumac ī aceto & aq̄ ro: & adhuc ex diamorō facto ex moris rubi īmaturis cū aceto. & ex eo melius q̄tū ī cāu hoc illud quod fit ex moris rāi: & proprie ī maturis: & nos diceūs spēs diāorō & aliorum ī capitulo de sqnātia. Post q̄ aūt ptrāsit tēpus prīcipii utēdū ē stipticis cum eis quæ habēt aliq̄ tulū abstersiōis: sicut mel proprie & diamorō ex moris de se. & quæ hoc cursu procedūt & ḡdatī dein de pueīēdū ē admaturātia & resolu tīa fortia sicut proprie sal. ar. myr ra crocus & piretrū & silia quoruȝ narrationē cōsequeūr post. Si aūt passio fuerit ex abūdātia flēatis & fuerit decliuis ad albedinē: utē dū ī prīcipio gargarismate facto ex succo nuc. cū rob. aut ex diāorō aut ex sirupo acōso cū gall. dein de ḡdatī perueīēduȝ ē ad sinapi & salē ar. & almuri & piretrū & silia. & si necessitas postulat eleuetur cū īstrumēto ad supiora cū medicis q̄s dixīus & diceūs iā. Filius Sera. medicamē exptū coligēs & cōfor tās uuā & eleuās eā. ℞. balaustiæ. ʒ. iii. alumīs. ia. ʒ. i. croci & cāphoræ. āā ʒ. i. tertiā fiat ex eis puluis subtilis sīus: & admīstretur cū cocleari puo post gargarismuȝ ex aceto & dia morō. Idē aliud ualde bonū. ℞. ra mic. p. i. salis ar. p. ʒ. utere cū īstru mēto. aut gallarum & sale ar. āā. p. æ quales myrræ allumīs. āā. p. ʒ. utere sicut dixīus. Medicamē ex īuetiōe nostra bonū & exptū. ℞. cynāomi. ʒʒ. pipis piretri balaustiæ cortic. ḡnatorum foliorum ro. & se. earū. āā. p. æ q̄les: utere cū īstrumēto post gar- garisma ex eis quæ scis. Aliud sili ter nostrū. ℞. alumīs ia. gallarū. uiri diū. āā. p. i. piretri myrræ. pipis al. salis ar: āā. p. ʒ. tere: & utere sicut di xīus. Bezezar pipis lō. & ni. myrræ salis. ar. āā. exufflētur ex eo in gut tur & etiā utere cū īstrumēto. Fili us Zacha. cōfectio expta ad idem ℞. gallarū: balaust. salis ar. exuffle tur: ex eo ī guttur uel ponatur ex eo sup cocleari & eleuetur cū eo.

DE. APOSTEMATE. VVAE. ET. AMIGDALARVM.

Ndig& eodem regīe quod di ctū ē, uerūtamē termīatur secū dū unū duorum modorum: aut enī re soluitur. aut suppuratur aut del& & corrūpit mēbrū: si ergo cōtīgit ex medicīs adibitis nō posse resol ui. Sȝ ītūescit āplius & dolor forti ficatur: tūc pueīēdū ad ḡdū matu ratiorū: sicut ē proprie apozīa da ctilorū & ficorū & uuarū passarū & radic. lilii: & ro. & ēplastrū ex fece eorum & quādoq; misceatur cū eis ali qd ex cōfortātibȝ mēbrū ipsuȝ ne cadat putrefactō ī ītegrū ipsius & destruatur mēbrū sicut uerbi. ḡ. balaustiæ rāic myrra cipi ro. & silia quodcūq; eorū magis uidebitur opportere: postq̄ aūt suppuratum fuerit apiatur: sicut ī cura siātiæ di cetur & mundificetur: deinceps si cut ibi destīgueūs. Si aūt uua cor rūpitur & mortificatur et pēdet

ğcilata a radice ipsius tūc os ut ī cidatur:nō enī āplius regitur a natura. Et melior modus īcidēdi eā est ut cū incisorio aureo ignito. Postq̄ recipitur uua ī cōcauitate lacerti īstrumēti cāularis:ita quod p mediū extrēitatis alterius cānuli īcisoriū ipsū mittatur ut pueiat ex trēitas eius ad uuā & radicē ipsius sīe cōtractu aliarꝶ ptiū:nꝫ ita radicitus īcidatur qn aliqd extrēitatis eius remāeat:fortassis enī suēt aliquod officiū ex ipso natura: deīde colluatur locus cū aceto decoctōnis alumīs & gallarꝶ:& curetur sicut ī capitulo de uulneribꝫ oris dixīus. Si aūt uua tūida & rubēs fuerit secūdū Hippo. mādatū timēdū ē eā īcidere quare satagēdū si rectificari potest. si uero nō īmo ad ğcilitatē & nigredinē tēdit:expectetur super eā usꝫ dum relicta sit & tūc incide: DE. APOSTEMATE. AMBARꝶ. AMIGDALARꝶ.

Vra ē. iii. res sicut distinxīus in capitulo de uua: Et pria qdē pficitur sicut ibi distīctū ē. Secūda uero pficitur cū opatōe faciēte cadere materiā de una parte ī aliā sicut ūbi ğ. cū scarificatōe brachiorū dolorosa & proprie cū ligno habēte extrēitatē rotūdā:& fiat scarificatō ex pte siluestri & brachiorū sup dorsū focilium & fiat ī die pluries. Et quādoqꝫ ponīus aleum tritū ī radice māus expte siluestri & ligāus & efficit opatiōem bonam & sedat dolorē. cōferūt etiā uetosæ positæ ī brachiis & cruribꝫ:& cōfert ēt admīstratio olei amigdadulciū tepidi & distillatio eius in aurē quæ sequitur dolorem utendo instillatione post instillatioem in omni hora quoniam est efficax:& siliter olei anetini & camemillæ. Tertia uero quæ ē admīstratio pticularis ītētiōis pficitur sicut ī capitulo de uua dixīus. Termīatur hoc postea ad unū trium modorꝶ:aut enī resoluitur apostēa aut suppuratur:aut induratur & illud fit raro propterea quod facilius ē ut recipiat ex digestione quod ē resolutio. aut suppurō q̄ ex cōpactione quod ē sicut īdurō & hoc facit ex posse loci & uicinitatis locorꝶ digestiōis. adiuuāt aūt ad resolutionē diamorō dulce cōfortatum proprie cū eo quod ē sicut myrra crocus & sīlia usꝫ ad gradū eorū quæ sūt sicut sal. ar. pire trū almuri & sīlia. & proprie factis linimētis & gargarismatibus ex eis & huius ītentiōis sūt ēplastratōes factæ ex ficis siccis & baurac aut ex melle & furfure & sale:aut ex melle & myrra & olibāo & ireos decoctis cū rob & pauco melle & ex ēplastris mirabilibꝫ ad apostēata duarꝶ amigda. & glādularꝶ:& sqnātiæ ē ēplastrū factū ex radice alenreg decocta in rob trita uehemēter:deinde admisceatur ei adipis porci ātiq loti uehemēter & colati pōdus eius cum modico baurac & ex eis similiter est radix ireos præparata secundum eādē doctrinā & expertum ē emplastrum de

233 a cap 2

succo radicis porrorum nō trāsplātatorū cū adipe ātiquo &rob. aut radix lilii:& baurac & rob & adipe porcio: nota quod ual& hæc ēt cōtra sqnātiā & uigoratur posse suū si cū prædictis reb; iūgatur succus scabiosæ q ad hoc ē mirabilis multū:& isopi cæratū ē iuuamētū bonū:& deīde supponere lanā isopi & siliter cæratu; ex adipe galliæ & āseris & butiro & cæra cū oleo anetino.& hoc ēplastrū ē exptū quod R. farīæ ordei & se. lini.ān. ℥.i.carniū dactilorum ficorum siccorum nigrorum piguiū.ān.aur.viii.micæ pāis aur.v coqtur oīa cū rob: postq̄ trita fuerit sicut medulla & superponatur. res aūt quæ aggregāt uirtutē resolutiōis & maturatiōis sunt diaqlō:& quādo addis cōpōi eius ireos erit eius operatō nobilior: & siliter diaqlon magnū: & diaquilon puū. Postq̄ aūt apostēa collectōe; saniei fecerit: apostēa apiatur:& curetur uulnus sicut ī sqnātia dicēus Si aūt apostēa īduratur expiātur sup ipsū aliq̄ ex resolutīs fortib; proprie sicut baurac rubeū īsufflatū ī guttur: aut liciu; linitū cū melle:& ex eis ē succus cucu.asi.& cētaurea.& fortius eis & couēiētius ē assa foetida. Si aūt ex eis nō resoluitur:& dealbatur cutis quæ ē sup ipsā: tūc o; ut extrahatur una: uel utraq; pars si o;. Et modus opatōnis eius ē ut accipiatur ī uncīo bicipiti & suspēdatur. deīde fiat incisio secūdū lōgū ægritudīs cum incisorio habēte aliqd curuitatis

& extrahatur una post aliā secūdū totalitatē earum:& dimittatur post illud sāguis fluere us; ad id quod ē decēs: poq̄ īcliātur sup pectus ipsius. post hoc coluatur os cū aq̄ro. & aceto īfrīatis. Cæteru; si sāguis plurimus exuberat: admīstrētur cōstrīgētia ipsū sicut proprie colcotar & alumē & silia & gargarismus ex decoctiōe gallarum & foliorū myrthi & siliu;. Et quādoq; accidit ut cauterizētur:& tūc melior est cura ut cauterizetur cauterio aureo & est timorosū.

DE SQVINANTIA.

Vra huius ægritudīs ē sex res Pria ē subractō causæ. Secūda ē prohibitō eius quod fluit. tertia ē diūsio eius quod fluxit. Quarta ē ītētio pticularis. v. correctio accidētiū. Sexta ē regulatio uitæ. Et prima quidē rē cōplēt euacuatōes factæ cū festinatiōe & proprie per flebothomiā & uētris solutione; & quidē canō ē si accidit a plēitudīe sāguīs solū prīcipiū nostrū erit a flebothōia. Si aūt cū plenitudīe sāguīs ēt multiplicetur colera præponius euacuationē extrahabētē colerā a sāguīe & hoc si o; cū iteratiōe:& facius seq flebothomiā post illud. Et si quidē sūt cōditiōes in flebothomia obseruādæ. v. prima est si fuerit materia sāguīea calida flebothōia āte oīa adhibēda ē & proprie ex uēa cephalica. Et secūda ē quod significatur esse dominiū sāguīs qui retinetur & cōsueuit fluere. & ē patiēs ex illis

167

161

q cõsueuit cadere ĩ sqnãtiã: tũc flebothõia fiat ex latere quod sequitur dolorẽ. Si aũt expræssĩ nõ accidat melior ẽ flebothõia ex latere oppoĩto: tertia ũo ẽ res quod si dõiniũ fuerit ĩ sãguĩe & secũdũ totũ: tũc nõ ẽ ĩcõueĩẽs flebothõare ex utraq; cephalica cũ uicissitudĩe: & nedũ ex cephalica s; ex basilica ẽt & saphẽa si uirtus tolerat. Quarta ẽ ut q̃liscũq; fiat flebothomia nõ fiat extractio semel & subito s; cũ iteratiõe renouãte nũm ut saluetur uirtus & pueĩatur ad expulsiõe; plẽitudĩs cũ rectitudĩe sapiẽter. Quĩta ẽ ut post flebothomiã cephalicæ flebothõetur eodẽ die uenæ quæ sũt sub lĩgua: nĩ tardetur illud: s; flebothõentur eodẽ uespe: & maxĩe tũc festinãdũ cũ plenitudo ĩ eis apparuerit. Si aũt & colerã cũ sãguĩe dõinari cõtĩgit ante flebothõiam & post natura soluẽda ẽ cũ rebus colerã educẽtib; leniter. & iteratio sit & solutiuũ pluris alterationis quã euacuatiõis: & hoc qdẽ si uirtus tollerat & soluatur natura cũ aq̃ solatri & fructuũ: & si o; cũ iteratõe &: euacuatões ẽt factæ p clisteria & colliria debilia si febris adest: aut fortia si febris nõ adest: & tua ĩterest mẽsurare medicinã naturæ ĩ oĩb; quæ iã dixĩus. Si aũt sãguĩs dominiũ fuerit cum flẽatis exuberãtia: post flebothõia; soluatur natura cũ cochiis & cũ iera & silib;: & cũ eneãtib; fortib; & coliriis ex his quæ scis. Secũdã rẽ cõplent admĩstrationes deiacur. & aliaꝶ medicinaꝶ fluxu; materiæ catharalis prohibẽtiũ & sistẽtiũ & ĩpĩguãtiũ subtilẽ & acutã & subtiliãtiũ crossã: de qb; in capitulo de catharo locuti sumus. Tertiã rẽ complent fricatões dolorosæ ĩ ipsis & ligaturæ ĩ brachiis & tibiis & uẽtosæ ĩ ipsis & positio uẽtosaꝶ sup zuhẽdeg ẽ iuuamẽti magni & siliter sup nuchã: & uẽtosa sup collũ ẽ iuuamẽti sublimis & proprie apud spõdile secũdũ. elargat enĩ fauces & guttur: & adiuuat ad attractiõe; aeris & expiratiõe; fũoꝶ & rẽou& prohibitiõe; deglutõis. q̃propter o; ut sæpius iteretur: & sit proprie uẽtosa magna. Cõferũt ẽt uẽtosæ sup mẽtũ & sub maxillis & ẽt cũ ĩcisiõe sub maxillis faciũt .n. materiei diuersiõe; facilẽ. cõferũt ẽt distillatiões ĩ aure quæ seqtur dolorẽ post distillatiões ex oleis proprie quæ sũt sicut oleũ ro. & oleũ de amigda. dulcib; & silia. Quarta quæ est admĩstratio pticulariũ admĩstrationũ diuiditur secũdũ tẽpora morbi: præcedãt ergo prio euacuatiões ut stiptica ĩ augmẽto admĩstrẽtur. ĩ statu aũt stipticis siul cũ resolutiuis utẽdũ ẽ. Veꝶ ĩ prĩcipio ægritudĩs pticularitas admĩnistrationu; suspecta ẽ: fortassis eni; reũatizat materia ĩ loco s; tũc qdẽ cõpetũt cũ iã euacuatiões præcesserũt distĩguãus aũt ĩ admĩstratõne pticulariũ operationũ p tẽpora morbi hoc mõ. In horis qde; augmẽti sit magis uicẽs medica

234a

mē stipticū prohibitiuū agitatōis & discursiōis reumatis & alterati uū ipsius. sicut ūbi. g. si sāguīea sit passio īcipiēdū ab admīstratiōe gargarismatū sicut ē proprie aq̄ ro. cū aceto: hæc ē. n. res coior cuȝ spetie eius aut aq̄ īfusiōis sūac: aut ribes succus corticū nucis recen tiū & aqua sūac & aqua coriandri hūidi: & sūac. Et ex eis ē aqua ḡna torū & dulciū & acōsoꝝ tritoꝝ cū tota substātia. & succus solatri cū se. ro. ē ad id mirabile & siliter cy donioꝝ sorbaꝝ & racur. & albellac & siliū & quādoq; admiscetur cuȝ istis quod ē sicut balaustiæ & gal læ & se. ro. & alumē & silia: & uigo ratur opatio eoꝝ & succi acrestæ sicci cum prædictis liquoribus iu uamētū ē sublime: & siliter succi sūac sicci & siliū. Et de cōpositis ē diāorō cōfectum ex moris silue stribus. aut ex moris rāi & ē iuuati uus: & exufflatiōib; in guttur quæ sūt proprie huius ītētiōis sūt alu mē proprie & balaustiæ & corti= ces sūac & succus acrestæ & oleum onfacinū & silia: Si aūt colerica fue rit materia cōferūt hæc quæ dixi mus: facta magis īfrigidatīa cū eo quod ē proprie sicut succus sola tri & ro: & sādali & camphora: & mucillago psilii & silia & quedā ex his nō tātū gargarizata. sȝ ēt bi bita sūt iuuamēti sublimis. sicut ūbi. g. rob. de papauere bibitū ē iu uamēti sublimis & proprie cū aq̄ sūac & siliter lac quod mulgetur ex se. papaueris & aq̄ ro. & ex eis ē succus solatri depuratus & bibitus mane & sero secūdū mēsurā duaꝝ testarū oui aut triū. & siliter mu= cilla. psilii cū coriādro & ḡno uno & dimidio cāphoræ. Si aūt mate ria fuerit flēatica gargarismādum ī prīcipio cū aq̄ ro. & aceto. deide cū eo sicut rob nucū & diamorō cōfortatis cū eo quod ē sicut gal lia & alumē & acatia et silia. Si aūt ad statū processerit ægritudo tūc medicamīe stiptico et resolutiuo utēdū ē. Et ī calida qdē materia admīstretur quod ē sicut mel ro. aut mel cū aliquo eoꝝ quæ sūt sti ptica quoꝝ narrationē fecīus iam. Et ex his ē succus solatri cū mel le ro. aut melle et pulpa cassiæfi= stulæ cū ipso ē cōuēientior: aut cū rob mori: Et lac qdē ē ex his quæ cōferūt ī hac hora leīt enī & dolo rē sedat: et quādoq; admīstratur cū medulla cassiæfistulæ et cōfert gargarizatū et bibitū & proprie cum pauco zucaro & croco: & o; quod administretur lac calidū & proprie cū mulgetur et o; ut sit lac proprie caprinū aut asininum: et huius ēt ītētiōis ē meibut cog. ex coagulo. uuæ rob. et rob nucū cuȝ eis quæ sunt sicut myrra & cro cus & ex eis ē rob mori cum ipsis aut decoctio ficoꝝ et fenugræci aut ficoꝝ et dactilorū cū eo quod ē sicut myrra et crocus. Et si fue rit materia frigida cōferūt ēt aliq̄ eoꝝ quæ dixīus et ex eis ē rob. nu cū et rob mori facta fortia cuȝ pi retro myrra et croco et siliter lac

caprinũ cũ stercore caĩs albi &mu læ:aut aqua mellis cũ pauco sina pis aut cũ sirupo acõso cũ succo rafãi. Si aũt ultiatur hora status u tẽdũ ẽ medicamĩe tunc maturatio & aggregãte in se lẽificatiõnẽ si mul & resolutionẽ sicut uerbi.g̃. decoctõ ficoꝶ cũ baurac & deco ctõ passularũ cũ baurac:&ex eis ãt qbus utimur ad lẽificandũ sũt lac proprie &decoctio ficoꝶ & passu. & mucilla.psilii in calida materia &se.cydonioꝶ & se.lini & fenugræ ci:& alteæ &decoctio dactiloꝶ:& meibut & coagulatõ uuæ & aq̃ fur fu.& liquir.& rob & similia. Reso lutĩa aũt qbus utimur cũ prædi ctis sũt sicut lac muri & meibu thengi & baurac & myrra & cro cus & sal.ar.& piretrũ & armel & sinapis &cassia fe.& rafanus &stercus caĩs al.& proprie qui comedit os sa & stercus ĩfantis nutriti ex lupi nis & stercus irundinũ cõbustarũ &similia: Et nos modum cõburen di irũdines dicẽus post & diũsos mõs cõpõis secundũ diuersos phi losophos dicẽus post. Vtẽdũ aũt exterius emplastris quibꝫ ẽplastre tur guttur cum rebus agregãtibꝫ uirtuteꝫ maturationis & attractio nis de quibꝫ mentionem fecimus in capitulo de apostemate duaruꝫ amigda. quare opport& ut pars il la afferatur ad locum hunc. Squi nantia terminatur secundũ unum triũ modoꝶ aut eni resoluitur:aut suppuratur aut permutatur. Veruꝫ medicamĩa qbꝫ resoluitur iã dixi mus.&medicãina quæ ipsã materi aꝫ ad uiã deducũt maturatõis sili ter dixĩus. cũ ãt:ad maturatõeꝫ sili ter peruẽtum fuerit tunc ad apo steatis aptionẽ studẽdũ ẽ cum me dicamẽtis proprie aggregãtibus ĩ tẽntiones duas apertionis .s.& le nificationis. uerbi.g̃. sicut ex medi camentis acutis sicut baurac aut stercus irundinũ misceatur cum ali quo eoꝶ quæ sunt sicut succus herbæ albedustar quoniã ẽ subli mis. Rerũ aũt aperiẽtium apostẽa tionem huius sũma hæc ẽ. sal.ar. proprie & baurac & myrthus & harmel &cassia fe.& stercus canis al. qui diu pastus est ossibus:& ster cus infantis pasti ex lupĩs cũ uino &stercus irũdinis & cinis pullorũ irundinum ustorũ secũdũ formam quã scibẽus postea:& ex his ẽ ster cus adhip: Et ex sũma lẽitioꝶ quæ admista eis faciũt aptionẽ apostẽa tis sũt lac & succus herbæ dextræ p excellentiã & succus cauliũ & de coctio ficorũ & decoctio fermẽti & iufusio eius cum rob ãte deco ctionem ficorũ. Si aũt cum istis nõ fuerit apertum apostema tunc recurrẽdũ est ad cõposita ex istis quæ dicẽus post & si adhuc non aperiatur ex istis recurrendũ ad ap tionẽ eius cũ ferro. et sunt ex ho mĩbꝫ scĩdẽtes huiusmõi apostẽata cũ unguibus postq̃ miserint digi tos in guttur. Cũ aũt mãnare coe perit sanies locetur sup faciẽ suaꝫ et liniatur guttur ipsius p palatũ fricando ipsum digitis cum melle

234

1686

super locū doloris:nunc cū īcisiōe nūc sine ea sicut necessitas exigit. sedatur eīm ex hoc dolor interdū: & īterdum materia ad partes cutis trahitur. Verū oport& opationem hanc quod præcedat corporis mūdificatio cū flebothōia & solutōe uentris ex his quæ dicemus. Verū hoc a.vii.usq; ad.xiiii.diem:& hoc proprie cū intellexerimus materiā morbi posse reuocari ad cutē.huius etiam intentionis ē ēplastratio ex sinapi & similibus. Quartā rem complēt flebothomia & corporis mundificatio cū medicīs solutiuis secundum necessitatis exigētiam: & hoc quod nunc discutimus dirigit ītētōes nostrā ad ægritudinē iam factam:in qua repsit secūdum totalitatē ipīus materia.necessaria ergo est flebothomia tunc si ex sāguis abundantia fuerit ex basilica ptis quæ seqtur dolorē facta usq; ad coloris sanguinis permutatōes cū conditōibus uirtutis & ætatis: excusat enim ab aliis hæc flebothomia nisi fuerit cōstipatio naturæ.tunc enī lenienda est natura cū his quæ sunt sicut siracost.i.māna &muraba de uiol.& decoctō uiol. cū iuiub.in aqua ordei:& quæ hoc cursu procedunt:aut cum enemate leui.Si autē materia calida fuerit tūc flebothomia & uētris solutio necessaria ē:& siliter si flegmatica aut melācolica fuerit .Verū oport& flebothomiā præponere pharmatiæ:nisi uētris fuerit cōstipatō. tunc eīm præcipimus lenire prius

naturā.Mūdificatōem aūt corporis cū medicīa solutiua oport& quod præcedant præparātia ad materiei digestionē necessaria: & si quidem materia eius colera fuerit reqrit inflammatio eius infrigidatōnem maiorem & humectatiōem:tamen nō expoliata a uirtute abstersiōis: & de hoc quidem genere sūt aqua citruli:& melōis īdi:& cucurbitæ: & similiu;:& proprie quod ē sicut secaniabin quod scripsit.G.cuius pmistio est hæc.Accipe mellis ptē i.zucari silexmōi p.ii.aceti & aquæ dulcis sit.ān.p.i. Inest autem huic secaniabin extersionis uirtus:& sedatōnis sitis:& abstersionis:si duplicatur in eo mel prouenier ex eo abstersio maior:& si addatur ei ad acetositatem est magis obuiatiuū ebullitiōi coleræ:& multiplicatōi sitis.& sit eius dosis ab.ʒ.ii.usque ad.iii.cu; aliquo ex prædictis suc. aut cum aqua habēte temperiem inter calidum & frigidum:si æstas fuerit. si uero fuerit hyems detur cum aqua calida:ita tamen quod ī matutinis præcedat austum eius potus mucill.psilii ex aq̄ sola:aut ex aqua granatoru; dulciū:& aqua dulci cum iulep : & subsequatur ipsum circiter per.ii.horas potus aquæ ordei. Si autem rem pluris humectatōis & minoris abstersiōis dispositio exigit:sirupus uiol. cum aqua iuiubarum dandus est: aut aqua ordei cum uiolis cōditis rescindantur aūt omnia quæ īfrigidāt & cōpingūt sicut portulaca

papauer:lactuca:& similia:nisi aliq̃ necessitas exigat sicut dicemus. Si autem fe. & æstuatio anhelitusque frequentia & sitis inualuerit: succurrendum est tunc cum eo ī quo est humectatio sola sicut ē mucillago psilii proprie iulep subtile sorbendo sẽper ex eo aliquid post aliqd: & si fuerit cũ hoc cõstrictio naturæ dãdus ē sirupus de pruĩs cum mucillagine psilii & similia. Si autẽ materia sanguinea fuerit: requiretur uirtus infrigidationis minor & abstersionis maior: & proprie cũ eo quod ē sicut secaniabin ĩ quo duplicatur mel: cuius austũ præcedat sicut ĩ matutĩs idromel & iulep factum subtile utrunque etiã subseq̃tur aqua ordei decoctõnis capillorũ uene. & similium. Si autem materia fuerit flegmaticus sanguis reqritur minor infrigidatio & maior abstersio: cum eo quod est sicut secaniabin proprie & decoctio isopi & radix lilii. huius etiam intentionis est idromel cum decoctione aneti & lupuli & buglosæ & ireos & similiũ. Si uero fuerit materia sãguis melãcolicus: detur sirupus: mellinus & idromel cũ decoctõe aneti: & lupuli: & buglo. & ireos & similium. Et qdem super his canon est: ut res leniẽtes & remouẽtes asperitatẽ præcedãt res abstergẽtes: ĩmo nõ expoliẽtur ab eis: sic enim facilitatur opatio. Cum autem admĩstratõẽs medicĩæ solutiuæ necessariã esse cognoueris: in te est ut consideres. nã si fe. uehemẽtia inualuerit cũ æstuatõe timendum est solutiuum: & excusat ab illo sola flebothomia ĩ qua nõ est timor: nisi cũ forsitan apud naturæ constipationem iubemus eam leniri cũ aqua ordei & uiolis cõditis: & pulpa cassiæfi. & mãna & similibus: aut cũ aqua prunorũ & quæ hoc cursu procedunt: aut cũ clisterio lenitĩo ex his quæ scis Materia uero qualiscunque fuerit euacuãda oportet quod euacuetur cum eis in quibus cum solutione est lenificatio: de quorum summa sunt uiolæ proprie hũidæ & siccæ & conditũ: & sirupus ex eis: & siracost. & tereniabin: & zucarum alchoson: & cassiafistula: & similia: & proprie si materia fuerit colerica: & quando miscetur cum eis sicut sunt trocis. de uiol. habentes aliqd scamo. & nos scripsimus pmistõẽs eorum in capitulo de asmate. Et si materia fuerit flegmatica euacuãda est cum eo quod est sicut puluis ireos aut agar. aut isopi aut halasce cũ muraba de uiol. mellitis & tereniabin & aqua ordei. Si uero fuerit materia melancolica cũ eo quod est sicut elleborus niger cũ aqua ordei. Et iã qdẽ. G. præcepit aquam ordei post solutiuũ propinari debere: aut aqua mellis: ut lenific& & abstergat uirtutẽ solutiui: et si dispositio aliqua est quæ exigat necessariũ est uti clisteribꝫ & lenibus & acutis: & mediis secũdũ necessitatis exigĩtiã: & proprie cũ dolor decliuior ad hipocũdria

fuerit. Quintā rē cōplēt admīstra-
tōes medicinarum sputū facilitātiu3
ipūmqȝ uelocitantiū:& hoc qdem
pficitur cum incohatōe ab hume-
ctātibus procedēdo ad res tēpatæ
absterfionis.& siquidē uehemens
fuerit īflāmatio:cum eo quod est
sicut aqua melonis indi:aut aqua
citruli:aut cucur.cum aqua zucari
aut aqua ordei excorticati:decocti
in aq̄ pluuiali decoctōe uehemēti
cum iulep.& siquidem non fuerit
adeo uehemēs:sufficit aq̄ iuiubarum
& sebesten cum uiolis & se. cydo-
niorum & oleo amigd.dulciu3 cu3
iulep aut aqua mellis aut zucari:&
non prætermittatur post illud aq̄
ordei sicut post horā:& ī processu
rei procedunt usqȝ ad id quod est
sicut decoctio radic.lilii & capill.
uene.in aqua ordei cum idromell.
Veru3 aq̄ mellis ē ultimior ad hu-
mectandum q̄ aqua ordei:& aqua
ficorum:& passul.est huius generis
post ista:& proprie cu3 muraba de
uiol. aut aq̄ mellis & oleo de ami-
gdalis dulc. & similiter aqua liqr.
cu3 eis aut sine eis:& facimus post
illa sequi aquā ordei: & est uia re-
ctior:& quoniam peruenimus ad
quædā3 eorum quæ sunt decoctio
isopi & similia:&ex rebus sputum
facilitantibus:est solutio facta ex
aqua ad caliditatem decliui hora
post horam.& ex eis est ēbrocatio
facta super locū doloris cu3 aqua
calida.minuitur enī dolor & sputū
accelerat.& si sit decoctōnis mal-
uarum aut fenugræci & similium:
magnificatur opatio:& conferunt
ei alia ad illud cærata & emplastra:
& ex eis quidē meliora sūt ī qbus
est lenificatio cum resolutiōe non
eleuata:sed quasi in gradu primo:
deinde procedendum paulatim ad
ea quæ āplius eleuantur:& ex reb3
utilibus non eleuatis est cæratum
ex oleo uiol.& cæra:aut ex oleo a-
migd.& cæra.& eleuantur sup ista
quæcūqȝ fiunt ex mucill. aut adi-
pib3 aliis:& adhuc ex isopo hūida
& ex his fortius est ex radice lilii
aut fenugræci & se.lini & absīthii
coctis cū succo herbæ nitri &oleo
de camemil.& pauco melle. & ad-
huc fortius est his ex caulib3 elixa
tis cu3 butiro aut ex cinere radic.
caulium cum adipe.&nos quidem
plura ex his scribemus post si de-
us uoluerit. & ex his quæ ualde
sputum facilitant est ut dormiat
īfirmus super latus dolorosum:&
sorbeat hora post hora3 paulatim
ex aqua calida aut ex aqua zucari
calida aut aqua mellis & similib3.
Sexta3 rem cōplent admīstratiōes
medicaminum accidētia supueni-
entia huic ægritudini:quæ si ulti-
mantur accidit ex eis timor &de-
speratio:& sunt proprie permistio
ītellectus & alienatio uigiliæ:sitis
uehemens fluxus sang.a naribus:&
fluxus uentris.intellectus autem
permistio & alienatio quandoqȝ ac
cidunt a permutatione pleuresis:
& nos loquemur de ea:& quādoqȝ
accidit ex proprietate cuiusdam
spēi pleuresis sicut proprie quādo

fit in uelamine distīguēte magno: & est diafragma quod coīcat cum cerebro mediante quodam neruo magno: qui dilatatur & contexitur in substantiam pannicularem. Et oport& in hac parte congeminare simul curam pleuresis sicut nunc scribīus: & frenesis sicut ī proprio loco scripsimus. & hic erit modus curatōis: si deus hanc ægritudīem sanare uoluerit. Vigiliæ autem si adsunt interdum accessū ad pmi= stionem intellectus significant: & proprie dum multiplicātur & ne= cessaria est admīstratio spērum de iacur & sirupus de papauere & de coctionis eius: & hoc cum cautela ne sputū cōpingant & prohibeāt quod ē res deterior eis. Et medici næ ex se. papaueris meliores sūt eis quæ factæ sūt ex cortice: & cautela societatis aufert hoc nocumētum: & proprie si associetur eis quod est sicut decoctio passul. aut aqua mellis aut rob: & quod ē eis simi= le. Sitis autem accidens eis sedāda est cū humectātibus & uehemētiā inflāmatōis extinguentibus: sicut est aqua citrul. proprie & melonis indi & mucil. psilii: & similibus: de quibus loquemur in proprio ca= pitulo. Verum oport& nō esse fri= gida actu: & oportet quod admi= sceas aliqua ex abstergētib3 subti= liter cum eis ut lenificetur sputū: & si fuerit sitis a caumate spūaliū: admīstretur libertas aeris tēpati decliuis ad hūiditatē: & iungatur pectus ex cærato ex oleo uiolaceo

& cæra & similibus. Si autē fuerit ab ebullitione coleræ ru. confert secaniabin subtile: quod. G. docuit cum aqua plurima sedat hāc sitim & aqua ordei habēs bonitates suas ex modo operationis suæ confert similiter: sicut Hipp. dixit. Fluxū autem sanguinis a naribus cōtin= gentem eis post crisim sistere non debemus: nisi supfluat. Et si fuerit non creticus sed propter exuberā tiā sāguinis cōfert tūc flebothōia & aliā quæ dixīus in capitulo pro prio. Fluxus uentris accidens eis in principio morbi est secundum unū duorū modorū. aut eīm pro= pter multitudinē materiæ cū præ existētia regulatōis naturæ & seq= tur hoc anhelitus facilitatio & lē= tescētia fe. & est significatio bona: aut ē propter exuberātiā materiæ præter q̄ reguletur a natura: īmo est sicut egurgitās: & ē significatio mala: & proprie cum nō sistitur p ipsū difficultas anhelitus tristitia & fe. inflāmatio: tunc eīm fortassis supueniet mors in. iiii. uel ante. Si autem accidat fluxus uentris ī fine morbi est similiter secundu3 alios duoru3 modorū. aut eī3 expellitur materia ad epar & uiscera: & seqtur incolumitas ipsum: aut accidit a debilitate epatis & prostratione digestiuæ uirtutis & contentiuæ in ipso: & sequitur post ipsū pni= ciositas. Septimam rem complēt administratōes regulationu3 circa regimen ægri ī generibus. vi. rerū & proprie ut dirigatur eis tēpies

ĩ aere quæ ſit utcũq; ad caliditates decliuis:& timeatur obtuſio & acuitas in ipſo ex multiplicatione auſtri & boreæ in ipſo quantum poſſibile fuerit:& fiat elongatio a fumis & uaporibus & uentorum flatu:& ab aere agitationis aq̃rum & ab æſtuoſo & ſicco. Nutriẽs aũt oport& cõmenſurari eis ſecundu; conſyderationẽ noſtrã quã dirigimus aut ad morbũ aut ad patiẽtẽ: & ad morbum quidem aut ſecũdũ quantitatẽ acuitatis:aut ſecundũ horas acceſſus & receſſus eius : & multitudo quidem acuitatis facit neceſſariam ſubtractõe; nutriẽtis ſicut paruitas eius multiplicatõe; ipſius. Et Hippo. quidẽ dixit apud uehementiam doloris & acuitatis. Si cibus detur eſt ponere ægrum ad deſperatione; & mortẽ:& illud ideo quoniã natura debilis ad alteras duarũ occupationũ deficiet: aut ad utranq; intendet. & certu; eſt furiam ex reſiſtentibus naturæ ſuppeditatiõe multiplicari:quare tunc nutriens prohibendus ẽ oĩo & adhuc nutrire circa acuitatis & doloris aduentum aut augmentu; horrendu; eſt magis q̃ circa ipſius ultimitatẽ. apud uero acuitatis & uehemẽtiæ doloris declinatõnem non ſuſpectum eſt:& minus apud lenteſcẽtiã. ulterius aũt nutriẽdus quando accidẽtia iã quieta & lẽta & facilia fuerint:& adhuc ulterius quando iam ex toto remiſſa ſunt. Nutries igitur cum nondũ in toto dolor leuior fuerit cum eo quod ẽ ſicut aqua ordei:aut aqua zucari: aut aqua mellis utriſq; factis ſubtilibus:& cũ iã a dolore alleuiatu; ægrum inueneris:ſed non integre: ſis contentus aqua zucari & aqua ordei plurima:aut aqua alterenia bin cum aqua ordei decocta uehementer : facilitant enim ſputum & ſi ulterius ſolicitare uolueris ex amigdalis iuſculum decoctiõĩ eoꝝ admiſcebis:& dabis cũ melle modico aut zucaro:& ex eis eſt aq̃ alcãderg. & aqua tritici:& proprie cũ ægrũ magis alleuiatũ ĩueneris: & ſimiliter iuſculum ex maluis & criſolocanna & blitis & ſicla & cucur. & ſorbitõnes ex fabarũ farina: & concedimus in fine fe. pulmenta ex butiro:& poſt fe. iuſcula ex herbis cũ carnibus teneris:aut uitel. ouorum. & quida; ex antiq̃s dabãt panem cum aqua zucari & iulep. Gal. autem præcepit quod & nũc comprehẽdit uniuerſitas fermẽtũ non dari:facit enim aptõe; apoſtematis aut digeſtionem: & azimu; non dari:ſputum enim inuiſcat. cũ autem rupturã apoſtematis quærimus:damus fermentũ. fermẽtatũ eĩm rupturam apoſtematis felicitat. Et uĩuerſaliter q̃dẽ cõcedũtur eis cãna mellis:& granata dulcia & poma dulcia elixata aut aſſata : & paſſulæ ſine ĩterioribus & Keſmes & iuiub. cõpletæ & amig. quando extẽdimus uſq; ad piſces degentes ĩ ſcopulis & proprie habẽtes ſq̃mas:& hæc tribuatur ſicut exigit diſpoſitio. Et in pleureſi q̃dẽ

flegmatica dāda est aqua ordei:aut aqua cicerꝝ:aut aqua ordei & cicerum cum melle & aqua cauliū cū oleo de amig. aut lacte amigdalio: & habere siclam cū oleo de amig. aut lacte earum & melle: detur & altereniabin cū isopo & melle aut pulegio. est eīm eis cibus bonus. Et dico quod tēpus:ætas:regio:& consuetudo in admīstratōe quātitatis nutrientium & numeri utrū paruꝫ aut multū:semel aut āplius dare debeamus:regulat. quare distinguendum est in illis sicut scis. Potus autem bonus est eis aqua zucari & aq̄ mellis & iulep subtile & aqua ordei subtilis:& quæ hoc cursu procedunt. aquaꝫ autem in hyeme calidā bibant:in æstate tēperatam. Verū abhorreant aquam frigidā nisi in duobus casibus: & hoc in tussi quideꝫ sicca & aspera: & ī siti ex caliditate uehemēti. tūc quoqꝫ concedimus ipām:frāgētes frigiditatem eius cū secaniabin & iulep:acqrentes ei ex uirtute incisionis a secaniabin uirtuteꝫ penetrationis ut penetret & discurrat in uenas:& sigilletur:deīde ex frigiditate & hūiditate aquæ uirtus extinguens inflāmatiōeꝫ & sedans asperitatem & sitim. hoc est illud quod non oēs comprehēderunt. In morbi aūt declinatōe detur eis uinū albū dulce subtile & rob cuꝫ aqua plurima:& aqua mellis:& cōceditur uinum aquosum eis leue: & Kesmes: & aqua decoctionis alKesmes:& aqua passularuꝫ & iulep: & quæ hoc cursu procedūt. In flegmatica uero potēt aquā mellis:& quādoqꝫ decoctōnis isopi:& quæ hoc cursu procedūt. In melācolica uero cibetur sorbilibus fcīs ex sauic triticeo & melle & altereniabin oleo amigdalino & sorbilibus ex farina fabarū & iusculis ex lingua bouis domestica & siluestri:potēt aquam mellis cum aqua lupuli & aneti & similiuꝫ. Et quidē iā dictū est in hac ægritudine uētreꝫ fluxibilem cum moderantia fieri:& eīꝫ eius strictura & largitas pluria nō bona. in lubricitate igitur uētris prohibēda sunt iuscula ex herbis: dāda uero sunt apud uentris stricturam:& cum sitis cuꝫ asperitate fuerit:& prohibenda sunt granata & poma:cum uentris constipatio fuerit:dāda uero sūt ī lubricitate ipsius: & sic intelligendum est de cæteris. Cibare autem uel potum dare non nisi a fæce purgatis uisceribus uel saltem mēbris digestionis primæ. Hippo. iussit neque absente dolore neqꝫ præsente eo: neqꝫ in hora deteriori horarum. Similiter auteꝫ nec aperias uenas fæce cōstipatis uisceribus:aut lubricitate dnānte eis:& proprie uehementi: neqꝫ in die cum natura obiicit morbo: sed in die minoris agitationis si possibile fuerit. soluere autem apud fæcū cōstipatōeꝫ & apud meri declinationem ad hipocundria cū enematibus magis G. iussit. In euacuādo uero membra nutritīa & spiritualia materia

obsidēte pharmatiæ opus esse præcepit:& enemata utilia nō negauit & proprie sicut dispositio exigit. adhoc autē opus pharmatiæ obsistendum est apud fe.& accidentis uehementiā.excusat enim tunc ab ea sola flebothomiæ admīstratio: nisi forte lenire siccitatē uiscerū oporteat.& hoc magis cum clisteribus facias.

SERMO IN AQVA ORDEI.

Onsueuerūt antiq uocare aquā ordei ptisanū:& cōsueuerunt uocare ptisanū & chilū esse liquores resultātes ex elixatiōe alicuius rei in aqueo ex actōe caloris opātis ī illa. Verū chilus hab& artificē calorem aīalis:& propriū in uase proprio.ptisanum aūt hēt artificē calorem ignis in uase cōi.sicut est elixatio carnium frumenti & ordei & aliarū rerū nutrientiū.elixatōes aūt rerum medicinaliū cōsueuerūt uocare apozima:& īuenerūt aquæ ordei duplex officiū.s.lenitioīs cū absterſione aut sine abstersione siqdem cum abstersione potū medicinalem absolute uocauerūt:eā uero quæ sine abstersione ē quādoq; uocauerunt potū tantum:& quādoq; potum &cibum:& in his distīguitur moūs opatōis secūdū artem & scientiā:quare duplicē in eius opatione inuenerūt artē:unā s.faciēdo eam potū medicinalem: aliam faciendo potum tantum:aut potum & cibum. Ars ergo prima modificat sic.Accipe ordei excorticati & fricati cum panno aspero fricatōe uehemēti usq; ad exclusiones tenuiū corticū circiter.lib.i. & sit ordeum subtile mediū inter nouum & antiquum: super quod non cecidit de odore corruptōis aliquid: neq; de contagione fumi aut pulueris:& conseruatū fuerit in loco aeris liberi: & iam habuit perfectionem in maturitate sua.& pone illud:sicut electū ī olla noua munda:& lota & absterſa nimis:ut nō remāserit in illa de odore quocunq; oīo:& proiice sup ipsū aquæ circiter.lib.xx.& sit aqua fontium dulcium leuis & subtilis.& exerce coctōē ipius cum omni facilitate īquantū possibile fuerit:& hoc sine fumo auferēdo a prīcipio spumam eius:& decoquatur usque ad consūptiōem medietatis aquæ aut duarū partium eius:deide coletur & cōseruetur in uase uitreo.hab& autem hæc aqua uirtutē lenitiuā resultātē in ea ab aqua & medulla ordei:& lauatiuā & abstersiuam a nitrositate quadā expāsa ī cortice interiore ordei tegente medullā eius.ē igitur facile lauatia ut sputi facilitatiua:uentrē lubricat:opilatōes aperit:& urinā prouocat. Ars uero secūda modificat secūdū hūc modū. Acci. ordei excorticati circiter.lib.i.& frica illud cū pāno aspero fricatione uehementi usq; ad exclusionem & separatiōē īteriorum cortic.omīno:& laua illud lauationibus pluribus cum aqua calida:deinde pone illud in olla:& pōe sup ipsū aquæ circiter.lib.viii.

192

143

deīde bulliant cū facilitate ebulli tōne.i.& proiiciatur ab eo illa aq. deīde pone sup ipsu₃ aquæ calidæ circiter. lb̃.xx.& decoque cū facilitate usq₃ ad.lb̃.x.uel usq₃ ad.lb̃. vii.deīde cola &recōde ī uase uitreo hæc aūt aqua sitim & asperitatē sedat:& inflāmationem extinguit: pectus & pulmōes & guttur lenit. sitim extinguit:uentrem lubricu₃ reddit:præcordia humectat:& sputum facilitat.Hæc autem aqua ulteriorē recipiēs coctiōes refūdendo adhuc in ea parum post parum circiter . lb̃.x. aquæ calidæ efficitur cibus & potus qua₃ quibusdā colatam:quibusdam non colatam secundum necessitatem indigentē Hippo.dari præcepit.& quādoq₃ adhuc ulteriorem recipit coctōe₃ usq₃ adeo dōec hēat mediocritatē inter iūctum & liquidū:& ē cibus laudabilis hēns bōitates solēnes.

SERMO IN AQVA CICErum.

Ixerūt antiq duplicē ī ciceribȝ proprietate₃ esse:& ex his una est:quoniam expāsa est in supficie corticum eorum humiditas baurachia cum caliditate subtili quæ tollitur sola ebullitione.& est alia proprietas quæ sedet in toto corpore eorū:& est humiditas dulcis: subtilis:nutribilis tamen:īflatiua. si ergo coxeris.lb̃.i.cicerū conseruantium adhuc nitrositatem cum lb̃.xx.aquæ facili decoctione usq₃ dum redeat ad.lb̃.x.tūc erit aqua eorū potus medicinalis:&propire abstersiuus: lauatiuus: aperitiuus oppilationum tam præcordioru₃ q̄ nutritiuorum & uiarum urinæ: frangitiuus lapidis in eis:& mundificatiuus uiscerū.siti₃ tamen nō tollit:& si ulteriorē recipi& coctionem & cu₃ plurima aqua usq₃ dū acquirat mediocritate₃ īter tenue & iūctū: ē cibus bōus ægritudībȝ flegmaticis. ueru₃ oport& ut detur colatus.Ex ciceribus autem a quibus iā expoliata fuit nitrositas fiunt iuscula incitantia uentrem & impinguantia .

SERMO IN AQVA MELLIS.

Am scripsimus in antidotario nrō . Habuali iulep alKesmes conferēs cum auxilio dei pleuresi & doloribus pectoris.℞.alKesmes pass.sine ossibus:& decoquantur ī aqua decoctione sufficienti:& acc. huius aquæ.p.i.pēidia℞.p.ʒ.decoquantur usq₃ dū sufficit: secundu₃ eūdē modū fit iulep.Ide₃.sirupus conferēs tussi & pleuresi.℞.succi granatorum dulcium. lb̃.ii. succi cannarum mellis.lb̃.i.aut penidiarum tantūdē. Fiat ex eis sirupus bonus si deus uoluerit.Ioannitius Iulep subtile cōferens pleuresi cū inflāmatōe & siti. ℞.succi melōis indi aut succi cucur.assæ .lb̃ .iiii. zucari.lb̃.iii.fiat ex eis sirupus:detur cu₃ aqua ordei.Idem Sirupus molertus conferens pleuresi & fe. & tussi siccæ.℞.uiol.recentium & se.cydoniorum & citrulorū.ān.ʒ.x. se.maluæ.ʒ. xii. gummi arab.ʒ.iiii. dragg.ʒ.iii.fūde sup ea aquæ calidæ lb̃ . vii . & dimitte die ac nocte:

192

deinde bulliat ad consumptionem medietatis: deinde cum penid. lib. ii. ʒ. fiat sirupus. da cum aqua ordei & mucill. psilii mane & sero. Israelita Sirupus cõferẽs pleuresi & catharo calido & tussi calidæ cũ aspitate & siti uehementi factis causa siccitatis tẽporis. ℞. iuiub. pĩgues: sebesten. añ. c. uiol. siracost. añ. ʒ. x. liquir. florũ linguæ bouis domesticæ. añ. ʒ. xii. se. maluæ: cydoniorum añ. ʒ. v. proiice sup ea aquæ calidæ lib. vii. & dimitte die ac nocte: deĩde coque usq; ad consumptionem medietatis: & cum zucari. lib. ii. & succi malorum granatorum. lib. i. fiat sirupus. da cum aqua ordei & mucillagĩe psilii. Idem Sirupus cõferens pleuresi cum inflammatione & acuĩne uehemẽti & tussi difficili ℞. aquæ cucur. lib. iii. siracost. uiol. añ. ʒ. xx. pulpæ cassiæ fi. ʒ. i ii. ĩfũdantur oĩa per diem & noctẽ in succo prædicto. demum frica manibus & cola: & cum succi gnatorum dulciũ lib. i. fiat sirupus. da ut superius diximus. Hamec Sirupus de uiolis conferens pleuresi & tussi calidæ. ℞. uiol. ℥. ii. se. cydõiorũ & maluæ añ. ℥. i. iuiubas: sebesten. añ. xx. decoque in. lib. vi. aquæ cucur. usq; ad tertiæ partis cõsumptionem & cũ zucari. lib. ii. fiat sirupus. Filius Zachariæ Confectio trociscorum festinantiũ in pleuresi maturatõem & facilitantiũ sputũ. ℞. uiol. succi liquir. añ. ʒ. x. dragg. amili. se. alteæ: se. feniculi. añ. ʒ. iii. confice cũ mucillagine psilii & se. cydoniorum. & se. lini: & sit dosis. ʒ. i. cũ siru. uiol. Idem Confectio unguẽti leniẽtis pectus & facilitantis sputum. ℞. olei uiol. ʒ. iiii. mucill. se. lini. & se. cydoniorũ: & mucill. se. alteæ. añ. ʒ. iiii. mucill. ordei cocti ad pfectõem usque dum rubescat. ℥. i. & ʒ. succi. radic. lilii. ℥. ii. cæræ puræ. ℥. i. aggregẽtur & inũgatur ex eo pectus. Sabor rex medorum Confectio unguenti sedantis dolorem & lenientis sputum. ℞. olei uiol. ℥. ii. cæræ. ℥. ʒ. adipis anatis: & gallinæ añ. ʒ. v. isopi humidæ. ʒ. viii. butiri ouini loti sæpe in aqua ordei. ʒ. iiii. mucillagĩs: seminũ lini & alteæ añ. ʒ. viii. fiat ex eis unguentũ bonum & expertum: & si materia cõpactior fuerit põe pro oleo uiolaceo oleũ de lilio. Idem Confectio emplastri mirabilis ad ea quæ diximus. ℞. foliorum uiol. ℥. v. radic. lilii. ʒ. x. farinæ ordei: & fabarum. añ. ʒ. vii. mucillagĩs: maluauisci: & seminum cydoniorũ: & se. lini. añ. ʒ. xii. florum camemillæ. dragg. añ. ʒ. vii. cæræ. ℥. ii. olei uiol. ℥. viii. rob quantũ sufficit: & aggregentur oĩa: & suppone. Si autem materia compacta fuerit & ĩdiget resolutõe: addatur farĩæ se. lini. ℥. i. & pro oleo uiol. ponatur oleum de lilio: & si caliditas ĩtẽsior fuerit: adde eis succi foliorũ cucur. nenufaris. añ. ʒ. xii. & subtrahimus se. lini. Idem aliud sedat dolorem & maturat. ℞. farĩæ ordei: melliloti añ. p. i. farinæ fenugræci: & se. lini. añ. p. i. se. papaueris al. p. i. tertias. ii. aut corticis papaueris. p. ʒ. uitelli

193

oui quantū sufficit ad aggregādū.
Filius Amaran. emplastrū cōferens pleuresi. ℞. uiolarū siccarū: furfuris a farina al. farinæ ordei & fabarum: maluæ: camemillæ: melliloti. ān. cōfice cū cæra & oleo quātū sufficit: & utere: & si necessitas expeteret resolutiōem maiorē: adde ficos al. farinam se. lini & fenugræci. Si aūt resolutio quam quæris non fuerit possibilis: immo tendit ad hoc ut suppuretur: & hoc significatur ex eo quod non mūdificatur in. xiiii. diebus: īmo multiplicatur dolor & febris & difficultas & tussis & cōstrictō anhelitus & tussis & alia: & tunc diuertemus cōsyderatiōes nostram ad inuestigandū qualitatē accidentium significantium super alterum duorū ex his quæ cōprehendit ratio de esse uirtutis. Nam si dolor cū prædictis accidentibus non minutus fuerit: neq; p flebothōiā neq; p sputū neq; propter alia sedatur: & uirtus nō fuerit fortis: expecta casum eius & mortem. & iam quidem dixit Hippo. quod quando pleuresis non resoluitur neq; mūdificatur usq; ad diē. xiiii. tunc permutatur ad collectionē: & tunc oportet ut ars pmutandi collectōes ad suppuratōes ad statū incolumitatis dirigat intentionē suam ad. vi. res. Prima quidem est maturatio apostematis. Secūda est ingeniatio ad rupturā eius. Tertia est abstersio & mūdificatio a uiru. Quarta est incarnatio & sigillatio uulneris. Quīta correctio accidētium. Sexta regulatio uitæ. Primā igitur rem cōplent admīstratiōes medicaminum aggregātium in se uirtutem lenificationis uel simul & resolutiōis: ut cadat maturatio æqualiter in materiam iā collectā. & hāc quidem oportet habere latitudiē: cū ḡdatione admīstratōis medicaminum: incipiendo ab eis quæ sunt ī gradu tēpatæ opatōis: extēdēdo ad eas quæ magis eleuātur: donec perueniatur ad gradum fortitudinis. Et scias quod principiū operatōis a medicinis fortibus inæq̄lē facit maturatōem: apostema aperit. Et maturatiuorum quædam operātur administrata interius p os: & quædam exterius: ex interius operantibus & temperatis ē aqua decoctōnis ficorum siccorum aut dactilorum: & fortius eis ē decoctio utrorunq;: & ex eis ē decoctō fenugræci & ficorum siccorum cū rob aut sine eo aut passul. & fenugræci: aut aqua ordei decoctionis ficorum siccorum uel radic. lilii: cum melle. & ex eis fortius ē decoctio ficorum: passul. enucl. dactil. & fenugræci & se. maluæ cum iebutheg: & si fuerit in eo caliditas uehemens: tunc conueniens est aqua ordei cum iulep subtili aut cū aq̄ mellis: aut cū aq̄ ordei decoctiōis radic. maluarum: aut se. lini: aut radic. alteæ: aut radic. lilii: aut ficorū: sic. & passul. & se. cydoniorum & similium. Confectio trocis. faciētiū maturatōes & proprie cum nō est caliditas uehemens. ℞. se. maluæ:

alteæ farinæ fenugræci: se.lini assi: farinæ cicerũ: succi liqr. tereniabin ãñ. fac trocis. cum mucill. se. lini. da cũ eo quod conuenit ex potibus. Confectio alia trocis. conferentiũ ei cũ quo ẽ caliditas & fe. uehemẽs. ℞. uiol. siccaruз: amili: dragg. succi liqr. se. cydoniorũ: se. citruli: cucur. melonis: se. maluæ: alteæ: florũ mel liloti. ãñ. fac trocis. cũ mucillagine se. cydoniorum aut se. lini. da cum eo quod conuenit ex potibз. Extrinsecus aũt operantiũ quædam sunt embrocationes: & proprie ex aquis decoctiõis maluæ: aut alteæ: aut fenugræci: aut se. lini: aut cydoniorum: & similium administratis cum spõgiis. & quandoqз additur eis quod ẽ sicut mellilotũ: & anetũ & herba nitri. q̃ndo oport& sedare dolorẽ: & quãdo oport&: quod sit linitiões & proprie quæ sũt sicut cæra & oleum imbibitũ in mucill. ordei & se. maluæ: aut in mucilla. fenugræci & se. lini & alteæ & similium. & ex eis est adeps gallinæ & anatis & similia: & fortius eis ẽ diaquilon dissolutũ in oleo de lilio. & adhuc fortius quidẽ fit ex mucil. radic. maluæ: alteæ: farĩæ ordei: fenugræci: se. lini: & se. cydoniorз & mellis aggregatis cum butiro loto & cærato facto ex oleo & cæra: & quæcunqз sunt ẽplastratiões & proprie cum eis quæ fiunt ex mucillagine ficorз & farina ordei simul coctis aut ex farina ordei & mucill. cũ melle & oleo ueteri: aut ex dactilis & farina frumẽti & rob.

Et ex ualde bonis est quod fit ex oleo & foliis cauliũ & farina fenugræci cum butiro simul coctis. & similiter ex radice lilii cocta cum rob & butiro. & fortius eis ẽ quod fit ex farina ordei & fenugræci & se. maluæ coctis cum mucillagine ficorum & alteæ cuз melle. butiro: rob & adipe antiquo. & adhuc fortius si addatur eis ex fimo colũbino. & adhuc fortius si addatur eis galbanũ in rob aut in uino dulci. & adhuc fortius si addatur utrũqз. hoc autem medicamen interdum collectionem usqз ad partes cutis adducit. & si addatur ĩ medicamĩe herbæ albedustuз aliqd: opabitur illud uehemẽtius. & confert ĩ hac hora admĩstratio qetis & proprie in aere quieto & tẽpato ad caliditateз & humiditatẽ decliui. Cibos autem manducent maluas blites siclam atriplicẽ cum oleo amigd. & ex sũma olerum melius cũ laurẽgẽs. est enim cibus & medicina citam & facilẽ faciens apostematis maturationẽ. & laudatur eis altereniabin & ius cicerum dulcium cuз melliloto: & sorbitões frumẽtales & ius cauliũ & similia. concedũtur ei in secunda mẽsa fici sicci & elixi & dactili hũidi & Kesmes & poma dulcia & canna mellis et similia. Secundam rem cõplent admĩstrationes medicaminuз aggregantiuз in se uirtutẽ lenificatiõis & aptõis cuз ingeniationibus ex modis operationũ. et ad hoc qdẽ genus medicaminis perueniendũ est cũ iaз

factũ est dubellati.& hoc quidem significatur ex remissione doloris & febris multiplicatõne grauedĩs in loco collectionis. Medicinæ aũt quibus ĩest proprietas hoc facere ex his quæ sumuntur per os: sunt sicut sirupus de isopo & de prassio: & ex eis efficacior ē sirupus de succo herbæ albedustum & melle aut apozima decoctiõis ipsius cũ modico frumẽti simul distẽperatis & coctis. & fortius eis est succus ipsius cum fermento & melle. & ad huc fortius si addatur eis baurac modicuʒ. & cõfert ĩ hac hora & proprie cum natura est fortis. & fe. non est administratio tyriace & mitridati. festinant eniʒ & facilitãt aptionem. & similiter sinapis cum aqua mellis aut assa foetida cuʒ lacte. Et ex eis auteʒ quibus utimur extra est emplastruʒ factũ ex herba albedustũ & butiro aut adipe ãtiquo & melle: & fortius eis est si addatur ex fimo colũbino & fermẽto & adhuc fortius si addatur baurac. Modi opatõuʒ qbus ĩgeniatur ad rupturam apostematis sũt prouocatio tussiculæ hora post horaʒ: & fortius eo ē prouocatio uõitus: & confert ante horam eruptionis: ut dormiat super latus infirmum: deinde uoluatur subito ĩpetuose ad latus sanũ. & sũt ex ĩgeniãtibus qui agitant eos lecto pẽsili aut in cunis. & sũt qui agitant sedẽ ĩ qua sedent gubernando eos ne cadant: & sint cibi eorum in hac hora sorbitiones fermentatæ ex farina cuʒ melle aut tritico aut ex farĩa ordei aut tritici aut cicerum: & panis fermentatus infusus aqua mellis aut rob. & conceduntur eis oua sorbilia cum pane & lac calidum sicut mulgetur cum pane & pass. & fici sicci cuʒ pane: & comedãt ĩ secũda mensa grana pinearuʒ cuʒ ficis siccis & amigdalis dulcibus & amaris & similia. Vltimo si cũ hac arte apostema non rũpitur: tũc ē tĩorosuʒ. quare oport& ut apiatur collectio aut flebothomo aut cauterio ut sanies egrediatur: & non subito ne superueniat ei quod est sicut debilitatio & sincop. & mors. quare oportet paulatim et omni die extrahatur & cum cautela. cum auteʒ saĩes quæ expuitur post apostema iã fractũ: aut egreditur post aptõeʒ iam factam: deinde fuerit sanies al. & iũcta: æqlis: non habẽs de odore corruptionis aliquid omnino: et fe. continuatur remissio paulatim. tunc est illud de quo est spes ad ĩcolumitatem: et proprie quando continuantur ei quinque aliæ significatõnes laudabiles quæ sunt proprie lenitas: quies: iucũditas: et desiderium cibi: et bonitas aliarũ operationum naturaliũ et spũaliũ. quare oportet in hac hora ut cõserues uirtutem cum carnibus et cibis temperatis: neqʒ terrendũ de febricula: quoniam eradicabitur paulatim exeunte sanie. cum auteʒ accidentia in contrarium horum apparuerint: tunc est illud de quo desperabitur. Inqt Hippocrates

terminus rupturæ huius aposte-matis quãdo præscribitur.xx.eius & quandoq;.xl.&illud ideo quãto accidentia collectionis fuerit ue-hementia : tanto status uicinior & eruptio uelocior.& quãto e cõtra rio leuiora & piguiora fuerĩt tãto status & eruptio tardior.Accidẽ-tia autem super huius significãtia sunt febris & dolor.hæc eĩm si est uehemẽs aut remissa:citã aut tardã eruptõnem declarat.Tertiam rem cõplẽt admĩstratões medicaminũ a sanie mundificãtium post colle-ctionis eruptiõem:& hoc quidem secundũ exigentiam declinationis saniei.In quibusdã eĩm transitum habens per pulmonẽ excreatur cũ tussi.in quibusdã uero recipitur ĩ uacuum corporis:& subintrãs cõ-cauã uenam trãsit ad epar.& siqdẽ autem in partem eius concauam declinabit:trãsit ad ĩtestĩa magis: sicut ad propĩqores ductus:aut ad partem gibbosam etiã post & de-clinabit ad uias urinæ:& ĩ qbusdã fit post rupturaz ad nullã partem saniei declinatio.quare cõculcatur ibidem:& est materia morborum difficiliũ &ptisis.& quãdoq; præ-focat propter multitudĩez suã:cu ius cã iaz succurrimus: ut mundi-ficetur a principio uirus.Nã sicut dixit Hippo.si usq; ad.xl.dies mũ dificatuz non fuerit faciet cadere in ptisim.Cum autẽ natura ad ex-pulsiõem saniei uiaz fecerit:per os abstersiua lauatiua & mũdificatiua medicamĩa dari oport&:aq̃ mellis ã laudabilior:& aq̃ zucari & iulep: & similiter aqua ordei &aq̃ cicerũ: & fortius eis ẽ secãiabĩn.Ga.quod scriptum est in capitulo quod est ante istud.& adhuc fortius eis est decoctio isopi & sirupus eius & decoctõ radic.lilii & sirupus ipsi-us.Huius etiã intentionis ẽ lohoc de caulibus & lohoc de squilla & electuarium de herbo & lohoc de aleis est uehemẽtis uirtutis ĩ hac parte:& alea assa cũ melle & buti-ro.&nos hæc omnia scripsimus in capitulo de asmate & tussi:plura & diuersa ex eis quæ pectus & pul-monem a putredinibus mũdificãt scripsimus ibidẽ:quæ ibi reqran-tur.cõfert etiã uõitus prouocatio cum interpollatõe cũ aqua mellis &sale aut cum aqua mellis & bau-rac & sinapi.cõferũt etiã similiter super locum embrocatões & lini-menta & ẽplastrationes:& proprie ex rebus quæ adiuuant ad mundi-ficationem:& ex summa eorum est decoctio halascæ aut isopi aut ire os aut similium administratorum cuz spongiis.& quãdoq; miscetur cũ eis quod est sicut spica & ligna balsami:& grana eius & hueg & a-ristol.ro.& ex eis quæ liniũtur sup locum est oleum de spica & oleuz de alcanna & oleuz de lilio & oleũ camemillæ & anetinum:& fortius est oleum de ireos &oleũ balsami. adhuc est fortius.Emplastratõnes autem oportet quod fiant ex eis quæ sunt sicut camẽilla:mellilotũ spica & farina ordei & farina fenu

græci & semen lini & semē maluæ cōgregatis cum cærato quod fit ex isopo humida & oleo de lilio & oleo nardio & oleo de ireos & cæra. & fortius eis est: & proprie quādo quæritur extinctio: & proprie factū ex alūine sulphure & aspalto congregatis cum oximelle. & qdē super his canon est medicinam nō esse euacuandam ab una triū proprietatum. Et prima quidem ē ut sit abstersiua & mūdificatiua. Secūda est ut sit membri per quod fit transitus saniei confortatiua. Tertia est ut sit expulsionis factæ per illud membrum facilitatiua. Et prima quidem perficitur cum eis quæ sūt sicut aqua mellis: & aq̄ zucari: & sirupus mellinus: & alia quarum præcessit rememoratio. Secūda uero pficitur cum eo quod est sicut isopus: halasce: Kesmes & similia: & ī expulsione facta p epar ad uias urinæ: & sicut trocis. diarodon & suc & similia in expulsione facta per epar ad intestina. Tertia uero perficitur cum eo quod est sicut ireos & se. alcurat & carthamus & similia: quādo sanies expurgatur sputo: & sicut decoctio feniculi & apii & aq̄ cicerū & similiū quādo expurgatur per urinam. & sicut sal & baurac & carthāus: q̄do expurgatur p intestina. Et sunt ex medicinis quæ aggregant ī se oēs intentiones: sicut ius galli antiqui & mel: & liqr. & capill. ue. & isopus: & cassiafi. & manna: & cynnamomū & similia. hæc enim adiuuant ad expulsiones omnes quas diximus: & sunt ex medicinis magnis quæ etiam aggregant omēs intentōes: sed non sūt administrandæ nisi cū morbus proprie crōicatur. & sunt tyriaca proprie & mitridatum & athanasia: mundificant enim hæc sufficienter: & ex eis est confectio mirabilis relata ad Archigenē quā scripsimus in capitulo de tussi: & similiter medicamē de piperibus: Verū cautela super his adhibenda est. oportet enim fe. lētescēte dari & natura non debili & cum melle plurimo aut aqua mellis: ut excitetur sanies: & mundificetur locus: & sit potio eorum circiter auellanam. i. uel. ii. secundum exigētiam rei cum eo quod conuenit ex potibus & proprie cum aqua mellis. in crastinum autem sit quātitas eorū minor: sic sēper diminuēdo donec perueniatur ad mel solum. & si nō plene cum his mundificetur: iterū redeatur ad illa: & iterū si oportet procedatur secūdū eādē doctrinā usq; ad id quod exiccetur ī totum. & similiter si hoc regimīe adhuc plene nō mūdificetur accelerabimus ad sapā: & administrabimus medicinam ex arsenico & sulphure secundū scientiam traditā a nobis in capitulo de asmate et tussi: hæc enim exiccat cum fortitudine: & si cum his rebus cōstringitur anhelitus: redeūdum est ad ea quæ dilatant ipsum & educūt saniē: sicut aqua mellis: medicinæ isopi: & similia. & si supercalefiūt: ex eorum

administratõne:redeundum est ad aquam ordei cum aqua mellis aut iulep & similia. Cuз aũt hæc accĩa cessauerit.s.constrictio:anhelitus: & supercalefactio:& exiccatio:iterentur prædicta cuз uicissitudine secundum exigentiam necessitatis. Cibi autẽ eorũ sint aqua cicerũ:& alterenjabin:& sorbitões subtiles ex farina cicerum & fabarum cum oleo amig.& melle aut zucaro:aut ius caulium cuз oleo amigdalino: quandoqз cum gallinis nisi febris uehemẽtia prohibeat:& ius gallinarũ antiquarꝝ:& ius galli antiq & carnes pullĩæ & hædĩæ:& addatur eis ĩ cibis aut iuribз eoruз pip:dũ res postulat expedire aliqd.adiuuat eĩз ad mũdificãdũ & exiccãdũ. Et præcepit.G.dari cepas & aleuз in ieiunio:&uulnus non clauditur dum mundificetur.& præcepit dũ sanies descendit ad intestina dari cibaria quæ uentrẽ moueant:sicut proprie malua:blites:atriplices:& leureg.& cuз p uias renũ educitur: dari debet quæ sũt sicut asparagi: bautia:& similia. In secunda uero mensa cedãt grana pini amigd.cũ melle. & se. fenic. dactil.humidi: & similia.& cõceduntur post cibũ poma dulcia & cydonia & pira:& proprie scenobired.& similia.Potum ad dandum eis uinum dul.& uinum alKesmes:& uinũ de passul. & aqua mellis:& aq̃ zucari.Si autẽ collectio erumpitur & diffũditur sanies in loco collectiõis ad nullaз partem declinans : tunc oportet cauteria super loco eodẽ.iii.uel.v. uel plura si necessitas expetit ĩprimi cuз cauterio positi:& pforetur pectus usqз ad locum saniei.& hoc si fuerit in pectore.Si auteз fuerit in latere aperiatur cum sagitella usqз duз puenıatur ad sanieз:& extrahatur & exiccetur extractõibus remouẽtibus materiã:donec paulatĩ exiccetur ĩ totũ mũdificatõibз & abstersionibus continue factis cũ aq̃ mellis aut cũ uino mellito & similibus.Quartaз rem complent administratiões medicaminũ agregantium nũc uirtuteз abstersionis & mundificatiõis: nũc uero incarnatõis & consolidatõis.& medicamina huiusmodi sibi inuicem succedant:usque dum plena appareat sanitas:& dictuз est esse aqua mellis abstersiuum bonum:& dictuз est de aliis quæ nolo nũc iterare. & iam quidem cõpertum est in lacte caprĩo aut asinino aggregari intentiones .s.abstersionis ex pte aqueitatis:& consolidatõis ex pte caseitatis eius.& oport& ut sit lac calidũ statim cuз mulgetur: & sic ponitur bonum pastuз & proprie desiccatiuum.Verum asininum lac subtilius est q̃ caprinũ:caprinum uero temperatius est eo.& aqua de coctionis ordei & cancrorum fluuialiũ similiter aggregat intentiones prædictas:& similiter lac co ctũ cũ oleis.Medicĩaruз aũt incarnantium & cõsolidantium uel natura pulmonis &pectoris.summa dcã ẽ ĩ capitulo de sputo sãguĩs.

V

quare oportet ut ps illa afferatur
ad locum hũc.& loquemur adhuc
de eis in capitulo de ptisi:si deus
uoluerit.Cibi aũt eoru; sũt carnes
paruarum auium & extremitates
hædoꝝ & porcoꝝ iuuenũ & arietũ
castratorũ & risum cum gallinis &
tri.& sorbitões teneræ ex frumẽto
cum carnibus.& ex ualde iuuãtib;
sũt sorbitões ex farina orobi:& ex
farina risi cum lacte.& lac coctum
cũ eis ẽ cibus dilectus:& proprie
cũ lapidibus fluuialibus aut cum
calibe . & similiter caseus recens
& similiter sorbitiones & pulmẽ=
ta ex lacte cum farina ciceru; aut
fabarũ aut amili.Caueatur autem
ĩdigestio contingens ex lacte:mo=
lesta ẽ & inimica:& proprie quãtũ
nutrimentũ eius est amicũ.Potus
eorũ sit uinũ mediocriter stipticũ
& uinũ dulce est bonũ eis & uinu;
al.ãtiquũ:& aqua ĩ qua extĩguitur
ferrũ: & aqua de minera ferri:& aq̃
ro.& aqua pluui.infusionis gũmi
assi & simllia . & laudatur eis rob
myrthinum:& sirupus eius & miua
cũ aqua masticis.& nõ negligatur
excellentia zucari ro. & admĩstra=
tiones eius in hora.fortasse eni; est
ipsum medicina curans eos:& nos
diximus in capitulo de sputo san.
secundum sermonẽ.G.& dicemus
hoc latius in capitulo de ptisi:si
deus uoluerit.Medicinarum aute;
sũma quæ admĩstratur ẽplastrãdo
aut leniẽdo dicta ẽ in capitulo de
sputo san.Quintam rem complẽt
admĩstratões medicinarũ sedãtiu;

accidentia in tota curæ latitudĩe
super ueniẽtia & sup uehementiã
doloris & sitis & fe.& prauitas an=
gustiæ & tussis uehemẽs & cõstri=
ctio anhelitus & uigiliæ & fastidiũ
cibi:quæ tẽpore collectiõis matu=
rationis timorosa sunt. maturata
aũt ea suspecta sũt magis.post eru
ptões aũt eius remanẽtia tremẽda
& mortalia.Veꝝ ex eis quædã rẽa=
nẽtia sunt secũdu; magis & minus
suspecta:& quædã corrigi possũt:
quæda aũt minime.Inqt ei; Hipp.
dolor & fe.circa generrtões saniei
uehementiora sunt:generata aute;
ea remissiora:& amplius remissiora
post eruptões ipsius.& adhuc ãpli
us magis mũdificata & exiccata ea.
Si aũt contrariũ horu; accidit:tũc
nil est aliud nisi pessimitas & pro
fũda corruptio ex prauitate nene=
nositatis significatur.& qde; uere
mortale & testatur hoc uirus ap=
parens uelut amurca & foetidum.
& hoc quidem ĩcorrigibilius de=
sperãdum oĩo:& hoc idẽ prauitate
angustiæ dicimus : & similiter de
tussi & constrictione anhelitus.uĩ
giliæ aũt sitis & appetitus defectõ
aliã atq; alia; habere possũt cãm:p
quam nunc iudicãda simpliciter.
uigilias aũt mala cerebri cõplexio
sicut siccitas & bauracitas ex mala
hũiditate occulta aliquãdo ĩ ipso
efficit:aut frequens agitatio super
aliqua re.& iam quidem diximus
causam in capitulo de sahara.sitis
autem causam potest habere extra
neã:sicut ẽ proprie salsuginositas

ex mala qualitate existente ī stōaco aut caliditas aut siccitas ī orificio ipsius:& alia sicut dicemus ī capitulo suo: & curatur sicut ibi dicemus:& similiter defectō appetitus alias potest habere cās quas etiam diceus in propriis capitulis. Sextā rē cōplent admīstratōes regiminū ex generibus rerū secūdū exigētiā qnque canonum præscriptoruз.& hoc quidem dictuз est. Filius Zachariæ Confectio cancrorum qui admīstrantur cū aqua ordei cū cocti sunt cancri fluuiales & sirupus de papauere aut rob myrthinuз:& conferunt ad consolidationem & mūdificatōeз uulneris pectoris & pulmonis:permistio quorum. ℞. papaueris albi: se.cucur: & citruli excorticati.ā̄n.ʒ.x.amili:dragg. gūmi ara.succi liqr.ā̄n.ʒ.v.thuris masculi:sedenegi loti:boli ar.sanguis dra.Karabæ.ā̄n.ʒ.ii. myrræ: cynnamomi:opii.ā̄n.ʒ.i.fiant trocis.& administrentur. Idē cōfectio ēplastri festinantis maturatiōem pleuresis & sedantis dolorē eius. Acc.aneti uiol.camemillæ siccæ: sulphuris: alteæ:farinæ se.lini:fenugræci:farīæ ordei.ā̄n.decoquantur in aq̄ decoctionis:donec sint decocta.deinde cōterātur:&misce cū oleo ātiquo: & superpōatur tepidū:& quādoqз addūtur in eo cinis cauliū &adeps anatis. Gal. Confectio lohoc mundificantis & abstergentis saniem a pectore & pulmōe. ℞.amigd.dul. & amata℞:granorū pini:se.urticæ: farinæ lupinoruз.ā̄n.ptes æquales. confice cū melle:& da cū eo quod cōueīt. Plures præterea ex medicis mūdificātibus pectus & pulmōeз a sanie & uiru dictæ sūt ī capitulo de asmate & tussi quæ requirantur ibi ex medicinis sanantibus ulcera pectoris:plures dictæ sunt ī capitulo de sputo san. Habuali Cōfectio trocis.ad ulcera quæ fiunt in pectore & pulmone consolidātiuз ea. ℞.ro. balaustiæ.ā̄n.ʒ.ii.san.dra. amili:olibani.ā̄n.ʒ.ii.dragg.masticis ā̄n.ʒ.i.&. ȝ.acatiæ: croci.ā̄n.ʒ.unius tertiam: Karabæ: & myrræ.ā̄n.ʒ.ȝ. cōfice cum rob cydoniorū & myrthilorum:& da cuз eisdeз. Cōfectio medicamīs ex īuentiōe nostra quæ est medicamen forte & expertū ad ulcera pectoris & pulmonis:& mūdificās ea a sanie & materia uitōsa cōtēta in eis.& facilitat expulsiōeз materiæ eorū:cuius hæc ē pmistio ℞.olibāi:myrræ:cynnamomi:amomomi:granorum pini:radic.ireos gūmi albotin:croci:calami ara.ā̄n. ʒ.iiii.spicæ.ʒ.ii.&.ȝ.cassiæ.ʒ.ii.dragg: carnium dactil. ā̄n.ʒ.iii. costi.ʒ.ii. galbani.ʒ.i.ii.iii.mellis quātū sufficit.ad aggregandū ea decoquatur mel & albotī in aqua duplici usqз dum habeat spissitudinem:deinde permisce cum eis galbanum:& fac bullire cum eo denuo.deīde proiice super ipsum puluerem aliarū rerum:&da cum eo quod cōuenit: Permutatōes aūt pleuresis ad alias ægritudīes quædā sūt ad bonū: quædam ad malum.pmutatur aūt in peripneumoīam & ad ptisiз &

197

ad malum: & permutatio eius in peripneumoniā est secūdū alteru3 duorum mōrū. quandoq3 enim fit ex cōuersiōe materiei pleuresis ad pulmonē: quandoq3 ex conuersiōe uirus ad ipsum cum non mūdificatur usque ad .xl. dies a ruptura collectōnis. Et permutatio eius ad ptisim: similiter fit secundū alterū duorum modorū: aut mediāte pipneumonia aut sine eius mediatione. & proprie cum sanies acuta & mordicans resoluta ab eruptione apostematis trāsiens per pulmonē ulcerat substantiam pulmonis. Et dixit Hipp. quod quādo pleuresis non resoluitur neq3 mūdificatur: in .xiiii. diebus in empima transit: & si ēpima non mūdificatur in .xl. diebus a die rupturæ permutatur in ptisi3. Et dixit. G. quod materia pleuresis quandoq3 rapitur fluxu uentris: quando natura uincit sup ipsam expellit eā ad ptes auriu3: & facit collutiones: & est significatio īcolumitatis. & quandoq3 appar& uictoria morbi super naturam. & significatur ex pmistiōe ītellectus & uigiliis. & fit pmutatio ī frenesi3: & quandoque ultimatur uictoria morbi sup naturā: & declinat materia ad cerebrū: & interficit ī die tertia. & quandoq3 declinat ad neruos. & facit spasmum. Dixit iteru3 G. quod quādo rapitur ad partes cordis & multiplicatur: tremor eius & sīcopis īterficit ī prīcipio. & quādoq3 subito. Et dixit iteru3 Hippo. quod quandoq3 accidit a prauitate & uētositate materiæ: ut uirus uīcat supra posse naturæ oīo & conuertat partes loci: ut appare at dorsum patientis quasi dorsu3 uerberati: & uiret locus & nigret ita quod consueuit uulgus de eis dicere a dæmōe esse pcussos. Iterū Ga. dixit quod natura multotiens uīcit supra morbū: & expellit eius materiā ad loca uacua subascellaru3: & inguinū & partiū crurum & pedum: & conuertit ī apostemata bene nata ad pleuresim: significāt enim salutem. & quādoq3 cōuertit materiā: & extrahit usq3 ad cutē: & ducitur ad īcolumitatē cū apostemate sub cute.

DE PERIPNEVMONIA.

Eeripneumonia ex illa mēbri denoīatione uocabulū accepit. est ei3 apostema pulmōis. Et dixit Ga. quod est morbus difficilioris curæ q̄ pleuresis: & magis propinqor ad interficiendum. Et illud ē propter duas res. Et prima quide3 est quonia3 in pulmone sicut scis solutio cōtinuitatis raro ē susceptibilis curæ propter causas ī capitulo de sputo sāguīs assignatas. Secunda est quia uirtus cordis nō patitur immo deficit ab īflatione eius. creauit ei3 ipsum sapiētia ut euentaret cor. Est aūt pipneumoīa morbus p se uel morbus ex altero causatus: & si qde3 quæ causatur ab eo quod est aptum natu3 esse nutrimentū pulmonis aut a supfluitate aut nutrimēti ipsius: ē morb3 per se. Deriuatur autem ex altero

197

morbo:sicut ea quæ fit post catharum & post pleuresim. Fit autem peripneumonia ex omni materia: sicut pleuresis. & ex ea est quædam uera: quædam nõ uera. Et dixit. G. quod uera pipneumoĩa est quæ fit a flegmate. & uidetur quod dicẽti quod uera peripneumoĩa est quæ fit ex colera: sit magis credẽdum. est eĩm pulmo mẽbrum colericum: & eius nutrimentũ est sanguis colericus. & iam quidem dictum est ĩ canone quod morbus cuius cõplexio non recedit a complexione mẽbri nisi sit naturalis & ĩnaturalis: est morbus proprius uerus: recedens autẽ a complexione eius in contrarium ipsius est morbus zebendeg. i. morbus proprius notus Et fortassis ratio pro. G. ẽ quoniam morbus proprius uerus mĩus molestus est q̃ zuhendeg. & pipneumonia flegmatica nõ ẽ in uehemẽtia prauitatis sicut colera. ĩterficit enim colerica acuitate sua cum sit uicina cordi: & oppositio cũ ĩfrigidantibus non peruenit ad locum: neq; perducitur nisi post eius alterationes plurimã eo quod iã propter uiarũ distantiam calefit. Hæc autem secus est in flegmatica: quoniam oportet medicamina eius esse maturatiua resolutiua: quæ facile sunt peruenientia ad locũ necessitatis sine dĩminutõe uirtutis earũ. Amplius morbus proprius alius ẽ q fit de materia quæ deputatur ad nutrimentum alicuius membri: & dũ corrũpitur facit morbũ: aut fit de materia quæ ẽ superfluitas nutrimenti illius mẽbri Et iã qdem Aristoteles dixit quod supfluitas ẽ contraria illi rei cuius ẽ supfluitas: sicut fumus & chilus: sicut urina & massa sãguĩea: & sicut sudor & hu. in uenis: & sicut medulla & nutrimentũ ossium: & sicut adeps & caro & similia: nisi sit superfluitas delatiua possibilitatis ei a quo deciditur sicut est sperma. Et scitur quod pulmo sicut & cætera mẽbra partem de hu. sibi propriam recipit. Sed quod ẽ sicut sanguis colericus de ipĩs deputatur ad nutrimentum ipsius: supfluitas sui nutrimenti quod est flegma mittitur ĩ uacuitates eius propter cãs utilitatum quas scis: propter quod quidã crediderũt. G. dicẽti quod uera pipneumonia fit ex flegmate sicut ex superfluo nutrimento. Et crediderunt aliis dicẽtibns quod fit ex colera: sicut ex nutrimento: cui iam accidit corruptio: & hoc secundum intentões proprias. Termĩatur aũt hæc passio secũdũ unũ trium modorũ: sicut pleuresis. aut enim resoluitur: aut suppuratur: aut permutatur. Et. cura eius est simillima curæ pleuresis.

DE EMPIMATE.

Mpima quãdoq; fit ex pleuresi & dixĩus curã eius: & quãdoq; fit ex peripneumonia sicut dictum est: & quandoq; ex sanguĩs sputo. Verum causa horum quandoq; est ex pulmone: quãdoq; ex pectore & partibus eius. Et qdem. G. dixit

198

factam ex causis in pulmone molestiorem esse ea quæ est ex causis in pectore propter cās dictas in capitulo quod ē ante istud:& simi liter curā eius difficiliorē propter qnque causas in capitulo de sputo sanguīs assigtas.Cura autem omīs speciei illius ē similis curæ ēpima tis factæ ex pleuresi quā dixīus.

DE PTISI.

Tisis ē detrimētu₃ desiccatōis & consūptōis cadens ī corpus ex calore febriū hītudinaliū minu taꝝ ex ulceratōe pulmōis:& ulceratio qdē hæc cā₃ hab& aut ex præcedente catharo acuto ulceratiōe₃ īstillante &īprimente in pulmone corruptiōe₃ hora post hora₃:sicut accidit ex frequēti instillatōe sup petram:ut pforetur petra.Et quādoq₃ fit ex præcedēti pleuresi aut peripneumonia mediāte ēpimate: quādoq₃ sīe mediatōe:& quādoq₃ fit ex materia putrida diu retenta in pulmōe:quā seqtur putrefactō & ulceratio.Et accidit nōnūq̄ post sputum sanguīs cum mediatione: sicut Hipp.dixit post sanguīs sputum casus in sputu₃ saniei:& post saniei sputū casus in ptisi₃.Hic aūt sermo est sub conditione: &enim post sanguīs aut saniei sputū qb₃ nō resistitur:fit casus ī ptisi₃.Raro autē contīgit hæc passio pueris & senibus.& si cadant interdū senes in illam:occultari potest eis & diu uiuere cum illa.Viris aūt & mulieribus frequēter accidit:&proprie paratis cadere in ipsa₃.& raro occultatur eis . Verum mulieribus occultatur interdum lic& parum: cōtingit autē eis hæc passio sicut Hipp.dixit a.xviii.anno usque ad xxxv.Dispositi aūt ut cadāt ī ptisī sūt habēts ecerebrū debile.quare non prohibetur retentio superfluitatum in ipso : nec digerit quod trāsmittitur de nutrimēto ad ipū₃ quare sūt catharizabiles & ex pua cā.& adhuc expositi ad illud sunt habentes pectus strictū in creatōe sua cum multiplicatōe uētositatū in ipso & pulmone eorū & uicinis partibus:& habētes hūeros alatos sicut sunt curuaturæ alaꝝ:& collū subtile & longum depressu₃ inter alas & humeros.& frequentat eos tussicula cū punctura alicuius spatularum aut mamillarum:& maxīe si sunt ex irascentibus facile &colericis.Tempus aūt magis paratu₃ ut faciat cadere in ptisim:& quod uehemētius noc& factis ptisicis ē autūnus:& cōflatio borealis multum dominās:& maxime quando præcessit auster cōstitutio austrīa quam præcessit boreas:& ex eis est regio borealis multum frigida & sicca:& cibi & potus huiusmōi:& quæcūq₃ hoc cursu procedūt.curare aūt ptisī quæ uehemēter īpressit aut diuturnizauit īpossibile est & proprie quando continuatur ei lubricitas uentris:fastidium cibi: foetor oris curuatura unguium:& casus capillorum:significatur eni₃ ex hoc corruptionem profundari: & nutrimentum esse abscissū.cura

re uero nō diuturnā aut quæ non multū ipressit & in qua accidētia corruptōis nōdū apparuerit forte præsumendum est: quanuis nō facile sit. Et ītentio enim ī curatione eius duplex est: uniuersalis. s. & particularis. & uniuersalis qdē intētio est tres res. & prima est correctio causæ facientis: secunda ē abscissio eius: tertia est relōgatio uitæ ipsius patientis. Primam quidē rem cōplēt admīstratōes medicinarū abscīdētium nocumenta cathari si accidit a catharo: & hoc est radix opatiōis in hac cura: & huius iam scripsimus ī capitulo primo. Et si fuerit causa ipsius ex præcedenti empimate & pleuresi & pipneumoīa aut sputo sāguīs: cura eorū dicta est. Secūdam rem complent admīstratiōes euacuationum abscindentium causas quarū præcessit rememoratio: & si quidem malitiā complexiōis calidā cognoueris ex plenitudīe sanguīs flebothomamus ex basilica si uirtus permiserit: deīde ex saluatella: quandoq; flebothomia renouante numerum si necessitas expetit administrando ex cibis & potibus: & aliis quæ boni sunt nutrimenti: & hoc diebus qbus nō flebothomamus. Si autem coleram abundare cognoueris: euacua cū eo quod est sicut aqua decoctōis capillorū ue. & quassare de singulis manipulos sigulos iuiub. sebesten. āā. xl. pruna sicca. xx. pulpæ cassiæ fi. siracost. āā. ʒ. i. zucari uiol. ʒ. xii. si necessitas expetit addatur eis quod est sicut

trocis. de uiolis & similia. Si autem cām læsiuā esse cognoueris euacua cū cochiis & similibus qb; ex bdelio & dragg. p. addātur cōuenietes. Et ex euacuatōibus particularibus utilib& huic ægritudini sūt prouocatōes hæmorroidarū & mēstruorū: & maxīe si ex eorum retentiōe in nocumēta cadatur: & nos de his in cura de sputo san. iiii. canone locuti fuimus. Tertiā rem complēt admīstratōes regulatōum ī generibus rerū. vi. & proprie quod locētur ī loco aeris tēpati ad siccitatē decliuis: & pmutētur ad regiones aeris tēpati: & sint cibi eorū ex eis quæ sunt paucæ qtitatis & multi nutrimēti: & insup ad digerendum facilia: sicut proprie epata galliarū & testiculi gallorū q nō calcauerūt: & alæ pullorū & carnes minutarū auium tenerarum: & carnes iuuenum pdicū: alcabugi: & colūbarū: & sint huiusmōi elixa aut in iurib; cicerū aut in aq ordei: & proprie quādo quæritur mundificatio. & oport& ut addatur tūc in iurib; eorūdē de melle aliqd. & conueniunt etiā eis uitella ouorū sorbilia cum melle: & cōceditur etiam eis ī hoc casu ius cauliū īpīguatū cū gallīs & similia. quando aūt cōsolidatio & cōglutīatio uulneris quæritur: tūc oportet ut sint cibaria desiccatiua nō eleuata in gdu multæ desiccatōis: & sint etiā cōglutinatīa sicut proprie extremitates & rostra hædorū & porcorū iuuenū & arietū castratorum. Pane aūt utatur similagīeo

199

bene cocto hēte aliqd masticis. & quādoq ponitur ī eo ozimus & similia. Ex cibis conglutinatis est triticū cū gallis & risū & similiter. Pulmēta ex zecuer cū milio & sa-uic. & Kist. ordei post bonā deco-ctōe eorū: & lētes sūt bonæ eis: & pulmēta ex orobo: & sorbitōes ex farina eius & similia. & cibi ex lēte sūt eis res magni iuuamēti: & pro-prie cū nō est fe. & similiter caseus recēs. & nos diximus in capitulo de empimate: diuersos cibos ex lacte canone. iiii. Si aūt fuerit cum ea fe. uehemētia: sit cib eorū Kist. ordei bene coctū cū cancris fluui. postq̄ abluūtur abiectis extremis eorum cu aq̄ & cinere & cū iteratione & cācri flu. assi aut elixi ī aqua ordei: & quādoq dāt coctū cū lacte asi-næ: & quandoq oleis frigidis: & quādoq aq̄ ordei aut aq̄ ciceru: & quādoq ī lacte acetoso extracto ab eo butiro: & sūt iuuamenti su-blimis. & addūtur eis ī cucurbita & blita cum oleo amigd. & citrul. & similia. Et ex reb cibalib simul & medicīalib ē lac acetosū coctū cū tortellis de seni. & sit lactis pro prie. ℥. iii. & tortellarum tritarum uehementer. ℥. i. & ī crastinu adde ex lacte circiter aur. ii. & minue ex tortellis circiter aur. i. & hoc fiat singulis dieb: donec deueniatur ad lac solū. Cum aūt puentum ad ægritudinis declinatōe fuerit: ī ci piāus diminuere ex lacte acetoso oī die: & addere ad tortellas donec deuēiatur ad decoctōe tortellarū

tantū. Hunc aūt modū decoctiōis lactis acetosi scripsit Paulus: & plu res post ipsum laudauerunt illud. Opatio aūt lactis acetosi caprini est secundū hūc modū. Accipe lac caprinū mūdu habēs bonitatē ex sanitate accidētali aīalis & cōgrui tate pascui: & extrahatur ex eo bu tirum: & dimittatur una nocte in aere tēpato: mane aūt agitetur ue-hemēter: & excludatur spuma eius: est aūt lac huiusmodi sedatiuū ue-hementiæ caloris: constrictiuum: cōsolidatiuuū. Potus aūt eoru nō febricitātiū sit uinū albu dulce ī prīcipio: & cū puenerit ad tempus cōsolidatōis sit albū declinans ad siccitatē pmistum cu aq̄ pluuiali. Febricitātium aūt potus sit aqua pluuialis & aqua ordei & rob myr thinum: & sirupus eius & sirupus de papauere cū uocat necessitas: & aqua pluuialis decoctōis cācrorū: & aqua ḡnatoru dulciū & similia. Et in secūda mensa comedāt pass. cu ḡnulis post bonā masticatōe: & ḡnata dulcia & cydonia de seni cocta in rob & similia. Et oport& ante comestionē ut approximent deābulatōibus mediocrib: & utā tur post deābulatōes fricatiōibus lenibus tenerū facientib corpus: & hoc ut uiuicetur calor in ipsis: & post comestionē uacent qeti sicut per. ii. horas: & hoc ī loco tempati aeris: in quo sint odores redolētiū frigidorum & stipticorum cum admīstratōibus gaudii: deīde ua-cent somno & quieti q̄tū possibile

fuerit. Et si fuerit uigiliæ accedamus ad medicinas ex papauere:& hoc cũ sapiẽtia ne congelentur spũs. Elongẽtur aũt a balneis:resoluunt eis uirtutẽ nisi apud declinatõem. tũc eis sũt iuuamẽti sublimis:quẽadmodũ diceẽus post.prohibeatur eis eis omino lubricitas:& cõstipatio uiscerũ magis.lubricitas eis uehemẽs resoluit ĩ ea uirtutẽ.Particularis aũt ĩtentio est.v.res.Et prima qdẽ est mundificatio & abstersio ulceris. Secunda est prohibitio cursus materierum ad ipsum.Tertia expulsio materierum & saniei: & exiccatio ea℞ ex ipso.Quarta ẽ cõsolidatõ & ĩcarnatio eius.Quĩta est correctio accidẽtiũ.Et primas qdẽ rẽ cõplẽt admĩstratões medicina℞ mũdificãtiũ & abstergentiũ ulcera:& in genere eorus nobilius & excellẽtius ẽ mel & aq̃ eius.aggregãt eis uirtutem mũdificatõis & abstersionis. & præter hoc est cibus & potus aĩcus naturæ & iuuatiuus ualde.& ex eis ẽ aq̃ ordei & aq̃ cicerũ & aq̃ zucari.& fortius eis ẽ decoctio & sirupus eius:& ad huc fortius lohoc de caulibꝫ & de squilla:& ex eis quæ sunt maximi iuuamẽti ẽ medicamẽ.G.ipũs eis ẽ mũdificatiuũ bonus quod.℞.ireos hasce:isopi.ãñ.p.æquales.cõfice cũ melle:& da mane & sero.ãñ.ʒ.i.usq; ad.ii.cus aq̃ mellis:& dixit Democritus isopus aut ireos aut farasion cocta ĩ aqua mellis aut in aqua ordei sũt mũdificatiuus bonum.& nos dixĩus plura ex his ĩ capitulo de ẽpimate.Secundã rem cõplent admĩstratões medicinarũ materias ad pulmões declinare prohibẽtiũ. Et hoc qdẽ pficitur secũdũ alterũ duorũ mõrũ:& proprie prohibitõe materiæ quæ trãsfertur se ad ipsũ ex altero mẽbro & cũ fortitudĩe pulmonis:ut nõ recipiat quod ad ipũs trãsfertur de materia.Et secũdũ plurimũ quæ ad pulmões trãsferũtur materiæ sũt catharales aut trãsmissæ a uicinis membris: & ex pleuresi & aliis quorũ curam iam diximus.Sũmas eim medicinarum pulmões cõfortãtiũ etiã diximus ĩ capitulo de tussi humida:& ex eis ẽ rob myrthinũ:& sirupus eius cus ʒ.ii.pulmõis uulpis sicci.Et ex medicinis qdes mirabilis iuuamenti aggregãtibus uirtutẽ cõfortatõis & mundificatõis ẽ medicamen.G. quod ℞.pulmõis uulpis sicci:liqr. capill.ue.se.feniculi.ãñ.cõfice cum zucaro decocto cũ aqua q̃tũ sufficit.Et quãdoq; cõficitur cus rob myrthino:& ẽ cõfortatiuũ ãplius. Tertiã rem cõplent admĩstratiões mediciarus putredines quæ sũt in pulmõe exiccãtius:& nos qdẽ diximus ĩ capitulo de tussi hæc administranda esse post mũdificationes debitas.ut extirpetur postea residuũ putrefactionis oĩo.& dixĩus quod admĩstratõ ex myrræ rubeæ ʒ.i.& mellis.ʒ.iii.lambendo diebus ĩterpollatis cus aliqua ex medicĩs educentibus saniẽ est medicamen utile. Et fortius eis est lambere alKitran cum melle aut cus melle

200
177

& galbano simul liquefactis:& ex maxie iuuatiuis sūt mediciæ magnæ:sicut tyriaca & mitridatum & alia quorū in capitulo de ēpimate præcessit remeoratō.& si īdigetur adhuc medicamie exiccatiuo:procedamus ad medicías de arsenico & sulphure scriptas ī eodē capitulo canone tertio.& non negligātur medicaīa huius sūmæ quoniam ad sanitatē pducūt:si deus uo. Verū si puenitur ex eis ad calefactionem: succurrēdū cū aq̄ ordei & iulep:& cū trocis.de cāphora usq; dū cess& accidēs:deīde redeatur ad exiccātia prædicta. Quartā rē cōplēt aggregatōes mediciarū aggregantiū duas ī se uirtutes:mūdificatōis.s.& cōsolidatōis. Et ex medicis propriis ī hac sūma ē lac:& proprie asininū cū uirtute subtiliatōis in ipso: & lac caprinū cum tēpie sua:& lac muliebre cu; proprietatib; tēpiei īter illa:lac eī; aggregat intentōes tres:ē eis res cibalis & dilecta nimis:& ē ex reb; uelocis cōuersiōis ī sanguīe;:& ē sanguis bis coctus: & ē post illud medicamen abstergēs ulcus uirtute serositatis eius. &res cōglutinās ipsū uirtute caseitatis eius. Et o; ut bibatur calidū cu; mulgetur etiā si poss& sugi ex mamilla:& hoc ī ieiunio āte cibos alios. Et oport& ut post ipsu; qescat:ne corrumpatur aut acescat in stomacis eorū.neq; dormiāt super ipsū;:neq; sup ipsū alium recipiant cibū nisi prius descēdat. Et oportet ut bibatur ī loco aeris tēpati:

& proprie cum fuerit gaudium & tranquillitas. Et quandoq; ipsum mūdificatiuu; magis esse quærius. Dandū est cū melle.& quādo ipsū; magis conglutinatiuuū & cōsolidatiuuū esse quærimus:detur cu; zucaro ro.& similibus:aut coctu; cū lapidibus.& si sumens ipsū; cōstipatiōe; patitur uiscerū:oportet ut eligatur ex lacte in quo multiplicatur serositas.& si non sufficit multiplicetur iterū q̄ntitas potus eius in die sequētī:& adhuc in die iii.& si nō sufficit:adhuc miscēdu; est pollipodiū cum istis. Si autem sumēs ipsu; lubricitatē ītestinorū patitur : oportet ut misceatur ei quod est sicut hipoq̄stidos & similia.& si tussim habuerit:misceatur cū eo quod est sicut dragg.& si cū stomaci debilitate fuerit:miscēdū cū eo quod est sicut trocis.diarodon & similia. Et lac quidem quo butirū extractum fuerit est magis conglutinatiuum:& coctum q̄dem amplius. & quod est cum butiro est magis humectatiuum & impīguatiuū. Ars autem in decoquēdo lac ē huiusmōi. Accipe lac mūdū & pone ipsū in uase puro absterso: & pone super ipso circiter quintā partē eius ex aqua pluuiali.deīde extingue in ipsis lapides fluuiorū ignitos sine fumo usque dum lac fuerit coctum:& consūptis aqueis partibus in ipso. Lac aute; melius quod sumitur ex ouibus uel aīalibus iuuenibus mediocriter non nimis remotis aut uicinis partui:

quorũ pascua sunt ex herbis mõtanis ĩ quibus est subtilitas & mũdificatõ cũ stipticitate & exiccatõe & laudauit. G. herbas huius depurandas esse· pascua earum sint ex herbis calidis absinthium: isopus: hasce: polium: scheaichde: feniculus: abrothanũ: & similia: & ex frigidis rubus rhomanus: solatrum: caxate & similia. Et oport& ut dãdi lactis quantitas comparetur quantitati uirtutis suscipientis ipsum. quare incipiendum a quantitate minori dãdo ex eo circiter. ℥. iii. prima die in crastinum adde ei. ℥. i. & sic ĩ aliis diebus: donec deueñiat ad. lbr. i. uel parum amplius. deinde paulatim deueniendum usq; ad illud quod est sufficiens. & iam quidem diximus cauendum eis esse ab indigestiõe ex potu lactis: in ipsa eñim ẽ timor. Febricitantibus aũt eis aut caput dolentibus aut siti uehemẽti obsessis abscindatur lac dulce: & laudatur eis lac acetosum: de quo extractum est butirum secundum doctrinam traditam a nobis in hoc eodem capitulo: dãda est eis aqua ordei cocta cũ cancris fluuialibus secundũ quod etiã dictũ est: & enim sirupus papaueris aut sirupus de myrtho cũ ea. Et oport& cancrorũ extrema abscĩdi: deinde lauari corpora eorũ cũ aq̃ & cinere fricatiõe uehemẽti: & hoc cũ iteratõe & iteratõe. & oport& ut detur ĩ ieiunio: & sit q̃titas potus eius circiter. ℥. iii. & ĩ crastinum adde. ℥. i. & sic de quolib& usq; ad. lbr. i. &. ʒ. mane & sero ante alios cibos. Summa autem medicinarum ulcera pulmõis & pectoris consolidantium hæc est. sanguis dracõis: & proprie lutũ sigillatum: lutũ ar. Karabe: sedenegi: olibanum: mastic. balaust. ro. & se. eius: coralli Keseides: cortices cancrorum fluuialium ustorum: semen portulacarum assum: anisum assum: semina maluæ & alteæ assa: semen arnoglossæ assum: fructus myrthi & similia. Materialia autem cum quibus hæc sunt danda sunt proprie sicut uitella ouorum: lac dulce: acetosum: aqua pluuialis: aqua ordei decoctionis cancrorum fluuialium: aqua absinthii: & succus cydoniorum uel miua: & succus myrthi: rob: & sirupus eius: mucillago psilii: & semen cydoniorum & sirupus de papauere: sirupus de iuiubis: sirupus uiolaceus: sirupus rosaceus & similia. Ex medicinis aũt compositis sũt trocisci de luto sigillato aut de luto armeno filonio proficit: & est ultimum. mundificat enim & exiccat putredines: & cõsolidat ulcera. & nos scripsimus ipsum. & adhuc alia huius intententionis multa ĩ capitulo de sputo sanguĩs quæ efficaciter afferantur ad locum hunc. Ex rebus autem mirabilis iuuamẽti ad consolidatões & sanationes ulcerum pulmõis ẽ zucarũ rosaceum recens super quod non præteriit annus. aggregatur aũt ĩ eo uirtus abstersiõis ex rosis & uirtus cõsolidatõis ex substãtia earũ.

Et nosti quod uirtus abstersionis pp antiqtatē abscinditur quæ adhuc possidetur in recēti &.G.qdez præcepit dari zucaruz ro.singulis diebz qtitate pluria & cū rebz medicinalibz & cibalibz & potabilibz secūduz omnez modū admīstratōis eius:ita quod etiā cuz pane & usi sunt eo post ipsū plurimi &nō est cōprehēsibilis eoruz numerus qui sanati sūt ex usu eius.tamen prius mōdificatōibz præcedētibz.salūtur eniz utentes eo a principio mundificatōe nō præcedente.coarctat eiz in pulmone materias.Nos autē dedimus ipsū cuz lacte calido & non febricitātibz cuz aqua ordei decoctionis cancrorum fluuialiū & aliis multis modis administrationū inueīmus ēē medicamē ultiuz:ueruz quotiēs ex ipsius admīstratōe cōtīgit cōstrīgi anhelitū dētur quæ elargēt ipsū ex eis quæ educūt sāiez.sicut proprie siru.de isopo &silia. Etsi accidat supcalefactō propter desiccationem detur sirup.de iuiubis aut sirup.uiol.aut mucil.psilii āt cydo.cū aq̄ ḡnatorum āt aq̄ expræssiōis se.portula.cū trocis.de cāphora dictis ī ātidotario & si sequatur post ipsuz cōstipatio naturæ detur muraba de uiol.āt siru.cū aq̄ ordei & postq̄ cessauerūt huiusmōi redatur ad zucarū ro.dādū ī oēz moduz. Quītā rē cōplēt correctōes cadentes ī accidētia cōmuīcātia & supueniētia huic morbo.&excoīcātibz ē fluxus uētris cōstipatio & fastidiū cibi. Etiā dixit Hip.mūdificatōez ulceris fe.lētescētiā debere succedere:quæ si non successerit:constat corruptionem ulceris profundari. Nos autem experimur circa omne tempus curatōis interpōere medicamīa febris uehemētiaz sedātia ut sigillentur ex his & illis beneficia concordantia:quoruz finis ē sāitas & succurritur consumptiōi & arefactōi eorum cum eis quæ adæquāt & humectant ex cibis & potibz & rebz medicinalibus & datione lactis dulcis & aliorū quæ diximus. confert eis balneatio in aq̄ dulci postq̄ morbus erit indeclinatione & ante illud est res prauior:& est ægrum ponere in desperatione. Forma aūt balneatōis est in hunc modū præparetur aer balnei ut sit liber nō habens de corruptione odoris aut prauæ q̄litatis aliquid oīo:& calefiat sine fumo & sit aq̄ eius dulcis &mūda:&calefiat ut sit caliditas balnei:& aquæ caliditas tēperata. q̄ excitetur & resoluatur calor naturalis &sit prima māsiōuz balnei remissius calida q̄ alia.tunc intret patiēs māsionē primā & fricetur in ea leni fricatōe &proprie tenerum faciente corpus.Deinde intret mansionē secūdā &incipiat lauare corpus cū aq̄ calida utēdo leui fricatiōe cū manu.deīde ītret paulatiz aq̄ calidā:& dilatetur ī ea: deinde incipiat lauare corpus eius cum decoctione capituz hædoruz aut cum aqua ordei conquassata cum ouis multis & in oleo amigdalarum dulciuz.deinde ducatur ad

mansiõe; priorẽ & ungatur corpus eius oleo ro. & ducatur ad habitaculum exterius in quo sit aer temperatus cu; multitudine redolẽtiũ stipticoru; & quiescat in lecto. deĩde post duas horas cibetur cibis laudabilibus paucæ quantitatis & pluris nutrimenti ex eis de quib; ia; mentione; fecimus & ex hoc tota intentio nostra ad dilatãdu; & humectãdu; sit occupatior & hoc cum quiete & somno & delitiis & similibus. incrastinũ aute; aut ĩ diẽ tertiũ balneetur similiter. Si aute; patiens debilis fuerit ante per. ii. horas quam balneum intret accipiat sorbitiones ex carnib; teneris aut ex lacte dulci & quiescat sup sorbitiones per duas horas. deĩde intret balneũ. Si autẽ patiens talis fuerit ut uirtus eius tollerare possit: præcepit. G. ut post sufficientẽ lauationem in aqua calida aut in aqua capitum aut ouorum spargi super corpus eius in prima mansiõe ex aqua frigida præterq̃ in capite eius aliq̃d. deinde inungi oleo rosa. lauationes etiam in tina sunt huius intentionis & proprie cum rebus humectantibus & impinguãtibus corpus ex his quæ dicta sũt post hæc paulatim deueniendum ẽ ad admĩstrãdu; ĩ balneis lauatões ex aq̃s decoctõu; capitũ castrato℞ arietu; & siliũ sup corpus eius in prĩa mãsiõe & si corpus remãserit debile ũgatur cũ oleo masticĩo & silib;. & siliter paulatĩ deueniẽdũ ẽ ad alia cibaria laudabilia solidiora.

De tussi aute; & constipatione uentris aut fluxu quæ supueniunt eis dicimus sicut in præteritis iã diximus & si accãt eis casus appetitus curetur sicut in proprio capitulo diceẽus. ptisis medicãina scripta sũt pluría in præcedẽtib; & ex eis sũt trocis. G. scripti ĩ capitulo de tussi catharali. & descriptio sir. de papa. & diapapa. & troc. & de papa. pil. de papa. & pill. de stor. & aliæ pill. ex nacotic. scriptæ ĩ eodẽ capitulo & hoc proprie ad sedatiões; cathari. Medicamĩa aũt ulcus mũdificãtia & sãie; eius abstergẽtia ptĩ dicta sũt ĩ ca. de asmate & tussi & ptĩ ĩ ca. de ẽpi. Sũma aũt medicĩa℞ ulcera pulmonis & pectoris cõsolidãtiũ dicta ẽ in ca. de sputo san. confetio trocis. testiculorũ uulpis ẽ ptisicis & cõsũptis medicĩa expta & dicta ẽ ĩ ãtidota. Hamec Fil. Zach. cõfectio lohoc quæ cõfert ptisic. & mũdificat ulcera pulmõis & cõsolidat ℞. iuiub. l. pas. enuc. ʒ. xxx. se. maluæ ʒ. iiii. cancrorum fluuialium. ʒ. xx. capill. ueneris taxaræ. uirgæ pastor. linguæ arie. ãn. ʒ. s. liquiri. ℥. i. decoquãtur in. lĩb. iii. aquæ usq; ad. lĩb. i. & addes ei siru. de papaue. zucari tabarz & & sapæ. ãn. ℥. vi. deinde coquãtur ad mellis spissitudinem deĩde proiiciatur super ea seminis cucur. mũdatarum. ʒ. i. gumi. arabici dragganti se. cydoniorum amili se. portulacæ. amig. dulcium. ãn. ʒ. viii. papaueris albi. ℥. v. post bonã tritu rationem eorum ministretur cum aliis da mane & sero circiter. ℥. v.

Phthis

232

202

Idē sirupus de psillio cōferens pti
sicis febricitantibus. ℞. spodii se.
portulacæ se. cydōioruз papaueris
al. ān. ʒ. ii. psillii. mundi. ʒ. v. succi ar
noglossæ cocti & depurati. ʒ. xx.
cancro℞ flu. lotoruз secundū do
ctrinā surpradictā. ʒ. xx. coquātur
in tribз. lb. aquæ usз ad. i. & cū. lb.
i. zucari fiat sirupus. da mane & se
ro cum succo arnoglossæ est eniз
efficax & quādoque datur cū pul
uere huius. ℞. psillii. gūmi ar. dra=
gag. boli. ar. ān. da cū sirupo prædi
cto & cum succo linguæ arietis
Filius zacha. arazi ulcera pulmōis
cū non sunt cronica: sed adhuc a
liqd ex sanguine egreditur cū tus
si curari possibilia sūt. detur ergo
cū nō est fe. lac recenter mulsumr
& cum fuerit cum eis febris detu:
aqua ordei cū cācris flu. aut cuз
sirupo de papauere & dū non cō
strīgitur anhelitus ei admīstrētur
trocis. de papauere quorū de scri
ptō ē. ℞. papaueris al. se. cururb.
& citru. mūdatorū. ān. ʒ. xiiii. dragg.
amili gūmi ar. succi liquir. ān. ʒ. v.
thuris masculi bol. ar. sā. draconis
Karabe. ān. ʒ. ii. myrræ cynnāomi o=
pii. ān. ʒ. i. fiāt trocis. da cum siru
po de papauere aut cū rob myr
thino & quādo cum istis rebus
constringitur anhelitus dentur in
potu ea quæ elargant ipsū & edu
cunt saniē sicut sirupus isopi &
silia. Sabor lohoc conferens pti
sicis & consumptis. ℞. testiculo=
rū uulpis. ʒ. iii. bacultembue caxare
ān. ʒ. i. ciceruз dulcium tritorū. ℥. iii
se. papaueris al. ℥. i. &. ʃ. ordei mun
di. ℥. i. passul. enucle. ficorū siccorū
carniuз dactiloruз ān. ℥. ii. cācroruз
flu. ℥. iii. decoquantur omnia ī. lb.
iiii. aquæ usqз ad. lb. ii. &. ʃ. deī de
acc. zucari & penidii ān. lb. ii. &
testiculorum uulpiū elixorum in
dulci lacte. ℥. iii. aut cū olei ami=
gda. ℥. iii. decoquātur usque dum
habeant coctionem completā. de
īde proiice super ea papaueris al
bi succi liquir. se. citrul. melonis
cucu. cynnamomi se. bombicis pur
gatorum se. maluæ. floris boragi=
nis. ān. ʒ. iii. amili. dragg. gūmi ar. ān
ʒ. ii. carnium dactil. passul. enu. ān. ʒ.
v. tere & cōfice cū prædictis: bonū
si deus uo. Filius Serapionis cōfe
ctio deiacur conferens ad catha=
rum acutum & ptisiз. ℞. se. papaue
ris albi. & ni. ān. ʒ. ii. &. ʃ. radicis li=
quiritiæ. ʒ. i. et. ʃ. seminū cydonio
rum se. alteæ. ān. ℥. i. &. ʃ: dragg. ℥. ʃ.
proiice super ea aquæ plu. lb. v. &
dimitte die ac nocte deinde co=
que usque ad consumptionē dua
rū partiū & adde mellis. lb. i. rob
lb. i. &. ʃ. penidiarū. lb. ʃ. decoque
igne lēi usqз dum mellis hēat spis
situdinē. da mane cū aqua ordei
& accipiat in sero ex his pillu. ℞
se. portulacæ. ʒ. v. dragg. gūmi ar.
ān. ʒ. iii. se. cucurb. ex corticati & se.
cydoniorum. ān. ʒ. vii. fac formas si
miles lupinis cum mucilla. se cy=
doniorum dentur tenendæ sub
lingua.

DE. AEGRITVDINIBVS: CORDIS.

Egritudines cordis sunt de-
bilitas pulsus tremor & sincopis & hæ quidem ægritudines easdem fere habēt radices non aliter inter se differentes nisi sicut debiles & fortes. Causātia auteꝫ has ægritudines cū sit debilia & remissa īprimentia debilitatē cōtra uigorē mīeræ faciūt debilitatē cordis. Amplius aūt eleuata ut imprimāt agitationeꝫ læsiuā ī ipso faciēte cadere diuersitatem in drīs motus cordis sensu perceptibili quæ sūt ex magno ad paruū ex ueloci ad tardū ex raritate ad frequētiā & e conuerso tūc fiunt constitutōes duæ: aut enī fiunt illa nō integre neqꝫ in oī hora sꝫ cū quadā interpollatione & uicissitudine & fit pulsus cordis: aut integre cū quadā cōtinuatione & fit tremor cordis. Cū fortiora fiunt ut īprimāt uehemētius impressiones fortius lædentes impediētes aut præfocātes motus eius aut sepeliētes spiritus ad īteriora aut intercidētes absqꝫ īntercisione oīo: aut aggregātes ad prīcipiū aut resecātes absqꝫ eo quod ē in radice: faciūt sincopim. Vincentia aūt ea ultimata uictoria super naturā ita ut abscindatur spiritus & calor uitæ aut extinguatur ī minera sūt causa mortis. Cāæ autem facientes has ægritudines quædaꝫ sunt cāæ corporeæ: quædā sūt extra corpus surgentes. & corporeæ qdē aut sūt in ipso corde aut in membris uicīs ei: aut in membris cōmunicantibꝫ ei propinqua cōmunicatione aut remota. Causæ autem existentes in corde lædentes ipsum aut sūt malitia complexionis sine materia aut cum materia & malitia quidē cōplexionis dominās cordi facit debilitatem ipsius. debilitas autē facta fortis usque adeo ut sit agitatiua uirtutis facit tremoreꝫ. tremor aūt superueniēs generat sincopī. Vltītas autē facta in sincopi est extinctio & mors. Sed malitia quidē cōplexionis frigidæ suspectior est q̄ calidæ propter elongationem a re uitæ & sicca magis quā humida: q̄uis humida sit dominās in dispōe corporis & cā etiā huius interdū sit causa præfocatiōis & mortis festinæ. Solutionem aūt cōtiunitatis: aut apostēationē fieri in corde uirtus non patitur īmo sūt causa dissolutiōis & mortis & quādoque non est dolor in ipso causa fit sincopis & mortis. dixit. G. quod malitia cōplexiōis puræ aut cuꝫ materia facit in uniuersam corporis partē sēsu læsionis qui ē dolor & quomodo non in corde frustabitur ergo & supponemus alterationes ī corde non cor curari & nos quidē diximus quod iā radix præposita est & eniꝫ esse ægritudinum cordis aut non confirmātur quia non sūt māsiuæ & tunc ordo medicatiōis incolumitat: aut confirmantur cōducentes ad mortē. Distinguamus aūt in causis læsiones cordis quæ sunt ab aliis membris quoniā læ

203

ſio cadens in paniculis & in mē
bris quæ ābiunt cor dū redundat
ad ipſū ē cauſa ægritudinū eius
prædictarum in ipſo. Et læſio ca
dens in cerebrū interdum eſt cau
ſa ad illud ſicut ī epilepſia mania
& melancolia licȝ enī figantur in
cerebro terminātur tamen in cor
de: & ſunt cauſa ægritudinū eius
Et ex eis eſt fluxus ſāguinis nari
uȝ aut ūdecūq;: & comunicat etiaȝ
cuȝ corde comunitate magis pro
pria ſtomacus & affert ei cauſas
læſionuȝ & proprie cū corrūpitur
in eo cibus. & res uenenoſa aut
fuerit in eo humor mordicatiuus
aut male qualitatis aut uitreus ui
ſcoſus aut replectio agitatiua &
fames uehemēs aut dolor acutus
& pungitiuus aut fuerit in orifitō
eius bothor aut ulcus putridū. Et
dixit Paulus quod ægritudines
quæ ſūt in ſtomaci orifitio aut
meri ſūt propīquæ conuerſionis
ad ferēdū læſionē cordi ita ut q
dā putēt tremorē factuȝ ī ore ſto
maci eſſe tremoreȝ cordis & qdā
uoluerūt debilitatē ī ipſo cardia
cā. Et diſpoſitio epatis cū eſt alte
rata ut gener& ſecundum pluri-
mū ſāguinem melācolicū īprimit
& ē cā ægritudinū cordis & ē pra
uior diſpoſitōib; aliis ut ita faci
at diſpoſitionē ſimileȝ maniæ &
melancoliæ. Adhuc autem cauſæ
harum ægritudinuȝ ſunt euacuati
ones oēs excedētes terminū & ſili
ter in acuta aqua hipocūdriorū. ex
tractō aūt ſaniei in aptōe apoſte-
matis & ex eis eſt præfocatio ma
tricis & priuatio mēſtruorū aut
exuberātia eoruȝ & ex eis. eſt īpre
gnatio & huiuſmodi nocumēta ex
uermib; ut etiam appareat diſpō
ſimilis epilepſiæ & ſūt ex uermibȝ
habentes aculeos pungentes orifi
tium ſtomaci punctione uehemen
ti donec faciat cadere in doloreȝ
acutum cauſa ad ſincopim & ali-
quando ad mortem & ſunt quan
doque ex penetrantibus uſque ad
uicinas cordis partes. Et quan
doque uſque ad cor & ſunt cau
ſa mortis feſtinæ. A comunitate
autem totius corporis ſuperue
niunt læſiōes cordi ſicut propter
febrem aut propter uehementi
am raritatis corporis aut propter
uehementiam ſudoris & ſimilia.
Ex cauſis auteȝ extraneis accidit
huiuſmōi ſicut ex aere peſtilentia
li: aut ab odoribus foetidis aut
uenenoſis aut aſſumptione rerum
uenenoſarum aut ex morſu uene-
noſorum animalium aut in curſi
one timoris aut ex balneatione
uehementi aut labore. & ſimilib;.

IOANNIS. MESVE. MEDICI. SINGVLARIS. DE. MEDICINIS. PARTICVLARIVM. AEGRITVDINVM. LIBER. FELICITER. FINIT.

M.CCCC.LXXI.V.IDVS.IVNII.

Impressum Venetiis apud Clementinum Patavinum. Ita M. de Bure, qui l'ait nullum se hujus editionis exemplar reperire potuisse, ejusq. notitiam ex Bibliotheca M. Smith accepisse. (de Bure le jeune Biblioth. Tom. de la Jurisprud.a num. 1809.)

PETRI . APPONI . MEDICI. CLARISSIMI.IN.LIBRVM.IOANNIS.MESVE.ADDITIO.INCIPIT.

I autem fuerit ī eo humor mordicans cū præcedēti eius adæquatōe: & uirtus sufficiet: & humorꝫ accidētia dilatatōes recipiūt: materia ī qualitate ei cōtraria: repellatur. uel cū cōtrario a forma & spetie: quod efficacius: & tutius assero. Virtutes autem cordis cōfortare nō negligas: omni hora ītrīsecus: & extrīsecus & studeas cognocere membrū a quo nocumentū ad basim emanat cōditiōe nō dubia. Nosti quod ōiū accidētiū cōueniētiū corpori causa extrinseca: uel ītrinseca. primus cōcursus ē ad basim: ī qua naturalis uigor spirituum uirtutūq; omniū sigillatīs creauit spiritū sapientia sedes animarum uitæq; naturaliū principiū motus: & qetis. Quo deficiēte nulla amplius corpori dari possunt suffragia. continuo eo moriūtur oīa mēbra: erit enim terminus oīum operatōum aīæ rationalis: ī cerebro enim omnes hæ & illæ īcipiunt opationes: in corde uero suscipiūt cōplemētum eius. uirtus tamq̄ forma oīū mēbrorum ea irradiās & uiuificās uirtutū organicarū perfectio. In materia uero nō intelligibilis formæ qa gloriosus sicut diuī decoris ratio postulauit: tūc sollicitū membrū rectificauit mādans. Et si a matrice: cū his quæ matricē respiciunt: Et si a stomaco & pulmone: siue sint mēbra nutritioīs: siue spiritui seruientia rectificare ne differas. & dolor uiolētus ē ex maxime prosternētibus uirtutes eius. Et si fuerit ī offitialib; membris. Inqt Hippo. omniū mēbrorum unica ē conueniētia & oīum uirtutū. & spirituū unicū ē subiectum: propter quod omnia mēbra dolent ad inuicē: omīū uirtutum unica est uirtus cum usq; ad hūc terminum diafforat dolor p spiritus ledēdo uirtutes. occultatur in eo spiritus & efficietur illa passio quam dicimus sincopim: non enim usq; ad radicem patitur passiones: sꝫ cedit uitæ subiectum eius lesionem nullā substinens paruam æstuatiōem īfluere recusat. Si qdem cōtīgit hæc passio malitia sanguinis ī quāto: uel ī quali: auxilia adhuc nō sunt mortua omīno: nec differēda. Dilatio enim ducit ad mortem festinam: sed tāq̄ thesauro nobilissimo succurendū est. Facimus hoc cū auxilio dei cū rebus quarū proprietas ē naturalē cōseruare calorē: & extraneū extinguere. Et si sciueris ex abundantia sanguīs in toto corpore flebothoāre ne differas: & prīo a remotis ut apire saphænam: postea basilicā: postea deuenire cū uentosis apud sinistram spatulā: postea cū sirupis de boragine & buglosa cāphora & psilio: & procedētib; hoc cursu pota

re ipsum nõ differas:hoc eim re-
frigerat sãguinez peccantez i quã
to:& ĩ quali.In malitia autez com
plexioĩs raro flebothomamus.s3
alterãtia:& confortantia ei prepa
ramus:Et multæ eius passioẽs in
cõprehensibiles atq3 occultæ no
bis existunt.Et dicitur quod ali
quando uermis ad id.s.cor gradi
tur:& continuo cu3 mordet ĩter
ficit:necnon ultimata gaudia:uel
ultimatæ tristitiæ inter eius passi
ones existunt.Boni autez odores
incolumitatem eius seruant:quia
solo odore aĩa confortatur:Inter
dicẽdũ ẽ ei omne medicamen ge
nerans motum cordis:& quæ san
guinẽ ĩflãmãt:hæc eius potum ef
frenitare faciũt:quia sua nobilissi
ma natura nihil superflui:nihil di
minuti substinet.Ad figuram nu
meri & naturalis ordinis cõsonan
tia facta ẽ:ut subsistat.est ei3 fons
& prĩcipiu3 uitæ:decor aĩe:rex na
turæ:& moderator ẽ corporis:di
uina sapiẽtia conceptus:ad latus
excessus magnæ caliditatis uel fri
giditatis poĩta obuiare dicimus.
Hæc eĩm ĩmoderatũ motũ cordis
generat:illa uero trepidatõem:&
caloris ebetatõem ei affert.Et sci
uisti quoniã nõ ẽ simplex natura
ĩ complexione calidius & siccius:
substantia frigida & sicca.Ratiõe
uero contenti ualde temperatissi
mus calidoru3 usus eius ẽ.forma
.i.crasis:minus molesta frigidorũ
portat.sup hoc a consortio mĩus
recedunt:nisi ultimitatẽ excedãt

tempamenta:sua qualitas ẽ causa
uitæ:&consistẽtia:maxĩe in fleg
maticis:cuius uigore ĩnata cõple
xio:quæ mẽbra ĩ esse uiuificat:&
uigore continuo cõseruat & cõ-
sistit.Et non ignores quod hic
calor ẽ uirtus humanæ naturæ.s.
quem traximus a prĩo homine:p
hanc eni3 speties indiuiduatur:&
hæc subiectum & fundamentum
ẽ ĩnati caloris quæ nullo genere
febriu3 alteratur.ĩmo ẽ actus eius
reductioĩs extranei & diuersi ca-
loris fortasse in nouissima spetie
ecthicæ celeratur.& tũc mors ac
celerat necessaria & festina.Nõ eĩ3
sperabis hunc calore3 posse natu
rali medicamĩe reduci.Hæc inter
uirtutum regitiua3 & uirtute3 rei
admĩstratæ distinguebat:& regu
labat.& huic complexiõi omĩtẽ-
pore simile regimen dandum est
puta calidum & humidu3 tẽpatũ:
hoc post morte3 semicõsistit q̃q̃
æquoce.Cunq3 secũdũ sciẽtiã tuã
ĩuestigaueris qualitates passionũ
basis:& mãsionem causarũ:sit tua
præcipua & magnifica ĩtẽtio con
fortare cor:& uire uirtutes.& sic
earu3 ẽ aufere lassitudinem:& hoc
auxilio dei cum rebus arõaticis:
& aliis generibus administratarũ
rerũ ẽ proprietas cõfere rei uitæ:
maxĩe in q̃bus natura delectatur.
Inquãtu3 autem tua solertia eui-
gilãtissime speculari poteris:uir
tutes cordis coadunare:& cõfor
tare euigiles.hoc erit sũmum bo
nũ:& primu3 studiu3 iuuamẽtorũ

& tutelæ basis: quoniam securius non uacillãdo ad alias res suæ curæ procedere poteris: uirtutis eĩꝫ unitæ non ẽ recipere quod effunditur ad membruꝫ: sꝫ repellere & effugare contrariũ Et esto sollicitus non orbatis oculis ĩtuere. ut si sit aut propter ĩopiã caloris: & laudabiliuꝫ humoruꝫ abstinentiaꝫ ãt propter exuberãtiã multæ huĩditatis dñãtis corpori: furiositatisqꝫ sanguĩs ãt solius cõplexioĩs malitiæ: aliter eniꝫ: & aliter medicabitur. Et cũ ignoraueris ueritatem & titubabit tua scientia sup hoc: semper securius erit calidis in temperamento uti: & confortare cũ stipticis: & odoriferis obliuioni nõ cõmitte. Secunda ẽ conuersio materiei uel eius qualiatis quæ fũditur aduersus eam ad partes remotiores aut ignobiliores: sicut iam diximus & in pratica huius cãoĩs rememorabimur si deo placuerit. Tertia res ẽ mundificare membra mãdantia eaqꝫ confortare & residuum eoruꝫ: & est quandoqꝫ primuꝫ ĩ dispositione curæ huius proprie cuꝫ ab aliis mẽbris nocumẽtuꝫ flauit obuiare accidẽtibus. Nec prætermittas confortare stomacuꝫ maxime ĩ digerendo: corruptio cibi & potus in eo est præparamẽtuꝫ morboruꝫ. Primaꝫ rem complent quæcunqꝫ cõplexione ex substãtia hac uel illa basis cõfortãt: cibi laudabilis chimi medicinæ stipticæ: & odoriferæ: quaruꝫ memoriaꝫ legemus si deo placebit. Sunt ex eis epata gallinarum iuuenuꝫ: alæ auiũ: & pulloruũ: uitella ouoruꝫ recẽtiuꝫ sorbiliuꝫ: & quæ hoc cursu procedũt paucæ quantitatis & de numero uelociter pmutabiliuꝫ & nutrientiuꝫ. Vinuꝫ subtile & odoriferuꝫ ẽ uelociter confortans formaꝫ basis. conferũt etiaꝫ ĩ huiusmoĩ dispositione emplastra: & unctiões super cor ut reꝝ stipticaruꝫ & bõi odoris: cõseruãt ĩ eo caloreꝫ ne reprimatur. Et nosti quod ũctio spinæ dorsi ad hoc ẽ medicamẽ singulare: p quã excelsus & gloriosus cõfortat uirtutem regitiuaꝫ totius proprietatis: & ẽ causa protectionis & lõgitudĩs uitæ humanæ: & defensio spũs uitalis: & occurrũt ad hæc absqꝫ dilatatiõe oleũ camemillinuꝫ terebĩtina partes eoruꝫ miscẽdo æquales: succus arthemisiæ cuꝫ.iiii. partibꝫ ipsius olibani repellit rigores febrium spũs putridorũ & mẽbrorũ febricitãtiũ: affirmatiuũ: aqua. ro. & musco ĩfecto imbibito. Et sup mansionẽ basis aspsa cum sincopi subueĩt. Aurum electum ĩ cibis admĩstratum medicamen ẽ sobriuꝫ ĩcõfortãdo: cantus amoris: carnes siluestres:: os de corde cerui: diambra: & hæc subueniunt administrata si deus uoluerit. Secundaꝫ rem complent conuersio & deriuatio materiei & fumositatum eius ad ptes circũferentiales: & confortatio cordis ad hoc principale: repellit pse uirtus fortis contrariuꝫ: facimus hoc cuꝫ

206

auxilio largitoris sanitatis poni uentosas ĩ cruribꝫ:fricari manuũ uolas:& pedes:fricatõe forti:& ligari dolorose. Confortari adhuc stomacuꝫ ẽ de ĩtentione prĩcipali: facit eniꝫ repulsam humoruꝫ ledẽtium basim:& si necessitas exigit ad enemata acceleramus:& quandoq; uomitũ proprie & quandoq; ĩprimis ductibꝫ corporis extra uasa materiaꝫ credimus esse submersam ledentem uirtutem basis. Et quandoq; accidunt huiusmodi terrores uenenosa potione:& hoc de necessitate curæ terrorũ dixĩus. Et confidas maxime in uentosa post sinistraꝫ spatulaꝫ ẽ eniꝫ huius passiõis postremuꝫ remediuꝫ:& succurre postea cum uino subtili resoluto cuꝫ eo pane assato:facit ad reparanduꝫ:& recupandũ spũs:& omni ingeĩo:& studio auxiliari ne differas:nũc conuertendo materiaꝫ ad remotiora. nũc confortando cor: & principalia. Tertiaꝫ rem cõplẽt eũones decentes sicut scire te fecimus:& rememorabimur:si deo placebit. Sup hoc eniꝫ multiplex consyderatio cadit. Quaruꝫ prima ẽ membruꝫ scire alteratuꝫ. Secũda qualitateꝫ materiæ ledentis habita notitia qualitatis morbi medicinæ euꝫ repellẽtis fit euidẽtior. Tertia consyderatio ẽ scire qualiter:& p quaꝫ uiaꝫ ad cor graditur lesio:aut propter uirtutis defectuꝫ:aut fumositatis materiæ:aut si ab aliis mẽbris consurgit ei bellum uel ĩ suis mansionibus latet

inimicus. Accidunt eiꝫ tales terrores emanatione humoruꝫ:puta sanguinis fluxus nariuꝫ mẽstruorum & uenaruꝫ ĩcisione:uel si dñio humoris prædominatur corpori. Et nosti quod morbi ex penuria humoruꝫ qualitatis & quãtitatis non minus ĩmo molestius q̃ ex medecĩa eoruꝫ purgatiua & multitudĩe nascuntur. Quare cuꝫ cautela & tremore ad purgatiões gradieris:leuius ẽ eniꝫ inanire q̃ replere:& minus molestuꝫ replere q̃ inanire. Si auteꝫ ab alienis morbis hoc nocumentuꝫ surgere uidebis:siue a cerebro:siue a stõaco & matrice certam eoruꝫ rectificationeꝫ satagere ne differas cuꝫ his quæ scire te fecimus contra eoruꝫ passiones:& faciemus illo duce gloriosissimo:cuius uirtute omnis natura agit. Electuariuꝫ confortãs naturaleꝫ cõplexiones basis. procurans digestiuaꝫ ĩcolumẽ adiuuãs membra prĩcipalia confortando illa:ĩmo mundificat ea ab humoribꝫ alienis mũdificat canales epatis:& ẽ exptuꝫ contra malitiaꝫ mesaraicaruꝫ. ℞ ligni aloes boni:anisi mundi reubarbari recentis ãn pondus æquale. zucari sufficienter. Dosis a.ʒ.i. usq; ad ʒ.iii. ieiuno stomaco de sero cuius passio diurna fuerit in matutinis cuius noua ẽ ægritudo. Medicamen ex ĩuentione nostra defendẽs basim ab omni piculo preterito & futuro reddit naturaꝫ hilareꝫ:aufert laxitudineꝫ membrorũ principaliuꝫ:subuenit his q tristantur:

& melancolizãt nesciẽtes radices: diligunt solitudinem & se ipsos odio habent: & suspecti sunt de re non suspecta: & dubitant multa pi̇cula eis euenire: & remouet ab eis maleficia: facit eos iocũdos & amantes curialitatis. subueñit retentioni menstruorum: & fluxui: & sincopi mulierũ: iuuat palyticos. ℞ coralli ru. macis: ossis de corde cerui: ambræ: margaritarũ: christalli: auri cocti: argenti meri: ossis heboris: zaphiri: rubini: iacynthi: añ ʒ. v. balsami. ʒ. ii. musci. ʒ. ß. anthos spodii sandalorũ gario. galãgæ calami aro. cubebarum spicæ nardi corticũ fisticorũ se. basiliconis cardamoĩ pipis al. & lon. baccharũ lauri piretri añ. ʒ. iii. storacis cala. magnetis myrræ electæ opii thebaici añ ʒ. i. se. peoĩe collectæ ĩ nouissima ætate lũæ. florũ cameĩllæ florum lilifagi sansuci balsamitæ meu ameos aristologiæ ro. dianthos añ. ʒ. iii. croci orientalis. ʒ. ß. ligni aloes papaueris al. añ. ʒ. ii. zuchari quod sufficit Dosis a. ʒ. ii. usq; ad. iii. cũ ũio calido uel aqua calida secundũ exigentiã. Tyriaca magna ĩ huiusmõi teroribus ẽ dilecta: & ẽ cõe medicamen ad diuersa genera passionũ: cor repletum inanit. inanitũ replet. Venenis magnifice resistit. s; pueris aut senibus parũ aut nihil dandũ ẽ. Et tyriaca. x. annorũ melior & utilior ĩ dispositione matricis cum aqua mãdragoræ ẽ medicamẽ ualde efficax. Dosis ẽ secundũ exigẽtiã naturæ: & sui materiã. Rosmarĩus assũptus ĩ cibis reddit naturã hilarẽ: & ẽ tutella maxĩa a potionibus mortiferis. Kyranus dixit folia uitis albæ ĩ tantũ hilarescere faciunt cor hoĩs quod earũ usus effrenitare facit apud gaudiũ. Cõfectio faciẽs ad tremroẽ cordis & sincopin calidã confortãs stomacum: & sitim calidam extinguit: facit odorẽ oris bonũ & competit q̄ febrem habent: cuius pmistio. ℞ xiloaloes balsami siseleos cubebarũ berberis ros. sandalorũ se. comuniũ añ. ℥. ß. corallorũ spodii Karabe gũmi dragg. se. acetosæ se. portulacæ buglosæ añ. ʒ. iii. cãphoræ. ʒ. ß. margaritarũ. ℥. iii. cõfice cũ rob citri. Dosis ẽ a. ʒ. ii. usq; ad. iii. cũ aqua frigida non ueri frigoris. Et scire debes quod mũdificatio corporis si occurrat administratio uentosarum post sinistram spatulã ẽ res faciẽs te securũ a morte proprie quãdo suspitio ẽ uenenosæ potiõis & res iam posita ẽ ĩ despatiõe ĩ omni cordis passione: sincopi: & cardiaca: ẽ medicamen fidele. facit liberã uirtutem & spũs respirationem: si deo placebit: & subuenit ægritudĩbus cerebri diuersis & spleĩs: & aliquãdo pulmoĩs. Iudeus potio confortãs cor & ducẽs materias a regionibus spũaliũ & ab aliis mẽbris mandãtib; lesionẽ ad eũ: & liberat a tremore & omni passiõe cordis si deo placebit. & cum magna iocũditate respicit membra prin

207

cipalia.℞ mirobal.citrinoruꝫ con ditoruꝫ secunduꝫ doctrinaꝫ nostrã quaꝫ scire te fecimus ubi de eoruꝫ posse scripsimus.℥.iii.agarici electi.ʒ.iii.salis gemæ.ʒ.ß.reubarbari rauedseni præpati.ʒ.ii.ß.turbit.ʒ.iii. z.tar.i.gũmi dragg.oppopo. sarcocollæ añ.ʒ.ii.spicæ nardi.ʒ.i. ditami.ʒ.ii.masticis myrræ electæ añ.ʒ.i.eoruꝫ apozima ẽ ℞ isopi thimi ireos balsamitæ sansucĩ liquiritiæ macis añ.ʒ.i.cyãmomi gario. añ.ʒ.ii.antale ipicon zedoariæ añ ʒ.ß.aromatizentur cũ musci.ʒ.ß.& modicuꝫ aquæ ro.preparetur potio secunduꝫ moduꝫ artis notuꝫ:& propinetur ĩ horis electis:Amplius scire oportet quod nõ semp occurrunt medicamĩa prepata necres terminuꝫ dant longuꝫ maxime cuꝫ ipsi ĩfirmi sint cuꝫ sincopi apparente:tũc eĩm studiuꝫ ẽ ĩ confortando cũ rebus cordialibꝫ odoriferis & conuertere materiaꝫ ad mẽbra distantia cuꝫ fricationibꝫ ligationibꝫ ĩ extremis dolorosis & uẽtosis sub geĩculis:& dare apud talem casuꝫ flores caducos nucis redactos ĩpuluerem cum liquore calido uino uel aqua secunduꝫ necessitateꝫ ẽ medicamen quod consequtur suaꝫ uirtuteꝫ a maiori & nobiliori natura & liberat una hora a sincopi si deus uoluerit

Ingularia passionũ basis medicamina:&quorũcũqꝫ mem brorum humanum organuꝫ narrare non potest.Et uos iam sciuistis quod scire ad ignorare paruaꝫ habet æqpollentiaꝫ.Et sciuistis etiã quod solertia studẽtiuꝫ ingeniosa non ẽ una omnino:ĩmo dissonãt:& obuii ĩ multis tractatibꝫ pmanent:huius eĩm mens illius legimenti obuia ẽ:hæc potentia formaruꝫ & spetieruꝫ receptĩa aliud actu consummat:quam illa:quis eĩm eoruꝫ uerior ẽ eliget opĩones:cuꝫ ueruꝫ a solo organo spũs sãcti germinetur:& abundet.& quod ĩ nostris ĩtelectibus ĩueĩtur ab ordĩe maioris gubernatioĩs illud cõsequmur:quod eĩm magis pticipat nobilioreꝫ pfectionem eompatur ad illud:quod minus pticipat:sicut actus ad potentiam:& agens ad patiens.ut luna gratia solis cõparatur ad multas stellas:sic anima ĩtellectiua propter consecutionem & affinitateꝫ quaꝫ sortitur a natura angelica:compatur ad comuneꝫ naturam.Secunduꝫ genus efficiens ĩ mundo:quod ẽ natura angelica omĩuꝫ generuꝫ nobilissimuꝫ qa de ordĩe diuinæ gubernatiõĩs:& scientia ĩnarrabilis & incomprehẽsibilis sine cuius irradiatiõe tenebræ sũt:& defficit omĩs ĩtelligẽtia:&omĩs eloquẽtia anologica:& alegorica:& ultima comparatio naturæ ab ĩtelligentiis ẽ:& qnta essentia ad primaꝫ materiã generabiliuꝫ cõpatur:a cuius aspectu dicimus uirtuteꝫ singularem supra naturaꝫ.Propterea o tu curam corporuꝫ gerẽs deuꝫ ĩ cũctis præpone:& omĩa tua prĩcipia ab eo ĩcohent:& ne uerearis euꝫ pre-

ponere: & te poſtponere ſciens quod tua ſciētia:non eſt ſcire:nō eſt finita:non eſt ꝑfecta:niſi q̄tum ab eo perficitur:time eum & cuncta experieris ſecure:& ſit maior cautela capacitate tua ut nō deuies a recto:ullis precibꝫ:uel precio uel odio uel amore:Scis nanque quod ſoli deo eſt notum cōformare hominē & hic heu illic ue uehementius tibi parantur:nec opprimes inopes ſalario:nec ingenioſius nobilium curam impotētiū cura portabis.Amplius non dilatetur cor tuum diffuſa laude & preconizata apud multos:ne auertat a te deus gratiam ſuaꝫ:quoniā ſua intereſt ſanare nō medici:& naturæ eſt rectificare:non medici:tui non eſt niſi naturæ conueniētia & neceſſaria porrigere:nec ponas odium in anima tua aduerſus medicos:hoc eīꝫ a deo ſeparat.Vgo medicamen confortās cor:&ſubueniens ſincopi.℞ macis cardamomi cubebarū aniſi ān̄.ʒ.ii.ambræ margaritaruꝫ ān̄.ʒ.iiii.camphoræ tr.i.zz.ʒ.ii.galangæ ſpodii cappar.ān̄.ʒ iii.maſticis.℥.ſ.muſci.ʒ.i.zucar.lb̄ i.ſ.Doſis a.ʒ.i.uſqꝫ ad.ii.Cōfectio trociſ.exptoruꝫ iuuamentoruꝫ q paſſiones cordis pati conſueuerunt.educit eniꝫ materiaꝫ alienam ī corde &ſanat ab huiuſmodi langoribꝫ:ſi deo placet:& facit ægritudinibus ſine materia & cuꝫ materia:&reſpicit matricē malitioſā:& ſtomacuꝫ corruptuꝫ.℞ florum roriſmarini peoniæ betonicæ ariſtologiæ.lon.&ro.ditami lilifagi eufragiæ ān̄.ʒ.ſ.baccharum lauri pipis.al.&lon.cardamomi galāgæ macis.zz.ſandaloruꝫ ſpodii papaueris.al.portulacæroſ.acori coralloruꝫ ān̄.ʒ.ii.opii thebaici myrræ croci ān̄.ʒ.i.limaturæ auri.ʒ.i.muſci.tr.i.balſami ſucci granatoruꝫ mellis ān̄.ʒ.iiii.mānæ diagridii maſticis:ita quod horum trium fiat unum corpus ān̄.ʒ.iiii.agarici foeminini.℥.ſ.ſaliſgēmæ.ʒ.i.confice cum aceto ſqllitico q̄libꝫ unius ʒ.Doſis a ʒ.i.uſqꝫ ad.iii.cum aqua ſaluiæ contra malas diſpoſitiones matricis cuꝫ aqua balſāmitæ artemiſiæ & modico mādragoræ.Electuariuꝫ nobile promagnatibꝫ & aſſummitur omī tempore & omī hora:& fiat ad cōfortatōeꝫ totius naturæ.& reſpicit omīa membra languida:ſtomacū confortāt multum.& prebet audatiam timidis & præſeruat a ſincopi:ſi deo placet.℞ ſpodii ſe.rutæ capparoruꝫ laccæ coralloruꝫ galangæ macis gario.cubebarū aniſi maſticis eufragiæ ān̄.ʒ.ii.muſci.ʒ.ſ.pinearum mūdataruꝫ amigdalaruꝫ dulcium ſeminuꝫ comuniuꝫ mūdatoruꝫ ān̄ ʒ.iii.margaritarum ambræ zaphiri iacynthi ān̄.ʒ.iiii.balſami.ʒ.i.mellis ℥.i.papaueris al.ʒ.ii.ſandaloruꝫ.ſe.endiuiæ ān̄.ʒ.iii.confice cuꝫ aqua ro.ſucco granatoruꝫ & zucari duri ꝑtes eoruꝫ miſcendo æquales bulliant bullitione debita:& fiat cōfectio electuarii ſecundū quod notum eſt in arte:

2w

SERMO.DE VNCTIONIBVS:

Ncipiamus protellare sermões de unctionib; subueniẽtib; pulsui debilitante tremore & sincopi.si deo placet.Sed scire oportet quod ultimitas sincopis est extinctio caloris:& mors.Hæc accidentia comparãtur ĩter se nõ aliter:nisi ut debile & forte:cum aũt fortia sunt ut imprimãt uehementius:&uincũt ultimata uictoria supra naturam:ita ut abscindatur uirtus & cor uitæ:ita ut extinguatur spiritus ĩ minera sunt causa mortis:præsuccurre prius q̃ imprimant & uincant uictoria ultimata.Aliquando enim ut uidistis quod robusti & sine langore uidẽtur accidit casus uirtutum:& subito moriuntur:& ignoratis causas:fuit hoc soli deo notum:&naturæ propriæ:quoniam nulla apparuit causa cognita medico.His autem subuenire non est medici nec medicinarum posse:sed gloriosissimi & excelsi est oĩum langorum sanare passiones.Sermones ĩunctioĩs spinæ credo antiquos & peritos philosophorum traditiones & memoriam & laudem tanti beneficii naturæ occultasse cu; eius uestigium ĩ eorum tractatibus sit abscissum:& est de elegantioribus iuuamentis preseruans subietu; uitæ. Et sciuisti quod principiu; ossiũ & neruorũ ẽ nucha & generatur a cerebro & spina ẽ platea publica arteriarum neruorum spirituum & uirtutum & lectus spiritualiu; membrorum:& continet medullã ueræ humiditatis:sic eni; aggregabis multas bonas ĩtentiões:cõfortabis eni; substantiam uelatiuam: &substantias spiritualẽ:& neruos: & ossa uniuersa subueniẽs paralysi & omnibus neruorum ægritudinibus:saltui cordis:& tremori:laxitudini subuenit manifeste:& est medicamen omniu; medicamentorum & celeri cordis confortatiõe. Modus cõfectioĩs est ℞.myrræ electæ aloes epatici spicæ nardi sanguĩs dra.thuris mumiæ oppopo. bdelii carpobal.armo.sarco.croci. masticis gũmi ara.gũmi storacis liquidæ ãn.ʒ.ii.laudani electi succi castorei.ʒ.ii.ʒ.musci ʒ.ʒ.terebitĩæ ad pondus oĩum:misce omĩa hæc pulueriza puluerizanda cum terebintina:& pone hoc totu; ĩ alembico:& ingeniose distilla:est enim ars sicut de aqua ros.Liquore; aũt p distillationem sublimatu; suscipe in uase uitreo forti.uicinatur eni; balsamo.& secundum hãc uiã subtilissimi sophistaru; adulterãt balsamu;.sed hic ẽ modus nobilissimus modorum.Et si ungãtur ex eo corpora cadauerum non patiũtur putrefactionem in eis.& cum uolueris confortare corpora extenuata temperabis eum cum aqua ro.ungendo ex eo super basis mãsionibus:& a nucha usq; ad renes. Et si ex eo ante horam paroxismorum modicum tepefacto ũgatur spina relinquẽdo super ea uestigium eius cu; petia repelles rigores

erraticarum febrium:& quarunlibet simplicium febrius. Sed quartanis & erraticis subuenit a principio totum piodū ī sincopi quasi ultimata pūcta spina: ut eius organum uoce loquatur sub lingua infirmi ex eo parum appones postea in auribus:& naribus si necessitas urget:& dare ex eo apud necessitatem: puta apud suffocat ōes matricis: morbum caducuз & plurimas passiones bassis pondus tr. i. cum uino odorifero est res confortās animaз:& naturaз & subuenit ad omnia quæ oportet:& proprie assumptum mlīcis:& qui tristantur in anima.& sunt languidæ uirtutes & membra ac si essent cōtusi & debilitati bello: ecthicis tēpora cum oleo ros. aut masticino & unge spinā eoruз apud balneū & sine balneo. Modus confectiōis ūguēti: quo si ūgatur spīa repellit febres flegmaticas & mlīcas.& confert paralysi:& neruoruз ægritudībus. ℞. succi arthemisiæ: succi galitiæ. āā. ℥. iiii. baccharuз lauri ℥. ϛ. masticis ℥. i. olibani ℥. ii. camphoræ. tr. i. olei camemillini olei ro. āā. ℥. iiii. ceræ ℥. iii. fiat mistio competens. Vnctio temperata restauratiua conueniens extenuatis ut ecthicis ptisicis:& qui ex penuria humorum in cardaicā īcidūt. ℞. olei camemillini & ro. terebintinæ. adipis porcini:& arietini. āā ℥. iiii. olibani masticis ceræ āā. ℥. ii mucillaginis ordei mucillaginis psilii āā. ℥. i. medullæ bouī æ. ℥. iiii. olei scorpionis q̄ inuenitur apud parietes & in cauernis lignorū uetustorum lib. ϛ. camphoræ ʒ. ii. musci. tr. ii.& unge ex eo totū corpus ecthici apud balneum temperato cū duplo ipsius ūguēti. olei uiol.& ex hoc consequeris duo utilia. Primum est confortare mēbra lāguida. Secundū humiditates aqueas retinebit diutius apud mēbra īflāmata: sic eniз extraneam est extinguere inflāmatiōeз & naturaleз restaurare. Et scire oportet quod administrare balnea apud passiōes basis mūdificato corpore. balnea dicimus tēperata dulcia: proprie apud langores matricis: nisi forte materia alia exigat balnea: tunc secundū necessitatem & morbi exigentiaз ea elige:& complexiōis malitia est res de intentione huius curæ. Et ungere spinā bene abstersam post exitum balnei uehemētius cōfortat.& balneum apud infirmos debiles non laudatur: sæpe eniз propter sui affabilitatem associat sibi unum contrariorum aut naturam aut morbum. Et nō purgatis corporibus balnea prohibētur: nisi uelles eorum materiam quam quærimus expellere crudaз facere obedientem:& tūc cuз cautella præsumendum ē:& nō apud humorem: sed apud hūc humoreз Amplius scire oportet quod non est intelligere post purgationem corporis balneare post opus pharmaci prima die uel secūda quoniā hoc sicut scire te fecimus non est

ſecundum legem.Medicamen for
te repellens inueteratas & croni
cas ægritudines & materias diuer
ſorum morborum cum diuturni
tate habituatas ī membris:quarū
īcolatu deueītur ad predictas paſ
ſiones attrahit a remotis ſubueīt
uniuerſis ægritudinibus neruorū
ſanat epilepticos ſi deo placet.&
cum præuiſione uideto cui des.
℞.colloqn .electæ:laudani agari.
turbit:hermodacti.ān.ʒ.iiii.diagri
dii cocti maſticis ān.ʒ.vi.zz.ʒ.ii.
reubar.℥.i.ſpicæ nardi ʒ.i.armoni.
aſſæ foetidæ.ſarcoco.oppo.eufor
bii ān.ʒ.ii.mezereon ʒ.ii.mānæ te-
reniabin ān.℥.ii.macis muſci ſpo
dii galāgæ gariof.ān.ʒ.i.confice cū
ſqllitico.Doſ.a ʒ.i.uſq; ad iii.Pil-
lulæ fideles contra multas paſſio-
nes corporis proprie membroru;
principalium & aliorū nutritioīs
& earu; uſus continuus præſeruat
a ſincopi:& tremore recipiuntur
omni tempore quādo itur dormi
tum:& præſeruat a multis pericu
lis futuris:& uiuere hominem īco
lumē faciunt.℞.maſticis myrræ
electæ ān.ʒ.ii.ſanguīs dra.ʒ.i.mu-
ſci.ʒ.ſ.aloes boni:℥.i.confice cum
ſucco rutæ.Doſ.ſit uſq; ad vii.Et
ſi uolueris ex eis laxare adde aga-
rici foeminini diagridii recentis
ān.ʒ.i.

DE SINCOPI.

Incopis eſt caſus uirtutis
ſubito factus.Et fit ſecūdū
unū duorū modorū:aut ſecūdum
actum ultimatu;:& tunc ē mors
aut quātum ad habitum:&quādo
deſtruūtur uirtutes in membris:
& nihil remanſit de illis:tunc eſt
mors illius membri:& ſi fuerit in
toto corpore eſt mors totius īdi
uidui.ſed prætermiſſis oībus defe
ctoībus :quæ ſunt mortales:de il
la quæ mortalis non ē ſermonem
afferamus.Defectionū eni; quædā
eſt caſus uirtutis releuabilis:&bo
num eſt hic edocere ut īnoteſcat
hæc & illa.Quare & qualiter uir-
tus ſubito cadat:fit q; illud ſecū
dum unum triu; aut quatuor mo
doru;:aut propter multitudinem
materiæ diffuſæ in uiis ſpiritus ge
nerantis prohibitam reſpiratioē;
ipſius delationis ad membra pro
pter oppilationem uentriculoru;
uirtutum aīalium & ſpiritualium
diffuſa materia factam & talis ſin-
copis eſt ide; cum apoplexia ſicut
dixit.G.deficit motus oīu; mem-
brorum.quia uiæ ſpiritus &uirtu
tum motiuaru; clauſæ ſunt.& oc
cupatæ multitudine materiæ:qua
re aliud capere non poſunt occu
patione pmanente:&ſcire oport&
quod ſubito &immediate accidit
caſus uirtutum generaliter:pro-
pter prohibitionem motus ſpūs
ad membra uniuerſa:& tūc fit uir
tutum congregatio ad radice;:&
extrema relinquūtur expoliata ca
lore propterea frigidior in extre-
mis:& æſtuatio naturæ ſenſitiuæ
magna apparet prohibitionis aūt
ſpiritus ad ſuum motum unus tri
um modorum ē cauſa:quorū ſciā;

iam incepimus:& primum modorum posuimus. Secunda est cōculcatio spiritus circa cor.& cōtigit proprie in timore: tunc enī spiritus extrema non regit: propterea quod priuatus & conculcatus est ī corde.& hoc magis mulieribus & natura proprie frigidis ab īnato: & terrebilibus:& non cōsuetis terroribus accidit. Tertia prohibita respiratio proprie actionis spiritus ad suos motus consuetos propter defectioē quātitatis sui ipsius sicut uidisti in fluxu sanguinis immoderato:& accidit illud apud flebothomatos quando exuberat fluxus preter modum: sanguinis fluxus undecūq; exuberat animæ grauat officia & spiritus extīguit ardorem simul cū eo labitur spiritus: quia mansio spirituum ī sanguine circūscribitur. Amplius scire oportet. quod non solū sanguinis emanatio: imo quælibet illicita euacuatiōū hoc operatur: ēt ultima ieiunia spirituum attenuant Et scire oportet quod ī ultima euacuatiōe spirituū: ita quod pars relicta non sufficit ad regendum ad substentationē corporis secundum quas artes nullus audeat medicorū euacuatiōes ultimare Tollerabilius erit iterare & iterare q̄ ultra debitum modum ī euacuationibus ī præiuditium naturæ effrenitare: tūc & sincopis irreleuabilis: quando aūt tātum remansit delatoris partis quod sufficit ad regimen corporis q̄q̄ damnosū ē sincopis releuabilis. Simile est in opposito modo: quādo enī delatores priuantur ad suos motus: qa omnium semitarū & uiarum uestigia sunt priuata:& facta est tāta oppilatio uentriculorum:& fontium cerebri quod usq; ad substātias spirituales diffusi sunt humores:& mortuus ē sensus fere:& motus tunc omīno ē irreleuabilis: in medio modorum semp̄ est quasi releuabilis. Amplius scire oportet quod multis aliis modis sincopis accidit: quorum q̄dam sunt ignoti: sicut scire te fecimus: rapitur eī multotiēs a p̄tib; pulmoīs materia pipneumonica subito ad basī:& continuo interficit talis sincopis. Similiter & ab aliis partibus propinquis:& posibile est quod per occultos ductus distillet aliquid fraudulenti humoris a cerebro ad basim:& fiat sincopis perniciosa: si percutiat substantiā spiritualem aut tremor qui trāsit per partes propinquissimas basi & non est pernitiosa. Et accidit potissime damnosissima sincopis ei qui ducitur ad sumptum mortiferi in cibis & potibus:& credo succurri potuit. Quando aūt tātū imprimitur & ultimata uincit uictoria quod nulla ualent suffragia cōgregātur huiusmōi sæpe accidētia mulieribus p̄ resudationē humorū a matrice aduersus spiritualia habentium semitā & animales uirtutes:& huius intentionis curā scire te fecimus:& signabimus

ſi deo placet: cum de iuuamentis paſſionum matricis legemus. Amplius ſcire oportet quod non minus fixa malitia ſtomaci q̄ matricis malitia hoc contĩgere poteſt: & te oportet has ſingulas uias & ueſtigia ſingulorum modoruȝ bene ſentire: aliter enim & aliter medicari oportet ſuper hoc uel huiusmõi accidẽtibȝ timoroſis ſine oĩ dilatione ſuccurendũ eſt: & omne genus curæ illico adminiſtrandum. Dilatio eniȝ ducit ad mortẽ nullam enim recipiũt tarditatem. Curã huius paſſionis iam ſignauimus ĩ uniuerſali canõe paſſiõuȝ: & eſt ſimillima curis paſſionũ membrorum creantium hanc paſſiõem maxime quãtum ad radicem. Protẽderetur ſuper hoc ſermo tedioſus. ſi uellemus res aſſummere ſingulorum modorum curæ ad mitigatiõem: quoniam in noſtra ſũma deo duce de paſſione oĩum membrorum & iuuamentis eoruȝ protellabimus. Reſtat igitur confortare baſim conſequenter ſcire mẽbrum mãdans: & repellere eius reſſiduum: ipſum qȝ confortare & rectificare & procedere ĩ huiuſmõi terroribus ſecundum doctrinam practicæ limitatæ & tibi in ſermone probabo de paſſionibus baſis deo gratias. In cardiaca ex mlĩa dare aquam lactis ĩ qua reſoluti ſint mirobalani: & epithimun eſt medicamen ualde dilectum in mania & omni morbo melãcolico.

DE TVMORIBVS MAMILLARVM.

Vmor mamillarum fit ſecũdum plurimum ex lacte corrupto in eis: & tunc iube apponi molificantia: & reſoluentia: ut fiat reſolutio prohibitæ reſolutionis factæ: & manda ſi exuberet lac apponi catulos paruos ad ſugenduȝ utere exterius euaporatiuis: ĩtrinſecus oppoſitis. Cathaplaſma utile reſoluens tumorem mamillarũ a corruptione lactis ℞. farinæ ſeminis lini farinæ lentiuȝ tempera cum oleo roſ. & croco. Aliud Ina in. ℞. marubii ebulorum foliouȝ papaueris al. abſinthii rutæ cuſcutæ & tepida appone. Diaſcorides ℞. olibani ſe. abſinthii maſticis farinæ lentium ãn. ʒ. iii. ceræ. ʒ. iiii. olei roſ. ʒ. vi. fac unguentum & unge. Aliud oua cum oleo roſ. mitigant dolorem: & ſedant tumorem Si aũt tumor mamillarum ex inflãmatione ſanguinis aut coleræ fuerit: tunc eſt occupari circa refrigerationem corporis & aperire ſaphenas eſt precipuum: & magnificum ĩ diſpoſitione hac eſt diſtare medicinam & ſi forte accidebat uitio matricis: eſt cura prima. Linimentuȝ refrigerans ardorem mamillarum extinguẽs acumen & delet tumorem. ℞ ſucci ſempuiuæ ſucci ſolatri albumĩs ouorum & olei ro. ãn. pondus unuȝ: nũc frigiduȝ: nunc tepiduȝ appone. Aliud contra tumores calidos line prius locuȝ tumenteȝ cũ albumine ouorum & oleo ro. partes eorum mi-

scendo æquales: postea superasp ge puluerem nitri subtilissimuз: & iterum superpone tota submersa in eodem liquore. Amplius scire oportet quod post saphenam oportet apire basilicam puta si acumen humorum sit ualde superbum inq̃to: & quali: & cōuertimus regimen ī tali occupatione ad ea quæ sunt posita iuxta latus frigiditatis & hūiditatis: & purgamus humorem suspectum medicina tēperata respiciente hoc complexione & proprietate: si necessitas urget purgādi: & si deueīatur ad corruptionem ad illud quod est manuale: hoc illorum est qui chirurgia sunt instructi: & non inficiam summaз meaз huius uestigii quod ad mæchanicam spectat operationem. Et si ex frigore & frigidis humoribus tumores accidunt ī mamillis adhibe farinam fenugræci cum succo apii & ebulorum cōmistam. Aliud ℞. fimi bouini recentis & capraruз. añ. ℥. ii. succi marubii succi ebulorum fecis aceti. añ ℥. i. misce & superpone calidum. Ioannitius contra uiuos ardores & rubicundos: temperat eniз eos & occidit audaciam eoruз. ℞ mucillaginis psilii aceti olei ro. olei uiol. añ pondus. i. opii camphoræ añ. tr. i. fiat oīum mistio cuз farina ordei & albumine ouorum.

DE AEGRITVDINIBVS: MEMBRORVM. NVTRITIONIS.

Rotellauimus hucusq̃з de ægritudinibus membroruз animalium: & spiritualium: & posuimus modos curationum ægritudinū quæ possunt euenire ipsis membris: & iuuamenta membrorum cōmunia & propria secundū scientiam & īuentionem peritorū philosophorū: & quæ uetustissimi medici sunt experimēto experti liqda fecimus: & scripsimus illud secundum artem nostraз secundū quod gloriosissimo & excelso meum organuз placuit eructare. ab ipso eniз mendicat omnis scientia ipse de largitate sua medicinā produxit: & medicuз uelut naturæ refugium creauit. pluat sup intelligentiam ros ueræ huius scientiæ ueritatis ab illo qui non improperat cuз exhibeat omnibus affluenter. Volumus aūt nunc primæ sectionis sūmaз tertiaз de ægritudinibus membrorum nutritionis principiare: & significare mōs curæ cuiusq̃з ægritudinis membrorum: & aggregare huic intentioni res necessarias. Auxiliatoreз igitur petamus deum a quo cuncta respirāt: & a quo nostræ omnes gratiæ prodeunt. Repleat igitur spiritus dei mentem nostraз qui sit benedictus ut res medicinas aduersus indigentiam incolumitate plenas sua gratia ponere non deficiat.

DE DOLORE. STOMACI.

Olor in stomaco uehemēs indiget quādoq̃з blandimēto. Cura aūt blandiēs est cura non uera: ut stupefacere apud uehemētem dolorem ipsius & pulsatioēs:

& hoc raro facimus: est enim men dosum nisi ultimata uictoria dolor prosternat uirtutem: tunc eim uelut minus malum illud administramus. Nos uero ĩprimis ĩcolumitatis largitorem inuocemus: ut de sui clementiæ abundantia ipsam egenti speranti q; annuat sanitatem. Afferamus etiam ad hunc locum ex medicinis coelesti uirtute dotatis: ut ĩfirmorũ anxietas abreuietur: & cura eius indiget obseruatione regiminum oĩo sicut ĩ capitulo emicraneæ de genere uehementium dolorum significauimus & est huius intẽtionis præcipuum conuertere regimẽ ad ea quæ laudabilium chimorum sunt elemẽta & est hoc regimen laudabile in generibus rerum sex. Secunda res ẽ sine dilatione occupari aduersus accidentia quæ sunt uehementia. Tertia res est confortare aduersus accidentia & coadunare uirtutem stomaci. Quarta res est repellere materiam ledentem ad oppositũ. Quinta res est rectificare mẽbrũ mandans: & habetur super hoc magis suspectum epar. Amplius scire oport& quod fiũt langores eius aliquando absq; materia a malitia complexionis. Dixit Hipp. quod complexionis malitia ĩfixa: & mansiua dolorem non efficit. Dolor ẽ rei contrariæ contrarietatem sentire. Quando aũt quæ fuerat principalis & maxima membri cõplexio rei contrariæ aduentu desolata est: & quæ prius fuerat extranea facta est ac si esset principalis dolorem nec facit uehementer quid eim in eo dẽ sibi inuicem obuiabit. Actio enim non uertitur nisi ĩter contraria: defficit bellum & litigatio altero inimicorum iam mortuo & huius intentionis cura: primum est alterare complexionem quæ fuerat aliena: post illud confortare. Primam rem complent abstinẽtia cibi & potus uehementia doloris pseuerante: & cibi & potus subtiles: stiptici: odoriferi: ut cõfortẽt: & laudabiles chimos in corpore generent. sed in eorum electione apud qualitatem nõ loqmur necessario. Prius aũt scire oportet humores qualitatum peccantium siue flegma siue colera materiæ lãgorum existant: aut apostema in stomaco factum. Et iam scias post scientiam qualitatis regimẽ cibi & potus exigere conueniẽs: & non negligas regimen confortatiuum propriæ cõplexionis stomaci: maxime post sedationem langorum eius. Secundam rem complẽt sedãtia uehemẽtes dolores: & nuncupatur in hac dispositione dolor: ægritudo. quoniam absq; medico a sua materia prodiit necnõ & accidens: quom uehemẽtius ultimatur & producit quasi ad uestigium sincopis. Vomitus aũt non est accidẽs cui obuiemus dũmodo eius impetus non excedat debitam euacuationem: & tũc. eius curam significabimus: si deo placebit. Et scire oportet quod uomitus electus

est de intentione principali oīuȝ rerum curæ doloris stomaci: ē eīȝ regio cōueniens: & apta huiusmo di euacuationi concauitatis magnæ. Inqt Hipp. materia quaȝ euacuare oport& repellēda est p regionem ad quam magis declinare uidetur: est eniȝ uomitus conueniens ex maxime sedantibus dolorem stomaci potissime q̄do retentio cibi & potus doloreȝ in eo causabat & ei oponuntur ī quātitate & huius etiam occupationis sunt enemata. Post illud si dolor adhuc operatiōes fortiter ledat: balnea administrentur. Est eniȝ caloris opus dolores sedare: dispgit crossam materiā & subtileȝ: aliq̄do per quandam euacuationeȝ: & resudationis labentiam anihilat: & emplastra conueniētia: & appositio uētosarum sunt huius rei cōsūmatiua. Tertiam reȝ complent cōfortantia animaȝ stomaci & eius naturam: & sunt hæ res cordiales: & cibi subtiles boni chimi: & appositio alicuius rei conseruantis in eo calorē: de quoruȝ summa ē myrra mastix proprie mista cum oleo myrthino & camemillæ & cibi aggregātes & coadunātes stomaci ptes laxas: sicut sunt cibi proprie acetositatis: & ex aromaticis stipticis rebus condiantur: sicut assari mumia segebes & similia. Et sit eoruz exhibitio paucæ q̄titatis p ueniendo ad graduȝ usq; ad id cuius admīstrationem stomacus consueuit. Et ne prætereas qn cadat

in cibos eorum & iuribus mēta & succus acrestæ: & succus granatorum: & sumac: & species aromaticorum: & cydonia condita sunt dilceta & similia. Potus aūt eorū uinum odoriferum subtile & lene decentis cōmistionis cuȝ aqua solis irradiata paruȝ radiis cui supponatur parum aquæ ros. & uitet aquam frigidam ueri frigoris: depaupat eniȝ in eo calorem. Calida uero stomacum mollificat: & eius disgregat uirtutes: & electio cibi & potus paucitas eoruȝ: quies: aer præparatus ad temperamentuȝ: somnus: & gaudium. Delitiæ sunt ex rebus confortātibus stomacuȝ & totum corpus restituētibus ipūȝ suæ naturæ: & si tantum exuberat quod perducat ad ecthicaȝ stomaci: tunc ē occupari: nunc circa administrationem rerum humectantiuȝ: nunc restaurantium corpus: nūc temperantiuȝ uirtutes ex his quæ diximus & dicemus: si deo placebit. Quartā reȝ complent repellentia materiā quæ est mater ægritudinuȝ stomaci: & acqritur horuȝ scientia aut si est flegma aut si ē colera aut crossa uentositas. Et nos nō possumus medicamina intentionis necessariæ cōtra stomaci langores diffinitiue significare præter quædaȝ quorum opus nō est a complexione neq; substantia propria: sed opponitur ægritudinibus a substantia intelligibili: & alia quorum ītereſt hoc membruȝ respicere magis q̄ illud. Et hoc sci

re uidetur uersari circa speciem: & uos scitis: quoniam sciētia medicinæ circa hunc hominē: & non hoīem uersatur. Medicamen quod hūc morbū destruit: alteri morbo cui similis uidetur uires addit. Sunt enim diuersæ hoīum cōplexiones: & opationi subiectæ. Quis enim medicorū oīa quæ reqrūtur ad ueram curam: aspectū: naturam temporum: diuersitatem regionū: causā morbi: cōplexiōem propriā: quam conseruare & non alterare medicum oportet ætatem quæ de uinculo complexionis est: cōsuetudinē quæ natura īductu tēporis lōgissimo efficit inuestigabit sine pte diuīæ clæmētiæ. Roga igitur deum largitorem sāitatis: ut ipse annuat īter medicaīna tibi eligere fideliora: & proprie cōtra ægritudinem cuius curam suscepisti: & impleat aīam tuam: quia uniuersa huius scientiæ uolumīa relegisti. Medicinæ aūt stomacū respiciētes sunt proprie quæ materias qbus obuiant a stomaco & intestinis educunt. materierum quæ habitāt in stomaco & intestinis omnium euacuādarum facilior est eductio. de quarum sūma sunt mirobalani aloe lotū: & agaricus: & alia quorū mēoriā ī hoc sermōe si deo plac& diceūs. Quītā rē cōplēt corrigētia & rectificantia epar: splenem: & matricem. habent enim quendam cōcursū ad stomacū. Dixit Hippo. uidisse quedā cuius physionomia testificabatur illū esse flegmaticū uomētē sæpe coleram: quia semita a stomaco ad epar signata nō erat āgusta: immo ampla: & spaciosa: & respicientia hæc membra scire te fecimus ī capitulis eorū: de quorū collegio est reubarbarum: lacca: spodium: spica: eupatorium: cassia lignea: tamarīdus: mirobal. cappa. & similia. Hippo. Medicia respiciēs stomacum confortans totam eius uirtutem: & fugat dolores factos ī eo: & digestionem accelerat. ℞. galangæ: masticis: ligni aloes: cynnamomi: se. myrthi. āñ. ʒ. iii. eufragiæ: anisi. āñ. ℥. s. zz. ʒ. i. corticū fisticoꝝ exteriorum: olibāi. ro. āñ. ʒ. ii. spicæ ʒ. i. s. salisgemmæ. ʒ. iii. zucari administrati cū aqua ro. lib. ii. Dosis a. ʒ. i. usq; ad ii. ante cibum & post sumitur. Hippo. medicamen cōtra frigidos & uiscosos humores & crossos sepultos: & est conueniens senibus proprie in hyeme ī uillis stomaci. ℞. baccharum lauri: aīsi. āñ. ℥. i. piretri ultramarini. zz. galāgæ. āñ. ʒ. iiii. masticis: myrræ. āñ. ʒ. ii. mellis. lib. ii. aceti. ℥. i. Dosis a. ʒ. i. usq; ad. iii. & est fortis operatōnis contra dolorem: & est factū causa uentris. Gal. Medicamen ualens ad infirmitates stomaci frigidi: & ad dolores fortes uētris. ℞. trium piperum: spicæ nardi. zz. ros. florum camemillæ: squinanti: cētaureæ: aristol. ro. āñ. ʒ. vi. ligni aloes. ℥. ii. conficiantur cum melle in quo cocta sunt mastix: myrra: & gariof. Aliud ex arte nostra fidele & expertum contra malitiā stomaci & cerebri

causatã a stomaco generaliter subuenit oĩbus passionibus stomaci: quoniã respicit ipsũ a proprietate nobili. ℞. corticis exterioris fisticorum: se. peoniæ: masticis: myrræ: olibani: ligni aloes: spicæ nardi. añ. ℨ. ii. corall. ad põdus omnium rerũ cõfice cum zucaro temperato cũ myrra & ros. Dosis a. ℨ. i. usq; ad. ii. ieiuno stomaco. Diascorides. Aristologia. ro. stomacum confortat: & omẽm putredinẽ ab eo separat: & si fuerit in eo apostema sanat: & eius permistio laudabilis est cum aqua ro. corallo & myrra: & subuenit hoc medicamẽ caducis. Aliud confortans stomacum & est pro magnatibus contra morbos uentositatũ crossarũ & eructuatõnem acetosam: procurat digestionẽ. ℞. gariof. galãgæ: ligni aloes. añ. ℨ. iiii. macis. Keisin. añ. ℨ. ii. zz. macropiperis: cynnamomi: piperis al. añ. ℨ. i. ς. zucari: calamẽti: mẽtæ siccæ: spicæ heil. se. apii: feniculi: anisi: carui: calami arõatici. añ. ℨ. i: ς. zucari tabarzet. ℥. x. mellis dispumati quod sufficit. Dosis a. ℨ. i. usque ad aur. i. Aliud medicamen cõferens ad dolorem stomaci & epatis remouẽs ab eis putredinem: a caliditate & acuitate coleræ citrinæ: faciens digerere cibum: & est ex cõferẽtibus & confortãtibus stomacũ & epar: debilia. ℞. ros. ru. ℨ. x. trocis: diarodon. trocis. de spodio. liqritiæ. añ. ℨ. iiii. gariof. calami arõatici: spodii: masticis: ligni aloes. añ. ℨ. ii. trium sãdall. ℨ. iii: assari: spicæ mus. macis: cardamomi: portul. lactucæ: scariolæ: se. coĩum. albarum magaritarũ cum foenugræco: rasuræ heboris: dragg. gũmi arabici. añ. ℨ. i. ς. camphoræ. ℨ: ς. musci. ℨ. i. sextam cõfice cũ sirupo ro. & aqua ro. Dosis. ℥. ς. Aliud medicamen conferens stomaco debili anxiato: cuius dispositio maturat ad ecthicam: & rectificat epar & chistinfellis: & calefactis subuenit. ictericis: ptisicis cũ febre & sine febre: cuius p̃mistio est hæc. ℞. foliorũ ros. ru. cãphoræ cynnamomi sublimati & electi: gariof. trium sandal. portul. añ. ℨ. iii. succi chelidoniæ: succi absinthii: succi epaticæ præparatorum. añ. ℨ. iiii. reubarbari electissimi. ℨ: iii. spicæ nardi. ℨ. i. uini al. & odoriferi. ℨ. i. trocis. de spodio: trocis. diarodon. trocis. de eupatorio. añ. ℨ. iiii. granorum coriadri infusorum in aceto & torefactorũ: balaustiæ: berberis: succi sumac: succi lipr. añ. ℨ. i. liqr. ℨ. iii. dragaganti. ℨ. ii. corall. peoniæ: ligni aloes: mastic. añ. ℨ. iiii. se. coĩu; ℨ. ii: confice cum sirupo recipiente succi granatorum: succi pomoru; citrinorum: succi citrangulorum: succi portul. sed loco succi pone semen eius. añ. lb. ς. & fiat sirupus cu; prædictis succis. zucari. lb. iii. ς. Dosis a ℨ. i. usq; ad aur. iii. Et mirabile quod si mastice; ieiuno stomaco cepe albũ in dolore stomaci crosso præter febrem illo die dolorem æger non sentiet. Et puluis florũ celest. datus cum calida una hora liberat a doloribus stomaci.

213

189

Medicamen ex inuentione nostra cuius uirtutē & nobilē expientiā nullū transcēdit medicamen sanat omēs langores stomaci si deus uoluerit: siue sit a malitia cōplexiōis sine materia siue cum materia: digestiuā cōfortat: appetitū irritat: retentiuā uigorat: nec non expulsionem auxiliatur: Sinthomaticos fluxus ab indigestione natos siue supiores: siue inferiores: emendat: & totum stomacū propriæ naturæ restituit. ℞. masticis: ligni aloes: myrræ electæ: cynnamomi: aisi. añ. ʒ. v. corticum exteriorū fisticoru3: gariof. spicæ nardi. añ. ʒ. iii. eufragiæ. ℥. ʃ. corall. al. & ru. ptes miscēdo æquales ad pondus omniū rerum. zucari quod sufficit.

DE. MEDICINIS. MATERIAM. A STOMACO. REPELLENTIBVS. ET. ABSTERGENTIBus AC. VILLOS. EIVS. MVNDIFICANTIBVS.

Icamus modo medicīas quarℛ proprietas est repellere materiā lædentē ab eo & abstergere parietes stomaci: & mūdare uillos eius ab omni superfluo: de quaru3 secta est aloes bonū lotum & præparatum secundū artem nostram: & agaricus foemina: & mirobal. & reubarbarum rauedseni: & thus: & his similia. & acqrimus eis proprietatem laudabilem: & facimus eas eductiuas humorū quorū nō erat per se uigoratio facta per artem: facit acquirere alias proprietates nobiles & cōseqtur quasi naturā. Filius Zachariæ. Medicīa experta repellens putredinē a stomaco: & ē eductiua humorū flegmaticorū & coleræ crossæ. ℞. mirobalanorū citrinorū infusorum in aquæ ros. ℥. ii. se. portul. ʒ. ii. agarici. ʒ. iii. salis gemmæ. ʒ. i. mellis. ℥. i. ʃ. aloes boni ℥. ii. fiat confectio cu3 sirupo granatoru3 & myrræ. Dosis a. ʒ. i. usq3 ad. iii. Iudæus. pillulæ efficacissimæ contra stomaci: cerebri: uiscerum: neruorum uitia: educūt humores uiscosos a stomaco & intestinis: & trahunt a remotis: mundificant instrumenta sensuum & membra nutritōis & spiritus: quarū confectio hæc ē. ℞. colloqntidæ electæ & purgatæ & tritæ cum oleo ros. laudani: thuris. añ. ℥. i. masticis: gūmi: dragg. añ. ʒ. iii. ros. ru. ʒ. ii. diagridii præparati. ʒ. i. ʃ. aloes boni. ʒ. i. confice cū succo endiuiæ. Dosis. a ʒ. iii. usq3 ad. xi. post cibum quādo itur dormitū. Nicodemns. pillulæ purgātes stomacū a crossis humoribus: abstergentes uillos & parietes eius proprie ab humoribus conglutinatis in eis & mirabili iuuamēto respiciūt renes & neruos. ℞. turbit: ʒ. i. agarici. ʒ. iiii. salisgēmæ. ʒ. i. z. z. ʒ: iii. sarcocollæ: opopo. añ. ʒ. ii. masticis: diagridii cocti. añ. ʒ. i. anisi. ʒ. ii. aloes. ℥. i. ʃ. confice pillulas cum succo mentæ. Dosis est usq3 ad. ʒ. i. ʃ. uel. ii. ad plus si ægritudo est noua: & membra tantum nutritionis purgare quærimus & nō alia. Potio mirabilis respiciens stomacum & epar cu3 proprietate

mirabili educit a stomaco coleraȝ citrinam:& prassinā & mundificat canales epatis & chistinfellis. ℞. capillo℞ uener.eupatorii:apii:bo raginis:scolopēdriæ:betonicæ:pi retri:epaticæ:ros.uiol.añ.ʒ.i.assari ʒ.ß.spicæ nardi.ʒ.ß.agarici:masticis añ.ʒ.ii.se.portul.anisi.añ.ʒ.i.in quo ruȝ decoctione secunduȝ modum artis resoluantur reubarbari.ʒ.ii. mannæ:pulpæ cassiæ:tamarīdi:zu cari uiol.ros.sicut scis.acori.ʒ.iiii. paretur potio:ut scis.Sirupus adæquans materiaȝ calidā lædentem stomacum & epar quam euacuare quærimus ponit eaȝ in necessitate ad expellendum & cōfortandum uirtuteȝ stomaci:& remouendum oppilatōes.℞.absīthii:fumiterræ plantaginis:eupatorii:capillorum uene.pollitrici:zedoariæ:cicoreæ chelidoīæ:solatri.añ.M.ß.se.coīuȝ. anisi: portul.papaueris al.añ.ʒ.iii. mirobal.℥.ii. ros.℥.iii.aceti.℥.iiii. zucari quantitatem quā uolueris. Dosis ab.℥.i.usqȝ ad.iii.cum aqua frigida nō ueri frigoris in aurora. Confectio de succo pomoruȝ mirabilis ad cōfortādum stomacum: & damus ex ea conualescentibus & his quo℞ appetitus sopitus ē: alterat malā cōplexiōem stomaci: & confortat substantiam:& tollit dolorem stomaci.℞.succi cydonio℞:succi citrorū.añ.lb.ii.corticis citri bene decocti & contriti.lb.ß.succi granatorū.℥.iii.succi mētæ succi sāsuci.añ.ʒ.iiii.aceti puri.lb. i.mellis dispūati.lb.iiii.:zucari.ʒ.

iiii.bulliant oīa hæc simul mista usqȝ ad cōsūptionem fere succorū & aceti:cortex præparatus circa fi nē mittatur:& cū pfecta bullitōne bulliat:spumā autem a principio paulatim proiicere incipias:& cō diatur ī fine cū hoc quod recipit gario.galangæ:cynnamomi electi. añ.ʒ.ii.macis.ʒ.i.anisi.ʒ.iii.ligni alo es.ʒ.vi.musci.tr.i.& quidaȝ fortius condiunt & cum pipe al.& carda momo.Dosis a.ʒ.i.usqȝ ad.iii.ante & post cibum. Pillulæ purgātes stomacum ab omni superfluitate humorū & cerebrū:educūt utrāqȝ coleram & flegma:& remouent ab eo oēs dolores:& renouant stoma cum ad comedendū.℞.absinthii: masticis:agarici.añ.ʒ.ii.triū mirobal.ʒ.iiii.turbit.ʒ.x.epithimi ortē sis:salis īdi.añ.℥.ii.penidiaruȝ.ʒ.iii. ieræpigræ.ʒ.v. succi ros.ʒ.iiii.diagridii.ʒ.ii.fac pillulas cum succo scariolæ.Dosis est.ʒ.ii.Iudeus pil lulæ confortantes stomacū mun dificantes caput & stomacū a cole ra corrupta & omni superfluo hu more:& respiciūt epar:& aperiunt oppilationes:& ualent ad febres antiquas ex diuersis humoribus natas:& sanant prurituȝ & ulcera. ℞.mirobal.citrinorū:indorum:& embli.añ.ʒ.iiii.masticis:anisi:succi eupatorii:absīthii ros.añ.ʒ.ii.ieræ pigræ ʒ.xii.succi.ros.ʒ.iii. confice cuȝ succo apii.& da cū calida aqua ʒ.ii.Pillulæ præseruantes stomacū ab omni lāgore & cerebrū custodiunt uisum & omnium sensuum

214

190

īstrumēta si deo placet:recipiūtur omni die.ii.uel.iii.& melior hora est post cibū quādo itur dormitū. ℞.masticis:diagridii bene electi. ān.ʒ.ii.resoluantur in unū corpus diagridiū & mastix in pomo.aloes electissimi & sublimati.ʒ.x.cōfice cum succo caulius.Dosis est usq; ad.xix.pillulas.

DE. EMPLASTRIS.LINIMENTIS.ET.VNCTIONIBVS.

Cribamus res quæ administrātur ī ēplastris:linimētis: & unctōnibus supra stomacum & modos earum & sūt ex necessitate curæ langorū stomaci:aggregāt & coadunāt partes stomaci & uirtutes & calorē ne resoluatur & exalet indebite:& destruunt dolores in eo:& conferunt rei uitæ.& est unguentū confortans stomacum frigidū ipsum reddit sobrium ad naturalem suā opatōem:facit ipsū exēptus ab omni dolore.℞.aloes: masticis:olibani:myrræ.ān.ʒ.i.corticū granatorū:ros.anisi:galangæ: gariof.ān.ʒ.i.olei ro.olei cameillini ān.lib.i: cæræ.℥.iii. aceti:℥.ii.bullitis oleo:aceto:& cæra prius pfecta decoctōe supasperge in fine spēs has bene pulverizatas agitando donec fiat unguentū de quo puncto stomaco supasperge myrræ & masticis:lineū pannum uel lanam sucidā calida suppone.Linimētus aliud nostrū cōfortās ad digerēdū & appetēdū:& retinendū debilius & cōualescentiū stomacū:& remouet oppilationes & dolores & uentositates.℞.olei nardini.lib.i. fac bullire cū sansuco trito bullitione una:pone postea cæræ.℥.iii. ut liquefiat:deī de pfice unguētus cū masticis:myrræ:terebitinæ:laudani.ān.℥.i.unge ex eo stomacum debilem:& supasperge puluerem anisi & ros.Aliud quod admīstramus quādo alia non cōtulerūt:& æger dolorē hēt ītolerabilē:remouet dolorē:arcet uomitus:& fluxū uentris cōpescit.℞.colophoniæ: terebintinæ:olibani:ān.℥.i.sāguis dra.mumiæ:myrræ:laudani:sarcocollæ.ān.℥.ss.ros.corticū:granatorus.ān.℥.i.liquefactis gūmis aliarū rerum recusantiū liquefactionem puluerē mitte:& submerge in hac medicina calida ante q̄ cōgeletur stuppam lineā:& stomaco suppōe calidā quantū æger pati poterit. relinquit ibi uestigiū cauterii sup eū:& propterea ad huiusmodi dolores fortes facit. Aliud cōfortās ualde stomacū febricitantiū remouet dolorem ab eo & uētositates. ℞.olei myrthini:olei ro.ān.pōdus æquale bullitorum cus mastice & olibano:unge ex eo stomacū:& supaspge pulueres ros.& granatorū: arcet nauseā.Emplastrū restrīgēs ardorē stomaci febricitantiū extīguit calorē:febris æstuationē:uomitus:& subuersionē ab eo sepat: dolores āputat stomaci:si deo placet.℞.succi solatri:succi absithii: ān.℥.iiii.farīæ ordei.℥.iii.masticis ℥.i.ros.ru.pulverizatarus.℥.ii.fiat omnium cōglutinatio & stomaco

opponatur. Cæratũ & est refugiuʒ conualescẽtium & extenuatorum stomaco subueĩt: ẽ generale oĩbus passionibus stomaci & matricis: & confortat cerebrũ & cor: appetitũ mortuum uiuificat: digestiuam rectificat: retẽtiuam corroborat: & ẽ exptuʒ si deo plac&. ℞. calami aro. se. rutæ: gariof. sandal: olibani: myrræ: masticis: añ. ʒ. iii. sanguinis dra: ʒ. ii. mumiæ. ʒ. ſ. aloes. ʒ. v. farinæ corticum granatorum. ℥. ſ. ambræ ℥. i. musci. ʒ. i. cãphoræ tr. i. sansuci: balsamitæ: absinthii. añ. ʒ. iiii. terebintinæ: olei ro. camemillini uel nardini: olei myrthini. añ. ℥. ii: cæræ. ℥. i. ſ. myrræ electæ: laudani. añ. ℥. i. corall. ru. galangæ: anisi: cardamomi: nucis mus. macis. añ. ʒ. iii. peoniæ. ʒ. i. terenda terantur: liquẽda liquefiant. & bulliant bullienda: & fac cæratum sup stomacũ: & administretur sup totũ sicut docuĩus.

DE INDIGESTIONE. STOMACI.

Ndigestio est cõmunis mater omĩum ægritudinum potissime humoraliũ: & nosti quod digesta materia qescit febris feruor. erat enim inobediens qa cruda: & tẽperamentũ substantiæ aut quãtitatis aut q̃litatis transcendebat: & eius elemẽtũ ẽ tepiditas remissa naturalis caloris: & huius rei causa est superabundantia cibi & potus secundũ quantuʒ uel quale. aut ab utraq3: nec nõ & secundũ substãtiã & debilitas stomaci naturalis: & scire oport& quod hæreditantes uitium hoc a parentibus raro aut nunq̃ curãtur pfecte. & hi tutius langores portant: & hoꝶ perfecta medicina sola est abstinentia: residuũ naturæ cibi & potus in locis digestionuʒ quod in genus nutrimenti conuerti non patitur suo uitio: aut natura conuertere non ualebit eius instrumento debili permanente: quod eĩm nisi causa antecedentis efficitur morborum est: & maturat ad cõiunctam suos excessus: quæ cum adest continuo est febris. Digestio est fructiferi alimẽti cõsumatio: tũc eius pfectã dicimus consumationem: quum in fructifera semina ualuerĩt perficere. alterũ tale quale ipsum est. Indigestio aũt e contra. Amplius: scire oport& quod indigestio nõ minus a supabundantia: q̃ ex eius priuatione nascitur. tẽpamentum enĩ caloris non dicimns absolute: sed in cõparatõe ad suũ obiectum attenditur: ut obiectũ non magis resistat. nec remissuʒ in cõparatiõe ad suuʒ agens existat: q̃ suum agẽs agere potest proportionari deb& agẽs & obiectũ proportiõe æqua. Adhuc scire oport& quod digestio fit ex contraiacẽtibus. tũc eĩʒ passiua actiuis omnino obediũt: & nullo modo resistũt: digestio non consumatur: aut si minus resistãt utroq3 istorum modorũ calor dicitur distempatus. sine quo multuʒ possit siue quo minus. Calor sufficiens ad unius libræ plũbi liquefactionẽ. ĩpotens est ad ferri libræ

liquefactionem : & non sufficiens faber: aliter & aliter calefactionem mēsuraret in faciendo unā incudē & clauū: quare caloris tēpantia & distēpātia est in cōparatiōe ad suū obiectū: uerisimile qdē de calore nostri corporis qui assiduo exercitātur artificiali labore & crossæ sūt complexionis cibaria subtilia assumentes minime digerunt: sed in eo℞ corporibus adurūtur: cibādi erant legumībus pane subcineritio & aliis de pasta cibariis. Et scire debes quod talis calor est in qbusdā iuuenū: calor quorū adeo fortis ē quod humores adurit: & eos quasi ī uenenū cōuertit: & a qbusdā huo℞ materiæ resoluuntur fumi q quātūcunq; distēt a cerebro quod si fuerit eo℞ īcolatus ī rēotioribus mēbris ascēdūt sursū ad cerebrū: & cū sentit sibi piculū cōtrahit se totū: & oēs suas uirtutes in unū trahit: & maxīe p quas spiritus aīatus trāsit ad præstādū sensū & motū oībus mēbris corporis oppilātur. Et hoc cōsyderās Hippo. in libro sepato℞ sermōū posuit epilepsiā ægritudinē iuuenū: q̄q̄ & aliter e contra talis morbus nascitur: sed nō est nostrū hic eius sermōes assumere: sed fortitudīs & debilitatis uirtutū exigētiā regimen administrare: & nos hic tractāus de digestione stōaci quæ sæpissīe corporibus propter ciborū & potuū multā refocillatōem & caloris inopiā ab ægritudine & ailis causis accidit. Cura huius ægritudīs est. iiii. res. Prima est nō excedere uētrē cū cibis & potibus hoc eī praeseruat corpus ab ægritudinibus: & sufficiēs est hæc sola cura huic ægritudini: & laudabilior ē potōe ī multis morbis q̄litas bona regimīs. Secūda res est confortare stomacū uniēdo & aggregando partes suas. Tertia res est corrigere accidentia digestionis. Quarta res ē si est causa humoris uitio mūdificare materiā lædentē: si sie humoris uitio malā alterare cōplexiōes: & post illud cōfortare. Primā rē cōplent prohibitio cibi & potus crossorū abstinētia dico non ultimata: quoniam nihil dare horridū ē: supabūdāter stimulosū est dare prohibere ipsum a cibo pristino non digesto usq; ad fructifera seīa fæcibus non exclusis: paruū qdem bibere & subtile potabile cū siti assumere: hoc ē primū ītētōis: & tua ītereſt bene cognoscere cōplexionem. aliter eīm & aliter cibabitur colericus & flegmaticus proprie apud numerū: molestius colerico ē famē tolerare q̄ flegmatico. & respicere cerebrū nō ē res fatua cū ligatura quædā neruosa inter cerebrū & stomacū sit qui trāsitiuā patiūtur passionē consueuit stomacus cum cerebro dulcedīem communicare & amaritudinē. Eligere aerē absq; paludibus mōtiū oppressa oppositiōe corruptione corporū cadauerum est de intentōe propria: post illud cibare infirmum cibis stipticis:

acetosis:aromaticis:cõditis sicut scire te fecimus:& remẽorabimur si deo placuerit. Secundam rem cõplet regimen stipticuꝫ:tẽpatũ: odoriferũ:secundũ uerã q̃litatem electũ:appositio reꝝ quarum est conferre rei uitæ:iuuare ꝑtes stomaci:& ipsas confortare ne resoluantur:de quaruꝫ societate ẽ sãdaraca: mastix: myrra: menta:aurea proprie mista cũ oleo ro.& liquore satis calido epar:& cor non est frustra. Tertiaꝫ reꝫ complent quæ accidẽtia corrigũt iaꝫ illata:quoꝝ diuersa sunt:est eoꝝ primus concursus ad cerebrũ & cor:& cõsueuerũt generare fluxũ sĩthomatis. Iteꝫ fallacẽ dolorẽ uentris & si cũ diuturnitate hĩtudinetur: dolor iũcturarũ & podagra & hoc cursu procedentia. Et scriptuꝫ est indigestionẽ esse hyle ægritudinũ:q̃re tua interest ꝑspicacissime oĩa hæc consyderare:& satagere circa rectificatiõeꝫ stomaci.est eĩꝫ materialis pater & cibator mẽbroꝝ & uitæ: Quartam reꝫ cõplent cõplexionẽ extraneã alterare:post illud cõfortare:& si aliq̃d humorale materiaꝫ ægritudĩes debilitat cũ cõdecẽti medicamine repellere. Et primuꝫ cõplet regimen illud:& nos dicemus. hoc uero medicamen tale uel naturale sicut scire te fecimus:& faciemus si deo placuerit. Hippo. medicamen cõfortans digestiõeꝫ stamaci:alterans malaꝫ cõplexiõeꝫ defendit proprie subuenit lubricitati:fluxui sinthomatico:& generaliter multis accidentibus ex indigestione factis. ℞. acori ru. ℥. s. magnetis. ʒ. ii. castorei. ʒ. i. anisi. ʒ. iii. masticis. ʒ. i. myrræ. ʒ. s. zucari. ℔. i. Dosis. a. ʒ. i. usq; ad. ii. ieiuno stomaco de sero quando itur dormitum. Iudæus. Sirupus contra mala uitia frigida stõaci cõfortans ipsuꝫ cõfortatione magna:& facit appetere & digerere. ℞. sãsuci. balsamitæ. ãñ. M. i. galãgæ:macis nucis mus. ãñ. ʒ. ii. ros. ʒ. i. masticis. ʒ. iiii. fisticorũ. ʒ. ii. aceti. ʒ. ii. Dosis est. ℥. i. usq; ad. ii. cũ iunipero ĩ matutĩs. Medicamen forte contra fortẽ stomaci dolorẽ:& inueteratã malitiã suaꝫ abstergit uillos eius a crossis humoribus:& reddit ipsũ sobriũ ad digerendũ. ℞. triuꝫ pipeꝝ:cardamomi:piretri:sumac:anisi:galãgæ:masticis:macis. ãñ. ʒ. iii. ros. ʒ. iii. zz. ʒ. iiii. gariof. ʒ. iii. cynnamomi. ʒ. iiii. coriandri. ʒ. ii. aceti. ℥. s. mellis quod sufficit. Dosis. ʒ. s. ante cibuꝫ & post. Electuariũ confortãs stomacuꝫ & uiscera:& subuenit materiæ quæ cibũ retinuit:& quoꝝ retentiua periit:& resoluũtur uapores ad cerebrũ:& iam effigiem physionomiæ adulterauerunt: & colerarum eminentiam ĩdebitam produxerunt. Cuius ꝑmistio est. ℞. ros. ʒ. v. masticis:corall. al. & ru. cynnamomi:sumac:calamenti. ãñ. ʒ. iiii. carniũ citrullorũ. ℥. ii. myrræ: mentæ:eufragiæ: ãñ. ℥. s. gariof. ʒ. i. confice cum sirupo de menta & myrtho. Dosis a. ʒ. i. usq; ad. iii. Medicamen bonum & exptuꝫ contra

216

192

putredinem stomaci:& subuenit apostematibus existētibus in stomaco cuius stomacus residuū cibi & potus propter caloris inopiam aut malitiæ maxīe sibi gubernat: & nō patitur aliquā putrefactiōe3 in eo generari:& custodit cerebrū & corpus totum:confortat cor:& prouocat menstrua: & rectificat malitiā matricis.℞.triū pipu3.ā̄n. ʒ.i.gariof.ʒ.ii.aristolo.ro &.longæ optimæ:uiol.betonicæ.ā̄n.ʒ.iii.salisgēmæ.ʒ.ii.myrræ electæ ad pōdus oīum.confice cum sirupo de spica.Dosis a.ʒ.ς.usq3 ad.i.Electuarium descriptiōe Nicodemi:cuius opatō trāscēdit genera medicaminū ī oī uitio stomaci ex:frigida cā &cōposita confortat neruositates eius subtiles:& suas uirtutes excitat:& suam malitiam cōplexiuam rectificat:cōfortat cor:& cerebrū:& epar:& subuenit caducis uertigīosis:&nauseæ:& omni uitio stomaci:cuius mistio ē hæc.℞.anisi:eorall.spicæ indæ ueræ:ligni aloes rosʃ.gariof.galangæ:zedoariæ:ā̄n.ʒ.iiii. peoniæ.ʒ.iii. nucis musʃ.ʒ.ii. margaritarū.ʒ.vi.ābræ crudæ.ʒ.iii. musci.ʒ.i.masticis ad pōdus oīum. cōfice cū sirupo corticū citri.Electuariū nobile ad cōfortādū stōacū debilē:& præseruādū digestiuā eius:℞.ʒ.iiii.spicæ nardi.ʒ.i.cynnamomi.gariof.liquir.ā̄n.ʒ.ii.anthos. ʒ.iiii.mētæ ablascæ.ā̄n.ʒ.iii.zucari quātum sufficit.Lauare cum aqua calida manus ante cibū:& post cū frigida est custodia stomaci ab indigestione:& parū exercitari laboriosos:ociosos qescere: & post hos & illos parū nō rapido motu exercitari:est lex huius curæ scripta. Sternutare post cibum facit descendere esca3 ad fūdū stomaci: ante aperit:& humores uertit:uel aliter & stomacū mūdat:& nutrit: & mittit fæces pristini cibi ad inferiora:& repellit:& sūt hæc māda ta ad tutela3 stomaci & cerebri:& calefacere uehemēter uolas manuum & pedu3 in dolore stomaci est aīcabile naturæ:sed aliter & aliter huic uehementer infrigidare: illi uero calefacere:ut pupam capitis uehementer calefacere facit uaporu3 respiratiōem.Et sciuisti quod cor:cerebrū:epar:& testiculi quēda3 fluxu3 concatenatū ad se īuicē habent.& stomacu3 non ignorant tristantē:gaudentē.Et scriptū est oīu3 mēbroꝝ unā esse cōpagīem: & dolere adīuicē:& unctio spinæ ē iterū res magni iuuamēti:lāgoꝝ stomaci:& oīu3 debilitatum membroru3 maxīe neruis cōtentorum: & calefacere stōacū actuali calore: est postremū bonū stomaco proprie iuueni uigoroso . Alii qdem actuali calore festino motu exinaniuntur:cum cuiuslibet rei calor nō uiuēs ī ea originaliter labitur uelut aer ī subiecto sole irradiato aut igne.Et fortassis balnea tēpata quædā cōferūt illis:& nos alibi scire te fecimus naturam balnei. Filius Zachariæ cæratu3 cōfortās stomacu3:retin& calorē in eo ne

resoluatur:& rēouet duriciē eius: & omne:oppilans partes stomaci: & uigorat in eo calores:& sanitatē restituit:si deo plac&. ℞.cæræ mūdæ.ʒ.iii.terebītinæ.ʒ.iiii.olei nardini.ʒ.ii.qbus liquefactis bullitōe parua supasperge puluerem hūc. ℞.myrræ : masticis : aloes:ān.ʒ.i. ros.ʒ.vi. peoniæ : castorei .ān.ʒ.ii. anisi.ʒ.vi.calamēti.ʒ.vi.gariof.nucis mus.cardamomi:calami arom. reupontici.ān.ʒ.iiii.& bene stōaco adhæreant.Filius Serapionis sirupus excitans appetitū:confortās digestionē:educit hūores crossos & putridos:& confortat membra anhelitus educendo humores ab eis & curat sciaticas:si deo placet. ℞.thimi:mentæ:sansuci : myrræ: zedoariæ.ān.M.ʒ.agarici.ʒ.v.pollipodii rasi & pistati : anisi.ān.ʒ.i. turbit electi.ʒ.ii.ʒ.zz:ʒ.iii.reupōtici:ʒ.ii. baccharum iuniperi.ʒ.i. cynnamomi:nucis mus.gariof.macis oīum.ān.ʒ.ii.ros.ʒ.iii.aceti.ʒ.ii. zucari.lb.iii. Alex.fiat puluis & propinetur ex eo ieiuno stomaco pondus.ʒ.iii. cum.ʒ.ii.uini electi subuenit oībus passiōibus stōaci: & respicit pulmonē & cerebrum: aufert malitiā:& remouet dolorē uentris:& uiscerum: & resuscitat appetitū mortuus:& docet digerere stomacum.℞.thimi:sansuci: balsamitæ:aristolo.ro.origani:aīsi feniculi:rorismarini : calami aro. corticū citri:se.uuarū & granatorū:lauendulæ:se.rutæ:basiliconis: isopi:eufragiæ.ān. pondus.i.ligni aloes:piretri:galāgæ.gariof.macis ān.pōdus supioris poderis:croci: opii thebaici : storacis calamitæ: trium piperum.ān. partes.i.medii ponderis sanat langores stomaci: & corpus incolume seruat:si deo placet.Inqt heben Mesue.Molēdinare cibus in partes minutissimas uel subtilissīas & ut lābēdo uinus gurgitare est causa melioris digestionis:& lōgioris uitæ.Et uos ias sciuistis p alimenta uitā cōsistere: & secundū eorū qualitatē bonam uel malā materiā uariare:propterea nō ignores naturas stomaci ne forte credens cōseruare uel reducere destruas.Et sciuisti quod natura de tribus dicitur uirtutibus cōplexione:uirtute regitiua:& cōpositiōe:& illuīatur ab aīa quam intelligentiam dicimus separatam & oīus uirtutū unitiua est uirtus: sed diuersa baiulatiōum exercens officia mēbrorū diuersorū diuersis nuncupatur uocabulis:& tua sēp est naturam infirmi cognoscere apud sanitatē si possibile ē.Vētris aūt diuersæ sūt naturæ:sicut scire te fecius propter diuersa uniuersalia:īmo sīgularia oportet eligere medicamina:& hoc sufficienter tradere potest. In prouisione aūt periti et timentis deum medici: maior pars huius scientiæ relicta est:deum diligenti oīa bene succedūt:ab ipso omne incolume:et sanatiuum est.Naturalius sciētiis oīus philosophorus magnorus & cælestius signorus uariis motibus

bene eruditi: deum quasi obliti in suis operationibus credentes oĩa scire: & se quasi naturæ auctores existimãtes quibus omĩa desunt: oĩa scire credentibus. Et uos iam uidistis ualidas ægritudines super qbus medicorum multitudo alla bouerat peritorum ab alienigenis medicorum cum paruo artis fundamento curati quãdoq; a mulieribus ab anthoãto operãtibus. O tu qui curam humanorũ corporum gerere uis a deo non recedas: & ne dilateris scĩa philosophica naturali: ille enim auctor naturæ & eam stabiliuit: & sine eius influẽtia deficit oĩs motus naturæ. Amplius scire oportet: quod negare cibum stomaco famelico & ante famem offerre ẽ causa ægritudinũ stõaci: parũ & raru; comedere debemus: ad mensã sedere: & post diu stare: & leuiter ĩcedere: donec ad stõaci fundũ cibus descendat: est de occupatiõe huius curæ prima. Sternutare est iuuamentum singulare post cibu;: & ante: stomacum eĩm mũdificat. Et sciuisti quod ẽ cura minoris epilepsiæ sæpius sternutare diebus cõtinuis ieiuno stomaco: & subuenit surdis. Vnctio confortans stomacum ad digerendum: & retinendum: & appetendum remouens dolores eius: inflationes & uentositates: & est exptum: si deo plac&. ℞. olei ro. olei myrthini: olei nardini. ãñ. ℥. iii armoniaci. ʒ. ii. nucis mus. ℥. i. post unctõe; supasperge puluerẽ cynnamomi: anisi: corticis granatoru; pondus. i. aromatiza unguẽtũ cu; musco. Vnguentũ nostrum fidele & ualde amicũ naturæ stomaci remouet dolores: & cõsolatur subã; eius ĩter oĩa medicamina. ℞. lanæ succidæ ouiu; nigraru; recentium lib. ℥. pone ĩ uase nouo: & supaspge aquã currentem quod sufficit: ut madefaciet: fac bullire fere ad cõsũptionẽ agitãdo ne adhæreat fũdo uasis: post torquendo suscipe liquorẽ sup quo proiice masticis ʒ. ii. puluerizati ut liquefiat: myrræ. ℥. s. terebĩtinæ. ℥. s. & facta unctione supasperge puluerẽ nardi: & est hæc ũctio magna contra dolores iuncturarũ uniuersos: si deo placuerit. Emplastrum optimum & exptũ contra malitiam stomaci confortãs ipsum in omni eo quo ĩdiget. ℞. thimi: sansuci: ros. ãñ. ℥. i. pistati & calefacti cum modico aceto quantũ roretur: condiatur cũ masticis. ℥. ii. & stõaco suppone & est admirabile si deo plac&. Dixit Hippo. aloes epatici cu; aqua thimi propinatũ ieiuno stomaco sanat stomacum ab omni langore: educendo ab eo materias fraudulentas: & confortat stomacũ & cerebrũ: & uiscera mũdificat: repellit uermes: & sanat apostema stomaci & uiscerum dolores: & mũdificat epar a crossis humoribus & melancolicis. Pillulæ conseruãtes stomacũ ab omni læsiõe ĩtrĩseca: & nõ pmittũt hũores putrefieri in eo: immo abstergũt ipsũ & mũdificãt

rugas & parietes eius: & q assiduat usum earum diebus singulis illæsus pmanebit a dolore stomaci. & nunq̄ dolore capitis uexabitur: & nihil ē oculis mihi crede salubrius istis: & q tristantur: subueīt & melancolicis: & in medicatōe matricis uitiosæ: & uiscerū īteriorū: quarū hæc est confectio. ℞. masticis. ℥. iiii. aloes electissimi. ℥. x. agarici boni. ℥. iii. conficiantur cū succo aloe. Dosis. ii. pillulæ uel iii. quādo itur dormitū: & potest recipi secundū numerū uolūtariū usq; ad. xxi.

DE. VOMITV. EX. EXVBERantia. CIBI.

Omitus cuius causa est exuberātia cibi & potus extēdētiū uētrē ultra naturæ debitū: cura eius est euacuare: post illud abstinere: & confortare substātiā stōaci cū cibis & potibus secundū unū triū modorū: aut quantitate aut q̄litate: aut malitia utriusq;. quando autem ab humore acuto leuigato ad cacumina uētris usq; ad meri: nausea: & uomitus cāntur: sit tua præcipua & magnifica occupatio contēperare chistinfellis: & hoc sæpe accidit hētibus uiā latam a stomaco ad epar: & tu sagacissime diuertas ad mēbra īferiora uiscerū quæ natura fecit esse instrumenta expulsionis. Cū aūt uomitus fit ex malitia stomaci falsi: non dubitabis tunc alterare & confortare: sit processus tuus. In destructiōe aūt retētiuæ uirtutis: solum regimen laudabile sufficit: & aspergere sup eo tunc puluerē masticis & nitri: iuncto prius oleo myrthino est medicamen exptū. Cura huius est. iiii. res. Prima est conuertere regimen ad oppositū q̄litatis: & laudabile īproprietate & qualitate nō simpliciter: & sup hoc multiplex est cōsyderatio: aliter enī & aliter in malitia cōplexiōis stomaci & furia fellis. & tua interest bene discernere: ut scias regimen ordinare ad latus frigiditatis: quando colera uomitum generat & nauseā. propina acetosa condita stiptica propter uiā āplā: & cætera ad latus caliditatis regimen habens proprietatē uomitus retinere quando crossorum humorū multiplicatiōe uomitus colericus dicitur nasci: oportet cibare ipsū cū auaritia magua: donec facta sit euacuatio humorum inobediētium: & rectificatio suæ cōplexiōis: & uirtutis fortificatio: & ne dubites hos & illos potare uino. Illis aūt subuenit q calorem habent quia eū diuertit per uias urinæ: sed paruū dandū ē & electū ut ponticum & albi coloris. His aūt q crossos & uiscosos humores habēt: subuenire nulli dubiū est: eo intercidit & habilitat expulsioni: et subueīt oībus ratōne proprie stomaci cōplexiōis: & potare aliquādo illos inobediētes & multa colera abundantes aceto bono misto aqua ueri frigoris est potus cōueniens & maxīe ī æstate:

& dare portulacas ieiuno:& lactucas cu3 aceto cu3 modico panis:& non postea cibare eos usq3 ad uespas est diuidere colerā & āgustare porꝝ illum cuius amplitudine graditur:& extinguere audaciam coleræ. Secunda res est parū comedere:& minus bibere:& hoc consyderare secundu3 quātū & quale. Tertia res mundificare humore3 lædentē:& super hoc uera est cōsyderatio artis sicut ī ipso stōaco & rugis suis aut quod ab epate graditur ad stomacū:nec nō passiones quæda3 matricis nauseam & uomitum generant. aliquando ex certa abhominatiōe uomere quis cogitur dedignāte natura. Quarta res ē substātiā stomaci cōfortare: & maxime retentiuas uirtutes:& inspissare orificium stomaci cum stipticis:& recordari naturæ īferiorē purgatōe3. Primā re3 cōplent quæcunq3 proprietate stomacum cōfortāt:& cōplexiōe opponūtur humori & malitiæ cōplexionis:ut stiptica aromatica habētia acetositatē:& nos scire te fecius modu3 regiminis:mēta maior:balsamita: melissa in aqua aceto mistā:& cu3 menta bullita:decocta:postq̄ sciuerimus causam intentōum reꝝ causantiu3 uomitu3:succurrimus tunc cum rebus rectificantibus stomacū & membra mandātia ad ipsum:quod quidem multotiens accidit:& proprie quādo ī aliquo uicinantium mēbrorum materia occultat:& est forte ī mandando & stomacus debilis ē & prōptus in recipiendo. Agēs nanq3 & si nō sit ualde forte imprimit:maxime quando rei est præparatio:& quādo materia ē de genere adiacētiu3 multo citius uehemēter īprimit læsiones: & excitat expulsiuā: & facit eam solicitam ad uomendu3. Agens nāq3 in re3 multi sensus uehementer īprimit tunc cu3 rebus abscindentibus:& corrigentibus causas debilitātes & lædētes:nūc cū rebus prohibentibus effusiōe3 materieꝝ ab aliis mēbris ad ipsū: facimus adiutorio dei cum rebus proprie acetosis:quæ ex arōaticis & stipticis cōdiantur:sicut cibus de acresta &cibus de aceto:& studeas ligare extremitates cū īfusione aquæ calidæ &similia:& cydōia & matiana & succus granatorum. Potus aūt eoru3 uinū sit subtile: odoriferu3:& lene decētis cōmistionis cu3 aqua ro:& euitēt uinū dulce & crossu3 & aquam calidam qa mollificat stomacū : & disgregat uirtutes. Frigida ueri frigoris depaupat calore3 ī eo. Potus sit ualde paucus:nec satisfaciēdu3 est siti eoru3. Tolerātia sup sitim est ex eis quæ uerificāt stomacū: solentia sitim extinguere in hac hora augent & maiorem faciunt indigestionem. Secūdā re3 cōplēt dieta auara:quā æger portare possit:qa ess& maius periculū multu3 inaniri: Tertia3 rem cōplent solutiua:benedicta: electa de genere benedictaꝝ medicinarum:& nos

dicemus in hoc sermone: si deo placuerit. Mirobalanicũ medicamẽ præparatuꝫ cũ aqua ro. & mastice: & est exptũ & bonuꝫ: & si est a materia quã misit fel curatur blãdiẽdo acumen eius: donec euẽtetur cuꝫ successione alterãtiuꝫ: pro quo uestigium ĩpressionuꝫ remanet: & trahere & diuertere materiaꝫ cum clisteribus mouentibus coleram ad inferiora est huius occupatõis. Scriptũ ẽ fluxũ esse curã uomitus & uomitum fluxus. Inqt Hippo. habito uomitu cessat fluxus: & e contra & lauare pedes cum rasura confortat stomacum: & diuertit materiam. Quartam rem complẽt quæcunqꝫ stomacuꝫ cõplexione & proprietate confortant. Consistit qdem hoc totũ in regimĩe: unctionibus sup eo: & emplastris: & aromaticis assũptione: nardini gariofilati: spodiati ĩnato ab epate. Sirupus arcens uomituꝫ & nauseam de berberis est medicina experta. ℞. berberis. ℥. iiii. spodii. ʒ. iiii. uuæ acerbæ. ʒ. ii. cicoreæ. M. iii. zucari. lib. ii. da ieiuno cuꝫ aqua masticis. Sirupus de myrtho strĩgẽs uõituꝫ & nauseã. ℞. foliorum myrthi. lib. ℥. foliorum sabbuci. ℥. ii. aceti. ℥. i. zucari. lib. S. da cuꝫ aqua foliorum zedoariæ. Et tu potes eligere in grabadin nostro postq̃ scіueris q̃litates lædẽtes medicamina multa cõposita ad hoc. Et non ignores quod morbi renuꝫ & uesicæ & ileos faciunt uomitus & singultum: & nos dicemus illud si deo placuerit: a quo oĩs finis seqtur finitius: a quo opus medicamĩuꝫ seqtur perfectibile. Electuarium nostrũ ualde dilectũ & sufficiens: cõfortãs cor & mẽbra oĩa retin& uomituꝫ & fluxum: emendat oẽm malitiam stomaci. ℞. gariof. ʒ. ii. carniũ cydoniorũ. ʒ. ii. masticis. ʒ. iii. ambræ. ʒ. vi. antheræ. ʒ. iiii. nardi: musci. ãñ. ʒ. i. coralli rubei. ʒ. iii. sirupi de menta quod sufficit.

DE SINGVLTV.

Ingultus ẽ rebellatõ humoꝝ inobediẽtiũ naturæ & ciboꝝ impmutabilium: quoniam fit motus in partibus stomaci reliqs natura aggrediẽte illos ut expellat: & quia forte obiectum trãsgreditur exigẽtiã rei agẽtis fit motus ille spasmosus: quẽ medici sĩgultũ appellant: fitque illud secundum unũ. iiii. modoꝝ. s. euacuatõe effrenante: repletione exuberãte: mordicatõne humorum fraudulentiũ: & malitia complexionis frigidæ. Euacuatõe multiplicata ĩ solutõe: itut expulsione egrediẽte naturaꝫ aut prohibitione longa ciborum. Repletione ex multitudĩe comestionis: aut multorum humorum inspissatione in corpore stomaci qbus natura non indiget. A mordicatõe propter humorẽ colericũ dolosum generatũ in stomaco aut effusũ ad ipsuꝫ ab aliis mẽbris aut assumptione rei calidæ & acutæ: & uinuꝫ sup quo multitudo annorũ præteriit singultũ facit. Amplius corruptio cibi & potus singultuꝫ

219

concreat. Complexionis malitia frigidæ propter ſubſtantiam ſtomaci illi remiſſaꝫ propter calorem naturaleꝫ: ſicut accidit decrepitis: & illis qui longis tēporibus īfirmantur: aut propter guloſitatem ſicut accidit pueris. Amplius ſcire oportet ſingultuꝫ naſci ab aliis mēbris quā a ſtōaco ut ex magno flegmate generato ī epate & morbis ueſicæ & renuꝫ ultimatum: & illud eſt ꝑnecabile.

DE SINGVLTVS CVRA.

Vra ſigultus ex repletiōe ſūt duæ res. ſ. euacuare: & poſt illud cōfortare: & primā cōplēt uōitus: & ſecūdam quæcunq; ſubſtantiam ſtomaci & cōplexionē cōfortant. Singultus cura ex ultimata inanitione proprie rei: & ſingultus ex repletōe oppoītur: & ē piculoſus. Secunda res curæ ſingultus q̄deꝫ ex mordicatōe acutorū humorum ſupnatantium ad ſupiora ſtomaci curam recipit a uomitu: & ſicut ſummerſus & ſepultus in uillis: & rugis ſtomaci: & eſt compoſitus. Euacuamus cuꝫ potu ieræpigræ & pillulis de aloe: & hoc eget maiori abſtinētia. Singultus uero ex malitia cōplexionis cura ē una duarū rerum. Primum alterare cū rebus calefacientibus & ſubtiliantibus: ex eis quæ ēplaſtrantur & in potu ſumūtur: aut cū motu neceſſario: & oīuꝫ modorū ſingultus. Cura ē cōuertere regimen ad ea quæ laubiliuꝫ humorū ſunt materia: & naturæ conſortiuꝫ & beniuolentiaꝫ cōſequātur & cōfortare ſubſtātiaꝫ ſtomaci. Tertio membra mādātia rectificare. Confectio Hippocra. rectificās malā cōplexionē ſtōaci: frigidā ſubtilians: & calefaciens: & expellit uētoſitatē: & liberat a ſingultu: ſi deo placet. ℞. corticum fiſticorum exterioruꝫ: coſti amari: caſtorei: petroſel. an̄. ʒ. i. balſamitæ: calamenti: aniſi: maſticis: ſpicæ. an̄. ʒ. ii. ariſtol. ʒ. iii. confice cū oximelle ſqllitico. Et da. ʒ. i. cū aqua ſiſibrii. Et decoctio ſquinanti & corticū fiſticorū cum æqualitate liberat a ſingultu: & puluis altiliæ cū aqua aur. i. liberat a ſingultu. & ſe. rutæ cuꝫ nitro: & aqua mellis curat ſingultū ex uētoſitate croſſa quæ eſt ex multitudine guloſitatis. Filius Serapionis. Squilla quando accipitur cū uino curat ſingultum ex humoribus croſſis ānexis ī rugis ſtomaci: & mūdificat ſtomacum a putredine. Et nō ignores quoniaꝫ hæc quæ dixīus nō ſūt de intētōe curæ ſigultus quē fecit euacuatio illicita: īmo obuiatur illis quod ē quia ipſi indigent quæ ſunt illis cōtraria. Illis aūt ſtomaticis: quos uexat humor acutus faciēs euēire ſigultū: cura ē uomitus poſt potū aquæ calidæ: & ſe. atriplicis: & poſt illud aq̄ ordei cū aqua granatoruꝫ dulcium & qaua cucurbitæ. Et cōplet hoc quod ē mediocriter frigidum cum ſtipticitate: ut cōfortet poſt euacuatōem mali hūoris: & habētibus ſingultū ex ſiccitate intēſa damus ī primis aquā calidā

cum oleo amigdalarum dulcium: & oleo uiolaceo: & mucillago psilii: & mucillago se. cydoniorũ cũ oleo amigdalio dulci: ẽ medicamẽ quod delectat ualde: & est exptũ. Et dispositões hanc cõplet administratio rerũ humectãtiũ ĩterius & exterius. In singultu autem ex flegmõe epatis. Primũ est aperire basilicã: post illud dare cassiã fistulam resolutam in aqua endiuiæ: & solatri: & ordei: & ponimus super epar ẽplastra cõueniẽtia flegmõi: & nos dicemus. Pillulæ ad sigultũ natũ crosso humore & cõposito. ℞. castorei: myrræ: ãñ. ʒ. ii. agarici. ʒ. iii. salis gẽmæ. ʒi. diagridii correcti ʒ. ii. masticis. ʒ. i. s. aloes boni ad põdus oĩũ. cõfice cum succo mẽtæ. Dosis. ʒ. iii. ĩ matutinis aut de sero: si antiqua est ægritudo: si noua ut dormiatur sup medicĩa: & fortasse parũ dormire põt. Pillulæ gloriosissimæ ex inuentõne nostra cõtra sigultũ calidũ & humores calidos: acutos: ĩbibitos: uel immissos ad stomacũ ab epate: & malitiã eius calidam & siccã & febrẽ colericã & amaritudinem meri. ℞. spodii: ẽdiuiæ. portul. ligni aloes. ãñ. ʒ. i. s. tamarindorũ pulpæ. ʒ. iiii. reubarbari rauedseni electi. ʒ. i. cõfice cũ aceto. Emplastra & olea reqrantur cõfortãtia: reqrãtur etiã ĩ uniuersali canone de passiõibus stõaci: & secundũ exigentiã elige ea: & proprie ĩ capitulo de ĩdigestiõe. Emplastrũ contra singultũ factum ex flegmone epatis bonum. ℞. triũ sandal. farinæ ordei: spodii: cõfice cũ succo sẽpuiuæ. Et sternutare ẽ ex iuuamentis inanientibus supiores partes stomaci: & repellit humorale & cibum ad fundum: & si assiduetur fortiter: repellit ad intestina: & propter hunc motum cessat ab illo natura. Emplastrum cuius iuuamentũ est cõtra sigultũ ex crosso humore natũ: & emũdat stomacũ: & delet dolorem eius: & abstergit parietes eius. ℞. aristol. ro. galangæ: anisi: baccharum lauri: gentianæ: rutæ. ãñ. ʒ. iii. castorei: myrræ. ãñ. ʒ. ii. gariof. ʒ. v. ros. ʒ. ii. masticis. ʒ. iiii. cõfice cũ melle & aqua sansuci. Vomitus fit cum his quæ proprietatẽ habẽt posse humores erradicare per superiora: ut semen rafani: nitrum: & similia. Et dixit Hippo. ʒ. s. ellebori al. cũ. ʒ. i. castorei &. ii. zucari ro. ẽ medicĩa expta contra omẽs passiones stomaci ex crossis & uiscosis humoribus natas: repellit humores compactos in uillis per uomitum: & curat febres arteticas: & uertigĩes: & litargiã: & oẽs ægritudines stomaci: & delet eas. Sed cũ cautella præsume propĩare etiã prouisiõe magna ne dederis extenuato corpori.

DE. SITI.

Itis est auida & gulosa delectatio bibendi aquã ueri frigoris magis q̃ aliquem liquorem potabiliũ. præcipua aũt omnium intentionũ intentio: & cura huius est scire propter quod sitis nata est: aut propter malum humorem

acetosum cõtentuȝ in stomaco uel colericum:aut ebullitiõe agitante humiditateȝ in stomaco:aut mala cõplexione. Et accidit sitis quãdo calor naturalis sceleratur ĩ agẽdo in forte obiectũ crossorum cibi & potus:uelut aliqs longo tempore fatigatus itinere redditur sitibũdus:& hanc sitim ab indigestione propter uiscositateȝ ciborum inobedientium potus nõ extĩguit: ĩmo accẽdit confortãdo obiectũ. Secunda occupatio est scire membrum originale sitis. & scire debes quod os stõaci facit accidere sitiȝ plus q̃ alia mẽbra corporis. & si ab aliis procedat donec ĩprimat:effectuȝ usqȝ ad meri & orificiũ stõaci desiccãdum non apparet sitis ualida proprie in siti facta malitia epatis & fellis:& pulmo est ex illis mẽbris quorum est generare sitĩ aliquando renes & ieiuniũ. Sõnus aũt est cura sitis ex siccitate stõaci & locoꝝ ad quæ currit humiditas ab ore ad stomacũ:& aliquãdo ab ĩdigestiõe:propterea quod calor reuocatus ad ĩteriora fortius agit in digerẽdo. Et scire debes quod si afficiatur ista malitia totus calor maior erit sitis propterea tũc dignius est præcipere uomituȝ & repellere obiectũ rebellãs:& confortare stomacum liniẽdo ipsum oleo ro. post illud meri. Sitiẽtium qdẽ propter caliditatẽ comestoꝝ cura est potus aquæ frigidæ sugẽdo paulatiue proprie ut lãbendo: Inqt. G. multi propter sitĩ mortui

sũt:sed nõ fuit illud propter sitiȝ simpliciter:sed propter ciborum uenenosorum assumptionem:aut aliter & aliter. Sitientium autẽ ex caliditate est cura cibare illos rebus acetosis sicut secaniabin de zucaro:aqua granatorũ acetosoruȝ & rob de ribes & sirupus de berberis:& quæ sunt illis similia. Et quoruȝ sitis ex sola siccitate facta est:necesse est ut admĩstretur aqua cucurbitaruȝ:& psilii:& quæ hoc cursu procedunt. & nos legemus si deo placuerit simul ex siccitate & caliditate frequẽtius est sitim generare. Cura non est quoniam humida:& frigida hæc complent: sed non posita iuxta latus narcoticorum:ĩmo euitẽt ab omni siti narcotica. Infrigidare pedes & fricare caput cum oleo ros. est de occupatione primæ curæ:& manus. Et sciuisti quod uolæ manuũ reuelant malitiã stomaci propter neruoꝝ uicinitatem & productioneȝ ad partes illas:quare & stomacus sentit infrigidatões eandẽ:& cum aq̃ ueri frigoris proprie ĩ æstate: & succus de liqr. mirabiliter extiguit sitim pulmonis lãbendo. Et necessariuȝ est quod adducatur ad hoc capitulũ illud quod scripsĩus in grabadin nostro de lacte:& secaniabin:& aliouȝ multoꝝ:& alia multa capitula. Et mucillago psilii & cucurbitæ extĩguit sitĩ calidam. Et aqua camphoræ & psilii extĩguit oẽȝ sitim febrilẽ proprie fe. pestilentiarũ:& sitim epaticam:

& stomaticam : & alias calidarum materierū. Et infrigidamus renes in siti illa quā scis: nec non epar: & alia quæ diximus: & stomacuꝫ apponendo unicuiqꝫ quod propriuꝫ magis ei uidetur. Et clisterizetur in siti ieiunii & uisceruꝫ & epatis: & renū cū liquore melonū pfecte maturatorū intrīseco: aut cū lacte nō actu calido: & cū aqua pluuiali ubi fuerit psilium conquassatum: & uiola. Amplius scire debes cuius ē sitis calidi cordis & pulmōis. Cura aūt ē attrahere aerē frigiduꝫ: & sugere aliquid aquæ ro. ubi fuerit psiliū: quæ est ex uigiliis qes. Et illius cuius causa erat humor salsus: & putridus post unā horam uel duas sugere aquam frigidaꝫ & repellere humoreꝫ est prīcipalius. Sitis autem ex flegmate febrili qs extinguit blādire donec causa repellatur ē necessarium. Et sciuisti quod uinum bene permistum est salubrius in siti extīguēda q̄ aqua frigida: diaforat enī citius ad loca generantia sitim portando aqueū: & magis natura contenta est portare hoc q̄ illud: & ne dubites sitienteꝫ febrili discrasia potare uino sufficienter permisto proprie post digestionem aliqualem materiæ: cuius color albus sit: & origo eius mōtana ē illoꝝ nō bibere: sed lābere paulatī & cū suauitate. Et zucarum uiol. mitigat sitim febrileꝫ & calidam factā propter siccitatē: & ponere os infirmi in fluxu aqꝝ est mitigare ad tēpus sitiꝫ ualidaꝫ: sicut tenere christallū ī ore positā in aquaꝫ psilii: & tenere in ore festucas paleæ ordeaceæ mollificatas diu ī aqua frigida: multiplicat humiditatem in ore: & conseruat guttur in humiditate: & extīguit sitim.

DE. APPETITV. MORTVO.

Estructio appetitus. Cura huius sunt tres res. Prima est mūdificare corpus stōaci: & supest multum scire: quoniaꝫ aut crossus & uiscosus & frigidus hūor: & tūc appar& nausea: & sunt īterius retenti aut annexi in rugis stomaci: aut mortuus est appetitus malitia calidoꝝ hūoꝝ: & utimur uiis sup hac dispositiōe. primo abstersiuis & incidētibus & solutiuis supiori & inferiori secundum tempora & mēbrorū dispositionē sup rebus: quarum est tēperare & extīguere acumen humorum & euacuatione regulata ad hoc & re: si deo plac&. Secūda res est confortare uirtutē stomaci: quoniā scire debes quod oēs uirtutes debilitantur propter malitiam cōplexionis mēbrorum possidentium malos humores in præiudiciuꝫ ipsorum. Tertia res ē alterare malitiam complexionis: quoniā per eā priuatur appetitus: & circa hanc occupationem duo sunt cōsyderanda. nam si est acuta & frigida utamur contrariis sup hoc uel in illa cū aceto & endiuia: aqua granatorū acetosorū: acresta: & quæ hoc cursu procedūt: & etiā hæc cum uino antiquo & altea: &

dialanga:& cõfectõe de calamẽto: & quæ similia sunt:& terminata ẽ. Medicamen famosus ad hoc:& nos expti sumus iuuamenta eius magna:confortat stomacum:mundat ipsũ ab humore uenenoso & fraudulento:& occidit malitias cõplexionis:frigidam alterat:& restituit ipsam sanitati. Et nos iã significauimus iuuamẽta stomaci ĩ uniuersali canone passionum stomaci:ibi nãq; inuenies genera medicaminũ conferentium omni eius peccato: propterea tot partes sermonũ nõ assumĩus prolixius. Primæ cõplẽt medicinæ:quarus uirtus est ab eo quod regulat hũores hos & illos: secundus hoc non est una a natura cõplexionis. Poss& autem esse hoc maioris uirtutis:& clistere nõ est anullandũ ad hoc:& diximus tibi in cura uomitus & ĩ illo casu:ubi etiam ias docuimus euacuãtia humores a stomaco:& dicemus.

DE. APPETITV. CANINO.

INsaciabilis appetitus fit secundum unum triũ modorũ: aut a malitia complexiõis frigida stomaci ualde:cuius est bene appetere:& male digerere:& sequitur hãc ut plurimũ ĩdigestio diarialis propter quod ĩstrumentũ naturæ tantũ nutrimẽtus ĩspissare nõ põt in soliditate mẽbrorũ substantiæ: ĩmo ebetatur eo. Aut accidit humore crosso aggregato ĩ corpore stomaci:& ex euacuatõe multiplicata accidere potest sicut uideũs in cõualescentibus plurimum:sed hoc mihi uitupabile est:quoniam talia restaurãtur ꝗlia sũt depdita. Cura ẽ primũ mundificare hũores ãnexũ in eo. Et sciuisti quod quãdo hic humor malitiatur ĩ stõaco facit desideriũ comedendi lutum: carbones:& similia:& non est hoc nisi quia mala supfluitas adhæsit uillis & parietibus stomaci:& nominãt eum tartata medici:accidit proprie ꝗbusdã mulieribus quãdo ĩpregnantur & desiderant acetositatẽ & ponticitatẽ:& forsitan deteriora:& fugit ab eis post quartũ mensem:& alleuiatur in tertio: quoniã pars quædam digeritur ꝑ uomitũ:alia ãnihilatur:alia mittitur ad nutrimẽtus:& inde remota est dubitatio quod huius & illius cura ẽ ante uomitũ ãte ꝙ medicia solutiua educer& hunc humores. sed res est rectificare cõplexiones malam frigidam:& cibare illos cibis pĩguibus & uino multo:cuius color sit rubeus & rosatus:quorus appetitus mẽdose appetit. Inquit Hippo. potus uini soluit famem: & præparentur cibi reliq acetosi cũ pinguedine multa sine acetositate & stipticitate:& uolumus illos potari uino ru.ante ꝙ sitiãt & post:& hoc regimen alleuiat ægritudinem:& curat tempore longo: si deo plac&. Sed non illos & eum qui comedit lutus:& timetur sup eo de hydropisi.& est alafrison. ℞. herbi:eupatorii:squinanti. ãñ. ʒ. vi. myrræ:masticis. ãñ. ʒ. iiii. capulorus glandius. ʒ. vi. aloes. ʒ. xvi. terantur

oĩa & decoquantur in.ii.lbꝫ.aquæ pluuialis decoctione pfecta detur in potu cum diacydonitem.℥.iiii. electuarius ex ĩuetõe nostra curãs hos & illos:si deo placuerit.cõfortat stomacũ:remouet falsum desiderium comedendi.℞.capulorum glandium.ʒ.ii.anisi.ʒ.iii.myrræ.ʒ.ii. mirobal.ni.embli.belliri.oĩus ãñ. ʒ.vi.scoriæ ferri infusæ in aceto & exiccatæ:& torefactæ.ʒ.viii.cardamomi maioris:cubebæ.ãñ.ʒ.iii.zucari tabarzet quod sufficit.Dosis ʒ.i.s.cũ aqua ãthos ieiuno stõaco.

DE AEGRITVDINIBVS. ET OPPILATIONIBVS EPATis.

Pilatio epatis.Cura huius ægritudĩs ẽ.vi.res. Prĩa ẽ apire uias & mineras ab epate ad uesicã succidere naturæ:& recordari illas uiã esse emũctoriũ ad aquositates sanguineas & colericas explendus in regiõibus epatis propter uiaꝝ concurrentius ad eum:& aliquãdo stomaci falsitate oppilationes diu figuratas.Secunda res est stomaci & epatis complexiones proprias confortare:ne nutrimentum crudum epar recipiat:ad quod meseraicarũ naturas inspicere oport&. Tertia res est subtrahere naturam ad longĩquiora propter quod ad oppositum iam diuersum:& in rectificatione positum iam curatur ĩ euacuatiõe oppilatiõis cũ flebothomia saluatellæ utriusq; manus clisterib; de lupino &oleo uiol.& cõfidas maxime in flebothomiis uenaꝝ cõcauitatũ pedũamboru; in omni epatis ægritudĩe & fellis: & maxĩe icteritia:curat enim hoꝝ locoꝝ sola sãguinis subtractio:si deus uoluerit.sãguinẽ subtrahĩus sub subiecti uirtutis possibilitate & magnã ægritudĩs exuberãtiam. Quarta res est extrinseca regimen laudabile cibi &potus.Cibus subtilis tẽpatus sãguini uicinus circa principiũ declinans ad aliqualem frigiditatẽ:si materia calida siplicier fuerit:& in fine rei simpliciter cibus calidus & hũidus propriæ cõplexionis similis in nulla ægritudine relinquẽda est mẽbri ĩnata cõplexio & priuanda a simili regimĩe.Obuiari aũt oportet hũori egrediẽti cõplexionẽ simpliciter: cõpetit eis uinum subtile mistũ: si non febricitent:aquam omnino fugiant:sine febre & cũ febre oppilat uias debiles:naturã omnino contristat:nullum iuuamentus ei præstat:sed laborẽ & fluctuatões: uinum cõfert colera abũdantibus rubea & subtili:quoniam urinam prouocãdo canales epatis & fellis chistin colerã expellẽdo mũdificat:& remouet oppilatiões oppilantes materiã rarefaciẽdo:naturas confortando sanguinẽ clarificat: & spiritus uiuificando releuat: & maxĩe post mundificatões coleræ. abstineat a coitu:a uino nouo:dulci:& fumoso:& abstineat a calidis tertium gradum ascendẽtibus: & frigidis ultra primus gradum:nec extendant uentrẽ eorũ cum cibo & potu:minus comedãt q̃ bibãt:

222

198

& parum bibant & cũ siti & fame: nec cibũ assumãt nisi prius a fæcibus primi cibi ĩtestinis mũdificatis: nec calefaciant pedes eorum: dormiant pedibus discoopertis: siquidem febricitauerint aperiant basilicam utriusq; brachii si expedit: & regimine regantur febricitantium humido magis q̃ frigido. Si quidem durũ fuerit epar ualde & icteritias hũerit malũ signum: si non durũ: nõ mala ẽ icteritia ĩmo naturæ operatio. Et ĩpossibile est oppilatões epatis cõfirmari: quin splenis oppilationem natura non acqrat. est enim artifex & minister iiii. humorũ & fons primi sanguis: cuius uirtus ĩpedita multa membra cõtristat: arteriarum prĩcipiũ est mediante uena cõcaua a gibbo epatis per mediũ diafragmatis ad dexteram auriculã cordis: & egreditur per sinistram ubi substantia cordis assumit tunicas: & facit eas arteriã: & dicitur ab orti quod est principium oĩum arteriarum: hæc eadẽ in tres ramos diuiditur: quorus maior mittitur ad spinam diuidens se in multas alias arterias missas ad inferiora mẽbra. secũdus materiã dirigit ad pulmonẽ. tertius minor est sinistro ramo quia p medium sigillat: & figurat naturã. Et uirtus corporis est custos portans: & uenit ad sinistrũ brachius. Inde ẽ quod uerius & fortius ibi sonat. Vero qdẽ artifice ĩfirmatur cor: ab eo sanguinem recipit: ut a debitore debitũ: & alia contristari prĩcipalia mẽbra maxime quonias eius uirtus gerit & cõplet: satagẽdum est tanti mẽbri rectificabiles cõplexionem rectificare est rectificabilius cæteris mẽbris propter suam dulcissimam naturam. Epar hædulinum calidũ positum super ipsum magna est medicina in rectificando cõplexionẽ eius epatus aĩaliũ & agnorũ: hoc maxĩe opãtur propter uicinitatem: hilaritatem præstant magnam: ponãtur super eo calida non artificio: sed cum de uentribus extrahũtur: remouent maxime dolores & oppilationes nouas. Spõgia marĩa ĩbibita aqua ro. & cãphorata ẽ medicina magna in omni ægritudĩe fellis & epatis: si in figuratiõe in eo est oppilatio diuturna nulla actu frigida super eo ponantur: nec calida natura: & maxĩe si dolorẽ patitur: & euitentur super eo narcotica: remouent dolorẽ ad tempus: sed sunt mater oppilatõus: & aĩæ mẽbri inimicãtur: stupefaciũt enĩ & sẽsus tollũt: & sic mendose prodesse uidentur. est res magni erroris curare cum narcoticis: prorũpit enim materia post tempus non diu extẽsum: & reddit ægritudo nouissĩa piculosior: ĩpediũt purgatõem per urinas quæ ẽ prima & ultima cura ægritudinum fellis & epatis: si fere laborauerĩt uiolẽtia: & uinũ bibere formident: sit potus eius aq̃ cocta modicum acetosata aceto albo: & non uacillent in suis cibis aliquid assumere aquæ uiatæ uino põtico

ſubtili &albo:refrigerat talis po-
tus membra calefacta:ipſorũ uir-
tutes & ſpũs releuat & cõfortat.
acumen coleræ extĩguit ut dictũ
eſt urinaꝫ prouocando:eã expellit
cicorea coriandruꝫ & portulaca.a
proprietate cõferũt & remouent
oppilatiões fellis epatis & ſplenis
& meſaraicarũ:nõ qa calida natura
frigida ſũt borago:portul.ſcariola
cicorea epatica ẽ cibus laudablis.
Fructus buceæ in ſaporibus ſine
fe.& cum fe.Epatica herba ẽ medi
cina magna & probatiſſĩa in omni
genere fellis & epatis:bibãt ſuccũ
eius ieiuno cũ aqua lactis capraꝝ:
in qua fuerit ſpica nardi:& ſpodiũ
& aqua lactis capræ uiolata:eſt eis
diuerſiuũ bonũ:& ſpongia marina
ſũmerſa oleo ro.ſup eo ẽ laudabi-
lis.in frigida & calida materia flo
res ſabbucorũ recentes cum aqua
lactis capraruꝫ ẽ laudabilis medi-
cina:ſitim extinguit:uenas meſara
icaſ:epatis canales clarificat:& fa-
cit ad prouocatões urinæ:& gau-
det ea natura facit mineraꝫ gaudii
longus eius uſus: & eſt medicina
nobiliſſima colera abundantibus
nigra:& maĩfeſtũ iuuamẽtũ efficit
ptiſicis:& ecthicis:&fluxui ſãguĩs
menſtruorum & hæmorroidarum
& narium & proprie per partem
dextraꝫ:& eſt ſumma cura cæteris
ægritudinibus epatis maxime ex
ſanguine & uomitu in magna ne-
ceſſitate & habentibus colerã di-
ſperſaꝫ:nõ tamen paratis ad ptiſiꝫ:
nec ad aliquaꝫ ſpũalium mẽbroruꝫ
malitiam: & in doloribus epatis
maxime colericis:& tẽpore æſtiuo
eſt medicina & cura magna:flores
tamariſci ſecundũ omnem moduꝫ
admĩſtratiõis & proprie cum iure
cicerum ru.eſt cibus medicinalis:
& ius cicerum mundificat epatis
canales: & facit ad bene eſſe pro-
uocationis urinæ: & eſt medicina
magna habẽtibus coleraꝫ diſpſaꝫ:
& proprie admĩſtratuꝫ cũ carnibꝫ
ſerpentum ſecundum doctrinam
noſtram:eſt medicina quoruꝫ ægri
tudines iam ſunt cuꝫ diuturnitate
ĩfiguratæ ĩ corpore eorũ & quorũ
cutis citrinitate adulterata eſt: &
attenuari clamat:& morbo ſubiu-
gari cõſũptĩo demõſtrat:& quoꝝ
oculorum orbes diriguntur omni
tẽpore colore icteritio adulterari:
& eorũ retentiua ad partẽ ĩferiorẽ
eſt ueriſſima ad ſuperiorẽ partem
propter colerã ſuperius leuigataꝫ
eſt imbecillis abhorreant multuꝫ
cibum & potum ſemel:ĩmo paruꝫ
ſubtilis & ſæpe.Ius aũt ſerpentuꝫ
cum cicorea & floribus roriſmari
ni croco adminiſtratur:nec præter
mittas parum ditami aſſociari cuꝫ
eo:corrigunt quodcunqꝫ corrigi-
bile in eis.Ditamus & ſerpentum
carnes laudabiliores ſunt albi nõ
aquatici nec montani abſciſſis mẽ
ſura digitorũ.vii.capite & cauda:
nec & aliter moriãtur:prima ebul
litõis aqua abiiciatur ẽ medicĩarũ
mater in diuturnis ægritudĩbuſ:
quarum mater fuit colera:& maxĩe
aduſta & oĩum humorũ aduſtione:

(24) 223

cc

& infectione sanguinis diuturna. Et credas de hac medicina in le-prosis: & proprie cū lacte ecthicis nullū huic æqpollens medicamen: & ictericis & supcalefactis epate: & malitia fellis nō ex cōiunctōne cōplexiōis & substātiæ. quis aliqd ad bene esse secundū hanc faciant: nec substātia: nec cōplexiōe. Scri-ptū ē qa tale & non quare minuit medicinam largitor bonorum: uel naturali & supernaturali uirtute: utraqȝ cælesti & elementari sicut deus creauit: quædā ē nobilissima in rebus uirtus nō natura hac: sed altera natura in uita: nō de naturis eoꝝ quæ sūt sub sole: sed alterius naturæ nostro intellectui ignotæ. Quītā rē cōplēt mūdificatō putri doꝝ hūoꝝ: rectificatō mēbri: īmo sit prima intentio alterare malam cōplexiōem: adæquare materiā: ad expulsiōem expellere: & cōfortare stomacum & epar: & hoc complet oēm rem huius curæ: sequestrare humores nociuos: ponere eos in necessitate: & faciliter sie turbatōe naturæ expellantur. trahere mate-riam ad oppositū p conuenientes regiones: & maxīe per eam partem qua natura utebatur ante rebella tionē huius humoris. facimus hoc cum urinarum prouocantibus: & clisteribus & flebothomiis uenaꝝ manuuȝ in extremis subtractione sanguīs a cōcauitatibus peduȝ cuȝ sanguisugis: uētosis: sequestramus & digerimus. oppilatōes sedamus cū sirupis: emplastris: dieta lauda-bili: in quāto & q̄li & proprietate: & gaudium hilaritatis īiungimus omnino. G. electuarium ualens ad debilitatē epatis mundificat cana les epatis: fellis: & subtiliat hūorē: prouocat urinam: confortat epar cōfortatiōe magna. ℞. ligni aloes: ros. spicæ nardi: cynnamomi: reu-barbari. an̄. ʒ. ii. laccæ: garios. an̄. ʒ. s. assari: anisi: maioranæ: masticis: gra norum balsami. an̄. ʒ. iii. fu. meu. squinanti: spodii. an̄. ʒ. i. confice cū aq̄ decoctōis ligni aloes: & spicæ. Dosis. ʒ. i. usqȝ ad. iii. Sirupus ex in uentione nostra adæquās materiā nociuam ut expellatur mūdificās epar: & malitiam fellis per uesicā: extinguit audaciam coleræ: fugat febrem omnino: rectificat effigiē: eo quod mēbra harū ægritudinuȝ rectificat: si deus uoluerit. Non re darguatur a stolidis medicis hoc uerbum si deus uoluerit sæpe re-petēdo oīa uelut fumus deficiēte igne deficerent: & uelut pluuia recedentibns nubibus euanesce-rent: si modicum sua quiescer& īfluētia. ℞. scariolæ: saluiæ: portul. capill. uener. scolopendriæ: eupato rii: lupuli: saxiphragiæ: epaticæ ra-dicum foliorū & florum cicoreæ: radicis apii: feniculi: brusci: sēpui-uæ: tamarindorum ru. & uuarū cuȝ teneritate sua. ℞ ros. quæ habent folliculum cum pomo ītrinsecus rub. ad moduȝ cerasi: quidā tradūt eā genus solatri: hēnt ramula sua prærogatiuā super oēs medicinas de mundo in prouocando urinam

& lapidem ex uesica repellunt. ℞. solatri dōestici: folior℞ salicis. añ. M. ß. se. coīu₃ portul. apii: feniculi: anisi subtilissīe puluerizatorū. añ. ʒ. iii. florum boraginis: psilii præparati. tamaricis: uiol. ro. añ. ʒ. ß. sādal. al: & ru. berberis: bdelii: calami aromatici: spodii: masticis. añ. ʒ. i. succi plantaginis dispumati: succi fumiterræ: succi thimi: succi apii: succi pomi acetosi: succi scariolæ & pomi terranei pfecte dispumatorum. añ. ʒ. iiii. reupōtici. ʒ. iiii. reubarbari præparati & electi secūdū doctrinam meam. ℥. i. ß. camphoræ ʒ. i. zucari boni. lb. iiii: in fine sui aroātizetur sirupus. ℞. ligni aloes: spicæ: gariof. cynnamōi. añ. ʒ. ß. aceti infecti musco. ʒ. iiii. Dosis. ʒ. i. usq₃ ad. ii. cū aqua cicoreæ uel aq̄ lactis capra℞ de mane āte lucē emittāt: si possibile prius fuerit superflua primæ & secundæ digestionis: ut naturam inueniat exoneratā & excitatam. Sirupus in materia epatis calida sīpliciter refrigerās mēbra supcalefacta & epar: audaciā fellis & coleræ extīguit: & ē mors febrium: & releuat infirmu₃ ab ecthica & icteritia: si deus uoluerit sanator cunctorum morborū. ℞. berberis: florum boraginis: florum & foliorum cicoreæ: foliorum & seminum scariolæ & portulacarum: psilii conquassati in aqua frigida: epaticæ. añ. ℥. i. plātagīs: pīpinellæ: semperuiuæ: solatri. añ. M. ß. succi epaticæ: succi cicoreæ: succi scariolæ siluestris & domesticæ: succi sēpuiuæ. succi apii depurati. añ. ℥. iii. spodii: sādal. se. coīu₃ mūdatorū añ. ʒ. iiii. camphoræ. ʒ. i. ß. aceti. ℥. iiii. uiol. ros. añ. ℥. i. zucari. lb. ii. Dosis ℥. ii. in aurora cum aqua frigida: & caue ne sit infirmus cu₃ oppilatōe splenis uel epatis: nec sit senex assumens eum. febricitantibus sola colatura detur de mane sicut dictum est: & modicū āte accessionē fe. si uolueris eam abbreuiare: & in fine poxismi potus trium. ℥. Da cū frigida extinguit tertianā duplicē & febrem incendiosam si deus uoluerit. Dixit Agazo expimētator magnus de ciuitate athenarū lacca remou& oēs oppilatōes epatis: & decoctio gazit cu₃ lacca & spodio curat in paucis diebus omīno oppilationes epatis: & maximum iuuamentum afferens habentibus hydropisim. Electuariū contra oēs oppilatiōes epatis ātiq̄s ex crossa materia: & cōfert cerebro & stōaco & oībus mēbris interioribus apit uenas mesaraicas: & est potēs prouocare urinas in educēdo proprie materias contentas in epate & regionibus suis. Curat hydropisim. ℞. radicum lilii cælestis: agarici: armoniaci: calami aromatici: laccæ: assari: rosarum: spicæ nardi: cynnamomi: ligni aloes. añ. ʒ. viii. gassit: fisticorū: gūmi hederæ: aristologiæ: añ. ʒ. iiii. masticis. ʒ. ii. florū camēllæ ℥. ß. se. ēdiuiæ: spodii. añ. ʒ. iii. puluerizentur & conficiantur cu₃ uino & melle. Dosis huius magni antidoti sit. ʒ. iii. cum decoctiōe radicū

lilii cælestis:& gassit remouet opilationem omium nutritiuorum mēbroru3:& maxīe epatis & fellis: & remou& fortes dolores epatis: & iuuat hydropicos īmo sanat eos adiutorio dei. Dixit Gal. fu meu. lacca subtilissime pulverizata cu3 decoctōe isopi & saturegiæ. Dosis ʒ.i.ē sūma medicinaꝝ ī prouocādo subito urinam:& expellit aquositates crossas contentas in epate & rēibus:& proprie materiā diuturnā crossā & sie febre. Succus gassit & lupulorum cum bono & electo agarico est medicina magna in remouendo oppilationes quaslib& epatis:& maxīe ex frigida causa & antiqua. omīs enim materia longo tempore diuturnata tāq̄ frigidus calido medicamine curatur:remouet magnos dolores: & sanat epar a langoribus suis: si deo plac&. Alex. sirupus utilis habētib3 epar supcalefactū:& coleras exuberātes in chistinfellis:extinguit acumen eius & mūdificat. ℞. succi ēdiuiæ: succi plantaginis:lupuli:fumiterræ. añ. lb. iii. depurentur & bulliāt cū: lb. ii. aquæ frigidissimæ:in qua fuerit quātitas reubarbari boni & modicu3 spicæ nardi diebus. ii. & uas huius aquæ cū reubarbaro sit nouū:& mittatur suspēsū in puteū aquæ frigidissimæ:bulliat ī hac aq̄ usq3 ad cōsūptione3. lb. iiii. aquæ colatæ a reubarbaro & zucaro. lb. i. Dosis. ʒ. ii. cū aqua frigida ieiuno. Potio nobilissima ex inuentione nostra purgat quancunq3 epatis & chistis cōtētā & adhæsas materias: membrum rectificat:canales eius abstergit:oppilatiōes eius rapit:& oppōit se medicinæ frigidæ & calidæ & compositæ. ℞. reubarbari recētis sine adulteratōe. ℥. iiii. pone ex ipso in sirupo uiol. ℥. v. p. iii. dies & cū eo spicæ. ʒ. s. collato sirupo sigillata ē anima in eo & relicta aīa reubarbari:subiūge cu3 sirupo pulpæ bonæ:cassiæ magnæ electæ: tamarindoꝝ recētiu3:zucari primi añ. ʒ. ii. in forma trocis. ʒ. i. s. Et sit Dosis. ʒ. iii. trocis. usq3 ad. v. & poteris colare sirupū a substātia oīum medicinaꝝ. Sirupi huius nobilissimi. ℥. iii. da cu3 aqua lactis caprarum in matutinis primis:& custodi potionatū tuū sollicite:liberabitur data potione si deus uoluerit. In senectute epīs ægritudīe & omnium principalium & maxime forensium menbrorum a uiis primæ expulsionis danda est medicina quando itur dormitum prima digestione completa:ut dicta medicia cū cibi aīa & subtili substātia ad mēbra rēota portetur:& detur in pillulis quarum est hæc cōpositio. ℞. reubarbari boni. ʒ. vi. mānæ electæ. ℥. i. pulpæ tamarīdo. & cassiæ. añ. ʒ. ii. omnium generum mirobalanorum recentium sine ossibus. ʒ. iiii. spicæ nardi. tr. i. laccæ. ʒ. ii. confice cum succo thimi. Dosis earum ē pillulæ. xi. usq3 ad xvii. post cibum hora dormitōnis attrahūt & erradicāt materiā:post a gibbo epatis ad intestina & est

medicina propria in oī ægritudīe epatis fellis & omni materia proprietas qdē eius oppoītur coleræ in substātia intolerabili cōplexio substātialis flegmati in substantia materiali & omni materiæ mistæ: confidas in huiusmodi potōis uirtute: sanat cunctos epatis lāgores si deo placuerit. quando ex crossa uētositate propter perfidā oppilationes retētā dolores generātur terribiles: & times debellationem uirtutis acumine doloris: nō tardes balneare infirmū nudus febre & apostemate: placat eīm dolores caliditas dulcis balnei: poros apiendo uentositatis affectus & oppilatōis causamq doloris remouet: & effugat. non tamen assiduandus est balneū nisi ī tali necessitate ex foliis. ro. sit balneū aquæ dulcis & camemillæ infrigidatum. Clistere conferens ægritudibus epatis. ℞. lupulorū. uiolarū: fellicinei: sabbucorum. ān. M. i. cassiæ: zucari uiol. ān. ℥. i. olei uiolacei. ℥. iii. butiri recentis. ℥. i. salis indi. ℥. i. ut associetur ī calida materia. Clistere ex aqua lactis caprarum cocta modico aniso pulverizato olei uiolacei. ℥. ii. est sublime in prouocando urinas & dolores quorum mater ē uētositas: & oppilatōes remouet. Clistere in materia diuturna & maxīe frigida. ℞. lupulorū: ebulorū: foliorū sabbuci uiol. ān. M. i. agarici. ʒ. iii. ieræ G. aīsi pulverizati. ℥. i. been. ℥. ii. salis: mellis & olei ad sufficietiā. Hip. Sirupus utilis epati inflāmato & passioni oppilationi uenarum. ℞. florum tamaricis: berberis. ān. ℥. ii. endiuiæ: epaticæ: scolopēdriæ: apii lupulorū. ān. ℥. i. girasolis. M. i. sandal. al. & ru. ℥. i. zucari. lib. ii. Dosis est. ℥. ii. ieiuno stomaco quotiens sitiuerit sitim extīguit: epar rectificat: & confortat: datur cum aqua cocta. Pillulæ Hippo. contra oppilatōes epatis & ægritudines inueteratas. ℞. agarici. ʒ. ii. sene. ʒ. i. aloes bōi optī. & loti. ʒ. iii. bacchæ: florum tamarisci. ān. ʒ. i. masticis. zz. ān. ʒ. i. reubarba. spicæ. ān. ʒ. iii. cōficiātur cum succo fumiterræ. Dosis a. ʒ. ii. usq ad. iii. Filius Zachariæ Modus ēplastri refrigerātis epar īflāmatū & fel co. ℞. sādal. ʒ. iiii. masticis. ʒ. ii. sēpuiuæ tritæ. ℥. i. farinæ ordei interiora trium ouorum cāphoræ. ℥. s. olei ro. aquæ ro. succi solatri: succi uerbenæ. ān. ʒ. ii. aceti. ℥. i. utatur hoc liquore sup epar a tertiis usq ad uesperas lera descriptōe Cōstātini medicina benedicta: & maxime in acutis febribus multæ caliditatis sitim extīguit: ebullitōes sanguīs: īflammatōes epatis fellis: corporis: stmoaci: & oēs īflāmatōes sedat: cuius hæc est permistio. ℞. rasuræ costi boni. ʒ. iiii. tamarisci. ʒ. v. medullæ cassiæ. ℥. iiii. zucari. ℥. v. succi endiuiæ: succi apii: succi malorum dulcium acetosorum ramorum: succi acetositatis citri. ān. ℥. iii. foliorum lupini: capillorum uener. ān. ℥. ii. prunorum siccorū numero. c. mirobal. ros. ān. ℥. i. spicæ. ℥. iii. decoquantur ī. lib. iii. aquæ fontiū usq

225

ad.lib.i.ſ.& proiice zucari.lib.ii. aceti boni.lib.i.& coque bullitõe i.& demerge ſuper illud:& coque cum melle ad ſpiſſitudiẽ3. Vltimo proiice in medicamine ſandal.ru. ſpodii:Karabæ:berberis:ſe.portul. ſe.acetoſæ ãn.ʒ.iiii.ligni aloes.ʒ.ii. cubebæ.ʒ.iii.cãphoræ.ʒ.i.repone ĩ uaſe uitri ẽ medicamẽ nobile.Do ſis.℥.i.uſq3 ad.ii.cu3 frigida & hoc in æſtate.Dixit Auemus de ſĩplici aqua decoctõis corticis exterioris fiſtici mundificat canales epatis: & maxime confortat ſtomacum. medicamẽ magnũ & maxĩe ĩ ægritudinibus diuturnis epatis & ſalſo flegmate & lepra.℞.fumiterræ:ſe nis lapatii:ſeminum abſinthii:ſcabioſæ ãn.ʒ.viii.oĩu3 mirobalanorũ ſine oſſibus ãn.ʒ.v.ieræpigræ. G. ſucci ro.ãn.℥.i.thimi:epithimi:macis:& ſenæ ãn.ʒ.vi. reupõtici.℥.i. mannæ:pulpæ:caſſiæ:tamarindi ãn. ℥.iiii.reubarbari boni.℥.ii.cõficiatur ſirupus.℞.laccæ:ſpodii ãn.ʒ. iii.ſpartanæ.ʒ.i.pollipodii:aniſi ãn. ℥.i.eupatorii:epaticæ ãn.℥.i.miſceatur.Doſis.℥.ſ.cu3 aqua lactis caprarum. Vnguentum refrigerans epar acumen fellis & febrẽ caliditatis magnæ.accipe aſſũgiæ porcinæ recẽtis quãtitatẽ quã uolueris: lauetur cum aqua calida decies & totiẽs cum frigida:poſtea teratur cu3 ea & incorporetur roſ.reubar barũ ſecundũ quantitate3 ſandali boli:ſpodii: cãphoræ pars.x.cæræ albæ.ʒ.ii.olei ro.ſucci ſemperuiuæ ãn.ʒ.iii.coq̃ntur cũ maxĩa facilitate & coletur:ẽ mirabile ubi oport&. Inquit expimentator ſuccus epaticæ cum albo ouorum agitatus miſtus per.x.dies ieiuno aſſũptus curat malitiam epatis & fellis:eſt eĩm efficax & probatũ in icteritia: ſi deus uoluerit.Inquit theſaurus ſuccus ſempuiuæ pars.x.mellis ps i.aceti pars.ſ. bullitis ad partem mellis.ſ.eſt medicamen efficax in calida & frigida cauſa.Ite3 ſirupus quo utuntur nobiles remouens oppilatões & caceſiam & icteritiã extinguit febres magnæ inflãmatõis.℞.ſucci ẽdiuiæ:cicorei:pomi terranei: ſucci ſemperuiuæ: apii: epaticæ ãn.lib.i.depurentur ſucci cum ſuauitate:& fiat ſirupus cum aceto zucaro albo duro:aromatizentur cum.ʒ.i.gariof.zz.tr.ſ.cynnamomi.ʒ.ii.Doſis.℥.ii.cum frigida extinguit acumen & audaciam fellis ſitim ualidã:& obuiat oĩbus accidentibus coleræ & effectibus: ſi deus uoluerit. Pillulæ de reubarbaro contra oẽs epatis ægritu dines magnificæ & ſufficiẽtes in oĩ quo hoc mẽbrũ indig&.℞.pulpæ caſſiæ:fiſtulæ recẽtis:pulpæ electæ tamarindoꝝ:mãnæ probatiſſimæ: ſpodii ãn.ʒ.ii maſticis.ʒ i.ſeminum plãtaginis:ſe.abſinthii:florũ nucũ caducoꝝ:ſpicæ nardi ãn.ʒ.i.ſ. reubarbari recentis ad pondus ſingu larum reru3.Reubarbar.ponatur in aqua lactis puluerizatum cum ſpica:& confice pillulas.Doſis ẽ.ʒ. iii.uſq3 ad.iiii.

DE AEGRITVDINIBVS .ET

OPPILATIONIBVS.SPLEnis.

Vra harum ægritudinū sūt.iiii res.Prima est solicitudo:ut mundificetur corruptio eius.Secunda est ut confortetur & rectificetur hoc mēbrum:& fiat minera mere laudabilis : & non recipiat corruptum immo repellat.Tertia res est regimen cōtra adæquatōem causæ eius quod ē ī eo corruptum:& dilatare uias circūadiacentes ei:& ponere materiam in necessitate facilimæ expulsionis: mollificare faciem mēbri extrinsecam.Quarta res est ut sit psona parcissima auaritiæ cibi & potus:& maxime oīum liquidorum & uaporosæ substantiæ: immo sit tua magnifica intētio & prima in ordinādo dietā parcissimā & laudabilē in quāto & quali & proprietate . Primum modum cōplet subtractio materiæ ad diuersum & mundificatio:& uerificatio stomaci & epatis ē huius materiæ & scopa & receptaculū melācolici humoris & maxime omīum superfluitatum epatis crossarum:& ideo prima intentio ē mūdificare epar:cōfortare uirtutes sanguinis gelidi:ut secūdū exigētiā mebrorum hūores assimilet:rectificare primā digestionem:secūdam:& tertiam:& quartam:& hoc membrum in sua innata cōplexione:ut sua uirtute īpugnet humoribus cōcurrētibus ad mēbra debilia:& accipiat quod auarissime natura sufficiat:& quod assimilare potest præter læsionem facimus hoc cum auxilio dei cum flebothomia saluatellæ utriusque manus & uenæ pedis sinistri poītæ iuxta minimum digitum & rectificātibus cōplexiōes epatis:quorū memoria ē ī tractatu de passiōibus epatis:& maxīe quæ habent a proprietate conferre cōplexionibus diuersorum mēbrorum:ut coriādrū portul.scolopēdria:bucea:cortex:& fructus tamarisci: grana hederæ:ditamus:endiuiā.Secūdā tertiā &quartam rem complēt adæquādo materiā &rectificādo mēbrū cibis medicinalibus & medicinis cibalibus regantur cibo expoliato ab humiditate & omni uiscoso : non appropinquent pani azimo frixo & quicquid est de pasta:triticum coqnatum:&quicquid est crudum:& fugiant oīa poma & carnes porcellorū iuuenum:agnorū:habeant odio nocturnas coenas & pisces & carnes:& maxime ex sale induratas & repentina cū festinātia cibi masticato ē materia cārum oppilatōum masticatio ī ptes subtilissīas.cibi potus suauissima gurgitatio in lābēdo ē causa uelocioris digestōis & longioris uitæ.dormire statim post crapulam multum noc&:diligant uinum subtile odoriferum nihil uel parū mistū aquæ magnetis uel ferro alterata ignito.nihil bibat inter prandium & coenam:panes sit optime fermētati & parū saliti:carnes animalium & auium degentium in aquis est& cōtra & puersum hoc mēbrum rectificare:&alia quibus inimica huius amica

226

ſunt cõmittere nobiliora oblitu3: laudabilius ẽ diuturnare q̃ p̲dere carnes p̲dicũ: agnoꝝ: auiu3 p̲uaru3 multaru3: faſianorum: gallinarũ: & pulloru3: aqua lactis capraꝝ cum epatica epithimo & ſene eſt medi cina benedicta adæquans materia3 oppilantẽ: repellẽs ea3 q̃q̃ paulati3 fit eius operatio in purgando: ĩ eſt ei proprietas & cõplexio purgare coleram nigram & generat mine-ram gaudii: & non facit ſcãdalum alicui mẽbrorum: & in cõplendo rem primam balneamus corpus & euacuãus cu3 medicis euacuãtib3 coleram nigram & medicinis pro prietate dotatis: & forte ĩ fine rei mãdamus cauterizare: nec nõ uſq3 ad proprium mẽbru3 mũdificato corpore deuenimus cum uẽtoſis & ſanguiſugis: prouocatio fluxus ſanguinis menſtruoru3 & hemor-roidarũ eſt de intentõe rei primæ: & q̃a de ocioſis mẽbrorũ eſt bene ſe hab& ad diſtempata magis q̃ ad temperata: tẽperatæ complexioni tẽperatu3 mittimus nutrimentu3: calida calidis gubernantur: ſicca ſiccis: frigida frigidis: nocẽtur ue ro immoderato uſo ualde affinis hũanæ naturæ calidis gubernãtur nec nocentur a frigidis uſu raro & moderato. frigida quidẽ cõplexio & ſicca quia calidioribus extranea rectificatur frigidis gubernatur: & nocere ab eis uſu continuo ad remotionem oppilatõis ẽ primu3 uias aperire & ãpliare & habilius dura labitur materia. facit autem hoc omne quod generat gaudiu3 & lætitiam cordis aſſæ & ſiler mõ tanum antimonium magnes lapis lazuli præparatus eſt ex maxime remouentibus oppillationẽ exer-citium moderatu3 delectabile eſt de ĩtẽtõe primi modi huius curæ.

Dixit. G. ægritudines melancolicæ nõ niſi forti medicina remouẽtur: uelut neruoꝝ materia hoc põdus cibi & potus quod aſſumũt hodie aſſumant cras. Dixit Affrani aqua in qua decocta eſt radix iris remo uet oppilatões omnino antiquas: & eſt fortis operationis. Dixit. Ga. decoctio abſinthii & cẽtaureæ mi noris eſt medicina maxima in re-mouẽdo oppilatões ſpleĩs: educit utrãq3 coleram & maxime aduſtã: aperit uias: adæquat materias ad expellendum: & fortaſſe confortat mẽbra mittẽtia materiã in ualore3 oppilatõis: & eſt de intentione rei ſecundæ ad ſtomacũ & epar. Medi camen magnum diſſoluens ſplenẽ duru3 attenuãs eius magnitudĩe3. ℞. arõatici ℥. iiii. florũ camemillæ: florum aneti: florum tamaridi ãñ. ℥. i. radicis capparoru3: carui: grano rum balſami: granorum tamaricis rubeæ ãñ. ℥. ii. ſqllæ aſſatæ ℥. iii. ſco-lopendriæ: ariſtologiæ ro. ãñ. ℥. ii. conficiantur cum melle: & dẽtur ex eis ℥. iii. cu3 aceto ſic præparato ſpartanæ ℥. ii. mittantur in. vii. ℔. aceti boni: & bulliant uſq3 ad. iiii. ℔. Sit doſis in medicinis ℥. ii. uſque ad. iii. cum. ii. ℔. huius aceti in hora dormiẽdi egreditur uirtus huius

medicaminis usq; ad profundũ:& absconsas materias huius membri melãcolicas aperit:attenuat & cõsumit materiã rebelles; & sepultã. Sirupus ex ĩuentõe nostra uiolãs & debellãs pfidas oppilationes & antiqs:ponẽs materiã matrẽ oppilatõ; in uiã expulsiõis ĩmo expellit eã:mẽbra rectificat:&est potẽs in omni oppilatione nutritiuoru; mẽbroru;:cuius hæc ẽ descriptio. ℞.absinthii:radicis iris:cẽtaureæ mioris scolopẽdriæ:radicis cappa. & fructus eius:&fructus tamarisci eupatorii:hasce:isopi montani añ. ʒ.ii.aristol.lõgæ & rotũdæ:corticũ prassii:ditami:florum camemillæ: anisi añ.℥.i.ellebori ni.℥.i.ʓ.mastícis:serapini:galbani:oppopo.lapidis lazuli præparati:squamæ ferri: myrræ electæ:gũmi hederæ:laudãi añ.℥.i.gariof.cubebæ: macis:galãgæ cynnami añ.ʒ.iiii.cu; qbus aromatizetur sirupus in fine sui epithimi:sene:agarici añ.℥.ʓ.succi radicum ebulorum:succi cucumeris assi añ.lb.i. magnetis.℥.i. aceti.℥. iiii.zucari.lb.iiii.Dosis.℥.ii.usque ad.iii.cũ aqua scolopendriæ in stomaco uacuo quãdo itur dormitũ: & maxĩe si oppilatio fuerit cũ diuturitate tẽporis figurata ĩ mẽbro sanat hæc mediciã:si deus uoluerit. Democritus dixit fructus hederæ folia & gũmi eius a proprietate remouent oppilatiões epatis & splenis ãtiquas:& fit ex puluere foliorũ tragea laudabilis quæ assumitur in cibo & omni hora. ℞. pulueris prædicti.℥.ii. anisi.℥.i.limaturæ argenti.℥.ʓ.auri boni.ʒ.iii. ambræ.℥.i.magnetis subtilissime puluerizati.ʒ.ii.gariof.cubebæ:macis.zz.gũmi hederæ añ.ʒ.i.zucari boni.lb.ii.& bibatur post ĩmediate parum boni uini uetustissimi:ẽ medicamen regum & magnorum dominoru;.respicit cor & mẽbra prĩcipalia:generat gaudium:& est medicamen diuinũ in remouendo oppilationes cum gaudio naturæ. Pillulæ resoluentes oppilationes epatis & splẽis & hydropisis circa principiũ. ℞.rauedseni.ʒ.v.armoniaci:serapini:bdelii añ.ʒ.viii. laccæ.ʒ.i.oppopo.ʒ.iiii.mezereon.ʒ.v. turbit:spicæ:polii:aloes añ.ʒ.v.masticis.ʒ.ii.omnium mirobalanoru; añ.ʒ.iiii.lapidis lazuli abluti:epithimi:ellebori ni.salis indi añ.ʒ.ii. ieræpigræ.ʒ.x.dissolue gũmas cum uino:& forma pillulas. Dosis.ʒ.ii. cum aqua casei.Vnguentu; exptu; ad dolores & oppilationes splenis & duriciem in eo & dolorem matricis. ℞.bdelii:masticis:galangæ: armõiaci:aloes:colophoniæ:mellis añ.℥.iii. terebintinæ.℥.ii. serapini: storacis liquidæ añ.ʒ.viii.cæræ citrinæ.℥.iii.succi ciclaminis : succi absinthii añ.lb.i.olei camemillini lb.i.butiri.lb.ʓ.terenda terãtur: & liquefiant liquefacienda:& icorporetur unguẽtum quo ungatur splen cõtinuis diebus:mollificat ipsum & rectificat & reducit complexionẽ eius & cõficitur cæratũ: &rẽouetur a mẽbro dieb; multis.

227

Dixit Diascorides ciclamen secũ dum oẽm modum administratõis eius super membru₃ est medicina probatissima:& experta in sedãdo oppilationes:& mollificat & attenuat splenem inter oĩa medicamĩa succus eius cum tantundem aceti mellis & cæræ partes.iiii.ad spissitudinẽ mellis & cæræ bullitu₃ est medicamen probatum in oppilationibus antiquis splenis.

DE HYDROPISI ET EIVS SPECIECVS.

Ydrops & species eius dixit Gal.oẽs uniuersaliter generantur errore uirtutis:sanguinis generatiuæ cum cessauit ab actiõe proprie:& deest ei complemẽtum eius:uelut ei₃ nocumentũ in uirtute accidit stõaci digestiua fortasse paruum:fortasse magnum : simul etiam est in epate: & nocumẽtum accidẽs in epate est ex causa in eo etiam & in stomaco.hæc eni₃ duo mẽbra cũ aliquod accidẽs recipiũt qa naturæ instrumẽta ut nutriãt cõplexionem corporis & cursum mutant naturæ.Et dixit Hip.Hydropisis nascitur ex iliis &lumbis & est eius propriu₃ accidẽs fluxus uentris:neq₃ p hunc fluxu₃ detumescit uẽter:nec dolores sedãtur ilium & lũbo℞: & hæc est fallacia uenarum guedegui:cum eni₃ non seruiũt epati more solito propter debilitate₃ & oppilatõe₃ acqsita₃: reman& cibus ĩ ieiuno & minutis intestinis:quæ cũ grauantur cibo expellere ipsũ moliuntur penitus ad ĩferiora:quare fit ut accidat fluxus uẽtris:& corrũpitur cibus & conuertitur in colerã malitia mẽbroru₃ apostemato℞ apostemate calido habẽtibus hãc dispositõe₃: & fit mordicatio uehemens mordicans eã continue ad expellẽdu₃ retentũ in eis:& uẽter illo℞ totus est apostematus:& ẽ dolor fluxus eoru₃ propter apostema calidum: uẽtris ĩflatio propter uẽtositatẽ retentã:& est causa ho℞ accidẽtiũ doloris & uentositatis ĩflãmatõis error & debilitas uirtutis digestiuæ &expulsiuæ.G.hydropisi₃ simpliciter epaticã hæc accidentia nõ sequuntur:nec attrahitur fluxus: sed fortasse accidit in fine:cu₃ fæx cibi moratur ĩ corpore eius:cuius ratiõe inflatur uenter eorũ multũ propterea qa pars eius resoluitur & respirat propter decoctionem tãtæ adustõis.Et dixit Gal.se ipsũ prouoc& ad tussim habẽs hydropisim epatis: & cum non iuuatur abstineat a tussi. Et dixit Hippo. Hydropicus cui accidit tussis propter exuberãtiam multæ materiæ nutritiuoru₃ usq₃ ad spiritualia & canales pulmonis propinquus est morti.Hydrops cum fe. & fe.cum ea multum facit ad maiorẽ errorẽ uirtutis sanguinis generatiuæ.Et sunt.iii.hydropisis spẽs propriis noĩbus a medicis appellatæ:asclites:timpanites:& hiposarca.& quarũlibet specierũ causa est defectus & malitia uirtutis epatis sãguinis generatiuæ:q̃q̃ hoc a splene magis

q̃ ab epate causetur:& hoc ab iliis magis q̃ ab epate. Ad hydropisis consumatõe; epar:stomacus:splen:& alia adulterantur:& consumunt eius ultimum gradũ:& consumũt ipsa malitia epatis stomaci guedegui &splenis:omĩno cõcomitatur in onere flegmatis & cõtrarii cõtinuantur ad se inuicẽ hæc mẽbra & eade; regione cũ ipsarũ uirtutu; digestiuaru; stomaci & epatis correlatiua pditio:&hoc accidens sequtur fluxus quasi qualib& spẽru; hydropisis maxime in fine:illã autẽ prius ex iliis falsitate guedegui:& uirtutis sanguĩs generatiuæ nõ attrahentis nutrimentum ab eis secundu; præteritã cõsuetudĩem. & sequitur hanc speciem usque ad mortẽ:uelut umbra corpus. Scripsimus aute; in tractatu epatis & splenis magnã partem huius ægritudinis curæ maxĩe circa prĩcipiũ. nam quorum iam consumatus est hydrops cum diuturnitate tẽpo℞ in corpore infiguratus aĩæ grauat officia:spiritus extĩguit ardorem: debellatur natura regens custodit corpus relĩqmus. neq; onus illo℞ curæ suscipiendum est:maxime cũ spiritualia læsa nõ dubitas:quo℞ fe. non sepatur:& mala accidentia iam ĩualuerunt:& inimicatur cib; & uirtus appetitiua: & continue languent bibere aquam frigidam: est res non recipiens curam. Cura huius ægritudinis est primum in uita laudabili. Secunda coarctat materiã. tertia abscindit eã. quarta rectificat mẽbra mãdãtia materiã: &maxime uirtutem sanguinis generatiuam:quorum malitia coacta fuit ægrotare. Quinta corrigit accidentia:& ẽ hoc aliquãdo proptea ut obuietur piculo accidẽtiũ. Primum autẽ esse complẽt administrationes regiminum in. vi. generibu; rerũ de qbus est elegãtior cibus siccus uino calido affinis & cõtrarius cõpoĩtus febricitãtib;: & aer sine paludibus & aquis & cadaueribus mortuorum. Cibus considerãdus est in quanto & q̃li & proprietate sicut proprie cib; boni nutrimenti &pmutabilis nõ generatiuus uentositatũ:nec sumatur secundum appetitum. Inquit Diascorides puluis isopi attenuat uentrẽ hydropici. Pisces & omnia liquidorum genera sint eis molesta:& diligãt corporis exercitiu;: & carnes uulpinæ & castratinæ pdicum & caponu; dilectæ:& quæ hoc cursu procedũt panis cũ aqua pluuiali cõfectus salita inqt macer galista est efficax. Vinum ĩpmistu; subtile odoriferu; & stipticitatis & ponticitatis parũ habẽs:& esset elegantius uinũ ebulatum & uinũ cum sene:secũdum doctrinam nostram dulce &crossum est malum: & si deb& pmisceri associetur aq̃ mellis. Vitẽt aũt potu; sup repletionem & potum omẽm aquæ:& fugiant aquam tanq̃ basiliscum:& elegantius ei ieiunium repletõne: & abstinere super sitim & famem ẽ bonum:primum & noc& quies

228

ante & post cibum: & mandatum est secundũ legem cibum & potũ certo pondere eis propinari angu stia: tristitia dolor: & solicitudo la boriosa: uitetur eupatoriũ: & ruta est eis cibus medicinalis. Secundã rem cõplent quæ materiam cõple xione & proprietate adaptant: ut eius facilis fiat expulsio: qualia sũt oximel squilliticum narcoticum aqua lactis bullita cum epithimo & sene succus se. maturo℞ ebulo rum resolutus cũ pulpa cassiæ & proprie hydropisi ex causa epatis & sirupus eius: cuius hæc est cõfe ctio. ℞. succi se. ebulorum se. matu rorum sabbucorũ ãn. lb. iiii. succi eupatorii: succi endiuiæ ãn. lb. ii. pulpæ cassiæ: tamarindorũ recẽtiũ ãn. ℥. iiii. zucari. lb. iiii. arõatizẽtur in fine sui cũ hoc quod ℞. galãgæ: gariof. zedoariæ: masticis: croci ãn. ʒ. iiii. Dosis est. ii. uel. iii. ℥. cũ aqua mellis squillitici ĩ matutinis oxi mel de pollipodio: aĩso: & agarico: & est efficax medicamen: & ponens materiam in necessitate expellẽdi & similia. Tertiam rem complent euacuationes decentes habentes prærogatiuã proprietatis maioris educendo hãc materiã qua℞ fama & mẽoria rememoratur. Clisteria leuia & acuta suppositoria & ẽpla stra super umbilicũ & balnea lau dabilia salita: & sulphurea: & caute ria prouocatio hemorroidarum & menstruorum: euitẽt omne genus flebothomiæ: & forte in fine pur gato corpore & poĩto ĩ uia salutis aperitur saluatella. Cauterium non appropĩqtur speciei timpanitis: nec asclitis penitus. nam illud est mortale quando tu iam medicatus es hãc speciẽ hydropisis tĩpanitis cum medicinis rememoratis & re memorandis: & non consequeris curationis effectũ. tunc consydera si infirmũ consecuta est debilitas: aut ẽ cũ eo infirmitas aliq̃ præter hydropisim: aut si sit cum eo tussis: aut uẽtris solutio: aut similia illis: tũc caue ne mediceris ei cũ ferro: quoniã illud est timor. Si aũt est in uia salutis aperiatur saluatella: & si car& omni ægritudine præter q̃ sola hydropisi. si aũt nõ est puer neq; senex tunc modus cauterii ẽ dilectus: & elongari cũ sectõne ab ũbilico si hydropisis fuerit ex pte ĩtestinorũ quantitate. iii. digitorũ ad inferiora ĩdirecto eius sup pe ctinem. si propter ægritudinẽ epis sit sectio tua sinistra ab umbilico iii. digitorũ: si propter ægritudĩem splenis sit sectio in latere dextro eadem quantitate nec iaceat sup locum sectionis infirmus ne currat humiditas plurima ad locũ debilẽ & perfora cutem: & euacua ex aqua in hora quantitatẽ mediã: quoniã si maiorẽ partẽ euacuares in hora fortasse moriretur ĩfirũs propter resolutiões sui spũs aĩalis aut acci dit sincopis uicina morti: uer℞ ta men euacua ex aqua secũdũ quod significabit tibi dispositio ĩfirmi ex uirtute pulsus eius & ex boni tate fortitudinis corporis: tunc

extrahe īstrumentū: & retine aqm: & itera cū instrumēto die altera: si uides infirmū tolerātem extrahe quātitatem paruam: & fac diebus aliquot: tamen propter timorē si times super infirmum ut dimittas ex aqua quantitatem magnā: cura ipsum cum sepultura in arena calida & sudore multo balneo & sole: & spectet super sitim: & cura ipsum cum medicinis exiccatiuis donec sanetur: & cauteriza si expedit sup stomacum epar & splenem: nō curatiue sed adustiue. Quartam rem cōplent stomaci & epatis uirtutū rectificatio digestiuarū & retentiuarum & mundificatio uenarum guedegui: ut seruiant epati: & epar attrahat ab eis & assimil&: nec praetermittas confortare cor & spūalia ut repellant nociuum nutritiuorum materiae: & respicias matricē secūdum oēm uiam sui adiutorii & uiam uiuificationis: & rectificatōis stomaci & epatis: sicut scire te fecimus. confortamus stomacum cum mastice secundum omēm modum admīstrationis eius: & est medicamen dilectum stomaco cum oleo masticino supaspergēdo puluerem masticis & myrthi & aliis secūdum quod diuersae sunt uētris naturae: sic diuersa sūt genera medicaminū dilecta: sup quibus euigilātissime tua euigil& solertia. Medicamen cōe quod hunc morbum destruit: alteri simili uires addit: & fortasse quaedam uirtus continuo curat: & in diuersis naturis laetificare epar

facit: clarificare sanguīem est potētissimum in cura huius aegritudis. subtile & maxime odoriferū uinum bibere est ex maxime facientibus hilaritatem cordis & epatis: & mūdificat sanguinem a colera: & fortasse facit sanguinem furiosum & colericum: & facit etiam mineram spirituum: reddit irradiosum cor ut influat & irradiet calorē p mēbra: est pabulum cōplexionis qua uita consistit: & corrigitur pane assato posito in eo cuius poros ua porosum ingreditur. Vinum autē subtile & auara manu bibitū confortat uirtutē aīalem & spiritualē: & illuminat potētias sensitiuas & omnia instrumenta aīae & cordis. qui primus uinum de uitibus molitus fuit educere īter sapiētissi͞os est cōputandus. Nā sicut lupinorum amaritudo aqua iniecta tollitur: sic aīae nostrae asperitas uino ebibito in dulcedines est mutata: & facit contrariū eius plus & est ualde dilectū ī malitia guedegui. Quītam rem complent sitis tolerantia nō quia frigida ualde: & aqua lactis caprarum est dilecta in hoc & quaecunque in proprietate & natura spirituali respiciunt: & repellunt accidentia & mitigantia dolorē epīs & splenis & uentris accidentia cū emplastris & clisteribus: & fortasse cum balneis ualde stipticis & cōsumptiuis corpore mundificato. Dixit Diascorides balneum de se. & foliis iuniperi ē efficax. Tyriaca magna cū uino decoctōis betōicae

229

est medicamen benedictum ĩ fine rei & post exitũ:balnei intestina & epar calida oĩum mitigãt dolores iliorum epatis & uẽtris & hydropisi. Oleum de camemilla coctum cum cymmino & ruta clisterizatũ mitigat omẽs dolores uentris ex uentositate & crosso flegmate creatos. succus plãtaginis ẽ medicina magna & efficacissĩa hydropicorũ sedat in eis magnũ fluxũ:& remouet fe.extinguit apostemata intestinorum:attenuat uentrem:sitim mendosã delinit:& cõfert hydropisi causa epatis propria natura & aliis speciebus hydropisis.nam & a proprietate nobili hab& spirare bonũ aerem:& ẽ ex maxĩe iuuãtibꝫ ĩ cura huius ægritudĩs. Medicamẽ Orzelei magnũ cõtra hydropisim:& respicit spiritualia.℞.iris:succi marubii:aristo.ro.& lon.laccæ põdus æquale:conficiantur cuꝫ aqua decoctionis iris & melle:& detur cum aqua decoctionis gentianæ. Inqt Ga.electuariũ iris ẽ multaꝝ utilitatum:& ẽ efficax & mirabile supra hydropisim & debilitatem epatis.prouocat urinam & laxat intestina humores diuersos.℞.aristologiæ lon.&ro.laccæ:squinanti:marubii ãñ.ʒ.iii. ligni aloes:spicæ ãñ.ʒ.iiii. turbit.ʒ.v. zz.ʒ.i. agari.ʒ.viii.senæ.ʒ.ii.iris.ʒ.iii.conficiantur cum melle bono:dentur secundũ uirtutem cũ aqua calida decotõis spartanæ & saturegiæ. Agretius Electuatium cõtra hydropisim & frigiditatem epatis:& est efficax citrino colori:& rectificat digestionem epatis & stomaci.℞.agarici:radicum lilii cælestis:laccæ:aristo.lon.& ro.succi sticados:succi marubii:olibani:succi camedreos:camepitheos:cynnaõmi ãñ.ʒ.ii.folii:gariof.ãñ.ʒ.iiii.reubarbari:aĩsi ãñ.ʒ.v.ligni aloes ad pondus omĩum. Dosis est.ʒ.iii.sanat:si deus uoluerit. Sirupus ex inuentione nostra adæquans materiam & ponens eã in necessitate ad expulsiõeꝫ facilẽ:& respicit epar & stomacuꝫ & spiritualia:& est efficax in omni materia.℞.scolopẽdriæ:capilloꝝ.uen.asparagi:brusci:apii:uel hascæ:isopi:epithimi:radicis cucu.asini:eupatorii:iuæ:marubii:assari:sticados ãñ.ʒ.ii.tamarisci:cappa.gũmi hederæ:sqnanti:ellebori ni.radicũ ebulorum.gentianæ:ditami ãñ.ʒ.iiii.anisi:pollipodii:agarici:aroma.masti.galangæ:serapini:mezereon ãñ.ʒ.ii.uiol.ro.se.coĩum:endiuiæ:portul.coriandri:florũ boraginis:se.absinthii:lapatii:fumiterræ ãñ.ʒ.ii.aceti.ʒ.v. mellis quod sufficit. Dosis.ʒ.ii.cum aqua iuæ ĩ matutĩs est uirtuosus si deus uoluerit. Diascorides dixit magnetis.ʒ.ii.cum mulsa propinatum attenuat uẽtrẽ hydrop.&educit humiditates mucillaginosas:& ponit concordiam membrorum dilectam. Gũmi hederæ cum mulsa datum remouet oppilationes:sedat doloreꝫ:& maxime affert iuuamentum hydrop.si deus uoluerit. Continua super umbilico butiri unctio fortis est

medicina benedicta laxans uentrē sine turbatione naturæ & maxime si iungatur cum eo aliqd colloqn. rapit proprium humorē. Clistere efficax educēs materiā globosam. ℞. radicu3 cucu. asini. ebul. añ. ℥. ii. uiol. lupulorum: rutæ foetidæ: centaureæ mīoris añ. M. ß. butiri. ℥. iii. aceti. ℥. i. salis. ℥. ii. mellis. ℥. ii. olei uiol. ℥. iii. præcedant hæc leuiora. Succus uerbenæ bibitus cum aqua lactis caprarum est ultimum medicamen in prouocando urinā: & sedat tortuositatē uētris dextri Cæratum attenuans uētrē crossu3 & tumefactum. ℞. salis gēmæ: sulphuris uiui: butiri añ. ℥. ii. cæræ terebintinæ añ. ℥. i. rutæ absinthii: cineris quercus: myrræ: masticis: olibāi añ. ℥. ß. urinæ uaccinæ: olei coīs añ. ℥. iiii. est utile si deus uoluerit: Pillulæ maiores de mezereon purgantes omnes hydropicos educūt flegma crossu3 coleram hāc & illā: & euacuant aquā citrinā: corrigūt accidentia expugnant effectiuam causam omnino extirpant iuuant mebra mandantia iuuamento magno quaru3 usus restituit sanitati: si deus uoluerit. Cōfectio. ℞. mirobal. ī genere. absinthii: agari. electi ℥. iii. reubarbari. ℥. ii. spicæ nardi. ℥. i. mezereon triduo ī aceto correcti ℥. viii. serapini: oppopo. masticis: laccæ añ. ℥. i. myrræ electæ: sāguīs dra. añ. ℥. ß. aloes boni epatici ad pōdus omniū quædam gūmi dissoluātur cum uino & informentur pillulæ paruæ. D osis ē pillulæ. xi. ī matutīs magnis. Sirupus magnæ prærogatiuæ proprietate & complexione cōtra hydropisi3 & cōfert paralysi: si deus uoluerit. ℞. se. rutæ domesticæ: origani: isopi: epithimi: macis pētaphilon: zedoariæ: herbi: acori folia salicū: herbæ paralysis añ. M. i. chelidoniæ: myrræ: thimi: fumiterræ: eupatorii: lapatii: cicoreæ: portul. coriandri: gentianæ: altiliæ: eufragiæ: ditami: radicis ebulorum. cucumeris agrestis: brioniæ: ellebori nigri añ. ℥. i. buglosæ: uerbenæ: arnoglosæ añ. M. ß. seminu3 apii se. cōmunium: sabbucoru3: tamarī. mezereon ebulorum omniū añ. ℥. ß. macis: myrræ: magnetis: serapini: armoni. laccæ: spicæ: gūmi hederæ. gariof. galangæ añ. ℥. iiii. tamarisci lb. ß. aceti. ℥. iiii. zucari. lb. iiii. Dosis est. ℥. ii. in matutinis cum aqua eupatorii & masticis educit humores diuersos uiscosos & cōpositos & ē sicut bezaar huius ægritudīs: & aliarum ut eius cōpositio ostēdit. Balneum laudabile. ℞. aquæ currentis olei oliuarum æquo pōdere: arenæ gipsi salis añ. lb. ß. sulphuris lb. ß. baccharu3 lauri uiol. ros. florū rorismarini añ. lb. ß. niagis cōsuit ꝗ dissoluat. dissoluit & resoluit uentositatem: supcalefactionem refrigerat. infrigidatas calefacit. rarefacit flegma ībibitum in neruis confortat substantiam hydropicos omnino extenuat: consyderetur uirtus morbi. & ē utilis ieiunio stomaco.

230

DE DOLORIBVS VENTRIS ET INTESTINORVM.

Vra huius ægritudinis i.ii. partes sufficiēter diuisa est. Prima est solicitudo festina circa accidentia. Secunda res est mūdificare materiā si humoralis est cu3 adæqtiōe si possibile fuerit quod fugat dolore3 & causam:& e cōtra maxime cum humoralis est ilico facienda sunt genera medicaminū quū tarditatē non recipiant lōgā. Regimen credo nō scripsimus ia3 & fortasse aliquid medicinale recipiunt. Regimen erit subtile & facilius ꝑmutabile absq3 uētositate immo mordicans & mouens uentositatem oppilantem crosso flegmate natam incidēs & scordeon est de elegantiori & incolendiori medicamine medicaminū in aliis laboratoribus & aliis cōplexione crossis. Primā rem consumant balnea appositiones uentosarum sup loco doloris. & clisteria acuta secundum partem cathartici laxans cōplexione & proprietate hūores flegmaticos:ut agaricus cui. zz. est associatus ē medicamē sublime & efficax. Tyriaca magna cu3 optimo uino est satis dilecta Inquit Hip. baccha lauri pulueriza ta cū æquo aniso est medicamen remouēs oēs colica3:& alibi scripsit & laudauit flores nucū caducos cōtra colicā. & oēs dolores interiorꝝ uētriculoru3 propinari cū uino calido parꝝ misto in colica aut cum cā siplici ter. Clistere educēs flegma crudū & crossum:expellens uentositate3 extendentem intestinum: & sanat si deo placuerit glorioso. ℞. rutæ M.i. scordeon. ʒ.ii. cymini: anisi ān. ʒ.i. bacchaꝝ lauri. ʒ.s. assæ foetidæ ℥.ii. mellis: salis indi ān. ʒ.i. bulliant in oleo oliuaꝝ:& paretur clistere. Et uomitus non est res extrīseca a cura huius ægritudinis cu3 aqua rafani & raparum semine:& est medicamen quod colicis occurrit. Balneū aūt si nō times naufragiu3 uirtutis præcedit clistere. pōatur in balneu3 scordeon: anisū: baccha lauri: camemilla: spica nardi:& quæ hoc procedunt cursu. Confectio mirabilis contra colicā:& abscindit materiā:& remouet accidētia: si deus sublimis uoluerit. ℞. aīsi: cymini: zz. feniculi: galangæ: scordeon: asparagi ān. ℥.ii. assæ foetidæ ℥.i. piretri ultra marini. ℥.iii. aristol. ro. ℥.iii. ditami. ℥.i. myrræ: masticis: olibani: sanguinis drac. ān. ℥.s. opii thebaici. ℈.i. balsami. ℥.s. agarici. ℥.ii. mezereon. ℥.vi. ellebori nigri. ℥.ii. turbit. ℥.iiii. diagridii dissoluti cum mastice & repressi in pomo ℥.iii. aloes boni. ʒ.ii.s. zucari suffici ēter. Dosis a. ℥.i. usq3 ad. iii. Vnctio sæpius repetita: butiri associati cū colloquint. super umbilico soluit uentrem:& remou& colicā si deo placuerit. Clistere benedictu3 pro nobilibus cōplexiōe cū suauitate educens flegma & melancolicum humorem remou& oē3 uētositatē: & sanat colicam si deo plac&. ℞. anisi: croci: pollipodii triti ān. ʒ.ii.

231-234 4 leaves missing

234b. col. 2. Colophon.

PETRI APPONI MEDICI
CLARISSIMI IN LIBRVM
JOANNIS MESVAE ADDI=
TIO FELICITER FINIT.

,B Henry Duhamel coll.

To .... Subject ....
From .... Date ....

Mesue.
~~Yuhannā ibn Māsawaih, 10th cent.~~

Opera. Petri de Abano Additiones in Mesue. [Florence, Printer of the 1471 Mesue, June 9, 1471]

236ff. 31cm. 2°.

Imperfect: fol. 99-100 ([k]9-10, both blank); 169-188 ([G]9 through [I]8); 204 ([L]4, blank); 231-236 ([dd]6, the last two blank) wanting.

Binding: old limp vellum; traces of ties.

Provenance: Henry Duhamel (ms. inside front cover; also book-plate); Arnold C. Klebs.

Hain-Copinger 11107; Proctor 7344; British museum, XV cent., vol. 6, p. 615-616; Klebs 680.2.

C

